

Opera universa. In quibus non solummodo morborum acutorum historiae et curationes nova & exquisita methodo diligentissime traduntur, verum etiam morborum fere omnium chronicorum curatio brevissima ... exhibetur / [Thomas Sydenham].

Contributors

Sydenham, Thomas, 1624-1689.

Publication/Creation

Londini : Typis R. N., impensis Walteri Kettilby, 1685.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/dswk6q3m>

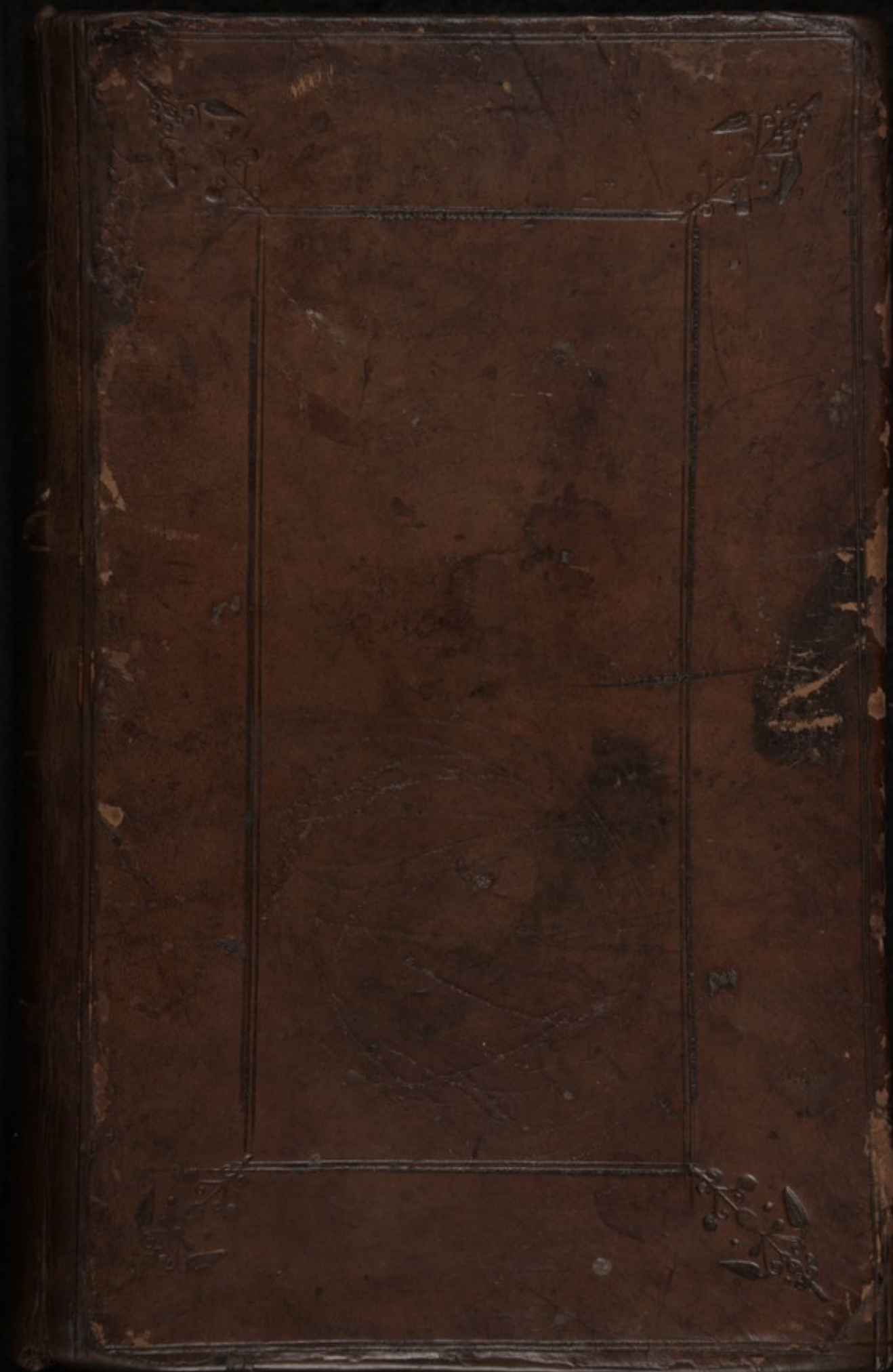
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

SYDENHAM

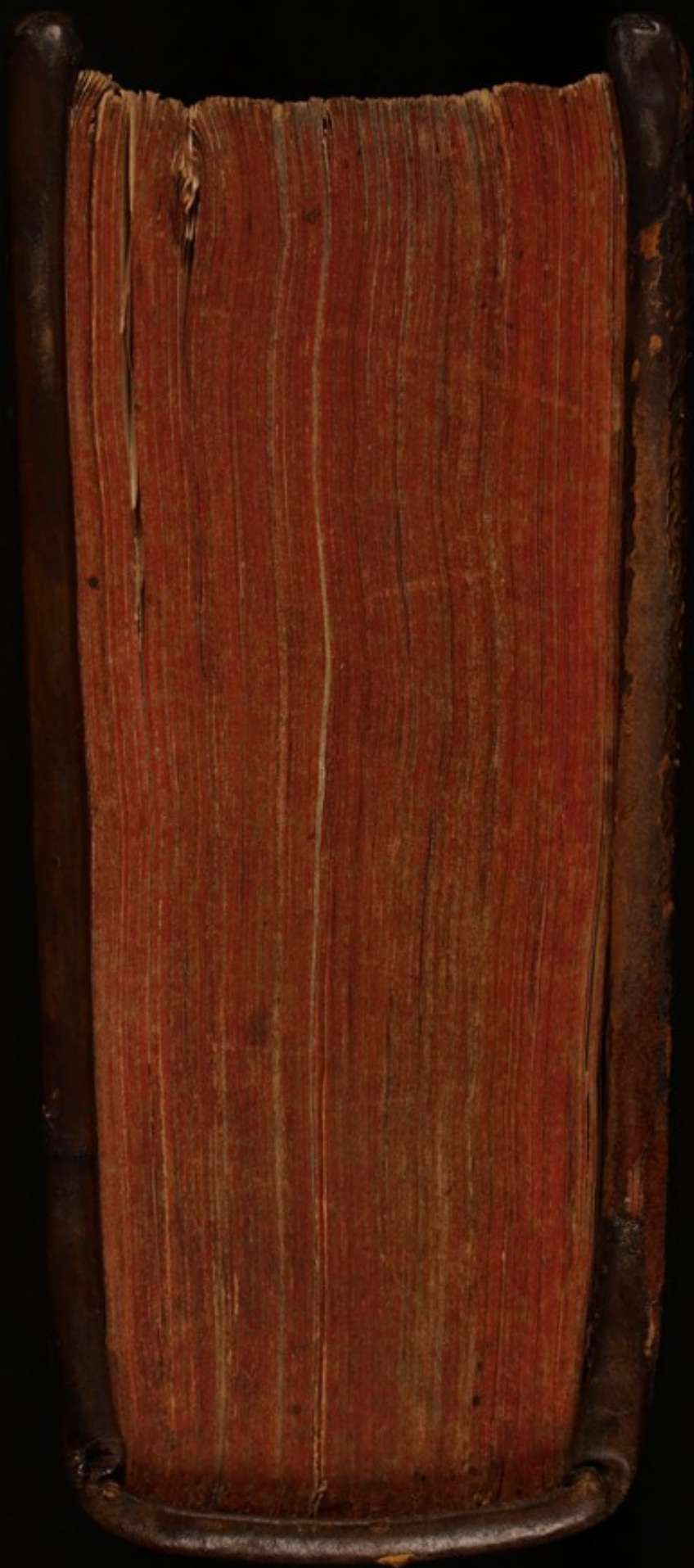
OPERA
UNIVERSA
1685

SCHEDULA
MONITORIA

1688

A. XXX Syd

50446/B

N° 59

65.B.21

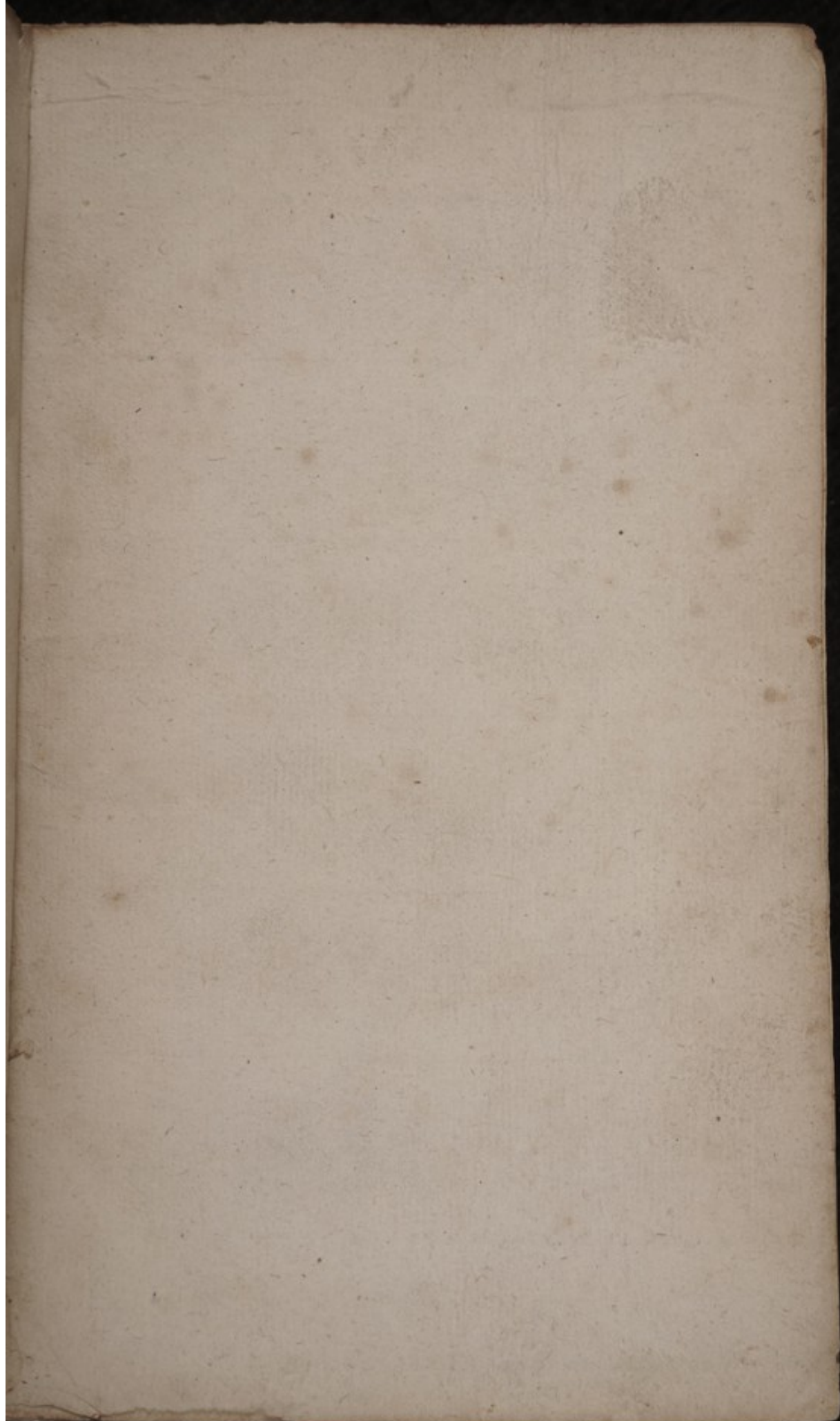
29976

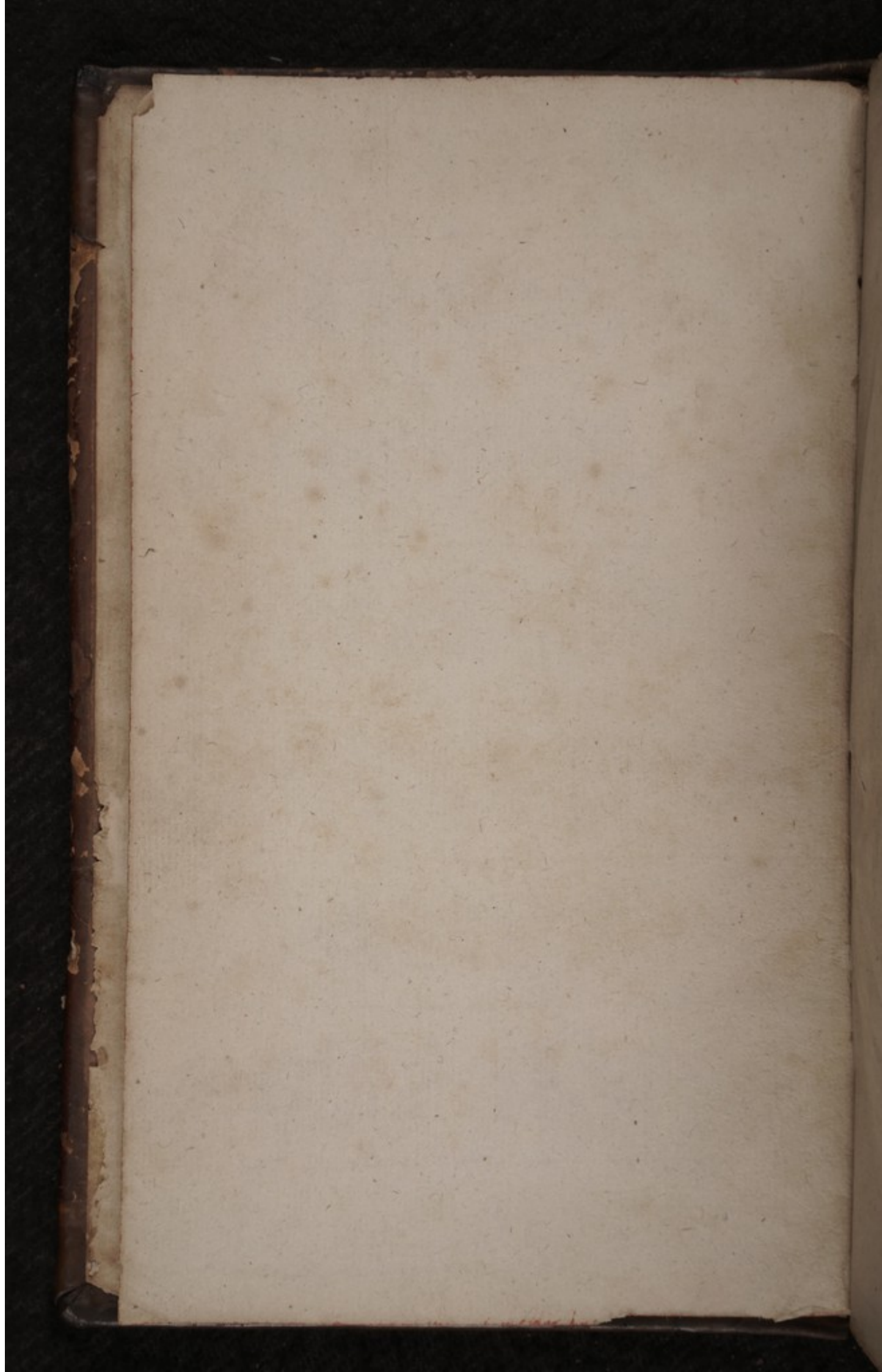
£

£

Payne
12/11/11

a. 1631

THOMAS SYDENHAM

Maria Beale pinxit.

A. Blooteling sculp.

Thomæ Sydenham, M.D.

OPERA UNIVERSA.

In quibus non solummodò Morborum
Acutorum Historiæ & Curationes novâ & ex-
quisitâ methodo diligentissimè traduntur, ve-
rùm etiam Morborum ferè omnium Chronico-
rum Cûratiô brevissima, pariter ac fidelissima
in Publici commodum exhibetur.

*Editio altera, priori multum auctior, &
emendatior reddita.*

Huic etiam de novo accessit Index Alphabe-
ticus summam omnium rerum, & Curation-
um singularum, in gratiam studiosorum,
breviter complectens.

LONDINI,

Typis R.N. impensis *Walteri Kettilby*, ad Insigne
Capitis Episcopalis in Cœmeterio D. Pauli, 1685.

THE UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE
LIBRARY

Octobr. 14. 1687.

Librum hunc, cui Titulus est, *Schedula Monitoria de Novæ Febris ingressu*, Autore D. Thom. Sydenham, M. D. perlegimus nos, dignumque censemus, qui denuò in lucem publicam emittatur.

Tho. Wetherley, Præses.
Gualt. Charleton, Pro-præses.
P. Barwick,
Jo. Elliot,
Rob. Pitt,
Joh. Bateman, } Censores.

Amicissimo Viro

D^{no}. JOHANNI MAPLETOFT,
M. D.

In Collegio Greshamensi

Apud

LONDINENSES
PROFESSORI;

Nec-non Societatis Regiæ ibidem
SOCIO.

DUO omnino sunt (*Humanissime Vir*) de quibus hic mihi tecum agendum est: Primum, ut causas exponam quibus impulsus Tractatum hunc meum in publicum edo; alterum, quamobrem eundem tuo potissimum nomini dicandum censeo. Primum quod attinet, Tricesimus jam agitur annus à quo Londinum petens ut inde Oxonium denuo proficiscerer, (à quo primi belli calamitas me ad annos aliquot distinuerat) in virum Doctissimum & maxime ingenium Dominum D. Thomam Coxe (qui per eos etiam annos, atque ad hunc

A 3

usque

Epistola Dedicatoria.

usque diem Medicinam magnâ cum celebritate
factitavit,) Fratri meo tunc agrotanti consu-
lentem, auspiciò inciderem; qui quidem Vir,
pro nota sua Humanitate suavitæque morum
me percontatus est, cui me demum Arti, inter-
cisa jam repetens studia, sumptâque togâ virili,
pararem addicere. Ego verò incertus adhuc
animi, & de medica Arte ne vel somnians qui-
dem, tanti viri hortatu atque authoritate per-
motus, nescio quo fato meo, me ad eam seriò ac-
cinxi. Et sanè si quando hac nostra Conamina
vel minimum in publica commoda cesserint, illi
grato animo accepta referenda erunt, quo Pro-
motore atque Auspice ea studia primùm sum ag-
gressus. Post annos aliquot in Palæstra Aca-
demicâ insumptos Londinum reversus, ad
Praxim Medicam accessi, quam cùm intento ad-
modum oculo omnique adhibitâ diligentia curiosè
observarem, mox in eam veni sententiam, quæ
mecum ad hodiernum usque diem crevit; Hanc
sc. Artem haud rectiùs perdiscendam esse, quàm
ab ipsius Artis exercitio atque usu; veroque ad-
modum esse simile, quòd qui ad naturalia mor-
borum Phenomena oculos animumque accura-
tissimè maximèque diligenter adverterit, in
eliciendis Curativis Indicationibus veris ac ge-
nuinis maximè pollere debeat. Huic itaque
me Methodo totum tradidi, satis securus, quòd
Natus

Epistola Dedicatoria.

Naturam si sequerer Ducem, etiam Avia terrarum peragrans loca, nullius antè Trita solo, nusquam vel latum unguem à recto tramite discederem. Hoc me filo regens, primò ad pressiore[m] Februm observationem animum appuli, & post devoratum haud mediocretadium, & molestissimas mentis agitationes, quibus me ad annos aliquot fatigandum permisi, tandem in methodum incidi quâ istæ possent sanari; quam etiam, amicis flagitantibus in lucem promendam jamdudum concessi. Cùm verò ab illo tempore novas Februm species, mihi hætenus incognitas, sibi invicem jugiter succedentes animadverterim, statui apud me quæ ad eas pertinebant singula, vel ab eisdem pendebant, summâ quâ possem diligentiam in unum congerere; quo tandem aliquando prioris cæpti mei tenuitatem atque angustias paulò accuratiori ac magis absolutâ horum morborum Historiâ pensare valerem. Sed dum hæc animo versarem, atque indagarem sedulò, & proinde jam in eo totus essem, ut pro multifariis Naturæ mutationibus & versatili ingenio Medendi Methodum, ceu Gladium Delphicum, procuderem omnibus parem, statim didici me ideo tantum aperuisse oculos, ut pulvere, haudquaquam verò Olympico, iidem complerentur, atque his quidem, proprii cerebri phantasmata, illis, nul-

Epistola Dedicatoria.

lum me prorsus habere ducem planè viderer. Quamvis optassem Lucubrationes hasce meas non nisi annorum porrò aliquot experientiâ auctas & confirmatas typis evulgasse, contumeliis tamen ac sannis procacissimi cujusque Ardelionis tandem plus satis delassatus, amicis eo usque morem gessi (inter quos cum honore mihi semper nominandus est sagacissimus Vir Dominus Doctor Gualterus Needham, tam Medicæ Artis, quàm rei Literariæ decus, & laus) ut mihi tandem consularem, ac justam pararem Defensionem; ea nempe Facta prodens scriptis publicis, quæ ingenuos, quod spero, omnes mihi Patronos conciliabunt. Cæteros quod attinet, expectabo scilicet, quem admodum acutè Romanus Philosophus, ut quicquam Calumniæ sit sacrum, cui nec Rutilius sacer fuit, nec Cato? Si qui itaque reperiantur, quos præ immanitate quadam ac asperitate naturæ Convitiandi libido adhuc incesserit, rectène an secus scripserim haud æstimantes aquâ lance, qui vitio statim vertunt, si quis novi aliquid, ab illis non priùs dictum, vel etiam inauditum, in medium proferat; hujusmodi ego homines æquo me animo laturum spero; certè Convitiorum ferram neutiquam reciprocabo. Illud tantum opponam, Viro Christiano sanè perdignum, quod olim Titus Tacitus,

Epistola Dedicatoria.

citus, *obtrectanti Metello regessit*: Facile est in me dicere, cum non sim responsurus: Tu didicisti maledicere; Ego, Conscientiâ Teste, didici maledicta contemnere. Si tu Linguae tuae Dominus es, ut quicquid lubet effutias; Ego Aurium mearum sum Dominus, ut quicquid obvenerit audiant inoffensæ. *Atque hæc sunt quorum victus pondere Librum hunc luce donandum esse sentiebam.*

Tibi verò (*Charissime Vir*) eundem dedicatum volui, tum ob mutuam quâ nos invicem complectimur Amicitiam Benevolentiamque; tum etiam, quia nemo te melius judicare valeat, si quo in loco aut pretio habendæ sint quas hic trado Observationes; cum per septennium, quod jam ultimò excurrit, plura è præcipuis atque insignioribus, quæ sequentes exhibent pagellæ, Tute etiam oculis usurpaveris. Uti verò eâ tu es morum integritate probitateque notissimâ, ut religio tibi sit fictis insinuationibus alios in errorem pellicere, (*maximè ubi de Corio humano agitur*) ita eâ etiam polles sapientiâ atque eruditione, quæ tibi à me imponi, si id seriò agerem, nullatenus paterentur; multo minùs tu tibi imposueris istis experimentis, quibus in tuis etiam agris nonnullorum, quæ vel hic descripsi, vel tibi aliàs affirmavi,

Epistola Dedicatoria.

mavi, veritatem comprobasti. Nosti præterea, quàm huic meæ Methodo suffragantem habeam, qui eam intimiùs per omnia perspexerat, utrique nostrum Conjunctissimum Dominum Johannem Lock; quo quidem Viro, sive ingenio judicioque acri & subactò, sive etiam antiquis, hoc est, optimis moribus, vix superiorem quenquam inter eos qui nunc sunt homines, repertum iri confido; paucissimos certè pares. Verùm non opus est, ut ulteriùs tuam fidem sollicitem, de qua jamdiù persuasissimus sum. Ceteros quod attinet, jacienda alea est, quæ utcunque ceciderit, sortem haud gravatè feram. Cùm enim jam senex sim, &, summi numinis favore, tantum mihi sit Viatici quantum restat viæ, de reliquo dabo operam, ut nec ipsi mihi, neque aliis molestus eum assequar felicitatis modum, quem ita eleganter depinxit Vir magnus.

Felix ille animi, Divisq; simillimus ipsis,

Quem non mendaci resplendens Gloria
Fuco

Sollicitat; non fastosi mala gaudia Luxûs.
Sed tacitos finit ire dies, & paupere cultu
Exigit innocuæ tranquilla silentia vitæ.

Quod

Epistola Dedicatoria.

*Quod restat, exorandus mihi es, ut hoc propen-
si in te animi, & quo te prosequor, Honoris
pignus æqui bonique consulas; præsertim cum
nullo jure Tibi imputari possint quotquot in hoc
Opere nævi ac σφάλματα comparuerint, quo-
rum omnium in me solum cudenda est faba;
nec tu plectendus, si quid ego fortè delira-
vero. Quamlibet neque ejus quem exantlavi
laboris omnis mihi fructus perierit, cum vel
ex erroribus & hallucinationibus meis ansam
nactus fuero quâ omnibus palam faciam quantâ
te colam amicitia, & quod ex animo sim*

Tibi semper Addictissimus

Thomas Sydenham.

PRÆ-

PRÆFATIO.

Ulemadmodum à natura ita comparata est humani corporis Fabrica, ut nec præjugi particularum fluxu sibi semper constet, nec præexternarum rerum vi sui juris ubique permaneat, unde multiplex ægritudinum cohors terris ab omni ævo incubuit; sic procul omni dubio à multis jam sæculis ante natum non *Græcum* modò, sed (qui mille annis hunc antecessit,) *Ægyptium Æsculapium*, hominum ingenia investigandæ medelæ necessitas exercuit. Et profectò, ut quis primus ædificiorum, aut vestimentorum usum ad depellendam cœli inclementiam instituit, nemo facillè dixerit, ita & *Artis Medicæ* Natales, ut *Nili* fontem indigitare nequimus; cùm ista, perinde ac cæteræ artes, in usu nunquam non extiterit, licèt nunc diligentius, nunc frigidius exulta, pro vario temporum ac regionum habitu. Quantum *Veteres*, ac inter primos *Hippocrates*, præstiterunt, abundè

P R Æ F A T I O.

dè notum est; quibus scilicet, ac eorum scripta compilantibus maximam *Therapeutica* solertiæ partem acceptam ferimus. Quin & succedentibus deinde sæculis emicuit nonnullorum industria, qui aut *Anatomia*, aut *Pharmacologia*, aut *Methodo iatrica* operam navando, Medicinæ pomœria ampliare pro virili sategerunt: ut taceam nec in hac nostrâ *Britanniâ*, ipsoque hoc seculo defuisse, qui in omni scientiarum genere, quo res Medica adaugeri possit, optimè meruerunt; quorum quidem laudes impari calamo non attingo. Cæterùm quantacunque fuerint aliorum conamina, semper existimavi mihi vitalis auræ usum frustra datum fore, nisi & ipse in hoc stadio versatus, symbolum aliquod, utcunque exiguum, in commune *Medicinæ* ærarium contribuerem. Quocirca post diuturnam meditationem, ac diligentem fidamque annorum aliquam-mul-torum observationem tandem aliquando decrevi; Primò sententiam meam in medium proferre, quâ demum ratione Medendi scientia ulterius promoveri possit: Deinde meorum in hoc negotio conatum specimen aliquale in lucem dare.

Sentio autem nostræ Artis incrementum in his consistere ut habeatur (1.) *Historia*,
five

P R Æ F A T I O.

five morborum omnium descriptio quoad fieri potest graphica & naturalis; (2.) Praxis seu Methodus circa eosdem stabilis ac consummata. Sanè morbos crassè depingere fatis obvium est; atqui Historiam eorum ita conscribere, ut evitetur Censura, quam Clariss. Verulamius in nonnullos ejusmodi Promissores vibravit, longè majoris est negotii: Satis simus (inquit vir Nobiliss.) haberi Historiam Naturalem, mole amplam, varietate gratam, diligentia sapius curiosam: Attamen si quis ex ea fabulas, & authorum citationes, & inanes controversias, Philologiam denique & ornamenta eximat (quæ ad convivales sermones, hominumque doctorum Noctes potius, quàm ad instituendam Philosophiam sint accommodata) ad nil magni res recidet. Longè profectò abest ab ea Historia quam animo metimur. Similiter etiam & morborum curationes pro more facillimè proponuntur; Atqui hoc ita præstare, ut verba in facta transeant, atque eventus promissis respondeant, magis ardui moliminis illi judicabunt, qui vident haberi apud Scriptores Practicos morbos complures, quos nec illi ipsi scriptores, nec quispiam hætenùs Medicorum sanare valuerunt.

Quod

P R Æ F A T I O.

Quod autem spectat ad *Historiam Morborum*, si quis rem attentius perpendat, facile videbit scribentem ad multo plura animum debere advertere, quàm vulgò existimatur. Quorum pauca hæc impræsentiarum attingere suffecerit.

Primò, expedit ut morbi omnes ad definitas ac certas *species* revocentur, eâdem prorsus diligentia ac ἀκριβείᾳ quâ id factum videmus à *Botanicis* scriptoribus in suis *Phytologiis*. Quippe reperiuntur morbi qui sub eodem genere ac Nomenclaturâ redacti, ac quoad nonnulla symptomata sibi invicem consimiles, tamen & naturâ inter se discreti diversum etiam medicandi modum postulant. *Cardui* quidem nomen ad plures herbarum species extendi nemo nescit: at verò parum accuratè faciet rei herbariæ scriptor, qui generalem hujus Plantæ descriptionem, quâ scilicet à cæteris stirpibus discrepat, proponere contentus, propria interim & peculiaris cujusque speciei signa, & characteres quibus ab invicem discriminantur, contempserit. Eodem planè modo nec satis est scriptori communes duntaxat morbi alicujus πολυειδῆς apparentias annotasse. Esto sanè non omnibus morbis eandem contingere varietatem; tamen complures esse qui,

PRÆFATIO.

qui, licet ab authoribus sub eodem titulo citra ullam speciei distinctionem tractentur, dissimillimâ sint indole, in sequentibus pagellis, uti spero, palàm fiet. Imo etiam ubi distributio in species reperitur, id fit plerumque ut *Hypothesi* alicui quæ veris Phænomenis substruitur, suus reservetur honos; ac proinde ejusmodi discriminatio non tam ad morbi, quàm ad Authoris ingenium, Philosophandique theoriam accommodata est. Quantum Medicinæ obfuerit *ἀνερθείας* hâc in parte defectus, ostendunt multorum morborum exempla; quorum nempe curationes hodiè non desideraremus, si scriptores, dum Experimenta & Observationes Medicas benevolo saltèm animo communicârint, unius sc. speciei morbus pro alio speciei diversæ substitutus non fefellisset. Atque hinc etiam arbitror profectum esse, quòd materia Medica in sylvam tam immensam, sed fructu perexiguo, excreverit.

Porrò autem in scribendâ morborum Historiâ, seponatur tantisper oportet quæcunque *Hypothesis Philosophica*, quæ scriptoris judicium præoccupaverit; quo facto tum demum morborum *Phænomena* clara ac *naturalia*, quantumvis minuta, per se accuratissimè adnotentur; exquisitam *Pictorum*
B industri-

PRÆFATIO.

industriam imitando, qui vel naves & levissimas maculas in imagine exprimunt. Enimverò dici vix potest quot erroribus ansam præbuerint *Hypotheses* istæ *Physiologicae*, dum scriptores, quorum animos falso colore illæ imbuerint, istiusmodi Phænomena morbis affigant, qualia, nisi in ipsorum cerebro, locum nunquam habuerunt, debant autem in conspectum venire, si Hypothesis, quam ipsi pro concessa ac rata habent, constaret veritas. Adde quòd siquando symptoma aliquod, quod cum dictâ Hypothesi appositè quadret, revera morbo competat cuius typum delineaturi sunt, tum illud supra modum evehunt, ac planè reddunt ἐκ μυδὸς ἐλέφαντα, quasi in hoc scilicet totius negotii cardo verteretur: sin Hypothesi minùs congruat, aut prorsus silentio, aut levi saltèm pede transmittersse consueverunt, nisi fortè beneficio subtilitatis alicujus Philosophicæ in ordinem cogi, ac quoquo modo accommodari possit.

Expedit autem tertio ut in describendo aliquo morbo peculiaria & *perpetua Phænomena* seorsim ab *accidentalibus* & adventitiis (qualia sunt quæ non tantùm ob ægrotantium temperiem & ætatem, sed etiam ob rationem medendi diversam variè se habent)

enar-

P R Æ F A T I O.

enarrentur. Nam sæpe accidit ut facies morbi variet pro vario medicandi processu, ac nonnulla symptomata non tam morbo quàm Medico debentur; adeò ut eodem morbo laborantes, sed variâ methodo tractatos, varia etiam symptomata exerçant. Unde nisi cautela adhibeatur, necesse est ut admodum vagum & incertum sit circa morborum symptomata iudicium. Prætereo quòd *Casus oppidò rari* ad morborum Historiam propriè non pertineant; quemadmodum & in descriptione *Salviæ* v.gr. Erucarum morsus inter signa discriminantia istius plantæ neutiquam recensentur.

Denique, *Anni tempestates*, quæ scilicet cuivis morborum generi potissimum favent, diligenter observandæ sunt. Non infrior nonnullos esse omnium horarum; alii tamen, nec pauciores, occulto quodam Naturæ instinctu, annorum tempora, non secus quàm quædam aves aut plantæ, sequuntur. Sæpe quidem subiit mirari hoc morborum quorundam ingenium, satis obvium, à paucis tamen fuisse hætenus observatum; cum quo sydere stirpes, aut pecudes solenniter procreentur plurimi curiosius adnotarint. Sed quæcunque sit hujus oscitationis causa, pro certo statuo tempestatum, in

P R Æ F A T I O.

quibus ægritudines ingruere consueverunt, notitiam multum Medico prodesse, tam ad speciem morbi dignoscendam, quàm ad ipsum morbum extirpandum; atque horum utrumque minùs feliciter evenire, ubi istiusmodi observatio negligitur.

Hæc quidem etsi non sola, saltem insigniora sunt quæ in scribendâ morborum Historiâ observari convenit. Cujus *Historiæ* utilitas ad Praxin, omnem æstimationem excedit, ac præ qua subtiles Disquisitiones ac argutiolæ, quibus Neotericorum libri ad nauseam ferè inferciuntur, nullo in numero sunt habendæ. Quâ enim aut compendiosiore aut etiam aliâ viâ, vel causæ morbificæ quibus obviâ eundum est, deprehendi, vel Indicationes curativæ elici possunt, quàm certâ ac distinctâ peculiarium symptomatum perceptione? Neque enim ulla est circumstantia tam levis aut exigua, quæ suos usus ad utrumque non habeat. Nam ut demus aliquid varietatis à temperamento individuorum, & tractandi ratione proficisci, nihilominus adeò æquabilis ac sibi ubique similis est naturæ ordo in producendis morbis, ut in diversis corporibus eadem plerumque reperiantur ejusdem morbi symptomata; ac illa ipsa quæ in *Socrate* ægrotante

te

P R Æ F A T I O.

te observata fuerint, etiam generaliter ad *Hominem* quemcunque eodem morbo laborantem transferri possint; non secus ac universales plantarum Notæ ad omnia cujusque speciei individua ritè se diffundunt. Qui verbi gratia *Violam* accuratè descripserit quoad colorem, saporem, odorem, ac figuram cæteraque id genus, omnibus ubique terrarum *Violis*, quæ sub ea specie continentur, Historiam illam in plerisque fere omnibus convenire facilè animadvertet.

Et quidem existimo, nos ob eam potissimùm causam accuratiori morborum Historiâ ad hunc usq; diem destitui, quia sc. pleriq; eos pro confusis inconditisq; Naturæ, malè se tuentis & de statu suo dejectæ, effectis tantùm habuerunt, ac proinde laterem lavare crederetur is qui justam eorundem enarrationem moliretur.

Sed ut ad rem revertamur. Non minùs certò etiam à minutissimis morbi circumstantiis Indicationes Curativas possit Medicus desumere, quàm ab iisdem sumpsit Diagnostica. Atque adeò non semel mihi in mentem subiit, quòd si morbi cujuslibet Historiam diligenter perspectam haberem, par malo remedium nunquam non scirem adferre, variis ejusdem Phænomenis viam quâ mihi incedendum foret haud dubiam præ-

P R Æ F A T I O.

monstrantibus; Quæ quidè Phænomena, si inter se sedulò conferantur, manu quasi ducerent ad Indicationes illas maximè obvias, quæ ex intimo naturæ sensu, non verò Phantasiæ erroribus depromuntur.

Atque his sanè gradibus, ut ita dicam, his adminiculis ad cælum ascendit, ad medicinæ nempe fastigium, Medicorum ille *Romulus*, nunquam satis laudatus *Hippocrates*; qui hanc Arti Medicæ insuper struendæ solidam ac inconcussam substernens basin, viz. *νέστωρ φύσις ἰστέρι*, i. e. *Naturæ morborum medicatrices*, id egit ut morbi cujusslibet Phænomena apertè traderet, nullâ Hypothesi adscitâ, & in partes per vim adactâ; ut in ejus libris *de Morbis*, *de Affectionibus*, &c. videre est. Regulas etiam quasdam tradidit ex observatione methodi istius, quâ utitur natura tam in morbo provehendo, quàm in eodem amoliendo, natas; cujuscumque sunt *Coactæ Prænotiones*, *Aphorismi*, & reliqua id genus. Atque in his fere stetit magna illa Divini senis *Σωεία*, non ab irritò lascivientis Phantasiæ conamine desumpta, ceu vana ægrorum insomnia, sed legitimam exhibens Historiam earum Naturæ operationum quas in hominum morbis edit. Cùm verò dicta *Σωεία* nihil esset aliud quàm exquisita
naturæ

P R Æ F A T I O.

naturæ descriptio, par erat omninò ut in praxi eò tantùm collimaret, ut eidem laboranti quibus posset modis subvenire contenderet; unde etiam non aliam Arti mandat provinciam, quàm ut deficienti naturæ succurrat, effrænem coerceat & in ordinem redigat; utrumque verò hoc, tum passu illo, tum etiam methodo quibus Natura morbum expellere satagit atque amovere: Animadverterat nempe sagacissimus Vir, quod sola Natura τὰς νόσους κείρει, καὶ ἐξαρτῇ τὰ πάντα πᾶσι. Atque hæc omnia peragit Natura paucissimis simplicissimisque adjuncta remedium formulis, alicubi etiam prorsus nullis.

Altera ab hac Methodus quâ Ars medendi, si quid ego judico, possit ulterius provehi, in eo potissimùm cardine vertitur, ut certa aliqua, & consummata undique ac fixa *Methodus medendi* in publica commoda tradatur; eam intelligo quæ satis magno Experimentorum numero corroborata suffultaque, huic vel illi morbo devincendo suppar invenitur. Neq; enim satis esse arbitror, ut successus particulares, sive Methodi cujuscunque, sive etiam Remedii, scriptis prodantur, si neq; hoc neq; illa universaliter atque in omnibus scopum attingere deprehendatur, (positis

P R Æ F A T I O.

saltem his vel illis circumstantiis.) Con-
tendo verò ego nos æquè certò scire debere,
hunc illumve morbum expugnatum iri, si
huic aut alteri Intentioni satis fecerimus,
ac certò jam scimus, nos hoc aliove reme-
dii genere huic aut alteri Intentioni satisfac-
cere posse: quod quidem licèt non semper
& ubique, frequentissimè tamen, χ ω ϵ π ι
 τ \omicron ρ \omicron λ υ votis respondet exhibentium; ita
sennæ foliis v. gr. alvum subducimus, *Papa-*
vere invitamus somnum. Non is sum qui
negem debere Medicum animum diligenter
advertere ad particularia, tum Methodi,
tum Remedii eventa quibus est usus in mor-
borum curatione, & in usus suos reponere,
tam ad sublevandam memoriam, quàm ut
ansas inde arripiat, quibus paulatim peritior
evadat Medicus, tandemque post diutina,
& repetita sæpius experimenta, Methodum
sibi figat firmetque, à qua in hujus aut illi-
us morbi curatione ne hilum sibi receden-
dum putet. Observationes autem particu-
lares in lucem dare, non ita magnam, me-
judice, adfert utilitatem. Nam si id tan-
tùm agit *Observator*, ut nos doceat hunc
morbum semel, vel etiam sæpius huic re-
medio cessisse, quid mihi, obsecro, profu-
erit, si infinitæ ferè medicamentorum decan-
tatissi-

P R Æ F A T I O.

tatissimorum copiarum, quâ jamdiu obruimur, adhuc aliud mihi hactenus inauditum accrescat? Quod si repudiatis cæteris omnibus remediorum formulis, huic me unicè addixero, annon innumeris ferè experimentis probanda mihi venit ejus vis, innumera etiam circumstantiæ trutinandæ, tum ægrum, tum ipsam Methodum spectantes, antequam ex observatione solitaria fructum aliquem queam decerpere? Si Observatori nunquam non responderit Medicamentum, quare in particularibus versatur, nisi aut sibi diffidat ipse, aut minutatim potius quàm in solido imposuisse orbi videri præoptet? Quàm verò in proclivi sit densissima hujus generis volumina conscribere, nemo vel mediocriter in praxi versatus ignorat; uti nec è contrà quàm sit illud difficile perfectam & confirmatam undique Medendi Methodum in quovis morbo condere ac stabilire. Si vel unus tantum per singula mundi sæcula hoc modo unicum tractaverit morbum, Medendi Ars (quæ Medicorum est provincia) à multis retro annis ad ἀρχὴν pervenisset, omnibus absoluta numeris, saltem in quantum fert mortalium fors. Quæ verò fundi nostri est calamitas, jamdiu ab antiquissimo & peritissimo duce *Hippocrate*,
&

P R Æ F A T I O.

& priscâ Medendi Methodo, causarum conjunctarum (utpote quæ certò se prodant) cognitioni superstructâ, descivimus; unde est, ut quæ hodie exercetur, à Logodædalis conficta, confabulandi magis sit Ars, quàm Medendi. Sed ne hanc ego dicam temerè impigisse videar, fas mihi sit è via parumper deflectere, quo scilicet evincam Causas illas remotiores, in quibus assignandis & in lucem extrahendis hominum Curiosorum & περιεργῶν vanæ speculationes unicè defudant triumphantque, prorsus esse ἀκαταλάντεις ac inscrutabiles; solas verò proximas & conjunctas à nobis posse cognosci, atque ab his solis Indicationes Curativas esse mutuandas.

Observandum est itaque, quòd si Humores vel diutiùs quàm par est in corpore fuerint retenti (quia sc. Natura eosdem concoquere nequeat, ac deinceps expellere;) vel ab hac aut illa aeris Constitutione labem morbificam contraxerint; vel denique contagio aliquo venenato infecti in ejusdem castra transierint; his inquam modis & his similibus, dicti Humores in formam substantialem, seu *speciem* exaltantur, quæ his aliisve Affectibus cum propria Essentia convenientibus se prodit; quæ quidem symptomata,

P R Æ F A T I O.

promata, licet minus cautis videantur oriri, vel à natura partis quam humor obsedit, vel à natura humoris ipsius antequàm hanc induerat speciem, nihilominus reverà Affectus sunt ab essentia dictæ speciei in hunc gradum recens evectæ, pendentés. Adeò ut quilibet *morbis specificus* Affectio sit ab hac vel illa specifica Exaltatione, vel specificatione succi cujusdam in corpore animato, ortum ducens. Sub hoc genere potest comprehendendi maxima pars morborum qui certum aliquem typum ac formam agnoscunt. Et profectò haud minus se Natura methodo astringit in his tum producendis, tum maturandis, quàm in *Plantis*, sive etiam *Animalibus*. Quinimò ut cuilibet sive Plantæ, sive Animali proprii quidam ac peculiare Affectus competunt, ita se res habet in qualibet succi cujuscunque Exaltatione, ubi semel in *speciem* proruperit. Exemplum hujus rei satis luculentum quotidie nobis ingerunt, & ob oculos ponunt variæ istæ Excrecentiarum species, quas Arbores, Fruticesque emittunt, vel ob succi Nutritii perversiõem & depravationem vel alias ob causas, in formâ sc. *Musci*, *Visci*, *Fungorum*, aliorumque id genus; quæ omnia *Essentia* sunt sive *Species*,
à

P R Æ F A T I O.

à parente, seu Arbore, seu Frutice, diversæ planè atque distinctæ. Et sanè qui seriò atque ad amussim pensitaverit *φαινόμενα* illa quæ Febrem v. gr. *Quartanam* comitantur; Quòd viz. fere semper sub Autumno ingreditur; quòd certum ordinem ac Typum ubique servat, revolutiones periodicas quarto quoque die non minùs certò repetens, quàm suas repetit Horologium, sive aliud quoddam ejusmodi *αὐτόματον* (nisi ab accedente aliquo extrinsecùs adveniente hic ordo perturbetur;) quòd cum rigore ac notabili frigoris sensu aggreditur, quem excipit caloris perceptio non minùs sensibilis, quæ tandem in sudore effusissimo terminatur; quod denique morbus hic, quemcunque demum invaserit, vix ante *Vernum Æquinoctium* abigi poterit & fugari: Qui hæc, inquam, omnia pensiculatiùs trutinaverit, haud minùs firmis rationibus inducetur ut credat morbum hunc *speciem* esse, quàm sunt illæ ob quas credit Plantam esse speciem, quæ parem semper ad normam è terrâ nascitur, floret, interitque, atque in reliquis afficitur pro ratione Essentiæ suæ; neque facilè comprehendi potest, quî fiat ut hic *morbus* oriatur à combinatione sive principiorum, sive qualitatuum evidentium, cùm
planta

P R Æ F A T I O.

planta substantia ac species distincta in rerum naturâ ubique agnoscatur. Illud interim non diffitemur, quòd cùm species sive Animalium sive Plantarum singulæ (demptis perpauca) per se subsistant, istæ Morborum Species ab iis dependent humoribus à quibus generantur.

Tametsi verò ex jam dictis constare videatur morborum plerorumque causas inscrutabiles prorsus esse, ac ἀνεξιχνύτας, non tamen insolubilis erit illa quæstio, *Quo pacto sanari possint?* cùm de causis remotioribus nos hoc asseramus: Nemo autem est qui non videat curiosos istos speculatores in causis primo primis ferè ac remotissimis indagandis, ac in lucem (ut ut invitâ Minervâ ac reclamante naturæ sensu) protrahendis operam perdere; immediatas verò & conjunctas, ceu ante pedes jacentes, contemnere, quæ tamen necessariò debent cognosci, & possunt etiam, sine ficulneis hujusmodi adminiculis; cùm Intellectui se apertè sistant, vel proprii sensûs testimonio, vel Anatomicis Observationibus ab aliis jampridem factis, resectæ. Atque ut impossibile planè est, ut Medicus eas morbi causas ediscat, quæ nullum prorsus cum sensibus habent commercium, ita neque est necesse;

P R Æ F A T I O.

cesse ; abundè enim sufficit ut sciat unde immediatè oritur malum, talesque ejus effectus atque symptomata, ut inter hunc aliumque morbum hujus non dissimilem, valeat accuratè distinguere. In *Pleuritide* v. gr. diu atque incassum se fatigabit aliquis, nec tamen mente assequetur pravam illam Crasin & malè cohærentem sanguinis texturam, quæ prima est hujusce mali origo ; qui verò causam à quâ immediatè producitur rectè cognoverit, & ab aliis morbis quibuscunque rite valeat distinguere, non minùs certò curandi scopum attinget, etiam neglectâ otiosâ istâ atque inutili remotissimarum causarum indagine. Sed hæc *ὡς ἐν πειρώδῳ*.

Jam verò si querat aliquis, an ad prædicta in Arte Medicâ Desiderata duo (Veram scilicet & Genuinam morborum *Historiam*, & certam confirmatamque medendi *Methodum*) non etiam accedat tertium illud, Remediorum nempe *Specificorum Inventio* ? Assentientem me habet & in vota festinantem. Etsi enim *Methodus* sanandis morbis *Acutis* maximè accommoda mihi videatur, quibus exigendis cùm natura ipsa certum aliquem Evacuationis modum statuerit, quæcunque Methodus eidem fert opem in promovendâ dictâ Evacuatione, ad morbi
sanatio-

P R Æ F A T I O.

fanationem necessariò conferet ; optandum est tamen ut beneficio *specificorum*, si quæ talia inveniri possint, æger rectiori semitâ ad sanitatem proficeret ; & (quod majoris etiam momenti est) extra aleam malorum, quæ sequuntur Aberrationes istas, in quas sæpe invita dilabitur Natura in morbi causâ expellendâ, (ut ut potenter & doctè ei ab assistente Medico subveniat) possit collocari.

Verùm quod ad morbos *Chronicos* sanandos attinet, licèt nihil dubitem ulteriores in medendo profectus vel à sola *Methodo* posse sperari, quàm qui in primam statim cogitationem incurrant, attamen plus satis constat deficere illam in curatione *Chronicorum* aliquot vel maximè spectabilium inter eos quibus homines urgentur ; quod ob hanc præcipuè causam usu venit, quia sc. Natura in hujuscemodi morbis non habet Methodum tam efficacem, quâ materiam morbificam foras ejiciat (perinde atque in *Acutis*) quò nos cum eadem manus jungentes & ad debitum dirigentes scopum, morbum debellare valeamus. In vincendo itaque morbo Chronico is demum jure meritòque Medici nomen sibi vendicat, penes quem est ejusmodi medicamentum, quo morbi *Species* possit

P R Æ F A T I O.

possit destrui: non qui id tantum agit, ut
è primis secundisque qualitatibus nova ali-
qua introducatur, & prioris subeat vicem;
quod fieri quidem potest non extinctâ spe-
cie: v. gr. calefieri potest, aut refrigerari qui
Podagrâ laborat, vigente adhuc *podagrâ*,
necdum devictâ. Methodo hâc quâ diver-
sæ tantum qualitates introducuntur, morbi
Specifici non magis immediatè perdoman-
tur, quàm ignis gladio extinguitur. Quid
enim obsecro, Calor, Frigus, Humidum,
Siccumve, aut è secundis qualitatibus quæ
ab his pendent, alia aliqua ad morbi cura-
tionem faciet, cujus essentia in harum nul-
lâ consistit? Si quis hîc objecerit, satis
magnum Remediorum Specificorum nume-
rum jamdiu nobis innotescere, hunc ipsum,
si examen paulò diligentius instituerit, in
oppositas partes facilè transiturum confido,
cum unicus *Cortex Peruvianus* à suis militet.
Toto enim cœlo distant quæ huic aliive
Indicationi Curativæ Specificè respondent
Medicamenta, cui si faciamus satis morbus
abigitur; & quæ hunc aliumve *Morbum* Spe-
cificè atque immediatè persanant, nullo ha-
bito respectu ad hanc aut illam Intentionem
sive Indicationem Curativam: v. gr. *Mercurius*
& *Sarsæ radices* in *Lue Venerea Specifica*
vulgò

P R Æ F A T I O.

vulgò audiunt, quæ tamen pro Specificis propriis atque immediatis non debent haberi, nisi argumentis satis validis atque irrefragabilibus possit confici, *Mercurium* nullâ excitatâ *Salivatione*, *Sarsæ* verò radices sine motis *sudoribus* tam egregiam operam præstitisse. Ad hanc pariter normam alii etiam morbi aliis Evacuationibus curantur, cum tamen quæ adhibentur Remedia non magis propriè competant immediatæ curationi istorum morborum qui eis sanantur Evacuationibus, quibus faciendis ejusmodi remedia maximè propriè designantur, quàm *Scalpellum Phlebotomum Pleuritidi*; quod tamen nemo opinor *Specificum* hujus morbi facilè appellaverit.

Specificæ proinde medicamenta, si ad hanc mentem nostram restringantur, non cuivis homini contingunt, neque oscitantibus temerè se ingerunt: nullus tamen dubito quin in exundanti illâ plenitudine quâ turget *Natura* diffluitque, ita jubente *Optimo Maximo* rerum omnium *Conditore*, in singulorum præservationem prospectum pariter sit de curatione malorum magis insignium quæ homines vexant; idque pro foribus & in patrio cujuslibet solo. Et sanè dolendum est *Plantarum* naturam nondum magis exploratò

C

PRÆFATIO.

ploratò nobis innotescere ; quæ mihi videntur reliquæ omni, quâ patet, Materiæ Medicæ palmam præripere, & quæ invenientorum de quibus jam diximus Remediorum uberrimam nobis spem faciunt : Cùm *Animalium* partes cum humano corpore nimium convenire videantur, nimium diffidere *Mineralia* ; unde est quod Mineralia Indicationibus potentiùs respondere, quàm vel Plantas vel ex Animalibus desumpta, lubens fateor ; at non specificè tamen mereri, eo quo diximus sensu ac modo. Me quod spectat, non hîc aliud mihi sumo præter laborem ac tædium hæc atque hujusmodi diu multumque jam per aliquot annos animo versandi, necdum mihi tam feliciter cessit, ut cum prudenti fiducia quæ de iis cogitaverim in publicum dare ausim.

Quantumlibet verò mihi præ cæteris arideant *Plantæ*, non tamen is sum qui eximia illa Medicamenta ex alia tribu desumpta, quæ vel hoc, vel alio aliquo sæculo hominum industriâ atque labore Intentionibus aptè respondentia reperta fuere, contemnam. Inter quæ primum sibi locum vendicant quæ nomine *Guttarum Doctoris Goddard* insigniuntur, & à viro *Doctissimo & solertissimo* tam Methodi quàm Remediorum indagatore,

PRÆFATIO.

gatore, *Domino Doctore Goodall* præparantur; quorum vim ac efficaciam in attingendo, ad quem vulgò diriguntur, scopo, cæteris quibusque *Spiritibus Volatilibus* jure præfero.

Coronidis loco, cùm in hac introductione fuerim pollicitus, medaturum specimen eorum quæ in hujus Artis augmentum utcunque conatus sum; fidem liberare jam tentabo in tradendis Historiâ Curationeque *Acutorum Morborum*. Qua in re licet satis advertam, me supinis atque ignorantibus fructum omnem eorum, quos per meliores vitæ annos corpore animoque exantlavi laborum, expositurum, malum tamen pessimi hujus sæculi genium satis habeo perspectum, ut non aliam ex hac semente, quàm convitiarum atque contumeliarum messem expectem; Meque famæ meæ longè meliùs consuluisse, si inanem aliquamatque inutilem speculationem commentatus fueram. Hoc verò mihi perinde est: Mercedem aliunde præstolor. Si quis hîc objiciat alios æquè in hâc arte versatos non idem mecum de his rebus sentire; meum non est quid sentiant alii disquirere, sed meis observationibus adstruere fidem, quod ut faciam, Lectoris patientiam desidero tantum,

PRÆFATIO.

tum, non favorem. Res ipsa etenim brevî loquetur, an fidelitèr & sincero animo hîc egerim, an è contra ad instar sceleratissimi hominis. morumque profligatissimorum, homicidam me præstiterim vel in terra defossus. Illam tantum mihi veniam peto, quòd minùs accuratè quàm proposueram Morborum Historiam ac Curationem descripsero; cùm non tam metam figam, quàm animos iis addam, qui feliciore ingenio præditi ad hoc opus posthàc se accingent, quod jam ego imperfectè melior.

Unum adhuc restat de quo monendus est Lector, mihi in animo non esse sequentes paginas infinito particularium observationum numero distendere, quibus Methodo ibidem traditæ fidem astruam: Frustra enim & cum tædio Lectoris repeterentur ista singulatim, quæ in summas contraxi. Satis autem habui ad calcem Observationis cujuslibet Generalis (saltem quæ ad annos nuperos spectat) Particularem hîc illic adnectere, quâ Methodi præcedentis medulla contineretur. Hoc interim spondeo nullam à me Methodum Generalem fuisse evulgatam, quæ experientiâ reiteratâ non est stabilita, atque confirmata.

Sed

P R Æ F A T I O.

Sed & spe frustrabitur qui ingentem Remediorum, seu Formularum sylvam hîc expectaverit, cùm Medici judicio permittatur, ut pro re natâ iis utatur; mihi sufficit innuisse quibus Indicationibus satisfaciendum est, quo etiam ordine & tempore; Etenim in eo præcipuè stat Medicina Practica, ut genuinas Indicationes expiscari valeamus, non ut remedia excogitemus quibus illis satisfieri possit; quod qui minùs observabant, *Empericos* armis instruxerè, quibus Medicorum opera imitari queant.

Quòd si quis objecerit me in aliquibus non tantùm medicamentorum pompæ renunciasse, sed ea insupèr remedia proposuisse, quæ ad materiam medicam vix possint referri, adeò sunt simplicia atque inartificiosa; vulgaribus tantùm opinor ac plebeis animis hac in re displicebo. Norunt enim Sapientes Bona ea esse omnia quæ sunt utilia, atque *Hippocratem*, dum Folium usum in *Ileo* sanando proponit, & in *Cancro* nihil prorsùs agendum præcipit, (atque ejusmodi alia quæ in singulis ferè pagellis scripta leguntur,) non minùs bene de re medica meruisse, quàm si pomposis remediorum formulis omnia implevisset.

P R Æ F A T I O.

In animo erat & *Chronicorum* morborum
Historiam tradere, eorum saltèm quos fre-
quentissimè tractaveram, sed cùm opero-
sius id sit, cùmque harum, quas jam edo,
Lucubrationum fortunam experiri primùm
libuerit, impræsentiæ superiedendum
mihi esse duxi.

AUTHORI

AUTHORI,

IN

Tractatum ejus de FEBRIBUS.

F*Ebriles æstus, victumque ardoribus orbem
Flevit, non tantis par Medicina malis.*

*Nam post mille artes, Medicæ tentamina curæ,
Ardet adhuc Febris, nec velit arte regi.*

*Præda sumus flammis; solum hoc speramus ab igne,
Ut restet paucus, quem capit urna, cinis.*

*Dum quærit Medicus Febris causamq; modumq;,
Flammarum & tenebras, & sine luce faces;*

*Quas tractat patitur flammæ, & Febre calefscens,
Corruit ipse suis victima rapta focis.*

*Qui tardos potuit morbos, artusque trementes
Sistere, Febrili se videt igne rapi.*

*Sic faber exesos fulsit tibicine muros,
Dum trahit antiquas lenta ruina domos.*

*Sed si flamma vorax miseras incenderit ades,
Unica flagrantes tunc sepelire salus.*

*Fit fuga, tectonicas nemo tunc invocat artes,
Cum perit artificis non minùs usta domus.*

Se tandem Sydenham Febrisq; Scholæq; furori
Opponens, Morbi quærit, & Artis opem.

Non temerè incusat tectæ putredinis ignes;
Nec fictus, Febres qui fovet, humor erit.

Non bilem ille movet, nulla hîc pituita: Salutis
Quæ spes, si fallax ardeat intus aqua?

Nec doctas magno rixas ostentat hiatu,
Queis ipsis major Febribus ardor inest.

Innocuas placidè corpus jubet urere flammæ,
Et justo rapidos temperat igne focos.

Quid Febrim extinguat, varius quid postulat u-
Solari egrotos quâ potes arte, docet. (sus,

Hactenus ipsa suum timuit Natura calorem,
Dum sæpe incerto, quo calet, igne perit:

Dum reparat tacitos malè provida sanguinis ig-
Prelusit busto, fit calor iste rogos. (nes,

Fam secura suas foveant præcordia flammæ,
Quem Natura negat, dat Medicina modum.

Nec solum faciles compescit sanguinis æstus,
Dum dubia est inter spemque metumq; salus;

Sed fatale malum domuit, quodq; astra malig-
Credimus, iratam vel genuisse Stygem. (num

Extor-

*Extorsit Lachesi cultros, Pestique venenum
Abstulit, & tantos non finit esse metus.*

(stem

*Quis tandem arte novâ domitam mitescere Pe-
Credat, & antiquas ponere posse minas?*

*Post tot mille neces, cumulataque funera busto,
Victa jacet parvo vulnere dira Lues.*

*Ætheriæ quanquam spargant contagia flammæ,
Quicquid inest istis ignibus, ignis erit.*

*Delapsæ cælo flammæ licet acrius urant,
Has gelidâ extinguui non nisi morte putas?*

*Tu meliora paras victrix Medicina; tunsque,
Pestis quæ superat cuncta, triumphus erit.*

*Vive liber, victis Febrilibus ignibus; unus
Te simul & mundum qui manet, ignis erit.*

J. Lock A. M. Ex Æde
Christi Oxon.

SECTIO

SECTIO PRIMA.

CAPUT I.

De Morbis Acutis in genere.

Dicitur ratio, si quid ego hic judico, Morbum, quantumlibet ejus Causæ humano corpori adversentur, nihil esse aliud quàm Naturæ conamen, materiæ morbificæ exterminationem in ægri salutem omni ope molientis. Cum enim hominum genus, ita volente supremo rerum omnium arbitro ac moderatore *Deo*, variis impressionibus, forinsecus advenientibus, excipiendis aptum natum sit, fieri non potest quin idem variis etiam malis fuerit obnoxium: quæ quidem partim ab istis aeris particulis nascuntur, quæ, cum corporis humoribus malè convenientes in idem se insinuaverint, nudo sanguini permistæ, corpus omne morbifico afflant contagio; partim à variis fermentationum generibus, vel etiam putrefactionibus humorum, qui in corpore ultra justum tempus ideo sunt commorati, quia scilicet iisdem digerendis primum, dein excernendis, vel ob nimiam eorundem molem vel qualitatem incongruam, suppar idem non fuit. Hisce rerum circumstantiis ita intimè essentiæ huma-

humanæ intertextis complicatisque, ut nemo quisquam se ab illis in solidum queat liberare, Natura de ejusmodi methodo, ac symptomatum concatenatione sibi prospexit, quibus materiam peccantem atque alienam, quæ totius Fabricæ compagem aliter solveret, è suis finibus possit excludere. Quamlibet autem frequentius longè quàm fieri cernimus, illum, ad quem remediis hisce ingratis collimat, sanitatis scopum attingeret, nisi ab ignaris à recto quem tenet cursu detorqueretur, veruntamen cum sibi relicta vel nimio opere fatagendo, vel etiam sibi deficiendo hominem letho dat, ferreæ illi atque insolubili mortalitatis legi obsequitur cui debemus nos nostraque. Rectè enim *Boethius*, atque ex rerum sensu,

*Constat aternâ positumque lege est,
Constet ut genitum nihil.*

Sed ut instantiâ unâ alterâve jam dictorum veritatem asseramus; Ipsa *Pestis* quid, obsecro, aliud est quàm Symptomatum complicatio, quibus utitur natura ad inspiratas unâ cum aere particulas *μικροσκόπεις*, per emunctoria, Apostematum specie vel aliarum eruptionum operâ, excutiendas? Quid *Arthritis* nisi Naturæ providentia ad depurandum senum sanguinem, atque expurgandum corporis profundum, ut cum *Hippocrate* loquamur? Potest & idem affirmari de plerisque aliis morbis perfectè formatis.

Jam verò nunc hoc munere celerius fungitur natura, nunc verò tardius, pro variâ methodo quâ causam morbificam deturbare nititur. Nam cum *Febris* opem deposcit, quâ adjutrice particulas inquinatas

inquinatas à sanguine divellat, divulsasque progressu adhuc ulteriori per Sudores, Diarrhœam, Eruptiones, aut aliam istiusmodi evacuationem expellat; cùmque in sanguinis massâ corpore per tenui ac fluido res omnis peragatur, idque motu partium violentiore, necesse omnino est, non solum ut subito vel in salutem ægri vel in mortem determinetur (prout sc. Natura vel materiam morbificam Criticè norit solvere, vel ab eadem oppressâ fatiscat) sed etiam ut pejora vehementioraque symptomata se ubique comites adjungant. Atque hujusmodi planè sunt morbi isti quos *Acutos* appellamus, qui velociter sc. atque cum impetu & periculo ad statum moventur. Quamvis, si minus accuratè, haud tamen minus verè loquamur, isti etiam morbi pro Acutis sint habendi, qui, licèt respectu Paroxysmorum, si omnes simul sumantur, tardius moveant, respectu tamen Paroxysmi cujuslibet particularis, citò atque etiam Criticè ad finem perveniunt, quales sunt Febres Intermit- tentes omnes.

Ubi verò continens morbi materia ejus est indolis ut febrem in partes suas pertrahere non valeat ad dictæ materiæ separationem universalem; aut cùm hujusmodi materia parti alicui affigitur quæ eidem explodendæ prorsus est impar, sive ob propriam conformationem (uti se res habet in materia Morbificâ *Paralyticorum* nervis impactâ, in materia item suppurata in cavitate Thoracis *Empyicorum*) vel ob defectum caloris naturalis & spirituum, (ut cùm Pituita in pulmones decidit vel Senio vel Tussi diuturniore labefactatis) vel denique ob continuum materiæ novæ affluxum, quâ sanguis vitiatus & ad ejusdem eliminationem unicè disposit-

dispositus, partem obruit gravatque: In his, inquam, casibus, vel tardè admodum ad coctionem pervenit materia, vel non omnino; adeoque morbi ab hujusmodi materia inconcoctili provenientes *Chronici* & nuncupantur & sunt: A duobus his itaque principiis sibi invicem contrariis, de quibus modò egimus, morbi alii *Acuti*, alii verò *Chronici* exurgunt.

Acutos quod spectat, quos impræsentiarum tractare mihi est animus, eorum alii à secretâ atque inexplicabili Aeris alteratione hominum corpora inficientis, gignuntur, neque à peculiari sanguinis & humorum crassi omnino dependent, nisi quatenus occulta aeris influentia dictis corporibus eandem impresserit: Hi durante arcana illâ aeris constitutione nec ultrâ pergunt lacescere, neque alio ullo tempore invadunt. *Epidemici* hi dicti sunt.

Acutorum alii ab hac vel illâ particulari corporum particularium ἀνωμαλία oriuntur, qui cum à causa magis generali non producantur, ideo neque plures simul corripiant. Hi insuper *Acuti* quibuscumque annis & quolibet anni tempore indifferenter invadunt; exceptis tamen iis quæ dicemus, ubi de genere hoc peculiaritèr agetur. Hos ego *Acutos Intercurrentes* sive *Sporadicos* appello, quia nullo non tempore contingunt quo *Epidemici* grassantur. Ab *Epidemicis* primum exordium mihi sumam, generalem eorundem historiam ante omnia proponens.

CAP. II.

De Morbis Epidemicis.

Nihil quicquam, opinor, animum universæ quâ patet Medicinæ pomœria perlustrantem tantâ admiratione percellet, quàm discolor illa & sui plane dissimilis Morborum Epidemicorum facies; non tam quâ varias ejusdem anni tempestates, quàm quâ discrepantes diversorum ab invicem annorum *Constitutiones* referunt, ab iisque dependent. Quæ tam aperta prædictorum morborum diversitas tum propriis ac sibi peculiaribus symptomatis, tum etiam medendi ratione, quam hi ab illis disparem prorsus sibi vendicant, satis illucescit. Ex quibus constat, Morbos hosce, ut ut externâ quadantenus specie & symptomatis aliquot utrisque pariter supervenientibus convenire paulò incautioribus videantur, re tamen ipsâ, si bene adverteris animum, alienæ admodum esse indolis, & distare ut *Ara Lupinis*. Haud equidem satis scio, an diligentius examen (quali ritè instituendo vix unius hominis brevis ætas par esse videatur) nos edoceret, Epidemicorum alios continuâ quadam ferie, ceu facto circulo, alios semper excipere; an verò omnes indiscriminatim nulloque servato ordine, pro occultâ Aeris diathesi & inexplicabili temporum ratione, mortales incescere. Hoc saltem pro comperto habeo ex multiplici accuratissimarum observationum fide, prædictas morborum species, præsertim Febres continuas

tinuas ita toto, quod aiunt, cœlo differre, ut quâ Methodo currente anno ægrotos liberaveris, eâdem ipsâ anno jam vertente forsitan è medio tolles : quodque, ubi semel in genuinam Medendi rationem, quam hæc vel illa Febris species sibi vindicat, auspicatò inciderim, ad eundem scopum collimans (favente, ut sit, optimo Numine) metam quasi semper attingam, respectu ad temperamentum, ætatem & reliqua ejusmodi usquequaque habito ; donec extinctâ illâ specie novoque gliscente malo, anceps rursus hæreo, quâ mihi viâ insistendum ut ægris subveniam, ac proinde nisi ingenti adhibitâ cautelâ intentisque omnibus animi nervis, vix ac ne vix quidem possum efficere ne unus aut alter eorum, qui se primi meæ curæ commiserint, vitâ periclitetur, donec investigato jugiter tandemque perspecto morbi genio, ad eundem perdomandum recto pede & intrepidus denuò proceedam.

Quamvis autem diversas diversorum annorum habitudines, quoad manifestas aeris qualitates, maximâ quâ potui diligentia notaverim, ut vel exinde causas tantæ Epidemicorum vicissitudinis expiscarer, me tamen ne hilum quidem hætenus promoveri sentio ; quippe qui animadverto annos quoad manifestam aeris temperiem sibi planè consentientes, dispari admodum morborum agmine infestari, & vice versâ. Ita enim se res habet. Variæ sunt nempe annorum *Constitutiones*, quæ neque calori, neque frigori, non sicco humido ortum suum debent, sed ab occultâ potius & inexplicabili quadam alteratione in ipsis terræ visceribus pendent, unde aer ejusmodi effluviis contaminatur, quæ humana corpora huic aut illi morbo

morbo addicunt determinantque, stante scilicet præfatæ Constitutionis prædominio, quæ exacto demum aliquot annorum curriculo faceffit atque alteri locum cedit. Unaquæque harum Constitutionum generalium propriâ ac peculiari sibi Febris specie funestatur, quæ extra illam nusquam compareret, cujusmodi Febres idcirco *Stationariæ* nobis audiunt.

Ad hæc sunt & particulares quædam ejusdem anni, ut ita dicam, Crases, in quibus licet secundum manifestas æris qualitates, ejusmodi Febres quæ generaliore anni Constitutionem sequuntur magis minusve Epidemicè grassentur, vel ferius ocysive ingruant; præ cæteris tamen ejusmodi Febres, quæ omnibus in universum annis competunt (quas ideo *Intercurrentes* voco) ab hoc illove manifesto æris temperamento ortum ducunt; verbi gratiâ, *Pleuritis*, *Angina*, & reliquæ ejusdem farinæ, quæ à subito calore, intensius ac diuturnum frigus statim excipiente, plerumque invadunt. Potest itaque fieri, ut sensibiles æris qualitates ad illas quidem Febres producendas faciant, quæ in qualibet constitutione se exerunt, non verò ad istas alias quæ certæ alicui constitutioni quasi propriæ ac peculiare existunt: Fatendum tamen est, prædictas æris qualitates corpora nostra ad hujus illiusve morbi Epidemici generationem magis minusve disponere; quod & de quocunque errore circa *sex res non-naturales* dictum volo.

Animadvertendum autem est, Epidemicorum alios in hoc aut illo anno regulariter & eodem semper modo se habere, iisdem planè Phænomenis & conformi symptomatum agmine in plerisque

ferè omnibus quos adoriuntur, stipatos; atque eadem prorsus viâ sibi fugam & exitum parantes. Ex his itaque tanquam in suo genere perfectissimis, vera & certa Morborum Epidemicorum Historia ediscenda est atque tradenda.

Sunt vero alii aliorum annorum Morbi, qui licet Epidemicorum insigniantur nomine, enormes tamen sunt & perquàm *anomali*, utpote qui nulli se Typo patiuntur astringi, & revera mali sunt moris, tum quoad incertam symptomatum varietatem certissimamque dissimilitudinem, tum quoad methodum quâ se ipsi expediunt & amoliuntur. Hæc tanta illorum disparitas exinde oritur, quod scilicet quælibet Constitutio morbos parit, à morbis ejusdem generis, qui alio tempore grassabantur, multum abludentes, quod non tantum in Febris locum habet, sed in plerisque aliis Epidemicis.

Neque hîc finitur *Orestes*: restat enim & aliud, paulò subtilioris *sewgius*, luxuriantis, si fas est dicere, naturæ lusus; quod nempe idem morbus in ipsissima anni constitutione varia sæpe & dissimili se facie ostendat, quod ad tempora attinet Principii, Statûs, & Declinationis; quod quidem tanti potest esse momenti, ut pro ejus arbitrio Curativæ Indicationes ponendæ sumendæve fuerint.

Porro observandum est, Epidemicos quoscunque in duos omnino ordines dispesci; *Vernos* dico, & *Autumnales*: & quamvis fieri potest, ut aliâ qualibet anni tempestate subnascantur, ad illam tamen sunt relegandi, Ver Autumnusve fuerit, quam proximè contingunt: Accidit enim nonnunquam, aëris temperiem cum Epidemicorum aliquo

aliquo in tantum conspirare, ut, eo fautore, ante tempus sibi debitum miseros invadat; & è contra est, ubi tam parùm illis inter se convenit, ut corpus præ-dispositum non nisi aliquandiu post aggre-diatur. Cum itaque *Ver* dico vel *Autumnus*, non de ipso statim *Æquinoctio*, sive *Verno* sive *Autumnali*, ad amussim loquor.

Epidemicorum, qui *Verno* tempore grassantur, alii maturè admodum se ingerunt, mense scilicet *Januario*, & exinde pedetentim increbrescentes circa *Æquinoctium Vernalè* ad Statum perveniunt, à quo sensim imminuti circa *Solstitium Æstivum* evanescunt, nisi quod paucissimæ postea forsitan hunc illùmve petant. In horum numero sunt *Morbilli*; ut & *Febres Tertianæ Vernales*; quæ, licèt ferius aliquanto emergant, *Februario* nempe, tamen appetente *Æstivo Solstitio* pariter se subducunt. At verò alii *Vere* orti, & de die in diem invalescentes non nisi sub *Æquinoctium Autumnale* statum indipiscuntur, quo præterlapso paulatim cedentes tandem adventante brumali frigore vertuntur in fugam; hujusmodi sunt *Pestis* ipsa, & *Variola*, istis annis quibus eorum utervis aliorum morborum prædominio fuerit potitus.

Cholera Morbus ex Epidemicorum Autumnalium familiâ, mense *Augusto* exorsus, intra angustos unius mensis cancellos conclusus percurrit sua tempora. Sunt tamen alii qui eâdem tempestate prognati usque ad hyemem excurrunt, v. gr. *Dysenteria*, *Febres Quartanæ*, & *Tertianæ Autumnales*. Hi omnes, utut eorum aliquos quos semel invaserint longiori vel breviori tempore affligant, plerumque tamen intra duorum mensium spatium & nomen & Epidemicorum naturam prorsus amittunt.

Febres autem speciatim quod attinet, observandum est, maximam earum partem quæ *Continua* sunt nulla hucusque nomina, in quantum à Constitutionis generalis Influentia pendent, obtinuisse, appellationes autem quibus dignoscuntur ab insigni aliqua alteratione sanguini impressâ, vel evidentiori symptomate mutuari. Hâc ratione *Putride* dicuntur, *Malignæ*, *Petechiales*, &c. Quandoquidem verò singula fermè constitutio præter has quas parturit *Febres*, ad alium morbum aliquem magis Epidemicum eodem tempore propagandum proclivis est celebrioris nominis, cujusmodi sunt *Pestis*, *Variola*, *Dysenteria*, &c. non satis video, cur istiusmodi *Febres* non potius sortirentur nomina à Constitutione, quatenus horum morborum alterutri producendo favet, eodem illo tempore quo comparebant, quàm à qualibet sanguinis alteratione, vel symptomate particulari, quæ diversæ speciei febribus pari jure possunt competere. *Intermittentes* verò nomina sibi desumunt ab intervallo Paroxyfinis interjecto, atque hoc quidem caractere satis discriminantur, si variarum etiam anni tempestatum quibus contingunt, Veris sc. & Autumnii, habeatur ratio. Licet nonnunquam earum aliquæ de Intermittentium natura rêvera participant, nullo caractere admodum visibili easdem prodente. Ut cum præmaturè *Julio* mense, v. gr. Intermittentes Autumnales ingrediuntur atque increbrescunt, non statim genuinum Typum induunt, (quod intermittentibus Vernis quidem solenne est) sed continuas *Febres* ita per omnia imitantur, ut nisi castigatissimo utrasque examine trutinaveris, ab invicem discriminari non possint; at retuso paulatim Constitutionis impetu, & frænata

vi, jam in Typum regularem migrant, atque exeunte Autumno, larvâ abjectâ, intermittentes se esse, quales ab initio reapse fuerunt, palàm fatentur, sive Quartanæ illæ fuerint sive Tertianæ; quod si non diligenter animadverterimus, cum magno ægrorum nostrorum malo medicantes hallucinabimur, dum hujusmodi Febres, quæ ex Intermittentium numero sunt, pro Continuis veris & genuinis habeantur.

Porro, quod sedulo advertendum, quum plures aliquot horum morborum eundem fatigent annum, unus eorum aliquis reliquorum prædominio potitur, cæteris in ejus quasi ditionem redactis, & parcius id temporis sævientibus, ita ut illo augefcente imminuantur hi, eodemque rursus imminuto, mox recrudescant. Atque ita vicissim mortales laceffunt, prout anni genius & sensibilis æris temperies huic aut illi magis suffragantur. Qui verò morbus circa Æquinoctium Autumnale maximopere furit & cumulatissimam edit stragem, totius anni Constitutioni nomen impertit suum; quisquis enim fuerit morborum, qui eâ tempestate præ cæteris invaluerit, principatum omnium qui isto anno invadunt obtinuisse faciliè deprehendetur, cujus ingenio Epidemici quotquot sunt *σύνδρονοι* se accommodant, in quantum eorum fert natura: v. gr. cum *Variola* eo tempore latissimè depopulantur, Febris toto anno sparsim oberrans ejusdem planè inflammationis est particeps, quæ Variolas parit. Uterque nempe Morbus ad eandem ferè normam adoritur, maximaque inter maximè propria utriusque Symptomata intercedit cognatio, (exceptâ Variolarum eruptione & reliquis quæ ab illa pendent) ut ex ingenti illâ tum

ad spontaneos sudores, tum ad salivam excernendam propensione, in qua utrique convenit abunde constat. Pariter, cum *Dysenteria* dicto tempore præcipue fuerint grassatæ, Febris quæ eo anno infestat earundem indolem non leviter æmulatur, (nisi quod illæ causam morificam per sedes eliminant, & pauca alia exinde nascantur symptomata,) quod tum à consimili utriusque morbi insula, tum etiam quod utroque malo correpti Aphthis similibusque invicem symptomatibus admodum sint obnoxii, satis evincitur. Et sanè *Dysenteria* de quâ agitur, ipsissima illa Febris est; hoc tantum discrimine, quod introvertatur, & in intestina se exonerans per eadem viam sibi faciat. Notandum autem est, Epidemicorum illum principem qui sub *Æquinoctio Autumnali*, ceu rupto aggere torrens, omnia straverat, ingruente hyemis frigore intra suum se alveum condere; cum ex adverso Epidemici inferioris ordinis, qui sub eo merentur, tunc temporis præsertim ingravescant & rerum potiantur, donec dictus anni princeps eorum vires denuò frangat & deleat nomen.

Postremò observandum est, quoties Constitutio aliqua varias Epidemicorum species parit, singulas has species genere ab illis differre, quæ cum idem planè nomen fortiantur, aliâ tamen Constitutione generentur. Quotcunque sint autem Species illæ peculiare, quæ in una eademque Constitutione invadunt, in communi unâ atque generali causâ singularum productrice, omnes conveniunt, hæc scilicet aut aliâ aëris Diathesi peculiari; & ex consequenti quancunque ab invicem, quoad Typum & Formam specificam, intervallo distent, Consti-

Constitutio tamen omnibus communis subjectam singularem materiam ad ejusmodi conditionem atque statum effingit formatque, ut præcipua symptomata, quæ ad particularem evacuationis modum nihil attinet, omnibus paria sint; singulis etiam in hoc conspirantibus, ut eodem pariter omnes tempore & intendant favitiam & remittant. Notandum est insuper, quibus annis variæ illarum species grassantur uno eodemque tempore, eas omnes modo quo primum aggrediuntur, atque invasionis symptomatis consentire.

Hinc itaque cernere est, variam admodum & accuratam naturæ methodum, quam ad morborum generationem adhibet, quam nemo hominum, arbitror, hætenus pro rei dignitate satis observando est affecturus. Atqui ex pauculis hisce omnino conficitur (cum specificæ Popularium morborum differentia, nominatim Februm, arcanæ annorum constitutioni innitantur) incassum defudare illos, quotquot diversarum Februm rationes à causa morbificâ in humano corpore aggestâ deducunt; nam liquidò patet, quemlibet, pancreaticè licet valentem, si certa quadam hujus nostræ regionis loca adeat, Febre ibidem grassante intra dies aliquot laboraturum: vix autem credibile sit, manifestam aliquam mutationem ab aëre præfati viri humoribus tam brevi impressum iri. Neque minus difficile est, generales regulas Febris his debellandis accommodare & certos aliquos limites figere, quos ultra citraque progredi, aut in iisdem consistere, non liceat. In hac itaque tam spissâ rerum caligine, nihil mihi prius est, quam quando novæ Febres grassari incipiant, cunctari paulisper, & ad magna præsertim remedia non

nisi suspenso pede ac tardius procedere; diligenter interim illarum ingenium atque morem observare; quibus itidem praesidiorum generibus aegri juventur vel laedantur, ut quamprimum his repudiatis, illis utamur.

Verbo dicam, Epidemicorum Species omnes juxta Phaenomenon suorum varietatem in classes redigere, ac characteres cujusque idiopathicos enucleare, necnon propriam medendi rationem unicuique sigillatim accommodare, ut res est multo ac summè ardua, ita etiam cum nullo certo (aut saltem nondum explorato) annorum ordine emergant, ad justum de iisdem observationum apparatus congerendum fortassè unius Medicinas non suffecerit. At verò hic labor, ut sit improbus, prius est exantlandus, quam nos aliquid memoratu dignum in extricandâ tam multifariâ horum morborum serie praestitisse jure possimus gloriari.

At verò quibus demum modis rationem reddemus distinctarum specierum *Epidemicorum*, qui non tantum, quatenus saltem nobis liquet, fortuito incursant, sed etiam qui uno anno aut certâ aliquâ annorum serie ejusdem sunt generis, anno alio specie ab aliis alii distinguuntur? Nulla hîc mihi unquam methodus aequè commoda est visa atque illa, quæ per sufficientem annorum numerum protensa, eodem illos ordine describeret quod se invicem excipiebant & insequiebantur. Quod ut jam pro meo modulo efficiam, Historiam & Curationes Epidemicorum, qui ab anno 1661 ad Annum usque 1676 (per 15 videlicet annorum spatium,) depopulabantur, ex accuratissimarum, quas mihi facere licuit, observationum fide orbi erudito

erudito tradam. Cùm mihi impossibile planè videatur, effectum id dare, vel causas eorundem exortùs assignando à manifestis aëris qualitatibus desumptas, vel multò etiam minus à particulari aliquâ dyscrasiâ in sanguine atque humoribus, nisi in quantum secretæ aëris influentiæ illa deberetur. Quin & magis adhuc, si fas est dicere, impossibile fuerit Variorum Epidemicorum Species tradere, qui à specificis aëris alterationibus oriuntur, quantumvis in proclivi illud esse videatur, istis videlicet qui Febrium nomina attexere norint notionibus, in speculatione istarum alterationum, quæ in sanguine humano atque ejus humoribus per hanc illamve principiorum degenerationem fieri possunt, malè fundatis. Quo quidem pacto, cùm non naturam sequamur, optimam semper ducem, sed conjectandi libidini indulgeamus, tot nobis erunt morborum species quot comminisci placuerit: Eam nobis interim arrogamus licentiam, quam nemo facilè Botanico concesserit, à quo in describendâ Plantarum Historiâ sensuum requirimus testimonium, ac fidem, non rationis Commentationem, quantumlibet istâ polleat, atque aliis longè antecellat.

Haud equidem tantum mihi sumo, ut me in his quæ jam trado omnem absolvisse numerum existimem, forte ne in recensendâ quidem universâ Epidemicorum familiâ; multo minus in me recipio, ut qui morbi elapsis, de quibus nobis sermo est, annis, ordine infra dicendo se mutuò exceperunt, venturis sæculis eundem perpetuò servaverint. Unum hoc molior, ut quo pacto hæc se res habuit nuper, aspiculante paucorum aliquot annorum observatione, enarrem, quod ad has scilicet regiones spectat

spectat & hanc in quâ degimus Urbem; ut meum, quale quale sit, symbolum conferam ad opus inchoandum, quod, si quid ego judicando valeo, in maximum humani generis emolumentum cedet, ubi tandem à Posteris, quibus integrum Epidemicorum curriculum venientibus annis sibi invicem succedentium intueri dabitur, ad umbilicum perducetur.

C A P. III.

Constitutio Epidemica annorum 1661, 62, 63, 64, Londini.

ANno 1661 Febres Autumnales Intermittentes, quæ jam ab aliquot retrò annis obtinebant, de novo vires redintegrabant (*Tertiana præsertim mali moris*) sub initio Julii, & quotidie increbrescentes, mense Augusto quàm immanissimè debacchabantur, inque multis locis, correptis ferè integris familiis, maximam hominum stragem edebant; dein verò sensim decrescientes superveniente hyemis frigore extinctæ sunt, perpaucos Octobris mense aggressæ. Quæ dictæ Tertianæ famulabantur Symptomata, illa ab Intermittentium Tertianarum aliorum annorum Symptomatis, his præsertim discriminabantur. Ægri Paroxysmus atrocior, lingua magis nigra siccaque, extra paroxysmum ἀνυψήσια obscurior, virium & appetitûs prostratio major, major item ad paroxysmum ingeminandum proclivitas, omnia summatim Accidentia

cidentia immaniora, ipseque morbus quàm pro more Februm Intermittentium funestior. Si quando atate provectiores, aut etiam Cachecticos invasisset, quibus pariter vena secta, aut aliæ quævis evacuationes minuissent vires, nunc ad duos, nunc ad tres menses perdurabat. *Quartana*, rariores licet, Febres jam descriptas comitabantur, utrisque verò primum brumæ impetum non sustinentibus (neminem enim, antè intactum, feriebant) subsecuta est *Febris Continua*, ab intermittentium Autumnalium genio in hoc tantum abhorrens, quòd hæc statis solum temporibus, illa continenter urgebat. Etenim eodem fermè modo agrotos adoriebantur; qui utrisque pariter vehementer laborabant, vomituriabant, cum partium externarum siccitate, siti, linguæ nigredine; & sudoribus sub morbi finem materia morbifica in utrisque promptissimè exterminabatur. Quinimò vel hinc liquebat, Febrem hanc ad Autumnalium Intermittentium classem attinere, quod rarò admodum surgente anno compareret. Dicta itaque *Febris Continua Intermittentium* quasi compendium quoddam, & è contra singuli earum *Paroxysmi* compendium hujusce mihi videbantur; atque adeò discrimen in hoc maximè versari, quòd *Continua* conceptam semel effervescentiam *συνεχῶς* eodemque semper tenore perficerent; *intermittentes* autem partitis vicibus ac diversis temporibus eadem defungerentur. Quanto autem jam tempore prædicta *Febris continua* invaluerat dicendo non sum, quum mihi hæcenus satis fuerat ad generalia Februm Symptomata attendere; utpote qui nondum vel juxta varias annorum crases, aut ejusdem anni varia tempora easdem distinguere posse animad-

animadverteram. Hoc saltem scio, unicam fuisse *Continuæ* Febris speciem usque ad annum 1665, ac *Intermittentes Autumnales*, quæ ad illum usque annum frequentes incurfabant, jam deinceps rarissimas occurrisse.

Sed ut ad rem redeamus: *Febris illa Tertiana*, quæ dicto anno omnia longè lateque fuerat prædata, eodem elapso intra angustiores limites se continuit: insequentibus verò Autumnis *Quartana* Epidemicis reliquis prædominabantur, itante hac aëris Constitutione. Quartanis semper post Autumnum vela contrahentibus, *Febris Continua* (quæ per hoc omne tempus, parcius licèt, se immiscuerat) jam inclementius debacchabatur ad usque ver, quo tempore *Febres Intermittentes Vernales* succedebant, quibus ad Calendas Maii pariter fatiscentibus, *Variolæ* hinc & inde sparsim se ostendebant, quæ denuò ad conspectum *Epidemicorum Autumnalium* (Febrem Continuum volo & Quartanas) terga dabant victoribus. Hoc ordine Morbi Epidemici integram hanc aëris Constitutionem pervadebant & se mutuò insequiebantur. De his mihi sermo erit in specie, & nominatim tum de Febre hac, tum etiam de Intermittentibus, sive Ver sive Autumnum attinerent, quibus hac constitutio præ cæteris infamabatur.

Telam ordiar ab hac *Febre Continua*, quæ aliarum, quotquot sunt, omnium præcipua & Coryphæa mihi videtur, eò quòd Natura in hac præ aliis quibuscunque uniformiter & ad eandem ferè normam tum Materiam Febrificam ad debitam Concoctionem perducit, tum coctam certo ac præfinito tempore exigit eliminatque. Ad hæc, quandoquidem illæ annorum constitutiones, quæ

Inter-

Intermittentes Autumnales promovent, communibus annis multo sæpius recurrant quàm illæ quæ ad cæteros Epidemicos faciunt, necessario sequitur, ut quæ illas comitatur Febris Continua frequentius accurset.

At præter Symptomata quæ cæteras Febres stipabant, dicta Febris sequentibus insuper urgebatur: Æger plerumque animam tantum non agebat, vomituriebat, lingua sicca & nigra, ingens ac subitanea virium consternatio, & partium externarum siccitas. Urina ubique vel crassa, vel tenuis, utraque ex æquo cruditatis indicium. In morbi declinatione, Diarrhœa, nisi fortè Medicus principio obstitisset, superjungebat, unde Morbus per-
vicacior redditus diutius affligebat. Sed suo-
pro ingenio ac propriâ indole vix ultra diem 14 vel
21 perdurabat, quo primum tempore, oborto
sudore vel potius leni madore, morbus solveba-
tur. Neque prius Urinæ Coctionis signa prode-
bant, quod jam ut plurimum eveniebat. Quin &
alia superveniebant Symptomata quoties hic mor-
bus minus peritè tractabatur. At verò tum hæc,
tum etiam omnis morbi genius clariùs elucescent
ex peculiari Methodo quam olim huic Febri ac-
commodaveram, quam itaque huc transferam,
(saltem quòd ad rem nostram apprimè faciat)
prout jamdudum typis evulgaveram; Quo qui-
dem tempore nondum mihi innotuerat, aliam ali-
quam Febris speciem in rerum natura inveniri.

C A P. IV.

Febris Continua Annorum, 1661, 62, 63, 64.

1. **P**rimò quidem adverto inordinatam illam massæ sanguineæ commotionem Febris hujus seu causam, seu comitem, à natura concitari, vel ut heterogenea quadam materia in eadem conclusa, ac ipsi inimica secernatur; vel ut sanguis in novam aliquam diathesin immutetur.

Atque in hoc negotio magis arridet latius & generalius *Commotionis* vocabulum, quàm vel *Fermentationis*, vel *Ebullitionis*; quippe quod inanis λόγολαχίας occasionem præscindat, quam fortassis istiusmodi voces (quæ etiamsi explicationem non incommodam admittant, tamen minùs propriæ, ac nonnihil duriores nonnullis videntur) haud satis caverent. Quamvis enim Cruoris in Febris *commotio*, liquorum vegetabilium aliàs *fermentationem*, aliàs etiam *ebullitionem* æmuletur; non desunt nihilominus qui eandem non uno modo ab utraque plurimum differre arbitrantur. De *Fermentatione* unum alterùmve ab illis sumatur exemplum. Primò, licèt fermentescencia liquida vinosam quandam indolem ita nancisci soleant, ut spiritum ardentem ex iisdem destillatio eliciat, atque in acetum facilè desciscant, quod ipsum insigni acore pollet, & spiritum acidum destillando exhibet; neutram tamen ejusmodi mutationem in sanguine hætenus observatam fuisse contendunt.

Deinde

Deinde adverti volunt quòd cum in liquoribus vinosis *fermentatio* & *depuratio* eodem tempore peragantur, & quasi paribus passibus procedant, *depuratio* tamen sanguinis in Febribus ejusdem *astu-ationem* non comitetur, sed consequatur, id quod in paroxysmo febrili per sudores soluto, vel oculorum testimonio, patere existimant.

Quod autem ad *Ebullitionem* attinet, difficilior illis hæc videtur analogia, quæque experientiam habet summopere refragantem, in multis nimirum casibus, quoties non adeo effrans est cruoris orgasmus, ut *Ebullitionis* appellationem mereri possit. Verùm utut sit, (neque enim hisce controversiis me ullatenus immisceri patiar;) quandoquidem *Fermentationis* & *Ebullitionis* vocabula apud recentiores Medicos plurimum invaluerunt, ego quoque eadem subinde usurpare non dubitaverim, dummodo ex jam dictis satis constet voces istas in hoc Tractatu clariori solummodo dicendorum explicationi inservire.

Porro febrilem hanc sanguinis commotionem ob materiæ cujusdam heterogeneæ, ipsique naturæ adversantis, secretionem ad eadem concitari, omne genus febrium quæ eruptionibus stipantur, testatum facit; utpote in quibus, istius ebullitionis sanguinis beneficio, fit excretio ad cutim excrementi in eodem latitantis, & pravâ qualitate affecti.

Quinimo nec, meâ quidem sententia, minùs liquet febrilem sanguinis commotionem sæpè (ne dicam sæpiùs) non aliò collineare, quàm ut ipse sese in novum quendam statum, & diathesin immutet, hominèque etiam, cui sanguis purus, & intaminatus perstat, febri corripì posse; sicuti in
corpo-

corporibus sanis evenire, frequenti observatione compertum est, in quibus nullus apparatus morbi-
ficus, vel quoad plethoram, vel quoad cacochymi-
am fuerit, nulla insalubris aëris anomalia, quæ fe-
bri occasionem subministraret. Nihilominus etiam
hujusmodi homines, præcedente insigni aliquâ aëris,
victûs, cæterarumque rerum non-naturalium (ut
vocant) mutatione, identidem febre corripun-
tur; propterea quod eorum sanguis novum statum,
& conditionem adipisci gestit, qualem ejusmodi
aër aut victus postulaverint; minimè verò quod
particularum vitiosarum in sanguine stabulantium
irritatio, febrem procreet. Etsi nequaquam dubi-
tem materiam in sanguinis despumatione post fe-
brilem commotionem, solenniter excretam, vitio-
sam esse, quamvis sanguis laudabilem antea dia-
thesin obtinuerat; id quod vix magis mirandum
est quàm quod esculentorum portiones aliquot
corruptæ, & foetidæ evadant, postquam insignem
in corpore alterationem subierint, ac jam à reli-
quis segregatæ fuerint.

H. Secundo ita mecum reputo, Indicationes ve-
ras, ac genuinas, quæ in hoc morbo confurgunt,
in eo versari, ut sanguinis commotio intra mo-
dum naturæ proposito congruentem, sistatur; eâ
nimirum ratione, ut nec hinc plus æquo gliscat,
unde periculosa symptomata insequi solent, nec
illinc nimium torpeat, quo pacto vel materiæ mor-
bificæ protrusio impediretur, vel sanguinis novum
statum affectantis labefactarentur conatus. Adeo
ut sive materiæ heterogeneæ irritanti, sive cruori
res novas molienti febris ortus debeat, Indica-
tio utrobique eadem existat. Hisce positis funda-
mentis Therapiæ methodum hoc ritu instituo.

Quoties

Quoties mihi cum agris res est, quorum sanguis vel per se imbecillior existit (uti ferè in pueris) vel justâ spirituum copiâ destituitur (ut in decliviore ætate, atque etiam in juvenibus diuturno aliquo morbo confectis) à venæ-sectione manum tempero. Enimverò si Phlebotomiam his imperarem, sanguis etiamnum citra ejusmodi imminutionem plùs fati debilis, despumationi suæ obeundæ prorsus impar redderetur; unde totius massæ perversio, ac proinde forsan ipsius ægri interitus sequeretur (quemadmodum si cerevisiæ aut aliûs cujusvis musti fermentatio intempestivè sistatur, liquores illi vitium plerumque contrahunt.) Quippe particularum, quas semel exterminare cœperit, quæque, tametsi dum reliquæ cruoris massæ æquabiliter immiscerentur, puræ extiterant, jam verò putredinem deterrimam acquirere, & cæteros humores gravi inquinamento inficere habiles evaserint, consortium natura ferre amplius non potest. Quanquam haud me latet ægros temerariâ sanguinis missione mulctatos, convenientium Cardiacorum usu aliquando servari, sanguinemque ad tenorem defæcationi suæ peragendæ idoneum restitui posse. Sed præstiterat plagam non infligi, quàm sanari.

Attamen ubi in contrariæ indolis sanguinem incido, qualis in juvenibus athletico habitu & temperamento sanguineo præditis reperiri consuevit, primum in curatione locum Phlebotomiæ attribuo; quæ (præterquam in casibus inferiùs memorandis) sine salutis periculo hîc omitti nequit. Nam aliàs non solum præ nimia sanguinis ebullitione, Phrenitidum, Pleuritidum, aliarumque id genus inflammationum periculum immineret, sed

præcopiâ etiam, impeditio omnimoda Circulationis, & totius massæ quasi strangulatus consequeretur.

Menfuram quod attinet, mihi solenne est eam duntaxat sanguinis quantitatem detrahere, quantum conjicere liceat, quæ ægrum ab incommodis quibus immodicam ejusdem commotionem obnoxiam esse diximus, incolumem præstet. Æstuationem verò illam deinceps rego ac moderor, Phlebotomiam vel repetendo, vel omitiendo, Cardiacis calidis vel insistendo, vel parcendo, ac denique alvum vel laxando, vel compescendo, prout motum illum vel efferari, vel languescere animadverto.

Post Venæ-sectionem (siquidem ipsa juxta casus præmemoratos necessaria fuerit) sollicitus sedulûsque inquirō nunquid ægrum vel vomitus, vel inanis aliqua vomendi propensio sub Febris initium interturbaverit. Id si contigerit omninò medicamen *Emeticum* præscribo, nisi vel ætas tenella, vel insignis aliqua debilitas ægri ab eo temperandum suaserit. Sane Vomitorium propinare, ubi istiusmodi prægressa est vomendi proclivitas adeò est necessarium, ut nisi humor ille expellatur, in sentinam complurium malorum difficilium sit abiturus, quæ crucem figent Medico toto durante medicationis tempore, ægrumque in haud leve periculum conjicient. Ex horum præcipuis, & maximè solitis est *Diarrhœa*; quæ ut plurimum in defervescentiâ Febris consequitur, quotiescunque Emetica, quando ea suadebat indicatio, omiſsa fuêre. In febris quippe progressu, ubi malignum in ventriculo humorem nonnihil subegerit Natura, & ad intestina amandaverit, illa ab acri humore ex
hoc

hoc in stomacho fonte perpetim scaturiente usque adeò corroduntur, ut non possit non insequi *Diarrhœa*. Observavi nihilominus in Febris inflammatoriis quæ malignæ vulgò habentur, omissionem Vomitorii, tametsi talis vomendi propensio præcesserit, *Diarrhœam*, quemadmodum in hac Febre, necessario non inferre; sed de ista re plura in sequentibus.

Jam autem in eo versatur istiusmodi *Diarrhœa* periculum, quòd æger fatis jam morbo debilitatus, enervatur ulterius, & præterea (id quod majoris est in ipsius noxam momenti) in febris declinatione, quo tempore contrahere se sanguis, ac vim suam exerere debebat ad despumationis officium peragendum, penitus præpeditur hâc emissionem.

Jam verò nequid dubites humorem hunc in ventriculo nidulantem, nisi fortè vomitu eliminetur, hanc Tragœdiam (*Diarrhœam* dico) quasi ex infidiis aliquanto post daturum, inquisitione institutâ nunquam ferè non comperies, siquando Febrim hanc *Diarrhœa* comitetur, ægrum in morbi principio in vomitum proclivem fuisse, nec tamen Emeticum fuisse propinatum. Porro etiam comperitum habebis etiamsi proclivitas illa ad vomendum jampridem præterierit, *Diarrhœam* tamen quamprimùm Vomitorium exhibueris plerumque cessaturam; dummodo Emetico ferendo pares fuerint ægri vires: Sæpius autem observavi *Diarrhœa* semel abortâ, medicamenta adstringentia vel nihil omninò, vel parùm admodum ad eandem sistendam conferre, sive intro-sumpta, sive exterius applicata.

Emericum quale passim à me propinatur hujusmodi ferè est. *R. Infus. Croc. Metall. ʒvj. Oxymel. Scillit. & Syr. Scabios. comp. aa. ʒ ss M. F. Emet.* Quod hauriri jubeo tempore pomeridiano, duabus horis post leve prandium. Verùm quò tutius, ac felicius vomitio subsequutura succedat, illud etiam in mandatis habetur, ut *Zythogale lbvj*, vel viij. sint in promptu, quippe quòd periculosa sint ista medicamenta nisi copiosè diluantur: Ideoque quoties vomuerit æger, aut alvum exoneraverit, è vestigio sumendus erit haustus: quo factò, & inania illa tormina præcaventur, & vomendi conatus auspiciatò procedunt.

Sæpè miratus sum dum fortè materiam vomitu rejectam aliquando curiosè contemplabar, eamque neque mole valde spectabilem, nec pravis qualitatibus insignem, quò factum fuerit ut ægri tantum levaminis exinde senserint; Nempe vomitu peracto, sæva illa symptomata (nausea, v. c. anxietas, jactationes, suspiria luctuosa, linguæ nigredo, &c.) quæ & ipsos excruciant, & adstantes perterrefecerant, mitigari solent ac solvi, quòdque morbi reliquum est *ευδύμνος* tolerari.

Illud hic loci non omittendum erit, Si ægri conditio utrumque auxilium postulaverit (Venæsectionem intelligo, & Vomitorium) tutum omnino esse, ut Venæsectio Emetici exhibitionem præcedat; aliàs enim dum vasa sanguine distenta sunt, periculum imminet nè ex violentis illis vomendi conatibus vel rumpantur vasa pulmonum, vel Cerebrum lædatur, affusò cum impetu sanguine atque effusò, adeoque æger Apoplexiâ correptus pereat. Cujus rei quamvis historias aliquot commemorare possim, illis tamen hic super-

superfedere visum est, monuisse contentus maximâ hâc in re cautelâ utendum esse.

Siquis autem quærat, quo tempore Febris Vomitorium exhiberi velim; dico, In ipso planè Febris initio, siquidem optio daretur, Emeticum propinarem: ita enim fiet, ut ab horrendis illis symptomatibus, ex humorum in ventriculo, locisque vicinis delitescentium illuvie ortum ducentibus, ægrum præmuniamus; immò verò & fortasse in ipsis quasi incunabulis opprimamus morbum, qui aliàs cum ægroti periculo grandescet, ac longævus evadet; nutritus nimirum dictis illis humoribus, qui vel substantiâ suâ in penitiores corporis partes transmissi cum sanguinis massa conmiscuntur, vel ex ipsa mora pejores facti, atque venenatâ pravitate inquinati, ex foco suo jugiter pertranseunti sanguini malignam auram afflabunt. Hujus rei (nè longius abeamus) Cholera morbus exemplum nobis exhibet; sit enim aliquando ut intempestivâ operâ vomitum in illo morbo cohibere satagentes (sive illud Laudano fiat, sive adstringentibus medicamentis) eo cohibito non minùs periculosam malorum catervam invehant. Humores enim acres corruptique, quorum exclusionem tantisper permittere oportuerat ut satis evacuantur, hoc pacto repulsi vires suas, ac sævitiam in sanguine exercent, febremque accendunt, quæ ut mali moris, & gravibus symptomatis stipata esse solet, ita nisi propinato Emetico, tolli vix poterit, etiam ægro jam nè quidem vomituri ente.

Quòd si nobis (ut sæpe fit) ferò accersitis non licuerit Emeticum propinando, ægrorum salutis sub febris initium consulere; certè tamen conve-

nire existimaverim ut quovis morbi tempore illud fiat, modo vires eo usque morbus non attriverit, ut Emetici vim ferre jam amplius nequeant. Equidem ego die febris duodecimo vomitum imperare non dubitavi, etiam cum æger vomiturire desiisset, neque sine fructu: Eo namque Diarrhœam sustuli, quæ sanguinem in peragendâ despumatione impedivit; quin & ferius idem facere minimè dubitarem, nisi virium attritarum ratio prohiberet.

Vesperis, celebratâ jam vomitione, semper illud ago ut tumultum ab Emetico in humoribus excitatum consopiam, & quietem conciliem; ideoque sub noctem, vel horâ somni Paregoricum quempiam haustum exhibere jubeo. Ex. g. *R. Aq. papav. rhœad. ℥ij. aq. Mirab. ℥ij. syr. de mecon. & syr. papav. errat. aa. ℥ss. M. F. Haustus.*

At si vel ob copiosam sanguinis jacturam, quam curationis decursu passus est æger, vel ex vomendi frequentia, dejectionibusque in Emetici hujus usu factis, vel ex præsentis ejusdem ἀνυψία, vel ex debilitate ejus, vel ex Febris jam declinantis vetustate, nullum jam superfit in posterum concitandæ nimix Ebullitionis periculum; tum metu procul habito, vice haustus præscripti, Diascordii satis largam dosin vel impermixti, vel aquæ alicui Cardiacæ sociati exhibere jubeo. Præclarum sanè Medicamentum, modo eâ quantitate exhibueris, quæ remedii potius quam tituli mensuram impleat.

Hic autem loci, priusquam de Emeticis dicendi finem faciam, prætereundum non est, omnino tutum non esse (saltem in hac Febre) Vomitoria ex infus. Croc. Metall. parata, puerulis, ullisve infra
adolesc.

adolescentiam constitutis vel minimâ quantitate exhibere. Optarem equidem ut illius loco alia nobis tutiora, sed satis interim efficacia suppetere-
rent, quæ humorem hunc in febris declinatione ferè semper Diarrhœam minitantem radicitus extirpare possit; vel saltem ut medicamento aliquo idoneo acrem istam materiam, ejusque vim corrosivam ita mutare liceret, ac retexere, ut commovere Diarrhœam nequiret. Sæpius profectò mihi molestum illud accidit, quòd ad infantes, puerosque febre correptos accersitus, indicationem conspexi, quæ quidem medicamento usum suavitatis cujus ope extra periculum collocari potuissent, quod tamen exhibere, veritus infelicem exitum non sum ausus. Verùm in adultis nullam inde noxam hæcenus observavi, modò cum cautionibus prædictis Emeticum propinetur.

Vomendi exantlato negotio, illud mecum ulterius disquirere soleo, utrum evacuationibus prægressis non obstantibus, sanguis etiamnum adeo exæstuet, ut illius effervescentiæ limites adhuc ponendi sint, ac sufflumen addendum; an verò eò usque elanguerit ut indigeat incitamento; vel denique, an Fermentatio ad gradum idoneum, ac debitum reducta permitti sibi absque ægri periculo possit. De horum singulis nonnulla mihi dicenda sunt.

1. Itaque si sanguis eousque exæstuet ut meritò adhuc suspicari liceat, ægrum vel Phrenitidi, vel alii alicui molesto symptomati, ex nimia sanguinis ebullitione prognato, obnoxium esse, postridie Emetici exhibiti *Enema* præscribo. Ut R^x *decocti communis pro Clystere* ℞ j. *Syr. Violarum & Saccharis culinaris* aa. ℥ij. *M. F. Enema.* Idemque re-

peti, pro re nata jubeo, quo sæpe fit ut sanguine nonnihil ventilato refrigeratōque, illius effervescentia satis compescatur. Interdum tamen usu venit, ut Venæ-sectionem etiam semel adhuc atque iterum repetere necesse sit, nempe in temperamenti admodum sanguineis, & ætate florentibus, aut in iis qui nimio vini usu inflammatoriam quandam diathesin sanguini suo impresserunt. Verum plerumque tanto, tamque insigni remedio (quale quidem est repetita Venæ-sectio) non opus est; ac proinde, si prædictos casus exceperis, effervescentiam illam Enematum adminiculo satis reprimemus. Quare si sanguis nimium æstuet, atque effervescat, singulis, vel alternis diebus, prout res postulaverit, Clysterem injici jubeo, idque ita fieri ad decimum usque morbi diem vel circiter. Veruntamen si magna vis sanguinis missa fuerit, vel æger sit ætate provectâ, tunc temporis Enemata nulla impero, etiam si sanguis multum efferbuerit. In his etenim casibus, uti metuendum non est, ne omissis Clysteribus, ebullitio concepta eò usque procedat, ut insignis alicujus, & infesti symptomatis periculum immineat; ita certissimum est, eorundem usu sanguinis robur, ac vim, atque (ut ita dicam, etsi minus propriè) tonum relaxari, eatenus quidem, ut in senibus præcipuè (neque enim illis Enemata tam prosperè ac juvenibus cedere solent) Naturæ opus interturberur, atque impediatur. Quod si vena secta quidem fuerit, sed non multum sanguinis emissum, tunc, uti dixi, Clysteres ad usque decimum, plus minus diem impero; nonnunquam etiam ad usque duodecimum; quod in illis præsertim obtinet, quibus sanguinem demere non audeo. Sunt enim, qui post Intermittentes

Autum.

Autumnales (sive Tertianæ fuerint illæ, sive Quartanæ) febribus continuis, ex purgationis, in præcedentis morbi fine, defectu, corripuntur; His si sanguinem miseris, periculum est, ne sedimentum illud, quod prægressa fermentatio deposuerat, in massam sanguineam resorbeatur, novæque turbas excitet: Venæ-sectionis itaque loco, rebus ita se habentibus, Clysteribus utor, & quidem ad diem usque duodecimum, modò æger sit juvenis, atque fermentatio nimis exaltata.

2. Verùm è contrario, sive Venæ-sectionem adhibueris, sive omiseris, si sanguinis effervescencia nimis elanguescat, adeoque stimulo egeat, ne Naturæ juvandæ impar fuerit; tunc equidem à Clysteribus etiam ante diem decimum, multoque magis eo præterlapso, prorsus abstinendum arbitror. Quorsum enim jacentem jam, & nimis elanguidam fermentationem ulterius compescere atque reprimere conaremur? Quod si verò post tempus illud, in morbi nempe declinatione, Clysteribus utaris, profectò non minùs absonum id fuerit, atque ab omni ratione alienum, quàm si quis effervescenti Cerevisiæ nimis amplum spiraculum aperuerit: Etenim aperto illo spiraculo præpeditur Natura, quo minùs ad morbificæ materiæ separationem unitis viribus incumbat. Postquam igitur vel mediantibus evacuationibus idoneis, atque opportunis, æger *ἐξω βελῶν* positus fuerit, quantum ad illa symptomata attinet quæ ex nimia ebullitione nascuntur, vel morbus jam declinaverit, quanto magis astrictam illi alvum præstitero, tantò magis eam extra periculi aleam colloco; nempe febrili materiâ ad sui concoctionem suaviter, ac blande propendente. Quocirca si præcedentes

dentes evacuationes, sanguineæ massæ quasi laxitatem quandam induxerint, vel inducere minentur, vel æger ante debitum tempus febre levatus fuerit, ve etiam febris ad ultimam suam periodum pervenerit, non solum Enemata procul haberi volo, sed & Cardiacorum opem atque auxilium suggerendum arbitror, atque mox ad alvum adstringendam memet accingo.

Cardiaca verò quod spectat, quoniam usu mihi compertum est, eadem propere nimis exhibita non contemnendam noxam inferre (venâ scilicet nondum sectâ metuendum est ne materia cruda adhuc existens in Cerebri membranas, &c. aut pleuram decumbat) ideò curæ mihi semper est, ne *Cardiaca* exhibeantur, dummodo vel nihil omnino, vel parum sanguinis emissum, nullâque alia insignior evacuatio facta fuerit, aut æger ætatis vigorem nondum exegerit; neque enim video, quorsum sanguis ejus per se satis locuples, ulterius in ipsius perniciem ditesceret: Locuples autem atque opulentus satis est, neque succendiculis eget, quamdiu evacuationes insignes calorem ejus insitum non prostraverint. Hujusmodi agris domi nascuntur *Cardiaca*, & quæ foris adduntur, aut frustranea sunt, aut etiam damnosa: quapropter ego vel nulla omnino, vel saltem levissima permiserim. Interim verò si æger ex profusis evacuationibus lassus & languidus, vel ætate fuerit provectus, solenne mihi est, *Cardiaca* vel in ipso febris initio propinare: Morbi autem die duodecimo, negotio tunc temporis ad secretionem vergente, medicamentis calidioribus liberalius indulgendum censeo; imò paulò maturius idem fieri potest, modò non metuendum sit, ne febrilis materia in partes principes

cipes præcept agatur; Namque hoc tempore quò magis calefecerim, eò magis concoctionem acceleravero. Neque reverà cogitando assequi possum, quid sibi velint Medici, cum sua præcepta toties ingeminant, de remediis ad promovendam febrilis materiæ concoctionem administrandis, id quod in morbi initio accersiti sæpe faciunt; nihilominus tamen eodem ipso tempore medicamenta ejusmodi imperare non dubitant, quæ febrim scilicet attemperare possint. Profectò enim est Febris ipsa Naturæ instrumentum, quo partes impuras à puris secernat: hoc illa modo planè imperceptibili præstat ab initio, atque etiam in ἀρχὴ morbi, verùm in ejusdem declinatione apertius, atque manifestius idem opus aggreditur, id quod ex urinâ cernere licet. Materiæ febrilis *concoctio* nihil aliud reverà significat, quàm peccantis materiæ à sanâ separationem. Hanc igitur ut acceleres, non satagendum nescio quibus attemperantibus, sed Febris effervescencia tamdiu permittenda est, quamdiu salus ægrorum passa fuerit; cum autem finem spectat, atque declinationem, secretionem jam conspicuâ, tunc quidem calidioribus medicamentis illam à tergo insequemur, ad rem eò celerius ac certius perficiendam. Atque hoc reipsa est, febrilis materiæ concoctionem promovere; cum evacuationes, & refrigerantia moras nectant, & curationem impedian, ipsamque sanitatem jam appropinquantem abigunt, uti sæpius à me fuit observatum.

Si fermentatio satis progrediatur, despumatio circa diem decimum quartum peragetur: Verùm si refrigerantia quælibet seriùs adhibueris, atque ita eorum ope effervescencia sufflaminetur, mirum non est,

est, si febris ad diem vicesimum primum, quin & in effœtis corporibus malè tractatis multò longius excurrat.

Illud porro observatu dignum est, quandoque accidere, ut æger Clysterum, aliorumve cathartico-
rum usu circa declinationem morbi intempestivè præscriptorum, parùm alleviari videatur, imò nonnunquam Apyrexia omnimodâ frui, post diem autem unum alterumve senties, non tam pristinam febrim vires suas redintegrâsse, quàm novam accendi; rigor nimirum, atque horror subito invadet, quem mox excipiet calor atque febris, idem stadium (nisi forsan in intermittentium classem se reponat) decursura, quod in præcedentibus monstratum fuit. Cum itâ se res habeat, non aliter tractandus est æger, quàm si antea febre non detentus fuisset, verùm quoad res agendas calcata jam vestigia repetenda; despumatio enim, quæ cœptâ jam ebullitioni debetur, non nisi prædicti temporis, scilicet 14 dierum spatio peragetur, utcunque molestum fuerit ægro, à prægresso morbo satis jam debilitato, eousque sanitatem expectare.

Cardiaca, quæ adhibeo, passim sunt ejusmodi, quæ statim subindicabo, quorum *moderatio-
rioribus* utor in morbi principio, æstuatione maximè fervente; gradatim ad usum calidiorum, juxta morbi progressum, vel ebullitionis gradus pergens; semper memor licere, siquidem multum sanguinis missum, vel æger senex fuerit, ut *Cardiaca* fortiora administrentur, quàm cum vel nulla præcesserit *Venæ sectio*, vel æger ætate floruerit.

Moderata autem illa quæ dixi, *Cardiaca* fiunt ex aquis stillatitiis (*verb. gr.*) Borag. Citr. Scord. compos. fragor. Theriacal. cum admixtis Syrup. Melisso.

Melissophyll. Fernel. Caryophyll. & de succo Citri. &c. fortiora verò ex pulver. è Chel. Cancro. Comp. Bezoar. Confect. de Hyacinth. Theriac. Androm. aliisve ejusdem indolis. Quæ sequuntur in frequenti usu sunt.

Rx Aq. borag. citri, Scordii compos. & cerasor. nigr. aa. ℥ij. aq. cinamomi hordeati ℥j. margarit. preparat. ℥ij. sacchari crystallini q. s. Misce, sumat cochl. iiij. sæpius in die, præcipuè in languoribus.

Rx Aq. totius citri, & fragor. aa. ℥iiij. aq. cord. frig. Saxon. ℥j. aq. theriac. stillat. syr. melissophyll. Fernel. Caryophyll. & de succo citri, aa. ℥ss. Misce f. Julapium, de quo capiat sæpius.

Rx Pulv. è chelis. cancrorum compos. lap. bezoardici Oriental. & Occidental. contrayerva, aa. ℥j. fol. auri n. j. Misce, f. pulvis subtilissimus: Capiat ad quant. gr. xij. quoties opus fuerit; ex syr. è succo citri, & Caryophyll. aa. ℥ij. superbibendo cochl. aliquot Julap. præscript.

Rx Aq. theriac. stillat. ℥iiij. semin. citri ℥ij. contundantur simul & f. Emulsio. Colatura adde sacchari perlati q. s. ad gratum saporem. sumat cochl. 2. ter in die.

Plures verò formulas recensere supervacaneum arbitror, quoniam & innumeræ sunt, aut esse saltem possunt, & in morbi decursu juxta varia ejus tempora, ac diversa symptomata variandæ sunt.

3. At si Fermentatio neque nimium æstuet, neque langueat, eam in isto gradu relinquo, nec ullis remediis utor, nisi ægrorum, vel amicorum quibus stipantur, importunitas à me aliquid extorqueat, quod ipsis citra instituti, & scopi mei fraudem placeat.

Atque

Atque hoc loco non prætermittam, me sæpius ad *tenuis conditionis homines*, quorum crumena prolixo apparatusi Medico ferendo non erat, accersitum, nil fecisse aliud post Venæ-sectionem, & vomitionem peractam (siquidem eas postulasset indicatio) nisi quod ipsis præscriberem, ut toto morbi tempore lecto defixi, non nisi juscula avenacea, & hordeacea vel similia haurirent; tenuem cerevisiam (dempto frigore) moderatè biberent ad sitim sedandam; Enema ex lacte Saccharato singulis, vel alternis diebus usque ad diem decimum, vel undecimum injici curarent; & versùs febris finem, coeptâ jam separatione, siquidem segnior esset, ad eam juvandam fortiolem subinde potum Cardiacorum loco, bibere ipsis permisi: Atque ita sine ulteriore aliquo apparatu, nisi quod leve Catharticum in fine morbi addere soleam, eos salvos, & incolumes dimisi.

Sed ut ad institutum meum revertar, si prædicta methodus sollicitè observata fuerit, usitato circa 15 diem, tum ex laudabilis in Urinâ separationis signis, tum etiam ex manifestâ omnium symptomatum remissione, percipio tempestivum tunc esse potionem purgantem exhibere, quæ sedimentum è prægressâ fermentatione hic illic depositum subducatur; quod nisi tempestivè factum fuerit, periculum est ne in sanguinis massam remigret, ejusdemque febris recidivam conciliet; vel etiam suâ in partibus naturalibus, ad quas amandatum fuit, morâ, in mineram tenacium deinceps in corpore malorum feracem abeat. Nimirum separatione jam factâ, humores crassi ac impuri ex arteriis sanguini in venis refluxo immixti, regressum ejus faciliè impediunt, ex quo varia obstructionum, ac tandem fermentorum genera nascuntur.

Ubi

Ubi tamen animadvertendum, non adeò planè necessarium esse post febres Vernales, atque post Autumnales purgationem celebrare; idque propterea quod sedimentum à Vernalibus depositum tum copiâ, tum qualitate terreâ, malignâque ab autumnali superetur. Quod ipsum etiam in Variolis obtinet, multisque morbis aliis Verno tempore grassantibus, in quibus Purgantium omissio non tam grave periculum (quod ego quidem observaverim) quàm in casibus priùs memoratis, inferre solet.

Et sanè non multùm is à veritatis scopo aberraverit, qui affirmaret ab hoc capite (purgandi scilicet post morbos Autumnales omissione) plurium morborum colluviem, quàm ab ullo alio, quo demum cunque causarum fonte, dependere.

Si valdè debilis sit æger, vel alioquin perfecta adeò depuratio facta non fuerit ut audactè possim purgans exhibere die decimo quinto, rem differo ad decimam septimam; quo tempore sequentem, vel similem, pro ratione ægri virium, potionem propino. *Rec. Thamarind. ʒiſs. fol. senna ʒij. rhabarb ʒiſs. Coq. f. q. aq. Colatura ʒiij. dissolve manna, & syr. rosac. aa. ʒj. Misce, f. potio cap. mane.*

Purgatione peractâ, ægrum, hætenus lecto, ex præscripto meo, defixum, surgere, & paulatim ad pristinam victûs rationem reverti jubeo. Ea quippe, quam ad hoc usque tempus præscripsi, eadem propemodum est, cum illâ quam modò commemorabam; Ut juscula avenacea, & hordeacea; panatellæ ex pane & vitello ovi, in aquâ cum saccharo confectæ; juscula tenuia ex decocto pulli; Cerevisia tenuis lupulata, cui quandoque æstuante ardore Febrili, immiscere potest succus Aurantiorum

rum recens expressus, & super ignem ad cruditatis tantummodo sublationem coctus, & his similia; quamvis juscula Avenacea sint instar omnium. Negare verò cerevisiam tenuem, quæ subinde in mediocri quantitate sumatur, severitas est minimè necessaria, imò sæpenumero etiam detrimentoſa.

Accidit interdum (maximè in senibus) ægrum Febri jam curatâ, & corpore satis jam superque purgato, nihilominus valde debilem esse; & quandoque tussi, interdum etiam scretu, magnam glutinosi, viscosique phlegmatis copiam expectorare: quod symptôma non tantum ægro terrorem injecit, sed & ipsi Medico, præsertim minùs cauto, imposuit, eumque in opinionem induxit, quasi affectus iste Phthisi viam sterneret; licet observaverim ego, rem adeò periculosa non esse. Hoc in casu ægrum jubeo Vinum Malaganum annosum, vel Falernum, sive Muscatum, cum pane tosto ei immisso bibere; quod crasin sanguinis multum prægressâ aestuatione debilitati (proindeque nuper ingestorum succis assimilandis imparis) corroborans, symptôma illud paucorum admodum dierum spatio abigit, ut crebrâ experienciâ mihi constat.

Hâc ipsâ, quam proposuimus ratione, ægrum à multis affectibus, symptomatibusque, quæ malignitati tribui solent, tutum præstabimus; cum nihil magis solitum sit Medicis in arte suâ minùs exercitatis, quàm quando medicamentis nimis refrigerantibus, vel usu Enematum intempestivo, crasin sanguinis ita relaxarint, Naturâque in perficiendâ sanguinis depuratione adeò debilitarint, ut animi deliquia, aliâque symptomata (quæ genuina sunt

sunt ejusmodi impedimentorum arte positorum effecta) contingant, *malignitati* culpam transcribere: at si diuturnitas in quam abierit morbus, eum ab hoc vitio vindicet, tùm quicquid eos in medelâ deinceps fatigat, id *Scorbuto* acceptum referunt: quamvis reipsâ neque symptomata, quæ accidebant, quamdiu vigeat morbus, *malignitatis* erant effecta, neque ea, quæ contigerunt in declinatione ejus, *Scorbuti*, sed utrumque rei malè gestæ debetur, quemadmodum crebrò id à me observatum est.

Non quod ego, aut quisquam alius, qui Morborum historiam vel delibaverit, nescius esse possit, Febres esse, quæ non intemperie solâ, aut putrido tantùm calore, sed etiam malignâ qualitate (cujus signa evidentissima in ægris non possunt non apparere) constent: vel etiam quod inficias eam, complicari aliquando cum Febre *Scorbutum* & complures alios morbos posse; hoc tantùm dico, has affectiones immeritò sæpe in litem vocari.

Si fermentatio sanguinis ritè processerit, fiet omnino materiæ morbificæ despumatio intra tempus modò dictum. At si remedia refrigerantia, vel Enemata seriùs exhibita fuerint, multò longiùs excurret Febris, præcipuè in hominibus grandævus, malè à medico curatis; ad quos quandoque accersitus, postquam Febri per quadraginta dies & amplius laboraverant, nihil non expertus fui quo despumationem sanguini inducerem: sed nempe usque adeò debilitatus erat sanguis, partim senio, partim Enematibus, & medicamentis refrigerantibus, ut neque Cardiacis, neque ullis aliis corroborantibus remediis scopum meum assequi possem; sed vel illorum Febris virium suarum tenax permanebat,

nebat, vel alioqui, si adesse videretur ἀνυπεξία, vires ægrotum admodum prostratæ erant, & tantum non emortuæ.

Aliorum autem remediorum successu frustratus, aliò consilium vertere sæpe coactus fui, cum successu non vulgari; nempe adolescentulorum vivum vegetumque calorem ægris applicando. Nec est quod quis multum miretur, hanc methodo, licet inusitatâ, ægrum tantopere corroborari, naturamque debilitatam juvari, ut semet à materiâ secernendâ, eliminandâque reliquiis exoneret; cum proclive sit intelligere, insignem effluviolorum vegetorum copiam à sano, & athletico corpore in corpus ægri exhaustum transfundi. Neque unquam comperi iteratam calentium linteorum applicationem ullatenus id præstare valuisse, quod modò præscripta methodus præstitit; ubi calor applicatus tum magis est humano corpori congener, tum simul blandus, humidus, æqualis, perennisque. Atque hæc ratio, spiritus, & halitus, forsitan Balsamicos, in ægri corpus immittendi, ex eo quo ipse illam adhibui tempore, licet aliena primum videretur, ab aliis cum successu felici fuit adhibita: neque profectò me pudet hujus remedii meminisse, tametsi petulci quidam homines, atque arrogantes, omniaque vulgaria ingenti supercilio contemnentes, me forsitan hoc ipso nomine aspernabuntur. Ego enim proximi mei commodum, ac salutem vanis illorum opinionibus longè anteferebam censeo.

Methodus hætenus enarrata, si quis illam prudenter, & cum destinato animi consilio observaverit, ægros, si non ab omnibus, saltem à plerisq; molestis illis symptomatibus immunes præstabit, quæ
hanc

hanc Febrem vel comitari, vel eidem supervenire solent, quæque Medicum animi ancipitem, atque sæpè in curationis decursu consilii penè expertem reddunt, immò & illius curæ commissos non rarò è medio auferunt, etiamsi morbi natura mortem non interminari visa sit. Sed quandoquidem vel ægrorum culpâ, Medicum non satis opportunè accersentium, vel ipsius Medici minori sive peritiâ sive cautelâ, ejusmodi accidentia sæpissimè oborta cernuntur, non gravabimur peculiarem eorundem curam summatim hîc attingere; verùm ad ea tantum symptomata me restringam, quæ, tametsi sæpenumerò præverti potuerint, modò viâ, atque ordine prædicto quis usus fuisset, cum tamen semel acciderint, diversam quandam, sibi que propriam curam postulant.

Atque (ut hinc ordiar) si æger, vel calidiora medicamenta minùs properè *Phrenitiâ* atque intempestivè sumendo, vel calido nimis temperamento suâ naturâ fretus, in *Phrenitidem* prolapsus fuerit; vel (quod proximè illuc accedit) si non omninò dormiat, sæpe exclamet, aut inconditis vocibus utatur, si vultu ac loquelâ ferociat, si medicamenta, potumve communem avidè & quasi raptim bibat, vel denique urinam habeat suppressam; in hoc, inquam, casu, liberaliori manu quàm suprà indulgi, ad venæ sectionem, clysteres, ac medicamenta refrigerantia me accingo, verno tempore præsertim, (quo etiam aliàs symptomate hoc non apparente, juvenes atque vegeto calore præditi, ejusmodi auxilia sine multo discrimine admittunt) atque talibus remediis utens, ægrum eousque sustinere conor, donec in diuturnitatem aliquam affectus excurrat, quo tem-

F 2

pore

pore non admodum difficile erit eum & à morbo & à symptomate unâ eâdemque operâ liberare : id quod fiet *Narcoticum* aliquod medicamentum in largiori paulò dosi exhibendo. Quamvis enim febre vigente, quæ *ναρκόσεως* vi prædita sunt non omnino prosint, neque destinatum à Medico scopum feriant ; tamen opportunè, & in declinatione morbi adhibita, præclaros effectus edunt : antea verò prodesse non possunt, partim quia fermentationem vi atque impetu procurrentem sistere nequeunt, etiam in maximâ dosi exhibita, partim verò (quod quidem majoris adhuc momenti est) materiæ peccanti tunc temporis massæ sanguineæ æquabiliter admistæ, neque versus separationem adhuc vergenti, ab exhibito hujusmodi medicamento manus injicitur, adeoque depuratio illa tantopere expetenda impeditur. Verum si hæc ratio sit hujusce phænomeni, siue alia aliqua magis abstrusa, judicent illi quibus animus atque otium est talia speculari. Interim ex fideli atque idoneo observationum plurimarum complexu rem ipsam certissimam esse pronuncio, *Laudanum*, vel alia quævis *Narcotica* in principio, augmento, vel statu hujus febris ad symptoma hoc levandum, vel non prodesse omnino, vel, quod sæpe accidit, etiam obesse ; verum in ejusdem morbi declinatione eadem mediocri dosi adhibita non sine successu usurpari. Semel equidem *Narcotico* die morbi duodecimo usus sum, nec frustrâ ; citius autem nunquam prosperè exhibitum novi. Quod si autem illius usum ad decimum quartum usque diem distuleris, tanto magis proficuum evadet, separatione nempe perfectiori tum factâ. Neque verò hæc mora, tametsi forte astantes magnopere perterrefaciet

refaciet horrendum hoc symptoma, mortem statim subinfert; cum sæpe observaverim, hanc rem plerunque inducias ferre posse ac solere, donec ad Narcotica descendere fuerit opportunum; saltem si caveatur nè *Cardiacis*, calidisque medicamentis adhibitis, intemperies cœpta accendatur uberius, quo casu ægri subito pereunt. Narcotica, quibus ego uti soleo, sunt vel *Laudanum Lond.* ad gr. i. ss. vel sequens. *Rec. flor. Paralyf. M. 1. Coq. f. q. aq. cerasor. nigr. Colaturæ ℥ iij Dissolve syr. de meconio ℥ ss. succi limonum Coch. ss. Misce. vel Rec. aq. cerasor. nigr. ℥ j ss aq. Epidemicæ ℥ ij. laudani liquidi, gutt. xvj. Syr. Caryophill. ℥ j. misce.*

Illud unicum hîc addere placet, quod ad hanc rem observasse non inconsultum arbitror; nempe si symptoma hoc eousque inducias ferat, & Febris adeò in diuturnitatem abeat ut æger ante assumptum Narcoticum commodè purgari possit, medicamentum illud tantò fœlicius effectum suum editurum. Quocirca ego imperare soleo *Pil. coch. ma. ℥ ij. in aq. Betonicæ dissolut. atque hoc 10 vel 12 horis ante Narcotici exhibitionem.* Neque metuendum est à tumultu illo, quem calidior illa massa pil. aliàs excitare solet; subsequens enim Narcotici vis pensabit illas turbas, & quietam suavissimam, blandissimamque inducet.

Quodsi vigiliæ ultra febrem excurrant, cessantibus aliis symptomatibus, observavi, linteum in aqua rosar. immersum, & frigide sincipiti, ac temporibus applicatum, plus quam Narcotica quævis prodesse.

Tussis. Sape accidit ægrum per totum morbi decursum *tussi* molestâ divexari; nimirum commotâ vehementer ac tumultuante sanguineâ mole, omnibus jam ad seditionem & partium studia spectantibus, fit ut humores quidam soluti diffuentesque è massâ sanguinis per vascula pulmonaria, vel etiam per diapedesin in tracheæ membranam interiorem, teneriorem scilicet atque exquisito sensu præditam, transferantur: hinc *tussis* oboritur; quæ primò sicca est, quoniam tenuis adhuc materia vim expultricem eludit; mox crassescit, atque expectoratu difficilis evadit, eo quod sensim febrili calore torreatur, atque assetur: hinc fit, ut suffocationis metu percellatur æger, utpote cui vires defunt ad lentam hanc viscidamque materiam tussi eliminandam. Ego in hoc effectu raro aliò aliquo medicamento utor præter *oleum amygdalarum dulcium* recentè expressum, nisi forsan acciderit (accidit autem aliquoties) ut ægrotus oleum prorsus aversetur; tunc enim vulgaribus illis pectoralibus, ut licet, opem ferre conamur. Interim oleum illud amygdalarum, siquidem illo per ægrum uti licuerit, Bechicis aliis anteponendum cenfeo, ob eam causam præcipuè, quod cum necesse sit hæc liberalius, & majori quantitate exhibere, modò prodesse velimus, hoc pacto ventriculum jam satis superque debilem & ad nauseam proclivem oneramus; nonnunquam etiam eadem operâ præpedimur, nè reliqua, eodem ipso tempore transigenda, procuremus. Neque verò satis aut intellectu assequor, aut experientiâ edoctus sum, cur ab hujus olei, quod jam diximus, usu in febribus abhorreamus, eo quod scilicet inflammabile sit, adeoque metuendum ne febrim adaugeat.

Fac enim, illud suâ naturâ calidum esse, certè tamen calor ille tantus non est; ut aliundè non abundè pensetur: præ cæteris enim manifestâ vi pectori conducit, aperitque vias, ac lenit, adeoque expectorationem promovet, quâ (præsertim si copiosior acciderit) tum exoneratur sanguis à molesto humore, commodè jam excreto, tum eâdem operâ nonnihil refrigeratur; adeoque me non admodum malè habet, siquando viderim symptoma hoc intercurrere, cujus beneficio non parum etiam ægro beneficii accedit. Illud unicum nunc moneo, unâ, eâdemque vice tutum non esse, totis cochlearibus hoc oleum exhibere; periculum enim est ne & ventriculo nauseam & alvo fluxum inducamus: parcè itaque sed frequentèr interdiu noctuque propinandum erit, quo non solum expectoratione factâ tussim leniemus, verum etiam, quod alicujus momenti est, attritas ægri vires blando nutrimento nonnihil solabimur.

Fit nonnunquam, ut *hemorrhagia narium* superveniat; sive quòd medicamenta nimis calida in morbi initio fuerint exhibita, sive quòd ebullitio non satis coercita fuerit, ægro nempe vel in florenti ætate constituto, vel anni tempestate coadjuvante. Hoc si fiat, non admodum juvabunt ea, quæ ad sistendum sanguinis motum vulgo fieri consueverunt, qualia sunt venæ sectiones, ligaturæ, medicamenta adstringentia, atque agglutinantia, vel etiam sanguinis acrimoniam contemperantia, &c. quamvis enim pro Medicorum consilio, ac prudentiâ, his atque hujusmodi aliis uti liceat; in eo tamen cardo rei vertitur, ut idoneo aliquo medicamento sanguinis ebullitioni frænum

*Narium hæ-
morrhagia.*

imponatur, quod sistat, figatque illius impetum in præcipitia quæque ruentem. Verum quidem est, si symptoma seorsim spectetur, ea quæ supra enumeravimus (ac venæ sectionem potissimum) accommoda satis esse, nec ego ipse dubitarem iisdem uti; sed nempe symptomatis hujus causam (saltem si phlebotomiam exceperis) non satis attingunt, quam profectò non majori ratione per prædicta tollere, quàm si gladio ignem extinguere fatageres. Ego itaque in hoc casu, frustra aliis tentatis, tale quidpiam adhibere soleo, quale nunc subnectam. *Rec. aq. portulacæ, & papaveris erratici aa ʒi ss. syr. de meconio ʒvj. syr. paralyseos ʒ ss. M.f. haustus.* Nolim autem hæc ita intelligi, quasi hæmorrhagiam quamlibet ita statim curari velim, quin potius illa sæpe permittenda est, atque ægro plurimum prodesse potest, partim nimiam ebullitionem reprimendo, partim etiam criticè aliquando morbum solvendo. Atque revera parum proderit huic symptomati frænum prædictum aptare, priusquam illud aliquantisper excurrerit, vel etiam priusquam vena in brachio secta fuerit. Illud diligentè advertendum est, hanc ipsam, atque alias omnes immodicas hæmorrhagias peculiare illud obtinere, quòd quamprimum illæ quomodo-cunque sedatæ fuerint, nisi leniens aliqua purgatio celebretur, metus est ne recidivam æger patiatur; proindeque purgandum erit, quamvis (si Febris tempora spectentur) serius aliquanto id fieri soleat, atque debeat, nisi symptoma hoc accederit.

Hoc symptoma plerumque senibus
singula. accidit post copiosas evacuationes, vel
 per secessum ex diarrhœa, vel maximè
 per vomitiones, atque sæpenumero mortem præ
 foribus

foribus adesse denunciat. Ingenue fateor, me mihi met ipsi de *Singultus* causâ disquirenti satisfacere non posse; nihilominus observavi sæpe illum ex turbis, ac tumultu ab asperioribus medicamentis in ventriculo, locisque vicinis excitato, ortum ducere, quibus sedandis atque in pristinam pacem reducendis cum naturæ vires non suffecerint, fit ut ingens periculum immineat: proindeque consentaneum existimavi curam eo dirigere, ut quod natura per se nequibat, artis adminiculo suffulta perficeret. *Diascordium* igitur largâ dosi exhibitum, nempe ad ʒ ij, à scopo meo non aberravit; cum *semine anethi*, aliisque, quæ tanquam specifica decantantur, usus nihil profecissem.

Si in morbi hujus decursu *Diarrhœam* obortam conspexeris, quæ (uti *Diarrhœa*. jam alicubi supra notavimus) accidere tum solet, cum in morbi initio vomitorii propinandi indicatio se obtulit, neque tamen illud propinatum fuit; dico in hoc casu convenire, ut quovis morbi tempore (nisi vires contraindicaverint) *emeticum* exhibeatur, etiamsi jampridem illa ad vomendum propensio præterierit. Quoniam autem hac de re satis opinor in superioribus pagellis à nobis dictum est, illud hoc in loco duntaxat annectam, quid factò sit opus, si exhibitò licet emetico nihilominus *Diarrhœa* supervenerit. Quod tamen oppidò rarum est, nisi in Febre inflammatoriâ, ubi vomitorium, hoc symptoma non solum non impedit, sed quandoque creat, quod notatu dignum est. Itaque cum sic se res habuerit, præ quibusvis astringentibus hujusmodi clysterem profuisse comperi. *Rec. Cort. granator. ʒ ss. ros. rubr. p. ij. Coq. in lactis vaccini s. q. Collaturæ lb ss. dissolve*
Diarrhœa

Diascordii ℥ss. *M. F. Enema.* Non suaferim ut majori quantitate Clysterem injicias, quamvis enim propriâ vi adstrictionem polliceatur, metendum tamen est, ne suâ mole laceſſat intestina, adeoque fluxum alvi, quem consopire animus erat, uberius provocet.

Sed forsitan objiciet his aliquis, magis è re videri, ut, præsertim declinante morbo, diarrhœam, si quidem acciderit, permittas potius quam sistas, quandoquidem fluxus ille alvi nonnunquam criticus est, morbumque solvit. Respondeo, me non inficias iturum, fieri aliquando, ut Febris per hanc portam sibi viam faciat, atque effugiat; verum illud rarius accidit, quam ut illius spe quicquam moliamur: quin & ratio illa, quâ de medelâ Februm universim loquuti fluxûs hujusce sistendi necessitatem ostendere conati sumus, etiam hic omnino locum obtinet. Nunc autem illud addendum est, meâ quidem sententiâ animadversione non indignum, nempe ad genuinam sanguinis depurationem non tantum necessariam esse illam quarundam partium secretionem, quæ per *faces* fit, sed requiritur etiam ut secernantur aliæ, tanquam *flores*, id quod in aliis etiam liquoribus opulentis atque heterogeneis quotidie cernimus. Itaque si Diarrhœa nimium indulseris, mediam solummodo depurationem, tantopere expetitam, procurabis, atque etiam forsitan, quod postremo in loco rejiciendum erat primò excernetur. Fateor equidem separatione illâ per flores jam factâ (quæ, ut obiter id attingam, sensim, & sine sensu peragi solet, atque plerunque paulò pleniori διαπνοή potius quam sudore manifesto) Diarrhœam, si forte acciderit, periculi non multum interminari: Sciendum

dum tamen est, illam tum non aliunde accidere, quàm quòd purgatio subducendis fæcibus dicata, non opportunè exhibita fuerit; quæ quidem fæces morâ suâ fermenti alicujus maligni indolem adeptæ, intestina jam ad excretionem irritant, stimulantque; ut omittam dicere, liquidissimam illam excrementorum consistentiam (tali enim formâ plerunque visuntur) satis indicare ea pro criticâ morbi solutione habenda non esse.

Forfan etiam inter symptomata Febribus supervenientia recenseri potest *Iliaca passio*, *Ileus.* eo quòd vomitus enormes qui initio Febrium accidere solent, huic occasionem quandoque subministrant.

Horrenda hæc affectio est, & huc usque omnium fere judicio funesta, ex intestinorum motu inverso, ac præpostero originem ducens. Nimirum intestinorum fibræ, quæ à superioribus versus inferiora contrahi debent, contrahuntur ad superiora, & quæcunque in intestinis continentur non versus alvum sed ventriculum protruduntur, & impetu factò ad os regurgitant; adeò ut Enemata, quantumcunque acria, Emetica evadant, ubi etiam Cathartica per os assumpta per vomitum subito excernuntur. Et, meâ quidem sententiâ, exquisitus ille, ac intolerandus dolor huic morbo superveniens, non aliunde oritur quàm ex præpostero intestinorum motu modò dictò. Cum enim sinus illi quos multiplices intestinorum circumvolutiones constituunt, ita à naturâ formati sint ut ad descensum fæcum quàm aptissimè conducerent, cum ii, inquam, motui suis fibris contrario cedere cogantur, exoritur inde prædictus dolor; qui quidem uni parti instar terebelli infigitur, cum aut
valvula

valvula quæ ad initium coli apposita excrementorum ad ileon regressum impedit, aut alia quævis membrana ad sinum pertinens, vim hujus præpoterius impulsus sola sustinet.

Hujus verò inversionis unde dolor ille exoritur duplicem causam assignare licet. Obstructionem nempe, vel irritationem.

Primò igitur quæcunque intestina vehementer obstruunt ut nihil per inferiora descendere valeat, hunc contrarium in intestinis motum ut producant necesse est, & nemini non notum. In horum censum ab Authoribus referri solent fæces induratae, flatus crassi magnâ copiâ collecti, ac intestina velut in nodum convolventes, constrictio intestinorum in hernia, inflammatio denique, alique tumores magni, qui cavitatem internam intestini occludunt. Interim verò haud negandum quòd motus contrarius hisce causis originem debens, potius ingestorum, quàm intestinorum motus habendus, neque hæc totius intestinorum ductus inversio est, sed illorum tantum quæ supra sedem istius obstructionis sita sunt. Quam ob causam *affectio iliaca* hinc profectâ, à me *notha* appellatur.

Secundò verò opinor, quòd in affectu iliaco causa inversionis peristaltici intestinorum motus ut plurimum ita se habet. Nimirum ex tumultuante sanguine in Febre nuper conceptâ, in ventriculum & proxima intestina deponuntur humores acres & maligni, ex quibus ventriculus primò motum suum invertere, ac violento impetu materiam molestam in eo contentam per os rejicere cogitur: Ventriculi tandem motui validiori intestina *tenuia* ipsi continua jam debilitata cedunt, & cum his demum *majora* in consensum trahuntur, vomituri

turiente ventriculo quasi choream ducente. Hunc affectum *verum ileum* voco, & ille hujus loci est. Methodus eum curandi hactenus fere incognita fuit, quicquid nonnulli jactent de usu *argenti vivi*, & *globulorum*, quæ præterquam quòd parum conducunt, noxam sæpe haud contemnendam inferunt. Ego cum felici successu hanc methodo utor.

Quando liquet ex Clysteribus per os rejectis & aliis signis verum esse ileum, tunc in hac tria entor. 1. Ut contrarius iste ventriculi motus, qui similem motum in intestinis efficit, impediatur. 2. Ut intestina acri humore debilitata corroborentur. 3. Ut ventriculus ac intestina ab istis humoribus liberentur. Quibus indicationibus ut satisfaciam, curationem hoc ritu instituo. Primò *salis absinthii* ʒj ex cochleari uno *succi limonum* mane, & serò sumendum præscribo; intermediis verò temporibus *aqua mentha stillatitia* sine saccharo, aliove quovis additamento cochlearia aliquot bis quaque horâ propino, cujus vel solius repetito usu & vomitus & dolor ex eo natus subito evanescent. Dum hæc fiunt *catulum viventem* nudo ventri indefinenter accumbere jubeo. Postquam verò dolor cum vomitu per spatium bidui tridui omnino cessaverit, tum *pil coch. ma.* ʒj. in *aqua mentha* dissolutam exhibeo, quam etiam aquam (quò certius vomitûs recursus prævertam) toto catharseos tempore sæpius sumendam injungo. Neque catulus removendus antequam usum pilularum ager aggrediatur.

Observavi frustra pilulas istas vel quodvis aliud catharticum, utcunque forte propinari, donec ventriculo corroborato, atq; adeò ad motum naturalem reducto intestina etiam ad proprium motum

æquè

æquè reducta fuerint. Aliàs enim cathartica omnia intus assumpta emetica evadent, & plus damni quàm commodi inferent. Inde est quod remediis purgantibus viam facere non aggredior donec per spatium quoddam medicamentis istis ventriculum respicientibus usus fuerim.

Viçtum valde tenuem agro præscribo, ita ut nonnisi cochlearia aliquot jusculi ex pullo Gallinæ parati sorbenda bis vel ter in die permittam. Interim verò ut per totam agrotationem in lecto decumbat jubeo, donec perfectæ sanationis signa appareant, ac etiam post sanationem per longum tempus in prædictæ aquæ usu persistere & laneis duplicatis ventrem à frigore bene defendere impero, quo minus recidiva fiat, cui hic affectus præ omnibus aliis est obnoxius.

Pauca hæc universam meam in curando hoc affectu methodum exhauriunt, quam à nemine consulto ob simplicitatem suam & splendidioris sive verborum, sive pharmacorum apparatus defectum, aspernatum iri confido.

Atque hæc sunt illa symptomata, quæ in febre hac occurrere solent. Sunt autem & alia quædam, quibus memorandis nunc superfedebimus, partim quidem, quoniam ea minoris momenti sunt; partim verò, quòd peculiarem nullam curationem postulent, febre enim ritè tractatâ sponte suâ cessant.

De *Febre continuâ* hujus Constitutionis, ac de symptomatibus ejus hætenus.

CAP. V.

Febres Intermittentes Annorum 1661, 62, 63, 64.

Quandoquidem, ut jam sumus præfati, quæ prædictos annos omnes Constitutio pervasit, producendis omnium generum *Intermittentibus* tam egregiè favit, quas tum de illis feci observationes haud indiligentes, hîc impertiam: Addam insuper & quæ de paucis illis intermittentibus observavi, quæ ab illo deinceps tempore sporadicè contigerunt, quò minùs orationis filum insequentium deinceps annorum historiam complectentis, cogar interciderè.

Primo loco quò naturam illarum atque genium conjecturâ saltem assequamur, advertendum est, quòd in paroxysmis Februm intermittantium hæc tria tempora spectanda sunt. 1. Tempus *Exhorrescentiæ*. 2. Tempus *Ebullitionis*. 3. Tempus *Despumationis*. Et quidem ad *exhorrescentiam* quod attinet (ut de his rebus summam loquar) ego illam exinde oriundam arbitror, quòd materia Febrilis, quæ nondum turgescens à malsâ sanguineâ utcunque assimilata fuerat, jam tandem non solum inutilis verùm & inimica naturæ facta, illam exagitat quodammodo atque laceffit: ex quo fit ut naturali quodam sensu irritata & quasi fugam molita, *rigorem* in corpore excitet atque *horrorem*, averstationis suæ testem & indicem. Eodem planè modo, quo potiones purgantes à delicatulis assumptæ,

sumptæ, aut etiam toxica incautè deglutita, horrores statim inferre solent, aliaque id genus symptomata. Natura itaque hoc pacto irritata (ut ad tempus *ebullitionis* jam transeamus) quo facilius hunc hostem à suis cervicibus depellat, *fermentationem* aggreditur, solennem nempe machinam, quâ in Febribus & quibusdam aliis acutis morbis uti consuevit, cum sanguinis molem ab intestinis inimicis liberare conetur: hujus enim effervescentiæ beneficio disjunctæ peccantis illius materiæ partes, quæ sanguini æquabiliter admixtæ fuerant, aggregari quodammodo incipiunt, atque adeò leviori operâ subigi possunt, ut ad despumationem opportunæ evadant. Et quidem ut hoc fiat, vel ex eo plurimum referre constat, quod qui ex Febribus Intermittentibus moriuntur, siquidem in paroxysmo pereant, in primo illo tempore (*exhorrescentiæ* scilicet) fato fungantur, nam si ad tempus effervescentiæ pertigerint, saltem pro illâ vice non moriuntur. Atque per hæc duo tempora res ægrorum in angusto versantur; quibus elapsis, tertium tempus quod *despumationi* dicatum est, insequitur, quo succedente symptomata omnia primo leviora fiunt, atque tandem planè evanescent. *Despumationis* autem nomine nihil aliud significatum volo, quàm materiæ Febrilis jam subactæ, & quasi devictæ; expulsionem, seu separationem; atque illud quod separatur, partim (ut in aliis liquoribus cernere licet) *florum*, partim *fecum* rationem & sortem obtinet.

His ita positis, videamus quomodo fiat, ut redeat Paroxysmus, quandoquidem ægrorum fors in vado jam constituta videtur. Nimirum Febrilis materia nondum tota emigravit, sed quemadmodum

dum apum Embrya stasis temporibus sensim succrescunt, ita latens hæc materia pro typorum ratione denuò caput effert, ac novum negotium naturæ facessit, idem stadium decurrens quod in præcedentibus modò ostendimus. Nunc autem si quis à me causam quæsierit, cur fomes ille delitescens effervescentiâ præcedenti non satis subactus, ac proinde cum reliqua materiâ peccante non expulsus, proindeque novas tragædias daturus, non eodem modo in omni Febre intermittenti progrediatur (nam nunc unum, nunc duos, nunc tres dies exigit, priusquam ad maturitatem perveniat, novumque Paroxysmum excitet,) de hac re, iquam, si quis mihi negotium exhibeat, ego plane me nescire fateor. Neque verò quicquam alis, quod sciam, in hac causa tam præclarè se gessit, ut arcanum hoc opus naturæ satis enarrasse videatur. Ego Philosophi nomen non ambio, & qui titulum illum se mereri existimant, atque mortassis hoc nomine culpandum putabunt, quòd in hæc penetralia non irrumpere conatus sim; moneo illos, ut in aliis naturæ operibus, quæ ubique nobis obversantur, vires suas experiri velint, antequàm aliis dicam scribant. Libenter enim quæsierim cur *equus* ad ἀκμὴν suam pertingat septem annuum spatio, *homo* 21; cur in *plantarum* regno, hæc mense *Maior*, illa *Junio*, ista alio florere soleat, ut innumera alia nunc fileam. Quod si doctissimos quosque viros non pudeat suam ignorantiam in his rebus palam fateri, non video, cur mihi ita verti debeat, si in re non minus difficili, atque scilicet prorsus inexplicabili, manus ab αἰτλογίᾳ abstineam: quippe cùm persuasissimus *fin* naturam non minus hic loci quàm in aliis quibuscunque,

G

buscunque, methodo quadam certâ atque ordine progredi: *quartanosa* enim (ut sic dicam) ac *tertianosa* materia non minus naturæ legibus subiacet, iisque regitur, quàm alia corpora qualiacunque.

Cum rigore atque horrore in universum *Intermittentes* omnes incipiunt, cui mox calor succedit, atque huic deinceps sudor; Per utrumque paroxysmum, tum illum quo riget ager, tum quo plus satis incalescit, vomiturit ut plurimum, vehementer agrotat, cum siti & linguâ aridâ, &c. Quæ quidem Symptomata iisdem omnino gradibus recedunt quibus provehitur sudor, quo uberius prorumpente Paroxysmus solvi videtur. Satis rectè valet qui modò agrotabat, donec Paroxysmus periodo sibi consueta denuò recrudesca; in *Quotidianâ* scilicet quolibet *ἡμέρῃ*, in *Tertianâ* alternis diebus, in *Quartanâ* tertio quoque die, calculatione videlicet factâ ab unius Paroxysmi initio, ad initium subsequentiis. Licet haud rarò ingeminentur posteriores duo, ita ut Tertianâ quolibet die invadat, Quartanâ per duos dies continuos, tertio quidem ab insultu libero manente; quandoque etiam ter tribus diebus continuis infestet, cum *Triplex Quartanâ* est; morbo ab isto, quem primum assumpit, Typo nomen sortiente.

Quæ sanè Paroxysmorum reduplicatio nonnunquam à materiæ Febrilis excessu activitateque nimia producit, quo in casu Paroxysmus *adventitius primarium* antevertit; nonnunquam etiam à virium prostratione, cum in Ægro nempe nimium illæ fuerint dejectæ, & Paroxysmi vigor retusus, sive refrigeratione intensiore, sive etiam evacuationibus præter modum effusis: in hoc verò casu cum
Paroxys-

Paroxysmus adventitius primarium insequitur, mitius insuper, neque ita prorsus diu atque alter ægrum affligit. In priore instantiâ, materiæ turgentia sive *ὀργασμὸς* tardius revertentem & sibi debitam periodum nequaquam præstolatur, ac proinde aliquanto præmaturius despumatione suâ defungitur: in posteriore autem cum sanguis non jam eâ vi polleat, quæ materiæ Febrili uno impetu excutiendæ sufficiat, mox alium de novo Paroxysmum substituit, quo ejus reliquias è sinu suo exturbet. Quinimò è duabus hisce causis sibi invicem adversantibus fortè etiam pendet tam Paroxysmorum Anticipatio in Febre Intermittente ordinariâ atque regulari, quàm eorundem tardior accessio; quarum utraque in his Febribus frequenter occurrit, quæ *νυχθήμερον* omne percurrunt, vel solitum Paroxysmi tempus anticipantes, vel eò serius accedentes.

Febrium autem Intermittentium quædam *Veris* sunt, quædam *Autumni*: quamvis enim in tempestatibus intermediis nonnullæ oboriantur, quoniam tamen illæ & minus frequentes sunt, & ad prædictas reduci possunt (illas nempe quibus magis appropinquant) idcirco omnes sub duobus hisce generibus, *Vernalibus* nempe, atque *Autumnalibus*, complectar. Tempora ad quæ particulariter *ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ* referuntur, menses sunt *Februarii*, atque *Augusti*; licet quandoque maturius invadant, tardius etiam nonnunquam; prout scilicet uberior parcioreve in aëre apparatus, vel ad easdem producendas facit, vel officit, & ex consequenti magis etiam minusve Epidemicè deprædantur. Cujus rei exemplum habemus satis obvium in Febribus Intermittentibus Autumnalibus Anni 1661, quo anno

memini fœminam quandam ædibus meis vicinam primo Quartanæ suæ Paroxysmo, ipso scilicet *Johannis festo* correptam fuisse. Et complures alii circa idem tempus præmaturum Febribus illis correpti fuere, quæ postmodum adeo Epidemicæ evaserunt; quod argumento est magnum tum fuisse in istâ quæ tunc obtinebat æris temperie, ad istos morbos apparatus, qui deinceps procedente anno stipatioribus grassabantur.

Et quidem usque adeo necessaria est hæc Februm distinctio, ut nisi eandem in praxi sedulo contempleremur, neque de earum duratione prognostico aliquò ritè facto quicquam pronunciare, neque commodo regimine ægrorum corpora curare poterimus, habitâ tum tempestatum, tum naturæ Februm diversæ ratione. Verum quidem est Febres utriusque tempestatis ingenium non planè dissimile nancisci, sive modum spectes primæ insultus, qui cum horrore primùm incipit, mox in calorem erumpit, ac tandem per sudorem solvitur; sive typorum discrimina, quorum respectu quædam *Tertianæ* sunt, tum *Vere*, tum etiam *Autumno*. Interim tamen non dubito, quin Febres istæ totâ suâ naturâ sive essentialiter distinguantur.

Atque ut de *Vernalibus* primò dicam, illæ ferè omnes vel *Quotidianæ* sunt, vel *Tertianæ*, & vel seriùs, vel ocyrus ingruunt pro vario tempestatis apparatu. Nam per brumale frigus spiritus concentrati vires in suo recessu sibi acquirunt, quos appropinquantis postea solis calor jam vegetos evocat, qui cum viscidis humoribus (minùs tamen viscidi sunt hi, quàm quos in Autumno prægressi fervores excoxerunt ac torrefecerunt) commissi, quos du-
rante

*Intermit-
tentes Ver-
nales.*

rante hyeme natura in sanguinis massâ congefferat, dum avolare nituntur implexi detinentur, & quasi irretiti, adeoque vernam hancce ebullitionem concitant. Eodem planè modo quo vasa cerevisiâ repleta atque in arenâ vel cellâ frigidâ diutius reposita, si igni admoveantur, tumultum statim concipiunt, & liquor ad volatum pronus est. Sanguis hoc modo affectus purgationem sui molitur, atque spirituum volatilium ope negotium hoc sat citò peragit, nisi fortè nimia viscidorum succorum vi instructus fuerit, qui fermentationem cœptam remorentur; & licet hoc ipsum accidat, effervescencia tamen verna rarò continua, sui que similis manet, verùm dissilire atque in diversos Paroxyfmos quasi findi solet. Sanguine enim opulenti hisce spiritibus jam turgido, natura negotium suum quasi præceps aggreditur, & quarundam partium secretionem ad modum perfectæ solutionis per Paroxyfmos particulares peragit, priusquam universali separatione defungatur: Atque hæc mihi quidem ratio non inidonea videtur, quòd vernâ tempestate, præsertim illâ quæ æstatem propius attingit, pauca Febres continuæ occurrant, nisi fortè constitutio fuerit Epidemica. Fermentationes enim tunc temporis abortæ vel subito consopiantur, vel ad intermissionem properant; vel denique partes humorum ad separationem proniores, præmaturè & cum vi quadam aliò transferuntur; ex quo mox *Angina, Peripneumonia, Pleuritides*, aliæque id genus pestes succrescunt, quæ desinente potissimum Vere caput suum exerunt.

Animadverti *Febres Intermittentes Vernales* rarissimè fuisse diurnas, semper verò salutares; ita ut vel maximè senex, vel debilis quispiam,

officiosissimâ damnosissimâq; imperitissimi cujuslibet *περιπύια*, modo probus is fuerit, è medio vix queat tolli. Contigit mihi tamen videre *Tertianas Vernales*, quæ ob Phlebotomiam, & Catharsin indebitè celebratas, & regimen insuper cum morbo malè quadrans, moras traxere etiam usque ad tempus illud quo Autumnales solent invadere; quæ tempestas, cum hujus morbi genio sit admodum contraria, eundem continenter extinguit; Ægro interim frequenti Paroxysmorum reduplicatione, & duratione longiore ita penè confecto, ut in extremis versari videatur; quæ nihilominus (quatenus mihi hætenus observare licuit) semper est eluctatus. Neque in convalescentibus ab hoc morbo mihi adhuc subiit videre gravissima illa symptomata quæ, ut infra dicetur, intermittentes Autumnales diuturniores sequuntur; *Lethalem* intelligo *tonsillarum inflammationem, ventrem induratum, tumores Hydropicos, &c.* Plus semel tamen adverti agros à morbi diuturnitate, & Paroxysmorum ingeminatione (accedentibus ad malorum cumulum evacuationibus repetitis) ad summam debilitatem redactos, ubi primum cœperint convalescere, in *Maniam* incidisse, quæ pari cum illo passu recessit, quo eorundem vires de novo reintegrabantur.

Intermittentes verò *Autumnales* longè aliter se habent. Primò enim *Tertiana*, licèt quibus annis Epidemica non est, & sanos invadit, citò nonnunquam se proripit, neque pluribus stipatur Symptomatis, quàm quæ Verno tempore contingere solent *Tertianæ*; ubi tamen Epidemicè grassatur, & ætate provectiores, aut pravo corporis habitu præditos ferit, haud vacat periculo; quin
etiam

etiam ad menses duos, vel tres, fortè etiam in sequuturum usque Ver tyrannidem exercet. Deinde *Quartana* & periculosiores sunt, & obstinatiores longè quàm sunt illæ de quibus ultimò diximus: Ubi enim natu grandiores impetunt, eosdem paucis adhuc Paroxyfmis multatos quandoque jugulant; quo in casu æger tempore *exhorrescentiæ*, ineunteque adeò Paroxyfmo ut plurimum moritur, quod jam dictum. Quod si æger in senectutis tantum fuerit confinio, nec-dum ejus limen prætergressus, licèt non in eodem versetur discrimine ne inter Paroxyfmos primò lacescentes luce privetur, haud tamen facilè à Febre hac elabetur, nisi vertente anno, appetenteque illo tempore quo primò corripiebatur. Nonnunquam etiam *heret lateri lethalis arundo*, nec nisi à morte, languescenti decutitur. *Quartana* interim Typum subinde variat, plurima etiam parit Symptomata, *Scorbutum* v.gr. *Ventrem induratum*, *Hydropem*, &c. Juniores verò ferendo huic morbo pares sunt, à quo nonnunquam circa *Solstitium Brumale* liberantur, frequentius tamen non nisi adveniente *Verno Aequinoctio*, vel etiam Autumno insequenti, ubi sc. venæ-sectionem aut Catharsin admiserint. Sæpe non sine stupore sum intuitus, infantes tenellos cum hoc morbo per totos menses sex commissos, nec oppressos tamen, sed de eodem, *Herculis* instar pueri, in cunis triumphantes.

Hic notandum, quòd cujuscunque demum ætatis aut temperamenti fuerit is qui *Quartanâ* corripitur, si quolibet alio vitæ tempore (vel etiam ab hoc remotissimo) eadem semel laboraverit, non diu admodum eum secundâ hâc vice fatigabit morbus, sed post paucos aliquot Paroxyfmos sponte suâ solvetur, quod scitû dignum erat.

*Intermittentium
Vernalium
Curatio.*

Intermittentium autem *Vernalium* curationem quod spectat, licet illas suo semper arbitrio permittendas existima- verim, & nihil prorsus movendum, cum nemo quisquam, quod sciam, earum unquam operâ fatis concesserit; atque ex ad- verso, qui illas abigere sategerunt, remediis præ- feram evacuantibus, id tantum egerint, ut mor- bus inde confirmator pertinacius obfisteret, si tamen importuna ægri impatientia medici opem obnixè efflagitet, *Intermittentes Vernales* variis modis, & quidem cum optato exitu aggredi licet, uti mihi non infrequenti observatione abundè con- stitit.

Nonnunquam *Emeticum* tempestivè propinatum, ut nempe ante Paroxysmum negotio suo defungi possit, felicissimè successit; præsertim si quanti- tatem mediocrem *Syr. de Meconio*, vel cujusvis Narcotici post finitam Emetici operationem, ex- hibueris immediatè ante Paroxysmi insultum.

Est ubi sanitatem videas restitutam per *diapho- retica*, quæ sudorem in Paroxysmi solutione obor- tum promoveant, ægro interim optimè stragulis cooperto, id quod tantopere, ac tamdiu facien- dum est, quamdiu vires ægri patiantur. Atque hoc in Veris *Intermittentibus*, præcipuè Quotidi- anis, sæpe obtinuit: humoribus enim in hac tem- pestate non admodum crassis existentibus, solutio aliàs imperfecta futura, in perfectam adolescit, quod quidem in Autumno nunquam accidit.

Quid quod Clysteris in diebus intermittenti- bus per triduum vel quatrimum adhibiti bene- ficio, *Tertianas* aliquando curaverim.

Interim

Interim si ob Phlebotomiam liberiori manu celebratam (quò tempestas ipsa parùm cautos facilè inclinat,) vel ob ægri debilitatem antecedaneam spiritus illi qui subitò ad despumationem se accingerent, pauperiores facti minùs valeant, accidere potest, ut hujusmodi Febres Vernales auxiliis quibuscunque frustrà tentatis, Autumnalium diuturnitatem æmulentur. Sed sanè non solent illæ eousque durare, quippe quæ vel sponte suâ desinant, vel leviori remediorum ope facilè in fugam vertantur.

Intermittentes autem Autumnales
non tam levi operâ se amoveri patiuntur. De illis igitur nonnulla mihi dicenda sunt. Si Autumnalis Constitutio fuerit Epidemica, circa *Junium* adultum solent invadere. Sin minùs, *Augustum* præstolantur, & *Septembris initium*; in subsequentiis verò mensibus rariùs occurrunt.

Intermittentes Autumnales.

Cùm earum ingens aliquod agmen simul invaserit, observare licebit earum Paroxysmos plerunque unâ eâdemque diei horâ contingere, accessionibus nunc prævertentibus, nunc postponentibus, simili planè modo, atque eodem tenore, nisi quod accidere queat ut ordo ille medicamentis adhibitis, quæ retardandi vel præcipitandi vi pollent, in quibusdam corporibus immutetur vel pervertatur.

Observandum est etiam quòd in principio Febrium Intermittentium (Epidemicarum præcipuè quæ Autumno contingunt) haud ita in proclivi est Typum sub primis Invasionis diebus ritè distinguere, quandoquidem Febre continuâ adscitâ primum adoriuntur, neque facile est aliquandiu, nisi
diligen-

diligenter adverteris animum, quicquam aliud præter aliqualem morbi remissionem deprehendere, quæ tamen paulatim in perfectam desinit Intermiſſionem, & Typum anni tempeſtati aptè reſpondentem.

Typorum ratione vel *Tertianæ*, ſunt vel *Quartanæ*. Atque de Quartanis quidem illud merito affirmari poteſt, eas genuinam eſſe Autumni ſobolem. Utræque proſecto eâ affinitate inter ſe connexæ ſunt, & ſæpenumero vices permutare, ſaltem ad tempus, deprehendantur, mox fortassis ad priſtinum genium redituræ. Sed Tertianæ Vernales, Quartanarum typos nunquam induunt, cum toto (ut ita dicam) cœlo à ſe invicem diſtinguantur. Neque porro obſervavi unquam hac tempeſtate Quotidianam contigiffe, niſi quis Tertianam duplicem, vel triplicem Quartanam hoc nomine cenſuerit ἀκυρολόγως appellandam.

Has autem Febres intermittentes eo ferè modo ſuam originem nanciſci arbitror, quem nunc ſummatim attingemus; Nempe anno ſurgente atque progreſſo, ſanguis etiam pro ratâ proportionem exaltatur (haud ſecus ac vegetabilia quævis augmentis atque declinationibus ſuis anni curſum referunt) donec ad ἀκμὴν ſuam, ultimumque vigorem pervenerit; hinc parallelis motibus cum tempeſtatibus anni pergens, eo declinante relaxari tandem & ipſe incipit; ac tum præcipuè cum ab accidentalī aliquâ cauſâ promotus fuerit, putà ſanguinis immodicâ jaçturâ, frigore admiſſo, cibis crudis atque excrementitiis, balneorum uſu intempeſtivo, aliisſque non paucis. Jam verò ſanguis in hoc decidentiæ ſtatu conſtitutus impreſſioni morbiſicæ cuicunque obnoxius eſt, quam in illum faciet

faciet quælibet aëris constitutio quæ hoc tempore dictis Intermittentibus est Epidemica. Atque huc spectat ebullitio mox inducta, quæ liquorem sanguineum quandoque valde degenerem corripiente, Febris inde oriunda mali moris esse solet, & malignis atque horrendis symptomatibus plenissima. Illud utcunque accidit ut sanguis spiritibus suis magnam partem exutus, & ab æstate præcedenti plurimum adustus, ebullitione suâ non nisi tardissimis motibus defungatur, suæque despumationi longissimam periodum postulet.

Jam verò ut manifestum evadat quàm difficulter hæ Febres (Autumnales puta) curationem admittant, hoc loco perpendendum est: Continuarum hujus tempestatis, atque intermittentium discrimen in eo maximè versari; quod *Continua* conceptam semel effervescentiam *συνεχῶς* unoq; tenore perficiant, *Intermittentes* autem partitis vicibus ac diversis temporibus eadem defungantur. Interim in utrisque fermentatio naturæ ductu peragitur spatio horarum 336, aut circiter, neque enim citius aut tardius massa sanguinea in humano corpore ordinario repurgatur, si negotium naturæ permiseris; haud secus ac pomatium suam, vinum atque cerevisia suam, ac peculiarem habet periodum quæ depurentur. Quamvis autem in Febribus intermittentibus sanguis nonnunquam (ut in Quartana contingit) sex mensium spatio despumationem suam molitur, ac tandem perficiat; non tamen (si ritè calculum ponas) plus temporis in eadem absolvendâ impenditur, quàm quod in continuis impendi naturaliter solet; quatuordecim enim *πυξήναια*, sive dies naturales efficiunt horas 336; tribuendo nempe horas quinque cum dimidia cuilibet

cuilibet Paroxyfmo Quartanarum, habebis in Quartana valorem 14 dierum *b. e.* horas 336. Jam si quis dixerit quartanam, verbi causâ, (eadem enim reliquarum intermittantium ratio subintelligenda est) ultra sex mensium spatium aliquando excurrere, antequam periodum suam absolvat; respondeo idem etiam non rarò in continuis Febribus hujus constitutionis spectari, quæ sæpe ultra dies quatuordecim protrahuntur: in utroque nimirum casu si effervescentiam (præsertim circa Februm finem) ritè atque ordine decurrere, ac sustineri vegetam curaveris, despumatio intra prædicti temporis spatium, hoc est quatuordecim dierum, vel 336 horarum peragetur: quòd si verò effervescentiam illam, seu fermentationem refrigerantium medicamentorum, aut Clysterum usu tunc temporis (scilicet versus Februm declinationem) importunè inhibueris, & quasi frænum illi injeceris, mirum non est si in longum evagentur, ordine quippe naturæ perturbato. Namque hoc modo relaxatur quodammodo sanguinis humani tonus, unde se ad despumationem accingere cum effectu nequit. Imo verò in corporibus debilibus & effœtis idem aliquando vel sponte accidit, nisi cardiacorum ope naturam in illis languentem adjuveris, quo sanguini despumando par sit.

Verùm illud hic jam porro notandum arbitror, ea quæ de fermentationis spatio atque continuatione suprâ tradidimus, de illis solummodo Febris intelligenda esse, quæ statam quandam naturam, atque habitum nactæ sunt. Sciendum enim est, neque me præterit, Febres quasdam esse, tum continuas, tum intermittentes, quæ transeuntis & incerti genii sunt, neque in suis effervescentiis ad destinatam

stinatam periodum pertingunt. Hujus generis sunt quæ à levi aliquâ offensâ ex sex rerum non-naturalium quas appellant, ut cibi, potûs, aëris, & his similibus, abusu, nonnunquam ortum ducunt, his enim morbis correpti subito sæpe convalescunt. Idem etiam in adolescentulis, sanguine puro, ac multis spiritibus referto præditis, aliquando accidit: nimirum Febres illorum spirituosâ quâdam ac nimis tenui, volucrique materiâ nixæ, fermentationes suas citius perficiunt, ac celeri gradu spatia sua emensæ evanescunt. Ad fermentationem enim illud primò requiritur, ut materia fermentescibilis, sive illa sanguis sit, sive vinum aut alius aliquis liquor quilibet, eâ tenacitate & viscositate polleat, ut spiritus implexos, atque irretitos eatenus detinere valeat, ut in liquoris massâ moveri atque agitari possint, eodem ferè modo, quo aves visco captæ, aut muscæ atque apiculæ melle detentæ, motitare quidem, & murmura sua peragere possunt, avolare interim non valentes. Neque tamen, (ut obiter illud dicam) eam tenacitatem obtinere debent liquores memorati, ut spiritus prorsus obruant opprimantque, adeò ut non omnino moveantur.

His jactis fundamentis (quæ quidem nescio an aliis, mihi certè ratione non contemnendâ niti videntur) mirum non erit, si illis non aliam medendi methodum superstruam, quàm quæ in Febribus continuis ad despumationis debitum opus ritè perficiendum, adhibenda videatur: cum nimirum illæ à continuis nullo discrimine sejungantur, si ordinem spectes quo natura earundem materiam expellere solet, scilicet per effervescentiam certâ periodo comprehensam. Etsi quod ad earum spe-

cienti,

ciem, atque naturæ proprietatem attinet, illas & à continuis, & à se invicem plurimum differre non diffitear. Itaque vel methodum, quâ se natura liberare ab hoc morbo solet, cautè sollicitèque observando indicium sumere oportet, quo fermentationem abortam acceleremus, atque ita ad sanitatem ægros perducamus; vel in ipsam causam specificam penetrando, danda erit opera ut remediis efficacibus, ac specificis morbo obviàm eatur. Ab horum alterutro indicationes sumendæ sunt. Ego utramque viam ingressus aliquando fui, atque illæssâ (ut opinor) verecundiâ profiteri possum, non sine summâ curâ, atque attentione animi indefessâ, sed nondum eam felicitatem adeptus sum, ut Autumni Febres intermittentes certâ aliquâ praxi, atque medicandi ratione tollere possim, antequam statas illas Fermentationes (de quibus suprâ locuti sumus) peregerint, utcunque molestum hoc febri-citantibus videatur, qui eousque sanitatem suam expectare inviti coguntur. Revera autem si quis inter mortales reperitur, qui sive methodo aliquâ certâ, sive remedio specifico adhibito, Februm harum intermittentium cursum non solum inhibere, sed etiam omnino abrumpere novit, existimo cum omni jure teneri, ut humano generi rem illam summopere expetendam patefaciat: quod si non fecerit, ego illum nec boni civis, nec prudentis viri nomen mereri pronunciare ausim; neque enim civis boni est, illud in rem suam vertere, quod toti generi humano tam ingens beneficium apportet; nec viri prudentis, divinâ benedictione semetipsum privare, quam à summâ bonitate liceret expectare, si ad publicum bonum promovendum se accingeret. Honoris autem, ac divi-
tiarum

tiarum longè minor apud probos, ratio habetur, quàm virtutis & sapientiæ.

Quantumlibet autem fuerit difficile, Intermittentes has Autumnales certò fugare, tradam tamen quicquid ad earundem curationem præ reliquis facere mihi visum est.

Intermittentium Autumnalium curationem non sine ingenti discrimine per Catharsin tentari, (nisi eo, quem mox dicemus, modo instituatur) præfertim verò per Phlebotomiam, frequenti nimis observatione jam olim didici. Etenim in Tertianis (maximè si ea Constitutio admodum fuerit Epidemica) hâc methodo sanandis, nisi Chirurghi gladiolus eodem ictu quo venam pertundit, ipsam etiam Febrem confodiat, dictæ Febres, etiam in vegetioribus & Athleticè ceterà valentibus, non nisi longo temporis tractu expugnari se patiuntur: In provectioribus autem diutinum Febris cruciatum tandem etiam mors excepit, quam præ foribus jam esse haud rarò denunciat lethalis illa Tonsillarum inflammatio, cujus fecimus mentionem. Adde quòd Venæ-sectio alia etiam symptomata illa maturius accersivit, quæ Febres Autumnales Intermittentes in statu declinationis vel comitari diximus, vel à tergo sequi. Quartanariis verò in tantum obest Phlebotomia, ut Juvenes qui à morbo aliàs intra sex menses fuissent liberati, per sex adhuc alios ab eodem detineantur: Ætateque provectiores, qui, nisi sanguinem detraxissent, intra annum poterant sanari, morbum etiam ultra statum illud tempus alere periclitantur, ac denique ab eodem victi succumbere. Quæ de Venæ-sectione jam dixi, levi operâ ad Catharsin possunt

*Intermit-
tentium
Autumna-
lium Cu-
ratio.*

possunt transferri, nisi quod hæc non usque adeo perniciofa sit, nisi crebro repetita.

Intermittentes Tertianas Autumnales hoc pacto aggredior. Ægro in lectulo composito, & stragulis undiquaque cooperto, sudores provocho sero lactis Cerevisiato, cui *Salviæ folia* incocta fuere, quatuor circiter horis ante Paroxysmi adventum; quibus jam obortis mox præcipio, ut devoret ℞ ij *Pilularum Cochiarum majorum solutarum* in ℥ j sequentis mixturæ. $\text{℞ Aq. vitæ ℥ j. Theriac. Andromach. ℥ iij. Croci Angl. ℥ j. M.}$ stent simul pro usu. Hæc ubi assumpserit, in sudoribus continuo eliciendis persistat, donec elapsæ fuerint aliquot horæ ab illo tempore quo Paroxysmus ingruere debuerat, magnâ cum cautelâ se muniens contra illas sudationis interruptiones quas illi fortè creabunt dejectiones aliquot à medicamento Cathartico profectæ. Sæpius mihi ex animi voto cessit medicamentum hoc in fugandis Tertianarum Paroxysmis, quàm usu receptum illud ad eundem scopum tendens, Decoctum sc. *Rad. Gentian. Summit. Centaur. &c.* cum paucâ *Sennæ* atque *Agarici* quantitate. Cum enim duos illos contrarios sudandi ac deijciendi motus eodem tempore excitet, eundem cum vulgari isto effectum obtinet, ordinatum sc. Paroxysmi processum confundendo atque interturbando; idque efficacius, nec tamen tutò minùs. Atque hæc sanè methodo Intermittentes Autumnales Tertianas bene multas pepuli; necdum præstantiorem aliam experiri his annis mihi licuit.

In *Tertiana duplici*, quæ Typum variavit, ob Ægrum vel evacuationibus, vel alio quovis modo debilitatum, sudor pari etiam modo provocandus, & pari temporis intervallo à futurâ Paroxysmi inva-

invasione, vel medicamento jam laudato (omit-
tantur verò *Pilula Cochia*, cùm nec tutum sit,
nec ad rem faciat, Cathartico jam ab eodem fra-
ctas ægri vires amplius dejicere, & Paroxyfmi
eiusdem ope ingeminatis suppetias ferre) vel dia-
phoretico alio aliquo *σπασινωτέρω* atque efficaci,
quod etiam repeti potest Paroxyfmo genuino
proximè subsequente: In summâ ægri debilitate
à dictâ Paroxyfmi ingeminatione Electuarium,
quod jam sequitur, præscribo: R̄ *Conserv. fl. Borag.*
Buglos. an. ʒ j. Conserv. Anthos. ʒ ss. cortic. citri
condit. Nucis Mosch. cond. Theriac. Andromachi
a. ʒ iiij. Confec. Alkermes ʒ ij. M. F. Opiata, de qua
capiat ad magnitudinem avellanæ mane & vesperi,
superbibendo cochl. 6. sequentis Julepi R̄ *Aqua*
Ulmariæ & Theriacalis stillat. an. ʒ iiij. Syr. Caryo-
phil. ʒ j. M. vel hujus loco Aquam aliquam Epide-
micam simpliciore saccharo dulcoratam exhibeo,
interdicto Enematum usu; ægro Juscula è pullo-
rum carnibus, Avenacea, &c. concedo.

Quartanarum quod attinet Curationem, nemo
est, opinor, in hac arte vel mediocriter versatus,
qui nesciat quàm parum votis respondeant metho-
di istæ omnes, quæ huic medicorum opprobrio
eluyendo hætenus destinantur, si *Corticem Peruvia-*
num excipiamus, qui tamen inducias sæpiùs impe-
trat morbo, quàm eundem debellat, cùm postquam
ad septimanas duas vel tres delituerit, magno
cum ægri emolumento, qui ab illo malè multatus
paululum interim respirat, mox de novo recru-
descens haud segniùs quàm priùs laceffit; atque
ut plurimum, quotiescunque demum repetatur
illud medicamentum, non nisi longo temporis
tractu expugnatur. Referam tamen quicquid

de methodo ejusdem exhibendi habeo comper-
tum.

Curandum est ante omnia ne præmaturè nimis hic Cortex ingeratur, ante sc. quàm morbus suo se marte aliquantisper protriverit (nisi collabescerent & jam fractæ agri vires eundem temporiùs sumendum esse dictaverint) neque enim illud solum est metuendum ne à præproprio ejus usu inefficax iste reddatur, & spem agri fallat, sed etiam ne de agri vitâ agatur, si sanguini omni fermentationis nisu se despumanti eam derrepente injiciamus remoram. Proximo loco, neque Catharsi, multò minùs Venæ-sectione, subducenda est materiæ Febrilis pars aliqua, quò liberius cortex suo fungatur munere : cum enim ab utrâque labefactetur quadantenus œconomia corporis, eò promptius certiusque recrudescunt Paroxyismi, evanescente semel pulveris vi. Mihi etiam magis è re fore videtur ut sanguinem dicto medicamine sensim, longioreque à Paroxysmis intervallo leviter inficiamus, quàm ut uno omnino ictu Paroxysum jam instantem tentemus confodere ; hoc enim pacto & plus temporis remedio conceditur quo suum opus plenius absolvat, & evitatur quicquid id est periculi quod agro poterit oriri ex subito isto atque intempestivo nimis sufflamine, quo Paroxysum jam invalescentem, atque omni se ope exerentem conamur opprimere. Postremò brevibus istis temporis intervallis repetendus est Pulvis, ut non protinus evanescat prioris dosis virtus, antequam altera exhibeatur : crebrâ enim repetitione istâ *εὐσξία* tandem recuperabitur, profligato in solidum morbo. His adductis rationibus hanc ego methodum cæteris antepono, *Pernuviani cor-*
ticis

ticis ℥ j cum syrup. *Rosar. rub.* ℥ ij misceatur; æger verò quantitatem Nucis moschatae majoris mane & ferò quotidie devoret diebus à genuino Paroxysmo vacuis, donec confectionem omnem absumpserit. Repetatur porro ad tres alias vices interjectis semper diebus quatuordecim.

Neque fortè cum minori fructu usurpari poterit cortex hic in Tertianis, quâ Vernis, quâ Autumnalibus, quàm in Quartanis adhibetur. Sed ut vera loquamur, nec Artem ἀποσδιονύσας ostentemus; Si harum Februm alterutrâ correptus æger vel infans sit, vel ætate floreat, convenit omnino (quantum ego hæcenus edoctus sum) nihil medicamentorum quorumvis ope, aut aëris, ac diætæ mutatione moliri: Nihil enim hinc mali natum hucusque intellexi, si modò totam rem naturæ permiserim. Id quod ego non sine admiratione, præcipuè in infantulis, sæpe observavi; sanguine namque depuratione suâ defuncto, Febres illæ sponte suâ evanuerunt. Quòd si autem è contrario vel strictiori aliquo regimine utaris, vel medicamentâ purgantia subinde adhibeas, (adhiberi scilicet solent eo prætextu, ut obstructions expediantur, atque humores in primis viis stabulantes exturbentur) vel si, quod præcipuum est, in constitutione Epidemicâ Venæ-sectio celebretur, fiet ut morbus in longissimum tempus procurrat, atque interim ut ægri mille symptomatis, iisque periculosissimis exponantur.

Si verò febricitantes provectioris ætatis sint, ex utroque morbo (Tertianas dico Autumnales, ac Quartanas) non solum diuturnitatis, verum etiam ipsius mortis grave periculum imminet.

Hic itaque Medicum illud agere oportet, si neque cortice *Peruviano*, nec aliâ quâvis methodo morbum submovere valuerit, ut naturæ saltem suppetias ferat, eamque illis adminiculis sublevet quibus ad negotium suum peragendum opus habuerit. Certè enim in effectis corporibus, nisi fermentatio cardiacorum, & corroborantis diætæ, ut vini *absinthii* ac id genus similium, beneficio sustineatur, illud accidet, ut ægri incertis atque frustraneis Paroxyfinis divexati debilitentur, atque morbus eousque duret, donec languida prius natura Paroxysmo aliquo graviore correpta, ad ebullitionis tempus pertingere non possit, adeoque in ipso exhorrescentiæ tempore diem suum obeant ægroti. Atque hoc in senibus non rarò usu venit, qui longâ Catharticorum serie debilitati fuerunt, imò, ut aliquando visum est, in ipso vel primorum Paroxysmorum rigore penitus defecerunt, cum exhibito cardiaco satis forti saltè ad tempus aliquod sustineri potuissent.

Cum sanguis tempus illud exegerit quod ad despumationem suam perficiendam requiritur, necessarium est ut provectioris ætatis ægri eodem ipso tempore, vel paulò antea insignem aliquam aëris mutationem subeant, sive (quod potius optandum esset) in calidiorem aliquam regionem commigrando, sive mutando saltem locum in quo primum hoc morbo correpti sunt. Mirum sane est quantum valeat hæc aëris mutatio ad morbum hunc prorsus abigendum. Interim ut ante hunc temporis articulum aër mutetur, non tantum non necessarium est ad sanitatem ex hoc morbo restituendam, sed & minùs convenit. Etiam si enim quis in regionem quantumcunque Australem & calidam

calidam migraverit, sanguis tamen ejus in mor-
bido hoc motu semel constitutus, depurationem
suam ut peragat necesse est; quod quidem benefi-
cii frustra expectabitur ab inusitato novoque aëre,
priusquam procedente atque adulto jam sanguinis
motu, sanitatis recuperandæ capax fuerit. Insignis
ergo illa aëris mutatio tum demum adeunda est,
cum primum ager à Paroxysmo liberari potest:
Exempli causâ. In Quartanâ quæ primum in Au-
tumno invasit, non citius aër mutandus est, quam
circa Februarii initium. Interim si ager mutare
locum vel nolit, vel commodè nequeat, oportebit
ut hoc ipsius temporis articulo, forti aliquo me-
dicamento utatur, cujus eæ sint vires, ut uno quasi
ictu languescentem illam depurationem poten-
ter promoveat, & si fieri poterit perficiat. Ad
hanc rem consulere ego, ut *Electuarii de O-*
vo, vel *Theriace Andromachi sesqui-drachma in*
aquæ Cælestis, vel *aquæ Vitæ communis unciis*
duabus dissoluta exhibeatur, duabus sc. horis ante
paroxysmum. Id quod à me, cum successu non
infelici, in morborum hujusmodi declinatione
factum est. Licet agnoscam calidiora hæc citius
exhibita vel morbum duplicare, vel in Febrim
continuum permutare, quod à *Galeno* jamdudum
observatum est. Idem in juvenibus hoc morbo de-
tentis fieri potest, cautelâ adhibitâ. Ut autem in
puerili ætate idem fiat, non tantum non convenit,
verum etiam periculo non vacare dudum observavi.

Priusquam huic argumento clausulam addamus
illud monendum venit. Ea quæ de Februm Au-
tumnalium intermittantium duratione, atq; de tem-
pore ad sanguinis despumationem requisito jam
dicta sunt, ita intelligenda esse, ut nos solum illud

nunc spectemus quod Natura vulgaribus atque usitatis tantum medicamentis suffulta, præstare soleat. Nequaquam enim eo consilio de his rebus ita locuti sumus, ac si doctos ac solertes Medicos despondere animum velimus, atque vel de melioribus medendi rationibus excogitandis, vel nobilioribus remediis inveniendis spem totam abjicere, quorum ope hujusmodi morborum sanationem accelerent; tantum enim ego profecto ab hoc proposito absum, ut non desperem vel à meipso tale quidpiam sive methodi, sive remedii aliquando repertum iri.

Sublato morbo æger sedulo purgandus est; incredibile enim dictu quanta morborum vis ex purgationis defectu post Febres Autumnales subnasca-
tur. Miror autem hoc à Medicis minus caveri, minus etiam admoneri. Quandocunque enim horum morborum alterutrum paulò proVectioris ætatis hominibus accidisse vidi, atque purgationem etiam omissam, certò prædicere potui periculosum aliquem morbum eosdem postea adoriturum, de quo tamen illi nondum somniaverant quasi perfectè jam sanati.

Omnino interim cavendum est, ne purgetur æger nisi morbo penitus depulso. Quamvis enim partes Naturales illuvie istâ quam in illas congescit Febris, hoc pacto quadantenus sublevari videantur, nova tamen materia derepente succrescet, Febre sc. à Cathartici impetu, atque humorum agitatione jam revocatâ, eandem suppeditante; ac proinde id tantum à Purgatione lucri fecerimus, ut morbus contumacior evadat. Quotidiana id nos docent eorum exempla, qui in morbi παραμῦν, ut *Theoria* isti morem gerant quæ in tollendis ob-
structioni-

structionibus, & evacuando humore melancholico, qui mali fons & origo vulgò habetur, Curationis spem omnem ponit, repetitis purgationibus miserè plectuntur; quibus sanè, quicquid id demum est humorum quod à corpore divellitur atque eliminatur, compertissimum est nobis Febrem altiores exinde radices agere, & pertinaciùs stationem suam tueri, quàm si non fuerit proritata. Quapropter religio mihi est Catharticum propinare ante tempus illud, quo non tantùm Paroxyfmi perceptibiles, sed etiam alteratio ista qualis qualis ea fuerit, quæ diebus illis in quos Paroxyfmi incidere debuerat, persentiscitur, omnino evanuerint, atque unus insuper mensis fuerit elapsus: quo quidem effluxo Potionem aliquam ex Lenitivis vulgaribus præscribo, atque eandem semel in septimanâ ad menses duos tresve subsequentes repetendam impero; addito etiam singulis vicibus haustulo aliquo Paregorico horâ somni assumendo, finitâ jam medicamenti operatione; ut nempe Paroxyfmo se de novo ingerendi ansam præscindamus, quæ aliter fortè arriperet ex occasione tumultûs atque orgasmî, quos vel mitissima excitant Cathartica.

Purgationibus instituendis idcirco spatia ista ampla interpono, ut sc. æger à recidivæ metu liberetur, quæ quidem à nimis crebrâ & confertim repetitâ sanguinis atque humorum exagitatione, de facili poterat induci. At cùm jam ista res vacet periculo, Apozema sequens frequenter usurpari poterit. R̄ Rad. Rhabarb. Monachor. ℥ ij. Rad. Asparag. Brusci, Petrosel. & Polypod. quer. an. ℥ j. Cortic. Median. fraxini, & Tamarisci an. ℥ ss. fol. Agrimon. Ceterach, & capill. Ven. ãn. M. j. Senna mund. ℥ jss. (irrorat. ℥ iij. vini albi) Eptihimi ℥ ss.

78 *Febres intermittentes An. 1661, 62, 63, 64.*

agarici troch. ʒ ij. sem. fœniculi ʒ iiij. Coq. in aqua fontana ad lb j ss. sub finem adde succi aurantiorum ʒ iiij. In colaturâ dissolve Syr. Cichor. cum Rheo, & Magistral. ad melancholiam an. ʒ j ss. F. Apozema, de quo capiat lb ss. singulis matutinis per triduum, & repetatur quoties opus fuerit.

Ut tandem *Symptomata* illa memoremus, quæ *Febres Intermittentes* in declinationis statu comitantur, observandum est, Vernarum paucissima esse, si ad illa comparentur quæ Autumnalibus accidunt, tum quia non ita diu hærent istæ, tum etiam quia in humoribus non usque adeo terrenis, & minus etiam malignis fundantur.

Primum hîc sibi locum vendicat, subinde occurrens *Hydrops*; unde primò quidem Crura intumescunt, deinde etiam venter; qui exinde nascitur, quòd sc. sanguis crebris illis fermentationibus, quas peperit morbi diurnitas (præcipuè in natu grandioribus) plures Spirituum manipulos prodegit, unde summâ eorundem inopiâ jam lobarans, succos cum alimentis ingestos non amplius valet assimilare, quorum cruda adhuc indigestaque moles in crura tandem deponitur, atq; his jam distentis, neque ulterius quicquam admittentibus, in ventrem etiam, unde verus *Hydrops* formatur. Rarò autem juvenes obsidet hæc malorum Ilias, nisi Catharticis per Febris decursum sæpenuerò iteratis eandem inconsultò nimis accersiverint.

Verùm *Hydrops* ex causâ memoratâ superveniens aperientium & cathartorum usu facillè sanatur, si modo recens fuerit. Neque mihi molestum est, quoties hunc natum morbum audio atque intelligo, nempe de rei exitu omnia bona tunc temporis

poris animo concipiens : Nonnullos enim usu Apozematis jam præscripti, *vel* sine admistione Hydropi magis appropriatorum persanavi.

Veruntamen observavi, frustra esse, si quis Hydropem ex Febre intermittenti natum, medicamentis purgantibus tollere conetur, Febre illâ adhuc durante : Febris enim hoc pacto radices profundius agere deprehendetur, non autem amovebitur Hydrops ; expectandum itaq; donec Febris exulet, ac tum demum negotiû prosperè suscipiendum.

Verum enimverò si tam importunè atque acriter instet symptoma hoc, ut ejus curatio non eo usque videatur differenda donec Febris recessus Catharticum usum permittat, aggredienda omnino illa est Infusionibus *rad. Raphani rustici, summitat. Absinthii, & centaurii min. baccarum Juniperi, Cinerum Genistæ, &c.* in vino factis ; quæ non solum huic symptomati obsistunt, effœtas sanguinis vires de novo instaurando, sed naturæ etiam de morbo jam triumphaturæ temporè subveniunt.

Infantes autem post Febres Autumnales tum Continuas, tum Intermittentes, *Rachitis.* Hectici aliquando fiunt. Ventres eorum inflati, tumentes, ac duri evadunt ; sæpe etiam tussis, aliaque tabidorum symptomata subnascuntur, quæ *Rachitidem* planè mentiantur. Hos ego sequenti modo tractandos consulo. Paretur potio Cathartica quam in Februm continuarum sine assumendam præscripsi. Hujus capiat infantulus Cochl. j. vel ij. plus minus pro ætate, mane per 9 dies, uno atque altero die, si opus fuerit, intermisso. Interim verò purgatio ita moderari debet ac regi, dosim vel augendo vel minuendo, ut ultra 5 vel 6 sedes singulis diebus
non

non procedat. Post finitam catharsin totus venter inungatur linimento aliquo aperitivo per aliquot dies. Sequenti uti soleo. *R. Ol. lilior. & tamarisci an. ℥ ij. Succirad. brionia & apii an. ℥ j. bulliant ad succorum consumptionem, addendo ungenti de althæa & butyri insulsi an. ℥ j. gummi ammoniaci in aceto soluti ℥ ss. cereæ flavæ q. s. f. linimentum.* Sanè quamplurimi infantes, etiam verâ Rachitide laborantes, hâc methodo à me liberati fuerunt.

Veruntamen (ut antè monuimus) cavendum sedulo ne purgationem aggrediamur, nisi Febre jam perfectè fugatâ; licèt enim hoc pacto humoris in partes naturales amandati portio quædam evacuari non sine causâ videri possit, nihilominus ab ipsâ Febre nova subinde prævæ materiæ copia suggeretur, quæ non solum purgationem reddet frustraneam, verùm & ipsum morbum diuturniorem præstabit, ob rationes antea memoratas.

Observatu non indignum est, quòd cum Febres Autumnales teneram ætatem diu cruciârint, nulla spes sit easdem abigendi, donec abdominis regio, circa lienem præcipuè, indurari atque tumesceri occæperit; iisdem enim gradibus quibus hoc symptoma supervenerit, Febris etiam fugam meditatur. Neque fortè ex meliori aliquo prognostico morbum hunc brevi abiturum dixeris, quàm si sedulâ animadversione suboriri hoc symptoma perspexeris. Idem porrò in crurum tumoribus obtinet, qui in adultis aliquando spectantur.

Ventris tumor qui Infantibus accidit post has Febres, quibus annis aëris constitutio Intermittentibus Autumnalibus progignendis Epidemicè determinatur, tangentis digitum haud aliter ferit, ac si materiam aliquam continerent viscera in
Scirrhum

Scirrhum induratum; cum qui aliis annis, simili licet προφάσει, contingit, tactum ita afficit, ceu Tensio tantum foret Hypochondriorum à subjectis flatibus. Hinc nisi annis quibus Intermittentes Autumnales prædominium habent, veræ Rachitides rariùs occurrunt, quod observatu dignum.

Tonsillarum dolor & inflammatio post Febres sive Continuas, sive Intermittentes, cum deglutendi primùm difficultate & molestiâ, supervenientibus deinceps raucedine, oculis cavis, & Hippocraticâ facie, mortem certò imminentem præmonstrant, intercisâ planè omni redintegrandæ sanitatis spe. Funesto huic symptomati producendo evacuationes justò copiosiores in ægris vi morbi jam ferè attritis, ut & longiorem Febris moram sociam operam ut plurimum commodasse observavi.

Multa alia sunt accidentia quæ morbos hosce consequi solent ob purgationem vel non omnino, vel non ritè celebratam, quibus impræsentiarum enumerandis supersedebimus, cum curationis eadem ferè ratio sit utrobique, nempe sedimenti ab effervescentia præcedaneâ depositi repurgatio, quippe quod suâ morâ malis hujusmodi materiam præbuerit. Quanquam licet hîc loci non contemnendum symptomatis genus referre, quod non tantum purgationibus & evacuationibus aliis quibuscunque, Venæ-sectioni præsertim, cedere dedignatur, verum & ab illis vires sibi acquirit. Illud autem peculiaris quædam est ac sui generis *Mania* Intermittentes diuturniores (Quartanas præcipuè) nonnunquam excipiens, quæ communem medicandi rationem aspernatur, & post evacuationes fortiores adhibitas in miseram quandam stultitiam

*Mania
species
quædam.*

stultitiam degenerans, non nisi cum ipsa ægrorum vitâ terminatur. Miratusque sæpenumero sum nullam hujus rei mentionem ab Autoribus factam fuisse, cum non raro accidisse viderim. Cum reliquæ Amentix species copiosis evacuationibus, & Venæ-sectione, & Catharsi ut plurimum persanentur, hæc neutram potest ferre. Sed cum jam æger in sanitatis limine est, si *vel* Enema ex lacte saccharato semel injeceris, statim de novo recrudescet malum. Et si reiteratis Purgationibus, venæ-sectioneque contranitamur, ejusmodi evacuationes morbi quidem ferociam possunt domare, ægrum verò certissimè non tantum Fatuum, sed & incurabilem omnino reddent. Quod quidem nemo mirabitur, qui secum reputaverit, alteram Amentix speciem à nimis exaltatâ & vividâ sanguinis crasi produci, hanc verò ab ejusdem debilitate, & ut ita dicam, vapiditate à diutinâ Fermentatione quam invexit Febris, quâ mediante Spiritus functionibus Animalibus obeundis impares planè sunt.

Huic malo ad hunc modum mederi soleo. Ægroter in die Cardiacum aliquod è Generosioribus exhibeo dosi paulo liberaliori, e. g. *Theriacam Andromachi. Elect. de ovo. pulverem Comitissæ. pul. Gualteri Raleigh*, vel similem in *Aq. Epidemicâ, Theriacali*, vel aliâ. Possunt etiam in aliâ quavis formâ exhiberi Cardiacæ medicamenta. Æger interim victu quidem moderato, Analeptico tamen, & Potu generosiore reficiendus est; foras ne exeat, in lecto se diu multumque contineat. Alvus sub hoc regimine justò erit astrictior, unde ut etiam à calidorum medicamentorum usu à Febre quis sibi metuat, sed vano prorsus timore; cum
spiritus

spiritus antecedente morbo penè exhausti novum deinceps non valeant accendere. Post aliquot septimanas paulatim in melius proficiet, quo tempore omitti possunt Cardiacæ ad dies pauculos, Diætæ verò Analeptica jugiter instituenda, & post brevem intermissionem repetendus est denuò Cardiacorum usus, atque in eo persistendum donec integrâ sanitate fruatur.

Dicta methodus *Maniam* etiam quæ has Febres minimè excepit, quandoque sanavit, frigidiori sc. atque infirmiori temperamento præditis. Anno nuper elapso *Sarisburiam* accerserbar, ut cum Medico erudito & sagaci, mihiq; conjunctissimo, Domino Doctore *Thomas* fœminæ nobili consulerem, cui imaginatio haud parùm fuit læsa. Verùm adhibitis, etiam cum jam prægnans esset, remediis modò dictis, ad sanam omnino mentem rediit.

Attamen *Mania communis*, quæ vegetis hominibus atque etiam nullâ Febre prægressâ, accidere solet, aliud sanè prosapiæ est, ac proinde longè diversâ quoad evacuationes, methodo tractanda; tametsi vel in hac specie, ea quæ cerebrum atque spiritus animales corroborant, haud omitti debent. Curationem autem ejus, etsi non sit hujus loci, obiter tamen prædictæ speciei subnectere non gravabor, ne quis fortè præ similitudine morborum in errorem illabatur.

In Junioribus ac sanguineo habitu præditis, mittatur sanguis ex brachio ad uncias octo vel novem bis vel ter, diebus tribus inter singulas venæ-sectiones interpositis: Deinde semel extrahatur sanguis ex venis jugularibus. Ultra hunc modum repetitæ venæ-sectiones ægrum potius in
stultitiam

stultitiam ducunt, quàm curationem absolvunt. Postea aggrediatur usum *Pil. ex duobus*, quarum drachmam semis vel scrupulos duos (pro ratione operationis) capiat semel singulis septimanis statò die, ita ut si, verbi gratiâ, die lunæ primò Pilulas assumpserit, precisè eodem ipso die, nec frequentius, sequentibus septimanis eadem repetantur per longum tempus, usque dum perfecte convaluerit. Hâc methodo humores qui in hoc morbo mentis arcem impetere solerent, sensim in inferiores sedes dilabentur, aliâ quasi *πόρυ* eis inductâ.

Diebus à purgatione liberis per totum decursunt Electuario sequenti, vel alio medicamento eadem virtute prædito, utatur.

Rx Conf. Absinth. Rom. Anthos, & Theriac. Androm. aa. ʒ j. conf. flaved. Aurant. Angelic. condit. nuc. mosch. condit. aa. ʒ ss cum s. q. syrup. Caryophil. f. Electuarium, capiat ad magnitudinem nucis moschati bis in die, superbibendo haustulum vini Canarini, cui fuerint frigide infusi Flores *Paralyseos*.

Febris Continua atque *Intermittentes* quas supra descripsimus, soli fermè erant morbi Epidemici, qui durante illâ Constitutione quæ per annos 61, 62, 63, 64. regnabat, enicuerunt: quot retro annis eum obtinuerant principatum, non habeo dicere; id certò scio, quòd ab anno 64. ad Annum usque 77. rarissimæ omnino Londini comparuere.

Dicendum mihi etiam erat de *Variolis*, qualesnam scilicet erant istæ quæ tum contingebant, respectu habito ad Constitutionem illam; quandoquidem (ut jam subindicavi) vario admodum se habent modo pro variâ Constitutione quâ incessunt:

sunt : sed cùm non satis attentè per id temporis animum ad eas adjecerim, missas jam facio : id tantùm tradam illis peculiare, quòd sc. iis annis labentibus, sub initio Maii confertissimæ invadebant, supervenienti verò Epidemicorum Autumnalium cohorti (Febrem volo Continuum, atque Intermittentes) locum dare solebant. In pustularum summitate foveolæ quædam ad instar capitum acicularum minorum plerumque subsidebant; atque in *discreto* genere æger octavo maxumè die periclitabatur, quo tempore, abrupto derepente qui hucusque diminaverat sive sudore, sive madore, externa exarescebant, nec revocari poterat fudor Cardiacis quibuscunque; æger phrenitide, atque anxietate insigni corripiebatur, cum magno dolore & ægritudine, urinam frequenter, at in parvâ quantitate, reddebat, ac intra paucas horas de magnâ spe decidens, ad plures migrabat.

SECTIO

SECTIO SECUNDA.

CAPUT I.

Constitutio Epidemica Annorum 1665, & 1666. Londini.

PRægressâ Hyeme frigidissimâ, & sicco gelu in veris usque tempora indefinenter perdurante, cum ex improvise solveretur, fine sc. *Martii*, ineunteque, ex Anglorum Computo, Anno 1665. *Peripneumonia, Pleuritides, Angina*, aliique id genus morbi Inflammatorii magnam de repente stragem edebant: quo ipso tempore caput etiam extulit *Febris* quædam *Continua Epidemica*, à *Februm Continuarum* genio, quæ præcedenti Constitutione vigeant, longè diversa; quarum vix ullæ eâ anni tempestate solebant invadere. Dolor Capitis quàm in priore illâ intensior, & vomitiones adhuc magis immanes ad hanc Febrim accedebant; in plerisque *Diarrhæa*, quam prius diximus assumpto Emetico præcaveri potuisse, jam ab eodem provocabatur, nec tamen cessabat Vomituritio. Externa hîc pariter ac in *Febribus* Constitutionis præcedentis sicca reperiiebantur, attamen, præmissâ maximè *Venæ-sectione*, æger in sudorem solvi poterat, quo provocato leviora

I

mox

mox Symptomata; atque hoc nullo non morbi tempore fieri potuit, cum in Febre prægressâ nec tutò antediem 13 vel 14 id tentaveris, nec facile voti fueris compos. Sanguis sæpe Pleuriticorum, & Rheumatismo laborantium sanguinem colore referebat, non verò usque adeo Gelatinâ illâ albescente quâ illorum sanguis prætexitur. Hæc primò erant Phænomena hujus morbi *Διαγνωσικά*, Anno verò surgente ipsa *Pestis* irrupit magno symptomatum Pathognomicorum numero stipata, *Carbunculis*, viz. *Bubonibus*, &c. Hæc indies magis ac magis invalescens, circiter Æquinoctium Autumnale ἀκμῇν attigit, quo jam instante unius septimanæ decursu octo plus minùs hominum millia delevit; tametsi duo ad minimum Civium trientes ob metum contagii se in rus subduxerant; à quo tempore receptui canere cœpit, & urgente Brumali Frigore tantum non evanuit, nisi quod sparsim unum atque alterum hinc inde feriret per omnem hyemem, & infrequentis veris exordium; quo appetente & ipsa omnino est deleta; mansit tamen *Febris*, quamvis non ita Epidemica, excurrente integro anno sequente, imò ad Ver usque ortum Anni 1667. De his nonnulla hîc subnectam.

C A P. II.

Febris Pestilentialis & Pestis Annorum
1665, 66.

IN superioribus obiter admonui è febris nonnullas in malignarum classe vulgò reponi, cum indomita symptomatum sævitia, quæ huic opinioni patrocinari videtur, non à venenosâ morbi indole, sed à therapeiâ perperam administratâ proficiscatur. Nam cum ad morbi solutionem à naturâ destinata haud satis attenditur, sed alia medendi ratio temerè instituitur, hinc perturbatâ totius corporis œconomiâ, ac omnibus fusque deque conversis, non modò tristissima rerum facies ultra consuetum morbi morem inducitur, verum morbus jam à seipso alius, etiam anomalis accidentibus velut alienigenarum satellitio stipatur. Atqui *Febris verè maligna* non est omnium dierum morbus, utpote quæ ab aliis Februm speciebus, ob symptomatum anomaliam eâ nomenclaturâ utcunque insignitis, totâ suâ ideâ ac ingenio dissideat. Reverâ enim cum ipsissimâ Peste specie convenit, nec ab eâ nisi ob gradum remissiorem discrimina-
tur. Quocirca utriusque affectûs ortum ac curationem in eodem capite complectar.

Aëris massæ occultam ejusmodi sive crasin sive texturam obtingere, quæ diversarum diversis temporibus ægritudinum ansa atque pararia existat, nemini obscurum est, qui modò animadverterit unum eundemque morbum certâ aliquâ tempestate

infinitam mortalium vim corripere, ac Epidemicum fieri, aliàs tamen unum alterumve hominem afflixisse contentum, ulterius non grassari De Variolis, ac imprimis de Peste, hujusce capitis argumento, res est sat superque manifesta.

At verò quæ qualisque sit illa aëris dispositio, à qua morbificus hic apparatus promanat, nos pariter ac complura alia, circa quæ vecors ac arrogans Philosophantium turba nugatur, planè ignoramus; quicquid sit, hoc saltem nomine Dei Opt. Max. clementiam ac bonitatem meritissimo jure veneramur, quod aëris constitutiones λοιμώδεις, id est, Pestem malorum omnium immanissimum, ac humano generi maximè internecinum inferentes, rariùs evenire voluerit, quàm quæ cæteris affectibus minùs exitialibus suscitandis inserviant. Unde fit quod hunc orbem nostrum *Britannicum* Pestis vix frequentius quàm post annorum circiter triginta vel quadraginta intervalla (summo sc. perniciosi vigore, ac totâ furiarum acie) adoriatur. Quæ per annos aliquot Pestem insigniorem subsequentes, sparsim occurrunt pestiferorum funera, paulatim imminui ac evanescere solita, Pestilenti aëris diathesi etiamnum ex parte perseveranti, nec dum in aliam salubriorem penitus immutatæ attribuenda sunt, quippe quæ antegressæ messis duntaxat spicilegia reputari debeant. A quibus etiam nuperæ luis reliquiis, fit ut Febres quæ anno post graviores Pestem uno aut altero passim grassantur, Pestilentes esse soleant; & licèt aliquibus verè Pestis notis destitutæ, tamen ejusdem naturam ac indolem quamplurimum referant, necnon similem medendi rationem sibi vendicent, quemadmodum inferius ostendemus.

Verùm

Verùm præter istam aëris constitutionem, ceu causam communio-rem, accedat oportet & alia procatarctica, nimirum *μιάσμα* sive feminii à pestifero aliquo corpore, vel immediate ac propiore consortio, vel mediatè ac per fomitem aliunde transmissi, susceptio. Hoc enim si instante qualem diximus aëris diathesi fieri contingat, ab exigua primùm scintillâ mox horrible erumpit incendium, ac densatis undique funeribus, universo aëri per istum terræ tractum à Peste, tum laborantium halitibus, tum mortuorum cadaveribus, labes & contagium inducitur; adeò ut ad tristissimæ ægri- tudinis propagationem jam non ampliùs vel fomite, vel personali consortio opus sit, verùm quemcun- que hominem, vel summâ curâ à Peste correptis femotum, ipse aër cum spiritu intrò subiens per se ac suo Marte inficere valeat, modò ille corpus habeat humoribus ad afflatum excipiendum paratis, refertum.

Quamquam autem hic morbus, cùm duntaxat sporadicus existit, nullo tempestatis discrimine paucos aliquot, tradito quasi per manus contagio, affligat, tamen ubi adest etiam Epidemica aëris constitutio, exoritur circa eam anni partem quæ inter Ver ac Æstatem ambigit, utpote quæ ad producendam ægri- tudinem, cujus essentia in humorum *φλογώσι* sive inflammatione, ut postea ostendemus, imprimis consistit, maximè idonea atque accom- modata sit. Porro & sua habet Incrementi ac De- clinationis tempora, non secùs ac cæteræ rerum na- turalium species. Nascitur eo quo diximus tempo- re, crescente anno adolescit, eodemque vergente collabascit, donec tandem aërem in diathesin huic morbo adversantem, glacialis bruma transmutet.

Quod si tempestatum anni vicissitudines in hunc affectum nihil imperii exercerent, verum seminum Pestilentiale, nullâ aëris mutatione domabile, de alio in alium perpetuâ propagationis serie transmitteretur, fieri non posset, quin ubi in frequentiore aliquam Urbem semel pedem intulisset continuatâ strage funera usque & usque densaret, donec tandem nemo superesset in quem Pestilentis miasmatis labes impingat. Atqui contrarium sæpe evenisse animadversum est numero extinctorum, quos unica mensis *Sextilis* septimana ad aliquot millia extulerat, sub *Novembris* exitum valdè imminuto ac propemodum nullo. Nec tamen diffiteor fieri posse, quod & nonnulli authores factum prodiderunt, ut Pestis aliis etiam anni tempestatibus caput primum exerat; hoc autem rarius accidit, nec ejusmodi lues in populum admodum debacchatur. Interea, aëris dispositionem quantumvis λοιμός, pesti fuscitandæ per se imparem esse, vehementer suspicor; quin Pestilentiae morbum alicubi semper superstitem aut per fomitem, aut per pestiferi alicujus appulsum, è locis infectis in alios deferri; ibidemque non nisi accendente simul idoneâ aëris diathesi popularem fieri. Aliàs enim non assequor quâ fiat ut in eodem cœli tractu dum unum aliquod oppidum Peste gravissimè affligitur, aliud non longè dissitum, omnem commercii necessitudinem cum loco contagioso cautè inhibendo, prorsus immune se præstiterit; quemadmodum non ante multos annos Pesti per universam ferè *Italiam* immaniter grassanti, *Magni Ducis* cura atque prudentia aditum in *Ætruriae* fines penitus interclusit,

Primus insultus rigorem ac horrorem, quemadmodum & Febrium intermittentium accessiones, ferè perpetuum habet comitem. Mox vomitus enormes, dolor circa cordis regionem, ac si torculari premerentur, Febris ardens usitatâ symptomatum συνδρομή stipata, indefinenter ægros divexant, donec aut mors ipsa, aut benigna *Bubonis* vel *Parotidis* eruptio, quæ materiam morbificam foràs ablegat, eos ab luctuosissimo discrimine liberet. Rarius quidem accidit, ut citra ullam Febris præsentationem ingruat, ac homines de improvviso è medio tollat, *maculis purpureis*, præsentanei interitus nuntiis, etiam dum in foro versantur erumpentibus. Quæ repentina exanimatio (quod animadversione dignum) nisi in Pestis admodum funestæ exordio vix contingit; remittente ac refractâ jam lue, aut in annis in quibus non existit popularis, nunquam observata est. Fit etiam nonnunquam ut tumores prorumpant, nec Febre nec graviore aliquo symptomate prægresso; quanquam suspicor rigorem, & horrorem leviusculum, ac minùs perceptibilem semper præcessisse. Quibus autem hoc obtingit, iis integrum est per publicas plateas pro libitu obambulare, ac communia vitæ munia, sanorum more, spretâ omni regiminis curâ, obire.

Cæterum quod ad morbi essentiam spectat, eam enucleatè definire in me non suscipio. Nec fortasse hominibus cordatioribus rem minùs importunam ille facere videbitur, qui à me postulârit quid hanc aut illam ægritudinis speciem constituat, quam ego etiam facerem, si ab illo idem de *Equo* v. c. inter animalia, vel de *Betonica* inter stirpes vicissim sciscitarer. Nimirum certissimis ubique legibus, ac artificio sibi soli intellecto rerum om-

nium generationes Natura parens exequitur, quæque uspiam è causerum gremio in actum ac quasi in lucem educit, eorum essentias, quidditates, ac differentias constitutivas altissimis tenebris obvelat. Hinc unaquæque morborum non minus quam animalium, aut vegetabilium species, affectiones sibi proprias perpetuas, ac pariter univocas ab essentia suâ promanantes, sortita est. Neque interim magnoperè urgebit ista Quæstio, Quî demum morborum medela administrabitur, dum causæ ipsorum nos latent? Quandoquidem non causerum, sed methodi convenientis atque experienciâ comprobata cognitione, affectuum plurimorum curatio absolvitur. Sed ut ad rem redeamus. Quoniam simularium omnium morborum ortus à qualitatibus vel primarum, vel secundarum vitio (quod solum in hac rerum caligine nobis licet) deducere solemus, propè est ut credam Pestem peculiarem ac sui generis Febrim esse, quæ à particularum sanguinis spirituosiorum *inflammatione*, originem ducit, utpote cujus naturæ subtilissimæ, præ tenuitate suâ, maxime proportionatæ ac adæquatæ videntur. Quod si subtilitate quâ potest maximâ pollet (ut in principio & statu constitutionis Epidemicæ videre est) subito ac quasi ex improvviso calorem nativum dissipat, & agrum è medio tollit: Cadaveribus interim hujus morbi ferociâ tam subito extinctorum maculis purpureis undiquaque conspersis, atque fœdatis; nempe Fibris cruoris præ intestini conflictûs violentiâ dissilientibus, & compage ipsius prorsus dissolutâ. Atque hæc tragœdia præ hujus quasi flammæ subtilitate eximiâ, etiam sine aliqua sanguinis Febrili ebullitione, vel alterius ægritudinis præsentione, cietur. Secus quàm
ut

ut plurimum accidit ubi causa morbifica minus subtilis existit, & quasi obtusiori telo vitam impetit. Discriminis modus pinguiori exemplo sic adumbretur. Si acus vel quid aliud cuspide graciliori præditum pulvinari supponatur, ac vi adigatur, illud, æquè ac ab obtusiore instrumento similiter adacto, in sublime non attollitur sed perforatur. Verum ejusmodi subitanea extinctio rarius occurrit, nec nisi (ut supra innuimus) circa initium Pestis, vel incrementum. Etenim, ut in aliis Febris, plerumque rigor atque horror primum invadit, quem calor mox excipit, & tantisper excurrit, donec particulae cruoris inflammatae provido naturæ ductu ad Emunctoria amendantur, ac ibidem ad instar phlegmonum communium in pus vertantur. Jam si inflammatio adhuc remissior existat, Febres quas Pestilentes vulgò appellant producere solet; ut in fine pestilentis constitutionis sæpenumerò accidit, ac forsitan etiam uno alterove post anno, donec ista Februm species prorsus dispareat.

Certè, me judice, in inflammatione istâ quam Latini *Ignem Sacrum* appellant, quandam Pestis imaginem non obscuram intueri licet. Est enim morbus hic apud saniores Medicos, Febris Continua à sanguinis parte tenuiori corruptâ, ac inflammata originem ducens, quâ ut natura se liberet, eam in corporis aliquam partem externam expellit, in qua Tumor, aut potius (cum tumor adeò notabilis sæpe non appareat) Macula rubra, lata, dispersa, quam *Rosam* appellant, oritur. Solvitur autem ista Febris, postquam uno atque altero die ægrum afflixit, criticè per hunc tumorem, & proinde aliquando in glandulis sub alis, vel in inguinibus

*Vid. Sen-
nertum, lib.
2. cap. 16.
de feb.
Sympt.
contin.*

inguinibus dolor, ut etiam in Peste fieri consuevit. Et ferè invadit hoc malum ut Pestilentia, cum horrore & insequenti calore Febrili, ita ut qui ipsum ante non sunt passi, existiment lue pestifera se corripì, donec tandem in crure aut alio loco sese affectus prodat. Quibus accedit quod & maligni aliquid huic morbo inesse nonnulli Authores suspicantur, ac proinde curationem in sudoriferorum atque alexipharmacorum usu constituunt. Hæc quidem flamma, ubi Ebullitionem commoverit, cujus ope particulæ sanguinis leviusculè ustulatæ ac quasi syderatæ brevi spatio foràs ablegantur, sponte suâ, nec ulteriorem noxam molita, extinguitur.

Veruntamen Ignis noster isto *Sacro* longè *divinior* est, ut qui summâ quâ pollet substantiæ tenuitate intimiores corporis recessus ad instar fulgetri permeare aptus natus sit, spiritibus cruoris derepentè profligatis, ipsiusque compage nonnunquam citius dissolutâ, quam Natura præcipiti malo oppressa, Ebullitionem Febrilem (solennem nempe machinam quâ quicquid sanguini infestum est, suis è finibus amovere satagit) concitare valeat.

Quod si quis mihi hîc litem paret de eo quod hunc morbum ab Inflammatione oriri existimem, is attendat non modò Febris præsentiam, sed & complura alia huic sententiæ suffragari; nempe sanguinis detracti calorem, qui Pleuriticorum ac Rheumatismo laborantium sanguinem planè æmulatur; adustam *Anthracum* faciem, Pyrotici actualis impressioni non absimilem; necnon *Bubones* ipsos, qui inflammationem æquè sollemniter excipiunt ac eandem alii cujuscunque generis tumores consequi

consequi solent, uti & inflammationes pleraque omnes in abscessum terminantur. Quin & anni tempestas quâ Epidemica Pests ut plurimum exoritur, ad hanc rem symbolum suum conferre videtur: Eodem enim tempore, nimirum quod inter vernum æstivumque medium est, *Pleuritides*, *Angina*, aliæque inflammati sanguinis affectiones popularitèr ingruere consueverunt: quemadmodum etiam nunquam frequentiores mihi visæ sunt, quàm per aliquot septimanas, quæ nuperæ *Pestis Londinensis* exortum antecesserunt. Nec verò nullius est momenti illum ipsum annum tot millium strage funestum, alioquin mitissimum ac saluberrimum extitisse; omnesque qui à Peste immunes perstiterunt nunquam meliori valetudine usos fuisse; quin & eos qui ab eadem convalescent, cachexiæ aliisque affectibus à residuâ priorum morborum labe provenire solitis, non magis obnoxios deinceps vixisse. Quibus accedit, quod & quantæcunque latitudinis *Apostemata* & *Carbunculi*, postquam inflammata particula unâ cum sanie decessissent, Chirurgicis auxiliis, iisque non admodum conquisitis, facile sanata fuerint.

Verùm perquirat hîc fortasse aliquis, si Pests in inflammatione quadam consistat, quâ fiat ut medicamenta calidioris censûs, qualia sunt *Alexipharmaca* propè omnia, tum ad hujusce affectus Therapeiam, quàm Prophylaxin tanto cum fructu usurpentur. Cui respondeo, illa duntaxat per accidens auxilium præstare, nempe Diaphoreticos, quam suscitant, beneficio, quo particula sanguinis inflammata diffantur, atque exterminantur. Quòd si sortè exhibita sudores commovere non valeant (ut persæpe accidit) mox sanguinis incendium
ab

ab additio calore magis efferatum, eorum noxam palàm proclamat. Prophylaxin ut verbo attingam, non sum nescius etiam ad illam *Antidotalium* calidorum usum passim deprædicari, at quo emolumento adhuc probandum restat. Imò vinum liberius ingurgitatum, aliaque fortiora præservativa statim horis dietim assumpta, complures, qui aliàs salvi intactique verisimilitèr permansissent, in hunc effectum conjecerunt.

Quod ad harum Februm *Therapeiam* attinet, erunt fotasse qui me temeritatis atque arrogantia eo nomine infimulabunt, quòd ab Urbe dum nupera Pestis grassaretur, maximam partem complurium milliarium intervallo semotus, adeoque observationum copià minùs instructus, de hac re tamen differere sustineam. Verùm cum Medicis illis longè peritioribus, quibus per totum calamitosæ luis decursum inter media pericula & mille mortis imagines commorandi animus ac fiducia non defuisset, tamen ea quæ crebriori usu de hujusce morbi ingenio annotassent, in lucem edendi voluntas hætenùs defuit, mitiorem, uti spero, de consilio meo sententiam laturi sunt omnes boni, quòd meam de truculentissimo affectu sententiam, paucis quidem, sed propriis observationibus superstruetam, in medium expromam.

Ac primus quidem locus *Indicationibus curativis* debetur, quæ eò in universum dirigendæ sunt, aut ut naturæ ductum in exterminando morbo accuratè sequentes, eidem subsidiariam porrigamus manum; aut ut methodo, quâ natura in intestino hoc hoste debellando uti solet, minimè fidentes, diversam ac tutiorem ex nostro penu atque artificio vice illius substituamus. Nisi fortè hîc aliquis regerat
rem

rem etiam fati feliciter per pestifuga alexiteria geri posse, quorum ingentem apud Practicos copiam reperire est. Verum enimvero annon auxilium quod præstant hujusmodi medicamenta, potius manifestæ ipsorum facultati, quàm sudores affatim proliciendo simul materiæ morbificæ exitum aperiant, quàm occultæ cuidam indoli quâ à Natura ad Pestilentis malignitatis labem delendam donata fuerint, referri debeat, magnam atque anticipitem habet disceptationem. Nec de hisce tantummodo, sed & de aliorum morborum Alexiteriis dubitare fas est, utrum evacuationem aliquam sollicitando, potius quàm virtute quadam specificâ ægrotantibus non succurrant. Qui enim, verbi gratiâ, in *lue Venerea* vel *Mercurium* vel *salsaparillam*, veneni in isto morbo reperti alexipharmaca objiciat, adducenda sunt ei curationum exempla, in quibus ille sine sputo aut secessu, hæc vero sine sudoris suscitatione sanitatem aliquando restituerit; quod ego quidem credo ei admodum difficile futurum. Mihi autem verisimile est, peculiare Pestis remedium, propriumque ipsius perniciæ alexiterium adhuc in naturæ sinu abditum delitescere, nec eandem nisi ratione quâdam mechanicâ tolli posse.

Quocirca ut intentionem illam priorem paulò plenius expendamus, quæ eò spectat ut Naturæ in materiæ morbificæ exterminatione suo more & modo auxilium suppeditetur; advertendum venit, quòd in verâ Peste Natura, dum neque sponte suâ aberrat, neque vi aliquâ transversim agitur, per *abscessum* aliquem in Emunctoriis erumpentem, unde materiæ exitus patescit, negotium suum exequitur. Atqui in Febre, quam Pestilentem nuncupamus, mediante

diante diaphoresi per universam corporis superficiem idem efficitur. Unde colligere est, pro diversâ, quam natura in utroque morbo præmonstrat, viâ ac ordine, etiam diversam medendi rationem institui debere. Nimirum si quis materiam veræ Pestis, ope sudoris amoliri satagat, is diversâ à naturâ viâ insistit, utpote quæ id per apostemata molitur. Contrâ verò qui aliàs quàm per sudores Febris Pestilentis materiam eliminare tentat, is cursum instituit cum naturæ ductu ac ποσὴν nequaquam convenientem. Caterum in Peste verâ, quoniam idoneo ac certo remediorum genere naturalis morbificæ materiæ ejectio, id est, apostematum eruptio promoveri possit, nondum constat; nisi quis fortè victum corroborantem atque Cardiaca ad illud conferre posse existimet; quæ tamen multum dubitarem ne ægrum, jamjam plus æquo calefcentem, in majorem æstum conjiciant. Certè sudores in hoc casu frustrâ esse compertissimum habeo; quanquam haud inficior post magnos sudores ad trium quatuorve horarum spatium productos, ac deinde abruptos, tumorem se in conspectum dare, quem ego à sudore proficisci minimè arbitror; utpote quo vigente, nullum appareat eruptionis indicium, finito quidem veluti per accidens consequatur, nimirum cum jam aliquam sarcinæ partem, quæ naturam plus satis gravabat, sudores abstulerint, ac corpus à Cardiacis ad Diaphoresin suscitandam propinatis vehementius incalescat. Verùm quàm fallax & infida sit hæc peccantis materiæ per apostemata à sudoribus foràs evocatæ, exterminatio, testor funestos eorum exitus qui hoc modo tractati fuerunt, è quibus vix tertius quisque (ut modestissimè dicam) medicationis ac morbi

morbi periculum evasit. E contrà vero multi, quibus laudabili ritu tumores eruperunt, etiam dum negotiis suis intenti versarentur, nec ullius sive naturalis sive vitalis, sive denique animalis facultatis læsione perceptâ, sanitatem brevi recuperarunt; nisi qui malo suo fato in medicastrum aliquem incidentes, ejusque monitu, quantumvis corpore pariter ac animo optimè valentes, ad sudandum in cubilibus compositi, ab eo ipso tempore deterius se habere inceperint, ac demum ingravescente ægritudine, inauspicati consilii noxam suo interitu comprobarunt. Verùm lubricam atque aleæ plenam in se esse hujusce morbi per tumores judicationem ex eo manifestum est, quòd interdum *Bubo* qui primùm laudabiliter ac cum symptomatum remissione protuberavit, postea ex improvviso dispareat, ejusque loco *Macula purpurea*, certissimi mortis indices, succedant; cujus retrocessionis causa magnis illis sudoribus ad eruptionem promovendam destinatis, jure tribuenda videtur, ut qui bonam materiæ partem, quæ tumoris molem infercire ac sustentare debuerat, aliovorsum per ambitum corporis distrahendo ac dissipando leves in auras diffuserint. Ut ut sit, hoc saltem planissimè constat, cæteris affectibus, à Dei Opt. Max. benignitate, certam amoliendæ causæ morbificæ rationem, huic autem, enormium delictorum flagello, non nisi lubricam admodum & versatilem adjunctam esse. Atque hinc fortasse non minùs commodè, quàm à *malignitate*, ut loqui amant, eximiæ perniciæ causa atque origo peti possit. Nam & in *Arthritide* aliisque morbis, qui exiguam habent malignitatis suspicionem, materiæ morbificæ recursus non minori certitudine fatum accersit.

Ex

Ex quibus omnibus manifestò consequitur, Medicum, qui in aliorum morborum medicatione, naturæ ductum ac propensionem pressim, ac passibus æquis sequi tenetur, hîc ejusdem auspiciis renunciare debere. Cujus effati veritatem, quia paucissimi hætenus perspexerunt, hinc numerus eorum, quos tumulto Pestis intulit, haud paulò auctior evasit.

Quare cùm minimè securum sit in exterminando hoc morbo naturæ vestigiis insistere, proximo loco dispiciendum venit, quâ demum arte secundâ quam diximus Intentioni satisfiat, nempe aliam atque à Naturali diversam, hujusce morbi solutionem aggrediendi. Hoc autem dupliciter omnino fieri posse existimo; scilicet vel per sanguinis missionem, vel per sudores. Priorem quod attinet, non sum nescius sacram apud pleròsque audire in hoc morbo venæ-sectionem. Verùm vulgi præjudicia parùm moratus, rationum in hac quæstione momenta, quâ par est æquitate atque candore, paulisper expendam. Ac primùm quidè Medicorum, qui grassante nuperâ lue in Urbe perstiterunt, fidem appello, Numquis eorum, Phlebotomiam largâ manu ac repetitis vicibus, necnon tumore nullo adhuc protuberante celebratam, Peste laborantibus funestam esse animadverterit? Parcam quidè, vel tumore jam conspicuo, sanguinis detractionem semper damnosam esse, neutiquam mirandum est; Siquidem cùm mediocris tantum quantitas cruoris adimitur, hinc Naturæ, quæ tumori protrudendo totas intendit vires, rei administratio è manibus eripitur, nec intereâ alia satis efficax materiam morbificam evacuandi, ratio substituitur. Apparente autem jam tumore, celebrata venæ-sectio,
cùm

cùm à peripheria ad centrum trahat, motui naturæ, qui fit à centro ad circumferentiam, inducit motum planè adversantem. Nihilominus vix quicquam frequentius factitatum videas, quàm Phlebotomiæ, perverso hoc ritu administratæ, noxam, à contrariæ sententiæ patronis universim ac in genere adversus sanguinis in hoc morbo detractionem validissimi argumenti loco torqueri; uti in *Diemerbroeckio* aliisque Observationum scriptoribus passim videre est. Quod ad me attinet, equidem eorum ratiocinationi assentiri non possum, donec intellexero, quid Quæstioni superius propositæ respondeant. Sanè Venæ-sectionem in Peste convenire, complures iique gravissimi scriptores jam pridem senserunt; quorum præcipui sunt *Ludovicus Mercatus*, *Joannes Costæus*, *Nicolaus Massa*, *Ludovicus Septalius*, *Trincavellius*, *Forestus*, *Mercurialis*, *Altomarus*, *Paschalius*, *Andernachus*, *Pereda*, *Zacutus Lusitanus*, *Fonsæca*, aliique. Verùm qui totum curationis negotium in copiosâ, qualem nos postulamus, sanguinis detractione collocaverit, unus, quod sciam, repertus est *Leonardus Botallus*, medicus superioris sæculi celeberrimus, quem, ne solus in hac palæstrâ versari videar, Lector accipiet suis ipsius verbis de hac re differentem. Ego (inquit) ut uno ver-

bo dicam, nullam Pestem esse puto, cui hæc non possit esse salutaris supra omnia remedia; modo opportunè & quantitate convenienti usurpata sit; ratus eam aliquando inutilem inventam fuisse, propterea quòd aut tardius aut parcius quàm opus esset, aut quòd utroque modo circa eam usurpandam peccatum sit. Et paulò post hæc subjungit; At in tantâ timiditate & parcâ

Cap. 7. de
curatione
per venæ-
sectionem.

detractione

detractione quâ fieri potest ut quis recte possit judicare quantum ea in Pestilenti morbo prodesse valeat, aut obesse? Non enim morbus pro cuius curatione requireretur detractio librarum quatuor sanguinis, in quo una tantum detrahitur, si hominem interficiat, ideo interficit, quia sanguis est missus, sed quia non iusto modo missus est, nec fortè etiam opportunè. Verum nebulones nequissimi & ignavissimi in id semper culpam convertere satagunt, non quod nocuit, sed quod per nefas à cunctis vituperari exoptant. Aut si id nequitia non faciant, ignorantia tamen prave dispositionis efficiunt: utraque certe perniciofa, sed illa magis. Quæ omnia experientia confirmaturus, paulo inferius sic pergit; His observatis nemo rationis capax jure in his morbis vituperare missionem sanguinis potest, sed mirificè & tanquam divinum auxilium commendare, extollere, & confidenter usurpare; quod ipse profectò ab annis quindecim facio. Ideo in morbis Pestilentibus, in obsidione Ruppellarum, & Montibus Hannonia abhinc quadriennium, & Parisiis toto hoc biennio, & Cameraci anno proximè actò, in omnibus meis agrotis (qui innumeri fuerunt) nullum presentius ac salutaris reperi ipsa largâ & tempestivâ sanguinis missione.

Deinde ad curationum exempla descendit, quæ brevitati studens, huc transferre supersedeo. Libet tamen rei in hac nostra Britannia ante aliquot annos gestæ historiam oppidò raram ac à proposito nostro non alienam, hic loci apponere.

Cum inter cæteras belli civilis calamitates quæ hanc patriam nostram miserrimè affligerunt, pestis etiam multis in locis grassaretur, ac fortè in Castrum Dunstar, quod in provinciâ Sommertonensi situm est, aliunde invec̃ta, aliquot præsidiariis cum macularum

macularum efflorescentiâ derepente exanimatis, complures etiam alios corripuisset. Chirurgus quidam qui à longa in regionibus exteris peregrinatione redux tunc temporis stipendia inter alios faciebat, à præsidiî præfecto enixè rogat ut sibi liceret commilitonibus suis truculento morbo correptis pro virili succurrere, quo annuente, singulis ægris, statim à primo morbi insultu, atque nullo adhuc tumore conspicuo, sanguinem ingenti copiâ detraxit donec pedibus deficere inciperent, nam stantibus ac sub dio vena pertusa est, nec aderant vascula quæ cruoris in terram effluentis mensuram definirent. Hoc facto eos in tuguriola sua ad decumbendum dimisit. Et quanquam à Phlebotomia nullum omnino remedium adhibuit, tamen ex plurimis iis quos hoc modo tractasset, mirum dictu, ne unus quidem desideratus est. Vir Nobilissimus juxta ac morum probitate atque fide spectabilis *D. Franciscus Windham* militum Tribunus, ac prædicti castri tunc temporis Præfectus, mihi hæc retulit, & etiamnum in vivis est, pro eâ quâ est humanitate rei gestæ veritatem cuilibet dubitanti confirmaturus.

Quid mihi met ipsi circa hanc rem singulare ac memoratu dignum aliquando observare contigit, Lector inferiùs accipiet, ubi pauca ea quæ desæviente nuperâ Peste *Londinensi* à me usu atque experientiâ annotata fuerunt inferiùs ostendam.

Hujusce autem praxeos utilitatem etsi non mente tantum ac judicio assequor, verum etiam reipsâ atque editis experimentis dudum exploravi, tamen Pestilentis fermenti per diaphoresin dissipatio, præ ejusdem per Venæ-sectionem evacuatione mihi multis nominibus arridet; utpote quæ nec ægro-

rum vires æquè prosteruat, nec medicum infamiae periculo objiciat. Atqui & hæc difficultatibus suis non vacat; primò enim, multis, ac præsertim calidioris temperamenti juvenibus, sudores ægrius proliciuntur; cujusmodi agrotos, quò hydroticis fortioribus, ac cumulationi tegumentorum pondere diaphoresin conciere satagas, eò in manifestius Phrenitidis periculum adduces; aut quod tristioris adhuc ominis est, vanâ spe aliquantispèr lætatus, tandem pro sudoribus *Exanthemata Pestilentialia* elicies. Cum enim præcipua hujusce mali labes in spirituosiori massæ sanguineæ parte resideat, unde crassiorum particularum exagitatio nonnihil languidior quàm in aliis inflammationibus plerumque existat, tenuior illa portio novi caloris accessione in majorem rabiem acta, impetu demum facto omnes cruoris fibras ultrà texturæ modum distensas prorsus frangit ac comminuit. A quâ fibrarum sanguinearum dissolutione macularum Pestilentialium causam petendam esse censeo; quippe non secus ac *vibices* à plaga fortiore in partem aliquam corporis musculosam inflictâ, primò intensius rubicundæ in cute efflorescunt, ac brevi post tempore livorem quendam aut nigredinem induunt.

Deindè verò, in corporibus quæ satis promptè in sudorem solvuntur, si diaphoresis justo præmaturius (nempe totâ materiâ morbosâ nondum penitus dissipatâ) abrumpatur, bubonum, qui laudabiliter quidem sub finem sudoris prodire inceperant, postea deterior evadit conditio. Nam subductâ quæ eos in molem attollere deberet materiæ parte, aut de facili intrò remeant, aut saltem ad legitimos abscessus, nunquam perducuntur (quemadmodum

admodum etiam in Variolis accidere solet, quoties æger per primos dies impensius sudavit) recepto autem denuò intra muros hoste ferali, in sanguine commotio excitatur, cujus operâ eo quo superius innuimus modo, sæpe ecchymata imminentis lethi indicia foràs propelluntur.

Verùm quibusnam modis his aliisque difficultatibus obviâri iri possit, ut luculentius patefcat, quid in hoc morbo à me pro modulo meo factum observatumque fuerit, initio à nuperæ luis primordiis ducto, summâ fide edisserere lubet.

Nobilem fœminam ineunte *Mai*o anno 1665, ætatis circiter 21 annorum, ac temperamento sanguineo præditam invisi. Præter Febrem ardentem quæ paulò antè invaserat, vomitiones importunæ, aliaque symptomata febrilia ægram excruciabant. Curationem à Venæ-sectione auspicatus, postero die ad præcavendam Diarrhœam, (quæ, ut in hujusce Tractatûs initio monuimus, ob omissam, quod postulabat in principio morbi vomendi propensio, Emetici exhibitionem, defervescente Febre supervenire consuevit) Vomitorium imperavi, quod satis commodè ventriculi saburram elicuit. Postero mane, cum ægram iterum adirem, ei alvum profluere intelligo, quæ res ab aliquot annorum usu insolentior visa, mihi non levem sollicitudinem injecit. Exinde autem Febrem non vulgaris generis esse judicavi (quemadmodum etiam eventus docuit) proindeque aliam ab eâ quæ superius tradita est, quæque constanti successûs serie hætenus à me usurpata fuisset, medendi rationem sibi vindicare. Quocirca adscito in negotii societatem medico alio seniore, venæ-sectio, quam agrotantis ætas, temperamentum, ac inordinata sanguinis

ebullitio

K 3

ebullitio flagitare videbantur, ex communi nostro consilio iterum celebrata est; etiam cardiaca moderatè refrigerantia propinata, ac denique clysmata alternis diebus injecta sunt. Sub finem ægritudinis, quoniam symptomata valdè anomala ac inconsueta (malignitatis egregiæ indicia vulgò habitata) ingruiebant, ex Alexipharmacorum classe fortiora aliquot præscripsimus. Quibus tamen omnibus nequicquam proficientibus, ægra circa diem decimum quartum è vivis excessit. Insolitum hujusce Febris ingenium per aliquot post dies animum meum variè exagitabat; ac tandem in memoriam revocans, summum ardorem, etiam post reitam venæ-sectionem, in prædictâ ægrâ perseverasse; ruborem genarum adfuisse; cruoris aliquot guttulas paulò ante mortem è naribus fluxisse; necnon sanguinem ipsius in acetabulis refrigeratum, ei qui à Pleuriticis detrahitur, non absimilem fuisse; quin & tussim aliquam & obscuros quosdam in partibus vitalibus dolores emicuisse; porro & eam anni tempestatem incubuisse, quæ finem veris ac initium æstatis complectitur, quæque Febribus continuis producendis minùs esset idonea (illæ enim hoc tempore suâ sponte quasi dissiliunt & in intermittentium classem se reponunt, vel in Pleuritides atque id genus alias inflammationes præcipites ruunt) denique Pleuritides eo ipso tempore admodum populares fuisse: His inquam omnibus ritè perpensis, in eam deveni sententiam, ut Febrim hanc, etsi pathognomicis Pleuritidis, aut etiam Peripneumoniæ signis destitutam, tamen symptomatis rationem habuisse judicarem, inflammationis cujusdam respectu circa partes spiritales delitescens, etiamsi nullus aderat lateris dolor, nulla insignis

insignis spirandi difficultas. Ut rem contraham, eò tandem deveni ut eàdem omninò mihi methodo procedendum fuissè in prædicto casu arbitrarer, quâ in Pleuritide sæpius cum successu singulari usus fueram. Quæ sententia deinceps feliciter atque ex voto cellit. Vocatus enim non multò post ad hominem consimili prorsus modo ægrotantem, reitatis venæ-sectionibus, quales ad Pleuritidem suprà laudantur, curationem commisi & absolvi. Circa mensis modò memorati exitum atque initium Junii, complures operam meam implorantes ab eadem Febre (quæ jam valdè popularitèr grassabatur) prædictæ praxeos beneficio convalescerunt. Ab hoc tempore immanitèr debacchari cœpit calamitosa illa Pests, quæ eò tandem truculentia devenit, ut septem dierum spatio totidem animarum millia in hac unâ urbe extinxerit.

Febri autem illi de qua modò loquebar, an pestis appellatio attribui mereatur, non ausim definitò pronuntiare. Hoc tamen exploratè cognitum habeo, omnibus, quos illo & aliquanto post tempore ipsissima Pests cum universo symptomatum sibi peculiarium apparatu in meâ viciniâ afflixit, eandem tam in primo morbi insultu quàm in decursu, accidentium συνδρομὴν adfuisse. Cæterùm cum proximo pariete ardente propiùs ædibus meis immineret periculum, ego tandem amicorum suasu numerosissimis fugientium turbis me adjunxi, familiâ etiam meâ ad aliquot ab Urbe lapides subductâ. Eò tamen vicinis meis maturiùs redii, ac dum calamitosa illius Luis in tantum perseveraret sævitia, ut fieri non potuit quin meliorum medicorum penuriâ ad Pestiferorum auxilium advocarer. Nec multò post complures Febricitantes invisi, quorum Febrem,

illius quæ ante decessum meum tam prosperis ægrotum rebus à me tractata fuisset, morem atque genium æmulari non sine magnâ admiratione deprehendi. Ideoque propriâ experientiâ fretus ceu duce, quibuscunque præceptis umbratilibus anteposendo, Phlebotomiam similiter administrare non dubitavi.

Hunc autem ritum imminuendi liberaliùs sanguinem (cui etiam Ptisanæ ac dietæ id genus refrigerantis usus accessit) in multis ægris miro profectu continuavi, donec tandem in nonnullorum tractatione solio successu destitutus præ adstantium proterviâ, qui præjudiciis inanibus occupati debitam sanguinis quantitatem auferri non patiebantur, (magno ægrotantium malo, quibus, saltèm dum in hoc cardine curandi scopus versaretur, sanguis aut sufficienti quantitate, aut non omnino detrahendus fuerat,) insignem obicem conatibus meis oppositum sensi, ac proinde alium à venæ-sectione huic morbo occurrendi modum reperiri, magno-perè ex usu futurum judicavi. Nocumtenti quod aliquando infons dedi, non ex eo quòd sanguinem ademerim, sed quòd ex voto eundem adimere impeditus fuerim, exemplum hic adducam. Vocatus ad juvenem quendam, temperamento sanguineo ac habitu athletico præditum, quem Febris vehementior cum doloribus capitis vertiginosis, vomitu enormi, aliisque id genus symptomatibus à biduo corripuerat, cum nullum adesse tumoris signum interrogatus responderet, statim liberali manu sanguinem emitti imperavi, cujus refrigerati superficies puriformem Pleuriticorum sanguinem referebat, præscriptâ etiam ptisanâ cum jusculis ac Julapiis refrigerantibus. A meridie pro secunda vice parem sanguinis jacturam subiit, quâ etiam sequente aurorâ

aurorâ similiter mulctatus est. Sub hujus autem diei exitu ægrum meum invisens, eum quidem multo melius se habere, & nihilominus amicos ejus adversus ulteriorem venæ-sectionem animis vehementer obstinasse deprehendo; quam tamen ego denuo celebrandam esse enixè contendi, superesse alteram duntaxat venæ-sectionem dictitans, quæ ægrum in sicco collocaret; sin contrâ niti pergerent, satius fuisse ut nullo omnino sanguine detracto curatio per sudores instituta fuisset; uno verbo, ægrum certò certiùs interiturum. Præfagium eventus confirmavit; nam dum hæc altercatio rei agendæ occasionem corrupisset, maculæ purpureæ postridiè eruperunt; nimirum materiæ peccantis reliquiis, quas radicitus evacuari oportuit, cum jam omnem abscessus spem Phlebotomia toties repetita abstulisset, morâ suâ universam cruoris massam pervertentibus, ejusdemque compagem subtilitate eximiam disrumpentibus, Æger autem post aliquot horas fatis concessit. Cum ergo frequentior hujusmodi obstaculorum occurfus mihi molestiam faceretur, magnâ cogitandi sollicitudine mecum agitavi, ecquis demum reperiri possit medendi modus qui morbum non minus efficaciter abigeret, nec hominum offensionem æquè incurreret. Re diu multumque apud animum meum deliberatâ, tandem in hanc methodum incidi, quam nunquam non proficuum, ac omnibus numeris absolutam deinceps expertus sum.

Primò, siquidem tumor nondum protuberaret, sanguinem pro ægrotantis viribus ac temperamento, moderatè detraxi, quo factò, Diaphoresis, cujus aliàs sollicitatio in nonnullis corporibus non modò summam habebat

Curatio.

habebat difficultatem, verum etiam majoris incendii, proindeque ecchymatum purpureorum periculum minitabatur, facilis erat atque expedita. Atque hanc sanguinis jacturam, quæ utut exigua aliàs gravissimum incommodum attulisset, diaphoreses immediatè insequentis beneficium abundè compensavit. Post Venæ-sectionem (quam in lecto celebrandam curavi, cum jam omnia ad sudores proliciendos in promptu essent) ne vel minimâ interpositâ morâ stragulis ægrum obrui, ac laciniam laneam sincipiti alligari jussi; quæ quidè capitis obtectio ad sudorem ciendum plùs proficit quàm quis facilè crediderit. Deinde, si vomitus non adesset, hæc & similia hydrotica exhibui; *Rx Theriac. Androm. ʒ ss. Elec. de ovo ʒ j. pul. è chel. caneror. comp. gr. xij. cochinell. gr. viij. croci gr. iiij. cum s. q. succi. kermes. f. bolus, quem sumat. 6â quâque horâ, superbibendo Coch. vj. seq. Fulpii.*

Rx. Aq. Card. benedicti & scord. comp. an. ʒ iiij. aq. theriac. still. ʒ ij. syr. caryophil. ʒ j. misc. f. Jul.

Quòd si vomitio interpellaret, ut in Peste ac Febris Pestilentialibus sæpissimè accidit, medicamentum sudoriferum tantisper propinare distuli, donec solo tegumentorum pondere (nisi quod lintaminis pars subindè ad colligendos halitus vultui superinduceretur) sudor promanare inciperet. Nam (quod quidè observatu summè dignum est) cum materiæ morbificæ radii versus ambitum corporis sese exporrigant, illicò alvi profluvium & vomitiones, ab eisdem introrsum reflexis, ac in ventriculum & intestina decumbentibus provenientes, ultrò sedantur: Adeò ut quantacunque stomachi subversio præcesserit, assumpta deinceps medicamenta probè retineantur, ac ad sudores ex voto proliciendos conducant.

Memini

Memini cùm me aliquandò Pharmacopola quidam ad fratrem suum ex Febre Pestilentiali graviter agrotantem vocasset, atque ego de medicamento ad sudorem suscitandum exhibendo, sermonem injicerem, retulit se jamjam varia eaque fortiora sudorifera incassum propinasse, siquidem æger omnia vomitu rejecerat. Cui ego, adduceret, inquam, ex omnibus iis quæ antea exhibuisset vel ingratissimum ac summè fastidiosum, me facile effecturum ne illud deinceps evomeretur. Promissi fidem eventus liberavit; quippe æger, ubi à sola stragulorum mole paululum maduisset, largiorem *Theriaca Veneta* bolum deglutivit ac retinuit, cujus beneficio in copiosorem sudorem conjectus incolumitatem recuperavit.

Sed ut ad institutum redeam, inceptam jam diaphoresin haustibus *Zythogala salvia alterata*, vel *cerevisia*, cui *macis* aliquantulum incoxerit, subinde repetitis, ad naturalis diei spatium continuari præcepi, abstertione interim omni religiosè interdictâ; imò nec infra quatuor ac viginti horas à sudoribus finitis indusium utcunque madidum ac immundum mutari permitto; Id quod summâ cautelâ observari velim. Quod si sudatio angustiiori temporis limite circumscribatur, recrudescit illicò symptomatum sævitia, atque ægroti salus, quam prolixior diaphoresis extra aleam constituisset, in acie novaculæ relinquitur.

Et profectò *Diemerbroeckium* aliosque nequeo satis mirari, quoties adverto eos tam levi prætextu ad diaphoresin interpolandam adduci, ut scilicet ægrotantium viribus consulatur. Primò enim ægrum sudore diffluentem viribus melius quàm antea

anteà constare, nemini in hujus morbi medicatione vel tantillum versato non potest esse animadversum. Quid me in hac re usus atque experientia docuit, palàm eloqui ac etiam propugnari non verebor. Multi me authore in 24 horarum diaphoresin coniecti, tantum abest ut se exinde debiliores factos quererentur, quin potius quantum supervacanei humoris sudando decessisset, tantundem novi roboris sibi accrevisse profiterentur. Circa horas autem aliquot posteriores sæpe non sine stupore observavi erumpere sudorem quendam, priore illo, quem vis medicaminum expresserat, magis naturalem, genuinum, copiosum, quique multò plus levaminis afferret, planè ac si verè criticus foret ac totius morbi eradicativus. Porro in summo sudoris vigore jusculis ac forbilibus confortativis ægrum rescire, quid secum trahat incommodi non video, ideoque ad nihilum recidit illa objectio de virium ad longos sudores perferendos impotentiâ. Si qua igitur defectio sub finem imminere videatur, jusculi expulso tantillum, vitellum ovi, vel his similia forberi permitto; quæ cum cardiacis & haustibus ad sudorem continuandum ex more destinatis, virium labefactioni abundè succurrunt. Cæterum in re adeò manifestâ non opus est ut plura argumenta adducam: Etenim, quod hujus praxeos utilitatem palàm proclamat, videre est, quòd quamdiù æger sudore disluit benè se habere existimet, neque minùs ex astantium judicio res tota in vado constituta videatur; Atqui quamprimum corpus arescere incipit ac sudor abrumpitur, omnia in pejus ruant, morbo quasi postliminiò redeunte.

Per horas à finito sudore viginti quatuor, moneo ut frigus cautè vitetur, indusium sponte suâ in corpore arefcere permittatur, potulenta omnia calidiuscule hauriantur, & Zythogalæ salviâ alteratæ usus etiamnum continuetur. In sequenti luce commune Catharticum exhibeo, *ex infusione sc. thamarind. fol. sennæ, rhabarb. cum mannâ, & syr. rosar. sol.* Atque hac medendi ratione, anno à Peste proximo, complurimis Febre Pestilentiali correptis sanitatem restitui, adeo ut ne unus quidem ex eo morbo mihi desideratus est, postquam eandem exercere inceperam.

Verùm ubi tumor jam enatus fuerit, venam aperire, etiam in corpore ad sudandum quantumvis inhabili, hætenus non sustinui, veritus ne materiâ morbificâ in depleta vasa confertim remeante, subitaneus ægri interitus destinatam diaphoresin anteverteret. Nihilominus fortasse satis tutò administrari poterit Phlebotomia, modò confestim ab ea peractâ, ac nullâ morâ interjectâ eliciantur sudores, qui ad spacium superius requisitum producti, omnem tumoris molem paulatim absumere ac dissipare valeant; idque longè minore salutis periculo, quàm si legitima apostematis maturatio, quæ in præcipiti affectu admodum incerta ac fallax existit, serius expectaretur.

Denique, ut ad calcem tandem perveniam, sicubi circa Theoriam me hallucinatum fuisse Lector deprehendat, errori veniam peto; verùm quod ad Praxim attinet, profiteor me omnia ex vero tradidisse, nihilque uspiam proposuisse, nisi quod probè exploratum habeam. Sanè cum supremus vitæ meæ instabit dies, confido mihi adfuturum alacrem in præcordiis testem, me non solum ægro-
rum

rum omnium, cujuscunque demum fortis, qui sese curæ meæ concrediderant, summâ fide ac diligentia salutem procurasse (quorum interini nemo à me aliàs tractatus est, quàm ego memet tractari cuperem, si mihi ex iisdem morbis ægrotare contingeret) verùm etiam pro ingenii modulo omnes animi nervos in hoc intendisse, ut si quo modo fieri possit, morborum medela post cineres meos majori cum certitudine administraretur; ratus quantulamcunq; in hoc scientiæ genere accessionem, etsi nihil magnificentius, quàm *odontalgia* aut *clavorum pedibus* innascentium curationem edoceat, longè maximi faciendam esse, præ inani subtilium speculationum pompâ, ac levicularum rerum notitiâ, quæ fortassè Medico ad abigendos morbos non magis ex usu futura est, quàm *Architecto* ad construendas ædes *Musica* artis peritia.

Unicam hanc annotatiunculam, ne quis fortè sinistra interpretatione mentem meam detorqueat, aut eam saltem non satis assequatur, postremo loco subjungam. In præcedenti nempe Diatribâ, *Natura* nomine sapius utor, illique varios effectus attribuo, perinde quasi rem aliquam singularem & seorsim subsistentem, sed per totam hanc mundi machinam ubique diffusam sub hoc titulo mihi repræsentarem, quæ ratione aliquâ & consilio freta corpora quavis regeret ac moderaretur; quale quidpiam de *Mundi Anima* nonnulli Philosophorum cogitasse videntur. Verùm ad me quod attinet, uti nec rerum, ita nec verborum novitatem affecto; adeoque antiquam quidem vocem, sed sensu (ni fallor) & sobrio, & à fanis omnibus non intellecto solum, verùm etiam usitato, in hisce pagellis usurpavi. Ego enim quoties *Natu-*

ram nomino, toties *causarum naturalium complexum* quendam significari volo; quæ quidem causæ brutæ licet, atque omni consilio destitutæ, non tamen sine summo consilio reguntur, dum suas quæque operationes edunt, suosque effectus exequentur. Nimirum supremum illud Numen cujus vi producta sunt omnia, & à cujus nutu dependent, infinitâ suâ sapientia sic disponit omnia, ut ad opera destinata se certo quodam ordine atque methodo accingant, neque frustrâ quicquam molita, neque nisi quod optimum est, ac toti Rerum Fabricæ, suisque privatis naturis maximè accommodum, exequentia: perinde atque *automata* non pro suo, sed artificis consilio moventur.

SECTION

nam homines, totius causae naturam complecti-
 que quendam significanti volo: quae quidem causae
 sunt, sicut, adque omni consilio destinatae, non
 tamen hae summo consilio reguntur, dum illae
 quaedam operationes edunt, insuper effectus ex-
 ducunt. Minus inquam inest, ut inueniatur
 ut producta sunt omnia, & a capis non dependent,
 insuper hae sapientia sic disponit omnia, ut ad
 opera destinata se certo quodam ordine atque
 methodo accingant, neque istius dispositionis mo-
 dum, neque nisi quod optimum est, ac totum
 fabricae, insuper privatis naturis maxime accom-
 modum, excedentis: perinde atque maxime non
 pro suo, sed artificis consilio proventur.

SECTIO

SECTIO TERTIA.

CAPUT I.

*Constitutio Epidemica Annorum 1667, 1668,
partim etiam Anni 1669, Londini.*

ANno 1667, appetente Æquinoctio Verno, *Variolæ*, quæ durante illâ, quæ proximè est prægressa, constitutione Pestilentiali, vel prorsus delituerant, vel rarissimè comparuerant, caput cœperunt attollere, jamque indies latius grassantes, sub Autumno *Ἐπιδημικώτατοι* factæ sunt; à quo tempore paulatim imminutâ vi, superveniente brumali frigore parcius laceſcebant; at proximo Vere adolescente, postliminiò invaluit hic morbus vigitque, donec ab inſequentis hyemis gelu, uti priùs, retuſo impetu coaceretur. Posthæc tertio demum cum Vere surgente increbuit, at jam languidior, & succiſo quaſi poplite, minùs latè dominabatur, quàm duabus quæ præceſſerant æſtatibus: Menſe verò Auguſto 1669. penitus intercidit, *Dyſenterix Epidemicæ* locum cedens. Labente primo illo biennio, quo hæc *Constitutio* regnabat, *Variolæ* plures in urbe aggrediebantur quàm unquam aliàs, quantum ego memini, ſeu prorsum ſpectes, ſeu retrò: Quo non obſtante,

L

cùm

cum genuinæ per id temporis fuerint, neque mali moris, paucos jugulabant, si ingentem laborantium numerum reputemus.

Quo primum tempore Variolæ incessēbant, & novum quoddam Febris genus exortum est, à Variolis, quales se tum gerebant, non multum abhorrens, si pustularum eruptionem demas, & quæ ab illa pendent, de qua in sequentibus speciatim agemus. *Febris* hæc, licet multò pauciores invaderet quàm Variolæ, easdem tamen duratione æquabat: Hyeme verò cum jam illæ minuerentur, invaluit, atque, illis Vere novo invalescentibus, recessit, prædominium Epidemicorum hujus constitutionis hoc pacto illis relinquens; Nihilominus per hæc tempora non planè desiit unquam, donec tandem cum Variolis mense Augusto 1669 omnino disparuit.

Binos hosce morbos Epidemicos & tertius comitabatur, ultimâ præsertim æstate, quam dicta Constitutio defamabat, *Diarrhæa* scilicet, æris Constitutione jam tum ad subsequenter *Dysenteriam* vergente: Utut verò hæc se res habuerit, id saltem constabat, morbum hunc Febrem quæ tunc regnabat, ita proximè attingere, ut nihil aliud esse videretur, quàm ipsa Febris introversa, & visceribus incumbens.

De tribus hisce morbis, qui soli in hac *Constitutione* Epidemicorum nomen sibi jure vendicabant, sigillatim jam agam, à *Variolis* initium faciens; quas idcirco paulo fusiùs tractabo, quoniam quæ per hos annos regnabant, mihi Genuinæ præ cæteris & regulares maximè videbantur, utpote eadem prorsus exhibentes *φαινόμενα*, & parili symptomatum agmine omnes, quotquot adoriebantur,

bantur, ubique impetentes, & à quibus proinde, tanquam in suo genere perfectissimis, tum vera morbi Historia, tum etiam medendi methodus est desumenda. Notandum enim est, non tantum Febrim quandam propriam & peculiarem cuilibet peculiari constitutioni competere, sed peculiare etiam Variolarum genus, quæ hanc quidem speciem referunt durante hæc annorum serie, aliam verò annis sequentibus, quantumlibet inter se convenire videantur quoad certa *φαινόμενα* omnibus communia. Ita ludit natura in morborum Epidemicorum generatione! Sed ut ad rem redeam; Variolarum hujus generis Historiam ante omnia perscribam; quas ideo *Regulares* mihi licebit indigitare, ut ab *Anomalis* subsequantium annorum valeam discescere: Tum etiam methodum adjiciam, quæ mihi in earundem *θεραπεία* ex animo votoque maxumè cessit.

C A P. II.

Variola Regulares An. 1667, 68, & partis 69.

Variola, quibus annis Epidemicè grassantur, si Regulares etiam sint atque mitiores, circa *Æquinoctium Vernum* (uti hæc de quibus sermo nobis est) ingrediuntur; quibus verò annis non tantum grassantur Epidemicè, sed & irregulares atque periculosioris sunt generis, maturius nonnunquam, mense putà *Januario*, invadunt. Integras familias contagio suo afflantes, nemini parcunt, cujuscunque demum ætatis is fuerit, nisi prius hoc morbo laboraverit; Neque tamen eximuntur illi, quos adulterinum Variolarum genus aliquod, ad hunc morbum nihil attinentium, prius obsederit. Duplex est harum species (ut & Variolarum quæ quibuslibet annis infestant;) vel sunt enim *Distinctæ*, vel *Confluentes*; quæ licet essentialiter, ut aiunt, non differant, per illustriora tamen quædam symptomata quæ hanc comitantur speciem, illam verò non item, haud difficulter ab invicem discriminantur.

1. *Interstinctæ* vel *Discretæ* cum rigore atque horrore invadunt, quos mox excipiunt calor intensus admodum, Capitis & dorsi vehemens dolor, vomituritio, ingens in sudores propensio (quod de Adultis dictum volo, neque enim in infantibus hujusmodi *σιδάσειν* mihi unquam observare contigit, vel ante pustularum eruptionem, vel etiam post,) doloris

doloris sensus in partibus quæ scrobiculo cordis subjacent, si manu premantur, stupor etiam & somnolentia, in infantibus præsertim, nonnunquam & Paroxyismi Epileptici: Qui si infantes Dentitione jam perfunctos corripuerint, suspicor ego ubique, Variolas in procinctu stare, quæ intra pauculas horas se exerentes Prognostico ut plurimum fidem conciliant, & autoritatem; ita ut si fortè infans insultum Epilepticum sub vesperam, quod fieri solet, patiatur, Variolæ sequente aurorâ in conspectum se dederint; & (quod sæpe sæpius observavi) quæ Variolæ infantes statim ab hujusmodi paroxysmis aggrediuntur, pustulas emittunt magnitudinis conspicuæ, mites etiam sunt, atque boni moris, & rarissimè confluunt. Atque hæc ferè sunt illa symptomata, quibus hic morbus sub initio stipatur, quæque eruptionem pustularum ut plurimum antecedunt. Quamvis interim hîc loci consentaneum fuerit subindicasse, in sanguine laxori atque *εμεταβλήτω* nonnunquam accidere, ut separationis periodus sensim atque gradatim sine insigni aliquâ ægritudine transigatur, priusquam expulsio materiæ, pustularum eruptione se prodât.

Variola discreta quarto ut plurimum die, (si primum etiam inclusis) ab invasione erumpunt, nonnunquam ferius aliquanto, ante illum verò rarissimè; quo quidem tempore vel minuuntur admodum symptomata, quod plerumque fit, vel etiam penitus evanescunt; ac proinde iis affectus satis pulchrè sibi videtur valere, nisi quod adulti in sudores propensi vix ab illis possint cohiberi, ut ut leviter tegantur; quæ quidem *διάθεσις* non nisi pustulis jam maturationem attingentibus ægrum

deserit, idque suâ demum sponte. Eruptionem quod spectat, hoc se ferè habet modo: Primò pustulæ subrubræ, tenuissimarum acicularum puncta æquantes magnitudine, sparsim se produnt, faciem imprimis occupantes, vel etiam collum & pectus, dein corpus universum. Per id temporis & fauces dolor infestat, qui unâ cum pustulis surgentibus augetur, quæ indies grandescentes, & in majus fastigium elevata cutem carnesque vicinas rubore afficiunt atque inflammatione.

Circiter enim *octavum* à primo insultu diem (quam in hoc morbo Epocham ubique servo) intervalla, quæ prius subalbebant, pro pustularum quibus obsidentur numero rubere jam incipiunt, atque in molem attolli, non sine partium dictarum dolore tensivo & lancinante, qui in horas auctus inflammationi & tumori prædictis viam sternit; ita ut progrediente morbo palpebræ usque adeo impleantur extendanturque, ut æger luce quandoque privetur; qui quidem palpebrarum tumor vesicam inflatam ac resplendentem per easdem extensam non malè refert. Est etiam ubi temporis oculis capiuntur agri, si nempe major pustularum vis à prima eruptione se in illos effuderit. Proximæ à facie intumescunt manus, digitique pro pustularum numero distenduntur. Usque ad hunc diem pustulæ quæ faciem obsederant, læves ad tactum fuere atque rubræ, jam verò asperiores evadunt (quod quidem primum est incipientis maturationis indicium) & subalbidæ; paulatim insuper succum quandam luteum, colore à favo non abludentem, evomunt. Faciei interim & manuum inflammatio ad summum evecta apicem, colorem exhibet in pustularum interstitiis satis floridum,

dum, & Rosarum Damascenarum æmulum. Et sanè quo mitiores sunt Variolæ & genuinæ magis, eo etiam magis tum ipsæ pustulæ, tum & cutis in earundem interstitiis dictum colorem ad vivum exprimunt, qualem jam descripsi. Uti verò quæ faciem occuparunt pustulæ, asperiores quotidie ac magis flavæ pro maturationis ratione; ita è contrà, quæ manus & reliquum corpus, minus asperæ, albæque magis conspiciuntur indies.

Die *undecimo*, faciei tumor atque inflammatio satis apertè recedunt, & pustulæ tam faciei quàm reliqui corporis jam maturitatem, & justam magnitudinem adeptæ, (quæ his annis ad pisum grandiusculum ascendebat) exarescunt deciduntque; atque, in hac variolarum specie, die *decimo quarto* vel *decimo quinto* ut plurimum funditus pereunt. Veruntamen manuum pustulæ, cæterarum partium pustulis pertinaciores plerumque, recentes adhuc albæque, diei unius aut alterius morâ illas vincunt. Faciei & reliqui corporis pustulæ desquamatione, at verò manuum quæ sunt, diruptione abicim sibi parant. Pustulis faciei succedunt squamulæ furfuraceæ, quas aliquando excipiunt foveæ cutis. Etenim ubi primùm decidunt pustulæ, nulla adhuc in cute cernitur inæqualitas; at verò hujusmodi squamulis exurgentibus recedentibusque vicissim, tandem excavantur foveæ istæ quæ sæpenumero in convalescentibus ab hoc morbo diu visuntur; quamvis rarò admodum *Variolæ Interstinctæ* ulla sui linquant vestigia; atque illæ fermè solæ, quæ sex postremis anni mensibus invasere; cum quæ hos prævertent, nullas cuti notas imprimant, nisi fortè confluxerint, ut postea dicetur. Decurrente morbo omni, ager vel constipatam prorsus habet alvum,

vel saltem rarissime dejicit. Atque hæc de Variolis *Discretis* dicta sunt.

2. Symptomata cum *Discretis* communia habet & illa Variolarum species, quas *Confluentes* appellavimus, nisi quod hæc atrociora sint omnia: Febris scilicet, anxietas, atque ægritudo, vomitum, &c. immaniùs affligunt, quibus signis Medico sagaci etiam ante eruptionem *Confluentes* se produnt. Nihilominus non ita promptè hæc in sudores dissolvitur æger ac in alio genere jam suprà descripto, ubi magna, ut fit, in eisdem propensio ut plurimum prænuñciat variolas, quæ mox erumpent, minimè confluxuras: Diarrhœa insuper nonnunquam eruptionem præcedit, & ad diem unum alterumve post illam protrahitur; quod quidem in *Discreto* Variolarum genere nondum mihi contigit observare.

Tertio ut plurimum die erumpit species hæc, ante illum aliquando, vix unquam post illum; cum *Discreta* vel ipso die quarto inclusivè à primo insultu morbi, vel postea, ante illum rarò admodum se monstrent. Quantoque magis quartum illum diem præverterint Variolæ, tanto etiam confluent magis. Quamvis autem, ut generaliter loquamur, *Confluentes* diem quartum vix præstolentur unquam; fit tamen, licet oppido rarò, ut ob atrocius aliquod symptoma, ad quartum vel quintum usque diem differatur eruptio; Verbi gratiâ, acutissimus dolor nunc in regione lumborum, Paroxysmi Nephritici æmulus, nunc in latere, qualis Pleuriticus vexat, nunc in artubus ut in Rheumatismo, nunc denique in ventriculo cum ingenti ægritudine & vomitu enormi ante eruptionem ægrum fatigat angitque. Hisce in casibus, licet infrequentes

frequentes sint, Variolas solito ferius erumpere animadverti, utpote ab immani symptomatum dictorum violentiâ constrictas atque impeditas: Quæ quidem symptomata solitis vehementiora, cum agmen ducant, mihi satis apertè indicant secuturas Variolas & è *Confluentium* genere esse, & periculo minimè vacare.

At verò (quod jam proximè dicendum) licèt in *Discretis*, mox ab eruptione (uti dictum est) quæ morbi insultum comitabantur symptomata nullum jam ampliùs facessant negotium, in *Confluentibus* longè aliter se res habet; cum tam Febris, quàm alia symptomata etiam ad multos dies à pustularum eruptione ægrum discrucient.

Variolæ dictæ nunc Erysipelatis ritu, nunc Morbillorum, erumpunt, à quibus non nisi à Medico in his morbis versatissimo distinguuntur, saltem quoad faciem externam: Nam qui ad dispar in utroque morbo eruptionis tempus, aliasque circumstantias, quas utriusque historia longè ab invicem discrepantes exhibet, sedulo animum adverterit, haud difficulter hunc ab illo discriminaverit. Crescente morbo, non in molem aliquam spectabilem, uti *Discretæ*, attolluntur, quæ faciem præfertim occupavêre; at sibi invicem implicitæ primò se habent instar vesiculæ rubræ vultum omnem contegentis, quem maturius etiam in tumorem elevant quàm solent *Discretæ*; dein ad instar pelliculæ albæ vultui agglutinatæ, solitam cutis superficiem non multum superantes. Præterlapso die octavo, pellicula alba quotidie paulatim magis exasperatur judice digito, & ad colorem fuscum, non verò flavum, ut in *Discretis* accidit; intenduntur indies tum asperitas, tum etiam cutis color, donec

nec tandem pellicula dicta latioribus laminis desquamatur, quod in quibusdam faciei partibus, si morbus truculentior fuerit, non nisi post vicesimum diem solet contingere. Quantò atrociores fuerint Variolæ, tantò magis pustulæ maturescentes ad colorem subfuscum vergunt, tantò etiam lentius, si suo utantur genio, abscedunt; ut è contra quantò minùs confluerint, tantò magis & flavescent, & seocius proripiunt. Pellicula hæc seu scabies omnia pervadens, ubi primùm deciderit nullâ quidem scabritie vultum afficit, at verò mox illam excipiunt squamulæ furfuraceæ indolis perquam corrosivæ, quæ non modò patentiores excavant foveas quàm solent Variolæ distinctæ, sed etiam faciem cicatricibus fœdè deturpant. In *Confluentium* genere, si admodum sævierit morbus, humerorum etiam & dorsi cuticula nonnunquam deperditur, nudatis partibus subjectis expositisque.

Animadvertendum est autem, Morbum hunc magnum æstimari non pro Variolarum frequentia, quæ reliquum corpus, sed pro earum numero tantum quæ faciem obsedère; quæ si his tanquam injectâ arenâ ubique contegatur, utut paucæ atque Discretæ sint eæ quæ in reliquo corpore cernuntur, haud minùs periclitatur æger, quàm si membra omnia denso agmine pervaserint: Atque ex adverso quantumlibet spissè truncum & artus occupaverint, si in facie rariores comparuerint, magis in vado res est. Quod de numero diximus, & de Variolarum more potest affirmari, malusne scilicet is fuerit, an secus, vultus apertè indicat.

In *Confluentium* genere ubique observavi Pustulas manuum atque pedum majores fuisse quàm reliqui corporis; & quò altiùs ab artuum extremitate truncum

truncum versùs ascenditur, eò sensim minores & contractiores semper extitisse. Atque hæc de *Pustulis* censui dicenda.

Sunt verò & alia symptomata duo, quæ Variolis *Confluentibus* accidunt, haud minoris momenti quàm vel pustulæ ipsæ, vel tumor, vel aliud quodlibet è prædictis; *Salivatio* nempe in adultis, atque in infantibus *Diarrhœa*. Horum prius ita perpetuum se comitem adjungit, ut unicum tantum viderim Variolis *Confluentibus* laborantem, nullâ superveniente Salivatione: Posterius autem, nempe *Diarrhœa*, Infantes hac specie laborantes non ita certò discruciat. Utrùm providens natura has evacuationes idcirco substituerit, quòd in pusillo hoc ac humili genere materia morbifica ita penitus nequeat exterminari, ac in pustulis istis majoribus ac magis fastigiatis generis *Discreti*, nullus definitio, cum Historiam tantum scribam, non solvam Problemata. Hoc certò scio, quòd non solum Variolas *Confluentes* plerumque comitantur, sed etiam quod quæ per illas fit evacuatio tam est necessaria, quàm sunt vel Pustulæ, vel faciei & manuum intumescencia.

Dicta *Salivatio* nonnunquam sub primum eruptionis tempus se prodit, nonnunquam non nisi postridie, biduove præterlapso. Materia primò tenuis excernitur, ac facilè ad tempus aliquod rejicitur, ægro interim multa linthea eâdem nocte conspurcante. Neque sanè multum cedit Ptyalismus hic alteri illi qui ope *Mercurii* excitatur, nisi quod non ita malè oleat. Die autem ferè *undecimo* saliva viscidior jam facta, ægerrimè excreatur; siticulofus est æger, tussit subinde inter bibendum & potus per nares revertitur, atque ab hoc die cessat
ut

ut plurimum Salivatio; licet aliquando, (rarius tamen id accidit,) ubi per diem unum alterumve omnino cessaverit, tandem postliminio recrudescat. Dicto autem die, undecimo scilicet, tumor faciei una cum Salivatione imminui incipit, at tunc primum ejus loco manus intumescere solent, aut debent.

Diarrhœa non ita maturè infantes solet invadere, atque adultos *Ptyalismus*; quocunque verò tempore ingruerit, nisi arte sistatur, singula morbi stadia decurrit.

In utraque Variolarum specie Febris à primo statim insultu ad eruptionem usque præcipuè dominatur; quâ peractâ inducias ferè dat usque ad pustularum maturationem, & tempus in quo pus conficitur, quo demum elapso prorsus definit.

Observavi semper in morbo vehementiori, ægrum sub vesperam quasi Paroxysmo laborasse, & funestiora symptomata vespertinis præsertim horis se ostendere, atque exacerbari.

En justam Variolarum hujus generis Historiam, vera ac genuina hujusce morbi Phænomena, prout scilicet naturaliter se habet, complectentem: De *Accidentibus Anomalis*, quæ eidem, ubi minus rectè tractetur, superveniunt jam proximè differemus.

Animadvertendum est itaque, ista quæ die *octavo* in genere *Distincto* occurrunt Symptomata Anomala, & quæ *undecimo* die in *Confluente*, (facto semper à primo morbi insultu computandi initio) maximum ad ægri sive vitam, sive interitum pondus habere, magisque ad amissim expendi debere, cum liquidò constet, maximam eorum partem qui utrolibet morbi (sc. jam descripti) genere inter-

cunt,

eunt, præfatis singulatim diebus defungi. Primò enim qui *Discretis* Variolis laborat æger, cum satis promptè sudoribus diffuat, (quod hîc in adultis fieri solere jam diximus,) ac sibi omnia bona promittat, si morbi, ut sperat, virus per cutis poros hoc pacto amandaverit; diligenter ideo huic methodo insistit, tum remediis Cardiacis intrò assumptis, tum regimine calidiore, ut par est, adhibito; (atque hæc eò facit lubentiùs, quòd tum ab hac Methodo in principio sibi meliùs videatur habere, tum etiam ad male fundatam Astantium opinionem propiùs accedat.) Tandem verò eliminatis per *διαφύρνωσιν* particulis istis, quæ ad pustularum elevationem, atque intumescentiam faciei debuerant facere, die octavo quæ turgescere, & per interstitia pustulis interjecta inflammari debuerat facies, flaccida è contra reperitur, & albescent interstitia, licèt interim rubescant pustulæ atque eleventur, etiam post ægri mortem. Qui ad hunc usque diem nullo negotio manaverat sudor, jam subitò suæque sponte evanescit, neque remediis ullis Cardiacis, vel etiam calidissimis, revocari potest. Æger interim Phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, agritudine vehementibus; urinam parcè reddit, ac frequenter; ac tandem paucissimarum horarum spatio amicorum spem fallit, & ad plures migrat. Veruntamen hîc est notandum, quòd, si paucæ compareant Variolæ, hyenis si fuerit, æger ætate provectior, aut venæ-sectio fuerit celebrata, regimen illud calidius in quod jam animadvertimus, non ita certò faciei turgescentiam impedit, & proinde mortem accersit, atque ubi confertæ Variolæ, Ver æstasve fuerit, æger ætate florens, neque sanguis detractus.

At

At verò in *Confluentibus* maximè periclitantur ægri, & plerique etiam moriuntur die *undecimo*; nam cum hoc ferè tempore *Salivatio*, quæ ægrum hætenus in tuto posuit, soleat desinere sponte sua, nisi faciei intumescencia adhuc aliquantulum persistens, ac manuum insigniter jam incipiens ejus vicem subeat, necesse est ut pereat æger: Id enim est perpendendum, quòd in hoc Variolarum genere, ubi pustulæ tam sunt exiguæ, non *Salivatio* tantum, sed faciei insuper & manuum intumescencia ad materiam morbificam ritè eliminandam omninò requiruntur, quarum utralibet, si vel non adsit, vel ante justum tempus recedat, agro protinus moriendum est. Jam verò nimio sæpius evenit in hoc morbo calidiori, ut sanguinis crassi à regimine præfervido disjectâ fractâque, atque eo usque accensâ ut particularum inflammatarum exterminationi sensim faciendæ non amplius competat, (ut quæ sudoribus importunè extortis debentur mala jam taceamus,) hinc vel non omnino intumuerint facies manusque, vel tumor ille unâ cum salivatione evanuerit; quamvis enim faciei tumor ipso hoc die aliquantisper debeat remitti, non debet tamen nisi post diem unum alterumve omnino recedere, manuum interim tumore persistente vigentéque; quo quidem vix aliud est minùs fallax Convalescentiæ προγνώσινδρ, uti neque contrario certum magis imminentis periculi indicium.

Sed utut id sit; materia Ptyalismi quæ ad hunc usque diem cruda fuit, tenuis, & facilè excreabilis, viscida jam facta & tenax, agro suffocationem intentat; Potus quem assumit in pulmones ferè dilabitur, unde cum Tussi violentâ per nares rejicitur, voce est raucâ, somnolentiâ & stupore corripitur

corripitur ingentibus, oppressus undique vi morbi, atque in hujusmodi agone ut plurimum extinguitur, eo quem jam diximus die.

Sunt & alia adhuc symptomata, quæ in quolibet morbi statu occurrunt, tam *Discreto* Variolarum generi, quam *Confluenti* pariter communia.

Phrenitis, v. g. à nimia sanguinis ebullitione nonnunquam agrum corripit, & caloris tam parum est patiens, ut magnis viribus, ac furibundo nisu injectasprehendentium & lecto incarcerationantium manus eludere conetur.

Aliquando eadem causa effectum longe diversum, seu contrarium, ut videtur, producit, Affectum sc. *Comatosum*; ita ut aeger nunquam fermè evigilet, nisi continuo pulsu excitatus.

Est etiam ubi in hoc morbo, perinde atque in Peste, laxatâ, inflammationis vi, sanguinis compage, *maculæ purpureæ* se ostendant Pustulis interspersæ, mortis ferè semper Prænunciæ. Frequentius hoc evenit, ubi aëris Constitutio morbo isti Epidemicè grassanti præ cæteris favet. Aliquando in pustularum summitate maculæ nigrae exiguae, acicularum capita vix æquantes, in medio verò subsidentes, se produnt variis in locis; quæ cum nimio fervori ortum debeant suum, tandem beneficio regiminis magis temperati fuscum colorem acquirunt, posteaque pedetentim subflavum illum, qui variolis genuinis, ac suum morem obtinentibus, naturaliter competit; quod satis liquido cernitur in illâ quæ circa morbum hunc versatur praxi, in quo omnia Symptomata eò sunt mitiora, quò magis pustulæ maturitatem adeptæ ad dictum colorem accedunt, atque è contrâ.

Adolescen-

Adolescentum porrò, & ætatis flore vigentium, (præcipuè si vino, aut aliò quovis liquore spirituofo se nimium impleverint,) usque adeo in hoc morbo nonnunquam sanguis accenditur furitque, ut per Arterias & vesicam viam sibi faciat, & quâ data porta ruat; quo quidem *mictu sanguineo* vix aliud symptomata peioris notæ atque ominis invenire licet, per omnem hujus morbi tragædiam.

Ab eadem insuper causâ nonnunquam, licet rariùs, sanguis è pulmonibus ejicitur. Utraque verò Hæmorrhagia hæc sub morbi initio plerumque contingit, pustulis nondum erumpentibus, vel si in quibusdam locis se ostendant, in plerisque tamen aliis adhuc sub cute densæ latent, atque ejus sunt generis quæ in maximè *Confluentes* adolescerent, nisi jam dictum symptomata ægri morte morbum finierit.

Aliquando etiam *Urina suppressio* totalis ad malorum cumulum accedit, in juvenibus præsertim, idque in statu, vel etiam declinatione *Discreti* generis.

Sunt & alia symptomata, quæ à *προσάγει* aliquâ jam dictis contrariâ interdum oriuntur, si nempe æger à frigore nimis intenso fuerit læsus, vel si præter jus fasque vena fuerit pertusa ad ingentem vim sanguinis amissionem, aut alvus nimia Catharsis subducta; unde pustulæ nonnunquam fastigiis cedunt & derepente confidunt, superveniente insuper *Diarrhæa*, à qua ægro, (adultus si fuerit, ut supra innuimus,) ingens est discrimen, & anceps morbi exitus, materiâ sc. Variolosâ intro versâ, ita ut natura eidem per cutis poros debite exterminando impar prorsus inveniatur. Huc accedit, quòd faciei manuumque tumor ab his retunditur,

tunditur, qui non minùs in bonis ægri rebus est censendus, quàm ipsa Pustularum eruptio, nisi ex fuerint *perpanca*.

Quæ verò à suscepto frigore pendent symptomata, rarò admodum occurrunt, si cum illis conferantur quæ à contrario, calidiori nempe regimine, nascuntur; Cùm enim morbus hicce inter calidissimos jure optimo habeatur, longe minùs ab hac parte peccatur, quàm ab alterâ.

Qualis verò sit hujus morbi essentia, ob naturalem & communem mihi cum reliquis hominibus Intellectûs defectum, nescire planè me fateor; veruntamen prædicta symptomata pensculatim trutinata mihi videntur subindicare, *Inflammationem* eum esse (à cæteris tamen Inflammationibus specie diversam) tum sanguinis, tum reliquorum humorum, in qua amoliendâ, per dies priores duos trefve id agit natura, ut particulas inflammatas digerat coquatque, quas postea in corporis habitum ablegatas maturat adhuc, & sub Abscessulorum formâ suis demum finibus expellit. Quapropter ut fundamento alicui medendi methodus superstruatur, notandum est, duo esse hujus morbi tempora, quorum primum *separationis* est, secundum *expulsionis*. Atque primum quidem illud tempus plerumque cum Febrili ebullitione transigitur, quod tribus vel quatuor primis diebus peragi solet, quorum decursu natura id satagit, ut partes ejusmodi inflammatas seligat congregetque quæ sanguinem lacescunt, atque etiam ut illas in carnosas corporis partes relegatas ibidem deponat, quo facto pristinâ quiete fruitur, sedato jam tumultu, qui, dum hoc ageretur, in sanguine ciebatur. *Separatione* sic op^{er} ebullitionis, in sanguine.

M

peractâ,

peractâ, *Expulsio* jam locum obtinet, quæ per reliquum morbi tempus, mediantibus parvis illis *abscessibus*, in carne perficitur. Sicut enim à natura abscessuum suâ specie non abluunt, ita parum cum aliis, cruditis, maturationis, atque exarescentiæ statum percurrere solent; quæ omnia si ritè atque laudabili modo absolvant & exequantur, in tuto res est, cum exinde curationis summa dependeat; sin minus, omnia pessum ruitura sunt. Et quidem postremum hoc negotium priori illo *separationis* opere, tanto plus temporis sibi vindicat, quod prius illud in tenui fluidoque corpore transigatur, atque in ipso (ut sic dicam) naturæ foco; posterius autem denso spissoque theatro, atque à vitæ fonte paulò remotiori, partes suas exequi cogatur.

His ita præmissis, Indicationes exurgunt: 1. Ut æquabilis ille tenor ebullitionis in sanguine conservetur, qui neque nimis properè separationem nimiam suâ vi perficiat, neque tamen torpido nimis motu eandem remoretur, vel non satis idoneam præstet. 2. Ut abscessuli, pustulæ summâ curâ sustineantur, quo debita tempora percurrentes, tandem contentam in se materiam omnino avehant, ipsæque etiam evanescant.

Ut itaque paucis de *primo* agamus; sollicitè imprimis cavendum est, hoc tempore præsertim, ne nimium assurgat ebullitio, sive id fiat ex congestis stragulis, sive ex aëre loci in quo decumbit æger, igne nimium ex calfacto, sive ex calidorum medicamentorum & cardiacorum usu; præcipuè verò ab his cavere oportet, si æger in ætatis flore constitutus fuerit, vel sanguinem habeat generosiori potu nimis exaltatum, vel anni tempestas aut

Verna

Verna sit, aut saltem ultra æstatis initium non processerit. Hinc enim fiet, ut separatio, quæ sensim lentisque gradibus peragi debebat, ut ad universalem quandam despumationem opportuniùs pergat, præcipiti cursu feratur; atque ita vel non satis idoneus partium numerus congregetur, vel (quod fortè contingat) nonnullæ partes ad secretionem damnentur, quas aliàs Natura illam subire noluiisset, nisi quod ultra debitos limites excurrere coacta, noxam hanc sibi creet: secretis enim illis quæ ad separationem minùs opportunæ sunt, aliorum illuc propendentium motus, eorum commixtione impeditur, adeoque redduntur expulsionì minùs accommoda. Mihi quidem rationi consentaneum videtur, ut quo diutiùs natura *separationem* molitur, ac perficit, dummodo ebullitio non omnino torpeat. eo certius atque universaliùs eadem *separatio* absolvatur. Atque ex illâ sic absolutâ, curationis insequentis successus potissimùm ut dependeat necesse est, uti ex methodo contrariâ, contrarius planè rei exitus: ex calido enim isto regimine nihil boni nascitur, sicut ex præcoci fructu, nihil frugi; cum frequenter usu veniat, ut vel in Phrenitidem æger prono lapsu ruat; vel (quod peioris notæ est) sudores ingentes oboriantur, ex quibus partes non secerni aptæ, neque *puris* naturæ respondentes (quod ipsum tamen pus genuina soboles est hujusce excretionis) eliminantur; vel ex cardiacis illis administratis, calidâque custodiâ, Variolæ nimis protrusæ in unum confluant, fædo certè spectaculo, tristemque eventum interminanti.

Atque hæc & hujusmodi symptomata ex his erroribus progigni solent, cum ex alterâ illâ methodo

nihil unquam mali observaverim. Natura enim sibi permiffa negotium suum suo tempore exequitur, materiamque debito ordine ac viâ tum fecerit, tum etiam expellit, ut (in Junioribus præsertim vegetisque temperamentis) nostrâ ope, nostris artificiis, atque auxiliis non indigeat, suis viribus optimè instructa, suis opibus locuples, suo denique ingenio satis edocta. Neque sanè vel ipse vidi, vel fando accepi, quenquam ex eo periisse, quòd Variolæ primò non eruperint, etsi nimis multi perierint, quorum Variolæ primum laudabiliter, & cum summâ spe erumpentes, postea recedentibus pustulis præmaturè detumuerunt.

Quemadmodum autem inconsultum est atque periculosum, calidioris regiminis vel Cardiacorum ope cœptam ebullitionem nimis evehere; ita è contrario non minùs vacat periculo mediantibus venæ-sectione, clysteribus, emeticis, catharticis, aut id genus aliis eandem minuere, cum hoc pacto partium separabilium commoda secretio plurimum impediatur. Licet enim vulgare illud atque tralatitium argumentum, quo adversus Phlebotomiam, aliasque evacuationes utuntur (nempe quòd non liceat à circumferentiâ ad centrum movere humores, cum natura in hoc morbo contrarium affectare videatur,) nullarum planè virium sit; eo quòd ex earundem usu contrarius omnino effectus, subitanea scilicet variolarum eruptio, sapissimè consequi deprehendatur; aliæ nihilominus rationes in promptu sunt, quæ vehementer suadent, ut, siquidem ullo modo vitari possit, ab hac praxi manus abstineamus. Namque (ut earum præcipuas paucis attingamus) per hæc evacuationes, non tantum ebullitio nimis imminuitur, cujus

cujus interim ope partes despumandæ accuratè se-
cerni debuerant, verùm etiam illud ipsum subdu-
citur, quod cœptæ secretioni quasi pabulum conti-
nenter suppeditaret; unde sæpenumero contingit,
ut variolæ primùm laudabili impetu erumpentes
(eoque fortasse melius, quòd evacuationes jam
dictæ præcesserant) paulò post ex improvìso qua-
si percussæ detumescunt, idque ob eam potissi-
mùm causam, quòd materia desit, quæ quasi à
tergo præeuntem insequeretur, atque agmen clau-
deret. His verò non obstantibus, si vel minimùm
susplicari liceat variolas mox erumpentes è Con-
fluentium genere futuras esse, utile prorsus erit,
ut non solum sanguis quam primùm mittatur, sed
& Emeticum propinetur, ob rationes alio in loco
fusè dicendas.

Tandem ut ad secundam illam Indicationem
pedem promoveamus ad tempus *expulsionis* accom-
modatam; quo tempore materia separata, parvo-
rum abscessuum sive pustularum ope, amandatur
atque expellitur; nempe illud hic agendum est, ut
pustulæ debitò modo sustineantur, quo ritè atque
ordine destinatam periodum assequantur.

Sicut itaque supra fatis, ut opinor, ostensum est,
imprimis periculosum esse, si æger præsentì Febre,
at pustulis vix dum apparentibus, in ipso *secre-
tionis* tempore nimium calefiat; ita etiam non mi-
nori periculo plena res est, si idem quovis morbi
tempore fiat, atque illo præsertim quod ad expul-
sionis initium vergit, crudis adhuc existentibus
pustulis: Quamvis enim sanguis, peractâ jam *se-
paratione*, atque relegatâ ad carnosas partes ma-
teriâ, ab intestino tumultu magnam partem im-
munis sit, interim tamen tener adhuc, recensque,

ac vix novo statu & quasi texturâ indutus, *eutabius* est, facileque vi caloris immodici undecunque appellentis afficitur, atque adeo levissimo momento irritatus flammam concipit, & in novam ebullitionem proclivis est; quæ quidem nova ebullitio, non, uti prior illa, *separationem* jam molitur (illam quippe peractam supponimus) verum illius loco non tantum symptomata superius memorata excitat, sed & coeptam per pustulas *expulsionem* interturbat, & contentam materiam exagitando noxam parit. Vel itaque partes jam secretæ, atque in corporis *ēiv* depositæ, vehementi illo rapidoque sanguinis ebullientis cursu abreptæ in ejusdem massam resorbentur; vel partes carnosæ ultra gradum suppurationi debitum excalfactæ, minus commodè illam exequuntur; vel denique fortassis obortâ hâc novâ ægritudine, sanguinis œconomia, ipsarumque carnum tonus pervertitur, usque adeo ut materiam illam expulsam vincere, eamque solenni more abscessuum coquere nequeat.

Interim non usque adeo nos illuc intentos esse oportet, quo ebullitionem nimiam in sanguine prævertamus, ut ægrum frigoris injuriis exponendo, pustularum eruptio impediatur. Gradus ille caloris ad harum expulsionem promovendam accommodatissimus, naturalis sit oportet, atque ejusmodi quæ carnosarum partium temperiei conveniat; quique hunc excedit, aut ab eodem deficit utrinque periculosus est.

Ex dictis itaque satis manifestum videtur, in quam incerto lubricoque sit loco, tum morbus ille de quo loquimur, tum praxis medica, quæ eidem accommodanda est. Atque etiam exinde pronunciare ausim, illius famam, qui in medicando hoc morbo

morbo frequenter sese exercet, in angusto versari; quandoquidem non vulgus solummodo mortis causam fatagenti nimis Medico transcribere paratum sit, verum etiam ejusdem artes professores calumniandi ansam inde cupidè arripiant, atque coram iniquis iudicibus causam dicentes, severissimam sententiam facillè eliciant; eo scilicet consilio, ut ipsi pluris æstimentur, & super aliorum ruinis viam sibi sternant ad famam: id quod viris literatis indignum prorsus est, imò & vilioribus Artificibus, modò probitatem colant. Hinc porro cernere est, quòd minus mirum sit, si Nutricibus, per se nimium plerumque officiosis & fatagentibus, res malè sæpenumero succedat; Nempe res ardua est, & quæ muliercularum ingenium atque iudicium superat, gradum caloris huc requisiti definire, præsertim cum anni tempestas, ægrorum ætas, & vitæ ratio, aliaque huc spectantia simul pensanda veniant, id quod prudentem profectò atque sagacem Medicum omnino postulat.

Si contigerit, ut vel Phlebotomiâ minus opportunè celebratâ, vel admissò frigore pustulæ reciderint, vel facies ac manus detumuerint, Cardiacis utendum est. Sed cavendum tamen, ne in his exhibendis nimii simus: Quamvis enim sanguinem ademeris, fieri tamen potest, ut virium inde jacturam metuens, adeoque Cardiacis aut fortioribus aut sæpe repetitis utens, novam ebullitionem ex improvviso suscitetur. Nimirum sanguis adhuc tenerior est, & vim calidioris stimuli facillè sentit; unde fit, ut sæpe repetitæ ebullitiones in eodem excitentur, quibus ægrorum mors majori jure tribuenda est quàm prægressæ venæ-sectioni. Atque hæc generatim de iis, quæ primariis Intentionibus satisfacere possint, dicta sunt.

Jam ut calcata vestigia repetam, ac
Curatio. ad Praxin propius accedam: Quamprimùm manifesta hujus morbi indicia se
 produnt, ægro aurâ liberiore, vino, ac carni-
 esu interdico, cerevisiam verò tenuiorem pane
 tosto leviter tepefactam pro potu ordinario, ac
 subinde pro arbitrio hauriendam concedo; pro
 victu etiam juscula avenacea, hordeacea, poma
 cocta, aliaque, quæ neque frigoris neque caloris
 vim aliquam egregiam obtinent, aut ventriculo
 concocturo molestiam exhibent, injungo. Nec
 vulgarem illam rusticamque diætam admodum im-
 probo, nempe ut lacte cum pomo cocto & contuso
 vescatur, modò cautum sit ut eo per vices utatur,
 & modicè, dempto etiam lactis frigore. A re-
 gimine calidiore protinùs inhibeo, ut & ab usu
 medicamentorum Cardiacorum quorumcunque,
 quibus variolas in cutem ante diem *quartum*, qui
 eruptioni proprius est ac naturalis, temerè propel-
 lere nonnulli satagunt: Cùm pro certo habeam, eò
 magis universalem fore materiæ Variolosæ separa-
 tionem, quò tardius istæ prorumpunt, proinde &
 securiores possumus esse ne se denuò intrò condant,
 & rectius maturefcent: cùm, si ante tempus ex-
 trudantur, præcipitatur materia cruda adhuc at-
 que inconcocta, quæ adinstar fructuum præcocio-
 rum inani spe lactat. Adde, quòd ab hac nimium
 festinatâ diligentia periculum est (in calidoribus
 præsertim temperamentis ac vegetioribus, quorum
 principia Activa plus satis Cardiacorum supple-
 rent vicem) ne natura nimis incitata coactaque, uni-
 versam penè corporis substantiam in variolas effun-
 dat; ita ut jam *confluant* illæ, quæ, nisi plus æquo
 properassent, in *distinctarum* ordine latiori omine
 substi-

substitissent. Porro non ideo statim foras propellendæ sunt Variolæ, ubi primum aliqua morbi hujus suspicio oritur, quia sc. æger ante eruptionem vehementer ut plurimum laborat angiturque; cum ne vel unâ quidem instantiâ possit ostendi, quempiam ideo interiisse, utut graviter ægrotaverit, quod non mox prodirent Variolæ, vel naturam iisdem ferius ocius extrudendis defuisse, nisi sicubi regimine calidiore & remediis Cardiacis, præmaturè ingestis, fuerit impedita. Etenim non semel observavi in junioribus & temperamento sanguineo præditis, regimen calidius, & Cardiacæ eo animo exhibita ut Variolas ante justum tempus exturbent, ita parum eruptionem accelerasse, ut eidem è contra obicem ponerent: Sanguine enim his modis excalefacto, & in motum violentiorem, quàm qui materiæ Variolosæ separationi ritè peragenda par esset, concitato, certa tantum quædam morbi indicia se prodidère, latentibus intra cutim pustulis, neque se ultrà efferentibus, quibuscunque demum Cardiacis sollicitarentur, donec tandem sanguine ad moderatam debitamque temperiem reducto, concessâ sc. Cerevisiâ tenuiori, demptoque partim stragulorum quibus torrebatur onere, pustulis exiturientibus commodum viam stravi, atque ægrum in tuto, Favente Numine, collocavi. Neque magis, si quid ego judicando valeo, ab illis stat Ratio, qui ægrum ita pertinaciter ante diem *quartum* lecto addicunt, modò cubiculi ambitu se contineat, quàm ab his qui adeo præmaturè atque intempestivè Cardiacæ ingerunt; Etenim *Sanguinis mictus, macula purpurea*, & reliqua symptomata lethalia, (de quibus suprâ,) eo tantum nomine, præsertim ætate florentibus, superveniunt, quòd
nempe

nempe lectulo præproperè nimis affigantur. *Quarto* vero die lectulo ægrum adjudico, ac tum temporis, si eruptio parum pro votis succedat, rectè exhiberi potest Cardiacum aliquod blandius, unicâ saltem vice, quo exigantur pustulæ. Inter ista quæ huc faciunt medicamenta, *Paregorica* dicta, qualia sunt *Laudanum Liquidum*, *Diascordium*, &c. si in pauca quantitate Aquis Cardiacis Appropriatis admisceantur, cæteris prælucent: Hæc enim cum sanguini æstuantis frænum injiciant, Natura materiam morbificam opportuniùs atque liberiùs ejicit, atque amolitur. Neque etiam consulerem, Cardiacum ante hunc diem propinare vel urgente *Diarrhœa*, atque illud, ut videtur, indicante. Licèt enim, quod antea innuimus, nonnunquam Variolarum *Confluentium* eruptionem præcedat *Diarrhœa*, (quæ oritur ab halitibus inflammatoriis, vel humoribus è massa sanguinis per primos dies exagitati atque æstuantis, in intestina exoneratis) non tamen hic magis deerit natura dictis materiæ variolosæ halitibus in corporis habitum propellendis, (quo facto, suâ jam sponte sistetur *Diarrhœa*,) quam solet in halitibus istis extrò vertendis eliminandisque, qui in ventriculum inversi sub initio morbi vomitum provocant.

Animadvertendum verò est, quòd si ad adolescentem vegetiorem accersor, & qui insuper liberaliore sive vini sive liquoris cujuscunque spirituosì compotatione morbo ansam dedit, non satis habeo ad frænandam sanguinis ebullitionem, ut tam Lectulo, quàm Cardiacis abstineat, nisi ad hæc sanguis è brachio mittatur: Quod si non concedatur, obtinente vulgi præjudicio, missionem mihi saltem esse petendam existimo. Superinductâ enim

In-

Inflammatione istâ, quam sanguini impressit liquorum spirituosorum Fervor, intenso illi calori quem hic morbus naturaliter comitem habet, ita furit sanguis, ut non rarò in vesicam vasorum ductu irruat; vel maculas pariat purpureas, aliaque ejusmodi symptomata, quæ per omnem morbi decursum crucem figunt Medico, atque ægrum è medio tollunt. Atque hæc de illis quæ ante pustularum eruptionem sunt peragenda.

Ubi primum eruperint Pustulæ, jam proximò diligenter necum perpendo, an *Discreti* fuerint generis, an verò *Confluentium*; cum longo hæc intervallo ab invicem distent, quantumlibet conveniant quoad symptomata quædam utrisque communia. Si itaque ex pustularum magnitudine, & paucitate, tardioreque eruptione, tum etiam Ægritudinis, aliorumque symptomatum gravissimorum, quæ in *Confluentibus* etiam post eruptionem fatigant, evanescentiâ, de genere *Discreto* mihi constet; ægrum Cerevisiâ tenuiori, jusculis avenaceis, hordeaceis, &c. reficiendum curo, modo quem suprà descripsimus. Atque si tempore æstivo eoque calidissimo Variolæ non ita multæ obtingant, quorsum attineat ægrum in lecto jugiter stratum obrutumque detinere, ego quidem non video. Quin potius singulis diebus, per aliquot horas de toro surgat, eâ lege, ut tam loco, quàm vestitu, frigoris pariter ac caloris nimii incommoda præcaveantur. Quid quod ægroto à cubili quandoque abstinente, morbus minori cum molestiâ, ac etiam breviori spatio tempora sua peragat, quàm si eidem continenter affigatur, quod non modò ægritudinis tedium adauget, verùm etiam Febrilem æstuationem fovet, & prodeuntibus vesiculis dolorificam inflammationem.

flammationem conciliat. Quòd si aut frigidior anni tempestas, aut copiosior Exanthematum eruptio perpetuo decumbendi necessitatem agrotanti imponat, prospicio ut non intensiore caloris gradu, vel adjectis pluribus stragulis in lecto decumbat, quàm quibus in prospera valetudine uti solebat, accenso interim non nisi hyeme incumbente, manè & serò foco mediocri. Neque etiam exigo, ut in eodem loco semper jaceat, nempe ne sudores erumpant, quos ego tum rationibus suprà allatis, tum ipsâ experienciâ fretus, fidenter affirmo non absque ingenti periculo promoveri posse.

Determinante morbo, cum halituum à materiâ jam in pus conversâ prodeuntium eruptio liberior à pustulis tandem crustosis ac duriusculis impediatur, abs re non erit *Vini Canarini semi-cocti cochl. 5 vel 6*, vel aliud medicamentum Cardiacum temperatum exhibere, ne scilicet halitus illi putridi in sanguinis massam postliminio revertantur. Et sanè jam nunc, neque prius, Cardiacis locus est. Eodem pariter tempore Diætâ paulo calidior & Cardiacâ magis potest concedi; juscula v. gr. ex pane & Cerevesiâ Saccharatâ, è farinâ Avenaceâ cum Cerevisiâ & Saccharo, &c. Neque aliis omnino erit opus, in genere sc. *Discreto* ac leniori, si æger hac Methodo ac Diætâ, utrisque moderatis, se tractari patiatur; nisi fortean inquietudo, vigiliæ, aut alia symptomata Phrenitidem minitantiâ, Paregorici usum subinde suadeat.

Hæc sanè, reclamante licet immani isto ac malè fundato hominum præjudicio quod ex adverso militat, vera est ac genuina Methodus huic Variolarum generi medendi, & obtinebit demùm, me vitâ functo. Et licet non negem, multos regimine
admodum

admodum opposito tractatos nihilominus conva-
lescere, fatendum est tamen, (& sanè dolendum
etiam, si nobiscum reputemus quàm omni pror-
sus periculo vacat ex sua naturâ hoc *Discretum*
genus) plurimos etiam interire ; quin & alii com-
plures fati pariter concederent, nisi vel à frigidi-
ore tempestate in quam incidit morbus, vel à
Phlebotomia (aliter supervacaneâ atque inutili)
nuper celebratâ fervarentur. Quo nomine, si vel
obstinatio amicorum, vel ægri diffidentia prædicto
regimini intercesserit, tutius mihi videbatur san-
guinem detrahare ; quod quidem, licet in hac spe-
cie per se officiat (quatenus sc. & separationem
perturbat confunditque, & pabulum insuper tum-
pustulis, tum tumori elevandis destinatum sub-
ducit) aliquantisper tamen secuturum regimen
calidius pensat, ac proinde hanc, quam non nisi
coacti usurpamus, Methodum, non usque adeò
periculosam atque ancipitem reddit.

Ex dictis, (ut obiter attingam,) facile erit vul-
gare illud Problema solvere ; quî fiat sc. ut per-
pauci adeò è plebe hoc morbo pereant, si ad eos
comparentur qui inter divites eodem trucidantur ;
quod quidem vix ad aliam causam potest referri,
quàm quòd ob rem domi angustioris, & agreste
vivendi genus, vix illis fiat copia sibi nocendi re-
gimine magis accurato ac delicaciori. Quinimò
& plures inter vulgus jugulavit hic morbus, ex quo
Mithridatii, Diascordii, Decocti C. C. &c. usum
didicere quàm in sæculis indoctioribus quidem, at
magis sapientibus ; cùm in singulis fermè adibus
reperiatur stolidi aliqua ac sciola muliercula, quæ
in hominum perniciem, quam non didicit, Artem
exerceat. Atque hæc de Variolarum, quas *Inter-*
stinctas appellavimus, curatione. At

At si confluant Variolæ, periculosa plena res aleva est; arbitror enim ego, genus hoc non minus ab altero illo discrepare, quam ab hoc ipsa pestis, licet apud hominum vulgus, quibus nomina & verba pro rebus sunt, utriuslibet Curatio ex æquo prædicetur. In hac morbi specie, cum intensioris sanguinis inflammationis proles sit, major pariter adhibenda est cura ne calefiat ager, ut in prioris Curatione jam dictum est. Quamvis autem species hac ex sua naturâ majorem sibi vendicet refrigerationem quam altera ista, ad promovendam tamen faciei ac manuum intumescuntiam, (sine qua de agro actum est) & pustularum elevationem atque augmentum, tum etiam quia ager ob exulcerationes dolorificas lecto abstinere nequeat, expedit ut in eodem contineat & se, & manus etiam suas, modò stragulis modicè contactus sit, & concessa fuerit venia ab hac in illam lecti partem corpus pro arbitrio suo transferendi, ut in genere *Discreto* innuimus. Præsertim verò morbo exeunte, cum jam appetat *Febris Murationis*, non tantum hanc libertate privandus est ager, sed monendus etiam ut eam utatur, quin & versandus persape nocte atque interdiu, ut ingens calor contemperetur, & evitentur sudores, quibus amandatur lenis iste humor quo diluendæ sunt Variolæ ut mitescant.

Quandoquidem verò, ut diximus, *Ptyalismus* hanc speciem jugiter comitatur, qui cum è præcipuis sit Naturæ evacuationibus, atque hic in ejus locum quæ per pustulas fieri debuit substituatur (quæ quidem per pustulas evacuatio in hac specie humili ac depressiore non æquè atque in alterâ procedit) summopere annitendum est, ut dicta Salivatio in vigore persistet & conservetur, nec ante

ante diem suum sistatur, vel remediorum calidorum usu, vel à cerevisiâ tenui aut simili alio liquore liberaliter hauriendo, agrum arcendo. Jam cum Ptyalismi mos sit naturaliter se habentis, ut cum primâ eruptione incipiat, & die *undecimo* minuat, neque tamen nisi post diem adhuc unum aut alterum omnino desinat, si ante diem illum penitus cesset, in lubrico sunt agri res. Nam cum faciei tumor (per quem nonnihil materiæ morbificæ evacuatur) nunquam non eo ipso die disparcat, si Salivatio eodem pariter tempore se subducatur, ager materiâ Variolosâ jam putrescente, ceu Veneno, inficitur; cùmque nulla amplius detur porta per quam evacuari possit, in busti limine constituitur; nisi forte (quod fit nonnunquam) manuum intumescencia, quæ ut serius quàm illa faciei se ostendit, ita tardius recedit, ejus sit molis ac momenti ut ab Orci faucibus illum eripiat. *Salivatio*, quæ tanti hîc est tamque necessaria, admodum promovetur, si agro affatim propinetur Cerevisia tenuis, vel liquor alius quilibet, qui nec illum calefaciat, nec ad sudores provocet.

Præter hæc verò, ut consopiat, ut vehemens illa sanguinis ebullitio, quæ hæc Variolarum species alteram illam longè superat, & sustentetur *Ptyalismus*, (necessaria nempe hujusce morbi evacuatio) conveniunt medicamenta *Narcotica* præ aliis quibuscunque: quæ licet ob vim quâ donantur in-crassantem, educendæ Salivæ videantur officere, jamdiu tamen ego me isto liberavi præjudicio, atque eadem in hoc morbo adhibui, astipulante ubique rerum eventu, modò ager pubertatem excesserit. Sanguis enim Infantium Puerorumque (qui per integrum morbi stadium plerumque satis bene dormi-

dormiunt) cum mitius ferveat, minus hujusmodi eget sufflamine; atque insuper horum usu *Diarrhœa*, quam in hoc morbi genere infantibus evacuationem natura instituit, cum ægri damno sistitur. Adultis verò *Paregorica* Medicamenta, si frequenter usurpentur, hæc adferunt commoda: Primò, somnum moderatè conciliando, effera nimis sanguinis ebullitionem ac proinde Phrenesin cohibent, præcaventque. Dein, ab eorum usu Faciei & Manuum intumescencia, quam insignem in hoc morbo natura habet evacuationem, rectius procedit. Quinetiam, quod non parum facit ad ægri securitatem, cum non rarò justo citius detumescat facies cum malis ægri rebus, tumor Narcoticorum ope ad debitum usque naturæ terminum suffulcitur & protrahitur; mitigato enim sanguinis fervore, radii inflammati opportunè ad manus, faciem, atque omnem corporis superficiem pro morbi ingenio feruntur. *Ptyalismus* denique hisce propagatur, qui licet vi medicamenti ita fortiter incrassantis ad horas aliquot sistitur in quibusdam, mox tamen aucto novis hisce suppetiis robore, insurgit denuò natura, & cœptum opus feliciter peragit. Quinetiam animadverti *Salivationem*, quæ circa diem *undecimum*, aliquando etiam citius, cum ingenti ægri periculo minui solet, exhibitis plus semel *Paregoricis* de novo fuisse redintegratam, nec ante diem *decimum quartum*, alicubi etiam & post illum, desisse. Propino ego ut plurimum vel *Laudani liquidi* guttas 14, aut circiter, vel *Syr. de Meconio* ʒ j. in *Aq. flor. Paralys.* vel simili stillatitiâ solutam: Quæ si Adultis post plenam eruptionem ad morbi usque finem singulis noctibus propinentur, non modò incommodi nihil, sed & magnum

magnum inde emolumentum capient, quod frequenti experientiâ didici. Expedi verò, ut cenſeo, paulò temporius quàm aliter fieri ſolet, *Paregoricum* exhibere; facile enim obſervatu eſt in Variolis peſſimi moris, *caloris*, ut ita dicam, *Paroxysmum* vesp̄ri plerumque ægrum inquietudine, anxietate, aliisque ſymptomatis laceſſere, quæ, ſi *Paregoricum* horâ ſextâ ſeptimæve vesp̄tinâ ſumatur, aliquatenus præcaveri poſſint.

Proximo loco, cum in Variolis *Confluentibus* haud minùs certò *Infantes Diarrhœa* comitetur, quàm *Adultos Ptyaliſmus*, naturâ, ut ſupra oſtendimus, alterutram harum evacuationum materiæ morbificæ eliminandæ ubique conſtituente; ut nec hîc *Ptyaliſmo*, ita neque iſtic *Diarrhœa* frænum injicio, cum utrumque ex æquo ſit abſurdum: Malè locata interim imprudentium aliquot muliercularum opera in ſiſtendâ hujusmodi *Diarrhœâ*, multa infantium millia letho dedit, dùm falſò ſecum reputant, *Diarrhœam* par in hac Variolarum ſpecie atque in *Diſtinctâ* diſcrimen apportare; neſciæ ſcilicet, illic tantum officere *Diarrhœam* ubi per puſtulas fit evacuatio, hîc verò naturæ opus illam eſſe, morbo effugium quærentis. Miſſâ itaque *Diarrhœâ*, καὶ τῇ φύσει ex præcepto Divini ſenſis συμπράττων, quo cœpi pede pergo; in cunis ut nunc jaceant infantes, ut nunc iſtinc auferantur, conſulo; & ſi fuerint ablactati, eandem, quam ſuperius Adultis, Diætam iſtis concedo.

Ultimis morbi diebus, cum facies ob puſtulas cruſtoſas, duras aridasque fermè riget, eandem oleo *Amygdal. dul.* inungo perſæpe, tum ad mitigandum dolorem à rigiditate ortum, tum ut effluvia calidiora liberius exhalent.

Facies ne cicatricibus deturpetur, nihil quicquam molior; cum *Olea, Linimenta, &c.* id tantum agunt quo tardius evanescant albi isti furfures, quibus se invicem pellentibus excipientibusque, postquam æger jam lecto surrexit ac mediocriter valet, paulatim succedunt fœdæ illæ cicatrices. Sed ab his non valdè metuendum est ægro, ubi ob regimen moderatius pustulæ minùs exacerbata nullam qualitatem Causticam contraxere.

Jam verò, licet Methodus hæc (si
Curatio cautè sc. ac prudenter circumstantiis
Sympto- particularibus accommodetur) prædicta
matum. illa à naturâ abhorrentia atque periculosa symptomata præoccupet, & securum atque perbenignum morbum reddat; à quacunque tamen causâ exorta sint hæc, me nondum accersito, necesse habeo in aliquibus, quæ hîc subnectam, aliâ viâ insistere, eadem ut submoveam atque debellem.

Imprimis igitur, si in *Discreto* genere ob regimen justo calidius, & continuos sudores, ægri facies die *octavo* non intumescat (pustulis interim satis dense se exerentibus) sed flaccida sit, & pallescant pustularum interstitia; in casu posito, ultra quod ad temperatum magis regimen, & compescendum sanguinis *ἐγγραμδὲν* velis remisque contendere, *Paregoricum* aliquod medicamentum è vestigio hauriendum præcipio; quod quidem somnum blandè conciliando (nisi plus nimio cerebrum incaluerit) & mitigando proinde effranem sanguinis ferociam, sanguinem unà cum calore ad faciem, prout morbi ratio postulat, tempestivè determinat. Quòd si eò usque processit malum hæc *προφάσει* ortum, ut sudor qui huc usque copiosè manavit, sponte

sponte suâ defecerit, æger Phrenitide corripiatur, de vehementi quærat^{ur} ægritudine, urinam paucam at frequenter reddat; jam non aliis auxiliis (cùm in propinquo mors sit) ægro subveniri posse autumo, quàm vel Narcotica affatim exhibendo, vel sanguinem liberaliter extrahendo, corpusq; auræ exponendo. Et profectò haud ita temerarium atq; *ἔσπορον* videbitur quod jam proposui, si ad illos animum advertamus, qui ob copiosas narium Hæmorrhagias subito ingruentes, ferreas imminentis lethi manus salvi evasere. Illud insuper est perpendendum, quòd in extremo hoc agone non idcirco instat mors, quòd pustulæ intrò recedant, (extant enim hæ eminentque cum insigni rubore, etiam animam agente ægro) sed quòd facies non turgescat; ad promovendam verò hanc faciei intumescentiam, quicquid id demum est quòd ad sanguinem contemperandum facit (Venæ-sectionem autem & modicam refrigerationem eam vim obtinere nemo, opinor, negaverit) necessario æquè ac Paregoricorum usus, atque ob easdem planè rationes, debet conferre.

Non hæc ita velim intelligi, ac si in qualibet Phrenitide, Variolis superveniente, (cum nullum hîc symptoma frequentius occurrat) Venæ-sectionem statim suaderem, sed in illâ tantùm quæ ideo accidit, quia facies non turgescit, in *distincto* scilicet genere, & pustulis copiâ fatis magnâ comparentibus; vel ubi ob regimen admodum calidum, & Cardiacorum usum, sanguis adeò efferus est, atque ultra omnem modum evectus, ut inducias ferre nequeat donec medicamentis Paregoricis, & reliquis eodem facientibus, ad debitam temperiem reduci possit. Cùm enim ita se res habent, Medicus ad

conscientiam suam potius quam ad incertam famam se componens, vel sanguinem, ut antè dictum detrahere debet, vel ut ager aëre liberiori refocilletur, præcipere: Quod ut satis efficeretur, sæpe mihi visum est in tali agone phrenetico ut ager lecto aliquantisper exurgeret, quo facto plures à morte liberavi. Præter ista verò quæ oculis ipse usurpavi, innumera sunt illorum exempla qui his modis quasi Orci faucibus erepti sunt. *Phreneticorum* enim nonnulli Nutricum curam fallentes (miris sc. artibus utuntur homines ita affecti) atque è lecto dilapsi aëris frigori semetipsos etiam noctu exposuerunt: Alii frigidam vel furtim, vel raptim nacti, vel etiam precibus à nutrice emendicatam hauserunt, adeoque felici errore salutem jam planè desperatam consequuti sunt.

Unicam hîc loci historiam adscribere non gravabor, quam ab eo ipso accepi cujus res agebatur. Is nempe *Bristolium* profectus, juvenis adhuc, inque ipso ætatis flore, circa mediam æstatem Variolis correptus est, iisque paulò post Phrenitis accessit: Nutrix in urbem ingressa, interim ægrum suum aliorum curæ commisit, mox nempe reditura. Verùm dum paulò diutius moratur, ægrotus (ut astantibus visum est) interea moritur. Astantes & anni tempestatis, & habitûs ægri, crassi sc. atque corpulenti, rationem habentes, ne oleret cadaver, è lecto sublatum ac nudum mensæ imponunt, linteo superstrato; Nutrix tandem rediens, accepto nuncio, cameram intrat tristissimo spectaculo interfutura; mox amoto linteo, vultuque conspecto, subobscura quædam vitæ indicia conspici sibi visa est, ac proinde statim projectum corpus in lectum reposuit, adeoque sub manu consilium capiens,

ac nescio quid fatagens, ægrum suum in vitam revocavit, atque diebus aliquot interpositis sanum conspexit.

Sed ut ad propositum revertar; Proximo loco, si in *Variolis Confluentibus* Saliva eo usque excocta sit & viscida ob calorem præcedentem, ut tantum non suffocetur æger, (quod *undecimo*, ut supra diximus, die non insolens est,) *Gargarisma* necessario in usum trahatur, & ut sæpe die nocteque *syringâ* in fauces sedulo injiciatur, seriò impendendum. Componatur verò illud è *Cerevisiâ* tenui, vel aquâ *Hordei*, cum melle *Rosarum*. Vel sequens usurpari poterit. *R̄ Cort. Ulmi 3vj. Rad. glycyrrhiz. 3ss. Passular. enucleat. n. xx. ros. rubr. p. ij. coq. s. q. aq. ad 1℔ iss. colaturâ dissolv. Oxy-mel. simp. & mel. rosar. aa. 3ij. M s. f. Gargarisma.* Quod si æger ritè fuerit tractatus, *Ptyalismus*, etiâ cum jam cœperit imminui, ita pulchrè suo fungetur munere ut hoc remedio opus non fuerit. Et profectò ubi eo res rediit ut æger singulis momentis à suffocatione periclitetur, stupore obrutus, & spiritu ferè undiquâque præcluso, non satis tutò huic remedio fiditur: Ægro ita ad incitas redactò *Emeticum* peropportunè ac feliciter nonnunquam exhibui ex *Infusione Croci Metallorum*, sed dosi paulo majori. sc. ad 3jss; quando, ob eximiam quâ laborat æger stupiditatem, minor dosi haudquaquam operabitur, atque interim eos exagitando humores quos nequeat educere, ægrum in magnum vitæ discrimen conjiciet. Sed neque huic remedio satis fidere possumus, atqui (quod verè dolendum) aliud adhuc certius desideratur ad truculentissimum hoc symptoma debellandum, quod solum ac suo Marte eos ferè

omnes jugulat, quotquot in hac Variolarum specie die undecimo intereunt.

Cætera quæ in hoc morbo accidunt symptomata, ut *præcaventur* ope regiminis moderati, ita ab eodem pleraque etiam *tolluntur*; e. gr. ut *Phrenesis* antedicta, à nimia cerebri excalefactione prognata, sanguine quovis modo paululum ventilando curatur, eadem Methodo & *Comati* (quod alteri contrarium prorsus videtur symptoma, & ab obstructione corticis cerebri fit, dum halitus calidiores à sanguine regiminis ac medicamentorum calidorum usu attenuato, magnâ copiâ ac vi illic impelluntur) facile occurritur.

Eadem hæc sanguinis contemperatione & *Maculas Purpureas* vidi sublatas: Sed neque hæc neque aliâ Methodo quâcunque, vel *mittum sanguinis*, vel violentam ejusdem è pulmonibus eruptionem adhuc sufflamminare potui; utraque verò Hæmorrhagia hæc, quatenus mihi hætenus observare licuit, indubiè mortem prænuntiat.

In *Urina suppressione* quæ juniores ac vegetos nonnunquam incessit (à confusione sc. magnâ & spirituum *atracia*, ejusdem excretioni subservientium, ob sanguinem & humores nimio fervore agitados) omnes *Diureticorum* tribus in auxilium accersivi; sed nihil æquè feliciter hîc mihi cessit atque è lecto eximere ægrum, qui postquam adstantium manibus suffultus cubiculum bis terve circumambulaverit, mox urinam satis copiosè reddet, haud parvo cum levamine. Testes hîc possim compellare Medicos quosdam è familiaribus meis, qui in hoc casu ex meo consilio idem fieri præceperunt, neque eos fefellit eventus.

At verò quæ à materiæ Variolosæ repercussione ob frigus extremum, vel evacuationes indebitè factas, proveniunt symptomata, usu Cardiacorum & conformi regimine sunt tollenda; qui tamen non ultra spatium quo ista perstant continuandus. Horum præcipua sunt Pustularum depressio seu pro-cidentia, & *Diarrhæa* in Variolis *Discretis*. Neque enim in *Confluentibus*, vel Pustularum depressio mali quidquam ominatur, cum ea sit morbi natura; neque *Diarrhæa* infantium iisdem laborantium, cum salutem ista adferat, non periculum. In utroque hoc casu potio Cardiaca ex *Aquis stillatitiis* appropriatis, cum *Diascordio*, *Laudano liquido*, &c. jure optimo concedetur, idque non tantum ad dicta symptomata submovenda, sed quolibet morbi tempore, si æger de cordis dolore atque ægritudine conqueratur. Sed ut verum loquamur, symptomata hujus generis oppidò rara sunt, si cum illis conferantur quæ extremorum alteri, exitiabili magis, licet minus culpato, debentur. Et quidem opinor, rumorem illum, qui de crebrâ pustularum retrocessione invaluit, ex eo natum esse, quòd qui earundem depressionem in genere *Confluentium* observaverint, illam pro materiæ Variolosæ ob susceptum frigus recessu habuerint, cum nihil sit hîc præter morbi morem: Atque in genere *Distincto* idem suspicantur, quia sc. pustularum eruptionem atque augmentum ante diem expectant, cum non satis attenderint ad tempus illud quo natura fructum hunc ad maturitatem solet perducere.

Ægro jam convalescente pustulisque deciduis, ubi per dies aliquot carnes idem degustaverit, circa diem nempe *primum* & *viceesimum*, sanguinem è brachio extrahendum censeo, si morbus fuerit

vehementior; cum inflammatio quam sanguini impresserunt Variolæ, siue adultus fuerit æger, siue infans, non minus Venæ-sectionem indicet, quàm colluvies quæ eidem accrevit, Catharsin: quod satis liquet, *tum* à sanguinis colore, qui post atrociorum morbum educitur, Pleuriticorum sanguini omnino similis, *tum* etiam à magnis istis inflammationibus quæ post morbum hunc in oculos decumbunt, ahisque diris sanguinis excalecti & à morbo depravati effectibus; unde etiam qui antea pancratice valebant, postea cum humoribus calidis acrisque in pulmones, aut aliam aliquam partem depluentibus, per reliquam vitam omnem configunt. At si pauciores extiterint pustulæ, Phlebotomiâ non opus erit. Post venæ-sectionem, Catharticum exhibeo ad tres vel quatuor vices.

Adhæc, ægro à *Confluentibus* Variolis jam diu liberato, & è lecto quotidie surgenti nonnunquam accidit *Erurum tumor* ferus ac molestus; qui tamen vel sponte facessit post Venæ-sectionem & Catharsin, vel usu Herbarum Emollientium ac Discutientium, (quales sunt *Malva, fol. Verbasci, Sambuci, Lauri, cum flor. Chamomillæ & Meliloti,*) in lacte coctarum, facile fugatur. Atque hæc de Historia & Curatione Variolarum, quæ per duos hosce annos grassatæ sunt, quas, ut ab aliis speciebus quæ insectatæ sunt diriniam, *Legitimas* appellare libuit.

C A P. III.

Febris Continua Annorum 1667, 68, & partis 1669.

IAM ut de *Febre* illa dicam quæ durante *Variolosâ* hâc *Constitutione* dominabatur, & cum *Variolis* ingressa, stetit cum iisdem, ceciditque. Ita se hîc res habuit; Doluit æger in regione quæ cordis scrobiculo subjicitur, nec sustinuit ut manu illa premeretur; quod quidem symptoma non memini me observasse in alio morbo præter hanc *Febrem*, & hanc speciem *Variolarum*. Capitis dolor, & calor totius corporis, ut etiam *Petechiæ*, satis manifesto indicio se prodebant. Sitis interim non urgebat. Lingua sanorum similis non raro comparuit, nisi quod quandoque albida, sicca rarissimè, nunquam verò nigra. Æger in spontaneos eosque effusissimos sudores ab initio morbi solvebatur, sed cum nullo levamine; quinimo ubi calidioribus medicamentis & regimine provocabantur isti, periculum erat ne mox *Phrenitide* corripere-tur. *Petechiarum* insuper numerus augebatur, atque alia symptomata adhuc efferebantur omnia. Urinæ separatio, quæ satis videbatur laudabilis vel ab initio, spem faciebat salutis; neque tamen æger magis exinde in melius proficiebat quàm post *Diaphoresin* de quâ prius diximus. Si minùs rectè tractaretur hic morbus diutissimè protrahebatur plerumque; neque *Crisi* aliquâ factâ, nec sponte more
aliarum

aliarum Februm desinens, sed vehementibus symptomatis miserum excrucians ad septimanas sex vel octo, nisi Mors intercederet. *Ptyalismus* quandoque satis copiosus sub finem accedebat, si nempe nulla insignior præcesserat evacuatio, atque ægro Julapia refrigerantia imperata fuerant, quo quidem, si neque evacuationibus, neque usu Medicamentorum calidorum fuerit interceptus, morbus ultra spem omnem fugam sibi quærebat.

Ut verò Febris hæc ab istâ aëris Constitutione Epidemicâ pendebat quæ eodem tempore Variolas producebat, ita profectò dicta Febris, si non eadem planè esset, ejusdem ferè cum illis naturæ atque indolis per omnia videbatur, demptis solummodò symptomatis istis, quæ eruptionis vel consequentiæ, vel effecta erant necessaria: Nam eodem modo uterque morbus aggrediebatur, dolor idem in partibus quæ cordis scrobiculo subjacent, si manus admoveretur, linguæ item color, urinæ consistentia, &c. Sudores spontanei copiosi ab initio oborti ubique respondebant. Propensio itidem quam habebat hic morbus, quoties in flammam vehementiorem assurgeret, se per *Ptyalismum* exonerandi, eadem prorsus erat atque in Variolis hisce, quoties scilicet *Confluebant*. Cum insuper hæc Febris eo præcipuè tempore sæviret, quo latius quàm unquam aliàs, quantum ego observavi, hîc locorum grassabantur Variolæ, nemini dubium esse potest, quin ejusdem omnino sint profapia. Id certò scio, Phænomena practica omnia quæ Curationem respiciebant, eadem planè fuisse in utroque morbo, exceptis istis, quæ Variolarum eruptio, ejusque effecta in isto morbo indicabant, quæ, cum nulla esset in hac Febre, indicari proinde non potuere; quod

quod quidem mihi abundè constabat ex accuratissimis illis observationibus, quas feci dum utroque morbo laborantes tractarem. Quâpropter danda mihi est venia (non quod nova rerum nomina affectem, quæ perinde mihi sunt invisa atque illi cui maximè, sed ut hanc Febrim à cæteris distinguam) ut istam à similitudine quam cum hac Variolarum specie habet, *Febrem Variolosam* insigniam.

Utut verò Febris dicta Variolas referrebat, nemo tamen sanus eadem illam methodo debere curari facilè sibi persuaserit, cum in his mediantibus Abscessulis particulæ inflammatae in habitum corporis amendantur eliminanturque; in hac Febre autem non nisi per Salivationem ejiciantur: Qui enim in morbi principio manabant *sudores* profusi, *Symptomatici* erant, non *Critici*; cum natura non aliam hîc evacuationem videretur designavisse quàm *Salivationem*, quam tamen ipsa eadem natura pervertit ut plurimum, vel *Diarrhœa*, quæ sæpiissimè à radiis inflammatoriis per arterias mesentericas in intestina delatis, atque eadem ad excretionem sollicitantibus, exoritur (quod etiam in *Pleuritide* usu venit, aliisque Febribus Inflammatoriis, ob sanguinis particularumque fervidarum orgasmum, ut eventilentur satagentium) vel immensis etiam *sudoribus*, qui morbum hunc pariter cum Variolis ex naturæ præscripto ubique comitabantur: quibus, cum symptomatici essent ipsi, *Salivatio* quæ Critica aliàs erat futura, aliò derivabatur; ita ut nisi evacuationem aliam suggereret Ars, ad septimanas aliquot perseveraret morbus, nec aliarum Febrium more Concoctionem subiret.

Sed

Sed ut paulò ulteriùs progrediamur, quò & Febris hujus naturam rectiùs capiamus, & ea pariter substernamus, quibus *Indicationes Curativæ*, tanquam immobili fundamento, superstrui possint; omnino animadvertendum est, quòd in *Febre* illà, quæ in *Constitutione Intermittentibus Epidemicà*, vigeat, materia quæ à sanguine erat sejungenda tantæ erat crassitudinis, ut separari nequiret sine praviâ Digestione, quâ ad debitam evacuationem disponeretur, (determinato sc. ad hoc tempore,) idque vel *διαπνοή* paulò pleniori, vel Dejectionibus Criticis; ita ut id tantum negotii Medico daretur, sic se ad morbi genium accommodare, ne ex unâ parte in symptomata periculosa assurgeret atque ebulliret, neque ex alterâ ita parum efferveresceret ut materiæ inimicæ exterminandæ impar prorsus esset, cum Febris Naturæ instrumentum fuerit, ad hujus secretionis opus deditâ operâ fabricatum. Quin & in *Peste* materia aliqua reperiebatur à sanguine segreganda; sed cum subtilissimarum fuerit partium & maximè inflammabilium, (ita ut quandoque ubi summè exacerentur, sanguinem, fulguris instar, pervaderent, nec ebullitionem quidem in eodem ciere valerent) ictu oculi per eum trajiciebat, nec nisi in glandulâ aut parte aliquâ externâ sistebatur; ubi irretita carnes circumjacentes primò in inflammationem, postea in *Apostema*, pertraxit. Est autem *Apostema* Naturæ machina, quâ ista quæ carnibus infesta sunt amolitur, sicut *Febris* ejusdem est machina, ad difflanda ea quæ sanguinem malè habent. Quo in casu, Medicorum est, evacuationem materiæ Pestilentialis, quam per hos Abscessus natura molitur, prout decet, regere; nisi fortè quis magis consul-

consultum esse putaverit, aliam aliquam evacuationem substituere, quæ magis penes illum fuerit, ejusque arbitrio certius obtemperaverit, quàm illa Naturæ. Eodem etiam modo procedit Natura in expellendâ *Variolarum* materiâ, licet ea species sit inflammationis pinguioris ac magis crassæ, quæ per pustulas ubique sparsas ejicitur, *Carbunculorum* loco ac *Bubonum*, &c. Atque in hoc etiam casu, Indicationes Curativæ eò sunt dirigendæ, ut naturalis per pustulas evacuatio ritè administretur. Jam verò cum in hoc *Febris Inflammatoriæ* genere, de quo nunc agimus, non inveniatur crassior illa materia, non nisi præviâ Digestione egerenda, sicut in Febre superius descriptâ, incassum Ebullitioni obsecundamus ad obtinendam hujusmodi Digestionem; quinimo è contra, haud leve est periculum ne huic viæ insistentes, stimulos addamus morbo, cujus *esse* in inflammatione plus fatis violentâ consistit: atque porro, cum natura nullam huic Febri evacuationem per modum eruptionis constituerit, quod in Febre Pestilentiali & Variolis fieri cernimus (utut rebus aliis posteriori huic morbo respondeat,) necessariò in hoc stabit rei summa, ut sedetur *inflammatio* evacuationibus & medicamentis contemperantibus. Hunc mihi proponens scopum, hujusce Febris Curationem aggressus sum, quæ methodo hac haud difficulter expugnata fuit.

Ad ægrum accersitus, mox sanguinem è brachio educendum curavi, modò *Curatio.* nimia debilitas, præsertim verò pro- vectior ætas, non contra-indicaret; & Venæ- sectionem insuper alternis diebus ad duas adhuc vices repetendam jussi, nisi redeuntis sanitatis signa aliter

aliter suaderent. Diebus interjectis *Enema* è lacte & saccharo, vel simile injiciendum præcepi; præscripsi & *Julapium* sequens vel aliud ejusmodi, frequenter per omnem morbi decursum assumendum; R \acute{e} *Aq. Portul. Lactuc. fl. Paralyf. an.* \mathfrak{z} iij. *Syr. de Limon.* \mathfrak{z} j β . *Syr. Violacei* \mathfrak{z} j. *Cap.* \mathfrak{z} iij. quater vel quinquies in die, & ad libitum; serum lactis, Aquam hordei, & similia ejus farinæ pro Potu ordinario concessi; pro victu juscula etiam *Hordeacea, Avenacea, Panatellam, Poma cocta, &c.* jusculis verò è carne pullorum, vel aliâ quacunque interdixi.

Præ reliquis omnibus edixi ne se in lecto assidue contineret, sed illo abstineret bonam diei partem, idque quotidie; quando observaverim in hac Febre, (uti etiam in *Pleuritide, Rheumatismo*, aliisque omnibus morbis Inflammatoriis, in quibus abigendis Venæ-sectio & Refrigeratio primas obtinent,) medicamenta summè Refrigerantia, & repetitam sapissime Phlebotomiam ne hilum prodesse, dum interim æger lecto indefinenter affixus, ejus calore torreatur, æstate præsertim. Quocirca nec sudores quibus subinde difflebat æger, ab hac methodo refrigerandi, tum Medicamentis exhibitis, tum jugem lecti usum vetando, me deterrebant: Et si enim, sumptâ à plerumque juvantibus *Indicatione*, magnum sibi quis inde emolumentum haud injuriâ pollicitaretur, refragabatur tamen ubique experientia, quâ magistrâ didici, ægrum non modò nihil exinde commodi capere, sed è contra vehementius incallescere; ita ut non rarò *Phrenesis, Petechiæ*, cæteraque pessimi ominis symptomata mox hujusmodi sudores exciperent, quæ non tam à morbi malignitate quàm sinistro regimine oriri videbantur.

Si è contra dicatur, jam laudatam Februm curandarum Methodum Authorum Theoriæ omnimodè adversari, qui omnes uno ore pronunciant, Febrim per διαφύρῃσιν rectissimè ac maximè naturaliter expediri; hæc habeo quæ pro me militant, præter certissimæ ac constantis Experientiæ testimonium mihi in hujus particularis Febris curatione nunquam non suffragantis. Suppono ante omnia viros doctos, qui sudorum provocationem ad tollendam Febrim efflagitant, eos velle sudores quia præviâ Digestione humoris alicujus in sanguine stabulantis excernuntur, in quo humore elaborando præparandoque ut per διαφύρῃσιν eliminetur, natura certo aliquo ac determinato tempore fuerit occupata. Verum enimverò longè aliter hîc se res habet; æger enim à primo statim morbi impetu in sudores uberrimos solvitur, qui soli morbi hujus pars magna sunt, & si Phanomenis omninò omnibus sit habenda fides, morbus hicce à nudo potius calore & sanguinis æstu, quàm ab humore aliquo delitescente, & post debitam Concoctionem è sanguine per sudores expellendo, pendere videtur. Quod si demus, hujusmodi humorem Digestione maturandum in hac Febre, pariter atque in multis aliis reperiri, quorsum attinet, Naturæ (cujus enormiora molimina in ordinem redigere opis est nostræ) plus nimio fatiganti morem gerere, hujusmodi sudores vel Cardiacis provehendo, vel regimine calidiore, cum non minùs sudores respiciat quàm Dejectiones tritum illud Axioma, *Cocta, non cruda, sunt medicanda?*

Stante hâc Constitutione, accersebar ad virum doctissimum D. D. *Morrice* (qui tum temporis *Londini,*

Londini, jam *Petworthiæ* Medicinam cum laude facit,) hanc Febre, cum effusissimis sudoribus & frequentibus *Petechiis* laborantem; Consentientibus aliis aliquot medicis, utrique nostrum familiaribus, Vena secta fuit, surrexit è lecto, absterfo primum sudore, Medicamentis & Diætâ Refrigerantibus usus est, præsentissimo cum levamine, multis malis atque periculosis symptomatis mox dissipatis; &, cum eadem methodo insisteret, intra paucos dies sanitati restitutus est.

Sed ad rem: Neque etiam *Diarrhæa*, quæ Febrim hanc sæpius comitabatur, me à dictâ Methodo vel latum unguem dimovit; quinimò expertus sum (cum sc. ab halitibus inflammatoriis è sanguinis massâ per Arterias Mesentericas in intestina excretis, atque eadem vellicantibus, illa nasceretur) nihil huic profluvio sistendo æquè conducere atque Venæ-sectionem, & sanguinis contemperationem, aquâ *Hordei*, *sero lactis* atque aliis supra nominatis procurandam.

Hæc sanè Methodus optimè mihi cessit in hujus morbi curatione, ad quam quidem apta nata præ cæteris mihi videtur. Non quod ego nunquam viâ longè contrariâ incedentibus spectator interfuerim, adhibitis sc. Cardiacis & calido regimine, ægro nihilominus à morbo sæpe liberato, ita tamen ut mihi semper videretur is non mediocri discrimen adiisse, nullâ id suadente necessitate: Etenim *Petechiæ*, quæ aliter perpaucae erant, his modis numerosissimæ scatebant; sitis, quæ ut plurimum vix molestabat, jam intensius urgebat; Lingua, quæ aliàs humida solebat esse, neque à sanorum linguâ, nisi quod, ut diximus, subalberet aliquantisper, multum abhorrens, sicca in hoc regimine

gimine arefactaque, quin & nigra sæpe comparebat. Postremò illi ipsi sudores, quos Cardiacorum usu extorquere satagebant, tandem eorundem ope penitus intercidere: Exactâ enim per corporis habitum nimis largâ feri copiâ, sanguis humori istiusmodi ulterius suppeditando par non erat, cùmque istâ quâ dilui debuerat humiditate in solidum jam spoliaretur, exarescebat protinus æger; atque in externis partibus constringebatur, omnino præter naturæ morem quem in hac Febre observare solet; donec tandem sanguis humiditate ab absumptis mutuata denuò repletus, partim Medicamentorum, partim etiam Febris vi, serum hoc recens ingestum, ac cum illo Febrem, à finibus suis pelleret. Quæ quidem Crisis erat coacta nimis, & nimis periculosa, & (quod adhuc pejus) rarius etiam contingebat.

Jam verò, ut supra monuimus, Febris hujus solutio, ut etiam Variolarum, (quæ soror ejus germana meritò audiunt,) per *Salivationem* non rarò fiebat; quæ quidem nunquam non salutaris fuit, ita ut eadem liberalius procedente tam maculas reverâ purpureas, quàm Febrim ipsam evanescere oculis vidi meis. Obortâ itaque *Salivatione*, nulla omnino Evacuatio convenit, nec quæ venâ pertusâ, nec injecto quæ sit Enemate; cùm ab utrâque periculum sit ne humor aliò divertatur. At serum lactis, atque alia refrigerandi vi pol-
lencia necessariam in *Salivatione* eliciendâ operam navabant, ut è contra Cardiacæ, & quæcunque alia calefaciebant, materiam inspissando ejusdem educationi officiebant.

Superstite adhuc Febre hac, necdum
Diarrhœa. O extinctâ penitus, anno maximè 1668,
Diarrhœa, sine manifesto aliquo Febris
indicio, Epidemicè grassabatur : Jam enim *Con-*
stitutio ad *Dysentericam* illam accedebat, quæ in-
sequenti anno invaluit, ut jam proximè dicemus.
Hanc nihilominus eandem ego censui Febrem esse
cum *Variolosâ* adhuc regnante, formâ tantum di-
versâ, atque alio se symptomate efferentem. Cum
enim mihi constaret, rigorem atque horrorem
hanc etiam *Diarrhœam* præcedere solere, atque
illam insuper ut plurimum ex eadem προόδου in-
vadere ex qua solebat ista quæ tum depopulabatur
Febris, verisimile mihi est visum, Febrem hanc
ortum suum debere radiis inflammatoriis in inte-
stina inersis, atque eadem ad expulsionem hanc
solicitantibus; cum interim sanguinis massa, ope
hujus diverticuli à malis, quos aliter radii isti attu-
lissent, effectibus integra maneat atque illæsa, nullo
Febris visibili signo exterius se prodente. Adhuc
æger partes cordis scrobiculo accumbentes manu
premi non tulit (quod quidem symptoma & *Va-*
riolis & *Febri* hujus *Constitutionis* accidisse jampri-
dem ostendimus.) Idem etiam dolor, atque ea-
dem carniū teneritudo sæpenumero externè in
Epigastrium protendebatur; nonnunquam etiam
inflammatio, quæ in Apostemate, atque ægri mor-
te demum terminabatur. Quæ omnia luce clarius
indicabant, *Diarrhœam* hanc ejusdem omnino na-
turæ fuisse atque essentiæ cum illâ, quæ tum domi-
nabatur, Febri. Sententiam hanc meam magis
adhuc ratam faciebat felix eventus quem Venæ-
sectio, & Medicamentorum, Diætæ, atque Regi-
minis refrigerantium usus, quæ in *Febris Variolosæ*
cura-

curatione usurpassè nos sæpe diximus, in sanandâ etiam hac *Diarrhœâ* perpetim habuere, utpote quæ huic Methodo promptè cessit: Cum verò aliâ longè diversâ tractaretur, sive exhibitis *Rhabarbaro* aliisque *Catharticis lenitivis* (ad deturbandos sc. mordaces istos succos, qui intestina ad hujusmodi Excretiones putabantur irritasse) sive etiam Astringentibus; ex levi, suâ naturâ, morbo in exitialem sapissime evasit; ut, qui eo anno concinnabantur *Diem obeuntium Indices*, plus satis testantur. Atque hæc dicta sunt de *Morbis Epidemicis*, qui ab hac *Constitutione* pendebant.

SECTIO QUARTA.

CAPUT I.

*Constitutio Epidemica partis Anni 1669, atque
integrorum 1670, 1671, 1672, Londini.*

INcunte *Augusto* An. 1669. *Cholera*
Morbus, immania *Ventris tormina* si- 1669.
ne Dejectionibus, uti etiam *Dysente-*
ria, quæ per decennium jam parcius comparuerat,
grassari cœperunt; *Cholera morbus*, quem nun-
quam antehac ita fuisse Epidemicum animadver-
teram, hoc non obstante, eo etiam anno, uti seni-
per, intra *Augusti* cancellos stetit, vix in priores
Septembris Hebdomadas evagatus. *Ventris autem*
Tormina absque dejectionibus ad *Autumni* exitum
usque perseverabant, & *Dysenterias* comitaban-
tur, quibus etiam latius spargebantur *illa*: Super-
veniente verò hyeme tormina ista sine dejectioni-
bus penitus disperebant, nec deinceps infesta-
bant per sequentes Annos quibus vigeat hæc
Constitutio, quâ nihilominus *Dysenteria* ἐπιδημι-
κωτάτως sæviebant. Cujus rei hanc ego causam
fuisse arbitror, quòd scilicet *Constitutio* ista non-
dum ita perfectè in *Dysentericam* transierat, ut sym-
ptomata illa omnia quæ *Dysentericos* affligunt, in

singulis valeret producere. Etenim insequente Autumno cum jam redirent tormina, nullo non symptomate Pathognomonico stipatus incessit morbus. Inter *Tormina* hæc dejectionibus cassâ, & *Dysenterias* jam memoratas quæ ubique populabantur, exoriebatur & novum *Febris* genus, utrique morbo comes, quæ non eos tantum invadebat qui priorum alterutro laborabant, sed etiam illos qui ab utroque adhuc immunes perstabant; nisi quod nonnunquam (at rarius id quidem) ventris tormina admodum levia accederent, nunc solutâ alvo, nunc verò astrictâ; quæ cum illum *Febrē* quadantenus referret, quæ morbis præfatis non infrequenter adhærebat, *Febris Dysenterica* nomine ab aliis distinguenda est; maximè cum, ut mox docebimus, à *Dysenteria* genio atque indole in eo tantum recederet, quod *Dejectionibus* istis caruerit quæ in *Dysenteria* indefinenter molestabant, cæterisque iis effectibus quæ huic evacuationi necessario debebantur. Appetente jam Brumali frigore *Dysenteria* ad tempus se subduxit; *Febris* autem *Dysenterica* magis grassabatur; *Variola* etiam, at mitiores, & fractis admodum viribus quibusdam in locis impetebant.

Anno verò subsequente vix dum ingressō, ipso nempe *Januario*, successere *Morbilli*, qui indies auctiores facti, nullam ferè familiam, nullos saltem infantes intactos sinebant, atque ad *Vernum* usque *Æquinoctium* sensim invalescentes, ab illo tempore iisdem ferme quibus insurrexerant gradibus paulatim referebant pedem, & *Julio* mense evanescere, non amplius visi per eos annos omnes quibus dominabatur *Constitutio* hæc; nisi quod proximo anno eâ ipsâ tempestate

tempestate quâ in præcedente eruperant, rari hæc illâc dissiparentur.

Morbilli isti *Variolarum* generi, mihi hætenus non cognito, viam sternebant, quas ut à cæteris distinguam, ob Phænomena irregularia inusitataque à me observata (quæ postea in earundem Historiâ tradentur) à præcedentis *Constitutionis Variolis* longè distantia, *Variolas Anomalas Constitutionis Dysentericæ* compellare lubet. *Variolæ* hæ, licet morbillis longè infrequentiores, non paucos tamen aggrediebantur, donec inchoante mense *Julio*, *Febres Dysentericæ* prævalerent, Epidemicè incurfantes; approximante verò *Autumno*, *Augusto* scilicet, *Dysentericæ* postliminio revertebantur atque omnia pervastabant, etiam inclementius quàm prægresso anno defavientes. *Hyberno* tamen frigori terga dederunt, ut prius. Verum enimverò his fugatis *Dysenterica Febris* & *Variolæ* hyemem omnem funestabant.

At circa initium *Februarii* *Anni* infrequentis, substitutis *Tertianis Intermit-* 1671.
tentibus, uterque morbus rarior prodibat. *Diætæ Intermittentes*, licet non admodum Epidemicæ, frequentiores tamen erant quàm quovis alio tempore observâsse me memini, à quo sc. expiravit *Constitutio* ista quam sibi adeò faventem illas habuisse suprà notavimus. Atque hæ, pro more *Intermittentium Vernarum*, Solstitio æstivo vix præterlapso omnino evanescere. Incipiente mense *Julio*, *Dysentericæ Febres* quam præcedentibus annis obtinuerant stationem de novo repetebant; *Autumno* verò aliquantum proVectiore, *Dysenteria* jam tertio regressa est, sed contractior quàm anno ultimo elapso, quo ad æquum

pervenisse videbatur; supervenienti autem Hyemi tertium etiam cessit, *Febre Dysentericâ*, & *Variolis* reliquam eam tempestatem iterum contristantibus.

Cum verò, ut jam monuimus, sub
1672. ingressu utriusque anni præcedentis morbus aliquis valde Epidemicus invalesceret, *Morbilli* sc. exoriente Anno 1670, *Intermittentes* autem *Tertianæ* Anno 1671 inchoato, quorum prædominio ita intercidebantur *Variolarum* copia, ut fines suos, prædictis annis ineuntibus, longè lateque propagare nequirent: Hæc inquam de causâ remoto jam obice, (nempe initio Anni 1672) cum solæ dominarentur *Variolæ*, *Epidemicæ* admodum ex consequenti grassabantur, donec subintrante rursus *Julio*, *Febres Dysentericæ* denuò invaderent, quæ redeuntibus jam quartò *Augusto Dysenteriis* mox faceſcebant; *Dysenteria* verò non pauciores tantum quam prioribus annis fuerant, sed mitiora insuper apportabant symptomata. Porro *Variolis* hinc indeque sinuul sparsis, haud facillè erat dictu, quis morbus præpolleret. Existimo quidem ego, *Constitutionem* aëris ad *Dysenterias* progignendas minùs facientem, *Variolis* eam subministrasse facultatem, quâ pari passu procedere valerent, secus atque iis annis quibus *Dysenteria*, *Augusto* mense confertim magis trucidabant. *Hyems*, ut solebat, *Dysenterias* ablegavit, sed neque *Febrem*, nec *Variolas*: *Variolæ* hæc etiam pro more suo, exulantibus *Dysenteriis*, rerum denuò potiebantur, & per omnem reliquam hyemam regnabant. Quinimò subsequente *Vere*, ut etiam *æstatis* initio, huc atque illuc deferebantur, longè tamen mitiores quam pro hoc genere.

Verum

Verum enimverò quando assero, *Epidemicorum* alterum ab altero, ut clavum à clavo, pelli, non statim dico, eum, qui pellitur ac cedit, morbum in solidum evanescere, at verò rariùs invadere. Durante enim hac *Constitutione* uterque morbus reperiēbatur, etiam illā tempestate quacum minùs ei conveniebat; e. gr. *Dysenteria*, etsi morbus *Autumno* maximè proprius, unum fortassè aut alium, licèt rarò admodum, *Vere* incessebat.

Satis itaque evicimus, quòd per integram hanc *Constitutionem*, subintrante *Julio* (qui mensis certissima est *Februm Autumnalium Epocha*, uti *Vernarum Februarius*) *Febres Dysentericae* grassabantur; *Autumno* verò jam se propiùs admovente, *Dysenteria* (morbus, si accuratius loqui velimus, verè *Autumnalis*) iisdem succedebant, quas ab hyeme difflatas excipiebant *Febris Dysenterica & Variola*; quæ quidem *Variolæ* non eam tantum hyemem sed & subsequens etiam *Ver*, nec non æstatem illi conjunctam peragrabant, donec reverso *Julio*, à *Febris Dysentericis* Epidemicè prædantibus ejicerentur: Atque hæ rerum erant vices dum vigeret prædicta *Constitutio*.

Observare insuper est, quòd sicuti *Epidemicorum* quilibet in subjecto particulari suas habet periodos, *Augmenti* sc. *status*, & *Declinationis*; ita etiam *Constitutio Generalis* quæcunque, quæ huic alterive morbo Epidemicè producendo favet, pro ratione temporis quo dominatur suas etiam periodos habet, quatenus sc. indies magis ac magis Epidemicè grassatur, donec ἀκμὴν attigerit suam, atque exinde iisdem ferè gradibus decrescat, donec tandem penitus exoluerit, alteri *Constitutioni* locum cedens. Symptomatum enim quod attinet vehementer

vehementiam, atrociora sunt omnia ubi primum se ostendit; quæ quidem paulatim mitescunt, & in Constitutionis Catastrophe tam sunt benigna atque εὐφροσύνη, quàm patitur morbi natura in quo fundantur; quod satis demonstrant *Dysenteria*, & *Variola* hujus *Constitutionis*, ut mox fusiùs declarabimus. Hujus *Constitutionis* morbos particulariter tractandos aggredior, eo quem ipsi servarunt ordine.

C A P. II.

Cholera Morbus An. 1669.

MOrbus hic, qui, ut antea diximus, Anno 1669 se latius diffuderat quàm alio quovis anno, quantum ego observaveram, eam anni partem quæ Æstatem fugientem atque Autumnum imminentem complectitur, unicè ac eadem prorsus fide, quâ veris primordia Hirundines, aut insequentis tempestatis fervorem Cuculus, amare consuevit: Qui ab ingluvie ac crapulâ nullo temporis discrimine passim excitatur affectus, ratione symptomatum non absimilis, nec eandem curationis methodum respuens, tamen alterius est subfellii. Malum ipsum facîle cognoscitur; adsunt enim vomitus enormes, ac pravorum humorum cum maximâ difficultate & angustia per alvum dejectio; Ventris ac intestinorum dolor vehemens; inflatio & distentio; Cardialgia, sitis, Pulsus celer,

ac frequens, cum aestu & anxietate, non raro etiam parvus & inæqualis; insuper & nausea molestissima, sudor interdum diaphoreticus, crurum & brachiorum contractura, animi deliquium, partium extremarum frigiditas, cum aliis consimilis notæ symptomatis, quæ astantes magnopere perterrefaciant, atque etiam angusto viginti quatuor horarum spatio agrum interimant. Est etiam & *Cholera sicca* à spiritu flatuoso suprâ & infrâ erumpente, idque sine vomitu vel secessu; cujus unicuique duntaxat exemplum me vidisse memini in eunte hujus anni Autumno, quo tempore prior illa species mihi creberrimè & factò quasi agmine sese obtulit.

Sedulâ mentis applicatione, & multiplici etiam experientiâ edoctus, quòd si *Curatio.* hinc acres istos humores, fomitem morbi, Catharticis expellere conarer, idem agerem atque is qui ignem oleo extinguere satagit, cum Cathartici vel lenissimi operatio omnia magis perturbaret & novos insuper excitaret tumultus: Et si ex adverso medicamentis Narcoticis aliisque astringentibus in ipso statim limine primum humoris impetum compescerem, dum naturali evacuationi obfisterem, & invitum humorem detinerem, ager, inimico visceribus incluso, bello intestino indubiè conficeretur. Has, inquam, ob causas mediâ mihi viâ insistendum esse duxi, ut partim scilicet humorem evacuaerem, partim etiam diluerem: morbum itaque hâc arte, mihi à multis retrò annis compertâ ac comprobatâ, toties quoties in ordinem coegi.

Pullus tenerior in tribus circiter aquæ fontanæ congiis elixatur, adeò ut carnis saporem vix perceptibilem

ceptibilem liquor referat; hujus decocti (vel defectu ejus, liquoris possetici) capaciores aliquot cyathos æger tepidè exhaurire jubetur; eodemque tempore bona ejusdem quantitas pluribus *Enematis* successivè injiciendis inservit, donec quæ per superiora, quæ per inferiora, tandem omne jusculum absumptum, ac denuò rejectum fuerit. Hisce haustibus, pariter ac Clysteribus, Syruporum *Lactuca, Violarum, Portulacæ, Nymphææ*, eorumve alicujus, Uncia subinde admisceri poterit; quanquam & citra ejusmodi additamenta, jusculum ipsum per se rem satis commodè exequatur. Ita Ventriculo insigni liquoris quantitate sæpius onerato, atque, ut sic dicam, subverso, ac reiteratâ Enematum injectione, humores acres vel foràs eliminantur, vel retusâ acrimoniâ ad debitam temperiem revocantur. Exantlato hoc eluvionis penso, quod tres vel quatuor horas sibi vendicat, medicamentum aliquod *Paregoricum* curationi coronidem imponit: Mihi hoc crebro in usu est, R^x *Aq. Paralyf. ʒ j. Mirab. ʒij. Laudani liquidi gut. xvj.* cujus loco Narcoticum quodvis officinale succenturiari poterit. Atque hæc quam proposui diluendi humores via multo tutiùs, ac expeditiùs, quam quæ vel per evacuantia, vel per astringentia vulgò instituitur, periculosissimo affectui occurrit, quippe cum ab *illis* tumultus concitator & ferocior evadat, ac omnia susquedeque vertantur; hæc è contra hostem in mediis visceribus detineant, ac ex adventâ reddant planè inquilinum; ut taceam, protracto in longitudinem morbo præter periculum ex ejusmodi morâ, quâ in massam sanguinis tandem humores vitiosi irrepunt, atque mali moris febrim facile accendunt, etiam ægris gravissimi mali tadium procreari.

At

At verò diligenter est animadvertendum, quòd si non accesserit Medicus, nisi postquam æger vomitu ac dejectionibus ad horas aliquam multas continuatis, puta 10 vel 12, fuerit exhaustus, & jam frigescant extrema membrorum; hoc, inquam, casu, omissis aliis quibuscunque auxiliis recto cursu ad sacram hujus morbi anchoram, *Laudanum* intelligo, confugiendum est; quod non tantum exhibendum est urgentibus Symptomatis, sed etiam cessantibus Vomitu ac Diarrhœâ mane & serò quotidie repetendum, donec pristinas vires æger, ac sanitatem tandem receperit.

Hic morbus, quantumlibet Epidemicus, rarissimè tamen (quod suprà dictum est) *Augusti*, quo primum cœpit mense, terminos excessit; ex quo mihi subest contemplari elegantissimum illud subtilissimumque artificium, quo utitur natura in Epidemicorum natalibus atque ortu: Licet enim eadem prorsus maneant causæ, unde plures sub finem *Septembris* æquè ac mense præcedente, hoc morbo possunt corripì, nimia sc. Fructuum Horariorum ingestio; eundem tamen non sequi videmus effectum: Quisquis autem *Cholera morbi legitimi*, quòcum solo nobis impræsentiarum res est, Phænomena studiosè collegerit, fatebitur morbum istum, qui quovis alio anni tempore invadit, quamvis ex eadem occasione prognatum, atque eorundem symptomatum nonnullis stipatum, ab hoc nostro toto cœlo distare; haud aliter ac si in aëre peculiaris mensis hujus lateat reconditum ac peculiare quiddam, quod specificam hujusmodi alterationem soli huic morbo adaptatam, vel cruori vel Ventriculi fermento valeat imprimere.

CAP. III.

*Dysenteria partis Anni 1669, atque integro-
rum 1670, 71, 72.*

VENTRIS tormina sine dejectionibus initio Au-
gusti 1669, ut supra innuimus, invadere
coeperunt; & excurrente eo Autumno, *Dysente-
rias*, quæ, cum iisdem ingrediebantur, æquabant
numero, ne dicam, exuperabant. Febris nunc iis
accescit, nunc aberat. *Dysenteriarum* per id tempus
grassantium torminibus dicta VENTRIS tormina om-
nino respondebant; atrocissima nempe hæc erant,
& per intervalla cruciabant; nulla verò seque-
bantur Dejectiones vel *Stercorosæ*, vel *Mucosæ*.
Pari passu cum *Dysenteriiis* per *Autumnum* hunc
omnem procedebant, sed, ut jam docuimus, non
cum iisdem per Annos sequentes hujus *Constituti-
onis* Epidemicè amplius invadebant. Cum verò
tormina hæc sine dejectionibus neque naturâ suâ,
neque illâ, quâ promptissimè sopiebantur, methodo,
à *Dysenteriiis* multum dissideant, ad has me con-
fero.

Animadverti, morbum hunc uti nunc, ita ferè
semper, *Autumni* initio invadere solere, & ap-
propinquant hyemini pro tempore cedere; cum
verò annorum series eidem Epidemicè producen-
do nimium faveat, unum alterumvè, etiam quò-
vis alio tempore potest ferire; quin & circa *Veris*
ingressum,

ingressum, fortè etiam maturius, (si nempe aura calidior intemperantiori gelu derepente soluto mox supervenerit) plures aliquot incessere. Unde, perpauca licèt fuerint qui hoc corripiantur morbo, cum tamen id tempore ita alieno contingat, satis scio illam *Constitutionem* haud mediocriter huic morbo suffragari. Atque ita se res habuit per eos annos, quibus *Dysenteria* ita latè depopulabantur; quandoque enim circa finem hyemis aut Veris initium, uti dictum, hic morbus hunc illumve vexabat.

Nunc cum rigore horrorèque aggreditur hic morbus, quos sequitur totius corporis calor, (ut in Febris solenne est,) atque hunc brevi post ventris tormina; ista verò dejectiones: Sape verò nulla antecedit Febris præsensio, agmen autem ducunt tormina, dejectiones subsequuntur: Semper tamen adest ingens cruciatus, & intestinorum depressio cum dolore quoties exoneratur alvus, cum crebris itidem dejectionibus, & molestissimo viscerum omnium quasi descensu. Dejectiones *mucosæ* sunt omnes, non *stercorosa*, nisi quod nonnunquam stercorosa interponitur, idque sine dolore insigni. Mucosis hisce dejectionibus intertexuntur sanguinis quædam lineamenta; quandoq; tamen nè minimum quidem sanguinis per omnem morbi decursum iisdem admisceatur; quo non obstante, (modò frequentes sint Dejectiones, cum ventris torminibus & colluvie mucosâ,) morbus haud minùs rectè *Dysenteria* vocabitur, quàm si unà manaret sanguis. Interea temporis ager, si vel ætate floreat, vel Cardiacorum ope incalescat, febricitat, linguâ subalbida quadam mucilagine densè obsita, & si vehementius fuerit excalesfactus, nigra etiam atque sicca:

ficca: Prosteruntur admodum vires, dissipantur spiritus, nullum non adest Febris malè moratæ indicium. Non dolores tantum summos atque agitudinem adfert hoc malum, sed, nisi peritè tractetur, ingens etiam in vitæ discrimen agrum perducit; cum enim jam imminutæ caloris Vitalis ac spirituum copię à crebris hisce dejectionibus ante exauriantur quàm peccans materia possit è sanguine exturbari, manuum ac pedum frigore superveniente, à morte periclitabitur, etiam intra morborum acutorum periodos oppetendâ; quod si intentatas *Parcarum* manus hæc vice eluserit, plura tamen diverſi generis symptomata miserum expectant: v. gr. nonnunquam progressu morbo, loco filamentorum sanguineorum quæ eodem incipiente dejectionibus permixta conspici solebant, *sanguis sincerus*, ne mucos quidem intermixto, largiori quantitate singulis conatibus egeritur, quod, cum corrosioni majorum aliquot vasorum quæ intestina perreptant, argumentum sit, agro interitum minatur. Nonnunquam etiam intestina à magno illo incendio, quod excitavit materiæ calidæ atque acris ad partes læsas affluxus copiosior, *Gangranâ* insanabili afficiuntur. *Aphthæ* insuper exeunte morbo oris interna faucesque sæpenumero obſident; imprimis ubi corpus diu fuerit excalefactum, & materiæ peccantis evacuatio medicamentis astringentibus impedita, non exacto prius per Cathartica morbi fomite. Atque hæc quidem mortem imminentem ut plurimum denunciant. Quod si prædicta symptomata superaverit ager, & morbus in longum trahatur, tandem intestina ordine quaque suo deorsum versus affici videntur, donec in *rectum intestinum* malum omne detrudatur,

tur, & in *Tenesmum* desinat; quo facto, longè secus atque in *Dysenteriis* *Dejectiones stercorosa* vehementissimum intestinis dolorem inferunt, alvi sc. facibus teneriora adhuc intestina inter descendendum radentibus; cum *Dejectiones Mucosa* eo tantum tempore inferiori intestino, *Recto* nempe, molestias creent, quo materia in eo solo conficitur atque inde excernitur. Hic autem morbus licet *adultis*, maximè *grandævis*, haud rarò exitialis, *Infantibus* nihilominus perbenignus reperitur, qui ad menses aliquot ab eodem quandoque afficiuntur sine quovis incommodo, modo res naturæ permittatur.

Quantam cum hac, quam descripsimus, affinitatem habeat *Endemia* ista *Hibernorum Dysenteria*, non satis scio, cum nondum ea mihi innotuerit; quin & in his, quas incolimus, regionibus quomodo se habeat *Dysenteria*, quam jam depinximus, si ad illas referatur quæ aliis annis infestabant, mihi pariter incompertum est; cum fieri quidem possit, ut variæ enascantur *Dysenteriarum* species, ut sunt *Variolarum*, & *Epidemicorum* aliorum, diversis *Constitutionibus* propriæ, & quæ proinde mendi methodum in aliquibus diversam sibi suo jure vendicent. Neque est, cur hos Naturæ lusus hac in re tantopere demiremur; cum in confesso apud omnes sit, quòd quo profundius in quacunque Naturæ opera penetremus, eo luculentius nobis affulgeat ingens illa varietas & divinum pene artificium operationum ejus, quæ captum nostrum longissimè superant. Adeò ut quisquis ille fuerit qui in se receperit hæc omnia mente assequi, & multifarias Naturæ operationes κατὰ νόδον indagare, partim magnis ausis excidet, neque voti per

P

omnia

omnia compos reddetur: Convitia interim, (si quid judicando valet,) pro Repertorum *velut*-*lissimorum* quam fecit semente, certo certius sibi metenda proponet, idque eam tantum ob causam, quod primus invenit.

Porro observandum est, quod *Epidemici* omnes ubi primum è Naturæ sinu emergunt exiliuntque, quantum ex eorum Phænomenis licet conjicere, principio magis spirituoso ac subtili videntur inhærescere, quàm ubi jam magis adoleverint, quoque magis ad occasum vergunt, eò magis indies crassi atque humorales fiunt: Etenim quales quales demùm fuerint inimicæ istæ particulae, quas aeri intimè permixtas *Constitutionem Epidemicam* formare opinabimur, omnino par est ut easdem majori agendi potentiâ per ea tempora pollere existimemus, quibus primum eruperint, quàm postquam earum vires fuerint refractæ. Ita primis mensibus quibus grassabatur *Pestis*, nullo ferè non die ejus contagio afflati, dum in triviis versarentur, inopinantes extincti sunt, nihil prorsus mali præsentientes, cum, ubi morbus magis adoleverat, neminem, nisi Febre atque aliis symptomatis præcedentibus, unquam prostravit: Ex quo abundè conficitur, morbum hunc in ipsis incunabulis magis efferatum atque Acutum fuisse, quàm post principia, licèt pauciores primâ acie jugulaverit, aucto jam sc. quem habebat in humana corpora influxu. In *Dysenteriis* pariter, de quibus jam agimus, omnia universim symptomata atrociora sub primo morbi ingressu comparebant, & licèt, si ad ægrorum numerum respexeris, latius indies malum serperet, donec tandem ad statum pervenisset, in quo ex consequenti plures interibant quàm
ineunte

ineunte morbo; symptomata tamen sub initio faviebant magis quàm in *statu*, ac multo adhuc magis quàm in *Declinatione*, & cæteris paribus plures pro ægrorum numero Ἐλαβε πορφυρεῖς δάναλ' & μοῖρα κραταίη. Adde quòd quo diutius perseverabat morbus, eo magis Humoralis etiam videbatur; v. gr. primo quo invasit Autumno, quamplurimi nullis omnino Dejectionibus molestabantur; Torminum verò quod spectat atrocitatem, Febris intensiorem, subitam virium prostrationem, aliaque symptomata, insequentium annorum Dysenterias longo intervallo post se reliquit. Quinimò Dysenterix cum Dejectionibus, quæ primæ incessabant, principio magis spirituosæ ac subtili videbantur inhaerere, quàm quæ illas sequebantur. Etenim in primis Dysenteriis & conatus & ad desidendum irritatio majores erant, tum etiam frequentiores; ipsæ verò Dejectiones, stercorosæ præsertim, & minores, & magis insolentes: Quibus autem gradibus morbus in genere se promovit, iisdem etiam imminuebantur Tormina; Dejectiones verò magis stercorosæ erant, donec tandem fatiscente *Epidemicâ* hac *Constitutione* Tormina vix perciperentur, Dejectionesque stercorosæ magis essent quàm *mucosæ*.

Ut ad Curativas Indicationes tandem procedamus; cum varia quæ huic morbo accidunt symptomata, diligenter ac maturè mecum pensitasset, *Febrem* cum esse (sui sc. generis) in intestina introversam deprehendi, cujus ope humores calidi atque acres in massâ sanguineâ contenti atque eandem exagitant, per Arterias Mesaraicas in dictas partes deponuntur; unde à vehementiori sanguinis atque humorum eo

Curatio.

contententium impetu patefactis vasorum orificiis, sanguis per sedem effunditur. Interea temporis importuno intestinorum nisu, quæ omnem adhibent operam ut humores acres continuo infestantes expellant, mucus iste quo naturaliter obducuntur, singulis sedibus, nunc parcius, nunc copiosius, unâ egeritur. Proinde ultrò se *Indicationes* offerre videbantur, neque mihi aliud quippiam incumbere existimavi, quàm ut primum acres istos humores sectâ venâ immediatè revellerem, quo facto insuper reliquam massam contemperarem, tum etiam dictos humores per Cathartica subducerem.

Hâc itaque Methodo sum usus; Quo primum accersabar die, venam cubiti tundendam suasi, eâdem nocte & *Paregoricum* propinavi, & sequenti aurorâ Potionem hanc Catharticam Lenitivam, mihi familiarem, R̄ *Tamarind.* ʒ β. fol. *Sennæ* ʒ ij. *Rhei* ʒ j β. Coq. s. q. *Aquæ*, *Colaturæ* ʒ iij. dissolve *Mann.* & *Syr. Ros.* solut. an ʒ j. m. f. Potio sumenda summo mane. Hanc ego Potionem Electuario cuilibet cum *Rhei* paucâ quantitate parato, soleo praponere; licet enim *Rhabarbarum* Cholerae atque acrioribus quibusque humoribus evacuandis sit dicatum, attamen nisi *Mannæ* aliquid, aut *Syrupi Rosacei*, vel aliud ejusmodi, eâ quantitate admisceatur ut ad pleniorum Catharsin assurgat, in *Dysenteriiis curandis* non admodum conducit. Quandoquidem verò satis est obvium Medicamenta Cathartica etiam lenissima, & tantum *Ἐκκοπρωτικά*, ventris tormina intendere, spirituum etiam dejectionem, atque *ἀταξίαν* universalem agro inferre, adventitio nempe illo tumultu quo sanguinem ac humores commovent inter operandum; ea propter solenne mihi est *Paregoricum* temporius aliquan-

aliquanto subjicere quàm post Cathartica consuevimus, horâ sc. pomeridianâ quâcunque, modò Catharticum suo defunctum munere videatur; quo sc. quem concitavi motum denuò sufflaminare valeam. Deinceps ad duas adhuc vices dictum Catharticum præscribo, alternis sc. diebus hauriendum; Paregoricum etiam post singulas Purgationes, quo suprà monuimus tempore. Hoc insuper diebus à Purgatione vacuis tam manè quàm ferò exhibendum curo, quo sc. symptomatum ferociam debellem, atque inducias impetrem, dum cum humore peccante exterminando mihi res est. *Anodyno* autem utebar maxumè *Laudano liquido*, guttis nempe 16 vel 18 in Aqua qualibet Cardiaca, pro dosi unâ.

Post Venæ-sectionem & Catharsin semel celebratam per totum morbi decursum Cardiacum quodvis è temperationibus, ut *aq. epidem. aq. scord. comp.* & his similibus, subinde degustandum concessi. *Ex. gr. R^x aq. cerasor. nigr. & fragor. an. ʒ iiij. aq. epidem. scordii comp. & cinnamomi hordeat. an. ʒ j. margarit. preparat. ʒ jß. Sacchari Chrysalini q. s. adde aq. rosarum Damasc. ʒ ß. (ad gustum sc. gratiorem) mis. f. Jul. de quo cap. coch. iiij. vel v. in languoribus, vel ad libitum.* Hæc autem imprimis in senioribus ac Phlegmaticis usurpavi, quo nempe spiritus magnâ Dejectionum vi, quod in hoc morbo usu venit, prostratos erigerem quadantenus, & refarcirem: Potus erat Lac coctum cum Aquæ triplo; aut *Decoctum album* (quod appellant) *ex C. C. C. & micæ panis albiß. an. ʒ ij. coctis in aq. font. lb iiij. ad lb ij. & postea s. q. sacchari albiss. edulcoratum;* aliquando etiam lac Cerevisiatum; vel, ubi dejectio virium id postulat,

laverit, *Aq. font.* ℥ ij. cum *Vini Canarini* ℥ β. *simul cocta* pro potu ordinario frigide assumebantur. Panatellâ item nonnunquam vescebatur, nonnunquam jussulo è carnibus ovinis macilentioribus. Grandæviores lectulo magis addixi; Aquam item Cardiacam illis familiarem liberalius indulsi, quam infantibus aut junioribus par erat. Laudata Methodus omnibus, quæ mihi hætenus innotuere, in hoc morbo vincendo facile palmam præripuit, qui perraro ultra tertiam Purgationem duravit.

Quod si morbus præfractior his non cederet, dictum *Paregoricum* ægro exhibui singulis diebus mane, & horâ somni, donec omnino convalesceret; imò quo certius adhuc hic affectus debellari potuerat, Laudanum prædictum octavâ quaque horâ, i. e. ter spatio diei naturalis, propinare non dubitavi; idque in majore dosi quàm suprà recensui, nempe ad gutt xxv, si prior dosi fluxui cohibendo haud par fuerat. Insuper *Enema ex lactis vacc. librâ dimidiâ, & Theriac. Androm. sesquiunciâ* sing. diebus injiciendum curavi, quod quidem in quibuscunque alvi dejectionibus mirè confert. Nec vel minimum quidem incommodi à tam frequenti Medicamenti Narcotici repetitione mihi adhuc videre contigit (quantamlibet noxam inde sequuturam comminiscantur inexperti,) licet plures noverim qui in morbo contumaciori idem ad septimanas aliquot continuas quotidie usurpaverint. Hic autem admonendum, quòd cum alvi fluxus ad *Diarrhœam* tantum assurgat, satis erit ut (Phlebotomiâ ac Catharsi fortiori omisâ) *Rhabarbarum* solum singulis matutinis exhibeatur, nempe ejusdem *pulv.* ʒ β. (plus minus pro ægri virium ratione) in *Bolus s. q. Diascordii concinnata,*
addendo

addendo ol. Chym. cinnamomi gutt. ij; noctibus autem insequentibus Paregoricum ex aq. Cinnamomi hordeata ℥ j, & laudan. liquid. gutt. xiiij. Dietam interim observando qualem in curatione Dysenteriae suprâ descripsi, atque etiam singulis diebus, si opus fuerit, clysterem injiciendo ibidem laudatum. Sed hoc obiter.

Ut unicâ instantiâ (neque enim pluribus Convalescentium exemplis, nullâ cogente necessitate, Lectori tædium creabo) Methodum jam à me propositam commendatam faciam; Vir pietate atque Eruditione insignis *Theo. Belke* S. T. P. & *Comiti Sancti Albani* à Sacris Domesticis, durante hac Constitutione *Dysenteria* Acutissimâ laborans, me in subsidium accito, ipsissimâ hac methodo restitutus est.

Infantes hoc morbo correpti eodem planè modo erant tractandi; sanguinis tamen extrahendi quantitate, tum etiam Medicamentorum, tam Cathartici, quàm Anodynî viribus pro annorum ratione imminutis; ita ut v. gr. Narcotici guttæ duæ infanti unius anni suffecerint.

Laudanum Liquidum, quod in quotidiano, ut dictum, usu mihi erat, hanc ad normam simpliciore præparavi, R̄ *Vini Hispanici* ℥ j. *Opii* ℥ ij. *Croci* ℥ j. pulv. *Cinnamomi*, & *Garyophyllorum an.* ℥ j. infundantur simul in B. M. per duos vel tres dies, donec liquor debitam consistentiam acquirat; Colatura servetur pro usu. Hanc nostram præparationem *Laudano* Officinarum solido anteferendam virtutibus quidem non censeo, sed ob formam saltem commodiorem, & majorem Dosis certitudinem, eidem antepono; cum sc. Vino, Aquæ Distillatæ, aut liquori alii cuicunque instillari possit.

Et profecto non hic mihi tempero, quin gratulabundus animadvertam, Deum Omnipotentem πάντων σωτήρα ἰδόν non aliud remedium, quod vel pluribus malis debellandis par sit, vel eadem efficacius extirpet, humano generi, in miseriarum solamen, concessisse, quàm sunt *Opiata*, Medicamenta sc. ab aliquâ *Papaverum* specie desumpta. Et quamlibet sint nonnulli, qui credulis persuadere velint, omnem ferè Narcoticorum, *Opii* præfertim ipsius, virtutem ab artificiosâ ac debitâ, quam soli adhibent, præparatione pendere; qui tamen experienciâ iudice certaverit, & tam simplicem succum à naturâ oblatum, quàm ejus præparata cum diligenti observatione in usum frequenter revocaverit, nullum ferè discrimen intercedere comperiet, & mirandos illos effectus quos edit, nativæ ipsius plantæ bonitati atque excellentiæ, non verò artificis polydædali solertiæ deberi certò sciet. Quinimò ita necessarium est in hominis periti manu organum, jam laudatum Medicamentum, ut sine illo manca sit ac claudicet Medicina; qui verò eodem instructus fuerit, majora præstabit quàm quis ab uno Remedio facile speraverit: Rudis enim sit oportet, & parum compertam habeat hujus medicamenti vim, qui idem sopori conciliando, demulcendis doloribus, & Diarrhœæ sistendæ applicare tantum novit, cùm ad alia plurima, gladii instar *Delphici*, accommodari possit, & præstantissimum sit Remedium Cardiacum, unicum penè dixerim, quod in rerum naturâ hætenus est repertum.

Hæc Methodo erant tractandæ *Dysenteriae* in genere. Observandum est autem, quòd cùm primo quæ ingrediebantur anno, indolis magis subtilis,

uti dictum, ac spirituosæ essent, quàm quæ sequentibus annis infestabant, idcirco non ita promptè Catharticis parebant Medicamentis, atque illis quæ tam sanguinem diluebant contemperabantque, quàm acres istos humores qui ex eodem in fistulam intestinalem excernebantur. Quamobrem primo autumno quo *Tormina sicca* & *Dysenteria* invadebant, Methodum sequentem constanter ad utrumque morbum abigendum adhibui, eventu ubique astipulante; donec appetente frigore eandem etiam anno eodem minùs efficacem esse sentirem, atque annis sequentibus, cum jam magis à subtilitate recederet morbus, prorsus inutilem.

Ita vero processit: si æger ætate florens febricitaret, cubiti venam tundendam præcepi, atque elapsâ horâ unâ aut alterâ, eundem ingesto affatim liquore diluendum, ut in *Cholerâ morbo*, factitâram; non verò, ut illic, juscule è carnibus pullo- rum, aut Lacte Cerevisiato, at Lactis ipsius sero, quod eâdem quâ illic copiâ frigide propinandum, tepide verò inferius injiciendum curavi, nec Saccharo adjecto, nec aliâ re quâcunque. *Tormina*, & *Dejectiones* sanguine permistas, rejecto jam quarto Enemate semper evanescere animadvert- bam: Hoc labore exantlato, & transmissio sero lactis omni (quod duarum triumve horarum spatio fiet, si diligenter operam navaverit æger) lectulo protinus eum commisi; ubi brevi sponte suâ in madorem solvebatur (à sero lactis sanguini im- mixto,) quem ad horas 24 continuari, minimè provocari jubebam; nihil interim concedens præ- ter Lac crudum paulò tepefactum, quo etiam ute- batur solo ad dies tres vel quatuor postquam è lecto surrexerat. Si vel ob lectuli, vel lactis usum nimis præma-

præmaturè intermissum, recidivam pateretur æger, eadem vestigia denuò repetenda erant. Hæc Methodus, si certa atque expedita fuerit, non ideo à viro quolibet prudente repudiabitur, quòd fastoso Remediorum apparatu non se venditet.

Hujusmodi *Febrem* symptomatis, qualia supra descripsimus, stipatam iis in locis & temporibus reperiri quibus *Dysenteria* Epidemicè regnat, & Methodum hanc quam delineavimus, eidem omnino deberi, testimonio viri probi atque eruditi Doctoris *Butler* amplius confirmabitur, qui Nobilissimum D. D. *Henricum Howard* à S. Maj. Regiâ *Britannicâ* ad *Moroccensem* in *Africa* Legatum comitabatur; quibus in regionibus, ut mihi ipse retulit, observavit *Dysenteriam* per ea tempora, uti semper, Epidemicè grassari, & *Febrem*, quæ cum illa jungebatur, omnino illi similem quam depinximus; quibus ille medebatur tam in urbe *Tingitanâ* quàm aliis in locis, sive *Nostrates* essent ægri, sive *Mauri*, dictâ Methodo, felici semper exitu. Quam quidem neuter alteri debemus, sed pari fortunâ in eandem dissitissimi incidimus. Profitetur autem, optimè istic sibi cessisse in illius morbi Curatione Methodum illam, quâ liquoris diluvio submerguntur *Dysenteria*. Atque existimo ego, omnino par esse ut in calidiori isto Climate longè rariùs successu careat hæc Methodus quàm in nostrâ *Britanniâ*.

Primo illo Autumno quo vigeat hæc *Constitutio*, *Daniel Coxe* M. D. vir ingenio & eruditione ornatissimus, *Dysenteria* acutissimâ laborans, me quem consuluit suadente, ope Methodi jam laudatæ, Citò, Tutò, & Jucundè sanatus est; post tertium sc. quartumve Enema, dum lecto asside-

rem,

rem, & Tormina & Dejectiones sanguineæ evanescere; nec qualibet re aliâ, præter lecti ad dictum spatium patientiam, & Lacteam Dietam, ad sanitatem redintegrandam opus habuit. Eodem planè modo & idem postea alios quàm plurimos hoc malo affectos restituit exeunte eo Autumno. Anno autem proximo, illum etiam idem molientem spes fefellit.

Jam olim diximus, quòd sæpenumerò hic morbus, si diutius excurrat, intestina seriatim omnia deorsum versùs afficiat, donec tandem omnis ejus vis in *Rectum* decumbat cum assiduâ desidendi cupiditate, quâ nihil præter Mucosum quiddam & subcruentum excernitur. Hoc si fiat, frustra erit, me judice, qui medicari sataget vel quâvis Methodo prædictâ, vel Clysteribus Abstergentibus, Glutinantibus atque Astringentibus quæ pro variis ulceris, quod supponitur, temporibus injici solent; vel etiam Fotu, Infessu, Suffumigiis, ac Suppositoriis dictos scopos respicientibus. Liquet enim, hoc ab ulcere *Recti* non procedere, sed ex illo potius, quòd *Intestina* quibus gradibus vires resumpserint, iisdem etiam materiæ morbificæ reliquias in *Rectum* deturbaverint; quod quidem indefinenter proritatum singulis sedibus mucosam illam materiam, quâ ex naturæ providentiâ intestina duplicantur, elidit. Corroboranda est itaque pars affecta, quò possit, aliorum intestinorum exemplo, jam fatiscentes mali reliquias funditus eliminare. Hoc autem ea sola præstabunt, quæ corpori in genere vires adjicere apta nata sunt. *Topicum* enim, qualecunque id demum fuerit, parti dolenti applicatum, cum Alienum quid sit, contactu molesto debilitatem magis adferet, quàm robur subministrabit.

strabit. Tolerandum itaque est ægro, donec Diætâ Analepticâ & liquore aliquo Cardiaco, qui palato arridet maxumè, pro libitu ingesto, revocari possint vires; quibus redeuntibus, pari passu suâque sponte proripiet se hoc *Tenesmi* symptoma.

Accidit etiam nonnunquam, licèt rarò admodum, ut *Dysenteria* sub initio non ritè curata, particulare subjectum ad annos aliquot discruciet, integrâ sanguinis massâ Crasin quasi *Dysentericam* jam indeptâ, unde acres calidique humores intestinis continuo suppeditantur, ægro interim singula vitæ munia mediocriter bene obeunte. Hujus specimen se mihi obtulit non ita pridem in muliere quadam meis ædibus vicinâ, quæ per tres annos hujus *Constitutionis* postremos hoc malo continenter exercebatur. Cum remedia quàm plurima esset experta antequam ad me accederet, Venæsectionem tantum, missis cæteris præsiidiis quibusque, celebrandam censui; quam ut sæpius repeterem, longioribus tamen intervallis, tum sanguinis color, Pleuriticorum sanguinis æmulus, tum insigne illud quod post singulas vices magis ac magis auctum sentiebat levamen, mihi addebant animos; cujus ope tandem pristinam sanitatem consequuta est.

Antequam finiam, hoc est notandum, quòd tamen in his annis quibus *Dysenterix* adeò Epidemicè grassarentur, evacuationes priùs memoratæ prorsus necessariæ erant antequam ad usum Laudani deventum fuisset; attamen in *Constitutione* quavis huic morbo minùs faventi, istæ tutò omitti possint, ac curatio compendiosiori viâ, solo nempe usu Laudani, absolvi, eo quem descripsimus modo. Atque hæc de *Dysenterix* dicta sunt.

C A P. IV.

Febris Continua partis Anni 1669, atque integrorum 1670, 71, 72.

EO ipso tempore quo saeviebat *Dysenteria*, & *Febris* quædam illi simillima, quæ *Dysentericis* accidere sæpe solebat, unà exorta est; quæ quidem non eos tantum quos jam sauciaverat *Dysenteria*, sed ab illa prorsus immunes, (nisi quod subinde, at raro, tormina haud quidem atrocia, nunc *cum* Dejectionibus, nunc *sine* illis, paterentur ægri) pariter inceffit: Easdem enim ubique *πρωΐαις* seu causas manifestas & apparentes habuit, quas *Dysenteria*; eadem etiam per omnia symptomata, quæ *Dysentericorum* Febrem comitabantur. Ita ut, si evacuationes per alvum *Dysenteria* laborantium excipias, & quæ ab istis necessario pendebant symptomata, dicta *Febris* ejusdem prorsus naturæ cum ipsis *Dysentericiis* videretur; & deinceps per hujus *Constitutionis* decursum omnem, parem cum illis subiit symptomatum quorumlibet alterationem, eisdem scilicet differentiis, quoad Augmentum, Statum, & Declinationem, affecta, quibus afficiebantur in genere *Dysenteria*. Hæc itaque *Febris Dysenterica* mihi audiebat

Memorata *Febris* nonnunquam, uti dictum, cum alvi Torminibus, sed mitioribus, ingrediebatur (prioribus annis maxumè quibus invasit,) vel ista
ad

ad eam post accedebant, sæpius vero nulla erant. Sudores, qui in Febre *Constitutionis* prægressæ copiosissimi erant, ut supra notavimus, in hac rari ac parci, sed Capitis dolor in hac quàm in illâ specie immanior: Linguae agrorum, licet humidæ atque albæ ut in alterâ specie, crassâ insuper pelli-
culâ oblinebantur. Rariùs hæc per *Ptyalismum* sibi fugam quarebat, quod in aliâ non erat infrequens. Ad *Aphthas*, cum jam discessum medita-
retur, erat propensior quàm vel prior ista, vel alia quævis Febris species quam mihi hætenus con-
tigit videre; huic etenim perquam familiare fuit (uti & Febri etiam illi quæ *Dysenteriiis* supervenit) cum jam ferè desineret, materiam fœdam at-
que acrem è sanguine in os atque gulam deponere, unde nascebatur dictum symptoma, in iis præ-
sertim quos contumacior morbus diutiùs macera-
verat, & regimen iusto calidius amplius infirmâ-
rat.

Eodem etiam modo generabantur *Aphthæ* istæ, quæ *Dysenteriiis* pervicacioribus cum Febre con-
junctis nullo non die accidebant; præsertim si præ-
ter regimen calidius evacuationes etiam per al-
vum medicamentis Astringentibus priùs fuerint co-
ercitæ, quàm morbi fomes è venis Phlebotomiâ
& Catharsi exigeretur.

Hæc erant certissima hujusce Febris *κρίσις*; reliqua symptomata variabant quotannis, & pro manifestis aëris qualitatibus certis quibusdam tem-
poribus, & pro *Dysenteria* in genere progressu, tum etiam vario ejusdem statu. Sed ut hæc clariùs intelligantur, cum hoc præsertim artificio in *Epidemicorum* productione triumphet natura, rem paulo altius repetam. Notandum est itaque, quod,

quòd, licèt aëris *qualitates manifestæ* non eam vim cuilibet *Constitutioni* imprimant, ut causæ sint Epidemicorum qui ad illam propriè referuntur Productivæ (cùm à recondita atque inexplicabili ejusdem conditione fluant isti,) pro tempore tamen in eos habent potestatem, & proinde in-tromittuntur *Epidemici*, aut etiam excluduntur, prout illis favent *Qualitates manifestæ*, vel adver-santur; *Universalis* autem *Constitutio* eadem pror-sus manet, sive eam promoverint istæ, sive qua-dantenus retardârint. Unde etiam est, quòd, cùm varii *Epidemici* in eandem incidant *Constitu-tionem*, hic aut ille morbus particularis eâ potissi-mum tempestate se exerat, ad quam sensibiles aëris qualitates eundem destinaverint, atque alteri de-mum *Epidemico* locum cedat, quem sc. diversæ subsequenter temporis qualitates advocaverint. Ex quo fit, ut Febris *Stationaria*, quæcunque de-mum illa sit quæ ad *Epidemicum* eo anno regnan-tem attinet, *Julio* mense potissimum sæviat, cu-jus initio plures hominum catervas simul aggre-ditur; *Autumno* verò appropinquante, magno illi Epidemico, à quo annus insignitur, rursus inva-lescenti decedit, & parcius infestat, ut quilibet semper annus satis docet. Excalefacta enim à prægressa æstate hominum corpora Febres, *Consti-tutioni Generali* propriæ quæ sunt, promptissimè eo tempore invadunt; appetente verò *Autumno*, quo qui prædominatur *Epidemicus* fascies resumit, istis omnino recedendum est.

Sicuti verò nominatæ *Febres* sensibili aëris Qua-litati acceptum referre debent quòd jam hoc men-se exoriantur; ita etiam symptomata varia, à sua natura, quatenus ab ejusmodi *Constitutione Gene-rali*

rali pendent, prorsus aliena, à manifestarum qualitatum, quæ in illum incidunt *mensē*, peculio sumunt mutuo. Hinc est, quod quibus annis dictæ Febres hoc mense turmatim ingrediuntur, variis symptomatis novis stipantur, præter illa quæ eis sunt propria quatenus ab ejusmodi *Constitutione* Generali procreantur; eadem tamen ipsæ maneant, licet apud vulgus ob *φαινόμενων* diversitatem *Novæ* quotannis *Febres* audiant. Ad paucas verò tantum septimanas perseverant symptomata hæc magis peculiariora, quibus elapsis propria solummodo symptomata, quæ eis accidunt quatenus Febres sunt *Stationariæ* talis *Constitutionis*, reperiuntur per reliquum annum.

Hoc tum in aliis liquebat Febribus, tum magis peculiariter in *Dysentericis* mensis *Julii* 71, & 72, in quarum *priore* vehemens ægritudo, & Bilis æruginosa, cum magnâ in *Diarrhœam* propensitate sub morbi finem, continuo observabantur: In *posteriore*, doloris sensus in partibus corporis musculosis, Artubus maxumè, ad *Rheumaticorum* fere dolores accedens: *Faucium* insuper *Inflammatiō*, mitior tamen quam in *Anginâ* laborantibus. Utraque tamen hæc in eadem *Febre specificâ* coibant, & eadem plane medendi ratione utraque profligabantur; differebant autem respectu tantum qualitatum sensibilium quibus donabantur tempora illa in quæ incidebant. Improvisa verò subitaneaque harum *Februm* circa dicti mensis initium eruptio, & nova ad tempus aliquod peculiarium symptomatum facies (licet neque specie distarent, neque methodo medendi quam postulabant, à Febre illâ quæ integrum percurrerat annum:) Hæc, inquam, plus satis evincunt, quàm sit difficile certam

tam Febris speciem omni tempore è Phænomenis elicere; licèt eam satis rectè possit dignoscere, qui ad alios morbos eodem anno ingruentes diligenter attenderit, & propria insuper Febris symptomata, quæ ad hunc vel illum *Evacuationis* modum spectant, ritè observaverit. Nec parùm facit ad investigandam Febris speciem consideratio, sive Methodi, sive Medicamenti, à quibus eadem minimo cum negotio expugnatur.

Quod ad reliquas symptomatum, Febres *Stationarias* comitantium, differentias spectat, *varia* Constitutionis *tempora* eæ tantùm respiciunt, atque eo nomine vel sunt intensiora, vel remissiora, illa prout intenduntur, vel etiam remittuntur symptomata aliorum Epidemicorum ad quos ipsa pertinent.

Sed ut ad rem revertamur. *Febris* hæc quæ cum *Dysenteriis*, ut supra dictum, est ingressa, parem cum iis passum tenuit, nisi quòd se paululum subduceret, dum alii horum annorum Epidemici prævalerent; persistebat tamen illa, nunc plures, nunc pauciores petens, durante hæc *Constitutione*.

Pro hujusce *Febris Curatione*; cum observassem, uti priùs dictum, Phæno- Curatio.
mena *Febris Dysentericorum* quamplurium eadem planè esse cum illis quæ hujus anni *Febres solitarias* comitabantur, consentaneum mihi videbatur sanatos iri ægros meos, si evacuationem illam quadantenus imitarer, quâ natura materiam illam corrosivam atque acrem, quæ & ipsius *Dysenteriae*, & supervenientis Febris causa *Continens* est, solet ablegare. Ac proinde eadem ipsâ Methodo, tum quoad Venæ-sectionem, tum repetitas Purgationes, Febrem hanc aggressus sum, quam in

Dysenteriae curatione supra fusiùs diduximus; Nisi quod *Paregorica* Purgationibus interjecta non tantum non hic juvare, sed & obesse deprehenderim, (secus atque in *Dysenteria*) cum ab his detineretur materia illa quæ Catharsi eliminari debuerat. Pulticulâ Avenaceâ, Hordeacea, Panatellâ, & similibus sub primis morbi diebus victitabat ager; potus erat Cerevisia tenuis parum tepescata: Post celebratam verò semel iterumve Catharsin, nulla suadebat necessitas pullorum carnibus, aut similibus Eupetis agro interdiceret; cum hæc per Purgationem Medicatio ea indulgeat, quæ non poterant concedi si alii viæ insisteretur. Tertia ut plurimum Purgatio, interposito semper die, morbum absolvit; neque tamen perpetuum id fuit, sed aliæ insuper nonnunquam instituendæ erant. Si Febre jam pulsâ, fractiores adhuc essent ac magis effectæ ægri vires, atque is tardius convalesceret (quod *Hystericis* frequentissimè accidebat,) *Laudano* in parvâ dosi exhibito easdem restaurare, & spiritus transfugos ac dissipatos in desertas stationes revocare conabar; raro autem remedium illud repetebam, neque unquam præscripsi nisi biduo triduove à postremâ Catharsi. Nihil verò æquè ad renovandas vires refocillandosque spiritus faciebat, atque auræ liberior usus mox ut Febris recesserit.

Ansam autem ad praxin hanc instituendam hinc primum arripui; quod nempe, nascente fermè *Constitutione* hac, dum irrequieto sollicitoque animo novæ hujus Febris naturam volutarem, ad juveniculam mihi vicinam advocabar, Febricitantem quidem illam atque acerbissimo incipitis dolore ferè enectam, aliisque symptomatis, quibus *Fe-*
brem

brem Dysentericam onerari jam diximus: Hæc cum à me interrogaretur, & de modo quo Febris primum invadebat, & de ejusdem duratione, fassa est se à *Dysenteria*, quæ tum ubique ferè grassabatur, à quatuordecim retrò diebus fuisse liberatam; cui sive suâ sponte discedenti, sive medicamenti ope depulsæ protinùs successit dicta Febris cum dolore capitis: Quibus ego me rectissimè occurrere posse conjectabam, si *Dysenteria* loco aliam evacuationem substituerem, ejus simillimam, quâ præclusâ Febris oborta est; ac proinde methodo supra laudatâ eandem restitui: Atque huic quidem se promptissimè dedebant hujus *Constitutionis* Febres. Semper enim rebar, non sufficere ad comprobendam in *Acutis* Medendi rationem, ut feliciter ea cederet, (cum ab imperitissimarum muliercularum temeritate sanentur nonnulli,) sed requiri adhuc, ut morbus nullo negotio victus quasi suoapte genio cedat, atque abitum affectet quantum ejus fert natura. Sed hoc obiter.

Ineunte *Junio* 1672. Vir Nobilissimus, ac Prudentissimus Dominus Comes *Salisburiensis* hæc Febre laborans cum torminibus, alvo tamen non solutâ, accersiri me jussit, & Methodo propositâ sanitati redditus est. Neque alia mihi ulla fuit opus dum hæc staret Febris.

In Adolescentibus, aliquando & in paulò provectoribus, Febris hæc caput nonnunquam petebat, unde delirabant, non quidem ut in aliis Febris Phreneticorum more, sed quasi stupore, ad *Carum* proximè accedente, perculsi. Hoc illis præ cæteris accidebat, qui sub morbi principio in sudoribus quoquo modo extorquendis operam inauspicatò collocarant. Non id mihi contingebat

Felicitatis, ut his sublevandis par tunc temporis essem, licet nullum non moverem lapidem, nullumque non è remediis hætenus notis in suppetias advocarem. Atque hæc de Febre hujus *Constitutionis* possint sufficere.

C A P. V.

Morbilli Anni 1670.

Sub initio *Januarii* 1670. (ita ut solent præmaturè) *Morbilli* sunt ingressi, atque indies magis invalescebant, donec instante *Verno Æquinoctio* adepti, exinde iisdem gradibus immixti tandem *Julio* sequenti penitus extinguerentur. Horum jam ego Historiam (cùm omnium quos hætenus vidi in suo genere perfectissimi illi mihi videantur,) certam atque exquisitam, quatenus mihi tum observare licuit, literis consignabo.

Ortum habet hic morbus, atque Occasum temporibus supra notatis. *Infantes* plerumque aggreditur, omnesque adeò ex illis, iisdem mœniis conclusos. A rigore atque horrore, calorisque & frigoris, quæ se mutuo *primo* die expellunt, inæqualitate tragoediam orditur; tandem effulgente *secundo* die in Febrem consummatam definit, vehementi ægritudine, siti, inappetentiâ, linguâ albâ, (non verò siccâ) tussiculâ, capitis atque oculorum gravedine, & somnolentiâ perpetuâ stipatam.

tam. Plerumque etiam è naribus atque oculis stillat humor; atque hujusmodi lacrymarum in oculos effusio certissimum est signum morbillorum ingruentium. Cui & hoc addendum haud minus certum, quòd etsi in facie, exanthematum specie, hic affectus ut plurimum se prodit, in pectore tamen non tam exanthemata quàm maculæ latæ & rubræ superficiem cutis non superantes, conspiciuntur; sternutat ager tanquam à suscepto frigore, intumescunt palpebræ (paulò sc. ante eruptionem,) vomit, sæpius tamen laborat *Diarrhœa* cum Dejectionibus coloris subviridis, Dentientibus autem maximè id convenit. Infantes etiam per hunc morbum solito sunt morosiores. Ingravescunt ut plurimum symptomata ad *quartum* usque diem, quo tempore plerumque (licèt ad diem *quintum*, aliquando differantur) circa frontem & reliquam faciem maculæ parvæ rubræ, pulicum morsibus persimiles, prodire incipiunt, quæ tam numero quàm magnitudine auctæ, racematim coalescunt, & faciem maculis rubris majusculis variæ figuræ, interstinguunt. Quæ quidem maculæ rubræ è parvulis quibusdam papulis rubris haud longè ab invicem distitis, supra cutis superficiem paululum elevatis, conflantur, quarum protuberantia, digito leviter admoto, tactu potest deprehendi, licèt oculorum longius remotorum aciem ferè effugiat. A facie, quam primò solam occupant, sensim ad pectus ventremque, crura deinde ac tibiae se diffundunt hæ maculæ, licèt truncum atque artus rubore inficiant tantum, nulla eminentia sensibili cutis æquabilitatem transgressæ. Eruptione *Morbillorum* non perinde deliniuntur symptomata, atque *Variolarum*; Vomitu-

tum tamen post eruptionem nunquam observavi; Tussicula nihilominus, Febrisque intenduntur, cum spirandi difficultate, oculorum debilitate defluxioneque in eosdem decumbente, somnolentiâ perpetuâ, atque inappetentiâ, uti prius adhuc perseverantibus. Die *sexto*, aut circiter, frons & facies asperescunt, emorientibus pustulis, ruptâque cuticulâ, & per id temporis maculæ per reliquum corpus & latissimæ sunt, & maximè rubescunt. *Octavo* circiter diē maculæ in facie evanescent, & vix in reliquo corpore cernuntur; *nono* verò nullæ sunt prorsus, facie atque artubus, quandoque & toto corpore quasi farinâ conspersis; particulis scilicet disruptæ cuticulæ paulum elevatis & vix cohærentibus, quæ morbo jam abituriente in frustra distrahitur, & postea à toto corpore squammularum formâ decidit. Evanescent itaque *Morbilli* diē ferè *octavo*, quo tempore vulgus (à spacio quo perdurare solent Variolæ, deceptum) eosdem introverti affirmat, licet reverà illi cursum à natura destinatum absolverint, & symptomata quæ iisdem recedentibus superveniunt ex eo nata autumat, quòd justo citius se intro *Morbilli* receperint. Observare enim est, Febrem atque spirandi difficultatem tunc temporis augeri, importuniùs urgere Tussiculam, ita ut nec interdiu, nec etiam noctu ferè somnus possit obrepere. Infantes præsertim sub regimine calidiori, aut qui calidioribus usi sunt medicamentis ad promovendam Morbillorum eruptionem, huic malo sunt obnoxii, quod Morbillis jam facessentibus se ostendit, unde in *Peripneumoniam* conjiciuntur, quæ plures jugulat quàm aut Variolæ ipsa, aut symptoma quodcunque ad eum spectans morbum; licet omni
prorsus

prorsus periculo vacent *Morbilli* si modo peritè tractentur. His etiam non raro accidit *Diarrhæa*, quæ vel morbum statim excipit, vel etiam ad plures septimanas excurrit post morbi, omniumque ejus symptomatum fugam; hæud sine magno ægri discrimine, in quo abhinc ortâ spirituum profusione continuâ, versatur. Aliquando etiam post regimen intensè calidum Exanthemata livescunt primò, mox nigrescunt; id verò *Adultis* tantum contingit, de quibus conclamatum est ubi primùm nigredo ista conspicitur, nisi Phlebotomiâ & temperationis regiminis refrigerio iis actutum subveniatur.

Morbillis ut naturâ, ita & medendi, quam sibi poscit hic morbus, ratione, cum *Curatio.* *Variolis* satis convenit: Medicamenta, & regimen calidiora periculi plenissima sunt, utut frequenter in usum revocentur ab ignavis ægrorum Curatricibus, eo animo ut morbus à corde procul submoveatur. Fœliciter præ aliis mihi cessit methodus illa, quâ æger ad dies binos solum ternosve ab eruptione lecto astringebatur, quò sanguis leniter pro morbi genio particulas inflammatas facilè separabiles, à quibus offendebatur, per cutis spiracula diffaret; nec lodicibus, nec igne, præter modum quem sanus tenebat, adjectis: A carnibus quibuscunque arcebam, juscula avenacea, hordeacea, & similia, nonnunquam & pomum coctum concedebam; Potus vel erat Cerevisia tenuis, vel Lac cum Aquæ triplo coctum. Tussim, quæ huic morbo ferè assidua est, decocto aliquo Pectorali subinde hausto delinitam volui; uti etiam eclegmate aliquo eundem scopum attingente. At præ reliquis *Diacodium* omni nocte ab ipso morbi insultu per totum

ejus decursum exhibendum curavi. Ex gr. *Rx Decoct. pectoral.* ℞ j β. *syr. violac. & capill. Veneris an.* ℥ j β. *mis. f. Apozema. Cap.* ℥ iij vel iiij. *ter vel quater in d'e.* *Rx ol. amygdal. dulc.* ℥ ij. *syr. violac. & capill. Ven. an.* ℥ j. *sacchari cand. albi q. s. mis. f. eclegma, de quo sapius lambat, præcipue quando tussis urget.* *Rx aq. cerasor. nigr.* ℥ iij. *syr. de meconio* ℥ j. *mis. f. haustus, sumendus sing. noctibus.* Si vero infans fuerat ager, minuenda erat tam Pectoralium quam Narcotici dosis, pro ratione sc. ætatis.

Rarissimè perit qui hoc utitur regimine; nec, præter necessaria atque inevitabilia morbi symptomata, novis insuper malis atteritur: Tussis præ reliquis fatigat; à qua tamen nihil est periculi, nisi morbo jam prætergresso; cumque adhuc per septimanam unam aut alteram persistat, auræ liberioris usu, ac remediis Pectori dicatis, haud difficulter fugatur; quinimò sponte suâ & paulatim decrescit & tandem fatiscit.

Si autem ager à Cardiacorum, vel Regiminis justo Calidiorum usu, post eorum discessum (quod valde est familiare) Febre vehementi atque *Dyspnœâ* aliisque Accidentibus, qualia *Peripneumonicos* solent affligere, in vitæ discrimen adducatur, felicissimo semper eventu *vel* tenerrimorum Infantum venas in brachio secui, eductâ eâ sanguinis quantitate quam ætas viresque indicarent. Quandoque etiam, urgente morbo, Phlebotomiam iterare haud sum veritus. Profecto haud paucos Infantes hoc statim symptomate enecandos, benedicente summo Numine, misso sanguine eripui. Infantibus autem accidit illud post *Morbillorum* recessum, quibus ita est exitiale, ut inter præcipuos

præcipuos *Parcarum* ministros jure habeatur, plures jugulans quàm vel ipsæ Variolæ; nec dum mihi visus est qui certâ aliâ methodo, eidem potuit occurrere. Quin & *Diarrhœa*, quam *Morbillos* excipere diximus, Venæ-sectione pariter sanatur; cum enim halitibus inflammati sanguinis in intestina ruentibus ortum suum debeat (quod etiam in *Pleuritide*, *Peripneumoniâ*, aliisque, qui ab inflammatione creantur, morbis usu venit) à quibus illa ad excretionem stimulantur, sola Venæ-sectio levamen adferet, à qua tum revelluntur acres isti humores, tum etiam sanguis ad debitam redigitur temperiem.

Neque est cur quis miretur me in teneris infantibus Venæ-sectionem instituendam suadere, cum sanguis, quantum ego hætenus potuerim observare, haud minùs tutò ex eorum venis quàm ex adultorum extrahatur. Et profectò ita est illa necessaria, ut nec symptomati memorato, nec aliis quibusdam quæ infantibus accidere solent, omisâ Phlebotomiâ certò mederi valeamus. Exempli gratiâ, quo pacto Puerorum *Dentientium Convulsionibus*, quæ nono decimoque mense superveniunt, (cum Gingivarum intumescentiâ doloreque, à quibus comprimuntur nervi atque irritantur, unde etiam Paroxysmi isti nascuntur) sine Venæ-sectione opem feremus? Quæ sola in dicto Affectu *specificis* quibuscunque vel decantatissimis, quæ hætenus innotuere, longè est anteferenda; quorum nonnulla adventitio calore nocent etiam, & dum occultâ aliquâ proprietate morbo adversari creduntur, manifesto calore eidem militant, atque ægrum ad plures deducunt. Prætereo impræsentiarum ingens illud solatium quod adfert Venæ-sectio

sectio Infantum *Pertussi*, (quam Nostrates vocant *Hooping Cough*) in qua Remedia quælibet Pectori dicata longo post se linquit intervallo.

Quod de horum symptomatum *Morbillis* decedentibus supervenientium, curatione jam diximus, nonnunquam etiam eisdem florentibus potest competere, si nimirum artificiali, si fas est dicere, atque adscititio calori ea debeantur. Hoc anno 1670 famulam Dominæ *Anna Barington* hoc morbo laborantem, unâ cum *Febre*, *Dyspnœâ*, *Maculisque purpureis* corpus omne deturpantibus, aliisque symptomatis quam plurimis periculosissimis, Medicus invisebam; cum regimini, & Medicamentis, quæ satis multa usurpaverat, calidioribus ista omnia tribuerem, sanguinem è brachio extrahendum curavi, & Ptisanam Pectoralem atque Refrigerantem sæpe assumendam præscripsi, quorum ope, & regiminis simul temperationis, & maculæ, atque alia omnia symptomata pedetentim evanescebant.

Hicce Morbus, mense *Januario*, ut dictum est, natus, ad *Equinoctium* usque *Vernum* crescebat indies; à quo tempore imminutâ paulatim vi, sequenti *Julio* planè desiit; nec est reversus per omnes annos quibus hæc *Constitutio* dominabatur, nisi quod insequenti Vere, nonnullibi, licèt rariùs, se ostenderet. De *Morbillis* hæc dicta sunt.

CAP. VI.

Variola Anomala Annorum 1670, 71, 72.

Morbilli prædicti, (quod jam supra innuimus,) *Variolarum* speciem, ab illa quam propagaverat *Constitutio* præcedens, diversam introducebant, eodem ferè cum illis tempore ingredientem, initio sc. *Januarii 1670*; quæ licet non usque adeò *Epidemica* atque ipsi *Morbilli*, eodem tamen comitabatur per omne illud tempus quo dominabantur, atque iis etiam fatifcentibus, per residuos hujus *Constitutionis* annos perseverabat. *Dysenteriiis* nihilominus primas concedebat, sub auspiciis *Autumni* iisdem faventis atque amicissimi, grassantibus; *Hyeme* verò, *Dysenteriiis* alienâ tempestate pressis, denuò recrudescebat hæc de quâ agimus species. Atque hunc servabant ordinem per singulos hujus *Constitutionis* annos, nisi quòd postremo quo illa vigeat *Autumno*, Anno sc. 72, (languescente jam istâ *Constitutione*, & *Dysenterias* jam exolescentes segniùs promovente) *Variola* præter solitum hoc quoque tempore grassabantur, atque ita pares *Dysenteriiis* concurrebant, ut haud facile esset dictu, quis morbus plures occuparet; licet quantum ego conjectando valui, prævalere *Dysenteria* adhuc videretur. Quin & hæc etiam *Variola*, ad exemplum *Epidemicorum* aliorum quorumlibet, primo statim insultu atrociores erant, atque indies increbrescebant donec

donec ad statum pervenissent, quem semel transgressæ, tum quoad symptomatum vehementiam, tum ægrorum numerum, sensim imminuebantur.

Sed ut particularia earum Phænomena referamus; haud parum præter opinionem mihi primum comparebat hoc *Variolarum* genus, cum animadverterem istud quam-plurimis Phænomenis insignioribus ab eo differre quod produxerat *Constitutio* præcedens, & in quibus observandis me operam satis sedulam olim collocasse rebar. Hæc tantum earum Phænomena ab alterius generis Phænomenis dissidentia, impræsentiarum tractabo, prætermittis iis quæ cum Variolis ita prolixè supra descriptis habebant communia.

Discretum Variolarum genus his tantum à genere *Discreto communi* alterius *Constitutionis*, disternabatur: Primo, quòd cum in iis, quoties erant *interstincta*, Eruptio diem *quartum* prævertere non soleret, hinc in *tertium* plerumque incidebat; quòd *Confluentibus* solenne quidem est. Deinde non ad eam magnitudinem, procedente morbo, hinc assurgebant pustulæ atque in alio genere; magis autem exasperabantur in minori mole, & sub diebus ultimis ubi jam maturuerant *nigræ* frequentius viscebantur. Illud etiam addam, quòd nonnunquam, licet rarius, ægrum etiam paucissimis notatum pustulis, *Ptyalismus*, haud secus atque in *Confluentibus*, exercebat. Ex quibus conficitur, *Distinctas* hujus *Constitutionis* Variolas, ad *Confluentium* naturam propius accedere, atque *Inflammationis* magis intensæ esse participes, quàm quæ in *Distincto* Genere usu venire solet.

Confluen-

Confluentes verò ab aliis, quas per alios annos ego observaveram, *Confluentibus*, in multis, quæ jam recensebo, discrepabant. Nunc *secundo*, nunc *tertio* die se primum monstrabant, specie tumoris subrubri, atque uniformis, vultum omnem contingentis, *Erysipelate* quidem densioris, nullo ferè visibili pustularum discrimine; reliquum corpus congeries quædam (ceu panni latiores,) ex infinitis propemodum pustulis rubris efferatis in unam conflata variegabant, inter quas sparsa, in femoribus præcipue, vesiculæ quædam satis conspicuæ, ambustorum ad instar, sero limpidiore distentæ eminebant; quod quidem disruptâ subinde pelliculâ copiosè effluebat, subjectâ carne nigredine & Sphacelo quasi affectâ. Rarius autem occurrebat hoc tam dirum symptoma, idque primo tantum mense quo hæc species regnabat: Quo tempore inter alios ita male multatos, ineunte *Januario* 1670 accersiri me curavit vir probus, nomine *Collins*, Zythepsa in Parochiâ S. *Egidii*, cujus filius adhuc infans vesiculas habuit in femoribus Juglandem nucem exaquantibus, sero limpidiore repletas; quibus disruptis substrata caro quasi mortificata omnino comparebat, atque non ita diu post æger satis concessit; quæ & eorum omnium fors fuit, quos hoc tam funesto symptomate correptos vidi unquam. Die *undecimo* circiter, pellicula alba resplendens tumori subrubro, variis faciei partibus, & paulatim vultui omni obducta est. Pellicula hæc alba brevi post materiam quandam crustosam splendescentem eructabat, colore quidem neque flavo, neque fusco, (qui duo in aliis Variolarum speciebus reperiuntur,) sed rubro saturato, concretum sanguinem imitante, qui maturescente
pustulâ

pustulâ ad nigrorem indies magis accedebat, donec tandem facies integra nigredine, fuliginis omnino æmulâ, tingeretur: Cûmque in aliâ Variolarum *Confluentium* specie dies *undecimus* in maximum vitæ discrimen ægros adduceret, & plerisque emorientium supremus esset; in hac specie æger, nisi regimine immoderatè calido oppressus mortis refrigerium maturius præoccupasset, *decimum quartum* ut plurimum diem, aliquando etiam *decimum septimum* expectabat, quo demùm elapso salva res erat. Notandum est tamen, quòd qui lethalibus istis vesiculis ac mortificatione, quæ nonnullis primo mense quo hæc species invadebat accidisse memoravimus, Libitinæ destinabantur, intra paucos dies ab eruptione interibant.

Et Febris, & symptomata alia omnia quæ vel præcedebant, vel comitabantur hoc Variolarum genus, graviora erant quàm in præcedente, & Inflammationis adhuc majoris manifesta dabant indicia. Ægri ad Salvationem erant procliviores: Pustulæ & efferationes, & mole longè minores; ita ut non facilè, ubi primum apparebant, ab *Erysipelate* quis eas discreverit, vel etiam à *Morbillis*, nisi quòd hi ex die Eruptionis, & aliis signis in historia morbillorum suprà recensitis, certò innotescant. Pustulis decidentibus furfures diutius hærebant, fœdioraque stigmata inurebant cuti. Operæ pretium est & illud adjungere, quòd durante hac omni *Constitutione*, quâ tam Epidemicè sæviebant Dysenteria, *Variolæ* regimine justo calidiore provocatæ per Dysenteriam nonnunquam viam sibi facerent, quod ne semel accidisse hætenus quidem animadverteram.

Obser-

Observare autem convenit, *Variolas* hæc non ita diris symptomatis per omnia sua tempora fuisse stipatas; postquam enim binos exegerant annos, tertio, sc. 1672, mitescere cœperunt, & exuto nigro colore, paulatim ad flavum illum, & *favorum* similem, accedebant, qui *Variolis Legitimis* maturefcentibus est propius; ita ut postremo hujus *Constitutionis* anno, benignæ plane essent & boni moris, habitâ generis ratione. Quo non obstante, satis liquebat illas ad aliam prorsus Classem relegandas esse, ex pustularum nimirum exiguitate tam eximiâ, ad salivationem dispositione, atque aliis.

Quamlibet ob causarum Differentiæ cujuslibet specificæ quâ immergimur, ignorantiam, impossibile fuerit *rationem* harum *Variolarum formalem* comprehendere, quatenus ab illis, quas alia promit *Constitutio*, contradistinguuntur; mihi tamen liquidò constabat ex singulis Phænomenis *inflammationem* in his quàm in illis longè immaniore fuisse, ac proinde omnem medendi rationem in eo stare, ut pluribus adhuc repagulis sisteretur effrænata sanguinis Ebullitio. Id autem maximè efficiebatur (post *Hypnotica* dicto modo exhibita) regimine temperato, indulgendo sc. ægro usum liberaliorem liquoris alicujus qui non eum excalefaceret, sed potius fervidissimum illum æstum (quo hic morbus, pustulis maximè ad maturitatem jam pervenientibus, miseros præ cæteris quibusque morbis fatigat atque exurit) illico commitigaret. *Decoctum Album* dictum, ex pane sc. C. C. C. exiguâ quantitate in multâ aquâ factum, & Saccharo dulcoratum hîc juvabat; at Hydrogala è tribus Aquæ partibus

partibus & Lactis unâ simul coctis, & ægri palato & votis magis ut plurimum, refrigerando respondit; nec eo tantum profecit ingesti liquoris copia, quò insignem calorem, cum *Maturationis* Febre præcipuè vigentem, restingueret, sed quatenus Ptyalismum etiam promoveret, atque eundem diutius protraheret, quàm poterat fieri si æger nimio æstualet calore. Præter hæc omnia, sæpe-numerò ita bene cessisse liquores hosce affatim haustos observavi, ut eorum usu *Variolæ*, quæ cum pessimis *Confluentia* signis exhibant, progrediente morbo *Distincta* sint factæ; pustulæ quæ matur-scentes rubram primò, mox nigram materiam aliter evomuisent, flavissimæ comparerent; pro-fferatis insuper atque minutulis, *benigna* atque optimi moris haberentur.

Neque etiam *Fluxus Mensium*, qui fœminis hoc morbo laborantibus haud infrequens accidit, libe-rale horum liquorum usum quicquam prohibet; imo verò & suadet, si nempe tempore non solito isti fluant. Etenim non jam aliâ de causâ peri-clitantur fœminæ, nisi quòd sanguis ab immodico morbi calore plus justo attenuatus, quâ data por-ta ruat, naturæ ductus sequens; præsertim ubi noxia Curatricum temeritas, regimine calidiori, & *Decocto C.C. cum floribus Calendulae, &c.* adhibitis, oleum igni affuderit. Quicquid autem sanguinem potenter diluit contemperatque, licet non imme-diatè, in quantum tamen ejusdem fluxum cohibet, tum pustulis, tum faciei manuumque tumori in statu conservandis necessario conferet; cum ex adverso Remedia calidiora, licèt ad hunc scopum rectius videantur collimare, cum tamen jugem hunc sanguinis fluxum promoveant, longissimè ab-errent.

errent. Quinimò nec dubium mihi est quamplurimas mulieres hoc errore periisse, dum sc. Assistentes, ne pustulæ ob sanguinis fluxum conciderent, veriti, malo huic Cardiacis medicamentis, & regimine adhuc calidiori adhibitis occurrere niterentur, quo facto misellas certius pessunderunt; quantumlibet *adstringentia* varia Cardiacis admiscentes, Hæmorrhagiam sistere, atque pustularum unà tumorisque debitam elevationem tueri fategerint.

Haud ita pridem *Dominam* tam virtutibus quàm stirpe prænobilem, *Variolis nigris* & mali moris laborantem, tractavi. Quamvis autem ab initio iis omnibus illi interdixeram, à quibus sanguis excitari poterat, cum tamen temperamento esset admodum sanguineo, viridi juventâ vegetâque, fervida etiam anni tempestas accederet, derepente, tertio scilicet die ab eruptione, ita largo *Mensium profluvio*, tempore illis non debito, correpta est, ut astantes mulieres eam jam abortivisse suspicarentur. Licet hoc symptoma ad dies multos importunè urgeret, non tamen idcirco existimavi Lactis & Aquæ usum à me præscriptorum, intermitteri debere: quid quod magis jam necessarium illum esse, & liberalius adhuc indulgendum censuerim? quod etiam per omnem morbi decursum factitavimus, præsertim cum appeteret *Febris Maturationis*. Quo quidem tempore Medicus Doctissimus, Candidissimusque, Dominus D. *Millington*, ejusdem mecum olim *Collegii Socius*, jam amicissimus, ad sociam operam invitabatur; qui cum omnia factis bene respondere, pro hujus morbi genio, animadverteret, mihi lubens assensit ut pergeret agra dictos liquores affatim haurire, quos ipsa sibi gratissimos

R

tissimos, & tam ad salivam facere quàm ad refrigerium & refectionem sæpe affirmabat. Cum verò jam indurari facies cœperit, & crustâ obduci, ab halitibus putridis à materia purulentâ, quæ in hoc pessimo *Variolarum* genere male olebat, intromittendis ægræ nostræ metuentes, vini Canarini semicocti cochlearia paucula, semel in die assumenda, vel quoties in ventriculo ægritudine aliquam persentisceret, concessimus. Pauculis hisce, nisi quod haustulum etiam *Paregoricum* horâ somni quotidie imperaverimus, convaluit; neque delirio, neque alio quovis symptomate, præter dictam Hæmorrhagiam, grave aliquod periculum minitante. Facies manusque fatis intumescabant; pustulæ, quantum tulit morbi species, fatis magnæ erant; Salivatio copiosa & facilis ad metas usque; postremo, quantumlibet pustulæ quæ faciem obsidebant, cum maturefcerent nigredinem affectare viderentur, in plerisque tamen ejus partibus flavescebant.

Quibuscunque verò caloris atque inflammationis gradibus *Variolarum* species, huic *Constitutioni* peculiaris, alias aliarum *Constitutionum* species superaverit, cum tamen *Discretæ* essent Pustulæ, vel saltem *paucæ*, docuit experientia, non opus esse tantâ prædictorum liquorum quantitate ingerendâ; fatis autem fuit, ut æger pro sitis modo atque imperio cerevisiam tenuem potaret, jusculis Avenaceis, Panatellâ, & pomo cocto subinde, vesceretur; & si ex Ephebis excesserat, *Paregoricum ex Symplo de meconio*, cum vel ægrota-
ret, vel ob nimias vigilias delirare inciperet, assumeret. Neque aliud quicquam tentabam (nisi quod ægros lecto addicerem) ubi pustulæ *rare*
compa-

comparebant. Atque hæc solâ Methodo Charissimus mihi filius, *William Sydenham*, distincto hujusmodi Variolarum genere laborans mense Decembri 1670, favente Numine, restitutus est.

De Variolis hujus *Constitutionis* nihil superaddam, cum jam aliam speciem fusiùs tractaverim, à quibus hæc in eo tantum discrepant, quòd naturæ scilicet calidioris fuerint, & magis *inflammatoria*; unde sequitur, diligentiozem adhuc operam fuisse navandam, ut restingeretur intensior iste calor, qui tam iis naturalis erat, & ægro ita certum minitabatur incendium.

C A P. VII.

Colica Biliosa An. 1670, 71, 72.

PER omnes hujus *Constitutionis* annos, cum sanguis ad humores cholericos fervidusque in viscera deponendos propensior esset, *Colica Biliosa* præter solitum plures invasit; qui morbus licet *Chronicis* annumerari debeat, ac proinde extra oleas mihi sit, cum tamen ab eadem sanguinis indispositione penderet hoc tempore, à qua & *Epidemici* plerique qui tum grassabantur, vel eo nomine hîc mihi veniet tractandus, præcipuè verò quia animadverti, morbum huncce eadem planè præcessisse symptomata Febrilia, quæ *Dysenteriam* per illa tempora regnantem præcedere solebant; atque eundem etiam aliquando (quod supra notavi)

Dysenteriam, quæ post diuturnos cruciatus agro tandem valedixisse videretur, fuisse infecutum. Ubi verò *Dysenteriam* diutinam non excipiebat, plerumque à Febre ordiebatur, quæ per horas aliquot tantum affligens, in hunc morbum solebat definere. Juvenes ut plurimum temperamento calido ac bilioso præditos, æstate præsertim, adori-
tur. Intestinorum dolor atrocissimus est, & præ cæteris omnibus, quibuscum mortalium calamitosissimi committuntur, maximè intolerabilis. Intestina nonnunquam quasi injectâ fasciâ constringit, nunc in punctum contractus quasi terebello perforat: subinde remittitur dolor, mox recrudescit Paroxysmus, quem æger præsentens, vultu miserabili atque ejulatu ceu præsentem exhorret, & averfatur. Sub initio hujus morbi non ita certò ad unum aliquod punctum determinatur dolor atque in ejusdem progressu; neque tam crebra est vomituritio, neque alvus ita pertinaciter *Cathartico-
rum* vim eludit; quo autem magis augetur dolor, eo obstinatiùs in puncto figitur, vomituritio succedit frequentior, & major alvi Adstrictio; donec tandem ab ineluctabili horum symptomatum vi *totalis Peristaltici intestinorum motus inversio* (nisi maturius quis tulerit suppetias) atque *Iliaca Passio* procurantur; in quo morbo *Cathartica* Medicamenta omnia in *Emetica* statim transeunt: Enemata etiam injecta, unâ cum alvi fæcibus, per omnem intestinorum ductum sursum lata, vomitu ejiciuntur. Quæ hoc modo excernitur materia, sincera si fuerit atque *ἀπύρνη*, viridis aliquando, aliquando etiam flava, aut insoliti cujusdam coloris spectatur.

Cum singula hujus Affectus Phenomena, eum ab acri aliquo sive humore, sive halitu, è massa sanguinea in intestina excusso, nasci apertè doceant, Indicatio Curativa primaria mihi hæc est, ut sc. evacuetur dictus humor, tam *Antecedens* in venis, quàm *Continens* in visceribus conclusus; altera verò ab hac, ut Anodynorum usu & compescatur humorum eò tendentium impetus, & mitigetur inimitissimus dolor.

Sanguinem itaque è brachii venis paulò liberaliùs educi (si nempe id fuerit hætenus intentatum) & post horas 3 vel 4 Anodynum exhiberi curo. *Curatio.* Postero die Catharticum aliquod Lenitivum præscribo, interposito die uno repetendum, ad tertiam etiam nonnunquam vicem, prout humoris reliquæ plures mihi videntur, aut pauciores. Observandum est autem, quòd si malum hoc sive Fructibus Horariis nimis avidè ingestis, sive alii cibo cuicunque *δυσπείπτος* originem suam debeat, unde sc. succi pravi corruptique primùm in sanguinem transmittébantur, atque ex eodem postliminio in viscera; rebus, inquam, sic stantibus, ventriculus ante omnia eluendus est Lacte Cerevisiato affatim hausto, & per vomitum rejecto, quo exantlato, Anodynum propinandum est; sequenti autem die primùm vena secanda, & in cæteris eo quem jam docuimus ordine, procedendum.

At verò cum & doloris vehementia, & vomitum, ob quam intestina ad inversionem quasi feruntur, Catharticorum operationi obsistant, intendendæ sunt eorundem vires, nequè Leo subere excipiendus; frustra enim mitius Catharticum exhibueris, nisi fortè æger alvo sit facile solubili,

quod diligenter inquirendum est: Cùm enim huiusmodi medicamen viam sibi facere per intestinorum canales non valeat, æger ab eo læditur magis, dum scilicet ab ejusdem inefficaci agitatione & vomitus & dolor augentur. Potio Cathartica Lenitiva ex infusione *Tamarind. fol. Senn. & Rhei*, in qua dissolvi possunt *Manna, & Syr. Rosaceus*, Catharticis aliis anteferenda, cùm humores minùs exagitet & commoveat: Cùm tamen five ob ægri aversationem medicamenti formæ liquidioris, five vomituritionem, in ventriculo retineri vix queat, Pilulæ necessario in subsidium vocandæ; inter quas *Cochiæ* mihi præ cæteris semper placuere, utpote certissimo pede quam cœperunt viam insistentes, tum in hoc casu, tum aliis plerisque. Ubi verò tanta est five Ventriculi debilitas, five etiam Vomituritio, ut nec Pilulæ possint detineri, ibi remedium primò *Anodynum* impero, & paucis horis elapsis *Catharticum*; eo temporis spatio interjecto, ut *Catharticum* à *Narcotico* tanto distet intervallo, ut ab eo non vincatur & pereat, eas autem in ventriculo moras trahat, quæ ad virtutem Purgativam eidem communicandam sufficiant, ut suam demum exerat operationem, cessante altero. Licet *Catharticum*, modò id possit fieri, diu post *Anodynum* rectissimè propinatur, cùm etiam ad horas duodecim ab hoc assumpto, alvus isti ægriùs respondeat, atque non nisi operosius solvatur.

Cùm autem hîc, uti in aliis plerisque morbis in quibus indicantur *Narcotica*, *Catharticum* semper dolorem intendat (saltem finitâ jam operatione, quâ quidem vigente mitiùs nonnunquam cum ægro agitur,) idcirco solenne mihi est *Anodynum*

dynam ingerere, ubi primùm expiravit *Catharticè* ἐνέργεια. Quale quidem mane etiam & serò quotidie hauriendum impero, spatio sc. omni inter Purgationes medio, quo certius dolorem confopiam, donec Catharsis debitè fuerit celebrata.

Peractâ Catharsis humorum ὀργασμὸν compescere (quod jam solum restat agendum) *Anodyno* mane & vesperi jugiter exhibito, contendo; quod etiam sæpius aliquando est repetendum: nec unquam mihi contigit, dolores vehementiores sedare posse nisi Dosi largiori & reiteratâ; quæ enim alteri malo debellando par esset, ab hoc vincitur, violentiâ doloris remedii vires frangente. Tutissimè autem repetuntur *Narcotica* urgente hujusmodi dolore, non item ubi ille desierit. Quamobrem doloris indicium secutus, *Narcoticum* repeto, donec vel cessaverit ille, vel admodum fuerit mitigatus; eo nihilominus interjecto temporis spatio, ut compertum mihi sit, quid à dosi præcedente sperari debeat antequam alteram superaddam. Plerumque verò, nisi ubi summè viget dolor, *Paregoricum* mane & serò exhibitum sufficiet. *Anodynum* mihi familiare *Landanum* istud *Liquidum* est suprâ descriptum, cujus guttæ xvi in Aqua Cardiacâ stillatitiâ solvuntur; vel augetur dosis pro doloris magnitudine.

Simplicissima hæc Methodus, quâ primùm Humor peccans Venæ-sectione & Purgatione evacuat, deinde *Narcoticorum* ope conciliatur quies, semper mihi felicissimè cessit præ aliis quæ mihi hætenus innotuere omnibus. Cum *Enemata* Carminantia, eo fine injecta ut humores acres exterminant, crabrones irritent tantum, & concitato humorum tumultu diuturniorem reddant morbum.

Hic autem imprimis animadverti volo, quod licet tam Phlebotomiam quam Catharsin huic ferendi Methodo necessario esse præmittendam affirmavero, nonnunquam tamen, re ita postulante, ea utrâque omisâ à *Paregoricis* ordiendâ tela est. Exempli gratiâ, ubi ob prægressam ægritudinem aliquam Evacuationes copiosiores non ita diu ante *Colicæ* adventum institutæ fuerint; (non raro enim ob viscerum debilitatem, maxime si accedat major caloris gradus à vino, vel spirituofo liquore alio immodicè hausto, qui nuper ab alio convaluere morbo in hunc præcipitantur) hoc, inquam, in casu non modò non necessarium, sed & noxium esse censeo, alia insuper adjiciendo Cathartica novos excitare tumultus, atque omnia denudò perturbare. Illud jam taceo, quod in hoc Affectu æger ut plurimum, prius quam consulatur Medicus, repetito *Enematum* usu intestina satis proluit; ita ut partim hac de causa, partim ob diuturniorem morbi moram *Narcotica* ferè sola in usum videantur revocanda.

Mense *Augusto* 1671. Nobilissimus Dominus Baro *Annesly*, *Colicâ Biliosâ* laborans cum cruciatu intolerabili, & frequenti vomituritione, jam ab aliquot diebus, ad Castellum de *Belvoir* accersiri me jussit; nullum non *Enematum* genus, atque alia insuper remedia à Medicis Doctissimis Experientissimisque eo locorum degentibus præscripta jam tentaverat. Ego nullis usus ambagibus, repetitum *Narcoticorum* usum ad normam jam traditam suasi, quorum ope propediem convaluit, & mecum ad urbem sanus rediit.

Quandoquidem autem dolor hic præ cæteris quibusque ex sua naturâ recidivus sit, omnis ei reverendi

tendi anfa *Anodyno* bis quotidie ad aliquot dies exhibito præcindenda est. Quòd si, quoties intermittitur Narcoticum, dolor subinde recrudescat, (ut nonnunquam fit) nihil à me hætenus excogitari potuit quod ad persanandum ægrum ita certò faceret atque *Equitatio*, vel in curru vectio, quo longiora itinera confici debuère; *Anodyno* interim mane & serò indefinenter propinato. Hujusmodi enim exercitiis materia morbum committens in corporis habitum deducitur, & sanguis perpetuâ agitatione comminutus de novo quasi depuratur; ipsaque demùm intestina caloris nativi excitatione haud parum corroborantur ac rescillantur. Nec pudet fateri, me dicto exercitio in partes adscito morbum hunc, cui alio quovis modo devincendo par non fui, plus semel penitus expulisse. Neque verò illud tentandum est, nisi post evacuationes debitas sufficienter celebratas, neque ab eo nisi post dies aliquammultos desistendum.

Pauper quidem mihi vicinus, qui & adhuc est superstes, *Colicâ Biliosâ* vehementissimâ per hos annos laboravit, quam *Catharticis*, *Clysteribus*, *Globulisque plumbeis* devoratis expugnare, diu, sed frustra erat conatus: Hic *Ego* ad frequentem Narcoticorum usum confugi, neque pœnitendâ operâ; quamdiu enim ista repeterentur, satis rectè habuit; sed cùm his palliaretur tantum malum, non extirparetur, (revertebatur enim ut primùm erat exhausta Narcoticorum vis,) *Ego* hominis misertus, & gravi morbo, & re angustâ afflictissimi, Equum ex meis commodabam, quo iter dicto jam modo peragendum aggrederetur; eoque ad dies pauculos continuato, viscera eas vires recepère,

ut

ut morbi reliquiis excutiendis paria jam essent, & sine Anodynorum præsidio omnino convalesceret.

Et ut quod res est loquar, non in hoc tantum casu, sed in morbis aliis *Chronicis* quam pluribus hoc exercitii genus nunquam non cum uberrimo fructu usurpatum memini, modò quis in illo improbius perseveraret. Si enim nobiscum reputemus ventrem inferiorem, in quo disponuntur organa secretoria, hoc maxumè exercitio vibrari, eaque succussionibus aliquot mille uno in die exagitari solere, facile credemus, eadem succum quemlibet recrementitium ibi impactum ope dicti exercitii posse excutere, & (quod majoris adhuc est momenti) validiori istà caloris nativi excitatione ita corroborari, ut munere, quod iis mandavit natura, in sanguine depurando rectè defungantur.

Diatam, si junior fuerit æger & calidioris temperamenti, refrigerantem atque incrassantem impero, puta Hordei cremorem, Panatellam, &c. & tertio quoque die, si latret adhuc stomachus, pullum teneriorem, merulamve piscem coctum; Potum non alium concedo quam cerevisiam tenuem mitèmq; vel laccum Aquà coctum: neque ulterius quicquam indulgeo, nisi Equitatio ad redintegrandum sanitatem necessaria, pleniorum victum & generosiorem postulet liquorem, quibus rependantur spirituum exercitio exhauriendorum damna.

Quinimò observatione constat, quòd ubi hic morbus minùs peritè tractatus diutissimè fatigaverit, ita ut viscera elanguescerent, atque æger extremà jam macie atque debilitate tantum non esset confectus,

confectus, in hoc, inquam, casu liberalior five *Aqua Epidemica*, five *Mirabilis*, five aliûs demum cujuscunque quâ sanus maximè delectabatur, usus, hoc tempore eundem ultra spem omnem juverit; hujus enim ope paucissimæ istæ caloris nativi spirituumque reliquiæ excitabantur, & fermentum præternaturale visceribus adhærens, & novis paroxysmis fomitem subinde ministrans, à liquoribus magis spirituosus extinguebatur.

Porro ut in morbi curatione, ita etiam & eodem jam depulso, Diætâ illa tenuis, de qua diximus, adhuc aliquandiu est observanda. Cùm enim morbus hic recidivam præ aliis omnibus affectet, atque insuper sedem sibi delegerit præcipua Coctionis instrumenta (*viscera* intelligo, jam ab eodem infirmata) vel levissimus hujus generis error malum haud leve confestim apportabit. Quocirca tam in hoc, quàm in cæteris omnibus viscerum Affectibus cibi *δυσπεπτοι* cane pejus & angue sunt vitandi; & qui conceduntur *ευπεπτοι*, eâ tantum quantitate sumendi, quæ ad vitam sustinendam possit sufficere.

Fœminarum nonnullas vexat *Affectus Hysterici* species quædam, *Colicam Biliosam* ita ad unguem referens, *Colica Hysterica*. tam doloris acerbitate, quàm situ, tum etiam humoribus coloris flavi viridisque vomitu rejectis, ut mihi obiter tractanda veniat, ne à quopiam pro jam dicto morbo hæc habeatur.

Quæ habitu corporis laxo crudoque sunt mulieres cum hoc malo præ cæteris conflictantur, quæque alio aliquo Affectu Hysterico jam pridem laboravere; aut (quod sæpenumero fieri solet) quæ à partu difficili ac laborioso ob natum infantem

tem grandiusculum, qui vires & naturam maternas nimis exhaustit, vix evasere. Regionem ventriculi, nonnunquam & paulo inferiorem, dolor haud mitior quam in Passione Colicâ Iliacâve primum obsidet, quem vomitiones sequuntur enormes, nunc viridis materiæ, nunc verò flavæ. His accedit (quod sæpe observavi) major animi dejectio desperatioque quam in morbo alio quocunque. Post diem unum alterumve facessit dolor, qui post paucas septimanas revertitur, nihilo lenius sæviens quam antequam solveretur Paroxysmus. *Icterus* quandoque satis spectabilem, comitem sibi adsciscit, intra dies pauculos sponte evanescentem. Cessantibus jam symptomatis omnibus, ubi ægra sibi satis valere videatur, levissima animi commotio, sive ab irâ sive à dolore ea fuerit excitata (quibus hoc in casu promptissimè afficiuntur fœminæ,) dolorem ferè revocat; quod etiam & de Ambulatione, & de alio exercitio quolibet prematurè nimis suscepto dicendum est; cum ab hujusmodi causis eleventur vapores in habitu corporis laxo atque imbecilliori. *Vapores* cum vulgo dico, cum sive istiusmodi sint, sive *Convulsiones* particularum partium, utrovis pariter modo solventur *παραινόμενα*. Hi vapores, sive *Convulsiones* hæ, ubi hanc illamve corporis regionem invaserint, pariunt symptomata, ei, quam invasere, parti accommoda; ac proinde licet unum atque eundem ubique morbum faciant, plerosque tamen quibus miseri cruciantur affabrè simulant; quod vel ex hoc liquet Affectu, qui cum partes *Colo* adjacentes infederit, *Colicam Biliosam* ad amissim imitatur. Neque minùs id patet in multis aliis corporis partibus eodem morbo tactis; e. g. nonnunquam

quam *Renum* alterum vehementissimo dolore afficit, unde vomitus immanis; atque etiam per ureteris ductum persæpe delatus, *calculum* simulat, & cum ab Enematis aliisque medicamentis Lithontripticis & calculo exturbando dicatis exasperatur, uno eodemque tenore diutissime affligit, subinde etiam (præter morem suum, cum per se omni vacet periculo) ægrum ad plures deducit. Vidi insuper & symptomata ab eodem prognata, quæ *vesica calculum* omnino referebant: Non ita diu est, à quo noctu excitabar, ut Comitissæ mihi vicinæ, dolore in vesicæ regione admodum violento & urinæ suppressione derepente correptæ, consulerem: Cum ego illam Affectibus Hystericis variis obnoxiam certò scirem, atque ex eo augurarer, non isto eam, quem putabat, laborare morbo, Enemata, quæ parabat ancilla, injici non patiebar, ne ab iis cresceret morbus; at horum loco, atque Emollientium, v.gr. *Syr. de Althæâ*, &c. quæ adferebat Pharmacopola, *Narcoticum* exhibui, quod symptoma illud subito compescuit. Neque sanè vel una aliqua pars corporis ab hujus mali insultibus penitus eximitur, siue interna ea fuerit, siue externa, ut sunt Fauces, Coxæ, Crura, in quibus omnibus dolorem excitat intolerabilem, atque, ubi discesserit, teneritudinem quandam quæ tangi recuset, relinquit, perinde ac si carnes multo verbere fuerint emollitæ.

Quemadmodum autem quædam ad *Colicæ Hystericæ* historiam pertinentia obiter tradidi, ne sc. illa pro *Biliosâ* falso haberetur; ita & quædam etiam alia ἐν παρόδῳ attingam, ad *symptomatis* doloris, qui eam comitatur, curationem facientia: *Curatio enim radicalis*, quæ morbum sublatâ causâ tollit,

tollit, alterius omnino est & speculationis, & loci.

Venæ-sectio & repetitæ purgationes, quæ in *Colica Biliosa* incipiente apertissimè indicantur, hic locum non habent nisi in casu infra dicendo. Docet enim experientia, & exasperari dolorem, & invalescere symptomata alia omnia, à tumultu, quem ista cient, adjuta; atque adeò plus semel animadverti, *Enematum*, vel lenissimorum, repetitionem, continuam symptomatum seriem invexisse. Experientiæ ratio etiam astipulabitur, quæ morbum hunc à spirituum potius *ἀταξία* atque inordinato motu, quàm humorum vitio aliquo produci dictabit, si expendamus nempe circumstantias illas, quibus ut plurimum originem suam debet: Hujusmodi sunt, magnæ atque indebitæ sanguinis profusiones, motus animi uti etiam & corporis violentiores, & alia id genus. Quæ omnia, remedia illa suadent proscribenda, à quibus major spirituum perturbatio possit excitari, atque eorum loco *Anodyna* esse usurpanda, licet *viridis* ac pravus materiæ vomitu rejectæ color contrarium indicare videatur: Subtilior enim est atque minutior colorum speculatio, quàm ut evacuationibus, quas ipso facto nocentesprehendimus, auctoritatem conciliare valeat. Nullusque dubito, morbum hunc (qui licet acerbissimum dolorem, nullum tamen vitæ discrimen apportat) ob errores hoc nomine commissos, lethalem sæpenumerò evadere. Adde, quòd si quis *Emeticum* vel fortissimum hodie propinaverit, ut sc. eam, quam putat, morbi mineram exhauriat, ægra postero die materiam æquè viridem aut pravi alterius coloris, atque erat prior illa, evomet.

Observan-

Observandum est tamen, eam quandoque sanguinis atque humorum copiam reperiri, quæ *Narcotici* operationi eò usque obsistat, ut, quamlibet sæpissimè repetatur, orgasmum tamen cohibere nequeat, nisi sectâ prius ægræ venâ, aut alvo subductâ; quod in fœminis temperamenti magis sanguinei atque viraginibus mihi subiit notare. Si ita se res habeat, vel Phlebotomiâ, vel Catharsi, fortè etiam utrâque, *Anodyno* via aperienda est. Celebratâ enim harum utraque, *Narcoticum*, quod prius summâ licèt dosi exhibitum nihil quicquam profecit, jam etiam in mediocri dosi, effectum obtinebit cui destinabatur. Rarò autem hoc contingit, neque tum reiteranda sunt hæc remedia. Quibus præmissis, ubi opus iis fuerit, in *Anodynis* eâ methodo, quam in *Colicâ Biliosâ* proposuimus, exhibendis progrediendum est, quæ crebrius parciùsve sunt ingerenda pro doloris recedentis ratione. Quæ quidem Methodus præsens atque instans vehementissimi doloris *symptoma* tantum respicit; cum non hic loci illam, quâ morbi *causa* occurritur, tractandam in me receperim.

Cum verò hic morbus tam in Hypochondriacis, quàm Hystericis (nam utrobique, ut alio loco dicetur, par est ratio) sæpissimè in *Ictero* desinere soleat, atque iisdem passibus quibus hic ingreditur, iste se proripiat; observandum occurrit, quòd in hac Icteri specie curandâ Cathartica omnia, vel omnino omittenda, vel si adhibenda fuerit, *Rhabbaro* solùm, vel leni quovis Medicamento utendum. Etenim metuendum, nè à Catharsi novi tumultus cieantur, ac proinde Symptomata omnia postliminio recurrant. In hoc itaque casu nihil omnino agendum, cum Icterus huic occasione originem

ginem debens, sensim sponte suâ faceſſat, ac tandem brevi temporis ſpatio penitus evaneſcat: Sin autem Icterus longas moras neſtat, atque non niſi ægre diſcedere videatur, ad Remedia confugiendum. Hoc uti ſoleo, R̄ *Rad. Rub. Tinctor. & Curcuma* an. ʒj. *Chelidon. maj. cum toto, & ſummitat. Centaur. min.* an. M. 1. coq. in equalibus partibus vini Rhenani & aquæ font. ad lb ij. Colaturâ diſſolve ſyrup. de quinque Radicibus ʒij. M. ſ. f. *Apozema*, capiat lb β. calidè mane & ſerò uſque dum convaluerit. At ubi Icterus per ſe invadit, Colicâ neutiſquam prægreſſâ, omnino oportet, ut præter alterantia jam dicta, etiam *Cholagoga*, i. e. quæ per alvum bilem ſubducunt, ægro exhibeantur, nempe ſemel vel bis antequam aggrediantur uſum præſcripti *Apozematis*, & poſtea ſemel ſingulis ſeptimanis durante ejuſdem uſu. Ut R̄ *Electuar.* è ſucco roſar. ʒij. *Rhabarb. ſubtilſſ. pulv.* ʒβ. *Cremor. tartari* ʒj. cum ſ. q. ſyr. *Cichor. cum Rheo* f. *Bolus.* Sumat ſummo mane, ſuperbibendo vini Rhenani hauſtulum. At ſi vel his diu continuatis morbus adhuc obſtiterit, ad *Aquas ferreas*, quales ſunt iſtæ *Tunbrigenses*, adeundum, quæ ex ipſo fonte bibendæ ſunt ſingulis matutinis dum convaluerit. Atque hæc de morbis hujus *Conſtitutionis*.

SECTIO QUINTA.

CAPUT I.

*Constitutio Epidemica partis Anni 1673. atque
integrorum 1674, 1675.*

CIrca initium mensis Julii 1673 alia
quædam *Febris* species est ingressa, 1673.
Constitutione verò necdum ita ad
eam unicè dispositâ ut penitus excluderentur *Con-*
stitutionis præcedentis morbi, non admodum fuit
Epidemica. Nondum enim desierat ista *Variola-*
rum species quæ Anno 1670 primùm cœpit inva-
dere, licèt jam & rariùs occurreret, & mitiora
essent symptomata; ita ut bini hi morbi pari ferè
passu procederent, neuter verò multùm grassaretur:
Priori *Constitutione* nondum ita prorsus
evanescente ut nullos proferret morbos veteris
profapiæ, (*Dysenteria* enim perpaucae adhuc re-
periebantur,) neque *Novâ* ita adhuc confirmatâ
ut eos produceret, qui alios exterminarent omnes.
Et per Autumnum hunc & Hyemem omnem
Variola pari cum hac *Febre* incedebant passu, neu-
tro tamen morbo admodum grassante, atque in-
terim tantùm non exstinguebantur *Dysenteria*.
S Novem-

Novembri autem tùm currente, post acerrimum Gelu ad dies aliquot perdurans, succedente insperato tempestate calidiori quàm ego me per istud anni tempus unquam observasse memini, pauculae *Dysenteriae* & paulò ante, & circiter Festum *Nativitatis Domini* hìc illìc spargebantur: Hæ autem extremum morientis *Lucernæ* conatum referebant, mox enim morbus hicce (ista saltem ejus species) omnino intercidit.

Præmaturè admodum sequente Anno, 1674. mense sc. *Januario*, invadebant *Morbilli*, haud minùs Epidemici atque erant isti qui eodem fermè tempore Anni 1670 fuerant ingressi. Etenim in nullam non ferè familiam se insinuabant, infantes præ cæteris omnes adorti. Non autem perinde Regulares erant, neque Typum ita ad amissum servabant, atque isti qui prædicto anno infestabant. De hac autem illorum ab invicem discrepantiâ plura dicam, ubi de illis agam particularius. Hi magis indies magisque grassabantur ad *Aequinoctium* usque *Vernale*, à quo tempore iisdem gradibus decrescebant, donec paulò post elapsum *Solstitium Aestivum* tandem evanescerent.

Sicut autem *Morbilli Epidemici*, qui invadebant initio anni 1670, *Variolas nigras* ibidem descriptas introducebant, hi pariter haud minùs Epidemici qui initio hujus anni comparebant, *Variolarum* speciem introduxère isti persimilem. Cùm enim (quod priùs est notatum,) *Variola* præcedentis *Constitutionis* post priores annos duos pustulas emitterent minùs ac minùs nigricantes, majores insuper sensim & majores donec sub finem anni 1673, pro speciei ratione, mites essent & benignæ,

nignæ, jam receptâ pristinâ feritate, & pessimis symptomatis stipatæ revertebantur. Invaluit hæc Variolarum species Autumno proximo, longius etiam in Hyemem excurrans, quæ, cum solitis calidior multò esset, morbo favebat; appetente verò tempestate frigidior imminuta est, Febri jam grassanti mox locum cedens.

Febris hæc quæ per annum perseverarat omnem, initio *Julii* 75. longè latèque 1675. depopulata est; sed *Autumno* jam appropinquante in viscera cœpit converti, nunc *Dysenteria* symptomatis, nunc *Diarrhœa* se prodens, licèt quandoque neque hanc haberet comitem, neque illam, sed caput magis tentabat, stupidiores reddens ægros. *Variola* interea, quæ jam pauculos hinc inde affecerant, sub *Æquinoctium Autumnales* penitus disperebant, vix unum alterumve jugulantes. Jam enim *Febris* alios vincens Epidemicos, anni prædominio potiebatur. Observandum est nihilominus, quòd cum proclivior esset *Febris* hæc materiam morbificam in viscera deponere, quæ *Dysenteriam* quandoque, sæpius autem *Diarrhœam* excitabat, ex hac occasione Ventrìs Tormina eam edidisse stragem vulgò putabantur quæ Febri huic revera fuerat imputanda; licèt nemo qui ægros hoc Autumno tractaverit, nescius sit quantum invaluerit hæc *Febris*; ut nec etiam, *Dysenteriam* dictam & *Diarrhœam* pro symptomatis magis quàm morbis Essentialibus ac Primariis haberi debuisse.

Hunc *Febris* ista cursum tenuit per omnem Autumnum, nunc caput petens, nunc viscera, ubique sæviens sub persona symptomatum iis partibus accidentium, ad finem usque *Octobris*: Quo tempore

quæ eo usque tepida atque ad instar æstatis placida fuerat tempestas, derepente in frigidam humidamque est mutata; unde etiam *Catarrhi* & *Tussis* increbuerunt magis quam alio ullo, quod memini, tempore. Quod autem maximi erat momenti, *Tussibus* hisce supervenire solebat *Febris* hujus Constitutionis *Stationaria*, quæ ansâ hinc arreptâ & magis grassabatur, & quædam etiam symptomata variabat. Cum enim paulò antè, insultus, ut jam dictum, in præfatas partes plerumque fieret, nunc in pulmones & Pleuram præ cæteris detorquebatur, unde symptomata nascebantur *Peripneumonica* & *Pleuritica*: licet eadem omnino *Febris* esset, quæ *Julio* 1673 ingressa sine quavis symptomatum alteratione progrediebatur, donec *Catarrhi* isti accederent.

Hi *Catarrhi* & *Tusses* usque ad exitum *Novembris* perseverabant, quo elapso derepente minuebantur. *Febris* autem eadem planè mansit atque erat antequam *Catarrhi* se ostenderent; licet nec ita prorsus Epidemica, neque iisdem symptomatis stipata, cum horum utrumque per Accidens à *Catarrhis* penderet. Quinetiam recedentibus *Catarrhis* *Variola* hinc inde spargi cœperunt, ejusdem planè generis cum *Variolis* anni præcedentis; sed cum jam secundum fermè annum explevissent, non ita atrocia erant symptomata ac ubi primùm invaderent. Quamdiu adhuc stabit hæc *Constitutio*, dicere non habeo; id certò scio illam perquam *Anomalam* atque irregularem hæctenus fuisse, atque morbos omnes per eam natos ejusdem omnino indolis.

De hujus *Constitutionis* Epidemicis, eo quo se invicem ordine excipiebant, jam agam.

CAP.

C A P. II.

Febris Continua Annorum 1673, 74, 75.

HÆc, perinde atque alii Epidemici, mox ab ingressu socia habebat symptomata, quæ indicia haud obscura dabant majorem & spirituosam magis tunc esse inflammationem, quam ubi morbus magis adoleverat. Etenim primo quo invadebat anno, uti & *Vere* insequente, symptomata Pleuritica Febri superveniebant, & sanguis è venis extractus (saltem pro primâ & secundâ vice) *Pleuriticorum* referebat sanguinem; at morbo jam provectioni cessabant ea signa Inflammationis intensioris.

Præter symptomata Febris *universis* communia, *hanc* Febrem ista sequebantur: Ut plurimum afficiebatur æger dolore Capitis & Dorsi satis atroci, stupore item, & dolore Articulorum, Artuumque tensivo, imò & totius corporis, at mitiori aliquanto quam Rheumatismo laborantes. Primis diebus calor & Frigus sibi invicem succedebant, quandoque etiam ineunte morbo æger in sudationulas erat propensior. Lingua, ubi Febris suo genio erat permissa, nec sicca, nec à colore naturali multum recedens, nisi quod magis alberet, neque sitis multum urgebat: Quòd si excalesceret æger ultra ordinariam Febris sortem, lingua aridissima erat cum flavedine subfusca, sitis etiam intendebatur; Urinæque, quæ aliter colorem ferè naturalem servare solebat, intensè rubebat.

Febris his tantum gravata symptomatis, si peritè tractaretur, die *decimo quarto* agro valedicebat; pertinacissima, *primo post vicesimum*.

Inter hujusce Febris symptomata eminebat affectus quidam *Comati* haud dissimilis, quo correptus æger obstupebat delirabatque, imò ad septimanas aliquot dormitabat nonnunquam, nec nisi valido clamore expergiscebatur; à quo agrè excitatus oculos aperiebat tantum, & post ingestum sive medicamentum, sive potum cui assueverat, mox in stuporem dilabebatur, ita quandoque profundum ut in *Aphoniâ* desineret absolutissimâ.

Qui sic fuerat affectus æger ubi ad se rediit, die *vicesimo octavo* vel *trigesimo* cœpit convalescere; cujus primum signum erat, quòd cibi aut potûs genus aliquod insuetum aut absurdum deperiret. Convalescentis caput ad dies aliquot debile atque infirmum, nunc versùs hanc partem, nunc illam nutabat; aliaque aderant signa, quæ caput plurima fuisse passum ostenderent. At quo passu vires restituebantur, eo ipso discessit dictum symptoma.

Quandoque non tam dormitabat æger quàm tranquillè delirabat, incongrua tamen subinde effutians, ceu iratus, ac mente motus; at non eò excandescentiæ & furoris ascendebat, quo solent ii qui à Variolis atque aliis Febribus Phrenetici fiunt; à quibus hic in eo etiam discriminabatur, quòd per intervalla abruptè dormiebat, stertebat etiam profundius. Adhæc non ita erat acutum hoc symptoma atque illud, sed erat diuturnius. *Pueris* etiam hoc plerumque accidebat aut iis qui nondum adoleverunt, illud *Adultis* maximè. In utrisque verò si ingererentur Calidiora remedia & sollicitaren-

citarentur sudores, malum in caput facile transferebatur, & dictis symptomatis ansam præbebat.

Ubi verò symptoma hoc nec sponte suâ accessit, nec medicamentorum vi coactum, morbus intra diem *decimum quartum* terminabatur ut plurimum, nonnunquam etiam intra tertium quartumve, quod factum vidi.

Autumno 1675, ut supra innuimus, Febris hæc per Dyssenteriam sibi fugam quærere, nonnunquam & per Diarrhœam affectabat: Harum posterior præcipuè sæpe excurrerat, stupore adhuc manente. Utraque verò quantum diligenti observatione assequi poteram, nihil erat aliud quàm Febris symptoma.

Curationem hujus Febris quod attinet; sub primum introitum, nempe *Julio* *Curatio.* 1673, tum ex variis Phenomenis ab istis longè diversis quæ præcedentem comitabantur, tum ex eo quòd Cathartici minùs pareret, quibus felicissimè Febres omnes Constitutionis prægressæ deviceram, statim didici. Febrem hanc esse alterius planè familiæ, & diutius quàm solebam aliàs, in ejus specie investigandâ hærebam, & ex consequenti anxius dubitabam, quem mihi Curationis scopum proponerem. Quo enim tempore primum erupit hæc Febris, nullum habuit alium Epidemicum sibi συσχερον, cujus perspecto genio de hujus naturâ verisimile aliquid conjectare possem; cum Variolæ, uti dixi, quæ illam comitabantur, nigrarum istarum quæ anno 1670 invaserant, reliquias omnino referrent, jamque & mitissimæ essent & tantum non exolerent. Nihil mihi itaque aliud jam restabat, nisi ut in hunc morbum nudum & ab aliis sepositum accuratissimo examine inquirerem,

rerem, atque oculo ad *Juvantia* & *Ladentia* quam diligenter maximè potui semper intento, viam pro virili, Exploratoris instar, prætentarem. Atrox capitis dolor, propensioque quam habebat hic morbus ad dolores lateribus infigendos, tum etiam sanguis Pleuriticorum similis, me statim edocebant, Inflammationem haud mediocrem huic Febrì subesse, nec tamen eam posse ferre largiorem istam evacuationem quæ Pleuritidi convenit: Sanguis enim post primam aut secundam saltem vicem detractus Glutinis colorem, quo tegebatur superficies, protinus amisit, nec repetitâ adhuc venæsectione levabatur æger, nisi fortè morbus in Pleuritidem veram transfret; quod nonnunquam accidebat post regimen justo calidius, præsertim primo *Vere* quo invadebat, sc. Anno 1664; quo tempore à solis accessu occasionem nactus (cum etiam nondum adolesceret morbus & principio magis spirituofo inniteretur quam postea) ad genus Peripneumonicum videbatur accedere. Cum verò & experienciâ & exemplo à repetitâ Phlebotomiâ deterrerer, licèt luce clarius esset Febrem hanc, præcipuè sub primum ingressum, haud parum inflammatoriam fuisse, nihil jam restabat quo ejus calor restingui posset præter *Enemata* sæpius repetenda, & medicamenta Refrigerantia. At præter hos Affectus Inflammationem apertè pro-
dentes, illud *stuporis* Phænomenon, Febrì huic quam alii cuilibet familiaris, omnino indicabat continuo repetenda esse Enemata, quibus materia Febrilis, quæ ita promptè caput petebat, ab eo diverteretur; quin & Venæsectioni repetitæ, quam agrè tulit propria hujus morbi natura, substituebantur illa, atque ejus pensabant defectum, san-
guinis

guinis fervorem placidè ac sensim contemperantia, & causam eliminantia morbificam. Porro judicabam Emplastra *Epispastica* satis ampla cervici posteriori applicita in hac Febre potius ex usu fore quàm in aliis, quibus materia Febrilis haud ex æquo caput tentabat; Etenim à cruciatu & fervore vehementibus, quos dicta *Epispastica* parti cui imponuntur solent imprimere, materia, quæ secus in caput ascenderet, in locum affectum corrivatur. His, & regimini ad eundem refrigerandi sanguinis scopum facienti, tandem morbus quasi naturaliter sponteque suâ cedebat; quantumlibet faviret si methodo ab hac diversâ eum quis aggrederetur; quod mihi ab experimentis plus satis frequentibus abundè liquebat.

Hunc itaque cursum institui: Sanguinem è brachii venis mittendum, eâ quantitate, quæ ægri viribus, ætati, aliisque circumstantiis convenire mihi visa est, ante omnia curabam, atque eodem ferè tempore Emplastrum *Epispasticum* bene largum Nuchæ applicandum. Die proximo Clysterem Lenitivum ita temporè injiciendum præcepi, ut ante noctem sedari posset tumultus qui ab eo inter operandum excitaretur, horâ scilicet secundâ tertiâve post meridiem. Repetebatur Enema illud singulis diebus donec imminueretur morbi vis. Quo quideni tempore ab eo cessandum esse duxi, imò & maturiùs, si nempe Febris diem quartum & decimum excessisset, jamque inveterasceret; quo in casu licèt ab Enematis præcedentibus debellata non fuerit, eadem tamen post elapsos hos dies supervacanea esse comperi: Morbi enim acie per Ebullitionem prægressam jam retusâ, atque ægro *ἔξω βέλους* constituto, & à symptomatis violentiori-

lentioribus quæ ab eo pendebant, securo, nihil prius erat, quàm ut morbum suo uti Genio, & quasi sensim deflagrare, ac suis viribus ruere sine-remus. Quod mihi semper cessit melius quàm evacuationem qualemcunque violentiorem hoc tempore moliri. Ægro interim carnibus interdixi, cerevisiam verò tenuem ad arbitrium concessi.

Restat & aliud, quod, quia multiplici experi-entiâ astipulante ægris optimè solebat vertere, in describendo hujusce morbi regimine mihi minimè prætereundum fuit, nempe ut æger quotidie lecto abstineret, saltem ad horas aliquot; vel si id vetaret major ejus debilitas, vestes saltem indueret, & supra lectum cubaret, capite paulò elatio-ri: Etenim cum magnum illum impetum, quo Febris in caput ferebatur, & inflammatoriam si-mul sanguinis Diathesin contemplarer, subiit mihi in mentem ægrum à corporis positurâ nonnihil emo-lumenti capere posse, si nempe ea talis fuerit ut à circumambiente nullatenus augesceret calor (quod omnino fieri necesse est si in lecto se jugiter con-tineat) neque sanguinis in capitis arcem tendentis impetus promoveretur; cum illinc cerebri fervor intendatur, proindeque spiritus animales calefiant atque exagitentur, à quibus & vehementior Cor-dis vibratio & Febris augmentum.

Quantumlibet autem ægris conducatur in Febri-bus omnibus quæ inflammationis intensioris sunt participes, ut non semper lecto incarcerationentur, animadvertendum est tamen, eosdem, si diutius quàm par erat pro unâ vice à lecto abfuerint, declinante præsertim morbo, in dolores va-gos, qui in *Rheumatismo* desinere possint, non-nunquam de facili incidere; nonnunquam etiam
superfi-

superficiem corporis *Ictero* deturpari; quæ si cui contingant, lecto addicendus est, quo apertis cutis spiraculis commodè diffilari possint istiusmodi particulae quæ malorum alterutri fomitem præbent; hoc verò ad diem unum aut alterum tantum, sudore non provocato: Hujusmodi autem Accidentia oppidò rara sunt, nec nisi in Febris declinatione comparent unquam; quo tempore cum jam morbus mitior est, longè tutius ægro permittes ut in lecto assidue decumbat, quàm vel initio, vel in statu; quinimò per hoc tempus id magis confert ad materiam Febrilem digerendam, quæ, si æger maturius lecto affigatur, efferatur magis, atq; incenditur.

Hic si quis objecerit, dictam Methodum, licet ad sanguinis impetum à Capite amoliendum reficiendumque ægrum, satis commodam, minùs tamen expedire, eò quòd evacuationi per sudores, quâ materia Febrilis jam concocta eliminanda omnino erat, officiat: Respondeo, nihil agere contrà-sentientem, nisi prius argumentis confecerit, hujusmodi evacuationem omni Febri deberi, quod haud ita in proclivi atque facile est. Docet enim Experientia, non autem Ratio, quænam Februm species per Diaphoresin, & quæ per Catharsin sit exterminanda, &c. Quinimò est cur arbitremur, dari quasdam Februm species, quas Natura methodo sibi peculiari, sine visibili aliquâ Evacuatione, ablegat, reducendo sc. in sanguinis massam eique assimilando materiam illam morbificam quæ cum eodem minùs quadrabat. Quâ ego nixus ratione, sæpenumerò tam in hac Februm specie, quàm aliis, modò Intermittentes non essent, mox à primo insultu, totoque sanguine nondum inquinato, easdem in ordinem redegei, imperatâ tantum

tum Cerevisiæ tenuissimæ, quoties ac quantum desiderarent, Potu, esuque tam jusculorum quam aliorum, cujuscunque generis sint, agris interdicto; Permissis interim & exercitii consueti usu, & aurâ liberiore, nullâque prorsus evacuatione vel semel institutâ. Sanè omnimodâ solùm hujusmodi per biduum triduumve abstinentiâ liberos meos, ac amicitia mihi conjunctissimos curavi: Verùm hoc remedio non nisi in junioribus ac temperamento sanguineo præditis est utendum.

Quòd si demus, Naturam non aliâ methodo quàm per Diaphoresin morbum vincere posse, an non eos volumus sudores, qui morbo jam fatifcente prorumpunt & à præviâ Digestione fluunt, non verò istos qui primis morbi diebus protrusi, ab interrupta furentis naturæ œconomiâ nascuntur? Hujusmodi, opinor, sudores non erunt promovendi, at compescendus potius tumultus ille cui ortum suum debent. Istiusmodi autem sudores multas Februm species, licet non omnes, solent comitari. Neque enim sum nescius, quasdam Februm species ejus esse indolis, ut in παρακμή sudorem hunc Criticum sibi postulent: Tales sunt particulares Intermittentium Paroxyfmi; magna item & frequentissima Naturæ Febris ab illâ pendens Constitutione quæ ad Intermittentes Epidemicè producendas unicè facit. In his enim, si cui methodo insistatur quæ non eò tendit ut materia morbifica digeratur primùm, dein per sudores eliminetur, augebitur morbus: Quocirca nullæ hic evacuationes locum habere debent, nisi quatenus morbi impetum primis diebus quibus aggreditur, sufflaminare valent, ne inter medentium operas æger fato succumbat. Quin & Febris Pestilentialis

tialis causa, cum tenuissima sit & perquam subtilis, vel primis morbi diebus, sudoribus diffilari potest, suffragante ubique experientia.

Istis autem in Febris in quibus ordinario symptomatum ductu, & si suo genio uti permittantur, nusquam videmus naturam materiam morbificam jam preparatam tempore praefinito evacuare solere; nescio an non plus satis temerarius is fuerit, qui sudore provocando vim morbo inferre cogitet, atque agrum eam solam methodo restituere, cum, ut docet Divinus senex, *Τῆς φύσεως ἀντιπρα- τύσης κελεύει πάντα*: Atque illud quidem usu venire autumo in Febre hac particulari de qua hic agimus, quam, multiplici experientia edoctus, satis scio sine sudoribus fugari posse; agrum etiam, dum eosdem importunius sollicitamus, saepenumero nullam cogente necessitate in manifestum vitae discrimen conjici, a materia morbifica in caput sursum lata: Attamen neque in hac Febre, neque in alia qualibet vel ex eis quae sudore Critico solvi non solent, si forte hujusmodi sudor morbo jam imminuto sponte supervenerit, quem ex symptomatum omnium remissione debita Concoctionis sobolem esse arbitremur, medicorum prudentissimus quisque eum contemnet; ubi vero non ita sponte exit, qui certo scire possumus an non hominem e medio tollamus, dum humores regimini & cardiacis calidioribus ad ejusmodi sudores disponere nitimur? Si quis forte in Thesaurum incidet, nisi desipiat, humo tollet; stultus autem sit oportet qui hac fretus fortunam, omnem adhibet operam ut alium ejusmodi cum vitae periculo adipiscatur. Quo vero cunque modo haec se res habeat, mihi abunde constat, solam Febrem calorem eum secum

secum adferre, qui materiæ Febrili ad Coctionem præparandæ possit sufficere, neque eo intensiorem à regimine fervido forinsecus accersendum.

Præfatam Methodum per Venæ-sectionem atque Enemata in hujusce Febris curatione quàm felicissimè succedere comperiebam; eam verò, quoties à Diaphoreticis lacefferetur, non solum Anomala malique moris symptomata, sed etiam dubium semper exitum habuisse; Inter symptomata eminebat tacitum illud delirium, quod non tam insanâ loquacitate se prodebat, quàm *stupore* Coma æmulante, quod uti diximus huic Feбри frequens solebat accidere. Hoc symptoma, (licet nonnunquam sponte suâ ortum illud viderim,) à nimia tamen Curatricum diligentia in provocandis sudoribus malè positâ, ut plurimum invitabatur: Hoc enim pacto materia morbifica quæ in hac Febris specie sudoribus morem gerere recusabat, vehementer exagitata in caput tandem elevabatur cum ingenti ægrorum discrimine.

Jampridem animadverti in Curatione Febris Constitutionis alterius, quod per ultimos annos hujusmodi *Stupor* Pueros maximè, atque eos qui ex ephebis vix excefferant subinde invadebat, sed nec ita profundus, nec perinde Epidemicus atque erat is qui hanc Febrem comitabatur. Neque tamen illum, licet huic inferiorem, multò minùs hunc, ubi primum ingrederetur morbus, edomare potui; licet nullum non lapidem moverem, repetitis Venæ-sectionibus, non in brachiis tantum, sed cervice etiam & pedibus, Emplastris Vesicatoriis, Cucurbitulis, Enematis, Diaphoreticis omnis generis, &c. in partes adscitis. Tandem statui, post sanguinem è brachio eductum, Epispasticum Cervici applicatum,

plicatum, atque Enemata duo vel tria è Lacte & Saccharo injecta primis morbi diebus, nihil quicquam amplius moliri, nisi quod ægrum & à carnibus, & à liquoribus spirituosus quibuscunque arcerem: Ad naturæ methodum interim attendebam, cujus ego vestigiis inhærens symptoma hoc superare tandem discerem. Morbus interim cui invigilabam, tutò, licet tardè recedens, tandem evanuit. Huic itaque methodo insistendum mihi esse duxi in Febribus quas deinceps tractavi universis; quod quidem si & symptomatis magnitudinem, & eventum ubique votis respondentem spectamus, haud parvi momenti mihi videtur.

Et fanè mihi nonnunquam subiit cogitare, nos in morbis depellendis haud satis lentè festinare, tardiùs verò nobis esse procedendum, & plus Naturæ sæpenumerò committendum, quàm mos hodie obtinuit. Errat enim, sed neque errore erudito, qui Naturam Artis adminiculo ubique indigere existimat. Namque id si fieret, parciùs humano Generi ea prospexisset, quàm postulat speciei Conservatio: cum ne minima sit proportio inter morborum ingruentium frequentiam, & facultates quibus pollent homines ad eosdem fugandos, vel iis sæculis quibus Medendi Ars maximè caput exulit, & à quampluribus exulta est. Aliis in morbis quid hoc profecerit nescio. Illud satis scio ex diligenti observatione mihi astipulante, quòd in Febre de quâ jam agimus, dictum symptoma post usurpatas evacuationes generales, Venæ-sectionem dico, & Enemata, solo tempore feliciter solebat vinci.

Anteà diximus Convalescentiæ prænuncia Signa ut plurimum ad diem usque *Tricesimum* differri solere,

solere, (in *stupore* scilicet paulò confirmatori) ægro nonnunquam etiam *Aphoniâ* correpto: quibus elapsis, incongruum aliquod atque absurdum sive cibi, sive potûs genus importunè flagitabat, Ventriculi fermento à morbo diuturniore impenſe vitiato. Hoc in casu, quandoquidem jam exhaustæ corporis vires refectione omnino indigerent, lubens ea etiam concessi quæ minùs ægro convenire viderentur, modò palato magis arriderent.

Menſe Septembri 1674. filium novennem Librarii cujusdam ædibus meis vicini, nomine *Not*, hæc Febre unâ cum symptomate jam sæpe memorato laborantem tractabam: Extracto è brachio sanguine, & Clysteribus per primos aliquot morbi dies continuos injectis, importuniſſimæ Matri obſtabam, quæ rem ocylus expedire acriter urgebat quàm ego cum ſalute filii ſtare poſſe arbitrabar. Datis itaque induciis, nulloque medicamento alio propinato præter Julapium aliquod è vulgaribus, quod pacandæ quidem matri potiùs deſtinabatur, quàm filio reſtituendo, trigefimum circiter diem melius habere cœpit; edulia varia etiam abſurda miſerè diſcupiens, quorum pars aliqua concedebatur, licèt nullo alio nomine concedi debuiffet; atque ita tandem prorsus convaluit.

Quamvis autem *Stupor* hic ad *Comatis* accedens naturam, huic Febri aliis ſymptomatis frequentius ſuperveniebat, quandoque tamen, at rariùs, *Phrenesis* abſque ſtupore nonnullos invadebat, in quâ æger inſomnis dies nocteſque agebat, nullâ ratione poterat regi, aliâque patiebatur ſymptomata iis ſimilia, quæ vel ab aliis Febribus, vel à Variolis in Phrenesi actos infeſtabant. Inducias non tulit
sympto-

symptoma hoc, ut solebat Affectus Comatosus jam memoratus donec fieret digestio, ægrum verò intra paucos tollebat, nisi inflammatio cohiberetur. Aque hîc mihi suppetias præ cæteris tulit *Vitrioli spiritus*, quam post Venæ-sectionem atque Encematis unius alteriusve injectionem cerevisiæ tenui instillatum pro potu ordinario concessi: Qui intra dies paucos & somnum conciliabat, & sanitatem, superatis symptomatis, ægro reddebat: quod quidem nullâ aliâ methodo efficere valebam. Atque hoc reiteratâ sæpe Experimentiâ mihi abundè constabat.

Febri huic, Autumno 1675. & *Dejectiones Dysentericæ* superveniebant, quandoque & *Diarrhœa*. Istas ego statim perspexi *Symptomaticas* fuisse huic Febri, non verò, ut in Constitutione præcedenti, *originales* & primò ortas. Quo non obstante, cum morbi causa in sanguinis malsâ clauderetur, Venæ-sectionem ea indicabat; quæ quidem, propinato etiam post Narcotico ad duas vices, symptomati huic debellando par erat.

Septembri 1675. Domina *Conysby* juxta Equilia Regia habitans me accersivit; laboraverat ea hæc Febre, ventris torminibus derepente jam correpta, quæ deinceps excipiebant *Dejectiones* sanguineæ ac mucosæ: Licet protritæ jam ab aliquot diebus, ob morbum diutinum, vires essent, maximè verò à *Dejectionum* frequentiâ quæ nocte prægressâ multum fatigaverant, sanguinem tamen è brachio statim educendum curavi, & paulo post Narcoticum exhibendum, quibus peractis ea ipsâ nocte *Dejectiones* stercorosæ conspiciebantur. Mane & vespere sequentibus Narcoticum repetebam prædictum, imperato etiam medicamento Cardiaco modera-

T tiori

tiori quo spiritus refocillarentur: atque ab his statim convaluit.

Diarrhœam quod attinet, quæ eodem ferè anni tempore huic Febri haud rarò accidebat, minùs adhuc ista faceſſebat negotii; cùmque ea neque agro prodeſſet, neque etiam officeret, quantum mihi obſervare licuit (ſive adeſſet ſtupor, ſive etiam abeſſet) nullam ab illa Indicationem Curativam elicere valebam, modò intra eos ſtaret limites ut æger ab eâ de vitâ non periclitaretur: quo in caſu Narcoticum ſine dubio indicabatur, atque in eo ſolo probandus Anodynorum uſus per omnem morbi huius decurſum: ingens enim illa propenſio quâ hâc Febre laborantes in ſtuporem ferebantur, ab his intendebatur, ac proinde niſi urgente neceſſitate in uſum nunquam erant revocanda.

Notandum eſt haud rarò accidere tam ab hâc Febre quàm Febribus aliis convaleſcentibus, iis maxime quos illæ diutiùs maceraverant, nec niſi poſt longas magnasque evacuationes tandem demiferant, (præſertim ſi invalidiori eſſent corporis habitu,) ut noctu in lecto cubantes incaleſcerent primùm, mox ſudore diſſluerent, à quibus vehementer infirmabantur, & vires tardiùs recipiebant, nonnulli etiam præcipitabantur in tabem. Cùm ſymptoma hoc non aliunde naſci exiſtimarem quàm à ſanguine ob morbum contumaciorem eo uſque depauperato debilitatoque ut ſuccos, quos recen-ter advectos nequireret aſſimilare, per ſudores ejicere moliretur; ita affectis author ſemper fui, ut ſingulis auroris noctibuſque cochlearia quinque vel ſex Vini Malacenſis annoſioris haurirent, cujus uſu ægris vires creſcebant jugiter, & evaneſcebant ſudores. Atque hæc de Febre huius Conſtitutionis

tutionis continuâ, quam ob insignem stuporem eam ferè semper comitantem, lubet *Comatosam* appellare.

C A P. III.

Morbilli Anni 1674.

O Riente anno, mense sc. *Januario* 167³ ingressa est *Morbillorum* species quædam ab eâ diversa quæ eodem mense Anno 16⁶⁹ invaserat; neque tamen minùs Epidemicè sæviebant hi atqui isti, sed non perinde erant regulares, neque ita constanter Typum observabant: Nunc enim citiùs, nunc seriùs erumpebant; cùm in alia specie, eruptio in diem ab invasione *quartum* semper incidere. Adhæc humeros, & cæteras trunci partes primùm occupabant; cùm isti alteri faciem primùm peterent, & in reliquum corpus paulatim spargerentur. Nec hæc in specie observare licuit, nisi rarissimè, eas cuticulæ desquamnationes ad instar farinæ inspersæ, quoties recederent Morbilli; quæ in aliâ specie haud minùs certò conspiciebantur, quàm post Febris Scarlatinæ decessum conspici solent. Plures insuper è medio tollebant, quoties imperitè tractarentur, quàm priores illi. *Febris* enim & *Dyspnœa*, quæ Morbillis abiturientibus solebant accidere, vehementiores erant, & *Peripneumoniam* hîc propiùs referebant, quàm in altero genere. Quantumlibet

autem fuerint *Anomali* atque irregulares hi *Morbilli* quoad jam memorata symptomata, in præcipuis tamen satis iis competebat Historia quam de morbillis tradidi, cum morbos An. 1670 Epidemicos describerem, quæ idcirco impræsentiarum repetenda non erit. Hi, uti etiam Priores isti, ad Vernalis usque Æquinoctium invalescebant, à quo tempore decrecentes, appetente Solstitio æstivo, aut non diu post, evanescere.

Curatio. Curatio, cum nullâ ferme in re ab illâ differat quam in Morbillorum historiâ jam fusè tradidi, exinde petenda est. Unicam tantum hîc, pro meo more, instantiam adferam Methodi quâ illas aggrediebar.

Februario 1674. Domina virtutibus ornatissima, atque in exemplum nata, Comitissa *Sarisburyensis* me accersivit: Infantium unus tantum tum temporis ægrotabat, mox reliqui (5 autem vel 6 erant) quos omnes eâdem methodo tractavi. Læctulo eos addixi ad dies binos ternosve ante eruptionem, ut sanguis, pro suo genio, particulas facile separabiles morbum committentes, per cutis poros eliminaret. Neque autem vel stragulis, vel igni quibus sani assueverant, quidquam adjici patiebar; ab esu carnum arcebam, juscula Avenacea, Hordeacea, ac subinde pomum coctum concedens, cerevisiam tenuem insuper, vel lac cum aquæ triplo coctum pro potu. Urgenteque pro more Tussi, Ptisanam Pectoralem sæpe assumendam præscripsi. His peractis omnino convalere, brevi illo spatio quod hic morbus solet percurrere; neque vel per ejus decursum, vel eodem fatifcente, symptomate quovis morbo huic non familiari, tentabantur.

Duobus

Duobus primis mensibus quibus hæc morbillorum species se prodebat, intercorrebat & *Febris* quædam *Morbillosa* hic illic sparsa, in quâ *ἐκθύματα* nonnulla per truncum corporis, colli præsertim posteriora, atque humeros erumpebant, *Ecthymata* Morbillorum imitantia; à quibus in illo saltem determinabantur, quòd non universum corpus pariter occuparent, quas diximus partibus contenta: *Febris* etiam (licet ejusdem planè generis) immanior erat, & ad dies 14, nonnunquam etiam plures, protrahabatur. Nec *Venæ-sectionem* tulit hæc *Febris*, nec *Enemata*, ab utrisque irritata; at *Methodo* quæ *Morbillis* superiùs dicata est, lubens concessit. Atque hæc de *Morbillis* fuerunt dicenda.

C A P. IV.

Variolæ Anomalæ An. 1674, 75.

Quemadmodum *Morbilli* Epidemici initio anni 1670 incurfantes, *Variolas nigras* ibidem delineatas introduxâre, ita etiam hi, qui haud minus Epidemicè grassabantur initio Anni 1674, *Variolarum* speciem introducebant tam earum similem, ut eadem istæ revixisse omnino viderentur, non aliæ subnasci: cum enim (uti jam diximus) in priore illâ *variolarum* specie post elapsos priores annos duos, pustulæ minùs indies nigræ comparerent,

rerent, & grandiores etiam pedetentim conspicerentur, donec exeunte anno 1663, morbus jam mitis, habitâ generis ratione, ac benignus esset; jam pristina ferociâ, & infausto malorum symptomatum agmine stipatus denuo revertebatur. Etenim pustulæ fuliginem nigredine æquabant, ubi nempe confluxerint, & æger non prius extingueretur quàm ad maturitatem istâ pervenerint; immaturæ enim fuscæ tantum erant colore. Pustulæ quinetiam perpusillæ erant si numerosæ, (Paucæ enim ubi fuerant tantum, haud erant minores, quàm in aliis Variolarum generibus, nigræ vero rarissimæ.) Verbo dicam, istas quas anno 1670. descripsimus satis referebant; licet non in omnibus cum iis quadrarent, distarent autem pauculis quibusdam, quæ quidem majorem sub his quàm illis aliis putredinem latere, naturæque eas esse magis crassæ & inconcoctilis ostendebant: Maturæ enim pejus olebant, ita ut eisdem graviter laborantes præ fœtore vix quirem accedere. Tardius etiam periodum absolvebant, hærebantque diutius, quàm ulla species alia quam mihi adhuc videre contigit.

Notatu interim est perdignum, quòd quanto mitior est morbi species, tantò citius pustulæ ad maturitatem, atque morbus ad finem perducitur. Ita in specie istâ regulari Variolarum Confluentium quæ anno 1667. ingressa est, Dies *Undecimus* maximum adferebat vitæ discrimen, quo semel elapso, non amplius ut plurimum agro metuendum erat. In proximè sequenti specie anomalâ Confluentium quæ initio anni 1670 cœperunt invadere, æger die *Decimo quarto* vel ad extremum *Decimo septimo* maximè periclitabatur, quos si æger superaverit, salvus omnino erat, nec quenquam post hunc diem

ab hoc morbo interemptum hætenus observavi. At verò in hac specie Confluentium, ager etiam post diem *Vicesimum* contrucidabatur; nonnunquam & si convalesceret, quæ paucorum fors erat, non tantum tibiæ intumescebant, (quod quidem in Variolis Confluentibus quibusque familiare est,) sed brachia insuper, humeri, crura, partesque aliæ; qui quidem tumores ab intolerabili dolore *Rheumaticorum* per omnia æmulo, tragædiam ordiebantur; postea haud rarò suppurabantur, & in sinus ingentes & partium musculosarum apostemata desinebant, agro in vitæ periculo etiam ad multos dies à discessu Variolarum adhuc versante. Adeo ut mihi luculenter constaret de gradibus quibus hic se Epidemicus promoveret per tres hæc Constitutiones, quarum posterior priorem semper exuperavit, tum quoad majorem putredinem, tum quoad morbi materiam minùs coctilem.

Videntur autem mihi hæ quas jam tracto *Variola*, nova quædam Variolarum species, è priore jam inveterascente suborta. Quamvis pro aëris diathesi eum producente Epidemicum, Variolæ nigræ, quæ initio anni 1670 primum se ostendebant, ad παρακμὴν suam usque progredierentur, tamen ad instar recidivæ alicujus morbi à materia pristina denuò fermentescente, aër rursus ad Variolarum productionem faciens, ex veteri penueasdem deprompsit; qui quidem morbus redintegratus sumptisque de novo viribus, reviviscere planè & quasi rejuvenescere videbatur. Tanto autem magis anomalæ hæ erant, tantoque magis intensam redolebant putrefactionem, quanto materia, è quâ generabantur, istâ crassior erat atque sæculentior, ad quam præcedentes primum

ortum referebant. Quod ut magis elucescat, existimandum omnino est, nullam ejusmodi diathesin in ipso aëre supponi debere, quæ hunc hoc in loco Epidemicum propaget, alium verò longè diversum in alio non ita multum distante; hoc enim si fieret (sit autem subinde) quilibet ventorum motus Constitutionem diffilare valeret; vero autem similis mihi videtur hunc vel illum particularem aëris tractum effluviis repleri à minerali aliquâ fermentatione, quæ aërem, per quem feruntur, particulis nunc huic animalium generi, nunc alteri exitialibus, contaminantia, morbos variis terræ Affectibus appropriatos eo usque propagant, donec expiraverit subterranea illa halituum minera; quæ pariter in novam denuò fermentationem agi possit, ex reliquiis nempe materiæ exolescentis, uti in casu jam memorato. Mihi verò, qui non ultra quàm res ipsa loquitur sapere audeo, perinde est, an hæc, an alia aliqua Hypothesis Phænomena rectius solvat. Id saltem pro comperto habeo, quas jam tractavi Variolas, præcedentis Constitutionis Variolis fuisse simillimas, nisi quòd & crassiorē naturam, & putredinem longè intensiorem redolere videntur. Quibus etiam de causis duabus, ubi admodum *confluerent*, plures orco dabant quàm species alia quælibet quam mihi hætenus videre contigit; &, si quid meo judicio tribuendum sit, Pestem ipsam, pro numero sc. agrotorum, pernicie æquabant; licèt, ubi *Discreta* invaderent, haud certius intentarent periculum quàm alia quævis species, & tam pustularum magnitudine, quàm colore, aliisque circumstantiis boni se moris esse faterentur.

Curacionem quod attinet; Jam à multis annis miratus sum Indicationes planè *Curatio.* contrarias, quas hic mihi morbus subinnuere videbatur. *Hinc* enim luce clarius fuit, à calidiori regimine symptomata, quæ à nimia inflammatione pendent, statim produci, Febrim sc. Phrenesin, maculas Purpureas, & similia, quibus hic morbus præ cæteris quibusque est obnoxius; *inde* verò regimen justò frigidius faciei manuumque intumescentiæ, quæ hic apprimè est necessaria, officere, & pustulas flaccidiores reddere. Postquam hæc diu multumque apud me satis anxie revolveram, intellexi tandem, utrique huic incommodo eodem simul tempore posse occurrì. Usus enim Aquæ cum Lacte coctæ, Cerevisiæ tenuis, aut liquoris alterius similis liberaliorem concedendo, penes me erat internum sanguinis ἐργασµὸν frænare; Atque ex adverso ægrum in lectulo jugiter detinendo, ne brachio quidem exerto, blando ejus calore pustularum elevationem & faciei manuumque intumescentiam valebam promoverè. Neque hæc secum methodus pugnare videtur; sanguis enim, eruptione jam finitâ, particulas inflammatas in corporis habitum eructasse putandus est, neque jam stimulis ad ulteriorem materiæ secretionem indigere: Ita ut, cum jam in habitu corporis, maturandisque Abscessulis rei cardo versetur, id tantum sit agendum *sanguinis* nomine, ut sc. sanguis ab halitibus calidis, à carne pustulis obsessâ retrò agendis, fartus tectus conservetur; *Pustularum* verò, ut blando partium externarum calore ad maturitatem illæ perducantur. Jam verò, utut feliciter mihi cesserit hæc Methodus, uti prius docui, in Variolis aliis *Confluentibus*, in istis tamen hujusce

hujusce Constitutionis illa me fefellit; ita ut eorum pleriq; qui vehementius laborabant interirent, siue methodo jam à me laudatâ, siue regimine & Cardiacis calidioribus uterentur. Omnino itaque intellexi, desiderari adhuc aliquid præter ista, quæ vel ad compescendam sanguinis ebullitionem, vel ad pustularum elevationem, manuumque atque faciei intumescantiam facerent; desiderari sc. aliquid, quod Putrefactioni magis intensæ, quam in his Variolis præ cæteris quibusque observaram, vincendæ par esset. In mentem mihi tandem venit *Vitrioli Spiritus*, quem existimabam utrique intentioni, tum Putredinis oppugnandæ, tum perdomandæ caloris ferociæ, satisfacere posse. Quamobrem Ægro sibi relicto, donec & dolor & vomituritio, quæ eruptionem præcedere solent, jam desinerent, & Variolæ conferto agmine prodirent omnes, tandem die *quinto sextove* dictum *spiritum*, cerevisiæ tenui ad levem aciditatem instillatum, pro potu ordinario concessi ad libitum sumendum, liberalius verò, cum appeteret Febris maturacionis; quem Potum, donec perfectè convalesceret, imperavi usurpandum quotidie.

Hic spiritus, ceu morbo reverâ specificus, symptomata omnia ad miraculum ferè compescebat: Facies & maturius, & longè altius intumescebat: Variolarum interstitia, ad colorem magis rubrum, & Rosæ Damascenæ æmulum magis accedebant: Pustulæ quoque minutissimæ grandescabant, saltem quantum ea species pateretur: Pustulæ etiam quæ aliter nigræ comparuissent, hîc materiam quandam flavam & colore Favum referentem eructabant. Facies deinceps, pro nigrâ, colore flavo saturato ubique tincta conspiciebatur; Celerius maturescabant,

bant, atque tempora alia omnia diei unius aut alterius spatio, citius percurrerant. Hæc autem accidebant omnia, si liquorem nempe laudatum liberalius haurirent: Quapropter, quoties ægrum copiam subjugandis symptomatis debitam respuere animadverterem, spiritum istum, vel Syrupo aliquo in cochleari permixtum, vel Aquæ Destillatæ cum Syrupo junctæ additum, subinde ingessi, quo pensaretur sc. liquoris parcior usus.

Varia hujus Medicamenti commoda recensui, incommodi ne minimum quidem ex eo natum hæcenus potui deprehendere: Licet enim Salivatio die undecimo decimove ferè ab eo sistatur, cujus vicem per id temporis Dejectiones aliquot subire solent; tamen ab his minus ægro erit periculi, quam ab istâ fuit; Quandoquidem, quod plus semel diximus, qui Variolis *Confluentibus* laborant, eo præcipuè urgentur discrimine, quod saliva his diebus viscidior reddita fauces præcludat, cui quidem symptomati hoc in casu Diarrhœa succurrit, quæ vel sponte suâ desinet, vel saltem, ubi nullum amplius à variolis periculum est, Lactæ & Aquâ mistis, & Narcotico assumptis faciliè compescetur.

Ægro interim in lecto jacenti, inclusis quoque brachiis, stragula præter solita adjici non patiebar; concessi etiam, ut ab hac in illam lecti partem se pro arbitrio transferret, ad sudores arcendos, in quos proclivissimus erat, hoc non obstante remedio. Jusculis interim Avenaceis atque Hordeaceis victitabat, nonnunquam & pomo cocto. Ultimis diebus, si vel langueret æger, vel ægrota-
ret stomacho, Vini Canarini cochlearia tria quatuorve indulsi. Haustum verò Paregoricum jam à quinto sextove die singulis vespers temporibus
propri-

propinandum Adulto (Infantibus enim eo non erat opus,) præscripti ; *Laudani Liquidi* sc. guttas 14. in *Aq. fl. Paralyf.*

Die Decimo quarto, ægrum è lecto surgere permisi ; vicesimo primo sanguinem è brachio educendum curavi ; Catharticum deinde ad duas vel tres vices exhibui ; quibus peractis ægri facies coloratior ac magis vivida conspiciebatur, quàm solebat eorum quos hic morbus ita malè multaverat : Adde, quòd Methodus laudata vix patitur faciem cicatricibus deturpari, quæ ab humoribus calidis efferatisque proveniunt cuticulam rodentibus.

Die Julii 26. 1675. Vir Nobilis mihiq̃ Amicus Dominus *Elliot* Regi à cubiculo, Domesticum è suis meæ curæ commisit, ferâ hâc Variolarum *Confluentium Nigrarum* specie propediem laboraturum : Habebat is annos octodecim circiter, temperamento erat admodum sanguineo, & in hunc morbum à nimîâ Computatione recens inciderat : Confluebant pustulæ densiore agmine quàm aliàs vidi unquam, ita ut nulla ferè inter eas intercapedo linqueretur quâ distingui possent. Remedii hujus *σπασικωτάτε* confusus viribus, venam nullus fecui, licèt tempus quo accersebar id mihi liberum faceret, atque etiam secare debuissim, cùm à nimîâ Vini ingurgitatione invitaretur morbus. Post Eruptionem finitam, die viz. quinto vel sexto, *Spiritum Vitrioli* in lagenas aliquot cerevisiâ tenui repletas jussi instillari, atque hunc Potum ordinariū concessi pro arbitrio sumendum. Die octavo ea sanguinis quantitas è naribus fluxit, ut Nosocomia hoc symptomate territa, me ocys accersendum putaret : Adveniens ego, cùm ab immodico sanguinis

sanguinis calore & impetu inusitato illud oriri animadverterem, Cerevisiam tenuem dicto spiritu imprægnatam uberius adhuc hauriendam imperavi, quo factò Hæmorrhagia dicto citius est coercita. Salivatione satis copiosâ, faciei & manuum intumescentiâ, pustularumque augmento ritè procedentibus, morbus se satis feliciter expedivit; nisi quod ultimis diebus Dejectiones aliquot mucosæ sanguineæque interpellarent, quæ fortè nullum facessissent negotium, si venam, eo quo diximus nomine, mox accersitus aperuissem. Nihilominus nullo alio præsidio Dyfenteriam adoriebar, quàm Narcotico illo, quod aliàs etiam, si hoc symptoma non urssisset, singulis noctibus fuisset assumendum, quo vis ejus retusa erat donec evanescerent pustulæ; posteaque extractâ è brachio sanguinis quantitate satis largâ, Lactèque atque Aquâ affatim haustis, subito convaleuit.

Eodem ferè tempore quidam è meis vicinis Dominus *Clench* duos mihi liberos sanandos tradidit; quatuor annos habebat alter, alter adhuc lactebat, nec dum sextum mensem attigerat. Pustulæ utrisque perpusillæ erant, *Confluxiles* admodum, & ad Erysipelatis modum prodibant, generisque nigri dicti. *Vitrioli spirituum* utrisque in potu omni instillandum curavi, quem non obstante ætate, Junioris præsertim, tenellulâ, ne hilum averfabantur; quin & nullo symptomate graviore affecti convalescere illico. Amicissimus mihi Vir, Dominus Doctor *Mapletoft*, utrosque mecum invisens, ætate majorem jam convalescentem reperit, minorem verò in cunis adhuc laborantem.

Animadvertendum est autem, quòd, sicuti Variolæ hujus Constitutionis quæ non confluebant, satis

fatis erant benignæ, ita neque remedio jam præscripto opus habebant; satis verò erat istâ eas Methodo tractare quam generi *Distincto* jam supra deberi docuimus.

Habes jam, Lector, quæ de *Variolis* mihi erant dicenda omnia; quæ licet non nemo fortasse parvi penderit pro sæculi genio, scio tamen ego haud parvo mihi labore, curâ atque industriâ, per multos annos continuos ea stetisse; neque jam à me fuisse evulganda, nisi vicisset charitas in proximum, & studium aliis benefaciendi, vel pretio existimationis propriæ, quam satis intelligo à subiecti novitate gravandam fore. Neque tamen video, cur aliquem malè habeat nova Methodus ei morbo medendi, cujus nec apud *Hippocratem* vestigium ullum, nec apud *Galenum* invenitur, (nisi quis fortè locus difficillimâ ratiocinatione torqueatur,) cum quæ à Modernis adaptantur Curationes, à magnis illis rei Medicæ luminibus non institutæ, æquo jure ab his negliguntur, atque ab illis magni fiunt.

Quin & pari ratione nemini mirum debet videri, si quid immutavero in ea Methodo, quâ expugnandæ sunt istæ Febres quæ ab iis pendent Constitutionibus, quæ *Variolis* Epidemicæ sunt; Etenim si in prioribus illis mundi sæculis *Variola* nusquam gentium comparuerint, sequitur neque istiusmodi Febres uspiam locorum extitisse unquam. Vero autem simillimum est, ne quid dicam audacius, *Variolas* nondum tunc temporis in rerum naturâ fuisse repertas: si enim per antiquiora tempora perinde atque nunc dierum hic morbus invaluisset, sagacissimum *Hippocratem*, opinor, is nunquam latuisset; qui cum morborum Historias
&

& clariùs intellexerit, & descripserit accuratiùs quàm Post-natorum quispiam, & hujus etiam descriptionem genuinam, atque simplicem pro suo more nobis reliquisset. Quocirca opinari mihi fas sit, morbos certas habere periodos pro occultis illis atque adhuc incompertis Alterationibus, quæ ipsius terræ accidunt visceribus, pro variâ sc. ejusdem ætate ac duratione: quodque, sicuti alii morbi jam olim extitêre, qui vel jam ceciderunt penitus, vel ætate saltem penè confecti exolevêre, & rarissimè comparent (cujusmodi sunt *Lepra* atque alii fortasse nonnulli;) ita qui nunc regnant morbi aliquando demùm intercident, novis cedentes speciebus, de quibus nos ne minimum quidem hariolari valemus. Hæc se ita res habere potest, quicquid de eâ videatur nobis *Βεαχυβλοis*, qui heri tantùm nati sumus, cras fortè interituri, neque quas de morbis Authores, vel antiquissimi, congesserunt rationes, ævi multò productioris, si cum Antiquissima mundi Epochâ eâ conferantur.

C A P. V.

*Tusses Epidemicæ Anni 1675, cum Pleuritide
& Peripneumoniâ supervenientibus.*

Cum tempestas placida ac tepens, immò verò æstatis simillima, præter solitum ad postremos usque *Octobris* dies perseveraret, Anno 1675, eam verò mox exciperet alia multum diversa, frigida scilicet atque humida subito ingruens, *Tusses* ubique numerosiores grassabantur quàm alio quovis, quod memini, tempore, nemini ferè parcentes, cujuscunque is fuerit sive ætatis, sive temperamenti, integras verò simul familias pervadentes. Neque numero tantum erant spectabiles (cùm quælibet hyems haud paucas nobis generet) sed etiam ob anceps illud periculum, in quod eos quos affecerant, per accidens conjiciebant. Cùm enim *Constitutio*, & jam, & per Autumnum omnem modò elapsum, in producendâ Febre Epidemicâ suprâ descriptâ omnes nervos intenderet, cùmque jam nullus existeret morbus alius Epidemicus cujus contranisu hujus vires aliquantisper possint refringi, *Tusses* istæ Febri sternebant viam, atque in eam quàm libentissimè commigrabant. Interea, quemadmodum Tussis Constitutioni opitulabatur in Febre producendâ, ita etiam Febris occasionem ex Tussi natam arripiens, jam Pleuram ac Pulmones haud aliter invadebat, ac caput invaserat vel septimanâ illâ quæ harum Tussium exortum fuerat
præ

prægressâ; Quæ tam improvîsa symptomatum mutatio nonnullis, qui minùs diligenter advertèrant animum, ansam præbuit, Febrem hanc pro *Pleuritide Essentiali*, aut *Essentiali Peripneumoniâ* habendi, licèt eadem omnino illa maneret atque fuerat per integram hanc Constitutionem. Nunc enim, uti priùs semper, cum dolore Capitis, Dorsi, atque Artuum quoslibet aggrediebatur; quæ symptomata omni ubique hujusce Constitutionis Febri conveniebant. Materia tantùm Febrilis, cùm stimulante Tussi in Pleuram ac Pulmones uberius deponeretur, symptomata dictas partes attinentia excitabat; attamen Febris, quantum mihi licuit observare, eadem prorsus cum illa fuit, quæ ad eum usque diem fuerat depopulata quo hæ Tusses primùm comparabant; quin & remedia quibus promptissimè parebat, idem planè demonstrabant. Et quantumlibet lateris dolor punctorius, spirandi difficultas, color detracti sanguinis, & reliqua signa Pleuritidi familiaria, *Essentialem Pleuresin* subesse innuerent, non aliam tamen medendi methodum pustulavit hic morbus, quàm quæ Febri hujus *Constitutionis* quadrabat, ab illa verò quæ *Veræ* Pleuritidi conveniebat, abhorrebat admodum, ut ex infrà dicendis liquebit. Addo, quòd cùm Pleuritis, quoties est morbus primarius, eo plerumque anni tempore soleat invadere quod inter Ver atque Æstatem ambigens, utriusque quasi fibula est; hic morbus alieno prorsus sydere natus, pro symptomate tantùm Febris, quæ isti anno propria fuit, ducendus est, atque accidentalis Tussis sobole.

Curatio. Ut ad eam methodum ritè procedam, quam hujus Anni Tussibus, (tum etiam istis quæ aliis annis contingunt, modò ab iisdem causis nascantur) deberi monuit experientia; animadvertendum est, effluvia ista, quæ à sanguinis massâ per insensilem transpirationem ablegari solent, à frigore cutis spiracula subito contrahente intrò verti, & in Pulmones deponi, quos irritando, Tussim mox excitant. Cumque hoc pacto detineantur calidæ istæ & recrementitiæ sanguinis exhalationes, quo minùs per cutis poros exeant, Febris in sanguinis massâ facillè accenditur; ubi scilicet vel tanta est halituum copia ut pulmones iis eliminandis haud sufficiant, vel calore adventitio sive Remediorum, sive Regiminis justo calidiorum quasi adjecto oleo ignis augetur, & qui in Febrim jam plus satis erat proclivis in eandem præceps agitur. Verumenimverò, qualiscunque fuerit Febris *Stationaria*, quæ illum annum funestat, atque per id temporis dominatur, Nova hæc Febris statim in ejus nomen ac familiam adoptatur, ejusdem ubique genio obsequens, licèt symptomata quædam adhuc retineat, à Tussi, quam habuit parentem, pendentia; Ac proinde satis constat in Tussi qualibet ex hac *προπασει* natâ, non tantùm ipsi morbo, sed & Febri, quæ Tussi huic paratissima accedit, occurrendum esse.

Hâc innixus basi, iis qui meam implorabant opem hoc modo succurrere conabar. Si Tussis nondum Febrim, atque alia symptomata, quæ ut plurimum se adjungere solere diximus, accersiverat, satis esse arbitrabar, ægrum à carnibus & liquoribus spirituosus quibuscunque arcere; hortabar item

item ut exercitiis uteretur moderatis, & frueretur aurâ liberiore, Ptisanam Pectoralem refrigerantem subinde hauriens. Sufficiebant nimirum paucula hæc & ad Tussim perdomandam, & Febrim, aliaque symptomata quæ illam comitari solebant, prævenienda. Sicut enim abstinentiâ à carnibus, & liquoribus spirituosus, tum etiam refrigerantium usu ita contemperabatur sanguis, ut impressioni Febrili ineptior esset; ita etiam exercitii ope fervida illa sanguinis effluvia, quæ, quoties corporis Pori à repentino frigore occluderentur, intro acta Tussim excitabant, viâ sibi naturali ac genuinâ exhalabant opportuniùs, & cum bonis ægri rebus dissolabantur.

Tussim quod spectabat sedandam; haud vacabat periculo Narcoticis atque Anodynis illam aggredi; nec minùs periclitabatur, si quis liquoribus spirituosus calidisque medicamentis idem moliretur, cum utroque modo inviscatâ, atque induratâ Tussis materiâ, halitus isti, qui à sanguine placidè ac sensim discedentes tussiendo in auras evanescerent, jam exitu negato, in cruoris massâ præclusi Febrim ibidem ciebant. Atque hoc sæpenumerò non paucis è vulgo inconsultioribus pessimè cessit, qui, cum spiritu vini ustulato aliisque calidis liquoribus Tussi obicem ponere niterentur, Affectus Pleuriticos & Peripneumonicos invitabant, atque insanâ hâc sapientiâ morbum suâ naturâ levissimum & facilè sanabilem, in periculosum ac sæpe lethalem transformabant: Nec minùs hallucinabantur (licet magis cum ratione insanire viderentur) qui provocatis sudoribus morbi causam exterminare volebant: Quamvis enim non diffiteamur, sudores sponte prorumpentes haud rarò præ

U 2 cæteris

cæteris quibuscunque præsiidiis causam morbificam expellere, liquet tamen, nos, dum in iis extorquendis sumus, sanguinem incendere, & quem servare volumus ægrum, letho dare posse.

Quandoque verò, non tantùm ubi minùs ritè tractaretur morbus, quo sc. suprà descripsimus modo, sed etiam nonnunquam suâ sponte (maximè in delicatioribus ac tenellulis) nunc statim ab initio, nunc post diem unum aut alterum, Tussi superveniebat calor ac frigoris vicissitudo quædam, capitis, dorsi, atque artuum dolor, ad sudores nonnunquam propensio, noctu maximè (quæ omnia pariter Symptomata Febrim hujus *Constitutionis* plerumque sequebantur;) quibus sæpe adjungebatur lateris dolor, nonnunquam etiam Pulmonum quasi constrictio coarctatioque, unde difficulter spirabat æger, inhibebatur Tussis, excitabatur Febris vehementior.

Febri, & pessimis ejus symptomatis rectissimè, (quantum accuratè factâ observatione mihi constitit) occurrebatur venæ-sectione in brachio, & Epispastico Nuchæ applicato; Clystere item quotidie injiciendo. Ægrum interim monebam, ut singulis diebus ad horas aliquot lecto absisteret, abstineret à carnibus, nunc Cerevisiam tenuem, nunc Lac Aquæ permistum, nunc Ptisanam aliquam Refrigerantem ac Lenientem sorberet. Elapso jam biduo triduoque, si nondum minueretur dolor lateris, sed adhuc vehementer urgeret, sanguinem secundo detraxi, & ut in usu Enematum persisteret adhuc, suasi. Enemata autem quod attinet, diligenter advertendum est (tam in hac quàm aliis Febribus) ea, jam fractis morbi viribus & retusâ acie, non diu & continuò repetenda esse, maximè in

in Fœminis Passioni Hystericæ obnoxiiis, aut Viris Hypochondriacis; cùm talium sanguis atque humores ἐν μετέβλητοι sint, ac nullo ferè negotio exagitantur atque æstuent, unde perturbatur corporis œconomia, & symptomata Febrilia etiam ultra solitam periodum ægros discruciant.

Sed ut ad rem revertamur, dùm hoc pacto spatium morbo concederemus, quo sanguis calidas illas particulas quæ in Pleuram ac Pulmones impeggerant, sensim excuteret, symptomata universa placidè solebant evanescere; cùm qui morbum ferociùs atque hostili manu aggrediebantur, ingenti remediorum molimine bellum inferentes, vel suos Ægros amitterent, vel saltem Phlebotomiâ sæpius repetitâ quàm vel postulabat morbi genius, vel etiam tutò ferebat, eorundem vitam redimere cogerentur. Cùm enim in verâ Pleuritide Venæsectio repetita omnem numerum absolvat, solaque ad Curationem sufficiat, (modò non obstiterint medicamenta & regimen calidiora, quæ contrà militant) ex adverso in hoc symptomate satis erat semel vel ut plurimum bis venam secasse, modò ægro concederetur ut è lecto exurgeret, & potu refrigeranti uteretur. Nulla autem cogebat necessitas, si bene observaverim, sanguinem sæpius educere, nisi ubi à calore foris accedente admodum intenderetur dictum symptoma; neque etiam in hoc casu periculo id omnino vacabat.

Hanc jam nactus ansam, paucula de eo dicam quod omnium ore tritissimum est, *Pleurēsιν* scilicet quandoque ita *Malignam* reperiri, ut per eos annos Phlebotomiam ferre nesciat, saltem toties repetitam quoties hic morbus communiter deponit. Censeo quidem *Pleurēsιν* Veram atque *Essentialem*,

quæ, ut posthac dicetur, omnibus annorum omnium Constitutionibus indifferenter infestat, omnibus indifferenter annis Venæ-sectionem pariter repetitam indicare; aliquando tamen accidere ut Febris ejus anni propriè Epidemica, à repentinâ aliquâ manifestarum aeris qualitatum alteratione, materiam morbificam in Pleuram aut Pulmones libenter deponat, ipsaque Febris nihilominus eadem prorsus maneat. In hoc casu, etsi Venæ-sectio possit concedi ut huic symptomati, si multum faviat, occurratur; generaliter tamen si loquamur, non multo plus sanguinis symptomatis ratione educendus est, quàm Febris nomine debuerat educi, à quâ pendet istud symptoma: Namque si hæc ejus sit indolis ut à repetitâ Venæ-sectione non abhorreat, potest ea repeti in Pleuritide quæ ejusdem symptoma est; at verò si Febris repetitam Venæ-sectionem respuat, neque juvabit ista, imò & nocebit in Pleuritide, quæ cum Febre stabit cadetve. Hoc autem modo se res habuit, me saltem judice, in *Pleuritide symptomaticâ* quæ Febrem comitabatur hoc in loco grassantem quo tempore subingrediebantur *Tusses*, hæc nimirum hyeme 1675. Atque hoc quidem mihi ideo reticendum non erat, quòd existimem dubio illum tramite errare, atque incerto duci flo, qui in Februm Curatione non continenter ob oculos habet anni *Constitutionem*, quatenus huic aut alteri morbo Epidemicè producendo favet, cæterisque morbis omnibus unâ concurrentibus in ejus similitudinem ac formam detorquendis.

Novembri anni præfati, Dominum *Thomam Windham*, Domini *Francisci Windham* Equitis filium natu maximum, hæc Febre laborantem tractabam,

bam. Querebatur is de lateris dolore, aliisque symptomatis, de quibus ceteri hoc morbo affecti. Venam haud plus semel tundendam curavi, Epispasticum Nuchæ apponi, Enemata quotidie injici; nunc Ptisanas atque Emulsiones refrigerantes, nunc Lac Aquæ immistum, nunc Cerevisiam tenuem propinavi; suasi ut lecto absteret quotidie ad horas pauculas; quâ methodo intra paucos dies restitutus est, & celebratâ Catharsi omnino convalluit.

Notandum autem est, quòd tametsi symptomata hæc quæ tussi supervenire solent, ea propè essent, quæ hanc hyemem funestabant; attamen tussis ipsa sine illis sola invadens, eâ tempestate magis dominabatur. Hujus autem medela neque venæsectionem, neque Clysteres sibi vendicabat, modò febris à regimine, vel medicamentis calidioribus non excitaretur. Cum satis erat ad eam compescendam ægro liberioris aeris foras usum concedere, & carnis esum, ut & vinum acid genus liquores spirituosos qui Febri ansam præbeant, omnino interdiceret. Porro *Tabellas* sequentes sæpiuscule devorandas imperavi; quæ quidem ad tusses à frigore susceptas coercendas omnibus aliis quæ mihi adhuc innotescunt, longè præcellunt. *R. Sacchar. Cand. lb ij β. Coq. f. q. aq. communis usque dum adharescat extremis digitorum; tum adde pulv. Liquirit. Enul. Campan. sem. anisi. & sem. Angelic. an. ʒ β. pulv. Irid. & flor. Sulphur. an. ʒ ij. ol. chym. sem. anisi ʒ ij. f. s. a. tabellæ, quas secum continuo portet, ac earum unam frequenter assumat.*

At priusquam his, quæ de Morbis Epidemicis disserui, ultimam imponam manum, Objectioni quam contra eorum nonnulla adferendam prævideo,

video, occurrendum mihi est; quod nempe non satis cum *malignitate* istâ pugnare videantur quæ pluribus horum morborum adhæret. Non is sum qui receptam à viris Doctissimis, sive hujus seculi, sive antiquioribus, de malignitate opinionem convellere aut possim, aut etiam velim, cum ista indiciis plus satis se prodatur manifestis, in Epidemicis plerisque. Liceat mihi tantum quæ de ejus naturâ sentio in medium proferre, quò hæc nostra Praxis minùs à ratione abhorreere videatur. Ipse enim cum eruditissimo *Scaligero*,

Non mihi, sed Rationi, aut quæ Ratio esse videtur

Milito; securus quid mordicùs hic tenet, aut hic.

Censeo itaque ego *malignitatem* eam omnem quæ Epidemicis competit, (qualiscunque tandem fuerit specifica ejus natura,) particulis calidissimis ac spirituosissimis, humorum in humano corpore contentorum naturæ plus minùsve adversantibus, consistere ac terminari; quia solæ istiusmodi particulæ humores ita subito alterare valent atque in morbis malignis fieri videmus. Censeo item calidas illas & spirituosas particulas assimilando maximè agere; cum ex naturæ lege quodlibet Principium Activum sui simile procreare fatagat, & quæ ei cunque obsistunt ad propriam indolem inflectere atque accommodare: Ita ignis ignem generat, & maligno infectus morbo focum inficit, spirituum sc. emissionem, qui humores mox inficiendos sibi assimilant, & in naturam suam perducunt trahuntve.

His

His præmissis, omnino sequitur nihil esse prius quam ut dictæ particulae sudore eliminentur; hoc enim modo morbus confestim funditus extirparetur: At hîc reclamatione experientia, docetque hoc in omni *malignitatis* specie fieri non posse. Quamvis enim in ipsâ *Peste* particulae pestilenciales, tum quod admodum fuerint subtiles, tum etiam quod sanguinis partibus maximè spirituosissimis infideant, dissipabiles sint, atque excitato sudore non interrumpendo ejici queant; in aliis tamen Febribus, ubi particulae assimilantes non in eam subtilitatem sunt evectæ, atque etiam humoribus magis crassis incorporantur, minera illa maligna non tantum sudoribus diffilari non potest, sed sæpenumerò etiam augetur, quibus isti sollicitantur, Diaphoreticis. Quantò enim magis usu calefacientium actuantur particulae hæ calidæ ac spirituosæ, tantò magis intenditur ea quam habent assimilandi facultas; quantòque etiam magis excalescunt humores isti in quos agunt, tantò libentius in assimilantium castra migrant, earundem impressionibus cedentes. Cum ex adverso ratio dictare videatur, medicamenta illa quæ contrariæ sunt naturæ non tantum particularum calidarum atque acrium vim inhibere, sed etiam humores condensare obfirmareque, quò spirituum morbificorum fortius sustineant impetum, vel etiam frangant. Atque appellanda hîc mihi venit Experientia, quâ magistrâ edoctus sum & Purpureas Febrium maculas, & Variolarum pustulas nigras, eò promptius sumpsisse incrementum, quò magis calefieret æger, easdem verò pro ratione moderatioris regiminis, quod iis omnino debetur, decrescere solere ac minui.

Jam si quis me roget, quid fiat ut, cum *malignitas* in ejusmodi particulis calidis ac spirituosissimis consistat, haud raro ita parca Febris signa conspiciantur, etiam in morbis summè malignis; responderem percontanti, Primò in præcipuâ illâ, & maximè insigni malignitatis instantiâ, ipsâ *Peste*, abunde constat particulas *νοσηρὰς* ita supra modum subtiles esse atque aculeatas, (præsertim ubi primum incipit grassari) ut auræ ad instar sanguinem pervadant, ac syderatis quasi ejus spiritibus, ne in Ebullitionem quidem illum attollant, unde æger sine Febre perit.

At verò in minori isto malignitatis gradu qui in aliis Epidemicis reperitur, symptomata Febrilia ita parum conspicua redduntur, nonnunquam à confusione in sanguine atque humoribus excitatâ à particulis inimicis eorum in gremio conclusis; unde natura quasi oppressa non potius est symptomata illa magis regularia exerere quæ morbo competunt, at anomala sunt *παράδοξα* fere omnia ob *δυσκονομίαν* penitus eversam dirutamque; quo in casu deprimatur sæpe Febris, quæ, obtinente genuino naturæ ductu, omnino vigeret. Quandoque etiam pauciora se ostendunt Febris indicia quàm pro morbi genio, ob metastasim mineræ malignæ vel in Genus Nervosum factam, vel in alias partes corporis, vel etiam humores extra sanguinis pomeria, dum turgeret adhuc materia morbum commit- tens.

Quicquid verò id fuerit, ne hariolari quidem possum quænam alia Medendi Methodus *malignitati* qualicunque adhibenda sit, præter eam quæ Epidemico, cui inhæret, debetur. Ita ut sive Epidemicus de eorum numero sit, qui primò Concoctionem

onem materiæ Febrilis, mox ejusdem ritè dispositæ eliminationem per sudores sibi vendicant; vel eorum, qui per eruptionem aliquam fugam sibi quærunt; vel etiam eorum, qui ab artis præsidio viam sibi aperiendam præstolantur; in singulis his, inquam, generibus, *Malignitas* morbi comes, cum ipso morbo stabit cadetque, pari usa fortunâ, & pari etiam passu recedens; atque ex consequenti, quæcunque evacuatio Febri in genere competit, eadem & malignitati debetur; quantumlibet evacuationes istæ sibi invicem fuerint contrariæ. *Malignitati* itaque isti quæ *Febres Autumnales Intermitteutes* comitatur, uti & *Febrem Continuum*, quæ ejusdem est indolis, medebitur Diaphoresis, quæ concoctionem subsequitur ceu ejus effectum. *Variolarum malignitati* subveniet tempestitiva Abscessu-
lorum maturatio, atque ita de reliquis; in quibus omnibus, peculiaris *malignitatis* species istis præsertim modis ac methodo illâ optimè superatur, quibus libentissimè cedunt peculiare isti morbi ad quos illa spectat, sive hac methodo procedendum fuerit, sive alterâ. Hoc mihi dicat ratio, nisi pro Junone nubes, atque huic etiam Experientia jugiter suffragatur.

C A P. VI.

Anacephalæosis.

ATque ita demùm animadvertimus, spatium illud annorum, quo finiuntur prægressæ observationes, genera *Constitutionum* omnino *Quinque* peperisse; *Quinque* nimirum peculiares aeris *Diathefes*, totidem *Epidemicorum* species peculiares, *Februm* nominatim, producentes: *Februm* autem harum prima, quæ iis annis infestabat quibus *Intermittentes Autumales* maxumè grassabantur, unica mihi videtur, (quantum observatione diligenti fidæque hætenus assequi potuero) in quâ *Natura* ita omnia symptomata moderabatur, ut materiam *Febrilem* debitâ *Coctione* præparatam certo suo tempore ad exitum disponeret, vel per justam *διαφόρην*, vel *διαπύον* paulo liberaliorem, (quæ idcirco *Febris Depuratoria* mihi audit.) Et profectò facilè adducor ut credam, præcipuam hanc esse atque *Primariam Naturæ Febrē*, tum ob regularem illam methodum, quâ utitur in promovendâ materiâ morificâ eademque præfinito tempore digerendâ; tum etiam quia hæc *Febris* aliis quibuscumque frequentior occurrit; cum credibile sit *Febres Intermittentes* *Epidemicè* sæpius grassari, quàm alios morbos quoscunque, si illis nempe habenda sit fides, qui de earum frequentia in sæculis jam elapsis tot & tanta scripserunt; quicquid demum in causa fuerit quòd ita raræ compa-

ruerint,

ruerint, à quo *Pestis* hanc urbem est depopulata: Enimverò *Febris* hæc *Pestilentialis Inflammatoriis* iis omnibus, quæ post invasere, se ducem præbebat ac *πρόδρομος*. *Febris* autem isti *Primaria*, de quâ suprà, adaptantur, ni fallor, illustra illa, atque necessaria Axiomata, quæ tradiderunt *Hippocrates*, aliique medici antiqui; quorum ope ita illa est regenda, ut præparetur materia Febrilis ad Crisin per sudores ritè faciendam: Neque enim satis video, quî possint accommodari dicti Aphorismi subsequenter istis Februm speciebus, quæ diversam longè habent indolem, & rarò ejusmodi Methodo aliquâ solvi solent, quâ nos adjuti, si ad eam accedamus scilicet, eamque perficiamus, morbos hosce subjugare possimus. Ut ut verò hæc se res habeat, notatu dignum esse autumo, quòd cum *Febris* hæc, quæ ab illâ *Constitutione* pendebat quâ Intermittentes cæteris prædominabantur, (si vel diutius persisteret, vel æger nimis evacuationibus fuerit exhaustus) subinde in Intermittentium castra de facili transiret; istæ Febres, quæ sequentes funestabant annos, etiamsi diutissimè cruciarent, rarissimè tamen Intermittentes fierent: indicio satis manifesto eam *Febrem Continuum* atque *Intermittentes* istas, vel naturâ quadantenus convenire, vel non multum ab invicem abhorrere.

Jam si quis à me percontetur, quo demum pacto *Febris Continua* speciem ex notis in Februm descriptionibus à me traditis queat expiscari, cum plerumque singulæ iis implicentur symptomatis, quæ omnibus in genere competunt Febribus, (cujusmodi sunt calor, sitis, inquietudo, &c.) Huic ego responderem, difficile id quidem esse, at non planè impossibile, modò quis serio atque ad amussim

amissim exegerit circumstantias eas omnes quas in Historia præcedenti indigitavimus; maxime si in urbe aliquâ, aut loco alio hominibus referto, examen instituat. Ponamus enim Medicum ad Febre Continuâ laborantem accersiri, id primò habet adminiculi ad judicium ritè formandum, quòd vel ex observatione propriâ, vel aliis indicantibus faciliè resciscat, quinam alii morbi præter hanc Febrem, & cujus demum generis, eo locorum Epidemicè grassantur; quo cognito non amplius dubitabit cujus generis esse debeat Febris ista, quæ huic alteri Epidemico regnanti famulatur. Quamvis enim fieri possit ut Febris iis tantum se prodatur symptomatis quæ omnibus omnino Febribus sunt communia, (præsertim si in ἀταξία & confusionem agatur à Methodo quæ ab ejus curatione prorsus aliena est) alii tamen Epidemici characteres naturæ atque indoli suæ proprios ac peculiare aperitissime agnoscent. Verbi gratiâ, qui *Variolas* inspexerit, faciliè conjectabit, (modò ejus morbi Historiam probè calleat) vel à die quo primum erumpunt Pustulæ, vel ab earum magnitudine, atque colore, &c. ad quodnam Variolarum genus species illa particularis fuerit referenda: atque ubi semel cognoverit, quam sit illa Variolarum species quæ eo anno atque per loca ista increbrescit, satis illi constabit de specie Febris cujusvis per id temporis, atque eo locorum grassantis. Et fanè si morborum Historias ad unguem perdidicissem (quam ego mihi laudem minimè sumo) sicuti Epidemico quovis conspecto non dubitarem de Febris tum regnantis genere pronunciare, licèt ne unam viderim quidem; ita *Febris* quælibet conspecta, quisnam ei jungeretur Morbus Epidemicus,

micus, me satis doceret, an *Variola* scilicet, vel *Morbilli*, vel *Dysenteria*, &c. Cum tam peculiare aliquod horum genus, quam Febris peculiaris, particularem quamlibet Constitutionem jugiter comiteretur.

Secundò autem, præter indicia illa quæ Epidemicorum anà invadentium consideratio nobis suggeret, & ipsa cujuslibet Febris symptomata ad ejusdem speciem dignoscendam, haud obscuram lucem fœnerantur. Quamlibet enim, ut supra inuimus, Febres in universum omnes quædam habent symptomata omnibus communia, sunt tamen & certæ aliquæ Distinctionis notæ quas singulis speciebus sigillatim impressit Natura; quæ cum subtiliores sint ac magis reconditæ, non nisi à cautiissimis, & minutissima quæque pensiculatim trutinantibus erui solent, aut investigari. Inter hæc signa distinguenda semper existimavi ego, ægri sive sudationem, sive siccitatem in hoc vel illo morbi tempore, Febris speciem præcipuè & præ cæteris demonstrare, modò illa à statu naturali ac suo, Methodo minùs congruâ non fuerit dejecta. Atque hoc ipsum liquidò mihi constabat in Febribus omnibus Epidemicis, quotquot observationes hæ nostræ hætenus complectuntur. Exempli gratiâ, iis in Febribus quæ vigeant exolescente *Intermittentium Autumnalium* prædominio, ægri externa arescebant, nec vel minima sudoris præsignatio ante materiæ Febrilis concoctionem, quæ die decimo quarto plerumque perficiebatur, in conspectum se dabat. Neque etiam cieri hîc poterat sudor sine ingenti agrorum discrimine, qui in Phrenesin, aliaque symptomata periculosissima mox à coacto sudore præcipitabantur. In *Febre Pestilentiali*, quæ hanc quidem

dem subsecuta est, (*Inflammationum* autem omnium quæ ab illo tempore invasere, chorum duxit) nulli sudores sponte suâ prorumpabant, at à sudorificis excitari poterant vel primis morbi diebus, atque iis semel obortis æger nullo non symptomate levabatur. Febre proximè succedente quæ *Varicellæ* iis annis comitabatur quibus illæ *Regulares* erant, æger suâ sponte effusissimis sudoribus totus dimanavit, vel à morbi initio; at qui istis indulgebat æger, intendebat illicò symptomata omnia, haud mitigabat. In binis illis Febribus quæ duabus *Varicellæ Anomalarum* speciebus, atque *Dysenterii* se comites adungebant, & sudores Anomali etiam fuere; at plerumque solis primis diebus exeuntes. Licet qui primam Febrem comitabatur sudor, quam qui posteriorem, aliquantisper esset copiosior; sed in neutrà emolumento fuit ægro, cum non à præviâ Concoctione, sed à confuso particularum noxiarum motu is eliceretur.

Arduum verò id mihi imprimis videtur, Novæ Febris speciem, vertente primùm anni *Constitutione*, indagare, cum necdum specimen ejus aliquod quis oculis usurpaverit, nec dum resciverit, qualesnam demum sint futuri morbi Epidemici, quos ut plurimum Febris prævertit. Molestum esset singula enumerare quæ iis annis, de quibus egi, occurrebant, quò liqueret ansas haud obscuras à natura nobis suggeri, quibus adjuti hoc præstare valeamus; ac proinde Cognitio hæc à perdiligenti atque accuratissimâ Circumstantiarum omnium observatione necessariò pendeat. Quantumlibet autem difficile id fuerit, imò si & impossibile planè supponamus, Novæ Febris, ubi primum ingreditur, speciem certò distinguere; tamen ad Curationem

onem quod attinet, Indicatio à *Juvantibus* & *Lædentibus* sumenda, nobis saltem relinquitur; cuius ope viam paulatim prætentantes ægrum in tuto possimus collocare, modò ne plus satis propere-
mus; quâ quidem *festinatione* nihil ego quicquam exitius esse autumo, nec re ullâ aliâ Febricitantium plures vitâ spoliari. Neque pudet fateri, me non semel in curandis Febribus, ubi nondum constaret quid mihi agendum esset, nihil prorsus agendo & mihi & ægro consuluisse optimè; dum enim morbo invigilarem, quo eum opportunius confodere valerem, Febris vel sponte suâ sensim evanuit, vel in eum se Typum redegit, ut jam mihi innotesceret quibus armis esset debellanda. Sed, quod dolendum omnino est, ægrorum quamplurimi, haud satis gnari quòd perinde sit Medici periti quandoque nihil agere, atque alio tempore efficacissima adhibere remedia, probitatis atque fidei fructum hunc capere nolunt, sed vel negligentia vel ignorantia id imputant; cum Empiricorum insulsiſſimus quilibet medicamenta medicamentis adjicere æquè novit, ac solet magis quàm Medicorum prudentissimus.

Hæc sunt ferè quæ hætenùs observavi, saltem quæ ad normam aliquam reduci potuerint, de *Morborum Epidemicorum* speciebus, atque ordine illo quo invasere ab anno 1661. ad finem usque anni 1675. Quo quidem tempore *Variola*, & *Febres Continua* earum Comites, quæ fermè à biennio dominatæ sunt, mitiores jam factæ videntur exolescere. Qui post sequentur morbi, solus novit, qui novit omnia.

SECTIO SEXTA.

CAPUT I.

Febres Intercurrentes.

Observationes annorum, quos jam descripsi, satis arguunt Febrium alias *Stationarias* meritò audire; ejusmodi Febres intelligo, quæ, cum à particulari quadam, at nondum satis cognitâ hujus aut alterius anni *Constitutione* pendeant, singulæ suo ordine invalescunt, grassantur admodum, & quasi cæteris dominantur per continuam illam annorum seriem. An dentur etiam aliæ species præter jam dictas: An etiam exacto quodam annorum curriculo, aliæ alias certo ac constanti ordine excipiant, an secus se res habeat nondum mihi licuit deprehendere. Sunt verò & aliæ *Febres Continuae*, quæ licet jam parcius, jam inclementius sæviant & depopulentur, tamen cum *Stationariarum* quibuscumque, ut etiam & secum invicem eodem anno indifferenter commiscentur, quas idcirco *Intercurrentes* appellandas censeo. Quid tam de illarum ingenio, quam de Methodo Medendi eisdem adhibendâ, hætenus observando didici, in sequentibus tradam. Sunt

X 2

verò,

verò, *Febris Scarlatina. Pleuritis. Peripneumonia Notha. Rheumatismus. Febris Erysipelatosa. Angina.* Et fortè aliæ quædam.

Jam verò cùm universos hosce morbos, vel adhuc comitetur Febris, vel saltem fuerit comitata, donec exoneratâ in partes sive has sive illas, pro morbi ratione, materiâ Febrili, sibi exitum inveni-nerit; nullus dubito Febrem ipsam pro morbo primario habendam, reliquosque affectus à quibus ut plurimum morbi isti nomen mutuuntur, sympto-mata esse, quæ vel peculiarem *κρίσεως* modum, vel partem, in quam ruit morbi vis, præcipuè spectant. Verùm modò de re conveniat, nullam de nomi-nibus movebo litem; mihi integrum fuerit mor-bum hoc vel illo nomine designare, pro arbitrio meo.

Animadvertendum est, quòd sicuti *Febres Sta-tionariae*, de quibus suprâ egimus, magis minúsve Epidemicè infestant, quod jam diximus, prout an-norum Constitutio in secretâ atque inexplicabili aeris temperie fundata, eisdem favet, ita etiam *In-tercurrentes* hæ nonnunquam, licèt non ita frequen-ter atque istæ, Epidemicè grassantur. Quamvis enim plerumque oriantur ab hac vel illa particu-lari corporum particularium *ἀνωμαλία*, quâ sanguis atque humores quoquo modo vitiantur, aliquando tamen originem debent suam mediatè quidem cau-sâ alicui Generali in aere, manifestis qualitatibus hominum corpora ita disponente ut exinde tales talésve sanguinis atque humorum dyscrasiæ gene-rentur, quæ *Intercurrentium* ejusmodi *Epidemicarum* causæ fuerint immediatae. Ulti cùm Gelu acrius diu perseveraverit, se in Veris usque pomæ-ria longius extendens, derepente autem calidior tempestas

tempestas succedat, *Pleuritides*, *Angina* similisque morbi alii solent invadere, qualiscunque demum fuerit *Constitutio* annorum *Generalis*. Et quoniam hi nonnunquam Epidemicè grassantur perinde atque alii isti, idcirco ut hos ab illis Febribus dispescam, quæ ad certam annorum seriem determinantur, omnibus indifferenter annis communes *Intercurrentes* appellare libet.

Quanto autem à se invicem intervallo dissideant duo hæc Febrium Genera; quantum ad causas ab aere subministratas, quoad alias tamen causas externas, ac Procatarcticas spectat, sæpenumero conveniunt. Ut enim jam mittamus Contagium, quod quidem nonnunquam Febrium Stationariarum aliquibus ansam exporrigit, & crapulam taceamus, quâ matre profeminantur tum istæ Febres, tum hæ etiam de quibus jam ago; causa evidens externa Febrium quamplurimarum inde petenda est, quòd quis scilicet vel præmaturiùs vestes abjecerit, vel ab exercitio incalescens se frigori incautiùs exposuerit; unde Poris subito occlusis, retentisque iis halitibus quibus aliàs per cutis spiracula patebat exitus, hæc vel illa Febris species in sanguine succenditur, prout vel *Generalis Constitutio* quæ tum temporis obtinet, vel particulares humorum dyscrasiæ in hanc vel illam Febris speciem potentiùs determinaverint. Et fanè existimo plures modo jam designato, quàm *Peste*, *Gladio*, atque *Fame* simul omnibus perire: Etenim si quis ægrum Medicus de primâ morbi occasione paulò minutiùs interrogaverit, (modò ex Acutorum istorum numero sit quos suprà tractavimus) audiet quasi semper, vel eum vestem aliquam temerè deposuisse cui pridem assueverat, vel corpus motu

excalefactum subito frigori permisisse, atque ex alterutrâ harum προφάσει incidisse in morbum. Quam ob causam familiares meos semper moneo, ut nullo alio anni tempore quicquam vestium, quibus assuevere, sibi detrahant, nisi mense uno ante *Solstitium Æstivum*: Nec minori cum studio eodem hortor, ut ab exercitio calescentes frigus sedulo evitent.

At verò diligenter hîc loci notandum est, quòd licet morbi isti, qui sub Intercurrentium titulo jam mihi tractandi veniunt, plerique, si non omnes, *Essentiales* fuerint morbi, sæpenumerò tamen *Affectus* quidam, tum eos quoad Phænomena referentes, tum eodem etiam insigniti nomine, istis Febribus superveniunt quas *Stationarias* appello, & sunt nuda earum *symptomata*: Quo in casu non jam illa Methodus adhibenda est, quæ iis debetur quoties morbi sunt *Essentiales*, at ista potius quam sibi postulat Febris cujus nunc sunt *symptomata*, ad quorum quidem curationem ea leviter tantum inflectenda est: In genere autem ad Anni Febrim seriò attendendum est, investigandùmque quo illa pacto facillimè expugnari possit, Venæ-sectione, an sudoribus, vel aliâ methodo qualibet. Hoc si susque deque habeatur, cum ingenti ægrorum discrimine persæpe errabimus. Si quis objecerit hos ipsos *Affectus*, quos ego *Essentiales* voco, & de quibus jam ago, reverâ *symptomata* tantum esse; respondeo, *symptomata* ea fortè esse respectu Febris ad quam propriè spectant, at *symptomata* sunt saltem Februm, quæ illa semper ac necessariò producunt. V. gr. in *Pleuritide* *Essentiali* Febris ejus est indolis, ut semper materiam morbificam in Pleuram deponat; in *Angina* *Essentiali* ejus indo-

lis est, ut eandem ad fauces semper amandet, atque ita se res habet in cæteris : Cùm ubi Affectuum memoratorum utervis Febri superveniat, quæ ad hanc illamve annorum Constitutionem spectat, atque ab ea pendet, idem per accidens tantum, neutiquam verò necessario producitur. Quo nomine haud parum à se invicem disternantur.

Jam autem, ut Affectus *Essentiales* mihi dictos ab iis qui *Symptomatici* tantum sunt, ritè distinguamus, multum conferet nobiscum perpendisse, quòd qualia sint symptomata quæ invasionem Febbris hujus alteriusve *Stationariæ* comitantur, talia omnino erunt symptomata quæ insultum sive *Pleuritidis*, sive *Anginæ* sequuntur, quoties ejusmodi Febbris *Accidentia* sunt tantum. Quod quidem cernere erat in *Pleuritide symptomaticâ* prædictâ, quæ Febri per hyemem grassanti, anno 1675. superveniebat. Quotquot enim hâc laborabant *Pleuritide*, ubi primum corripiebantur, Capitis, Dorsî, & Artuum patiebantur dolorem ; quæ certissima erant & maximè vulgaria Febrium earum omnium symptomata, quæ & antequam ingrederentur *Pleuritides*, invadebant, atque illis expirantibus adhuc durabant. Cùm quoties uterlibet horum *Intercurrentium* morbus *Essentialis* est, omnibus indifferenter annis pari modo aggreditur, nihil prorsus habens commune cum Febre *Stationariâ* per id tempus regnante. Adhæc, symptomata omnia quæ post emergunt magis perspicua sunt, cùm non obscurantur ac confundantur ab aliorum *φαινομένων*, quæ naturæ sunt diversæ, & ad aliam spectant Febrem, admixtione. Præter hæc, Anni tempus, quo *essentiales Intercurrentes* plerique, non tamen

omnes, solent infestare, haud rarò subinviit ad quam classẽ hujusmodi Affectus referendi sint. At verò ad Morborum tum horum, tum aliorum etiam omnium Diagnosin, is demum instructissimus accedet, qui observatione assiduâ ac diligenti ita intimè eorum Phænomena rimando perscrutatus fuerit, ut ubi eos inspexerit, genus statim nòrit distinguere; licèt Differentiarum caracteristicarum aliæ ita sint fortassè subtiles ac delicatæ, ut easdem alteri verbis nequeat exprimere.

Quandoquidem autem variæ hæ Febrium species, (quantum quidem assequi possum ex Phænomenis, quæ tum morbos ipsos, tum medendi rationes attingunt, sedulò pensitatis) peculiari, ac cuilibet morbo propriæ sanguinis inflammationi ortum debent suum; in eodem refrigerando contemperandoque omnis mihi ferè Curationis vertitur cardo: Methodo interim pro morbi genio variatâ, & cui, experienciâ jugiter suffragante, ea species libentissimè concedit, materiæ morbificæ eliminandæ ubique satago. Et profectò in Febrium quarumlibet curatione omne punctum tulerit, quâ portâ excludenda veniat materia Febrilis, qui certò nòrit; Venæ-sectione v. gr. Sudoribus, Catharsi, aut si qua est alia magis apposita.

C A P. II.

Febris Scarlatina.

Scarlatina Febris, licet nullo non tempore possit incidere, ut plurimum tamen exeunte æstivo se prodit, quo quidem integras Familias, Infantes verò præcæteris infestat. Rigent, horrentque sub initio, ut in aliis Febribus, qui hâc afficiuntur, neque vehementer admodum ægrotant: postea cutis universa maculis parvis rubris interstinguitur, crebrioribus certè & multo latioribus, magisque rubentibus, at non perinde uniformibus, ac sunt illæ quæ *Morbillos* constituunt. Ad duos trêsvè dies persistunt hæ maculæ, quibus demum evanescentibus, decedentèque subjectâ cuticulâ, restant furfuraceæ quædam squammulæ ad instar farinæ corpori inspersæ, quæ ad secundam aut tertiam vicem se promunt, conduntque vicissim.

Cum hic morbus nihil aliud mihi videatur, quàm mediocris sanguinis effervescentia à prægressæ Æstatis calore, aut alio aliquo modo excitata, nihil quicquam molior quò minus sanguis sibi despumando vacet, & materiæ peccanti, quæ satis promptè abjungitur, per cutis poros ablegandæ. Quamobrem tum hinc & à Venæ-sectione, & ab Enematum usu mihi temperans (quibus remediorum formis factâ revulsione particulas sanguini infestas cum eodem intimiùs permisceri, & motum Naturæ magis congruum sufflami-

Curatio.

sufflami-

sufflaminari autumo;) tum ex altera parte ab exhibendis Cardiacis, quorum æstu impetuosius fortè exagitabitur sanguis, quàm pro pacatâ & leni illâ separatione in qua jam totus est; (Quid quòd & vehementior Febris hoc fomite possit accendi?) satis habeo ut æger à carnibus in solidum abstineat, & à liquoribus spirituosus quibuscunque, tum ut neque usquam foràs prodeat, neque se perpetim lecto affigat. Cui jam penitus desquamata, & cessantibus symptomatis, è re fore existimo ut purgetur æger leni aliquo medicamento, ætati atque viribus accommodo. Simplici hac & naturali planè methodo, hoc morbi *nomen*, (vix enim altius assurgit,) sine molestia, aut periculo quovis facillimè abigitur. Cùm è contra si plus negotii ægris facessamus, vel lectulis continenter incarcerando, vel Cardiacis aliisque remediis supervacaneis nimis doctè & (ut vulgo videtur) secundum artem supra modum ingestis, morbus statim intenditur, & æger non rarò nulla alia de causa, quàm nimia Medici diligentia ad plures migrat.

Veruntamen hoc animadvertendum volo. Si *Convulsiones Epilepticae*, vel etiam *Coma*, huic morbo sub initium eruptionis supervenerint (quod quandoque accidit in pueris ac junioribus hoc morbo laborantibus) omnino oportet ut *Epispasticum* amplum ac forte posteriori cervici applicetur, atq; porro ut *Paregoricum* è Syrupò de Meconio statim exhibeatur, repetendum singulis noctibus usque dum convalescat; imperando interim ut æger bibat pro potu ordinario lac cum triplo aquæ coctum, & à carnis esu abstineat.

C A P. III.

Pleuritis.

Hic morbus, quo nec alius frequentior, nullo non tempore infestat, potissimum verò anno inter Ver & Æstatem ambigente. Nam per id temporis sanguis à novâ solis viciniâ excalefactus in effervescentias & inordinatos motus effrænatiùs ruit. Temperamento sanguineo præditos præ reliquis aggreditur, sæpe etiam rusticos, & *duro jam fractos membra labore*. A rigore plerumque atque horrore orditur, quos excipiunt calor, sitis, inquietudo, & cætera Februm symptomata plus satis nota. Elapsis pauculis horis, (licet aliquando multò serius ingruat symptoma hoc) æger vehementi dolore, eoque Punctorio, in laterum alterutro circa costas corripitur, qui nunc versus Omoplatas, nunc Spinam, nunc ex adverso versus anteriora pectoris se propagat. Tussi etiam crebrâ affligitur, quæ magnum adfert cruciatum, à partium inflammatarum contentione ortum, unde spiritum subinde reprimat, ut prima tussendi molimina coerceat. Quæ singulis vicibus *Anacatharsi* rejicitur materia, sub initio morbi pauca & tenuis conspicitur, & sæpe sanguinis particulis intermixta; sed procedente morbo copiosior est & magis concocta sanguine etiamnum permixto. Febris interea pari passu incedit, quin & vires sumit à symptomatis illis quæ ab ipsâ nascuntur. Atque dicta Febris

bris cum funesto comitatu omni, (*Tussi* scilicet, *sputo sanguinis*, *dolore*, &c.) pro ratione liberioris materiæ morbificæ expectorationis, sensim minuitur. At verò materia hunc morbum committens, non semper, eodem procedente, concoctionem expectorationi debitam attingit: fit enim non rarò ut materia paucula adhuc & tenuis, sicut in principio morbi, tussiendo educatur, & consequenter Febris cum reliquis symptomatis ne hilum remittat, donec ægrum jugulaverit. Æger interea nunc alvo est nimis adstrictâ, nunc solutâ nimis, dejectionibus crebris & liquidissimis. Est ubi morbo admodum invalescente, & Venæ-sectione non celebratâ, æger ne tussire quidem valeat, sed immani dyspnœâ laborans, tantum non suffocetur inflammationis vi; quæ tanta aliquando reperitur, ut pectus ne ad spatium quidem respirationi debitum sine exquisitissimo dolore queat expandi. Est etiam ubi post ingentem inflammationem, & omissam Phlebotomiam, quæ nascente morbo fuerat imperanda, mox ad Apostemares redit, *pure* in thoracis cavitatem subinde depleto; quo in casu, quamvis Primaria Febris vel omnino cessat, vel mitius saltem urget, attamen in vado non est æger, sed *Empyemate*, atque *Febre Hecticâ* succedentibus, miser *Tabe* extinguitur.

Jam verò licet *Pleuritis* propriæ illi atque specificæ sanguinis inflammationi, quæ eam, quando affectus primarius existit, producere solet, originem suam debeat; per accidens tamen aliis Febribus quandoque supervenit, cujuscunque demum generis eæ sint, ex præcipitatione scilicet materiæ Febrilis in pleuram, vel musculos intercostales. Atque illud quidem in ipso ferè Febris initio accidit,

dit, crudâ adhuc existente materiâ Febrili, nondumque per idoneam ebullitionem subactâ, adeoque nec ad separationem debitam per loca magis conferentia præparatâ. Hoc autem incommodi sæpius ex intempestivo ac præpostero calidorum medicamentorum usu infertur, qualia à nobilibus quibusdam sceminis exhiberi solent; quarum interim benevolentia charitasque multo melius in pascendis pauperibus, quàm in iisdem medicandis, collocaretur. Atque illæ quidem eo consilio (si tamen ullo utantur) id faciunt, ut in primo statim Febris insultu provocetur sudor; parum cogitantes quàm inconsultò atque infeliciter idem tentent. Natura enim hoc pacto turbata, humores adhuc crudos existentes expellere, qua data porta cogitur; atque adeò nunc in cerebri Meninges impetu fertur materia Febrilis, indeque *Phrenitis* nascitur; nunc ad membranam costas succingentem idem malum appellit, ex quo *Pleuritis* oboriri solet; præsertim ubi agrorum ætas, ac temperamentum, annique tempestas inter Ver atque Æstatem ambigens, sua etiam symbola ad hanc rem contulerint: Certè enim tempestate illâ Febres in Pleuritidem transire proclives sunt.

Pleuritidem autem, ejusmodi quam diximus præcipationem ortum suum debere, evacuati per Venæ-sectionem cruoris color subindicare videtur. Nimirum sanguis (saltem ille qui post primam vicem extrahitur) ubi refrixerit, sevi liquati præ se fert speciem ad crassitiem satis conspicuam, ac superficiem habet veri *puris* æmulam, & tamen ab eò longè diversam, utpote quæ fibris, instar reliqui sanguinis, arctè contextitur, nec ad modum *puris* diffluit, quin à reliquo divulsa discolor illa pars, formam

formam cuticulæ tenacis & fibris refertæ exhibet ; & fortasse nihil aliud est quàm Fibræ sanguineæ, quæ rubicundo ac naturali suo integumento per præcipitationem exutæ, ambientis aëris frigore in membranam hujusmodi subalbidam concrevêre. At verò (ut id obiter attingam) animadvertendum est, quòd si sanguis è secta venâ non recto flumine versùs Horizontem profiliat, sed per cutim repens perpendiculariter dimanet, utut celeri se proripiat gradu, sæpe tamen ad dictum colorem non accedit, cujus ego me causam nescire fateor : Neque æger ab istiusmodi sanguinis missione perinde levatur, ac si modo primùm descripto fluat. Quinimo cùm hoc ipso modo extrahitur, si orificium angustius, sive quid aliud obstiterit, quo minùs pleniori exeat gurgite, neque hic sanguis Pleuriticorum sanguinem colore æmulatur, neque æger par exinde commodum capit. Observavi etiam, quòd si sanguis recens extractus, quocunque demum modo fluxerit, immisso digito agitetur, superficie rubenti ac floridâ, ut in aliis morbis quibullibet, spectabitur.

Utut verò sanguis se habet ; Morbus hic tametsi infamis, & plerisque aliis suapte naturâ periculiosior, tamen si peritè tractetur, facilè vincitur ; & quidem non minùs certò & constanter, quàm alii Medicorum conatus ad homines ab orci faucibus liberandos, morbosque averruncandos, perducere ad exitum felicem solent.

Variis hujusce morbi Phænomenis diligenter perpenſis, nihil aliud illum esse arbitror, quàm Febrem à propriâ & peculiari sanguinis inflammatione ortam, quâ natura materiam peccantem in Pleuram deponit, nonnunquam & in Pulmones, unde

unde *Peripneumonia* suboritur; quam à priore, gradu tantum, & pro maiore ejusdem causæ intentione, extentuque latiori differre autumo.

Hunc itaque in dicto morbo pellendo mihi scopum propono, ut scilicet sanguinis inflammationem reprimam, & particulas ejusdem accensas, quæ in membranam costas succingentem vim fecerunt, & incendio collabefactârunt omnia, per evacuationes debitas revellam. Curatio.

Quamobrem in Venæ-sectione spem ponens maximam, ut primùm accersor, sanguinem è brachio lateris affecti ad *uncias decem* aut circiter mittendum curo. Potionem deinde sequentem statim à Venæ-sectione primùm celebratâ sumendam præscribo.

Rx Aq. Papav. Rhæad. ʒ iiij. Sal. Prunell. ʒ j. Syr. Violar. ʒ j. M. F. Haustus. Eodem tempore sequentem Emulsionem præscribo.

Rx Amygd. dulc. N. vij. Sem. Melon. & Pepon. an. ʒ ʒ. Sem. Papav. alb. ʒ ij. contundantur simul in mortario marmoreo, sensim affundendo Aq. Hord. ʒ j ʒ. Aq. Rosar. ʒ ij. Sacchar. cand. ʒ ʒ. M. F. Emulsio; Cap. ʒ iiij. quartâ quâque horâ. Pectoralia etiam impero frequenter usurpanda, e. gr.

Rx decoct. Pectoral. ʒ ij. Syr. Violar. & Capillor. Ven. an. ʒ j ʒ. M. F. Apozema; Cap. ʒ ʒ. ter in die.

Rx Olei Amygdal. dulc. ʒ ij. Syr. Violar. & Capill. Ven. an. ʒ j. Sacch. cand. ʒ ʒ. M. F. s. a. Eclegma, de quo lambat sæpius in die. Oleum etiam *Amygd. dulc.* per se, vel *Oleum Sem. Lin.* recenter extractum magno sæpe cum fructu assumuntur.

Dietam quod spectat, carnibus omnino interdico, atque insuper earundem decocto quamlibet limpi-

limpidissimo. Consulo ut iusculis vescatur Hordeaceis, Avenaceis, & Panatellâ, & pro Potu utatur Ptisanâ ex decocto Hordei cum rad. Acetosa, Liquirit. &c. ac nonnunquam Cerevisiâ lupulatâ tenui.

Porro, sequens Unguentum præscribo. R. Ol. Amydg. dulc. ℥ij. Ung. Pomati, & Dialthææ an. ℥j. M. F. Linimentum, quo inungatur latus affectum mane & serò, superimponendo folium brassicæ. Jubeo item ut in dictorum remediorum usu persistat per omnem morbi decursum.

Eodem ipso die quo primum accersor, si dolor vehementer urgeat, sanguinis eandem quantitatem rursus detrahi præcipio, vel nihilominus die sequenti, ut etiam tertio die; atque hoc modo ad quartam usque vicem, continuis quatuor diebus, (nisi prius æger convaluerit) Venæ-sectionem repeto, ubi scilicet dolor, atque alia symptomata admodum sæviunt: At verò, si vel morbus remissior & minoris periculi, patiatur ut lentiori pede progrediar, vel etiam dejectæ ægri vires non facile ferant Venæ-sectionem post tam brevia intervalla repetitam; Phlebotomiam jam bis celebratam non deinceps repetò nisi interjecto die uno aut altero inter singulas vices. Quâ quidem in re normam mihi statuo Contraindicantia; hinc nempe morbi violentiam, inde verò imminutas fractasque ægri vires ad invicem trutinatas. Et quamquam in curandis morbis integrum mihi esse volo, ut plus minusve sanguinis pro rei ratione dementum præcipiant, rarò tamen observavi Pleuresi confirmatam in Adultis minori quàm 40 circiter unciarum sanguinis impensâ sanatam; licet in Pueris semel tantum aut bis secuisse venam ut plurimum

rimum suffecerit. Neque, quæ nonnunquam supervenit, *Diarrhœa*, repetendis jam dictis Venæ-sectionibus obicem ponit, quæ quidem ipsa hæc Methodo brevî sistetur, etiam non adhibitis medicamentis restringentibus.

Enemata vel in solidum omitto, vel maximâ, quâ fieri potest, inter repetitas Venæ-sectiones intercapedine curo injicienda, eaque non nisi simplicissima illa è Saccharo in lacte soluto.

Durante morbo id ago, ne æger nimis exæstuet, ac proinde liberum illi facio ut lecto quotidie eximatur, idque ad horas aliquot, prout vires suaserint; quod quidem tanti est in hoc morbi genere, ut si æger lecto jugiter affigatur, neque hæc tam larga sanguinis evacuatio, neque remedia alia utcunque refrigerantia, ad dicta symptomata perdomanda vel minimum aliquando proficiant.

Mox ab ultimâ Venæ-sectione, nisi fortè prius id contingat, symptomata omnia nitescent, & æger (qui per aliquot adhuc dies & à liquoribus spirituosus quibuscunque, & à crassioribus cibis arcendus est) pristinas vires non ita diu post resumet: quo quidem tempore non abs re erit ut alvus tenuiori aliquo Cathartico sollicitetur.

Jam verò si quem moveat, quòd huic viæ insistentes, *Expectorationem* vix quidem attingamus, nedum quibus illa rationibus per varia morbi tempora sit promovenda, operosius disseramus; sciat ille hæc non per incuriam nobis excidisse, sed deditâ operâ diuque satis cogitata, neglecta tandem fuisse & præterita: Cum semper existimaverim in summo discrimine versari illos qui morbum hunc expectorationi eliminandum committerent. Nam ut tædium hujus Methodi, quâ Natura materiæ

Y

morbi-

morbificæ ejiciendæ fatagit, omittamus, nimium periculosa insuper res est alea; cum non raro eveniat, partem aliquam materiæ jam concoctâ, forte etiam per ἀναδάσσειν rejectâ, reliquam adhuc crudam manere, idque successivè, præstantissimis quibusque remediis maturantibus expectorantibusque incassum usurpatis, cum expectoratio nunc quidem satis auspiciatò procedat, nunc penitus supprimatur; agro interim usquequaque periclitante, atque pro meo in expectorationem imperio (quod sanè nullum prorsus est) sive vivis, sive etiam mortuis adjudicando. Cum è diverso, mediante Venæ-sectione, morbifica materia penes meum sit arbitrium, & orificium à Phlebotomo incisum tracheæ vices subire cogatur. Quinimò constanter assèro, huncce morbum, qui, si juxta præcepta à nobis damnata tractetur, inter patentissimas orci januas meritò recensetur, æque certò ac tutò Methodo jam à me præscriptâ (ut de brevissimo quo profligatur tempore nihil jam dicam) ac alium quemlibet morbum debellari. Nec dum mihi innotuit vel minimum damni à tam largâ sanguinis (ut imperitis videri potest) detractiōe cuiquam fuisse illatum.

Sæpe quidem aggressus sum in tractando hoc affectu, *ὑπερπνεΐας* rationem aliquam stabilire, quæ citra ingentem hanc sanguinis jacturam subsisteret: nempe vel humorem resolvendo, vel expectorationis promotione illum evacuando: Sed nondum ea fors mihi contigit, ut huic ipsi, supra memoratæ, praxi, parem aliquam reperire potuerim; cujus beneficio (non obstante tristi illâ apud Hippocratem de *Pleuritide sicca*, prognosi) agrum etiam non moratus expectorationem ab insultu morbi vindico;

vindico ; per ipsum sectæ venæ orificium & Pleuritidi fugam parans, & sanitati reditum.

Quandoquidem verò hujus morbi curatio in repetitâ venæ-sectione ferè tota stat, quæ tamen ab imperitis Chirurgis & nescio quibus Medicastris in locis ab oppidis populosioribus longè dissitis celebrata, miseros à *punctura Tendinum* in artûs amittendi, atque adeò in vitæ magnum discrimen sæpissime conjicit ; non è re fore duxi, rationem huic malo succurendi, si fortè fortunâ impingatur, hîc subnectere. Qui verò puncturâ hujusmodi plectuntur, dolorem non statim sentiunt, sed duodecim horis post Phlebotomiam se eodem affici conquerruntur, non tam in orificio nuper factò quàm in partibus ad axillam tendentibus, ubi tandem dolor se figit, & tunc maximè percipitur, cùm brachium extendatur ; attamen læsa pars tumore admodum insigni non afficitur, eodem avellanæ magnitudinem vix superanti, sed ex orificio humor aqueus vel ichor quidam jugiter distillat, quod quidem præcipuum puncturæ tendinis diagnosticum est habendum. Ita curatur ; ut & propriis oculis ipse observavi.

R. Rad. lilior. albor. ℥ iiij. Coq. ad teneritudinem in lactis vaccini ℥ ij. Deinde R. farin. lini & avenac. an. ℥ iiij. Coquantur farina ad Cataplasmatidis consistentiam in s. q. lactis à radicibus prædictis colati, & radicibus contusis misceantur. f. Cataplasma, parti affectæ calidè applicandum mane & vespere.

C A P. IV.

Peripneumonia Notha.

HYeme ingruente, at sæpius sub ejusdem exitum, Vereque adhuc nascente, quotannis emergit Febris *Symptomatis Peripneumonici* haud paucis conspicua. Paulò habitiores ac crassos ea præ cæteris aggreditur; virilem ætatem vel assequutos, vel etiam (quod sæpius accidit) prætergressos; liquoribus spirituosos (vini maxime spiritui) plus æquo addictos. Cum enim in hujusmodi hominibus sanguis humoribus pituitosis, brumæ tempore congestis, fuerit oneratus, atque idem ab ineunte Vere in novum motum cieatur, Tussis hanc nata occasionem, mox subingreditur, quâ ministrâ dicti humores pituitosi in pulmones irruunt: quo tempore si fortè æger nullo vivens consilio, liquores ejusmodi spirituosos adhuc liberalius hauriat, crassescente jam ferè quæ tussim excitabat materiâ, & ab ea præcluduntur Pulmonum aditus, & Febris omnem sanguinis massam depascitur. Primo Febris insultu nunc incalescit æger, nunc friget: Vertiginosus est, de capitis dolore queritur lancinante, quoties Tussis importuniùs fatigat. Potulenta omnia vomitu rejicit, nunc sine Tussi, nunc illâ vexatus. Urina turbida cernitur, & rubens intensè. Sanguis detractus Pleuriticorum sanguinem refert; Anhelus sæpenumerò spiritum crebrò ac celeriter ducit. Si moneatur ut Tussim pro-

provocet, haud aliter dolet caput, ac si in partes mox dissiliret (quâ loquendi formulâ ægri ut plurimum utuntur.) Dolet & Thorax omnis, vel saltem pulmonum coarctatio adstantium auribus percipitur quoties tussit æger, pulmone non se satis dilatante, præclusis adeò ab intumescencia, ut videtur, meatibus Vitalibus; unde interceptâ circulatione, sanguineque quasi præfocato, nulla ferè, præsertim in habitioribus, Febris indicia sunt; licèt hoc accidere etiam possit ob materiæ Pituitosæ copiam, quâ horum sanguis gravatus in plenam ebullitionem nequit assurgere.

In curandâ hac Febre id mihi negotii dari sentio, ut sanguinem istum, qui ad Pulmonum & suffocationem & incendium facit, Phlebotomiâ revellam; ipsos pulmones remediis Pectoralibus deobstruam atque eventilem; & diætæ refrigerantis ope, totius corporis calorem compescam. Cum verò *hinc* materiæ Pituitosæ saburra in venis contenta, Pulmonum inflammationi fomitem quotidie subministrans, Venæ-sectionem sæpe repetitam videretur indicare; *illinc* verò observatio, quam facere potui diligentissima, me doceret Phlebotomiam sæpe repetitam Febricitantium iis qui crassiore essent corporis habitu (præsertim ætatis florem prætergressis,) pessimè cessisse, atque adeò ab ejusmodi repetitione haud minùs absterreret; *Catharsin* ego crebriorem Venæ-sectioni succenturiabam, quæ ei satis rectè substituitur, in illis qui à largiori & iteratâ sæpius Phlebotomiâ abhorrent.

Ad hunc itaque modum processi; sanguinem è brachio in lecto jacentis extrahendum præcepi, nec passus sum ut ex eo surgeret ad duas tresve

horas; cum omnis sanguiniseductio, quæ universam corporis compagem labefactat quadantenus concutitque, hoc pacto facilius toleretur; ita ut mitius cum ægro agatur cum in lecto cubanti uncia decem fuerint detractæ, quàm si sex septemve tantum amiserit, postquam è cubili surrexerit. Die sequenti Potionem sequentem mane sumendam propino.

Rec. Cassia extract. ʒ j. Glycyrrhizæ ʒij. Ficus pingues N. iij. fol. Senn. ʒ ij β. Agarici trochiscat. ʒ j. Coq. s. q. aq. Colat. ʒ iij. dissolve Manna ʒ j. Syr. Ros. solut. ʒ β. Ms. f. potio.

Postridie sanguinem secundâ vice mittere soleo, atq; interjecto die uno Potionem Catharticam modò præscriptam iterum exhibeo, diebus alternis jugiter repetendam, donec omnino convaluerit æger. Diebus à purgatione vacuis, *Decocto Pectorali, Oleo Amygdal. dulc.* ac id genus aliis, ut utatur consulo.

A Carnibus & earum jusculo, maximè verò à liquoribus spirituosus quibuscunque, ægrum interim inhibeo; quorum loco Ptisanam ex hordeo & liquiritiâ, (Cerevisiam item tenuem, si eam efflagitet) pro potu ordinario concedo.

Atque istâ quidem methodo vincenda est *Peripneumonia* hæc *Notha*, orta ab exundanti colluvie Pituitosâ in sanguine aggestâ ob Hyemis analogiam, & in pulmones explosâ; in qua non tantum iterata Venæsectio, sed & Catharsis etiam indicabatur, secus atque in *Vera Peripneumoniâ*; quam ego ejusdem planè indolis cum *Pleuritide* esse arbitror, atque ab illa in eo tantum differre, quòd *Peripneumonia* Pulmones universalius afficiat. Quin & utrique morbo pari omnino methodo medemur,
Venæ-

Venæ-sectione sc. præ cæteris, & medicamentis Refrigerantibus.

Notha hæc *Peripneumonia*, licet ad *Asthma siccum* aliquantulum accedat, tum quoad spirandi difficultatem, tum etiam alia quædam symptomata, ab illo tamen satis dignoscitur, cum in istâ manifesta Febris atque inflammationis signa se prodant, quæ in hoc nusquam comparent; quamlibet in hac specie minora sint longè ac obscuriora illis quibus insignitur *Vera Peripneumonia*.

Diligenter autem animadvertendum, quòd ubi Vini spiritui aut aliis id genus liquoribus, cum hoc morbo conflictantes se olim addixerint, minimè tutum erit eos statim ac derepente ab iis depellere; sed sensim id agendum, quo minùs *Hydropi* tam repentina mutatio ac abrupta viam sternat. Quod etiam in morbis quibuscunque ab hac προφάσι oriundis, observari debet. Cùm verò de *Spiritu Vini* mentio fuerit facta, hîc obiter dicam. Optandum sanè esset, quòd aut idem omnino exulet, aut saltem spiritibus reficiendis, non verò iisdem extinguendis usurpetur: nisi quis internum ejus usum prorsus abdicandum maluerit, proindeque à Chirurgis solum ad *Ulcerâ digerenda* fotubus immisceadum, aut *Ambustis* extûs admovendum: quo postremo casu omnibus remediis, quotquot adhuc inventa fuere, hic liquor facilè palmam præripit, cùm cutem subjacentem ab omni putrefactione tueatur ac vendicet, atque eo nomine curationem quam citò absolvat, *digestionem*, quæ non nisi admodum tardè sua tempora percurrit, etiam non moratus: nempe si lintea spiritu vini imbuta partibus ab aqua ferventi, pulvere pyrio, vel simili læsis, quam primùm hoc

infligitur malum, applicentur, eademque spiritu dicto madefacta subinde repetantur donec dolor ab igne penitus evanuerit, & postea solum bis in die.

C A P. V.

Rheumatismus.

Nullo non tempore incescit hic morbus, maxime *Autumno*, & præ cæteris annis florentes & οἷς γόνυ χλωρόν. Hæc ut plurimum occasione nascitur; æger sc. five exercitio aliquo vehementiori, five alio modo excalefactus, mox repentinum frigus admisit. A rigore atque horrore orditur tragædiam, quos statim excipiunt calor, inquietudo, sitis, & reliqua illa infœlix symptomatum caterva, quibus stipantur Febres. Elapso die uno alterove, (est & ubi citius) æger atroci dolore, nunc in hoc, nunc in illo artu infestatur, in carpis, humeris, genibus præsertim; qui locum subinde mutans, vicissim illos occupat, rubore quodam & tumore in parte quam postremum affecit adhuc residuis. Primis aliquot diebus, Febris & symptomata jam memorata quandoque coincidunt; Febris autem sensim evanescit, manente dolore, quin & nonnunquam immaniùs sæviente, materiâ sc. febrili in artus translata; quod satis arguit Febris ipsa sæpiùs recrudescent ob materiam morbificam ab intempestivo

pestivo Externorum usu reperiuntur. Morbus hic quoties à Febre sejungitur, *Arthritis* sæpe audit; quamvis essentialiter ab illâ distinguatur, prout cuiusvis faciliè constabit, cui uterque morbus intimiùs fuerit perspectus: unde forsitan petenda est ratio, cur tam sicco illum pede transiverint scriptores Medici: Nisi forte arbitremur, hanc morbi speciem ad reliquam malorum Iliada de novo accessisse. Utut se res habeat, jam plus satis grassatur hic morbus; & licet rarissimè hominem è medio tollat, Febre semel depulsâ, tamen & vehementia doloris & diurnitas eum prorsus contemni non sinunt. Etenim si minùs peritè tractetur, non ad menses tantùm, sed ad annos etiam aliquot, imò per omnem adeò vitam miserum haud infrequenter discruciat; quamvis in hoc casu, non eodem semper vigore, sed Paroxysmis quibusdam periodicè repetitis, ad instar Arthritidis, subinde lacessit: imò verò potest fieri ut ubi diu multùmque vexaverint dicti dolores, tandem sponte desistant; atque interim æger omni membrorum motu ad mortem usque privetur, digitorum articulis quasi inversis, & protuberantiis, ut in Arthritide, nodosis in internâ magis quàm externâ digitorum parte se prodentibus: stomacho nihilominus valeat, & cætera sanus vitam toleret.

Est & alia hujus morbi species, licet non hujus esse profapiæ vulgò credatur, quæ *Lumbago Rheumatica* aptissimè dicetur: immanis dolor sc. idemque fixus circa lumborum regionem, ipsumque aliquando ad os sacrum se demittens, *Paroxysmum Nephriticum* mentitur; nisi quod æger non vomitur: nam præter dolorem atrocissimum & vix ferendum circa ipsos renes, aliquando & ureteres per

per omnem eorum ductum ad vesicam usque, eodem, licet mitiori, tentantur. Qui & mihi olim imposuit, tanquam à materiâ aliquâ sabulosâ in iis partibus hærente penderet; cum reverâ materiæ *Rheumatismi* peccanti & inflammatæ ortum suum debeat, quæ quidem partes illas jam solas urit, intacto reliquo corpore. Immanis hic dolor, nisi abigatur eodem modo quo prior species, pariter etiam perdurat, pari sævitiâ excrucians; adeo ut miser nequeat procumbere, sed vel è lecto exiliat, vel super eodem erectus sedeat, corpore interim perpetuâ agitatione nunc versus anteriora, nunc posteriora inclinato, reductoque.

Cum utraque hæc morbi species ab *Curatio.* inflammatione videatur oriri, quod tum jam dicta arguunt Phænomena, tum præsertim sanguinis Venæ-sectione educti color, utpote qui Pleuriticorum sanguini tam est similis quàm ovum ovo, neque quisquam reperiatur, qui hos inflammatione laborare vel quidem dubitaverit; his, inquam, ita se habentibus, censeo ego, Curationem non aliunde quàm à Phlebotomia debere sumi, sanguine interim contemperato, ejusque nimio fervore represso, tum medicamentis refrigerantibus atque incrassantibus, tum etiam conveniente regimine.

Ac proinde ut primum accersor, statim sanguinis ℥ x è brachio lateris affecti mitti jubeo, & Julapium refrigerans incrassansque ad hanc fere normam præscribo. *Rec. Aq. Nymph. Portulac, & Lactuc, an ℥ iiij. Syr. è limonibus ℥ j β. Syr. Viol. ℥ j. M. f. Julap. de quo bibat ad libitum;* vel etiam Emulsionem in curatione morbi Lateralis jam descriptam. Ad dolorem sedandum, *Cataplasmæ mica*

mica Panis filiginei, & lacte croco tincto, vel fol. brassica parti affectæ applicandum, & sæpe renovandum curo. *Diatam* quod spectat, carnibus prorsus interdico, quin & eorum jusculo, quantumlibet tenui limpidoque; quibus substituo juscula Hordeacea, Avenacea, Panatellam, & ejusmodi. Cerevisiam tenuem mitemque pro potu tantum concedo, vel etiam (quæ magis ad rem facit) Ptisanam ex hordeo, rad. Liquirit. Acetosæ, &c. in aqua fontan. incoctis. Volo interim, ut per aliquot horas singulis diebus lecto se abstineat, cum calor qui à jugi decubitu nascitur, morbum promoveat intendatque.

Die sequente sanguinis tantundem detrahi præcipio; atque intercalato die uno alterove, pro ægri viribus, tertio; dein interjecto trium quatuorve dierum intervallo (prout ægri vires, ætas, constitutio, aliæque circumstantiæ suadent momentque) quarto, atque ultimo ut plurimum, Venæ-sectionem repeto: raro enim usu venit ut ultra quartam vicem venam incidamus, nisi vel regimen justò calidius præcesserit, vel medicamina calidiora ægro præter necessitatem fuerint ingesta. Quin & Anodyna sive Paregorica dicta Remedia effusorem sanguinis missionem postulant: Quamobrem, utut sæviat dolor, per omnem hujus morbi decursum, religiosè mihi ab his temperandum existimo, modò mihi animo sit curationem à sanguinis missione solum petere, cum illorum usu figatur morbus, neque tam facilè Venæ-sectioni cedat; quæ ideo ob hæc ipsa medicamenta officiosè nimis exhibita, sæpius quàm erat opus, celebranda est, Quid quòd & in morbi statu, neque eam quam titulo pollicentur, *ἀναλγησιαν* valeant præstare.

Interim

Interim dum prædicta remedia, Diætæque sedulò usurpantur; *Enema* è Lacte Saccharato subinde injici curo, diebus scilicet à Phlebotomia vacuis. Porro ut hæc omnia ad dies minimum octo ab ultimâ Venæ-sectione diligenter observentur, seriò hortor moneoque; quibus elapsis, *Potionem Catharticam* è Lenitivis præscribo mane hauriendam, & insequenti vesperi dosin paulò liberaliorem *Syr. de Meconio in Aqua fl. Paralyf.* quo sc. sanguinis orgasmus, unde & recidivæ periculum aliter intentari poterit, penitus reprimatur. Quibus ritè peractis, ut in pristinum vitæ genus (quoad victum, exercitia, atque aerem) pedetentim se recipiat, lubens patior; ita tamen ut neque vinum, neque liquorem spirituosum quemlibet, neque etiam cibos, sive sale, sive aromatis conditos, sive etiam *δυσπηκτα* quæcunque, nisi diu postea, degustare liceat.

Post venam, quoties supra innuimus, pertusam, ægri dolores admodum inminuentur, neque tamen adhuc prorsus evanescent; at verò refarcitâ, quam fecerat sanguinis detractio, virium jacturâ (superveniente maximè proximo illo anni tempore, quod magis faciet ad redintegrandum corporis robur, quàm id quo primùm decubuit æger) symptomata ad unum omnia cessabunt, atque æger pancreaticè imposterùm valebit.

Jam verò, tametsi prædictâ Methodo, aut aliâ huic simili, tempestivè atque sub ipso morbi ingressu adhibitâ, eum, quem jam dixi, finem ut plurimum fortiatur; non rarò tamen accidit, ut ubi æger per errorem contrario planè modo fuerit tractatus, doloribus vagis, nunc quidem mitioribus, nunc verò atrocioribus, per omnem vitam miserè

miserè discrucietur : qui quidem minùs cautis nullo negotio imponunt, & pro *Scorbuti* symptomatibus vulgò habentur. Hic enim obiter, sed & liberè tamen dicam, quòd licèt nullus dubitem quin *Scorbutus* in his Plagis Borealibus revera inveniat, tamen eum morbum non tam frequentem, quàm fert vulgi opinio, occurrere persuasum mihi habeo; multos autem ex iis Affectibus (ne plurimos dicam) quorum nomine *Scorbutum* incusamus, vel morborum *Fientium*, nondum verò *Factorum*, quique nullum adhuc certum induerunt Typum, effecta esse; vel etiam infœlices reliquias morbi alicujus nondum penitus devicti, à quibus sanguis cæterique humores contaminantur : Verbi gratiâ, quibus in corporibus materia aliqua *Arthritidi* producendæ apta recens generatur, nondum tamen in artus depluit, varia se ostendent symptomata, quæ *Scorbuti* suspicionem facient, donec *Arthritis* jam formata, atque actu se exerens, nullum amplius dubitandi locum relinquat. Neque ignoramus, non pauciora symptomata *Scorbutum* mentientia, *Podagricos* jam à Paroxysmo liberatos infestare; dum scilicet vel intempestivus evacuantium usus, vel ægri effecta ætas, vel alia aliqua causa naturam interpellaverit, quò minus materiam omnem Arthriticam in artus exonerare valuerit; quæ adhuc retenta, cum τὴ ἀρτηρίδειορ existat, totam sanguinis massam inquinat, & confertissimo pessimorum symptomatum agmine hominem laceffit. Quod quidem non de *Arthritide* tantum, sed & de *Hydrope* adhuc incipiente dictum volo; de quo morbo licèt vulgò jactetur, *Ubi desinit Scorbutus ibi incipit Hydrops*, hæc tamen regula sæpe sæpiùs non aliter est accipienda, quàm quòd,

quòd, ubi primùm se *Hydrops* manifestis prodit indiciis, præconcepta de *Scorbuto* opinio statim collabascit. Potest & idem hoc affirmari de quàm plurimis aliis morbis Chronicis, vel adhuc in corpore humano nascentibus, quique proinde nondum certum aliquem sibi cuderunt Typum; vel etiam de illis, qui, licet partim fugati sint, nondum tamen penitus debellati exterminatique videntur. Et sanè nisi hoc concedamus, *Scorbuti* nomen, uti hodie fit, in immensum crescet, & omnem ferè morborum numerum absolvat. Cùm, si id sedulò agamus ut abdita cujusque morbi penetralia perscrutemur, eumque post irregularium symptomatum vela latentem eruamus, suà se mox specie sit proditurus, & ad illam ad quam attinet familiam haud difficulter relegandus. Quin & Methodus quàm hujuscemodi morbi sunt abigendi, non adulterinis illis symptomatis, sed ipsi morbo, qualisnam is demum fuerit, ceu perfectè formato, jamque actu existenti accommodanda.

Sed hîc notandum, non adeò consultum esse, quando *Rheumatismus* aliquot annorum Diurnitate altas radices egit, sanguinem tam brevibus ac sub ejusdem primordiis fiebat, intervallis mittere; quin præstare, septimanarum aliquot intercapedine repetitas illas Venæ-sectiones disternare; quæ tandem vel penitus materiam morbificam averruncabunt, vel saltem eò conducent, ut Fontanellâ in crurum alterutro excitatâ, & Spiritu quovis Volatili in vino Canarino mane & serò exhibito, reliquæ ejus extirpentur.

Jam verò quantumcunque discriminis inter verum *Rheumatismum*, ut supra innui, & *Scorbutum* intercedat, aliam tamen speciem esse *Rheumatismi* quæ

quæ ad Scorbutum quam proximè accedit, omnino confitendum est, utpote quæ insigniora hujus morbi symptomata æmulatur, & pariter eadem fermè remedia sibi vendicat, ideoque mihi *Rheumatismus Scorbuticus* audit. Dolor nunc hanc, nunc illam partem obsidet, sed eandem in tumorem ac in aliâ specie rarò attollit, neque febrim sibi comitem adjungit. Insuper non adeò fixus manet, sed indolem magis vagam ac incertam refert, cum anomalis inconditisque symptomatis stipatus. Nunc hunc vel illum artum discruciat, mox internas solum partes afficit, proindeque ægritudinem parit, quæ redeunte externarum partium dolore iterum se proripit; ita ægrum alternatim divexans, ac in diurnitatem longam se protrahens, ad instar morborum qui vel maximè Chronici habentur. Fœminas præ reliquis adoritur, ut & viros qui imbecilliori naturâ sunt; adeoque ad affectuum hystericorum classem referri debere planè suspicarer, nisi quòd iteratâ experienciâ comprobasssem eum remediis hystericis minimè cessisse. Illi etiam qui longum & repetitum corticis *Peruviani* usum experti sunt huic malo sunt obnoxii; quod quidem (ut obiter id attingam) unicum est incommodum quod ex hoc remedio illatum novi unquam. Sed utut id sit, hic affectus sive ex hac occasione, sive ex alia quacunque causâ originem ducit, quam facillimè debellatur vinciturque usu sequentium, quæ nisi privato commodo publicum prætulisssem prorsus mihi reticenda essent. Etenim his solis quam multos, eo quo descripsimus modo laborantes, fanavi, quibus Venæ-sectiones, quantumlibet repetitæ, Cathartica, Diætâ lactea, Pulveres testacei, &c. ne hilum profecerunt. Atque hæc sunt,

R^x Con-

℞ *Conserv. Cochlear. hortens. rec. ʒ ij. lulul. ʒ j. pulv. Ari Comp. ʒ vj. cum s. q. syr. Aurant. f. Electuar. Capiat. ʒ ij. ter in die per mensem integrum, superbibendo aquæ sequentis ʒ iij.*

℞ *Cochlear. hortens. M. viij. Beccabung. Nasturt. aquat. salvia, mentha, an. M. iij. Cort. Aurant. n. vj. nuc. Moschat. contus. ʒ β. Infundantur in Cerevisia Brunsvicensis lb xij. ac distillantur organis communibus, & eliciantur tantummodo Aquæ lb vj. pro usu. Atqui præcisa dosi pulv. Ari comp. observetur, aut saltem eadem non minuatur.*

C A P. VI.

Febris Erysipelatosa.

NUllam non corporis partem, idque nullo non tempore incessit hic morbus, at præ reliquis faciem, exeunte præsertim æstate; quo tempore sæpe dum sub dio versatur, corripitur æger. Facies siquidem ex improvise in tumorem attollitur, qui subito exorsus cum dolore ruboreque summis, denso minimarum pustularum ordine distinguitur, quæ auctâ magis inflammatione in vesiculas subinde successunt: hinc per frontem ipsumque caput latius serpit, oculis interim tumoris magnitudine planè obrutis (rusticis Syderatio audit;) neque multum profectò abludit, nisi quod adsunt pustulæ, ab iis symptomatis quæ inflicta ab apum vesparumque aculeis

aculeis comitantur vulnera. Hoc se habet modo *Erysipelatis* notissima species ac vulgaris.

At verò quamcunque corporis partem hoc vitium obsederit, ut etiam quocunque anni tempore, rigor atque horror, nisi præcesserint (quod nonnunquam pridie, aut nudius-tertius solet contingere,) huic se inflammationi ut plurimum adjungunt, sitis insuper, inquietudo, ac reliqua Febrium indicia. Procedente morbo, uti primùm Febris dolorem, tumorem, atque alia peperit symptomata, (quæ indies ingravescentia nonnunquam in *Gangrenâ* terminantur,) ita hæc invicem haud mediocrem ad Febris augmentum conferunt operam, donec remediis idoneis utraque restinguantur.

Est & alia hujusce morbi species, licet rariùs occurrens: Hæc quolibet anni tempore invadit, idque hæc ut plurimum *προφάση*, quod scilicet æger vinorum subtilium magis magisque attenuantium potationi paulò liberaliùs indulserit, aut liquoris similis spirituosi. Febriculam, quæ agmen ducit, mox excipit pustularum per universum ferè corpus eruptio, quæ urticarum puncturas referunt, & nonnunquam in vesiculas attolluntur, mox recedentes tuberculorum more sub cute se condunt cum pruritu mordacissimo & vix tolerando, at quoties levissimam scalpturam subeunt, rursus apparent.

Hic ego materiam peccantem sanguini permixtam ritè evacuandam, ejusdemque *Curatio*, sanguinis ebullitionem remediis illum contemperantibus sufflaminandam censeo; eam denique, quæ jam partibus impacta est, materiam evocandam, discutiendamque.

Z

Hæc

Hac ut fiant, ubi primum accedo, satis largam sanguinis quantitatem è brachio extrahi præcipio, qui quidem Pleuriticorum sanguinem ferè semper æmulatur. Die sequente blandam illam Potionem Cathartica mihi in Praxi familiarem exhibeo, & horâ somni (si paulò frequentius dejecerit æger) haustum aliquem Paregoricum. e. gr. *Syr. de Meconio in Aq. fl. Paralys.* vel alium ejusmodi. Peractâ Catharsi, partem affectam sequenti decocto foveri jubeo. *R. Rad. Alth. & Lil. an. ʒ ij. fol. Malv. Sambuc. Verbas. an. M. ij. flor. Melilot. summit. Hyper. & Centaur. min. an. M. j. Sem. Lini & Fœnugr. an. ʒ β. Coq. in f. q. aq. ad lb ij.* Coletur liquor & tempore usûs adde singulis libris Decocti, *Spir. Vin. ʒ ij.* Stuphæ è panno laneo levis texturæ hoc decocto immersæ ac expressæ, calidè admoveantur parti bis in die, quæ post fortum quotidie illinatur seq. mixturâ. *R. Spir. Vin. lb β. Theriac. Androm. ʒ ij. pulv. Piperis longi, Caryophyl. an. ʒ ij. M.* Charta emporctica hâc mixturâ madefacta parti circumvolvatur.

Æger insuper ut jusculis tantum hordeaceis atque avenaceis, cum pomis assatis vescatur, volo; tum etiam cerevisiâ utatur tenuissimâ, & per horas aliquot singulis diebus à lecto sibi temperet. Hâc methodo tum Febris, tum alia symptomata citissimè ut plurimum fugantur. Sin aliter, rursus venam seco; quod & tertium nonnunquam fieri debet, interposito semper diè uno, si prava nempe adsit sanguinis diathesis, & Febris intensior. Diebus à Venæ-sectione liberis *Enema* è Lacte cum *Syr. Violaceo*, & *Julap.* refrigerantia ex *Aq. Nymph. &c.* in *Rheumatismi* curatione jam dicta, qualibet horâ diei usurpanda præscribo. Ut plurimum

num verò unica Venæ-sectio & subsequens Catharsis, si temporì adhibeantur, rem expediunt.

Quæ urticarum puncturas, cum pruritu, refert species pari modo est amolienda, nisi quod hæc remediis ab extra applicandis minùs egeat.

Hic obiter dicam, quòd licèt non solùm hic affectus de quo jam loquimur, sed & plerique eorum qui cutim impetunt & eruptionem aliqualem comitem sibi adjungunt (modò Chronici ii sunt) facilè huic methodo cedant, ac proinde sanguinis missione & Catharsi iteratis brevi se pròripiant; eorum tamen aliqui viâ planè diversâ tractandi sunt, nec evacuationes modò dictæ quantumlibet repetitæ, nec *pulveres testacei* sanguini edulcorando destinati quicquam proficiunt; cùm recrementa quædam pravam diathesin adepta intimiùs cuti impingantur, non nisi remediis quæ sanguini robur ac vim conciliant, proindeque cutis spiraculis deobstruendis apta nata sunt, ullatenus amovenda debellandaque: Cum successu itaque non vulgari sequentem methodum aggressus sum in *Pruritu ferino*, atque inveteratis id genus cutis eruptionibus. Ut

℞ *Theriac. Andromach.* ʒ β. *electuar. de ovo Dj. rad. serpentar. Virgin. subtilis.* pulverat. gr. xv. *lapid. Bezoard. Oriental.* gr. v. cum s. q. syr. è *Conditurâ Citri f. Bolus*, sumendus mane & horâ somni per dies 21, superbibendo *Cochl.* vj. seq. *Fulapii.*

℞ *Aq. Card. Benedict.* ʒ vj. *aq. epidem.* & *theriacal. stillat. an.* ʒ ij. syr. *Caryophyl.* ʒ j. ms. f. *Fulapium*

Singulis matutinis post assumptum medicamentum sudet horæ unius vel alterius spatio, vel potiùs pluribus stragulis quàm solet coopertus in

lectulo levi madiori indulgeat per dictum tempus. His finitis si pustulæ adhuc non evanuerint, sequenti linimento partes affectæ inungantur.
R. Unguent. ex oxylapatho ℥ij. unguent. pomati ℥j. flor. sulphuris ℥ij. ol. Rhodii ℥β. f. liniment.
 Veruntamen medicamenta præscripta haud usurpentur, nisi Venæ-sectione atque catharsi ritè præmissis; quæ tametsi solum adhibitæ curationem non absolvunt, ægrum tamen contra febrim præmuniant, ob usum medicaminum calidorum aliàs occursum.

Est & alia *Eruptionis* species, etsi minùs frequens, ad cujus medelam nullæ prorsus evacuationes conferunt. Hæc tametsi in aliis quandoque partibus, ut plurimum tamen in pectore apparet, ac loco aliquo determinato se figit, vix cutim supereminens, atque latiore maculam præ se ferens, nisi quod aliquantulum porriginosa, ac quasi furfuracea, cum squamulis colore ad flavum vergente tinctis, cernitur. Hæc sive *maculâ*, sive *impetigine* vigente, æger bene se habet, eadem verò evanescente, ut sæpe fit, leviculam ægritudinem patitur, atque urina ejus turbidior, & rubicundior, sed ad flavedinem accedens, redditur. In hujus, etiam affectûs curatione eadem viâ atque iisdem post evacuationes universales, plane remediis insistendum ac in Pruritu ferino modò dicto; ac proinde, quod non omittendum, vini, ut & carniû *ἐμπέπων* usus omnino concedendus, cum refrigerantia omnia magis officiant quàm profint. Atque ita hæc postrema Eruptionis species curatur, quæ tamen aliquando non nisi *Aquis Ferreis* diu epotis cedit.

C A P. VII.

Angina.

Quolibet anni tempore aggreditur, maximè tamen illo quod Ver atque Æstatem inter-jacet, juvenes præ cæteris, & temperamento sanguineo præditos; Rufos etiam, quòd non semel observavi, præ reliquis omnibus. Rigent horrentque mox à primo morbi insultu, sequitur Febris, & paulò post dolor, & Faucium inflammatio; cui nisi maturè succurratur, æger statim nec deglutire valet amplius, nec spiritum per nares ducere, sed cum sensu quodam strangulationis præcluduntur Fauces ab inflammatione & tumore Uvulæ, tonsillarum, laryngis, ita ut tantum non suffocetur. Ingens ab hoc morbo periculum, utpote qui paucis nonnunquam horis hominem jugulat; quoties scilicet magna vis materiæ Febrilis in prædictas partes conjicitur, neque satis tempestivè convenientium remediorum usu, ingruenti occurritur procellæ.

Opem laturus, sanguinem cum primis è brachio copiosè detraho, mox ex ranulâ utrâque; dein, ut partes inflammatae *melle Rosaceo spiritu sulphuris* ad summum acorem permixto, tangantur, author sum: mox *Gargarisma* sequens præscribo, non vulgari modo usurpandum, sed ita ut in ore sine ulla agitatione contineatur, donec incalescat, dein expuatur, &

Curatio.

repetatur subinde. R^x *Aq. Plantag. Ros. rubr. & Sperm. Ranar. an.* ʒ iiij. *Album. ovorum in aquam agitando redact. N. iij. Sacch. cand. Alb.* ʒ iij. *F. Gargarisma.* Jubeo etiam ut de Emulsione in cura *Morbi lateralis* præscriptâ vel simili, indies sumat.

Sequenti mane, nisi Febris & dolor inter deglutendum perceptus aliquantulum remiserint, venam in brachio rursus ferio, Catharsi in diem posterum rejectâ. At si utraque hæc minuantur, *Catharticum* Lenitivum statim exhibeo; quod quidem post sanguinis missionem præ omnibus aliis perutile, ac apprime necessarium esse multiplici experientia comperii. Si fortean, quod quidem oppidò rarum est, Febris, aliaque symptomata, etiam post Catharsin, bellum minentur, iteratâ, ut prius, Veræ-sectione perdomanda sunt, ut & *Epispastico* amplo ac forti, posteriori cervici applicando. Per integrum hujusce morbi decursum, Enema Refrigerans Emolliensque omni mane, dempto illo quo Catharsi vacat, injiciendum, atque agrum hoc pacto reficiendum quotidie præcipio. Carnes, cujuscunque demum generis, ut & juscula ex iis parata, sacra sunt; jusculis vero hordeaceis, avenaceis, pomis coctis ac id genus aliis vescitor; ptisanâ ex hordeo, vel cerevisiâ tenuissimâ utitor. Lectulo interim per horas aliquot quotidie assistat; cum hujus tepor tum Febrî, tum reliquis symptomatis, quæ hac methodo expugnare satago, vires addat. Animadvertendum est autem, quod istiusmodi *Angina*, quæ Febris, mihi *Stationaria* dictâ, symptoma tantum est, illâ ipsâ methodo curari amat, quam Febris ea sibi vendicat, ac proinde vel per *Diaporphosin* & cutis spiracula exterminanda est, vel per aliam qualemcunque medendi metho-

methodum, quæ Febri Primariæ, cui inhæret, debetur; quod sedulâ observatione dignum.

Sunt & aliæ Febres *Intercurrentibus* jure merito annumerandæ, quæ, quoniam alio aliquo modo immediatè abitum sibi parant, & in hoc vel illo symptomate desinunt, vulgò Febres non habentur; licèt tales ab origine verè fuerint, atque Affectus ille à quo morbus nomen mutuatur, Febris tantùm fit *symptoma*, quæ in illo demum terminatur. Impræsentiarum duas tantùm, *Hæmorrhagiam* scilicet *Narium*, ac *Hæmoptoen*, leviter perstringam.

Hæmorrhagia Narium quâvis anni tempestate infestat, præcipuè sanguine præservido, temperamento verò debiliore præditos; idque magis ætate in-
Hæmorrhagia Narium.
 graveſcente, quàm adolescente. Primo ut plurimum appulſu Febris præ ſe fert indicia, quâ derepente ſibi per nares, quâ datâ portâ, faciente viam, dolor & calor ſinciput adhuc torquent. Sanguis ad horas aliquot profluit, dein aliquandiu ſiſtitur, mox denuò erumpit, atque hæc viciffim: donec tandem vel remediorum uſu, vel ſponte ſuâ ob imminutam copiam deperditamque cohibitus, omnino ceſſat; ita tamen ut ægro ſingulis annis à recidiva metuendum ſit, ſi vel à liquoribus ſpirituofis, vel aliâ occaſione quâlibet æſtuare contingat.

Eum hîc mihi ſcopum propono, ut ſanguinis fervor nimius atque Ebullitio, unde oritur dicta præter naturæ modum extravafatio, frænîs omnibus compeſcatur, ejusque impetus aliò vertatur. Ea propter frequenter brachii venas tundo, & ſanguinem liberaliter extraho, *Pleuriticorum* ſanguini colore ſemper respondentem. Viçtûs ratio-

nem refrigerantem atque incrassantem injungo. Ut Aq fontan. partes tres, Lactis unam simul coctas, & frigide hauriendas; pomia cocta, juscula hordeacea, & similia à carnibus abhorrentia. Julapia insuper refrigerantia atque incrassantia, unà cum Emulsionibus, in morbis Inflammatoriis suprà descriptis. Lectulo item ut assistat per aliquod spatium quotidie, moneo; tum ut nullo non die injiciatur Enema leniens refrigeransque, nec vel semel quidem omittatur: Haustu quinetiam horà somni Paregorico è Diacodio, ceu catenà, constrictus sanguinis furor coerceatur. At verò, quando hujusmodi Hæmorrhagias non rarò comitetur lymphæ acrior, quæ sanguini permista ejus motum adjuvat, venarum orificia referando, præter revulsionem & refrigerationem, solenne mihi est Catharticum blandius vel in ipsius morbi ἀκμῇ propinare, cujus operatione finitâ, Anodynum exhibeo præter solitum viribus auctum; & ubi symptoma penitus evanuerit, aliud demum Catharticum.

Quoad externas applicationes. Linthea quadruplicata immersa aquæ frigidæ in qua *Sal prunella* dissolvatur, & postea leviter expressa admoveantur Nuchæ ac utrinque Cervici sæpius in die. Item post universas evacuationes peractas liquor sequens applicetur. R *Vitriol. Hungar. & Alumin. an. ʒj. Phlegmatis Vitriol. ℥ss. Coq. tamdiu donec omnia fuerint dissoluta. Liquorem frigesactum filtra, & à Crystallis subinde natis separa. Liquori residuo adde ol. Vitriol. duodecimam partem. Turunda ex lintheo rasoliquore hoc præbè humectata, nari ex quâ sanguis stillat indatur, per dies duos isthuc relinquenda.* Quo etiam liquore lintheamina imbuta & applicita

applicita sanguinem sistunt ex quacunque demum parte externâ idem defluat.

Hæmoptoe etiam, quæ in æstatis ac veris confinio homines calidioris temperamenti, at minùs robusti adoritur, & quorum pulmones minus rectè valent, præ senibus item juniores, ejusdem ferè indolis cum Hæmorrhagiâ jam tractatâ mihi est; cum & hæc quoque Febris sit, quæ tam nomen, quàm essentiam exuit Tuam illâ quâ soluta est Crisi; hoc ferè tantum discrimine, quòd in morbo *priori* sanguis nimium agitatus in narium venulas, in *hoc* vero in pulmones impetum facit; utque in illo, durante fluxu dolor & calor sinciput jugiter lancinant, ita in hoc pectus uterque obsidet cum debilitate quadam. Quin & hoc vitium eandem ferè quam Hæmorrhagia methodum medendi sibi vendicat, nisi quòd Catharsin minùs ferat, à quâ, præsertim repetitâ, æger facilè in tabem conjicitur. At Phlebotomia crebrò celebrata, Enema quotidie injectum, Diacodium horâ somni propinatum, Diæta insuper, & medicamenta, tam incrassantia, quàm refrigerantia, opus pro voto absolvant.

Atque hæc sunt quæ hætenus observavi de numerosâ istâ Morborum Tribu in varias familias dispertitâ, qui *Februm* sub nomine censentur, atque de iis symptomatis quæ ab illa pendent; in quibus id serio egi, ut nullas Putationes meas, nulla imaginaria Cerebri commenta orbi venderem; animo verò sincero candidoque, nullique adeò Hypothesi adstricto, eorum Historiam & naturalia Phænomena aliis traderem; Curationes etiam pari fide, & cautelâ pari subnecterem. Quòd si vehemens desiderium Methodum certio-

rem

rem minúsque lubricam, in utilissimo tuendæ mortalium vitæ negotio, expiscandi constabiliendique, me in semitas nullo antea pede calcatas pertraxerit; nemo eruditorum, uti spero, mihi imputabit, quòd vel spretis aliorum judiciis meo nimium fidam, vel rebus studeam novis; cum & non spernendus rerum eventus mihi hæc investiganti ingentes hucusque animos addiderit, & posterorum experimenta sine dubio meam fidem sint liberatura. Et profectò haud oscitanter impugandum est hoc morborum tam pestiferum agmen, quod nullo non die cum genere Humano bellum gerit internecinum atque ἀσπονδον; & cujus telis duo ad minimum hominum trientes, si eos demas qui violentâ morte perimuntur, confossi quotannis occumbunt. Indefinentes horum morborum impetus, & quotidianæ, quas etiam de viris robustissimis & ætate maximè florentibus reportabant, Victoriæ, (non obstantibus suppetiis iis omnibus, quas nobis hætenus attulere speciosæ istæ Methodi in speculativorum libris satis fidenter descriptæ) animo meo hæc primùm agitati minús satisfaciebant; cum reapse cernerem, ludicra ista Cerebroforum commenta ita parùm ad redintegrandam ægrorum sanitatem conferre, ut qui ad Asyla hæc confugerant, quicquid pollicitarentur Thrasones Dogmatici, haud meliori in loco essent, quàm qui neglectâ Arte se totos naturæ permiserant. Si quid ego hîc egero, quo vel periculi, vel etiam difficultatis, quæ in his morbis persanandis plerumque occurrunt, pars aliqua levetur, (quod salvâ Verecundiâ, me mihi polliceri posse saltem spero) scopum quadantenus assequutus sum, & dulcissimum improbi laboris in bono

Proxi-

Proximi quærendo rectè collocati, fructum fero.
Hæc præcipua ferè sunt quæ jam habeo comperta,
(vel saltem ad methodum aliquam novi reduce-
re,) circa *Febres*, & *symptomata* quæ ab eisdem
pendent, ad hunc usque 30 *Decembris* diem, An.
1675. quo hæc conscribo.

FINIS.

Δόξα τῷ ἐν ὑψίστοις Θεῷ.

Elenchus Rerum.

SECTIO PRIMA.

CAPUT I.

De Morbis Acutis in genere.

MOrbus naturæ conamen in ægri salutem,
Pag. 1. Morbi partim ab aere, partim à
variâ Fermentatione, & Humorum Pu-
trefactione, *Ibid.* Pests & Arthritis Naturæ Me-
dicatricis instrumenta, *p. 2.* Ratio Morborum A-
cutorum, *ibid.* Febres Intermittentes Acutis, li-
cèt minùs propriè, accensendæ, *p. 3.* Chronico-
rum ratio, *ib.* Acuti ab aeris alteratione impressi
Epidemici dicuntur, *p. 4.* Acuti à particulari
corporum *ἀνωμαλία*, quovis cujusslibet anni tem-
pore invadentes, Intercurrentes seu sporadici
dici possunt, *ibid.*

CAP.

De Morbis Epidemicis.

Epidemicos, tum à propriis quibusdam sympto-
matis, tum à medendi ratione dispari, dif-
ferre ab invicem constat, *Pag. 5.* Februm Con-
tinuarum Epidemicarum diversæ species, diver-
sâ omnino Methodo sunt curandæ, *p. 6.* Febres
Stationariæ ab occultâ alteratione in terræ visce-
ribus aerem contaminante pendere videntur, *ibid.*
Stationariæ dicuntur quæ Generalem anni Con-
stitutionem sequuntur, neque extra illam com-
parent, *p. 7.* Intercurrentes quæ omnibus annis
competunt, *ibid.* Sensibiles aeris qualitates ad
has producendas facere possunt, non ad illas, *ibid.*
Unde Epidemicorum alii Regulares, *p. 7.* Alii
Anomali, *p. 8.* Epidemici vel sunt Vernales, vel
Autumnales, *ibid.* Vernalium alii circa Æqui-
noctium Vernum ad statum perveniunt, circa
Solstitium æstivum evanescent; alii Æquinocti-
um Autumnale, Brumaleque Solstitium præsto-
lantur, *p. 9.* Cholera morbus per unum mensem,
Dysenteria, Febres Quartanæ, & Tertianæ Au-
tumnales, vix ultra duos Epidemicè grassantur,
ibid. Intermittentes Autumnales aliquamdiu sub
Continuarum specie nonnunquam latent, *p. 10.*
Epidemici prædominantis genio *σύνχρονος* om-
nes se accommodant, *p. 11.* Quo ab hyemis fri-
gore presso, inferioris ordinis Epidemici se ef-
ferunt, *p. 12.* Diversarum Februm rationes à
causa morbifica in humano corpore aggestâ per-
peram

Elenchus Rerum

peram deducuntur, p. 13. In novis Febris ad magna remedia tardius procedendum; Indicationem à Lædentibus & Juvantibus præsertim esse sumendam, *ibid.*

C A P. III.

Constitutio Epidemica annorum 1661, 62, 63, 64. Londini.

Tertianæ hujus Constitutionis ab Intermittentibus Tertianis aliis differentia, p. 16. Febris Continua hæc intermittentium quasi compendium, p. 17. Unica hæc fuit Febris Continuæ species ab An. 61. ad Annum 65. p. 18. Quo ordine morbi Epidemici hanc Constitutionem pervadebant, & se mutuo excipiebant, *ibid.* Febris Continua hujus Constitutionis aliarum omnium præcipua videtur, *ibid.* Cæteris etiam frequentior, p. 19. Symptomata ejus magis peculiaris, *ibid.*

C A P. IV.

Febris Continua hujus Constitutionis.

Fermentationis atque Ebullitionis vocabula minus propriè in Februm negotio usurpantur, Pag. 20. In quibus differt sanguinis ebullitio à liquorum vinosorum fermentatione, *ibid.* Febrilis sanguinis commotio vel ad materiæ Heterogeneæ

Elenchus Rerum.

genæ secretionem dirigitur, vel ad immutandam sanguinis Diathesin, p. 21. In utroque casu id maximè indicatur ut sanguis intra modum naturæ proposito congruentem contineatur, p. 22. Quibus nocet Venæ-sectio, p. 23. quibus eadem prodest, *ibid.* Quibus Emeticum est propinandum, quibus ab eo abstinendum, p. 24. Id si prætermissum fuerit, ubi indicabatur, Diarrhœa insequitur, *ibid.* At non semper in Febris malignis, p. 25. In quo consistit hujus Diarrhœæ periculum, *ibid.* Ea ab exhibito Emetico, non verò ab astringentibus statim sistitur, *ibid.* Emetica Antimonialia periculosa nisi copiose diluantur, p. 26. Ubi indicatur utrumque, Venæ-sectio Vomitorium debet præcedere, *ibid.* Emeticum in morbi initio propinandum, vel quovis morbi tempore, modo vires ferant, p. 27. Periculum à vomitione cohibitâ, Emetico prius non propinato, *ibid.* Post Emeticum haustus Paregoricus horâ somni exhibendus, p. 28. Nonnunquam etiam Diascordii dosis satis larga præscribenda est, *ibid.* Vomitoria ex infusione Croci Metallorum nullis infra adolescentiam constitutis tutò exhibentur, *ibid.* Sanguinis æstus in nonnullis Venæ-sectione repetitâ, in aliis Clystere alternis diebus injecto frænandus, p. 30. Plura de usu Enematum, p. 31. Cardiaca quibus conferant, & quo morbi tempore exhibenda, p. 32. Materiæ Febrilis concoctio nihil est aliud quàm peccantis materiæ à sanâ separatio, p. 33. Despu-matio circa diem 14. peragitur, *ibid.* Refrigerantia post diem 14. exhibita morbum protrahunt, p. 34. Cardiaca moderatiora in morbi principio, calidiora in progressu adhibenda, *ibid.*

Formulæ

Elenchus Rerum.

Formula Cardiacorum, p. 35. Si Fermentatio rectè procedat nullis omnino remediis est opus, *ibid.* Circa diem 15. Potio purgans sumenda est, ne sc. sedimentum à Fermentatione hic illic depositum in sanguinem remigrans recidivam conciliet, p. 36. Quare Purgatio non ita necessaria est post Febres, aliosque etiam morbos Vernales, atque post Autumnales, p. 37. Purgationis omis-
sio post morbos Autumnales, plurium morborum fons, *ibid.* Catharsis ad diem decimum septimum quandoque est differenda, *ibid.* Diata & regimen Convalescentium, *ibid.* Vinum Malaganum annosum vel aliud è generosis, senibus in morbi fine confert ad phlegma viscosum expectoran-
dum, p. 38. Errores medentium quandoque in morbi malignitatem, & Scorbutum solent trans-
ferri, *ibid.* Non tamen negatur Febres alias ma-
lignas esse, alias cum Scorbuto complicari, p. 39. Refrigerantia & Enemata serius exhibita mate-
riæ morbificæ despumationem, maxime in gra-
davis, retardant, *ibid.* Adolescentulorum juxta
cubantium calor his præ cæteris omnibus prodest.
Cujus ratio redditur, p. 40. Symptomata quæ-
dam hujus Febris propriam sibi curam postulant,
p. 41. Phrenitis & vigiliæ quo pacto tractandæ,
ibid. Narcotica vigente Febre non prosunt, at
in morbi declinatione præclaros effectus edunt,
p. 42. Ejus rei ratio redditur, *ibid.* Ante diem
duodecimum, vel etiam decimum quartum, non
sunt exhibenda, *ibid.* Æger, si id commode fieri
possit, prius est purgandus, p. 43. Vigiliæ post
Febrem quo modo consopientiæ, *ibid.* Oleum
Amygdal. dulcium in Tussi reliquis anteferen-
dum, parcè at frequenter sumendum est, p. 44.

Narium Hæmorrhagia huic Febri Symptomatica ut curanda sit, p. 45. Ea nonnunquam permit-
tenda; utpote quâ morbus Criticè aliquando sol-
vitur, p. 46. Post Hæmorrhagiam immodicam
quamlibet purgandus est ager, ne recidivam pa-
riatur, *ibid.* Singultus, senibus maximè accidens
post copiosas evacuationes, sæpe mortis est præ-
nuncius, *ibid.* Diascordii dosis liberalior speci-
ficis omnibus in eo sedando præfertur, p. 47. Diar-
rhœa, ob vomitorii in principio exhibendi o-
missionem oborta, Emetico sistenda est. Si ea ex-
hibito Emetico nihilominus supervenerit, Enema
Astringens injiciendum, *ibid.* Ad genuinam san-
guinis depurationem duplex secretio requiritur,
& quæ per Fæces fit, & quæ per flores, p. 48. Hæc
sensim & paulo pleniori διαπνοή, potius quàm su-
dore manifesto peragitur ut plurimum, *ibid.* Se-
paratione hæc per flores jam factâ, minus peri-
culosa est Diarrhœa, *ibid.* Passionis Iliacæ causa
duplex, obstructio & irritatio, p. 49. Quo pacto
ea producitur, p. 50. Argenti vivi & Globulo-
rum usus in Ileio parum conducunt, noxam sæpe
inferunt, p. 51. Methodus quâ Ileus curandus est,
ibid. Ventriculus prius est roborandus, quàm in-
geratur Catharticum, aliàs Emeticum evadet,
ibid. Diæta & regimen hoc morbo laborantis,
p. 52. Et ab eo jam convalescentis, *ibid.*

C A P. V.

Febres Intermittentes.

IN Febrium Intermittentium Paroxyfmis tria tempora spectanda sunt, Exhorrescentiæ, Ebullitionis, Despumationis, *p. 53.* Ratio harum omnium redditur, *p. 54.* Qui in Febris Paroxyfmo pereunt Exhorrescentiæ tempore fato funguntur, *ibid.* Unde est quod redeunt Paroxyfmi, *p. 55.* Paroxyfmorum descriptio, *p. 56.* Paroxyfmorum reduplicatio vel à materiæ Febrilis excessu atque activitate, vel à prostratis agri viribus produci-
tur: in hoc casu Paroxyfmus Adventitijs Pri-
marium insequitur, in illo eum antevertit, *ibid.* Utriusque ratio indicatur, *p. 57.* Febres Inter-
mittentes Vernales sunt, vel Autumnales, *ibid.* Quæ quidem Essentialiter distinguuntur, *p. 58.* Vernales omnes vel quotidianæ sunt, vel terti-
anæ, *ibid.* Quare paucae Febres Continuae Vere
occurrant, nisi in Constitutione Epidemicâ, *p. 59.* Intermittentes Vernales rarissimè diurnæ, sem-
per verò salutares, *ibid.* Tertianæ vernales à
Phlebotomia & Catharsi indebitè celebratis, pro-
trahuntur, *p. 60.* Ægrorum ab his Convalescen-
tium nonnulli in Maniam incidunt, *ibid.* Tertia-
na Autumnalis Epidemica haud semper vacat
periculo, *ibid.* Quartanæ Autumnales natu gran-
diores quandoque jugulant, *p. 61.* Juniores non
nisi appetente Solstitio Brumali, frequentius eti-
am Æquinoctio Verno, ab iis liberantur, *ibid.* Qui semel Quartanâ laboraverit, haud diu ab eâ

Elenchus Rerum.

secundā vice multabitur, *ibid.* Intermittentes Vernales suo arbitrio possint permitti, cum neminem jugulent, *p. 62.* Curantur nunc Emetico, nunc Diaphoreticis, nunc etiam Enematis, *ibid.* Phlebotomia manu liberaliori celebrata diuturnas ea reddit, *p. 63.* Intermittentes Autumnales haud ita faciliē submoventur, *ibid.* Earum Paroxysmi plerumque una eademque diei horā variis agris contingunt, *ibid.* Harum Typus, præcipuē Epidemicarum, primis invasionis diebus difficulter distinguitur, *ibid.* Quartanæ genuina Autumnis soboles, *p. 64.* Quotidianam hæc tempestate nullam observavi unquam, *ibid.* Intermittentes Autumnales oriuntur à sanguine in decidentia statu constituto, & proinde impressioni morbigicæ magis obnoxio, *ibid.* In Febribus Autumnalibus tam Continuis quàm intermittētib; Fermentatio, naturæ ductu, spatio horarum, 336 aut circiter peragitur, *p. 65.* Excipiuntur tamen istæ Febres quæ à levi aliqua offensa ex sex rerum non-naturalium abusu ortum ducunt, *p. 66.* Adolescentulorum item Febres & eorum qui sanguine spirituosio sunt præditi, *ibid.* Quæ ad Fermentationem requirantur, *ibid.* Febres intermittentes æquè ac continuæ iis sunt curandæ quæ ad desputationis opus perficiendum adhibentur, *p. 67.* Catharsis (nisi modo infra dicendo instituta) præsertim verò Phlebotomia in Intermittētib; Autumnalibus ubiq; nocent, *p. 69.* Intermittentium Tertianarum Autumnalium Curatio, *p. 70.* Tertianæ Duplicis Curatio, *p. 71.* Cortex Peruvianus inducias sæpius quartanæ impetrat, quàm eam debellat, *ibid.* Magno cum ægri emolumento exhibetur qui paululum ab ejus usu respirat à morbo, *ibid.*

Elenchus Rerum.

ibid. Methodus exhibendi corticis, p. 72. Idem & in Tertianis quâ Vernis, quâ Autumnalibus cum fructu exhiberi potest, *ibid.* In Infantibus, & florentibus ætate, sive Tertianâ sive Quartanâ laborantibus, tota res naturæ permittenda. p. 73. In provectionibus Fermentatio Cardiacorum & Corroborantis Diætæ beneficio sustinenda, p. 74. Aeris mutatio his necessaria est, jam perfectâ sanguinis despumatione; ante hoc tempus minus convenit, *ibid.* Saltem oportet ut medicamento Cardiaco forti hoc temporis articulo utantur, p. 75. Calidiora citius exhibita, vel morbum duplicant, vel in Febrim Continuam permutant, *ibid.* Sublato morbo æger sedulo purgandus est, p. 76. At non nisi elapso mense uno à quo non Paroxysmi tantum, sed etiam ea alteratio, quæ diebus iis, in quos incidere debuerat Paroxysmus, persentiscitur, prorsus evanuerint, p. 77. Purgatio quoties repetenda, & quibus intervallis, *ibid.* Quorsum haustus Paregoricus horâ somni assumendus singulis vicibus, *ibid.* Symptomata Febribus Intermittentibus Vernis pauca superveniunt in declinatione, Autumnalibus plura & graviora, p. 78. Hydrops hic symptomatikus unde oritur, *ibid.* Juvenes rarò obsidet, nisi à Catharticis per febris decursum sæpe iteratis, accersitus fuerit, *ibid.* Recens Catharticis & Aperientibus facilè sanatur, *ibid.* Hydrops ex Febre Intermittente natus non nisi post Febris discessum Catharticis expugnandus, at infusionibus rad. Raphani rustici, fol. Absinthii, Baccarum Juniperi, Cinerum Genistæ, & similibus tentari potest, p. 79. Infantum ventribus inflatis, Tussi, & Rachitidi quo pacto subveniendum, quoties à

A a 3

Febri-

Elenchus Rerum.

Febribus Autumnalibus ista nascuntur, *ibid.* Curatio non aggredienda priusquam Febris penitus evanuerit, *p.* 80. Abdominis inflatio in pueris, & crurum tumor in adultis, Febres has brevi solvendas prænunciant, *ibid.* Veræ Rachitides rarius occurrunt, nisi iis annis quibus Intermittentes Autumnales prædominium habent, *p.* 81. Tonsillarum dolor post Febres sive Continuas sive Intermittentes, cum raucedine, oculis cavis, & facie Hippocraticâ mortem certò imminentem præmonstrant, *ibid.* Mania peculiaris Intermittentes diuturniores excipiens, modo longè diverso ab aliis ejus speciebus, Cardiacis sc. generosioribus sananda, *p.* 82. Nec Venæ-sectionem, nec Catharsin, nec Enemata potest ferre, *ibid.* Mania communis alio modo tractanda est, *p.* 83. ejusdem curatio, *p.* 84. Febris Continua atque Intermittentes jam descriptæ, soli ferme erant morbi Epidemici qui per annos 1661, 62, 63, 64, emicuerunt. Eadem ab anno 1664. ad hunc usque Annum quo hæc edimus, rarissimæ Londini comparuere, *ibid.* De Variolis hujus Constitutionis nonnulla, *ibid.* & *p.* 85.

SECTIO SECUNDA.

CAPUT I.

*Constitutio Epiaemica Annorum 1665,
& 1666, Londini.*

Febbris Continua Epidemica novi generis unâ cum morbis aliis Inflammatoriis grassari incipit, *Pag. 87.* Ejus signa Diagnostica, *ibid.* Diarrhœa, quam in priore Febre diximus assumpto Emetico præcaveri potuisse, hîc ab eodem provocabatur, *ibid.* Pestis sævissimè debacchatur. Varia ejus tempora, *p. 88.*

C A P. II.

Febris Pestilentialis & Pestis.

Febrium nonnullarum, quæ pro Malignis vulgò habentur, symptomata, non à morbi indole, sed à Therapeia perperam administratâ proficiuntur, *p. 89.* Febris verè maligna cum Peste specie convenit, nec ab eâ nisi ob gradum remissionem discriminatur, *ibid.* Variolæ & Pestis

Elenchus Rerum.

ostendunt morbos Epidemicos à diversâ Aeris
massâ crassâ pendere, *ibid.* Qualis ea sit planè
ignoratur, *p. 90.* Pestis vix Britanniam nostram
frequentius quàm post annorum circiter 40 re-
volutionem devastat, *ibid.* Febres quæ anno uno
vel altero post graviores Pestem grassantur
Pestilentes sunt, & similem medendi rationem
sibi vendicant, *Ibid.* Præter aeris διαθεσιν, requi-
ritur etiam μιάσματος à pestifero aliquo corpore
vel immediatè, vel mediatè transmissi fomes ad
Pestem excitandam, *p. 91.* Quæ ab aere jam in-
fecto latius propagatur, *ibid.* Quoties Epidemi-
ca est tempore inter Ver ac Ætatem ambigente
exoritur, *ibid.* Alio aliquo tempore oppidò ra-
rò, *p. 92.* Aeris dispositio quantumvis λοιμώδης,
Pesti excitandæ per se impar videtur, *ibid.* Nec
Pestis Epidemica erit nisi accedente idoneâ aeris
Diatheσι, *ibid.* Modus invadendi describitur,
p. 93. Repentina Exanimatio nisi in Pestis ad-
modum funestæ exordio vix contingit, *ibid.* Qui-
bus tumores sine Febre & gravi aliquo sympto-
mate prorumpunt, ii nullâ egent Curatione, *ib.*
Morborum Essentiæ perinde ac Animalium stir-
piumve nos latent, *ibid.* Non causarum, sed me-
thodi experientiâ comprobata cognitione, af-
fectuum plurimorum curatio absolvitur, *p. 94.* Pe-
stis est Febris sui generis, à particularum sangui-
nis spirituosiorum inflammatione originem
ducens, *ibid.* Febres Pestilentes ab inflammatione
sunt remissiore, *p. 95.* Ignis sacer Pestis imago
quædam, *ibid.* Pestem ab inflammatione oriri
pluribus argumentis conficitur, *p. 96.* Alexi-
pharmaca aliaque calidiora medicamenta per ac-
cidens, tantum profunt, sc. quatenus Diaphore-
tica

Elenchus Rerum.

tica sunt, *p.* 97. Vinum liberalius haustum & Antidota fortiora complures verisimiliter in Pestem præcipitarunt, *p.* 98. In curandâ Peste, aut Naturæ succurremus ejusdem ductum sequendo, aut methodum tutiorem ab ejus methodo diversam substituendo, *ibid.* Alexiteria tam in hoc quam aliis morbis omnibus, evacuationem potius sollicitando, quàm virtute aliquâ specificâ prodesse videntur, *p.* 99. Pestis per Abscessus in E-munctoriis; Febris Pestilens per Diaphoresin maximè ex Naturæ lege solvi videtur, *ibid.* Diversa itaque his morbis medendi ratio adhibenda est, *p.* 100. Sudores in Peste excitati nonnunquam funesti, *p.* 101. Bubonis eruptionem materiam aliovorsum distrahendo sæpe impediunt, *ibid.* In aliis morbis Naturæ ductum sequi in Peste ei renunciare Medicus tenetur, *p.* 102. Vel per sanguinis missionem, vel per sudores Pestis expugnanda videtur, *ib.* Phlebotomia largâ manu ac repetitis vicibus celebrata, nullo tumore protuberante, nemini adhuc, quod scimus, unquâ funesta, *ib.* Parca, vel tumore jam conspicuo instituta, quare semper damnosa, *ib.* Venæ-sectionem in Peste convenire plures iique gravissimi Scriptores jam pridem senserunt, *p.* 103. Botalli testimonium luculentissimum, exemplis probantis innumeris, Venæ-sectione in omni Peste supra omnia remedia salutarem esse, *ibid.* & *p.* 104. Confirmatur idem Historiâ admirandâ & irrefragabili hîc apud nostros, *p.* 105. Pestilentis Fermenti per *διαρροήν* dissipatio Evacuacioni per Venæ-sectionem quo nomine anteferenda, *p.* 106. Quibus illa urgetur difficultatibus, *ibid.* Maculæ purpureæ, Pestilentiales à Fibrarum sanguinearum dissolutione oriri viden-

Elenchus Rerum.

videntur, non secus ac Vibices à plagâ fortiori inflictâ, *ibid.* Diaphoresi justo præmaturius abruptâ, Bubones prodire jam incipientes vel remeant, vel nunquam ad legitimos Abscessus perducuntur, *ibid.* Idem in Variolarum Abscessulis etiam accidit eâdem de causâ, *p.* 107. Quibus argumentis Author inductus est ut aliam ab eâ quam hætenus cum successu usurpaverat methodum, novæ huic Febri adaptaret, *ibid.* Febres Continuæ circa veris finem & initium æstatis vel in Intermittentes, vel in Pleuritides aliosque Generis Inflammatorii morbos promptissimè facessunt, *p.* 108. Febris Pestilentialis (dubitatur an non vera Pestis illa fuerit) tam Peste jam incipiente grassari, quam eâdem parcius sæviente ab Authore Venæ-sectionibus repetitis curata fuit, *p.* 109. Sanguis hîc aut sufficienti quantitate, aut non omninò detrahendus, *p.* 110. Quam ob causam Author ab hac methodo desistere coactus est, *ibid.* Ejus rei Historia, *ibid.* Qualem deinde medendi rationem substituit, *p.* 111. Venæ-sectio Diaphoresi præmissa, eam & tutiorem reddit, & expeditiorem, *ibid.* Capitis obtectio ad sudores ciendos multum confert, *p.* 112. Ubi primum materiæ morbificæ radii versus ambitum corporis se exporrigunt, alvi profluvium & Vomitiones ab iisdem orta ultrò sedantur, *ibid.* Historiâ id confirmatur, *p.* 113. Diaphoresis ad naturalis diei spatium semper continuanda, *ibid.* Ab absterfione sedulò cavendum, *ibid.* Nec indusium nisi post horas 24. à finitis sudoribus mutandum, *ibid.* Si sudores citius abrum pantur, recrudescit illicò symptomatum sævitia, *ibid.* Objectioni Diemerbroechii respondetur, contra prolixiorẽ Diaphoresin,

Elenchus Rerum.

phoresin, *ibid.* Ostenditur agros haud inde debiliores reddi, at vires è contra recipere, p. 114. Æger in sudoris vigore iusculis ac forbilibus Confortativis refici potest, *ibid.* Catharticum postridiè exhibendum, p. 115. Mirus hujus Methodi successus in Febre Pestilentiali, *ibid.* Tumore jam enato venam aperire Author non sustinuit, *ibid.* Quâ lege tutò id tentari posse videtur, *ibid.* Authoris sinceritas, p. 116. Quid per Naturæ nomen intelligi is velit, p. 117.

SECTIO

SECTIO TERTIA.

CAPUT I.

*Constitutio Epidemica Annorum 1667, 1668,
partim etiam Anni 1669, Londini.*

Variolæ in Constitutione Pestilentiali rarissimæ comparebant, *Pag. 119.* Quo anni tempore invalescebant maximè, quo minuebantur, *ibid.* Novum Febris genus cum Variolis exoritur, invalescens quoties illæ minuerentur, quoties invalescerent, recedens, *p. 120.* Cum Variolis unà etiam disparuit, *ibid.* Diarrhœa se his comitem adjungit, *ibid.* Morbus hic nihil aliud esse videbatur quàm Febris quæ tum regnabat, introversa, *ibid.* Hæ Variolæ Genuinæ præ cæteris, ac Regulares; à quibus ut in suo genere perfectissimis, tum vera morbi Historia, tum medendi Methodus est desumenda, *ibid.* Non tantum Febris quædam propria, sed & peculiare Variolarum genus cuilibet Constitutioni peculiari competit, *p. 221.*

C A P. II.

Variola Regulares.

Quo anni tempore ingrediuntur Variolæ Regulares, quo etiam Irregulares, *p.* 122. Variolæ vel distinctæ sunt, vel Confluentes, *ibid.* Discretarum symptomata ubi primùm invadunt, *ibid.* Eruptio quo tempore accidit & quo se habet modo, *p.* 123. Discretarum Historia, *p.* 124, & 125. Confluentium Historia, *p.* 126. & *seq.* Morbi magnitudo unde æstimanda, *p.* 128. Salivatio in Adultis, in Infantibus Diarrhœa, Confluentes ferè semper comitatur, *p.* 129. Febris ab insultu primo usque ad Eraptionem, dein circa tempus maturationis Pustularum præcipuè dominatur, *p.* 130. Sub Vesperam exacerbatur morbus, *ibid.* Variolis Discretis laborantes octavo, Confluentibus verò, undecimo die maximè intereunt, *ibid.* Illorum Catastrophe describitur, *p.* 131. Regimen calidius quibus minus officiat, *ibid.* Horum item, *p.* 132. Alia symptomata utrique generi Variolarum communia recensentur. Phrenitis sc. Affectus Comatosus, maculæ purpureæ, *p.* 133. Mictus sanguineus, sanguinis sputum, à qua causa hic nascantur, *p.* 134. Urinæ suppressio totalis quibus maximè contingit, & quo morbi tempore, *ibid.* Symptomata à frigore suscepto oriunda pauca sunt & rarò occurrunt, *p.* 135. Inflammatio videtur hic morbus tum sanguinis, tum reliquorum etiam Humorum, *ibid.* Duo habet tempora, separationis & Expulsionis, *ibid.* Indicationes Curativæ duæ.

Elenchus Rerum.

duæ. 1. Ut æquabilis tenor Ebullitionis conserve-
tur. 2. Ut Abscessuli sustineantur debito modo,
p. 136. Cavendum ne nimium assurgat Ebullitio,
& quamobrem, *ibid.* Quo diutius natura separa-
tionem molitur, eo certius & universalius eandem
absolvit, p. 137. Regiminis justò calidioris noxæ,
ibid. Nondum constat vel unum ex eo periisse,
quòd Variolæ primò non eruperint, p. 138. Ebul-
litio Venæ-sectione, Clysteribus, Emeticis, Ca-
tharticis è contrario non est minuenda, *ibid.* A
Venæ-sectionis atque aliarum Evacuationum
usu promovetur sapissimè Eruptio, nunquam
impeditur, *ibid.* Argumenta contra remedia Eva-
cuantia, p. 139. Regimen calidius non tantum
secretionis, sed quovis morbi tempore vitandum;
& quâ de causâ, *ibid.* Cavendum pariter à frigo-
re: à quo etiam pustularum Eruptio impeditur,
p. 140. Gradus caloris earum expulsionì promo-
venda accommodatissimus Naturalis omnino est,
ibid. Cardiacorum usus quando indicatur, p. 141.
Repetitis Ebullitionibus in sanguine excitatis æ-
grorum mors potiori jure tribuenda est, quàm
Venæ-sectioni, *ibid.* Curatio, p. 142. Variolæ an-
te diem quartum, qui Eruptioni proprius est, haud
temerè in cutem propellendæ, *ibid.* Nimiâ hâc
diligentiâ ex distinctis Confluentes possunt fieri,
ibid. Non opus est ut æger ante diem quartum
lecto addicatur, p. 143. Sanguinis miçtus, &
maculæ Purpureæ ætate florentibus ideo nonnun-
quam superveniant, quòd lectulo præproperè ni-
mis affigantur, *ibid.* Cardiacum blandius die
quarto exhiberi potest, si Eruptio parum pro-
votis succedat. Laudanum liquidum & Diascor-
dium reliquis præferuntur, p. 144. Nec vel ur-
gente

Elenchus Rerum.

gente Diarrhœa citius est illud propinandum, *ibid.* In quo casu sanguis mittendus est, *ibid.* In Genere Discreto atque æstivo tempore, æger singulis diebus per horas aliquot è lecto potest surgere, p. 145. Ejus commoda, *ibid.* In lecto quoties jugiter cubandum est, non sunt adjicienda stragula præter ea quibus sanus consueverat, p. 146. Sudores non sine ingenti periculo promoven-
tur, *ibid.* Vinum Canarinum, vel aliud Cardiacum in fine morbi exhibendum, nè halitus putridi in sanguinis massam postliminiò revertantur, *ibid.* Diæta etiam calidior eandem ob causam, *ibid.* Discretum Genus ex sua natura omni vacat periculo, p. 147. Phlebotomia regimen calidius minus periculosum reddit, *ibid.* Unde est quod tenuioribus æquior sit hic morbus, quam divitibus, *ibid.* Variolæ confluentes haud minus à Discretis discrepant, quam ab illis ipsa Pestis, p. 148. Æger hîc in lecto assiduè continendus, at modicè tectus, nec uni ejus parti affixus. At persæpe versandus, ut evitentur sudores, *ibid.* Ptyalismus, qui Evacuationi per pustulas pleniori hîc substituitur, in vigore conservandus, *ibid.* Cum Eruptione incipit & die undecimo minuitur, p. 149. Tumor faciei dicto die evanescit; cum quo si salivatio unâ dispareat in lubrico sunt res ægri, *ibid.* Salivatio quo pacto promoveri possit, *ibid.* Narcotica ad sustentandum Ptyalismum præ cæteris quibusque faciunt, *ibid.* Quare non nisi Adultis ea sunt indulgenda, p. 150. Paregorica quæ adferunt Adultis commoda, *ibid.* Post plenam eruptionem ad morbi usque finem tuto & utiliter sumuntur, *ibid.* Qua horâ potissimum exhibenda sunt, p. 151. In Variolis Confluentibus
haud

Elenchus Rerum.

haud minus certò Infantes Diarrhœa comitatur, quàm adultos Ptyalifinus, *ibid.* Diarrhœa in hac Variolarum specie salutaris, in distinctâ non item. Muliercularum eandem sistentium operâ multa infantium millia periere, *ibid.* Facies ultimis morbi diebus Oleo Amygdalarum dulcium inungenda, *ibid.* Sub hoc regimine à Cicatricibus non valde metuendum, p. 152. Olea & Linimenta officiunt hîc magis quàm prosunt, *ibid.* Curatio symptomatum, *ibid.* Ad promovendam faciei intumesceniam Paregoricum debet propinari *ibid.* Nonnunquam die octavo, sanguis è brachio copiosè extrahendus, *ibid.* Auræ etiam liberiori exponendus, *ibid.* Non quod pustulæ recedant perit æger, sed quod facies non turgescat, p. 153. In quo Variolarum genere, & quo in calu Phrenitis Venæ-sectionem indicat, *ibid.* Phreneticorum exempla suadent ut aere liberiori isti refocillentur, p. 154. Historia miranda cujusdam pro mortuo expositi, & eo pacto convalescentis, *ibid.* In Variolis Confluentibus, si æger die undecimo à saliva jam viscidior pæne suffocetur, Gargarismate, vel etiam Emetico fortiori sublevandus est, p. 155. Coma etiam sanguinis contemperatione ac ventilatione curatur, p. 156. Ut & maculæ Purpureæ, *ibid.* Mictus sanguineus, & sanguinis è pulmonibus eruptio ubique mortem prænunciant, *ibid.* Urinæ suppressioni quo pacto occurri potest, *ibid.* Pustularum depressio, & Diarrhœa in Variolis Discretis medicamenta Cardiaca postulant, p. 157. Unde natus videtur rumor de crebrâ pustularum retrocessione, *ibid.* Post morbum atrocior sanguis quare è brachio extrahendus, *ibid.* Æger ad tres vel quatuor vices purgan-

Elenchus Rerum.

purgandus est, p. 158. Crurum tumor sponte non
facessens, quo modo tolli debet, *ibid.*

C A P. III.

Febris Continua hujus Constitutionis.

DEscribitur hæc Febris, p. 159, & 160. Ejus-
dem cum Variolis proſapia omnino fuit, *ibid.*
Methodo tamen eâdem quâ illæ curari non de-
buit, p. 161. Natura hîc evacuationem per Ptya-
lismum designasse videtur, *ibid.* Unde oritur Di-
arrhœa tam in hoc morbo quàm aliis Inflamma-
toriis, *ibid.* In Febre Constitutionis Intermit-
tentibus Epidemicæ, materia erat crassior, non
nisi præviâ Digestione à sanguine separanda, p.
162. In hac non item, p. 163. Ejus Curatio, *ibid.*
In hac Febre, aliisque morbis Inflammatoriis,
Phlebotomia & Refrigerantia parùm prodesse
solent, si æger in lecto indefinenter se contineat,
p. 164. Æger in hoc morbo à sudoribus non le-
vabatur, sed inde pejus habuit, *ibid.* Quibus ra-
tionibus ductus Authorum plerorumque Theoriæ
hic adversatur, p. 165. Febris hæc à nudo potiùs
calore, quàm ab humore aliquo è sanguine expel-
lendo, pendere videtur, *ibid.* *Cotta, non cruda*
sunt medicanda, tam sudores respicit quàm De-
jectiones, *ibid.* Venæ-sectio & sanguinis Con-
temperatio Diarrhœam huic morbo familiarem,
præ cæteris sistebant, p. 166. Regimen Calidum
& periculosius erat, & pluribus gravabatur

Elenchus Rerum.

symptomatis, *ibid.* Febris hæc per Salivationem non rarò solvebatur, p. 167. Quâ obortâ nulla convenit Evacuatio, *ibid.* Refrigerantia Salivationem promovent, quam reprimunt Cardiacæ Calefacientia, *ibid.* Diarrhœa Epidemica sine Febre, ejusdem cum hac Febre essentiæ videbatur, eadem planè habens symptomata, & parèrem medendi Methodum postulat, p. 168.

SECTIO

SECTIO QUARTA.

CAPUT I.

*Constitutio Epidemica partis Anni 1669, atque
integrorum 1670, 1671, 1672, Londini.*

Qui morbi ineunte Augusto 1669. sunt ingressi, p. 171. Cholera morbus mense Augusto ferè finiebatur, *ibid.* Quare Tormina sine Dejectionibus Dysenterias duratione non æquabant, *ibid.* Febris Dysenterica, Dysenteria se ad tempus subducente, magis grassabatur, p. 172. Morbilli Variolis Anomalis Constitutionis Dysentericæ viam sternebant, p. 173. Quo ordine varii morbi se ostendebant per annum 1670, *ibid.* Quo etiam, anno 71, *ibid.* Quo item, anno 72, p. 174. Mensis Julius certissima est Februm Autumnalium Epochæ, uti Vernarum Februarius, p. 175. Morborum circulus per omnem hanc Constitutionem, *ibid.* Uti morbi Epidemici in subjectis particularibus, ita etiam Constitutiones Generales suas habent periodos *ibid.*

Elenchus Rerum.

C A P. II.

Cholera Morbus.

Choleræ morbi descriptio, p. 176. Cholera sicca, p. 177. Curatio Choleræ morbi nec Catharticis, nec Astringentibus est tentanda, & quamobrem, *ibid.* Quo pacto perficitur, p. 178. Ægro in extremis ferè versante ad Laudanum rectà confugiendum est, p. 179. Cholera morbus qui quovis alio anni tempore invadit, ab hoc Legitimo toto cœlo distat, *ibid.*

C A P. III.

Dysenteria.

Tormina sine Dejectionibus nec suâ naturâ nec Curationis methodo multum à Dysenteriis dissidebant, p. 180. Dysenteria Autumnii initio solet invadere, appropinquant Hyemi cedens pro tempore, *ibid.* Dysenteria descriptio, p. 181. Cardiacorum & regiminis Calidioris in hoc morbo incommoda, *ib.* & p. 182. Intestina quandoque Gangrænâ afficiuntur, p. 182. Aphthæ mortem imminuentem ut plurimum denunciant, *ibid.* Hic morbus licet Adultis, maximè Grandævis, sæpe exitialis, Infantibus perbenignus est, p. 183. Epidemici ubi primùm oriuntur principio magis spirituofo videntur inhærescere, & ad occasum vergentes

Elenchus Rerum.

gentes magis crassi indies atque humorales redduntur, *p.* 184. Id contingit ob refractas particularum inimicarum vires à quibus pendet Constitutio Epidemica, *ibid.* Probatur exemplo Pestis & Dysenteriarum, *ibid.* Curatio, *p.* 185. Dysenteria hæc Febris videtur in intestina introversa, *ibid.* Humores acres venâ sectâ revellendi & per Cathartica educendi. Sanguis Contemperandus, *p.* 186. Paregoricum quare temporius hic exhibendum quàm post Purgationes solet, *p.* 187. Aqua Cardiaca temperatior post Venæsectionem & Catharsin semel celebratam concedenda; maximè Grandævioribus, *ibid.* Hi etiam lectulo magis addicendi, *p.* 188. In morbo contumaciori Paregoricum singulis diebus manè & ferò ad septimanas aliquot tutò potest, & debet exhiberi, *ibid.* Curatio alvi fluxus ad diarrhœam tantum assurgentis, *ibid.* Infantes quo pacto in hoc morbo tractandi, *p.* 189. Laudani Liquidum simplicior præparatio, *ibid.* Narcoticorum vis non tam ab artificiosâ præparatione, quàm ipsius Opium excellentiâ nativâ videtur pendere, *p.* 190. Opium est remedium Cardiacum præstantissimum, si non unicum, hætenus cognitum, *ibid.* Dysenterix, incipiente illâ Constitutione, ad modum ferè Cholera morbi optimè curabantur, non item sequentibus annis, *p.* 191. Dysenteria eodem modo in Africâ per ea tempora sanabatur, *p.* 192. Exempla aliquot adducuntur, *ibid.* Tenesmus sub finem hujus morbi non est ab ulcere Recti, sed à materiâ mucosâ quâ intestina duplicantur, *p.* 193. Topicum qualecunque hic nocet, *ibid.* Sola Diæta Analeptica prodest, *p.* 194. Dysenterix inveteratæ Venæsectione re-

Elenchus Rerum.

petitâ curatâ exemplum, *ibid.* Dysenteria, cum non sit Epidemica, Laudani solius usu est curanda, *ibid.*

C A P. IV.

Febris Continua hujus Constitutionis.

Febbris Dysenterica describitur, p. 196. Aphthæ unde tam in hac Febre, quàm in Dysenteriis pervicacioribus, *ibid.* Aeris qualitates manifestæ non sunt causæ Epidemicorum productivæ; eos tamen vel excludunt, vel admittunt pro tempore, p. 197. Febris Stationaria quæ ad Epidemicum prædominantem attinet, Julio potissimum sævit: Autumno verò appropinquante, magno Epidemico cedit, *ibid.* Nominatæ Febres symptomata varia à suâ naturâ aliena, à manifestis qualitatibus mutuuntur, p. 198. Unde tot Febres Novæ vulgò audiunt, *ibid.* Febris speciem optimè dignoscet qui ad alios morbos eodem anno ingruentes diligentius attenderit; & ad symptomata modum Evacuationis spectantia, p. 199. Ad Methodum insuper, vel medicamentum, à quibus Febris facillimè vincitur, *ibid.* Februm Stationariarum symptomata vel intensiora sunt, vel remissiora, prout intenduntur vel remittuntur symptomata Epidemicorum ad quos pertinent, *ibid.* Febris hæc eadem Methodo quâ Dysenteria curabatur, *ibid.* nisi quòd Paregorica Purgationibus interjecta obsessent, p. 200. Tardius convalescentibus Laudanum in parva dosi, biduo triduo

Elenchus Rerum.

ové à postremâ Catharsi elapso rite concedebatur, *ibid.* Auræ liberior usus viribus renovandis imprimis conferebat, Febre Fugatâ, *ibid.* Unde ansa ad hanc Praxin instituendam data est, *p. 201.* Ad comprobendam medendi Methodum in Acutis requiritur ut morbus quasi suo pte genio cedat, *ibid.* Adolescentes stupore ad Carum accedente perculsi, maximè qui in sudoribus extorquendis operam collocarant, nulla Arte sublevari poterant, *ibid.*

C A P. V.

Morbilli.

Morbilli quo anni tempore regnant, *p. 202.* Eorum descriptio, *ibid.* Et Historia, *p. 203,* & 204. Regimen justo calidius quæ hîc adferat incommoda, *ibid.* Et quo pacto iisdem possit subveniri, *p. 205.* Morbillorum Curatio, *ibid.* Morbillis & naturâ & Medendi ratione cum Variolis convenit, *ibid.* Infantes Febre, Dyspnœâ aliisq; Accidentibus post Morbillorum discessum laborantes, Venæ-sectione solâ liberantur, *p. 206.* Phlebotomia haud minùs tuta Infantibus quàm Adultis, *p. 207.* Convulsionibus Puerorum Dentientium præ Specificis quibuscunque opem fert, *ibid.* Infantum item Pertussi, vel Tussi Convulsivæ, *p. 208.*

Elenchus Rerum.

C A P. VI.

Variolæ Anomalæ hujus Constitutionis.

Variolæ Anomalæ Distinctæ quibus discrimina-
bantur à Genere Distincto Regulari, p. 210.
Ad Confluentium naturam illæ propius accede-
bant, inflammationis majoris participes, *ibid.*
Confluentes Anomalæ quibus discrepabant à
Confluentibus Regularibus, p. 211, & 212. Cu-
ratio Variolarum anomalaram utriusque generis,
p. 213. Inflammatio in his quàm in Regularibus
intensior, regimen temperatum magis adhuc
efflagitabat, *ibid.* Fluxus Mensium, tempore non
consueto, liberalem liquorum Refrigerantium
usum suadet & quare, p. 214. Remedia Cardiaca
& regimen calidius hîc adhibita plurimas mulie-
res pessundederunt, p. 215. Historia cujusdam
fluxu mensium unâ cum Variolis laborantis in-
signior, *ibid.* In genere Discreto fatis erat ut
ager pro sitis modo Cerevisiam tenuem potaret,
p. 216.

C A P. VII.

Colica Biliosa.

Quo nomine hîc venit tractanda, p. 217. Vel
Dysenteriam diuturniorem excipiebat, vel à
Febre ordiebatur, p. 218. Ejus morbi descriptio,
ibid.

Elenchus Rerum.

ibid. In Iliacam Passionem facile transit, *ibid.* Causa morbi est acris aliquis sive humor sive halitus è sanguine in intestina excussus, *p.* 219. Curatione Venæ-sectione & Cathartico Leniente perficitur, *ibid.* Si à fructibus Horariis aut cibo *δυσπεπτός* oritur morbus, ventriculus est eluendus & Anodynum exhibendum antequam secetur vena, *ibid.* Quando intendendæ sunt Catharticorum vires, & quam ob causam, *ibid.* In magna Ventriculi debilitate & Vomituritione Narcoticum Cathartico præmittendum, *p.* 220. Anodynum mane & serò exhibendum quotidie & spatio inter Purgationes medio, & post singulas Purgationes, *p.* 221. Tutissimè repetuntur Narcotica urgente hujusmodi dolore, non item ubi ille desierit, *ibid.* Enemata Carminantia diuturniorem morbum reddunt, *ibid.* Cum Evacuationes copiosiores non diu ante Colicæ adventum fuerint institutæ, à Paregoricis omnino incipiendum est, *p.* 222. Ejus rei exemplum proponitur, *ibid.* Equitatio, cæteris non proficientibus, Curationem nonnunquam absolvit. Cautiones circa eam, *p.* 223. Exemplum memorabile, *ib.* Unde est quod Equitatio tantum præstet in morbis Chronicis quàm plurimis, *p.* 224. Qualis Diæta hîc conveniat, *ib.* In morbo diuturniore, & magna debilitate Aquæ Epidemicæ, Mirabilis, aut alterius similis usus debet concedi; & quare *p.* 225. Diæta tenuis quare aliquandiu post depulsum morbum est observanda, *ib.* Colica Hyſterica Biliosæ simillima, *ibid.* Quibus potissimùm fœminis contingit, *ibid.* Ejus descriptio, *p.* 226. Levissima animi commotio dolorem revocat, *ibid.* Exercitium item præmaturè nimis susceptum, *ibid.* Vapores, sic vulgò dicti, symptomata

Elenchus Rerum.

ptomata pariunt parti quam obsederint accommoda, plerosque morbos affabrè simulantes, *ibid.* Colica Hysterica Biliosam nonnunquam mentitur, *ibid.* Quandoque etiam vel Renum, vel etiam Vesicæ calculum. Enematis, aliisque Lithontripticis exasperatur, *p. 227.* Sedatur Anodyno, *ibid.* Nulla corporis pars, siue interna, siue externa ab ejus insultu eximitur, *ibid.* Nec Venæ-sectio, nec Catharsis hîc celebranda. Nocent & Enemata, *p. 228.* Hic morbus à spirituum ἀταξία potius quàm vitio humorum videtur nasci, *ibid.* Emetica etiam frustra propinantur, *ibid.* In fœminis tamen temperamenti magis sanguinei & Viraginibus, nonnunquam vel Phlebotomiâ, vel Catharsi, vel utrâque Anodyno via aperienda est, *p. 229.* Hæc Methodus doloris symptoma tantum respicit, non causam morbi, *ibid.* Hic morbus in Ictero solet desinere, *ibid.* In cujus curatione nulla purgantia nisi Rhabarbarum & similia sunt usurpanda, *ibid.* Hujus Icteri curatio, *p. 230.* Curatio Icteri communis, *ibid.*

SECTIO QUINTA.

CAPUT I.

*Constitutio Epidemica partis Anni 1673. atque
integrorum, 1674, 1675.*

EXolescente Constitutione Dysentericâ, Nova suboritur circa initium Julii 1673. Syl-
labus morborum se per hoc triennium ex-
cipientium, quo ordine invalescebant, recede-
bantque, p. 231, &c. Dysenteria & Diarrhœa
pro hujus Febris symptomatis potius quam mor-
bis Essentialibus erant habendæ, p. 233. Post su-
bitam tempestatis mutationem Catarrhi &
Tusses se huic Febri adjungunt, unde nascun-
tur symptomata Peripneumonica & Pleuritica,
Febre eâdem manente, p. 234. Constitutio hæc
perquam est Anomala, ut & ejus morbi, *ibid.*

C A P. II.

Febris Continua hujus Constitutionis.

NAscende morbo majora erant Inflammationis signa, quàm eo jam provectiore, p. 235. Symptomata huic Febri peculiariter recensentur, *ibid.* Affectus quidam Comatosus hanc Febrim comitabatur, nonnunquam in Aphoniâ desinens, p. 236. Qui eo passu discessit quo vires æger resumpsit, *ibid.* Remedia Calidiora & Diaphoretica symptoma hoc accersebant, p. 237. Ubi primum erupit hæc Febris nullum habuit Epidemicum sibi *σύνχρονον*, unde ejus species difficilior investigabatur, *ibid.* Phlebotomia in hac Febre haud plus semel celebranda erat; repetitis Enematis ac Medicamentis refrigerantibus curatio absolvebatur, p. 238. Epispastica posteriori cervici applicita hinc magis ex usu quàm in aliis Febris, p. 239. Curatio, *ibid.* Enemata quo usque repetenda, *ibid.* Quare è lecto surgendum erat quotidie, p. 240. Cavendum tamen nè diutius quàm par est æger à lecto abfuerit, *ibid.* In morbi declinatione tutius æger in lecto jugiter decumbit, quàm vel initio, vel in statu, & quare, p. 241. Diaphoresis non omni Febri debetur, *ibid.* Sudores à prævia Digestione fluentes profunt, nocent alii, p. 242. Intermittentium Paroxysmi, & Febris ejus Constitutionis in *παρανύκτιον* sudorem Criticum postulant, *ibid.* Febris item Pestilens

Elenchus Rerum.

Pestilentialis vel primis morbi diebus, *p.* 243. In hac Febris specie, quæ sine sudoribus potuit fugari non sine discrimine ii sollicitabantur, *ibid.* Stupor Comatosus à nimia Curatricum diligentia sudores importunè provocantium, ut plurimum invitabatur, *p.* 244. Quo pacto symptoma hoc vincebatur, *ibid.* In Morborum curatione nocet quandoque festinatio, *p.* 245. Etiam incongrua ciborum genera Convalescentibus nonnunquam indulgenda, *p.* 246. Spiritus Vitrioli ad Phrenesin debellandam egregiè contulit, *p.* 247. Dysenteria symptomatica quo pacto tollebatur, *ibid.* Diarrhœa à Narcotico, ubi opus erat, sistebatur, *p.* 248. Narcoticorum usus hoc solo in casu hîc erat probandus, *ibid.* Convalescentium sudores Nocturni unde orti, & quo modo tollendi, *ibid.*

C A P. III.

Morbilli.

Morbilli Anomali hujus Constitutionis quibus maxime differebant à Regularibus jam descriptis, *p.* 249, & c. Febris Morbillofa nec Venæ-sectionem tulit, nec Enemata: Methodo Morbillis dicatæ concessit, *p.* 251.

C A P. IV.

Variolæ Anomalæ hujus Constitutionis.

Variolæ hujus Constitutionis nigras Anni 1670. satis referebant, p. 251. Putredinis majoris erant soboles, naturaque magis crassæ ac incoctilis, p. 252. Quantomitior morbi species, tantom citius pustulæ ad maturitatem, morbus ad finem perducitur, *ibid.* Per tres hæc Constitutiones, posterior Variolarum species priorem semper exuperavit, tum quoad majorem putredinem, tum quoad morbi materiam minus coctilem, p. 253. Species nova hæc videtur è priore jam inveterascente suborta, *ibid.* Morbi Epidemici ab aere effluviis à minerali aliquâ fermentatione repleto, oriri videntur, p. 254. Eousque propagantur donec expiraverit subterranea illa halituum minera, *ibid.* Curatio, p. 255. Indicationes planè contrarias suggerit hic morbus, *ibid.* Quæ in Variolis aliis Confluentibus feliciter cessit methodus, hîc non profecit, p. 256. Spiritus Vitrioli omnem numerum absolvit, *ibid.* Quo tempore & modo exhibendus, *ibid.* Quæ ab eo liberalitùs sumpto commoda, *ibid.* Nihil ab eo incommodi, licèt Salivationem ferè sistat, cujus vicem subeunt Dejectiones aliquot, p. 257. Nullum Variolarum vestigium vel apud Hippocratem vel Galenum, unde excusatio Methodus nova, cum Modernorum tantum Curationibus adversetur, p. 260. In Curatione Februm Variolarum

Elenchus Rerum.

losarum eadem pariter de causâ innovandum fuit, *ibid.* Videntur morbi certas habere Periodos pro occultis alterationibus quæ terræ visceribus accidunt, pro variâ sc. ejusdem ætate ac duratione, p. 261. Unde Novæ Morborum species exoriuntur, prioribus etiam extinctis, *ibid.*

C A P. V.

Tusses Epidemicæ cum Pleuritide & Peripneumonia supervenientibus.

EX improvisâ symptomatum mutatione Febris, quæ eadem manebat, pro Pleuritide Essentiali, aut Essentiali Peripneumonia ab incautioribus est habita, p. 263. Medendi Methodus eadem quæ Febri hujus Constitutionis quadrabat; ab illâ verò quæ Pleuritidi veræ conveniebat, longè diversa, *ibid.* Non eo anni tempore invadebat Febris hæc quo solet Pleuritis, *ibid.* Curatio, p. 264. Tussis ex quâ προφάσει nascitur, ut & Febris eam comitans, *ibid.* Nova hæc Febris in Febris Stationariæ tum regnantis nomen & familiam statim transit, *ibid.* Tussis sine Febre, abstinentiâ à carnibus, moderato exercitio, & Ptisanâ Pectorali Refrigerante curabatur, p. 265. Nec Narcotica nec Liquores Spirituosi, nec Diaphoretica hic tutò usurpabantur ad sedandam Tussim, *ibid.* Et quare, p. 266. Enemata (tam in hac quam aliis Febribus) fractis jam morbi viribus non sunt repetenda; maxime in Fœminis Hysteri-

Elenchus Rerum.

Hystericis, Virisque Hypochondriacis, p. 267. Pleuritis vera solâ repetitâ Venæ-sectione curatur. In hac Febre semel, vel ut plurimum bis, venam secasse satis erat, *ibid.* De Pleuresi malignâ dictâ, quæ Venæ-sectionem non fert, p. 268. In Pleuresi symptomaticâ non multo plus sanguinis symptomatis ratione educendus est, quàm Febris nomine, à quâ pendet, educi debuerat, *ibid.* In Febrium Curatione Anni Constitutio, quatenus huic alterive Epidemico producendo favet, ob oculos semper est habenda, *ibid.* Curatio tussis sine Febre, p. 269. Malignitas in particulis calidissimis ac spirituosissimis, humorum in humano corpore contentorum naturæ adversantibus, consistere videtur, p. 270. Particulæ dictæ assimilando agunt, *ibid.* Hæ in Peste sudoribus eliminari possunt: Non vero in iis Febribus in quibus particulæ assimilantes non ita sunt subtiles, p. 271. Ussu Calefacientium actuata, magis assimilant particulæ calidæ, & humores extenuati minus resistunt, *ibid.* Docet experientia Purpureas Febrium maculas, & Variolarum Pustulas nigras à calefacientibus augeri. A regimine verò moderatiori minui solere, *ibid.* Particulæ *воспал* in Peste ita quandoque subtiles sunt, ut ne sanguinem quidem in Ebullitionem attollant, unde æger sine Febre perit, p. 272. In malignis aliis Epidemicis ita parca Febris signa conspiciuntur, nonnunquam ob Confusionem in sanguine & humoribus, nonnunquam etiam ob metastasin mineræ malignæ in genus Nervosum, vel alias corporis partes, *ibid.* Nulla alia Methodus Medendi malignitati qualicunque, præter eam quæ Epidemico cui inhæret, debetur, p. 273.

CAP.

C A P. VI.

Anacephaleosis.

Quinq̃ue Constitutionum Genera ; quinque nimirum aeris Diatheses, quæ totidem Februm Epidemicarum species peculiare producebant, hoc tractatu describuntur, p. 274. Harum prima, Depuratoria quæ dici potest, præcipua Naturæ Febris videtur, *ibid.* Huic adaptantur Axiomata quæ tradiderunt Hippocrates aliique Medici Antiqui : Sequentibus Februm speciebus vix accommodanda, p. 275. In hac Constitutione Febres Continuæ in Intermittentes, utpote sibi cognatas, facile transibant, in aliis verò rarissime, *ibid.* Febris Continuæ species potest dignosci, primò ab aliis Epidemicis eo locorum tum grassantibus, p. 276. Secundò à propriis cujuslibet Febris symptomatis, p. 277. Ægri sive sudatio, sive siccitas in hoc vel illo morbi tempore, Febris speciem præ cæteris demonstrat, *ibid.* Cognitio speciei Novæ Febris vertente primùm anni Constitutione, à perdiligenti atque accuratissimâ Circumstantiarum omnium observatione pendet, p. 278. Indicatio à Juvantibus & Lædentibus sumenda ad Curationem saltem relinquatur, p. 279. Ubi nondum constat, quid sit agendum, nihil agendo & Medico & Ægro optimè consulitur, *ibid.*

SECTIO SEXTA.

CAPUT I.

Febres Intercurrentes.

Febres Stationariæ quæ à particulari anni Constitutione pendent & singulæ suo ordine grassantur. Intercurrentes quæ cum Stationariarum quibuscumque, ut etiam & secum invicem eodem anno indifferenter commiscuntur, p. 281. Intercurrentes sunt Febris Scarlatina, Pleuritis, Peripneumonia Notha, Rheumatismus, Febris Erysipelatosa, Angina. In his Febris morbus Primarius videtur, & reliqui Affectus tantum ejus symptomata, vel *κρίσεως* modum, vel partem in qua illa fit, spectantia, p. 282. Intercurrentes nonnunquam, licet non ita frequenter ac Stationariæ, Epidemicè grassantur, *ibid.* Duo hæc Februm Genera quoad Causas externas sæpenu-merò conveniunt, p. 283. Plures præmaturâ Vestium Abjectione, & subitâ Refrigeratione post exercitium, quàm Peste, Gladio & Fame simul omnibus, pereunt, *ibid.* Vestes quibus quis assueverit non nisi mense uno ante Solstitium Æstivum sunt deponendæ, p. 284. Quoties hi morbi Essentiales non sunt, sed Februm Stationaria-
rum

Elenchus Rerum.

rum symptomata, istâ Methodo tolli debent quâ Febris illa curatur, *ibid.* In genere ad Anni Febrim seriò attendendum est, *ibid.* Qualia sunt symptomata quæ invasionem Febris Stationariæ comitantur, talia omninò erunt symptomata quæ insultum sive Pleuritidis, sive Anginæ sequuntur, quoties ejusmodi Febris Accidentia sunt tantum; quo ab Essentialibus morbis distinguuntur, p. 285. Anni tempus quo Intercurrentes plerique infestare solent, Essentiales ii fuerint, an symptomatîci, subinnuit, p. 286. In Febrium curatione maximi momenti est scire quâ portâ sit excludenda materia Febrilis, *ibid.*

C A P. II.

Febris Scarlatina.

EXeunte æstate ut plurimum invadit: infantes præ cæteris, p. 287. Descriptio morbi, *ibid.* Curatio, *ibid.* Nec Venæ-sectione, nec Emetics, nec Cardiacis est opus. A carnibus tantum & spirituosissimis liquoribus æger abstineat, nec foràs prodeat, nec lecto perpetuò affigatur, p. 288. Quid agendum si convulsiones vel coma supervenerint, *ibid.*

Elenchus Rerum.

C A P. III.

Pleuritis.

Quare tempore inter Ver & Æstatem medio potissimum invadat, p. 289. Temperamento sanguineo præditos Rusticosque frequentissime aggreditur, *ibid.* Morbi historia, *ibid.* & p. 290. Febribus quandoque supervenit, sæpiissime ex intempestivo ac præpostero Calidorum Medicamentorum usu, p. 291. De Pleuriticorum sanguine quædam notatu digna, *ibid.* & p. 292. Curatio Pleuritidis, p. 293. In adultis raro minori quàm 40. circiter unciarum sanguinis impensâ sanatur, p. 294. Diarrhœa repetitâ Venæsectione sistitur, p. 295. Æger è lecto quotidie eximendus ad horas aliquot, *ibid.* Hic morbus Expectorationi eliminandus non sine ingenti periculo committitur, p. 296. Curatio puncturæ tendinis, p. 297.

C A P. IV.

Peripneumonia Notha.

SUB Hyemis exitum emergit: Paulo habitiores & crassos, virilem ætatem assequutos, vel prætergressos, liquoribus spirituosus addictos præcipue aggreditur, p. 298. Morbi descriptio, *ibid.*

Elenchus Rerum.

In habitioribus nulla fere Febris indicia, vel ob interceptam Circulationem, vel Pituitæ, quæ sanguis gravatur, copiam, *p. 299.* Curatio Venæ-sectione, Remediis Pectoralibus, & Diætâ Refrigerante perficitur, *ibid.* In crassioribus maxime ætatis florem prætergressis, cum minus feliciter cedat Venæ-sectio repetita, Catharsis crebrior est substituenda, *ibid.* Sanguis è brachio ægri in lecto jacentis extrahendus, *ibid.* Vera Peripneumonia à Pleuritide in eo tantum differt quod Pulmones universalius afficiat, *p. 300.* Notha hæc Peripneumonia ab Asthmate sicco distinguitur Febre, quam illa semper habet comitem, *p. 301.* quàm egregia præstat spiritus vini in ambustorum curatione, *ibid.*

C A P. V.

Rheumatismus.

ANnis florentes maximè, atque Autumno præcipuè invadit: à repentino frigore post calefactionem admissò plerumque oritur, *p. 302.* morbi Historia, *ibid.* Febris sæpe recrudescit ob materiam morbificam ab intempestivo externorum usu reperiussam, *p. 303.* Arthritis sæpe audit hic morbus, quoties à febre sejungitur: non est tamen, *ibid.* Eo desinente æger nonnunquam membrorum motu ad mortem usque privatur, *ibid.* Lumbago Rheumatica, alia hujus morbi species, describitur, *p. 304.* morbi curatio, *ibid.* Utraque morbi species ab inflammatione orta,

Elenchus Rerum.

Venæ-sectione & refrigerantibus tollenda est, *ib.* Ab Anodynis abstinendum, quorum usu morbus figitur, *p.* 305. Quo tempore Purgandus æger, *p.* 306. Dolores à Rheumatismo imperitè tractato relictī pro Scorbuticis sæpè habentur, *p.* 307. Scorbutus non ita frequens apud nos morbus est atque à vulgo putatur, *ibid.* Multi ex iis Affectibus qui Scorbutici audiunt, vel effecta sunt morborum Fientium, vel nondum perfectè devictorum reliquæ, *ibid.* Probatur illud exemplo Arthritidis, Podagræ, atque Hydropis, *ibid.* Methodus Medendi non adulterinis illis symptomatis, sed ipsi morbo, seu perfectè formato est accommodanda, *p.* 308. In Rheumatismo inveterato longius spatium inter Venæ-sectiones repetitas est interponendum, *ibid.* Fontanella in crure, & spiritus quivis Volatilis hîc profunt, *ibid.* Rheumatismi scorbutici curatio, *p.* 309.

C A P VI.

Febris Erysipelatosa.

DEscribitur morbi species notissima, *p.* 310. Describitur species alia rariùs occurrens, *p.* 311. Curatio materiam peccantem Evacuantibus, partibus jam impactam Discutientibus, & sanguinem contemperantibus, absolvenda, *ibid.* Topi-
cis etiam post Catharsin applicandis, *p.* 312. Quæ Diæta hîc conveniat, *ibid.* Pruritus ferini curatio, *p.* 313.

Elenchus Rerum.

C A P. VII.

Angina.

TEmpore Ver atque Æstatem interjacente, Juvenes præ cæteris, & temperamento sanguineo præditos, Rufos item, invadit, *p. 315.* Morbi descriptio, *ibid.* Curatio sanguine copiosè detracto primùm è brachio, mox ex Ranulâ utrâque; Litu ex melle Rosaceo & spiritu Vitrioli; Gargarismate; dein Catharsi perficitur, *ibid.* Enema etiam Refrigerans & Emolliens quotidie injiciendum est. A carnibus omnino, à Lecto per horas aliquot singulis diebus abstinendum, *p. 316.* Angina symptomatice eadem Methodo quâ Febris cujus symptoma est, debet curari, *ibid.* Nonnullæ Febres intercurrentibus annumerandæ, vulgò pro symptomatis tantùm habentur. Hujusmodi sunt Hæmorrhagia Narium, & Hæmoptoe, *p. 317.* Describitur Narium Hæmorrhagia, *ibid.* Ejusdem Curatio, *ibid.* Quo nomine Catharsis hîc instituenda, *p. 318.* Hæmoptoe ejusdem ferè indolis cum Hæmorrhagiâ jam tractatâ, *p. 319.* Eandem ferè quam Hæmorrhagia Methodum medendi sibi vendicat, nisi quod Catharsin minùs ferat; à quâ, præsertim repetitâ, æger facilè in tabem conjicitur, *ibid.* Conclusio, *ibid.* & seq.

FINIS.

TEmpore Veratque Affertur interfacere, In-
veniesque ceteris, & temperamento tangi-
neo predicto, Ratos item, invadit, p. 317. Mor-
bi descriptio, ibid. Curatio sanguinis copiose de-
tracto primam e brachio, mox ex Rana, tunc
que, Lina ex melle Rosaceo & Spiritu Vitrioli;
Gargillimato, dein Cataplasma perfricetur, ibid.
Racina etiam Reginaria & Emolliens quotidie
injiciendum est. A carnibus omnino, & Lacto per
horas aliquot singulis diebus abstinendum, p. 318.
Angina hypochondrica eadem Methodo que Fe-
bris curis symptomata est, debet curari, ibid. Non-
nulla Febres intercurrentibus annumeranda,
vulgo pro Symptomata tantum habentur. Hu-
iusmodi sunt Hemorrhagia Nasum, & Hemop-
toe, p. 317. Describitur Nasum Hemorrhagia,
ibid. Epistaxis Curatio, ibid. Quo nomine Ca-
thartica hic insinuantur, p. 318. Hemoptoe eju-
dem fere indolis cum Hemorrhagia jam tractata,
p. 319. Eandem fere quam Hemorrhagia Metho-
dum, mendum sibi vendit, nisi quod Cathartica
minus fere, & per, praeterim opor-
tuit, in eadem colligunt, ibid. Conclusio, ibid.

EPISTOLÆ

RESPONSORIÆ DUÆ

A

THOMA SYDENHAM, M.D.

PRIMA

De MORBIS EPIDEMICIS

Ab Anno 1675. ad Annum 1680.

A D

Amplissimum, Doctissimumq; Virum

ROBERTUM BRADY M.D.

Collegii Cajo-Gonevillensis Custodem,
nec-non Regium in Medicinâ apud Cantabri-
gienses Professore longè celeberrimum.

SECUNDA

De LVIS VENEREÆ

Historia & Curatione.

A D

Ornatissimum, Eruditissimumque Virum

HENRICUM PAMAN M.D.

Collegii Divi Johannis Cantabrigiensis
Socium, Academiae Oratorem Publicum, & in
Collegio Greshamensi apud Londinenses in
Medicinâ Professore.

Editio Secunda.

LONDINI,

Typis R.N. impensis *Walteri Kettilby*, ad Insigne
Capitis Episcopalis in Coemeterio D. *Pauli*, 1685.

EPISTOLAE

RESPONSORIA DUE

THOMAS SYDENHAM, M.D.

PRIMA

DE MORBIS EPIDEMICIS

Ab Anno 1679. ad Annum 1680.

A D

Amplissimum Doctorum Virum

ROBERTUM BRADY, M.D.

Collegii Regii Cantabrigiae

Regium in Medicinae et Chirurgiae

Regium Professorem longae et brevis

SECUNDA

DE LUIS VENEREA

Historia & Curatione.

A D

Ornatissimum Virum

HENRICUM PAMAN, M.D.

Collegii Divi Johannis Cantabrigiae

Socium, Academicum, Regium, & in

Collegio Regio Cantabrigiae in

Medicinae Professorem.

THOMAS SYDENHAM

LONDANI

Printed by W. Stansfeld, at the

Printers Office, in Cornhill, D. Pauli, 1681.

Clarissimo Viro

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

Nemo usquam Medicorum, Vir eruditissime, adhuc vim aeris & influentiam in humana corpora attentè perpendit, nec in vita nostra perennanda quas agit partes eorumquissiam consideravit satis, viresque quas exèrit in fermentando, alterando, & circumducendo sanguinem, aut in motibus animalibus quibuscunque peragendis cujus sit energie, & efficacia horum non aliquis notavit; neque ejusdem temperiem naturalem, alterationes multiplices & mutationes, quas Constitutiones haud perperam indigitas, ne leviter quidem, vel Medici, vel Historiæ Naturalis Scriptores attigerunt, multo minus perscrutari sategerunt. Fieri sanè nequit, cum in omnes corporis partes, etiam reconditissimas, aer sese insinuet, quin quas subit alterationes & mutationes à rebus quibus impregnatur easdem sanguini & succis communicet, & imprimat; unde ut plurimum ab hac vel illa prava aeris constitutione oritur hujus vel illius indolis prava sanguinis Diathesis. Optimo itaque consilio Observationes Medicas circa morborum acutorum historiam & curationem juxta varias annorum & eorundem partium constitutiones instituisti, cum in iisdem, aeris actiones in sanguinem, succos, & spiritus praesertim (si ipse non sit spirituum materia) conspiciantur. Et nullus dubito quin Februm indoles ab annorum temperie in quibus

grassabantur observata utilissimam, si non unicam, methodum constituit ad praxim stabiliendam. Perge itaque, & siquæ adhuc restant Observationes Februum annorum nuperrimè elapsorum, fac ut palàm fiant, quâ in re quàm maximè humani generis saluti prospicies.

In Sectione prima, Cap. quinto, libri tui, paucis egisti de usu Corticis Indici, & ejusdem exhibendi methodo. Equidem scio quosdam haud infimi subsellii Medicos, qui in magnâ quantitate & dosi sæpius repetitâ cum exhibent; alios item qui ex eodem extracta, infusiones, & ex infusionibus julapia, & emulsionem conficiunt, quibus modis se non tantum Intermittentes, sed & continuas quasdam certò curare affirmant: Magnum procul omni dubio in curandis Intermittentibus est remedium. Ego quidem per 20 plus minus annos dictum Corticem variâ forma & multiplici preparatione maximo cum successu exhibendum curavi. Si verò peculiare quippiam de usu hujusce Corticis nosti, vel quid melius progrediente experientia fueris edoctus, id ne graveris precor in lucem proferre.

In curatione Rheumatismi frequentem Phlebotomiam, & larga manu celebratam tanquam necessariam proposuisti. Quererem Ego annon rejectâ tam severâ & crudeli methodo, alia non humani sanguinis adeò prodiga, nec minùs certa inveniri possit. Dum hæc agis, Dignissime Vir, malevolorum jurgia, & invidorum stigmata atque calumnias sat superque persenties; neque nunc minùs quàm olim nomini tuo aut famæ parcent, licèt ingenuis ferè omnibus displiceant, & candidioribus, apud quos solenne est istiusmodi detractores despicere. Isti verò, si Februum historiam longo usu comprobata, vel earundem essen-

tias,

tias, causas, & differentias, vel veram tandem
Medendi Methodum expiscari volunt, Te Ducem
& viam pramonstrantem sequi necesse habent; cum
vix, aut ne vix quidem, alia, vel earum naturam
investigandi, vel curandi ratio possit assignari.
Maacte itaque esto, & sperne sciolorum dicteria;
sincerorum hominum ingenia excita; tu methodum
monstrasti; & si tua non placet, qui carpunt dent
politiolem & magis firmam. Vale, Vir Integerri-
me, qui hisce peragendis totam Medicorum turbam
merito devincies, inter reliquos verò,

Tibi jure meritoque amicissimum,

R. BRADY.

Cantabrigiæ,
Decemb. 30. 1679.

Amplissimo Doctissimoque Viro

ROBERTO BRADY, M.D.

*Collegii Cajo-Gonevillensis Custodi, nec-non Re-
gio in Medicinâ apud Cantabrigienses Pro-
fessori longè celeberrimo.*

ME certè, Vir Humanissime, si quid in mor-
borum curatione profecero, ad omne id
cuius efflagitanti impertiendum præ cæ-
teris qui nunc sunt homines facillimum esse omnino
par est: si enim ea tantum mihi innotescant quæ
& reliquis mortalibus, (quod mihi plus satis con-
stat) nullo pacto mihi obfuerit levidensia ista & è
triviis desumpta evulgare; sin autem assecutus sim
aliquid quod è re Medica sit, & ad certiore mor-
borum Therapeian faciat, non tam mihi laudi
dabitur, quàm aliis daretur quibuslibet, ea in lu-
cem expromere; Qui & à Podagra jam ab annis
plus minus triginta, & Calculo diu malè multatus,
facile mecum reputo quàm seriò gauderem si quod
meis malis levamen aliorum indicio possit afferri.
Cum autem paucissimis ingens illud privilegium à
Deo Opt. Max. concedatur ut publico commodo
hâc in re inservire queant, iisque tantum quibus
è meliore luto quàm mihi finxit præcordia Titan,
votis agendum est, quod reapse effectum dare non
satis est virium: Semper enim existimavi neque id

sine ratione, majoris esse felicitatis certam vel levissimi alicujus morbi debellandi methodum ægris mortalibus prodidisse, quàm vel *Tantali*, quod aiunt, vel *Cræsi* thesauros accumulasse. Feliciorem hoc illum dixi; dicam & meliorem, sapientioremq: quod enim uberius & sapientiæ & bonitatis suæ specimen quis potest edere, quàm, cum se è communi generis humani naturâ decisum animadvertat, ea quæ molitur omnia ad publicam magis omnium utilitatem, quàm ad suam ipsius, qui tam exilis totius particula & contempta res est, jugiter referre? *Ut enim* (loquor cum maximo illo dicendi sentiendique magistro *Cicerone* meo, sui sæculi, ne dicam universæ hominum naturæ Genio) *leges omnium salutem singulorum salutem anteponunt, sic Vir bonus & sapiens & legibus parens & civilis officii non ignarus utilitati hominum, plusquam unius alicujus, aut suæ consulit.* *Cicero de fin. bon. & mal.* Quinimo satis liquet quòd cum facinorosi sit hominem jugulare, boni viri erit eundem vel conservare, vel alios iis instruere præfidiis quibus adjuti eum ab interitu vindicent, etiam auctore vitâ jam functo. Et vox illa planè inhumana & scelerata audit eorum qui negant se recusare quò minus ipsis mortuis terrarum omnium deflagratio consequatur.

His autem impræsentiarum missis factis, fatendum est debere me ea quæ de his morbis, de quibus percontari libuit, animo volutavi, ut ut exilia, tibi planè aperire, Tibi inquam Eximio Viro, & *Sparta* quam ornas dignissimo; cujus ego & eruditioni & probitati, animique candori ea tribuo encomia quæ reliqua Togatorum Gens, inter quos nites. Prætereo etiam quantum tibi debeo gratiarum,

gratiarum, quòd te tam malè habeant immerita illa quibus à nonnullis proscindor convitia; de quibus hoc habeo dicendum, quòd si vita innocua hominis, qui neminem neque factò neque dictò læserat, me ab illis factum tectum reddere valuisse, nunquam in me detonuerant. Cùm autem nullo id meo crimine evenerit, neque, ut spero, eveniet unquam, stat sententia non me ideò plèctere quòd alii deliquerint; id tantum ratus ad me attinere ut viri probi scilicet officio defungar, & boni Medici, quantum patitur tenuitas nostra.

Morem itaque geram in tradendis observationibus quæ mihi in morbis, de quibus sciscitabaris, occurrebant. Primùm autem agam de *Febris Intermittentibus* nunc apud nostros *Epidemicis*. Quo nomine non abs re fore arbitror annos istos ordine sed breviter percurrere, qui illum excipiebant quo claudebatur *Historia Acutorum Morborum* (qualis qualis illa demum fuerit) qui per præterlapsos annos 15 grassabantur, & quædam obiter perstringere in eorundem curatione à me pridem notata. Quo factò melius innotescet quo tempore & quibus gradibus quæ jam obtinet *Februm constitutio* nobis obrepserit.

Annus 1676. eisdem peperit morbos quos genuerat *Constitutio* prostrema loco commemorata in dictis *Observationibus*, viz. Annor. 1673, (in cujus Autumno ea se primùm exeruit) 1674, & 1675. At verò exolescente fermè hâc crasi, mitiores erant quàm pro suo genio qui subpullulabant morbi, & minùs insuper *Epidemici*; non obstante peculiari ejus anni indole, quantum ad manifestas aeris qualitates, quibus ab annis præcedentibus perquam ablude-

Annus
1676.

abludebat; cùm & æstatis fervor, & frigus hyemis omnes fermè annos quorum memoriam habemus longo intervallo superaverint. Et cùm tam ingens tempestatum discrepantia similes tamen morbos produceret, satis hinc liquet non tam manifestam quàm occultam aeris temperiem Epidemicis morbis favere. At verò fatendum est morbos eosdem quoad symptomata quædam aliquando à manifestâ aeris diathesi pendere, quod & *Morbilli* & *Cholera Morbus* hoc anno invadentes testatum faciunt; de quibus breviter agam.

Morbilli enim nascenti anno coorti, licèt non admodum Epidemici, id tamen exitiui habebant quod solito longiùs procurrerent: nam cùm pro more suo mense primùm Januario comparentes, ad Æquinoctium usque vernum ingravescerent, dein paulatim imminuti cum Solstitio æstivo ferè expirarent, hoc anno ad Æquinoxium fermè Autumnale pertingebant, ab æstatis calore, nisi fallor, aucti viribus quò diutius obsisterent. Neque tamen Methodum Medendi ab usitatâ illâ diversam postulabant.

Exeunte æstate *Cholera Morbus* epidemicè jam sæviebat, & infueto tempestatis calore evectus, atrociora Convulsionum symptomata, eaque diuturniora secum trahebat quàm mihi priùs unquam videre contigerat. Neque enim solum abdomen, uti aliàs in hoc malo, sed universi jam corporis muscoli, brachiorum crurumque præ reliquis, spasmis tentabantur dirissimis, ita ut æger è lecto subindè exiliret, si fortè extenso quaquaversum corpore eorum vim posset eludere.

Quamlibet autem hic morbus non aliam à jam receptâ medendi rationem sibi vendicabat, *Anodyna*

dyna tamen fortiora, eaque sæpius ingerenda quàm aliàs solebam, omnino indicabantur. Ex. g. Ad quendam vocatus per id temporis truculentissimo illo, quod modo descripsi, symptomate tantum non enectum, (me autem comitabatur *Carolus Goodall* M. D. cujus animi Candor, Probitas illibata, summus in me amor, labor improbus in morbis dignoscendis curandisque unà cum nomine mihi semper occurrunt) & enormi vomitione, spasmodorumque violentiâ animum agentem, cum sudore frigido, & pulsu vix micante, guttas 25. *Laudani Liquidi*, à me jam olim publicati, in cochl. 1. *Aq. Cinnamomi fortis* exhibendas curavi, veritus sc. ne vehiculum paulò copiosius medicamento rejiciendo (quod in vomendi tam impenso conamine persæpè fit) ansam daret: dein lecto assidens quasi ad semihoram, & expertus Remedii vires nec Vomituritioni compescendæ, nec sedandis Convulsionibus adhuc pares esse, toties illud ipsum repetere, & dosin in tantum augere cogebar (interposito tamen spatio, ut quid à jam ingesto mihi foret sperandum prius ediscerem, quàm novas adferrem suppetias) donec tandem pervicacissima illa symptomata sub jugum victoris mitterentur, quod tamen vel minimo corporis motu excitata denuò excutere satagebant. Seriò itaque imperavi, ut & corporis quieti modis omnibus indulgeret ad paucos dies, & Medicamentum jam dictum, sed in minori dosi, subinde assumeret, etiam postquam convaluerit, ad *ἐνέργειαν* sc. confirmandam; quod nobis ex animo cessit.

Neque est cur me quispiam justo audaciorem pronunciet, eo sc. nomine quod tantam *Laudani Liquidi* vim ægro infundere non dubitaverim; cum
judice

judice experiētiā certò constabit, quod in quibus affectibus ex *Opio* parata indicantur (sunt autem tres, *Vehemens Dolor, Vomitus vel Dejectio enormior, & insigniores spirituum animalium ἀταξίας*) in iis & Remedii Dosis & repetendi vices cum symptomatis magnitudine omnino sunt conferendæ. Quæ enim dosis remissiori symptomati coercendo par est, ea ab alio fortiore superabitur; & quæ aliàs ægrum in manifestum vitæ discrimen conjiciet, eundem impræsentiarum ab orci faucibus liberabit.

Atque hi sunt morbi isti qui hoc anno
Annus populabantur, iidem sc. ut jam innui, cum
 1677. morbis trium annorum præcedentium.
 Quales autem fuerint qui annum sequentem viz. 1677. funestaverint, non habeo dicere. Cum enim molestissimo sanguinis mictu, à motu vel levissimo, sub anni initio malè multarer, neque ità diu postea Podagrâ etiam, quæ non jam tam artus quàm viscera sævissimo dolore excruciat, accedentibus insuper virium & appetitûs prostratione, crurum tumore, aliisque symptomatis non minùs periculosis (Quem, si tùm fuerim extinctus, mors certè non tam à bonis quàm à malis abstraxisset, haud equidem repugnantem) me domi meæ ad menses tres continere, deindè redintegrandæ sanitatis causâ per idem ferè spatium rusticari cogebar: *Autumno* reversus ad meos, Febres Intermittentes hinc inde sparsas esse (quarum tamen pars maxima ægros non in urbe primùm invaserat) ab amicis didici; cùm autem mihi per valetudinem non liceret ægros invisere, de hoc anno nihil melius silentio possum adferre.

Proximi

Proximi anni (viz. 1678.) *Constitutio* prorsus innutata *Febris Intermittentibus* (quæ jam ab anno 1664. ad tredecim sc. annos, urbe ferè exulaverant, nisi quod nonnullos sporadicè occuparent, vel ex agris fortè comitarentur) usque adeò favebat ut Epidemicæ rursus audirent; neque cum tantum gradum hodiè tuentur, quin & fines latius proferent, donec hæc, à quâ pendent, aeris *Diáseosis* suam ἀρχὴν attigerit. Quantumlibet autem dictæ intermittentes pauciores aliquot etiam tempore Verno fuerint adortæ, eo usque tamen exeunte Æstate & Autumno subeunte præ cæteris sæviebant, ut nulli amplius morbo Epidemici nomen relinquerent. Hyeme verò paululum fatiscentes *Variolis* locum cedebant, atque aliis insuper Epidemicis, qui per omnia dominabantur, donec Intermittentibus apta tempestas in orbem rediret.

Annus
1678.

Sed ut jam edisseram quæ de harum Februm & naturâ & causis sedulâ observatione assècutus sum: imprimis notandum est, quòd licèt olim *Quartana* frequentius occurrerent, nunc dierum aut *Tertiana* erant, aut *Quotidiana*, (nisi quis postremas has *Duplices Tertianas* malit appellare) & pariter quòd licèt *Tertiana* *Quotidiana*q; aliquando cum rigore atq; horrore invadentes, subsequente primùm calore, mox etiam sudore, tandè in omnimodâ ἀνυψίq; desinerent, atq; post statam periodum ægros de novo lacerent; ne hunc quidem jam morem servabant ultra tertium quartumve Paroxysmum; maximè si æger lecto addiceretur, & assumptis Cardiacis calidioribus oleum camino, quod aiunt, addiderit. Postea verò Febris hæc eò usque etiam præter indolem suam incrudescibat ut *Intermissionis* loco *Remissionem*

missionem tantum agro concederet; & magis indies ad *Continuarum* speciem accedens, tacto Cerebro tandem haud paucos extingueret.

Curationem quod spectat; jam à multis annis mihi innotuit quàm sit periculofum eam in Tertianis & Quotidianis (quæ cum recentes sint nullumque typum indutæ in continuitatis viciniâ adhuc hærent) per sudorifica moliri: quamvis enim notissimum sit simul cum sudore prorumpente inquietudinem atque alia symptomata statim evanescere, & ἀνυπερίαν succedere, & ex consequenti huic paululum esse indulgendum, saltem non esse obstitendum Paroxyfmo fatifcente, tamen est compertissimum quòd si justo copiosius eliciatur sudor, quæ Intermittebat Febris jam fit Continua, ægerque tanquam incerto aleæ casu in vitæ discrimine versatur, hic servatur, perit ille. Ratio est hæc, nisi mea me fallit conjectura, quòd sc. istiusmodi profusus sudor, cum materiæ febrilis, paroxyfmi calore eo usque evectæ ut jam per despumationem ejici possit, modum exuperet, exterminatâ eâ parte quæ unico Paroxyfmo respondet, de reliquo sanguini incendendo impenditur. Hujus itaque methodi inefficaciam, & aliarum evacuationum, Venæ-sectionis v. gr. & Catharseôs incommoda (quarum utræque relaxando tonum sanguinis morbum protrahunt) dum mecum perpenderem, *Peruvianus Cortex* certissimam mihi spem fecit; de quo verè affirmare possim, non obstante tam vulgi quàm perpaucorum è doctis præjudicio, me nihil mali agris accidisse ab ejus usu vidisse unquam, vel cuni ratione suspicari potuisse, nisi quòd illi qui longum & repetitum corticis Peruviani usum experti sunt (ut in *Capite de Rheumatismo* præmonstraverim)

straverim) in speciem quandam *Rheumatismi Scorbutici* nonnunquam incidunt. Hoc autem malum perquam rarò ex hac occasione nascitur, & quando accidit facillimè Remediis ibidem descriptis cedit.

Et profectò si tam effectorum durationem quam Corticis hujus innocentiam exploratam haberem, principem illi locum inter omnia quotquot sunt remedia deferre nullus dubitarem; cum non tantum in hoc morbo insignium esse virium deprehendatur, sed & in Uteri & Ventriculi etiam affectibus: Tantum abest ut de ejus infalubritate merito quis conqueratur.

His autem potissimum de causis, nisi fallor, dictus Cortex malè audit. Primò quia plurima illa horrendaque symptomata quæ Febres Intermittentes jam diutius ægrum cruciantes comitantur, etiam ubi ne minimum quidem Corticis degustaverit, Cortici, vel semel assumpto, imputantur. Secundò quia cum occultâ vi & non per sensibilem aliquam evacuationem morbum averruncet, statuunt plerique materiam morbum committentem quæ propelli debuerat, tanquam hostem intra mœnia vi Corticis astringente inclusam latere, novos daturam tumultus, atque ægrum non penitus evasisse cum adhuc catenam trahat. Ast hi non satis attendunt Sudores paroxysmum finientes id omne quod in lucido sanitatis intervallo accumulabatur prorsus eliminasse, manere tantum morbi seminum tempore maturandum; quodque Cortex fugientem paroxysmum à tergo urgens, & intercepto qui debuerat subministrari morbi commeatu sive fomite, non potest in sanguine retinere quod jam in illo non nisi tanquam in embryo reperitur; ac proinde

proinde neque strangulationum neque obstructionum quæ vulgò obijciuntur, reus est peragendus.

Quo autem pacto deprehendemus Corticem vi suâ astrictoriâ Febres fugare? Qui id probare velit necesse erit ut prius alia astringentia pari virtute prædita in medium afferat; mihi certè vel eorum fortissima adhibenti in experimentum nondum è voto cessit. Quid quod illos etiam sanat qui ab ejus usu tanquam à Cathartico assumpto (quod nonnullis accidit) frequenter alvum depouunt? Id verò demum est rectè sapere suo se quemque pede ac modulo metiri. At si quis fucum sibi faciens, aliis se præditum esse facultatibus existimaverit, quàm quæ inserviunt percipiendæ vel *Naturali Theologiæ* (ut Deo sc. rerum omnium Architecto & Moderatori debita veneratio cum profundissimâ animi prostratione jure merito exhibeatur;) vel *Philosophiæ Morali* (ut virtutem exerceat, & mores tam ad privatum quàm publicum Societatis Humanæ bonum accommodet;) vel denique *Arti Medicæ, Mathematicæ, & Mechanicæ* (quibus vita communis adjuvatur:) Hic primum Hypothesin aliquam è schola *Naturalis Philosophiæ* depromat, quâ vel unicam differentiam specificam rerum in naturâ possit enodare; ex.gr. rationem reddat quare *Gramen* omne viridi ubicunque colore, nusquam alio cernitur infectum, &c. Hoc si effecerit in ejus castra haud invitus transeat; sin aliter, non verebor dicere quòd Medici cura omnis atque industria in expiscandâ Morborum Historiâ, iisque remediis adhibendis, quæ Experimentiâ Indice ac Magistrâ eisdem valent depellere, debent collocari; observatâ tamen istâ Medendi Methodo quam recta ratio (non speculationum com-

commentis, sed trito & naturali Cogitandi modo innixa) ei dictaverit. Dicam itaque paucis quod usu didici de Methodo quâ Cortex nobis usurpandus venit.

Cortex Peruvianus, cujus *Pulvis Patrum* vulgò nomine insignitur, annis abhinc quinque & viginti (si benè memini) apud Londinenses nostros in exterminandis Febribus Intermittentibus, maximè Quartanis, primum cœpit inclarescere. Idque optimo sanè jure, cum hujuscemodi morbi rarissimè ab ullo alio sive Remedio sive Methodo Mendendi antea expugnarentur, unde etiam opprobria Medicorum & erant & audiebant. At verò non ita multo tempore elapso, duabus de causis, non quidem levibus, damnatus in desuetudinem prorsus abiit. Primo quia paucis horis ante adventum Paroxyfmi, pro recepto id temporis more, exhibitus ægrum nonnunquam è medio tolleret; quod & civi cuidam Londinensi eidemque Senatori Urbano, *Underwood* nomine, & Capitaneo nomine *Potter* in vico vulgò dicto *Black Fryars* Pharmacopolæ memini accidisse. Funestior hic pulveris exitus, quamvis oppidò rarus, Medicos tamen paulò cordatiores ab ejus usu meritò retraxit. Secundo quia æger ope pulveris à Paroxyfmo aliàs invasuro liberatus, quod plerumque eveniebat, tamen intra dies 14 recidivam ut plurimum pateretur, in morbo scilicet recenti, necdum temporis cursu suoque Marte committigato. Maxima pars hominum his permota rationibus spem de hoc pulvere jam pridem conceptam protinus abjiciebat: Neque enim tanti æstimabant Paroxyfimum ad paucos dies protelare, ut se eo nomine in vitæ discrimen à pulvere intentatum induci paterentur. Ego

verò jam ab aliquot retro annis haud vulgarem hujus Corticis vim seriò perpendens, animoque revolvens, non alio magis quàm hoc Herculeo medicamento Febres Intermittentes debellatas iri confidebam, si qua par erat cura accederet, & diligentia. Diu itaque multumque apud me agebam, ut & *Periculo* à pulveris usu impendenti, & *Recidivæ* intra paucos dies subsecuturæ (quæ duo erant amolienda incommoda) possem occurrere, atque ægrum hujus ope ad perfectæ sanitatis gradum promoverè.

Primò *Periculum* quod minitabatur, non tam ex ipso Cortice natum arbitrabar, quàm ex eo quòd minùs opportunè ægro ingereretur: cum enim vis ingens materiæ febrilis diebus à Paroxyfmo vacuis in corpore fuerit aggesta, pulvis prædictus, si immediatè ante Paroxyfimum deglutiatur, facit quo minùs materia morbifica ipsâ naturæ methodo, Paroxyfmi scilicet impetu, possit eliminari, quæ proinde præter fas inclusa ægrum in vitæ discrimen solet conjicere. Hoc ego me malum propulsare posse existimabam, materiæque pariter febrili de novo generandæ obicem ponere, si ubi primum Paroxyfsmorum unus affligere desierit, confestim pulverem exhiberem quo infecuturus sufflaminaretur, & diebus Intermisionis statis subinde vicibus eundem repeterem usque dum novus invaderet Paroxyfimus, atque ita paulatim tutoque proindè sanguinis massam salutiferâ Corticis virtute penitus inficerem.

Secundò cum *Recidivæ*, (quæ intra dies 14 plerumque accidebat) ex eo mihi videbatur nasci quòd sanguis non satis exaturaretur virtute Febrifugi, quod utut efficax, unâ tamen vice morbo penitus

exter-

exterminando par non fuit, idcirco autumabam nihil ad eam præcavendam æquè posse conducere atque methodum repetendi pulveris, etiam devicto ad præsens morbo, justis semper intervallis, antequam scilicet vires præcedentis dosis prorsus elanguerent.

His itaque rationum momentis innixa mens eam, quâ jam utor, mihi methodum dictabat. Ad ægrum *Quartanâ* Febre laborantem accersitus (*die Luna v. gr.*) si Paroxysmus eodem die sit invasurus, nihil prorsus moveo, sed id tantum ago ut spem faciam eum à proximè venturo liberatum iri. Ac proinde binis diebus Intermissionis (*Martis sc. & Mercurii*) Corticem exhibeo hunc in modum. *R Cortic. Peruv. subtiliss. pulverat. ʒ j. cum s. q. syr. Caryophyl. vel de Rosis siccis, f. Electuar. dividendum in 12 partes, quarum unam capiat quartâ quâque horâ, incipiendo immediatè post paroxysmum, superbibendoque haustum vini cujuslibet. Vel, si Pilulæ magis arrideant, R Cortic. Peruv. subtiliss. pulv. ʒ j. cum s. q. syr. Caryophyl. f. Pil. mediocris magnitudinis, quarum capiat vj. quartâ quâque horâ.* Sed minori cum molestia, eodem tamen fructu, hujus Pulveris uncia una admisceri poterit libris duabus Vini Clareti, atque ejus cochl. viij. vel ix. exhiberi iisdem quæ dicta sunt temporis intervallis. *Die Jovis*, quo metuitur Paroxysmus, nihil impero, cum ut plurimum nullus accedat, reliquiis materiæ febrilis per solitos sudores, qui præcedentem paroxysmum absolvunt, despumatis ejectisque è sanguine, atque intercisâ novæ mineræ vel fomitis accumulatione repetito pulveris usu, diebus Paroxysmos distinantibus adhibiti.

Verum enimverò ne morbus denuò recrudesca-
 (quod è prædictis incommodis erat alterum) *die*
octavo præcisè à quo postremam dosin æger assump-
 sit eandem præfati pulveris quantitatem, (*Unciam*
sc. in partes 12 divisam) eadè quâ prius metho-
 do, certo certius exhibeo. Quamvis autem repe-
 tita hoc modo semel Medicatio persæpè morbum
 conficit, non tamen prorsus in tuto collocatur
 æger, nisi Medico tertio quartove eandem metho-
 dum eodem temporis intervallo iteranti parere non
 gravetur; maximè ubi sanguis à prægressâ aliquâ
 evacuatione fuerit debilitatus, aut se æger incau-
 tius auræ frigidiori ferendum exposuerit.

Verum etsi hoc remedium nullâ purgandi vi pol-
 leat, tamen ob peculiarem quorundam corporum
 temperiem atque idiosyncrasiam persæpe accidit,
 ut ab ejus usu tanquam à Cathartico fortiori as-
 sumpto æger violenter expurgetur: In hoc casu
 omnino oportet ut *Laudanum* cum eo exhibeatur,
 quo minus hanc operationem, tam suæ naturæ
 quàm morbo planè contrariam, ciere valeat, ne-
 que pulvis justo citius per alvum expulsus disper-
 datur, antequam suo surgeretur munere. In hoc
 itaque casu *Laudani* ejusdem *gut. x.* Vino instilla-
 ri jubeo, & post alternam pulveris dosin assumi,
 modò Diarrhœa perstiterit.

Dicta Methodus usu mihi venit in cæteris Inter-
 mittentibus sive *Tertianis*, sive *Quotidianis*; utraf-
 que enim statim à finito Paroxysmo aggredior, &
 repetito per jam commemorata Paroxysmorum in-
 terstitia medicamine (quantum scilicet earum fert
 indoles) urgeo atque à tergo premo; hoc tamen
 discrimine quod cum *Quartana* rarissimè nisi *Unciâ*
unâ in doses dispartitâ, reliquæ *sex Drachmis*
 possint

possint ita expugnari, ut inducias saltem concedant.

At verò *Tertianæ*, *Quotidianæ*que, etsi post unum alterumve *Paroxysmum* omnino videantur intermittere, tamen non ita rarò (quod & à me antè est notatum) postea ad *Continuarum* fere speciem vergunt, & ad *Remissionem* tantùm, etiam diebus quæ *Intermissionem* pollicebantur, accedunt; præsertim ubi ager lecto defixus regimine justo calidiore, aut medicamentis Febri per sudores eji-ciendæ dicatis fuerit multatus. Hoc in casu à remissione quantumlibet exiguâ (id enim mihi unum superest) ansam arripiens, pulverem quam proximè à *Paroxysmo* (quantum conjecturâ valeo) ingerendum propino, nempe quartâ quâque horâ ut modò dixi, ne quidem ipsum morans *Paroxysmum*, cum aliter in spatio interjecto plus satis brevi alexeteria *Corticis* vis sanguini impertiri nequeat.

Cum autem Febres quæ jam apud nos grassantur, etsi post secundum tertiumve *paroxysmum* reponere se in classem *Continuarum* nitantur, tamen ad *Intermittentes* debeant referri; nulla mihi est religio *Corticem* vel in maximè *Continuis* hujus speciei fumendum proponere, qui dicto more iteratus ad *apyrexiam* certò agrum perducet, modò assiduus *Lectuli* calor, & intempestivus *Cardiacorum* usus continuitatem Febri non conciliaverint; quo in casu *Peruvianum corticem* nihil quicquam profecisse plus semel observavi. Neque mihi unquam contigit ut viderem Vinum in quo propinatur *Cortex* (quod jure quis possit suspicari) febricitanti obfuisse; è contrà verò calor, sitis, cæteraque *Febris Symptomata* ut plurimum post assumptam

assumptam hujus remedii quantitatem sufficientem, mox evanescent, vino haud obstanti. Hic autem observandum, quòd quo magis Febris sive sponte suâ, sive regimine calidiori ad Continuitatem accedat, eo major Corticis quantitas exhibenda; ita ut nonnunquam viderim morbum hunc non nisi sesqui-unciam, vel unciam ejusdem duabus cessisse.

Cum verò sint aliqui qui Corticem hunc nec in Pulveris formâ, nec Electuarii, nec tandem Pilularum ferre queant, his ejusdem infusum in frigido factum propino; ℥ ij. sc. *Corticis grossè pulverati in Vini Rhenani* lb ij aliquandiu macero. Liquor hic per manicam Hippocratis sæpiusculè trajectus, colore limpidus adeò non officit, ut vel delicatulum palato arrideat; ac dictæ Infusionis Unciæ quatuor ad dies aliquot factæ, virtutem Drachmæ unius Corticis in pulvere exhibiti videntur continere. Quæ cum nec ingrata sit, nec ventriculum premat, duplo frequentius usurpari poterit, quàm reliquæ ejusdem remedii formulæ, nempe donec Paroxysmi terga dederint.

Quandoq; accidit ut in hoc morbo malè formato, necdum in typum regularem evecto, æger ob vomituritionem ferè continuam Corticem deglutitum, quâcunque demum formâ exhibeatur, retinere nequeat: In hoc casu vomitio prius est compescenda quàm Cortex propinetur. Ad quem scopum collimans jubeo, ut sexies vel octies spatio duarum horarum *succi limonum recens expressi Cochl. j. cum salis Absinth. ʒ j. assumat*: Deinde *Laudan. liquid. gutt. xvj. cum aq. Cinnamom. fort. Cochl. j.* Achrevi post, si vomitus cessaverit, usum Pulv. Perney, aggrediatur.

Pro Infantibus, quorum ætas tenella vix feret ut aliâ formâ hoc remedium assumatur (saltem eâ quantitate quâ devincatur morbus,) sequens Julapium præscribere soleo. *R. aq. Cerasor. nigr. & Vini Rhenani an. ℥ij. Cort. Peruv. subtilissime pul. ℥iij. syr. Caryophil. ℥j ms. f. Julap. Cap. Cochleare unum alterumve pro ratione ætatis, quartâ quâque horâ, donec paroxysmi non amplius discrucient; instillando alternis dosibus, si Diarrhœa adfuerit, Laudani liquidi gutt. i. vel ij.*

Observandum est insuper, quod cum brevicra Paroxysmorum interstitia in Tertianis & Quotidianis Intermittentibus non satis temporis concedant ad sanguinem febrifugâ Corticis virtute plenè exaturandum, fieri non potest ut æger proximum à prima medicatione Paroxysmum, uti in Quartana solet evenire, certò effugere valeat, sed in his medicamentum sæpe non nisi post biduum promissam curationem absolvet.

Animadvertendum autem quod si æger, non obstante abundanti cautelâ superius traditâ, nihilominus recidivam patiat (quæ in Quartana ipsâ rarius accidit, quàm in Tertianis, vel Quotidianis) tamen prudentis Medici erit non nimium pertinaciter insistere methodo Corticis per dicta intervalla exhibendi, sed pro suo judicio aliis modis curationem aggredi; cui præ cæteris *Decoctum amarum*, quod appellant, magnopere conducere vulgò creditur.

Dietam quod spectat cæterumque regimen, nec à cibo nec à potu arcendus est æger, qualis qualis is demum fuerit qui ad stomachum facit; Fructibus tamen horariis & liquoribus frigidis (utpote & infirmandæ sanguinis massæ, & Febri postliminio reducendæ admodum conferentibus)

semper exceptis. Vescatur itaque carnibus eupetis & euchymis, & vino modicè utatur pro potu ordinario; quare solâ ægros nonnunquam restitui, etiam eos quorum corpora ob frequentem febris recursum contra Corticem quasi communita, saluiferam ejus vim perpetim eludebant.

Neque verò se temerè aurâ frigidiori committere debet æger, donec sanguis pristinum vigorem de novo obtinuerit.

Hic autem advertendum, quòd cum de Febribus Intermittentibus olim agens ægrum sublato morbo sedulo purgatum iri admonuerim, hoc intelligi velim de iis solum febribus quæ vel sponte suâ, vel alio sive medicamento sive methodo præter Corticem Peruvianum erant debellatæ. Etenim Curatio, cum huic Remedio, de quo jam loquor, innitatur, purgatione nec eget, nec eandem planè fert. Ita potenter dictus Cortex sine ope Catharticorum non solum *Paroxysmis*, sed & *Dyscrasiæ* quam corpori iidem inflixerunt, subvenit. Vitandæ itaque ante omnia Evacuationes qualescunque, cum vel blandissima Catharsis, quinimò Enema è lacte Saccharato in morbi discrimen certissimè, fortè in morbum ipsum denuò ægrum conjiciet.

Hic autem commemorare libet, quod sub primos hujus Constitutionis annos symptoma quoddam insigne Febribus Intermittentibus quandoque supervenerit. Nempe earum Paroxysmi non cum rigore & horrore, quas postea Febris excipit, invadebant, sed æger iisdem planè symptomatis tentabatur ac si *Apoplexiâ* verâ laborasset, quæ tamen nihil aliud esset, utcunque hunc affectum æmularetur, quàm ipsa Febris caput impetens; ut ex aliis signis ita ex colore urinæ satis liquebat: quæ in
Inter-

Intermittentibus ut plurimum rubore saturato extat, qualis cernitur in urinâ eorum qui Ictero laborant, etsi non adeo intensè rubet, & pariter sedimentum deponit pulverem laterum ferè referens. Hoc autem in casu quantumlibet evacuationes omnes, cujuscunque demum generis sint, indicari videntur, ad revellendos scilicet ex cerebro humores, ut in Apoplexiâ primariâ fieri solet; eadem tamen omnino omittendæ sunt, utpote quæ originariæ hujus symptomatis causæ, Febri nempe Intermittenti prorsus adversentur, ac proinde mortem accersant; quod & ipse novi. At è contrâ expectandum donec paroxysmus sponte suâ evanuerit, quo tempore Cortex, modo citius idem ingeri non poterit, quamprimum est exhibendus, & in Intervallis ab hujusmodi accessionibus liberis idem sedulo repetendus, usque dum perfectè convalescerit ager.

Nonnunquam accidit, etsi perquam rarò, ut Senes qui diu hoc morbo antea laborarunt, ac interea Venæ-sectionibus & Catharticis imperitè fuerint mulctati, in *Diabetem* incidant, etiam Febre jam perfectè fugatâ. Etenim cum sanguis eorum abhinc debilitatus assimilandis succis ei illatis prorsus impar reddatur, iidem per vias urinarias crudi adhuc & inconcocti exitum sibi quærunt, proindeque præ ingenti urinæ copiâ, quoties eam reddunt, excretâ, sensim vires labefactantur, & quasi substantia Corporis per hanc Cloacam exinanitur. In hoc affectu, uti & in omni *Diabète*, ex quâcunque προφάσει originem ducat, Curativæ Indicationes ad sanguinem invigorandum corroborandumque, ac pariter ad fluxum urinæ præternaturalem restringendum, omnino dirigendæ sunt.

Ut

Ut *R Theriac. Androm.* ℥ i℥ conserv. flaved. *Aurant.* ℥ j. *Diascordii* ℥ ℥. *Zinzib. condit.* & nuc. moschat. condit. an. ℥ iij. pulv. è chelis Cancr. compos. ℥ i℥. Cort. exterioris Granator. rad. Angelic. Hispan. Coral. rubr. præp. & trochisc. de terra Lemniâ an. ℥ j. boli Arm. ℥ ij. Gum. Ar. ℥ ℥. cum s. q. syr. de ros. siccis f. Electuar. de quo sumat. ad magnitudinem nuc. mosch. maj. manè, horâ quintâ pomerid. & nocte per mensem integrum, superbibendo seq. infusionis Coch. vj. R. rad. Enul. Campan. Imperator. Angelic. & Gentian. an. ℥ ℥. fol. absinth. Rom. marrub. alb. Centaur. min. & calaminth. an. M. j. Baccar. Juniper. ℥ j. Incidantur minutim, & infundantur Vini Canarini ℔. v. stent simul in infusione frigidâ. Coletur tantummodo tempore usûs. Vescatur cibus ἐν ἡμέραις, viz. Carne vitulinâ, Vervecinâ, &c. Abstineat ab esu olerum & fructuum qualiumcunque, & singulis pastibus bibat vinum Hispanicum.

Eâdem ferè methodo atque iisdem remediis contumax iste & diuturnus affectus, *Fluor.* sc. muliebris, sanatur ac *Diabetes* modò dictus: nam utrobique Indicationes curativæ eadem sunt, quantumcunque inter se hi duo morbi dissidere videantur. At in *fluoris muliebris* curatione Venæ-sectio semel celebrata, ac postea Catharsis ex *Pil. Coch. maj.* ℥ ij. tribus vicibus repetita *Corroborantium* usui præmitti debent, deinde verò per totum processum omnino omittendæ; cum quælibet evacuatio evertit quicquid corroborans substruxerit. Sed hæc obiter.

Hæc habui de Peruviani Corticis usu summam dicenda: Neque enim Remediorum pompæ libuit indulgere: Cum sanè qui aliquid Cortici adjiciunt præter vehiculum eidem in ventriculum transmittendo necessarium, aut ex ignorantia peccant,

ut mihi videtur, aut dolo malo, à quo Vir Probus ex animo abhorrebit; qui cum pars sit ejusdem communis naturæ, ut ὁμοφύλοις fraudem faciat nullo unquam privato suo commodo poterit adduci. Quod superest, si ætati placuisset ad ea animum advertere quæ annis abhinc quatuor in Historia Acutorum Morborum tradideram (quæ & ante illud tempus mihi innotuisse omnino est credibile) quo pacto sc. Cortex in interjectis Paroxysmorum spatiis debuerit ministrari, tum postea repeti ægro jam convalescente; viverent fortassis haud pauci eorum quos jam terra tegit; ut ut homines vilipendant temues fanè illos conatus nostros communi omnium bono dicatos, & monita spreverint ibidem dictata verbi insequentibus, quibus ea breviter continentur quæ hîc fusiùs explicare visum est, viz.

Curandum est ante omnia ne præmaturè nimis hic Cortex ingeratur, ante sc. quàm morbus suo se Marte aliquantisper protriverit (nisi collabescentes & jam fractæ egri vires eundem temporius sumendum esse dictaverint;) neque enim illud solum est metuumdum ne à præproprio ejus usu inefficax iste reddatur & spem egri fallat, sed etiam ne de egri vitâ agatur, si sanguini omni fermentationis nisu se despu-manti derepente injiciamus remoram. Proximo Loco, neque Catharsi, multò minùs Venæ-sectione, subducenda est materia Febrilis pars aliqua, quò liberius cortex suo fungatur munere: cùm enim ab utrâque labefactetur quadantenus œconomia corporis, eo promptius certiusque recrudescent Paroxysmi, evanescente semel pulveris vi. Mihi etiam magis è re fore videtur ut sanguinem dicto medicamine sensim longioreque à Paroxysmis intervallo leviter inficiamus, quàm

quàm ut uno omnino ictu Paroxysmum jam instantem tentemus confodere; hoc enim pacto & plus temporis remedio conceditur quo suum opus plenius absolvat, & evitatur quicquid id est periculi quod agro poterit oriri ex subito isto atque intempestivo nimis sufflamine, quo Paroxysmum jam invalescentem atque omni se ope exerentem conamur opprimere. Postremò brevibus istis temporis intervallis repetendus est Pulvis, ut non protinus evanescat prioris dosis virtus antequam altera exhibeatur: crebrâ enim repetitione istâ iuvēla tandem recuperabitur, profligato in solidum morbo. His adductus rationibus hanc ego methodum ceteris antepono. Peruviani corticis ℥j. cum syrup. Rosar. rub. ℥ij. misceatur; ager verò quantitatem Nucis moschata majoris mane & serò quotidie devoret diebus à genuino Paroxysmo vacuis, donec confectionem omnem absumpserit. Repetatur porrò ad tres alias vices interjectis semper diebus quatuordecim. Morb. Acut. Histor. Sect. 1. Cap. V.

Quantumlibet autem Cortex supra laudatus in Febribus hisce medendis omnibus aliis, quotquot adhuc inventa fuerunt, palmam facile præripiat, attamen in *Tertianis Vernalibus*, si modò ager sanguineo temperamento præditus esset, atque etiam atate floreret, Remedia sequentia curationem absolvisse observavi. Ex. gr. Mittatur sanguis è brachio die à paroxysmo libero, & post aliquot horas eodem die exhibeatur *Emeticum ex Infusione Croci Metallorum*; ita tempus præfigendo ut Vomitorium opus suum absolvat ante Invasionem paroxysmi insequentis, quo elapso immediatè aggrediatur usum sequentium. R. *Extracti gentian. Absinth. & Centaur. min. an. ℥ij.* Misceantur ac dividantur in ix doses, quarum unam capiat quartâ quâque

quaque hora, superbibendo decocti amari sine purgantibus & vini albi an. ʒ iij. Est & altera methodus curandi has Tertianas, in pauperibus scil. quorum facultas prolixo apparatusi Medico ferendo non sit. Ut R. *Serpentar. Virginian. subtiliss. pulv.* ʒ j. *vin. alb.* ʒ iij. *Mf.* sumat duabus horis ante paroxysmum & stragulis bene coopertus sudet per tres vel quatuor horas: Idem faciendo per duas alias vices paroxysmo ingruente.

Sequenti anno (nempè 1679.) sub initio Julii eadem Febres de novo vires redintegrabant, & quotidie increbrescentes
Annus
1679.
 mense Augusto quam immanissime debacchabantur, ac magnam stragem edebant. Cum autem de his jam fusiùs egi, nihil ampliùs adjiciam, nisi quòd *Novo Epidemico* à manifestâ aeris crasi pendenti sub mense Novembris prorsus locum cedebant.

Etenim unâ cum *Novembri* subingrediebantur *Tusses* ceteris quos mihi contigit observare annis *ἐπισημικώτερας*, cum in singulis ferè familiis universi laborarent. Harum aliâ opem medicam non magnoperè desiderabant; aliâ verò pulmones ita vehementer agitabant, ut æger ventriculi contenta per os ejicere subinde cogeretur, vertigine insuper correptus, à nisu violentiori & laborioso. Primis ferè diebus *Tussis*, siccam æmulans, nullam materiam spectabilem exantlavit, mox ætate auctior nonnihil; atque ut verbo expediam, tum in eo quòd parciùs expectorarent ægri, tum etiam conatu vehementiori, & paroxysmorum duratione ad *Tussim puerorum Convulsivam* mihi propiùs accedere videbatur, nisi quod mitiùs aliquantùm fœviret. In hoc saltem *Convulsivam* superabat,
 quòd

quòd & Febre, & solitis ejus symptomatis stipata ægrum invaderet, quæ in Tussi puerorum nondum me vidisse memini.

Solenne sit licèt Tusses sub Hyemis adventum affligere, mirabantur tamen omnes eas hoc anno ita præter solitum increbrescere : quod quidem hâc præcipuè de causâ arbitror contigisse. Quum mensis *Octobris* crebrioribus quàm solebat, & fermè continuis permaduisset imbribus, & sanguis hominum tempestati consentiens particulas crudas atque aquosas affatim imbibisset, transpiratione per cutis spiracula à primo frigoris insultu prohibitâ, Natura colluviem hanc serosam vel per ramos Venæ Arteriosæ, vel, quod alii volunt, Asperæ Arteriæ glandulas eliminare fategit, & tussis ope explodere.

Curatio ritè ut institueretur, quoties sc. Medico fuit opus, tam per Venæ-sectionem, quàm Catharsin evacuandum esse nullus dubitavi : Neque enim aliâ aliquâ methodo æquè commodè ejiciuntur redundantes feri particule ac per Phlebotomiam & Cathartica, quæ tam insigniter vasa emulgent. Remedia *Pectoralia* quod attinet, (præterquam quòd eorum usu gratificamur ægris) non intelligo quo pacto amoliendæ Tussis causæ queant conferre ; cùm omnis eorum actio vel in incrassandâ materiâ, quoties justo tenuior vim expultricis facultatis eludit, vel in eadem attenuandâ, quoties ob visciditatem ægriùs expuitur, poni videatur. Id certò scio inutiliter in his tantum temporis impendi ; nonnunquam etiam sanguinis massam eò usque debilitari à retentis particulis feri naturæ inimicis, pulmonesque insuper Tussi irritatos ita conquassari motu violento ac ferè continuo, ut
non

non rarò via sternatur ad *Tabem*; à cuius insidiis celeritate Curationis æger vindicari debuerat. Neq; multo tutius adhibentur Sudorifica, à quorum usu æger nonnunquam in Febrem incidit, nonnunquam etiam particulæ sanguinis facilè inflammabiles ita Pleuræ impinguntur ut accendatur *Pleuresis*, quod per decursum dictæ Tussis Epidemicæ ingenti vi hominum cum suo magno periculo contigit.

Sanguinis itaque è brachio eduxi quantitatem moderatam; *Epispasticum* satis amplum ac forte posteriori cervici applicandum curavi, quo materiæ peccantis pars aliqua aliò derivari possit. Posthæc *Catharticum* è Lenioribus, Infusionem sc. *Sennæ*, *Rhei*, cum *Manna*, & *Syrup. Ros. Sol.* quotidie exhibui, donec vel prorsus convalesceret æger, vel admodum imminuerentur Symptomata. Vel, si Potio minùs agro arrideret, *Pil. Coch. major.* Æij. quotidie devorandos imperavi, horâ scilicet quintâ matutinâ superdormiendo.

Hæc etiam Methodo, Phlebotomiâ scilicet & repetitâ Catharsi, eâque solâ expugnatur *Tussis Puerorum Convulsiva*; malum aliàs pertinacissimum & penè insuperabile. Alii quid valeant hîc præstare planè nescio, me in variis atque omnis ferè generis remediis operam non semel perdidisse satis scio. Sed leniora tantùm Cathartica hîc conveniunt, eaque cochleatim sunt ingerenda pro ratione ætatis. Quæ quidem κατ' ἐπιχράσιν evacuationio eo nomine, ut arbitror, dictæ Tussi medetur, quòd scilicet, licèt non multum humoris serosi in Pulmonibus inveniatur, fervidiores tamen & spirituosus Halitus è massa sanguinis in pulmones statim temporibus transmissi atrociores illos tussendi Paroxysmos in tenellis excitent; horum autem in
pulmones

pulmones impetus haud aliâ methodo æquè sisti posse videtur & præcaveri, atque hâc quâ motus priori contrarius (per viscera scilicet) morbi causâ conciliatur.

Verùm in Morbis *Epidemicis* cujuscunque demùm generis sint, (si modò recens adhuc ægrum corripuerint) summopere cavendum, ne alvus ei ducatur nisi misso prius sanguine. Qui enim Morbi à Constitutione aeris Epidemicâ pendent, aut jam Febres sunt, aut in earum classem levissimâ de causâ transeunt; cum ex tumultu in sanguine & humoribus à Catharsi vel lenissimâ excitato, & subsequente calore facilè accendatur Febris, quam aliàs Natura propulsasset consuetis materiæ morbificæ evacuationibus; *Gravedine* ex. gr. aut *Tussi* in hoc de quo jam agimus Epidemico; aut *Diarrhœâ* quoties Febris cum illa faciens epidemicè grassatur. Idem potest dici de quacunque aliâ aeris Constitutione quâ corpus ad certum aliquod Febris genus determinatur; quæ quidem non semper actu invadit, sed benignioris naturæ ductu morbi formes è sanguine, mediante evacuatione aliquâ ejus Genio accommodâ, exturbatur. Hoc constanter assero, quantumlibet mos jam obtineat exhibendi Cathartica ante celebratam Venæ-sectionem, vel quod adhuc est periculosius, eâ penitus omisâ. Licet enim objiciatur faculentias in primis viis stabulantes toties in vacuas venas propell., quoties detrahitur sanguis, alvo non prius subductâ, certissimum tamen est evacuationem quam isti præmitti volunt nullo modo refarcire posse injuriam sanguini illatam à tumultuante Cathartico Phlebotomiæ præmisso. Atque negari non potest Catharticum mox à dempto sanguine assumptum
longè

longè mitiùs vim suam exerere, neque perinde sanguinem vel calefacere vel exagitare, atque idem solet si Phlebotomiam præcedat. Neque paucos, ex Infantibus maximè, vel ob ignoratam hanc rem, vel neglectam periisse existimo.

Atque hoc mihi suffragante experienciâ multiplici compertissimum est. *Experienciâ*, inquam, optimâ duce & magistrâ: ad cujus leges & normam nisi exerceatur Medicina, eam prorsus exulare satius esset. Luditur enim, quod aiunt, de corio Humano plus fatis, cum hinc Empirici, neque Morborum historiam, nec Methodum medendi calentes, & Receptis tantum freti; isthinc Sciorum vanissimi spem omnem in affectato Artis ambitu, & speculationibus utrinque pari ferè momento disceptatis ponentes, quasi junctis viribus majorem edunt stragem, quam ederent morbi eorum destituti auxilio. Ea demum Praxis, eaque sola agris mortalibus opem feret, quæ Indicationes curativas ex ipsis morborum Phænomenis elicit, dein firmat experienciâ: Quibus gradibus magnus *Hippocrates* ad cælum ascendit. Et si dictâ Methodo Ars Medica à quoquam traderetur, licet morbi unius aut alterius Curatio cuilibet è vulgo possit innotescere, integra tamen Ars, quæ patet, homines prudentes & peritos etiam magis exquireret quàm in statu hodierno, neque vel minimum Artis honori exinde decederet: Cum enim subtilitas longè accuratior in Naturæ operationibus (in quarum observatione verâ Praxis Medica fundatur) quàm in Arte aliquâ, Hypothesibus etiam luculentissimis suffultâ, inveniatur, medendi Ars quam præcipit Natura rude Vulgi ingenium longiori intervallo superabit, quàm ista quæ à

C

Philo-

Philosophia docetur. Fidem hîc mihi facient *Febres*, quæ duas è tribus in Medicinâ faciendâ partes occupant, & quemvis mihi arbitrum constituo, vel mediocriter cogitationibus indulgere solitum, vera dicam necne. Quis enim vel ex infulsissimis Empiricis est qui se huic morbo curando imparem fatebitur, si id tantum agendum est ut duabus istis Indicationibus Curativis quæ vulgò obtinent fiat satis? Nempè ut Sudorificorum ope exterminetur materia morbum committens, & symptomatis eatur obviam quæ ejusmodi evacuationibus superveniunt. Certissimus enim est, *Theriaca Andromachi*, *Pulv. è chelis Cancr. comp.* *Aq. Epidem. &c.* intrò assumptis, unâ cum regimine calidiori sudores posse propelli; quem sibi scopum unice proposuit in hujus morbi curatione, maximè si fortè *Malignitatis* nomen auribus usurpaverit. Et ad mitiganda quod attinet symptomata, *Diacodium* in promptu est quo somnus invitetur, quoties urgeant Vigiliæ; *Enema* quoties alvus non respondeat, & sic de cæteris. At nec ipse valet comprehendere suo Marte, nec è Medicorum præscriptis ediscere, quæ demum illa sit Febris species quam debellare satagit; si modò credamus (credent saltem fortè Posterî) varias dari Februm species, quarum singulæ suam sibi methodum medendi à reliquis diversam ferè postulant; Unam insuper eandemque Febrem, cujuscunque sit generis, uno modo ubi primùm aggreditur, atque alio paululùm diverso per singulos gradus quousque grassabitur, tractandam esse. Quo pacto Indicationes Curativas ab hoc vel illo Phænomeno minùs insigni mutuabitur naturalem morbi Historiam ignorans (quæ sola veram medendi rationem indigitare poterit,) cum

cùm nequeat dijudicare an hoc vel aliud Phænomenon à Curandi quam adhibet Methodo, an ab ipso nascatur morbo? Dies deficeret enumerantem varia & subtiliora illa minutioraque quæ in hoc atque in aliis morbis curandis observanda occurrunt: quæ cùm tot sint & tanti momenti ad liberandos à morte homines, semper licebit Posteris & feris Nepotibus aliquid adjicere iis Observationibus, quibus traditur varietas penè infinita operationum naturæ in Morborum productione, & Curativæ Indicationes ex eo fonte depromendæ enumerantur. Non itaque vilescet Ars si quid hujusmodi lucem aspiciat, quin potius illustrabitur, & difficilior redita non nisi sapientes & subacti judicii viros in filiorum numerum co-optari sinet. Sed hæc obiter.

Tusses modò dictæ, si imperitè tractarentur, *Febrem* accendere solebant ei haud absimilem quæ Hyeme Anni 1675. adeo epidemicè grassabatur, & cujus historiam tradidi *Sect. quinta Cap. quinto* libri nostri de *Morbis Acutis*. Sed cùm Febris hæc soboles tantum esset ac effectus *Tussis Epidemicæ*, eadem ipsâ methodo *Febrem*, felici semper cum successu, aggressus sum quam in *Tussis* curatione suprà descripsi; nempe *Vena-sectione*, *Epispastico* cervici appposito, & *Cathartico* deindè tribus auro-
ris exhibito. Quamlibet enim in *Tussi* sine Febre nullum præfiniebatur tempus quamdiu ager purgandus esset (utpote quæ continuari deberet, ut suprà notavi, donec vel prorsus convalesceret, vel admodum imminuerentur symptomata) in Febre tamen quæ à *Tussi* pendebat, purgatio per tres dies instituta ei prorsus debellandæ par erat; quod in Constitutione de quâ jam agimus sapiusculè observavi.

Hic autem notandum occurrit, licet hanc Febrem, quando se primum exerebat, comitarentur defluxiones in Pulmones molestissimæ, post mensem tamen unum vel alterum, cum colluvies ista feri sensim è sanguine eliminaretur, Febris ejusdem planè indolis hinc indè sine Tussi aliquâ infestabat (non penitus deletâ, sed manente adhuc in sanguine malæ Crasis impressione) ac proinde haud diversam Curationem ab ea quam Tussis comitabatur sibi vendicabat.

Verum eodem quem dixi modo hæc Febris se extendebat usque ad initium Anni 1680. quo hæc conscripserim; quo tempore etiam cum anno surgente *Febres Intermittentes* modò dictæ apparere incipiebant. Exinde verò ad initium Anni 1680, usque Anni 1685, quo *secundam* 81, hanc nostram *Editionem* jam conficio, 82, eadem adhuc perdurarunt. Etenim 83, tametsi in hac urbe non adeò Epidemicè nunc temporis invadunt ac in 84. quatuor primis Annis, & mitiores etiam sunt, in aliis tamen locis, nunc his, nunc illis, non minùs grassantur ac sæviunt. Atque etiamnum generalis Constitutio Intermittentibus producendis adeò favet, ut ad hunc usq; diem affirmare possim, me ne unicam quidem Febrim per hos dies verè *Continuam* vidisse unquam, nisi fortè re malè gestâ in earum classem fuerit evecta; vel una esset *Intercurrentium* mihi dictarum, quòd scilicet omni ferè anno invaderent. Ita pertinaciter hæc Constitutio hujusmodi Intermittentibus conducit; cujus certè acies prius est retundenda quàm *Continua depuratoria* mihi dictæ, epidemicè grassari fuerit integrum. Etenim in Intermittentium specie
natura

natura plus satis festinare videtur, & agendi vehementiâ justo citius tempora materiæ morbificæ subigendæ, mox etiam despumandæ, debita percurrere: Quod in Depuratoriâ secus accidit, in qua non nisi post dies 13 vel 14, apparent signa materiæ febrilis tandem concoctæ, per sudores subinde, vel potius per διαπνοήν paulò pleniorē, eliminandæ. His rite perpensis nullus dubito quin Febres istæ *Depuratoriæ*, quæ Annis 61, 62, 63, 64 regnabant, quasi fæces fuerint *Intermittentium* quarundam quæ ante id tempus per seriem Annorum certam sæviissent, (quanto autem tempore hæ invaluissent haud equidem scio:) Cum enim Constitutio quæ ad Intermittentes faciebat sævitiam suam deponens jam fernè exolevisset, Febres quas postea parturiebat magis humorales erant ac terrea, unde non nisi lentè ac pedetentim sanguinem depurare sategerint, quæ in primis Constitutionis Annis subtilioribus principiis innixæ, atque adeò Intermittentium typo indutæ, celeri passu suis temporibus defungi solerent. Quod si res ita se habeat, verisimile mihi videtur hanc Febrim (*Depuratoriā* volo) postliminio reversuram quam primùm præsens Constitutio aliquantulum remiserit, eandemque serie quadam Annorum permanсурam antequam *Pestis* eam exceperit. Per annos autem omnes, quotquot demum ii fuerint quibus Febris hæc græssabitur, *Intermittentes* etiam subinde se exerent, ac fortean nonnunquam pro brevi tempore Epidemicæ evadent; quando scilicet manifesta aliqua aeris temperies ad id symbolum suum conferet. An huic Febri *Cortex Peruvianus* æquè medebitur ac nunc dierum Febribus Intermittentibus solet, non habeo certò dicere. At in *Peste*

C 3

atque

atque *Epidemicis Continuis*, quæ eandem ordine excipient, debellandis, non alios effectus ex ejus usu expectare licet, quàm eos quos hodiè in *Pleuritide*, *Peripneumoniâ*, *Anginâ* ac id genus *Febris inflammatoriis* videmus, quibus non tantum non prodest, sed & planè obest. Sed ut ut id fuerit, eo quem diximus modo in posterum *Epidemicorum* alii alios excipient, si quidem natura eundem ordinem, ac per 24 annos ultimò præterlapsos, observaverit.

Atque hæc fere sunt omnia, Vir plurimum Honorande, quæ de morbis *Epidemicis* Annorum nuperrimè elapsorum observavi. In *Rheumatismi* verò curatione (nam & de illo etiam morbo quærebas) sæpenumero mihi subiit tecum dolere, quòd non nisi ingenti sanguinis vi repetitis venæ-sectionibus eductâ, ea possit perfici; unde non tantum ægri vires pro tempore franguntur, sed si paulò fuerit naturâ debilior, aliis etiam morbis ad annos aliquot obnoxior ferè redditur; cùm post illos elapsos materia *Rheumatismum* prius committens jam in Pulmones depluat, agro scilicet frigore perculso, vel aliâ aliquâ προφάσει leviori diathesis latens in sanguine jam foràs in actum protrudatur. His de causis experiri statui an ulla alia methodus daretur à reiteratâ toties *Phlebotomiâ* diversa, quâ hic morbus possit debellari. Serio itaque perpendens quòd affectu iste (uti jam pridem in *Acutorum Historia* subinnui) ab inflammatione videatur oriri, quod tum cætera arguunt Phænomena, tum præsertim sanguinis è pertusâ venâ color, utpote qui *Pleuriticorum* sanguini per omnia similis est; tandem vero simile esse judicabam morbum hunc *Diatâ simplicî*, admodum refrigerante, & medio-

mediocriter nutriente, agro imperatâ, æquè feliciter atque repetitis Venæ-sectionibus profligari posse; etiam evitatis quæ alteri methodo adjungebantur incommodis: neque me fefellit *Dieta è sero lactis Phlebotomiæ loco substituta.*

Prægressâ æstate Pharmacopola mihi in viciniâ nomine *Malthus* (Vir probus, & ingenio non vulgari) me accersebat. Rheumatismo autem misere cruciabatur his symptomatis stipato. Coxendice primò ad biduum claudicabat, exinde Pulmones dolore tentabantur gravativo cum dyspnœâ, quæ post aliud fermè biduum evanescebat; dein caput vehementer cœpit dolere, mox etiam coxendix dextri lateris, quæ omnium primo laborabat; posteaque, pro morbi indole, omnes ferè tam brachiorum quàm crurum articuli per vices molestabantur. Cum debiliore esset & sicco corporis habitu, veritus ne minùs firmas jamdiu vires & labascentes dempto copiosius sanguine prorsus exolverem (maximè cum Æstas eo usque adleverit ut jam metus esset ne superveniens Hyems redintegrandis viribus frequenti venæ-sectione attritis intercederet) imperavi ut solo *lactis sero* ad dies quatuor vesceretur æger, quibus elapsis præter serum lactis pro victu ordinario panem similagineum concessi loco prandii, semel nempè in die donec penitus convalesceret. Tenui hâc Diætâ contentus, ad dies octodecim perseverabat, nisi quod postremis eorum alium insuper panem pro cœnâ indulgerem. *Serum autem è Lactis libris octo* domi paratam quotidie infumebat, quo satis benè nutriebatur. Post hos dies cum non amplius urgerent symptomata, & jam sub dio versaretur, carnes etiam permisi, Pullorum scilicet

elixorum, cæteraque ἐπεπλά. Tertio autem quoque die solo lactis fero victitabat, donec tandem pancreaticè valeret; incommodis quæ supra memoravi hac methodo elusis, quibus decimo abhinc anno pessimè excipiebatur, Venæ-sectione ex meo præscripto in curationis subsidium tunc adhibitâ, ac sæpe repetitâ.

Siquis hanc Methodum tanquam rudiorum & Artis laude carentem contempserit, sciat is velim, primò leviora tantum ingenia res quaslibet vilipendere quòd simplices fuerint & apertæ; dein me, vel imminutæ existimationis pretio, publico hominum bono inservire paratissimum. Quibus edico quòd nisi obstarent præjudicia vulgi nullus dubitarem methodum jam dictam aliis etiam morbis, quorum impræsentiarum nomen reticere libet, accommodare. Quod sanè magis ægris prodesset, quàm solennior illa remediorum pompa, quæ in jam moribundis, tanquam Bestiis, ut mox immolentur, coronatis, malè collocatur.

Quòd verò etiam ista quæ pro vilissimis habentur & nullius sunt pretii, accedente eâ quæ in Medico quæritur solertiâ & ἀγχινοίᾳ, hominibus ab orci faucibus liberandis queant inservire, exemplo docebo: quod licet ad morbum de quo jam agimus nihil pertineat, non tamen prorsus est ἀπροσδιόνυστον, nec ab eo quem mihi proposui scopo alienum. Duobus abhinc mensibus quidam in vicinia me rogabat ut servum inviserem qui haud modicam *Mercurii Sublimati Corrosivi* quantitatem deglutiverat, sive, ut postea audiui, ex amore μελαγχολῶν. Hora ferè elapsa erat à qua venenum hauserat cum ad eum accederem, jamque os & labia valde intumescabant, vehementer agrotabat, ardente

ardente ventriculi dolore, caloreque tantum non confectus. Ego *tres Aquæ tepidæ Congios* repetitis haustibus summâ quâ potui celeritate & diligentia ebibendos imperavi; atque ut toties nova ingeretur copia, quoties ventriculus jam ingestam per vomitum ejecerat: volui etiam ut eluerentur intestina aquâ tepidâ sine ullo additamento copiosè per sedem injectâ, ubi primum ventris tormina admonerent venenum jam per inferiora exitum querere. Paruit miser, jam vitæ avidus, & plures etiam aquæ libras quàm præscripserim absorpsit. Amici qui ægro, utpote in casu insolito, assiderent ab eo didicerunt, quas primum evomuit aquas gustu perquam acres fuisse, fale scilicet venenato plenius exaturatas; singulis autem vicibus rejectas aliquam semper acedinis partem amittere, donec tandem nihil prorsus saperent. Quæ mox urgebant tormina, solâ aquâ injectâ ad modum Enematis leniebantur. Hoc tam nullo rerum apparatu, Benedicente Numine, intra paucas horas convaluit æger, nisi quòd labia non statim detumescerent; ore etiam à veneni particulis quæ aquam quam evomuerat penitus infecerant, adhuc exulcerato. Quæ symptomata *Diatâ è lacte* solo ad quatrimum adhibitâ mox evanuerunt. Aquam *Oleo* (quod hîc unâ cum opere ignari solent perdere) atque aliis omnibus liquoribus ideo prætuli, quòd cum ea magis esuriret, exindè magis idonea mihi videretur devorandis salinis hujus veneni particulis, quàm alius quilibet liquor, qui vel crassior esset, vel particulis alieni corporis jamdiu prægnantior.

Sed ut ad *Rheumatismum* revertar. Utut è sero lactis *Diatâ* conveniat Juvenibus, atque iis qui temperatè & cum consilio vixerunt, tamen incon-

sultum

sultum fuerit virilem ætatem prætergressos, vel vino ac aliis liquoribus spirituosus jam à longo tempore plus æquo addictos hâc methodo tractare; utpote quæ in hujusmodi hominibus ventriculum labefactet, & pariter præ inusitato frigore sanguini inducto viam sternat ad Hydropem. In hoc igitur casu omnino par est ut eo ferè modo quem Libri nostri *De morb. Acut. Sect. vi. Cap. v.* tradidi, curetur æger: Tametsi ex quo eum scripsi, experienciâ didicerim satius esse post secundam vel ad plurimum post tertiam Venæsectionem *Cathartica* sæpè sæpius exhibere atque repetere, donec symptomata omnia penitus cessaverint, quàm Phlebotomiæ rem totam committere. Etenim ob Catharsin suppetias ad everruncandum morbum Phlebotomiæ ferentem, citra ingentem istam sanguinis jacturam subsistere fas erit: atque porro locus relinquetur *Paragoricis*, à quibus aliàs, ut ut sæviret dolor, ægro temperandum esset, cum illorum usu figatur morbus, neque tam facilè Venæsectioni cedat. Purgativa verò ista è *Lenitivis* solum constent, ut *Thamarindis*, *Sennâ*, *Rheo*, *Mannâ* & *Syr. Ros. Sol.* cum alia quæ ex *Scammænio*, *Zalapio*, &c. parantur tumultum cieant & dolorem exasperent. At singulis vespertinis post peractam Catharsin *Syr. de meconio* ℥j. aliquantulum temporius quàm id fieri solet, propinetur.

Hic autem commemorare libet, me per constitutionem instantem observasse affectum quendam modò *Rheumatismum* æmulantem, modò etiam à *Nephritico dolore*, quoad sævissimum lumborum cruciatum, non multum abludentem, qui cum Febres Intermittentes excipere soleret, translationi materiæ febrilis in musculosas corporis partes
originem

originem suam debebat. Hoc symptoma haud diversam medendi methodum postulabat ab illa quam morbus ipse cui adhæreret, Febris nempè Intermittens, sibi vendicabat; cum à frequenti Phlebotomia & quibuscunque aliis evacuationibus exasperaretur illud, atque æger in vitæ discrimen conjiceretur. Quod ut nemini imponat, id attingere volui.

Atque hæc sunt, Spectatissime Vir, quæ in his Affectibus de quibus sciscitari libuit, sedulâ observatione habeo comperta: quæ si aut tibi placuerint, aut profuerint aliis, mihi cedent ex animi sententiâ; me saltem pro tenuitate meâ debitum tuæ Claritati observantiæ specimen exhibere conatum mihi ferio gratulabor

Tibi semper Addictissimus,

THO. SYDENHAM.

Doctissi-

Doctissimo Amicissimoque Viro

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

MAgnum rei medica exortum est & lumen,
& commodum, Vir Clarissime, ex con-
summatâ tuâ de Morbis Acutis historiâ,
eâque sedulâ observatione, & fidâ experienciâ sta-
bilitâ, non lucri aut fama aucupio scriptâ, sed sin-
cerâ fide, & mente honestâ; Cum tibi amplum satis
theatrum sit officium fecisse, & presenti seculo quo-
vis modo profuisse. Ipse hæcenus celavi penitus
quod volui, at fortasè quid jam parem tibi è longin-
quo subolet. Qui laudat quod facis, urget ut facias
quod adhuc laudetur. De morbis Acutis scribere
summa difficultas est, utpote quos tam rapida volvit
rota, ut nisi opportuno sistatur sufflamine, in præ-
ceps ruat vita, nullis in posterum auxiliis, nullis sup-
petiis redimenda. Tu singula eorum momenta notas,
& quid quovis temporis articulo fieri necesse sit.
Opus quidem perfectum, & absolutum, cui nihil ad-
di poterat, nisi majus promiseras, De Morbis sci-
licet Chronicis. Hi inducias ferent, & tutiores
examinandi, & judicandi moras.

Sæpe nobis incidit sermo de propudio illo Morbi
Venerei, cujus ignominiosam originem Gentes Euro-
peæ à se invicem sedulò satagunt propellere, & ut
ejus magis adhuc occultentur vestigia ad ipsos Indos
remotissimos amandant. Scortatorum audit flagellum,
furiosæ,

furiosa, & indomita libidini aptissimè respondens
 pœna, eo fortasse sine tardius remota, ut tanti con-
 stet pœnitere. Et humilitatis, & peccati simul
 sensu tactus videbatur, qui palam optavit impurissi-
 mam hanc lucem semel tantum curari posse. Cum
 jam autem ad Agyrtas, Tonsores, & infimos quos-
 que sciolos ejus saepe devoluta sit curatio, illi aut
 fraude, aut imperitiâ magno eam sumptu, majori etiam
 molestiâ tamdiu differunt, & protollunt, ut vita
 plane tedeat inter carnificum tormenta, & longissimas
 Medicina moras protractæ, & ferè levius sit agrotasse,
 quàm sanari. Tus igitur promissi, amice tamen,
 exigo; præmittas oro, in arrhabonem reliquo-
 rum, si quid habes hæc in re confectum. Human-
 iter, & sincere explices quâ methodo, quibus auxiliis
 hoc morbo captus se redimat quàm queat minimo.
 Satis est ut ager sub Deo, non etiam pejùs sub Me-
 dico vapulet. Hoc gratum pluribus fiet, & ad me
 aliqualis saltem pars gloria redibit, utpote cujus
 precibus desideratissimum hoc opus in lucem dederis.

Tibi omni officio addictissimus,

H. PAMAN.

Ex Aedib. Lambeth.

Febr. 12. 1672.

Ornatissimo

Ornatissimo Eruditissimoq; Viro

HENRICO PAMAN, M. D.

Divi Johannis Cantabrigiensis Socio, Academiae Oratori Publico, & in Collegio Greshamensi apud Londinenses in Medicinâ Professori.

Quanquam eum quem de *Acutis Morbis*, Vir Spectatissime, nuper edidi Tractatum, quæ est tua tam humanitas, quàm animi in me propensio, ceu opus undique consummatum depradicare digneris; usque adeo tamen tenuitatis tum meæ, tum istius opellæ mihi sum conscius, ut me nihil aliud egisse existimem, quàm viam præmonstrasse, quâ qui ingenio magis valent, dictorum Morborum & Historiam & Curationem queant investigare.

-----*Fungor vice Cotis, Acutum
Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi.*

Et profectò ita multiplex, incerta, & delicata, ut ita dicam, est natura, atque ita ludit in his morbis producendis, ut unius non sit hominis, ut ut vivacis, varia eorum *παίρονενα*, & curationes iisdem accommodatas graphicè depingere. Unum hominem dixi? quid quod vel decem quidem homines

mines per tot sæcula sibi invicem succenturiati, atque iidem tum maximâ ingenii vi, tum indefessâ industria præditi, tum etiam in Praxi quæ numerosas observationes suppeditaret versatissimi, perpulchrè hinc operam suam collocare possint? Tantum abest ut ad Artem Medicam vel pervenerim ipse, vel me putem pervenisse.

Mecum habito, & novi quàm sit mihi curta supellex.

Morbos istos Chronicos quod attinet, quorum Historiæ perscribendæ spem tibi feceram, ita penitus animo meo insedit ejus rei studium, ut non tam aliâ de causâ, si bene me novi, vitam mihi prorogari exoptem, quàm ut istiusmodi aliquo conamine communi hominum utilitati inserviam: At verò singuli me dies docent quàm sit arduum cœptum id, & quàm periculosa plenum alex (mihi præ cæteris qui isto ingenii acumine atque solertiâ, quibus hinc est opus, non satis valeo,) cum apud Scriptores rei Medicæ (Divinum Hippocratem si demas, atque alios paucissimos numero) vix ulla deprehendi queant vestigia, quibus adjunctus per rerum avia spinis & sentibus impedita iter faciam; cum quæ promittunt subsidia Authores & lumina ostentant, magis Ignes Fatui sint, quàm veræ faces, & in salebras potius ac præcipitia sequentem agant, quàm mentem fideliter & rectâ dirigant in genuinâ naturæ Methodo indagandâ atque inveniendâ: utpote quorum scripta ferè omnia *Hypothesibus* innituntur, quas peperit lascivientis ingenii & Phantasæ luxuria; ipsæque adeo Morborum Phænomena (in quibus eorundem Historia

Historia vertitur) prout ab iis describuntur, ex eâdem Hypothese^{ay} officinâ prodeunt; quin & ipsa Praxis quâ Morbos aggrediuntur (quod humani generis Pestis est certissima & pernicies) ad hujusmodi Postulata componitur, non ad rei veritatem. Usque adeo grassantur, & regnant ferè in singulis paginis Cerebroforum hominum commenta, jacent interim naturæ judicia. Quibus non obstantibus, si vitam Deus atque otium concesserit, experiar fortassis aliquando quid valeant humeri. Impræsentiarum, ut animum agnoscas in tui obsequia paratissimum, en tibi offero, ceu ejus quod molior operis specimen, dissertationem hanc, brevem illam quidem de *Lue Venereâ*, & quam solam adhuc prælo adornavi.

Primum autem id attingere volo, me haud paucos convenisse, qui sive præ studio, honesto quidem eo, incontinentiores à peccato coercendi metu infecuturæ pœnæ, sive ut Castimonix laudem sibi arrogarent, non dubitabant asserere *Luis Venereæ* Curationem docendam non esse. His ego non assentior; utpote qui existimem nullum ferè locum Charitati atque operæ mutux relictum iri, nisi ea quæ sibi suâ ipsorum culpâ improvidi accersunt mala, humaniorum officiis sarciantur. Omnipotentis Dei est fontes castigare, nostrum verò miseris pro virili succurrere, atque agris opem ferre; non autem curiosâ causarum indagatione illos acrius urgere aut censorio vexare fastu. Tradam itaque quæ in hoc morbo observavi atque expertus sum: non quo hominum animos deteriores efficiam, sed ut corpora (quod mihi negotii datum est) reddam saniora.

Luis ve-
neræ
Historia.

Lues Venerea ex India primum Occi-
dentali An. Dom. 1493. Europam ap-
pulit; cum ante id tempus ne quidem
nomine tenus, quantum scire licet, no-
stro orbi innotuerit: Unde etiam Mor-
bus vulgò censetur iis tractibus America Endemius
in quos nos primi Colonias deduximus. Mihi verò
potius è regione aliquâ Nigritarum Guinea con-
terminorum originem traxisse videtur; cum à plu-
rimis nostratum, iisque fide dignis, qui Insulâs
Caribes dictas incolunt, didicerim, mancipia re-
cens à Guineâ allata, etiam antequam in terram
descenderint, tum alia ibidem degentia hoc mor-
bo tentari, nullâ copulâ impurâ prægressâ; ita ut
non rarò universam aliquam eorum familiam, vi-
ros scilicet, mulieres, liberosque malè mulctet.
Neque ista Lues quæ afflictissimos hosce sæpe sapi-
us invadit, vel hilum à Venereâ nobis dictâ, quan-
tum ego quidem intelligo, quoad symptomata,
Dolores scilicet, Ulcera, &c. habitâ nempè di-
versorum Climatum ratione, videtur discrepare,
licet nomine prorsus abludat, cum The Yaws ab
illis dicatur. At nec medendi methodus quâ utun-
tur illi, à nostrâ abhorret, utrobique enim Sali-
vatio ex Hydrargyro utramque facit paginam:
non obstante eo quod hîc apud nos dicitur de ex-
imiâ Guaiaci & Sarsaparilla vi quam in natali solo
exerant, quæ ex longo ad nos itinere tantum non
exhausta putatur. Probabile itaque mihi videtur
Hispanos qui in Europam primi hunc morbum tra-
duxere, eodem infectos fuisse ex contagio Nigro-
rum emptorum in Africa, quorum genti alicui
(multi enim sunt populi Guinea confines, apud
quos invaluit mos ille barbarus homines Europais
merci-

mercibus permutandi) *Endemius* esse potest. Ut ut sit, contagiosa ista Lues paulatim serpens, has orbis terrarum partes eo usque inquinavit, ut si eâ celeritate grassaretur adhuc quâ primum invasit, intra sæcula aliquot actum esset de genere humano, vel saltem Nosocomiis de cætero addictum, prorsus impar esset iis rebus gerendis quibus continetur hominum societas: nisi quòd, Vegetabilium instar, in alienum à patrio solum quasi transplantata, Europæo nostro non perinde lætatur, sed languet indies, & mitioribus Phænomenis fatiscit. Novus apud nos hospes cum esset, si quem arripuerat, mox omnem sanguinis massam contaminabat, & diris capitis atque artuum doloribus, tum etiam ulceribus variis in partibus se prodebat. At verò Centum retrò annis *Gonorrhœa Virulenta* specie se primum ostendebat, ostenditque adhuc, hâc sibi portâ exitum quærens; nullo alio manifesto symptomate, nisi quòd in perpaucis ulcusculum in pudendo (vulgò *a Shanker*) primum morbi est indicium; cujus virus cum per Gonorrhœam non ejiciatur, sanguinis massam dicto citius pervadit inficitque.

Propagatur autem Venerea hæc Lues vel per *generationem*, undè misellus Infans ab inquinato parentum altero mala ducit stamina vitæ; vel per *contactum mollioris alicujus partis*, quo virulentia atque inflammatio corpori insinuantur ex occasionibus hoc in loco dicendis. Primò in lactatione v. gr. vel *Infans* Nutricem per rariores mammillarum poros, vel *Nutrix* Infantem per os tenerum inficere potest. Secundò Infantes si nudi cum inquinatis in eodem lecto dormiant. Licet enim Adulti quorum caro jam firmior ætate obduruit, vix nisi

intercedente impuro coitu, quamvis simul dormiant, possint infici, Infantium tamen laxior caro & textura rarioris venenum facile excipit, quod non semel observavi Infantibus à genitoribus, quibuscum dormiebant, infectis contigisse. Tertiò autem, partis mollioris contactus maximè in Coitu impuro fit, ac proinde eo præ cæteris modo serpit Lues; cum scilicet penis Spiritibus Generationi dicatis turgidus, à Venereo sive ulcere, sive etiam pustulâ in uteri vagina stabulante noxam de facili haurit, quorum alterutro intus latente Mulier nihilominus sana videri potest; veneno nempe vel istarum partium illuvie ita detento ut segniùs invadat sanguinem, vel per menstruas purgationes diluto sæpius, & quadantenus exterminato. Contagio hæc carnosam virgæ substantiam, quantum ego judico, primum adoritur quam quidem corumpens, eidemque primò inflammationem, mox ulcerosam *σύνδερν* sensim inducens, efficit ut sanies, qualem in *Gonorrhœâ* cernimus, in urethram lentè extillet: quod ut credam hâc ratione promoveor; ipse scilicet vidi virulentam hujusmodi materiam per substantiam glandis porosam exudare, non per urethram ejectam, nulloque ulcere vel glandem occupante, vel præputium. Tandem verò altius penetrans, glandulas *Prostatas* efferato ulcere solet depascere; quod haud rarò cernitur in eorum cadaveribus quos hic morbus è medio sustulit.

Gradibus mox dicendis procedit hic morbus. Ager, (ocyùs aut ferius, prout mulier quâcum consuevit magis minùsve fuerit inquinata, pro ratione etiam temperaturæ *μίσματος* excipiendo magis minùsve idoneæ) primum dolore genitalium
insolito

insolito cruciatur cum quâdam rotatione quasi
 testiculorum; postea, si recutitus non sit, macula
 primò Morbillum jam erumpentem magnitudine
 & colore æmulans glandis partem aliquam invadit.
 Statim ab hujus maculæ exortu, liquor quidem lentè
 extillat, feminis instar, qui quotidie à feminis
 tam colore, quàm consistentiâ recedens, flavescit
 tandem aliquanto dilutiùs ovi vitello; & in Lue
 virulentiore intensioreque non modò virescit, sed
 & aqueo humori permiscetur sanguine affatim
 tincto. Pustula jam dicta *ulcus* tandem fit, primò
 haud absimile *Apthis* Infantium ora obsidentibus,
 quod indies latius & profundius depascatur, su-
 pervenientibus orificii callo & duritie. Animad-
 vertendum est autem quòd memorata pustula rarò
 Gonorrhœam comitem habet in iis qui aut jam
 pridem Gonorrhœâ laborarunt, aut recutiti sunt;
 utpote quorum Glans tum ab aere cui exposita
 est, tum à frequenti linteorum attritu indurefcens,
 noxam non ita facile suscipit. Hujusmodi Verpi
 igitur glandis ulcere ferè non tentantur, sola *Gon-*
orrhœa dicto modo nascitur. Hanc alia mox
 symptomata excipiunt, ut primò magnus doloris
 sensus in pene quoties erigitur, perinde ac si vali-
 dâ manu transversus fortiter constringeretur, qui
 noctu præcipue urget, quoties in lecto æger cœpit
 incallescere: quam quidem constrictionem penis
 dolorificam morbi hujus in hoc statu existentis sig-
 num *παθογνωμονικώτατον* existimo. Incurvatur
 etiam veretrum à fræno jam contractiore, quod
 cum in erectione extenditur pro natura suâ, acu-
 tissimum dolorem adfert. Accedit etiam *ardor*
urinae, qui plerumque inter mingendum vix per-
 cipitur, at vero æger jam à mictu cessans per om-

nem urethræ ductum acriter admodum uritur, maximè quâ in glandem definit. Nonnunquam etiam erosâ atque excoriatâ urethrâ jugi puris acrioris fluxu, natura in carne novâ vice jam perditâ justo occupatior laxam quandam & spongiosam substituit, quæ mole quotidie aucta & sensim indurata *Caruncularum* excrescentiis ita meatum urinarium infercit, ut tandem lotio non detur exitus; quæ quidem carunculæ nihilominus ex ulceribus sibi adnatis ichorem quendam evomunt, & tum Medico crucem figunt inter curandum, tum ægro magis ipsâ morte timendum malum. Quinimò sæpe accidit ut fanies quæ per Gonorrhœam deplenda erat, vel à motu violentiori, vel Astringentium usu in Scrotum deposita, atrocissimum dolorem & Scroti inflammationem accersat, nunc alterutro, nunc utroq; ejus latere in molem ingentem elato; Gonorrhœa interim progreditur tardius, at verò urinæ ardor non mitius urget. Atq; hæc sunt communiora morbi hujus symptomata, manente hoc ejus statu.

At verò quoties sive Morbi diuturnitate & in dictis partibus morâ contagio sursum fertur & sensim sanguini labem imprimit, aut materiâ virulentâ indebito Adstringentium usu in corpore retentâ humores putrescunt, *vera Lues* exoritur, in quâ Tumores sive *Bubones* sæpe in inguine parentes primum ejus gradum constituunt. *Dolores* tum caput, tum artus in articulorum interstitiis, humeros scilicet, brachia, & talos crudeliter laniant, nullo ordine invadentes, & per intervalla, licet noctu ægrum lectuli calore perfusum rarissime destituant, nec nisi sub auroram libenter evanescant. *Crustulæ* etiam & *porrigines* varias corporis partes deturpant.

deturpant. Flavescent hæc fermè ad instar favi, quo signo à cæteris omnibus queant internosci. Quandoque superficie latiore varia occupant corporis spatia ad eum modum quo *Lepra* in Medicorum scriptis depingitur. Quanto autem magis scabies hæc diffunditur, tanto minùs æger discruciat. Univerfa symptomata pedetentim incrudescunt, dolor præ reliquis, qui tandem eo usque exacerbatur ut se nequeat miser diutiùs in lecto continere, sed protinus exiliens, huc illuc in cubiculo cursitet irrequietus fermè donec illucescat. Adde quòd præ doloris vehementiâ Cranium atque ossa tibiæ brachiorumque hinc inde attolluntur in perdura tubera, *Exostoses* dicta, excrescentiæ ossæ in equorum tibiis (vulgò *a Spavin*) haud ab similia: quæ quidem ossa tuberculis obsessa jugi dolore ac inflammatione tandem cariota redduntur & putrescunt. *Ulceræ* etiam *Phagadenica* varias corporis partes depopulantur, quæ fauces ut plurimum primò aggredientia, sensim per palatum in nasi cartilagine propagantur, quam mox absumunt, ita ut is jam fulcro destitutus planè concidat. Crescentibus indies ulceribus, & dolore aucto, æger partim indefinente carnificinâ enectus, partim ulceribus confectus & putredine, vitam trahit cruciatu, fœtore, carie, opprobrio molestissimam, & quavis morte longo intervållo miseriorem, donec tandem, pereuntibus per vices membris, lacerum cadaver, & jam superis grave, humo condatur.

Intrinsicam hujus morbi naturam, Essentialem quam vocant, nisi quatenus ea ex istis quæ jam depinximus symptomatis elucescat, non mihi magis perspectam esse arbitror, quàm est Essentia sive

Plantæ cujuslibet, sive Animalis: Quicquid verò de eâ sit, certò mihi constat humorem hunc committentem inflammationis haud mediocris participem esse, undè hæc tot malorum Ilias: constat etiam dictum humorem evacuandum esse, idque iis mediis quorum efficaciam Experientia, medicorum Magistra, suffragatur. Cum nondum inveniat immidiatum aliquod *Specificum* cujus ope sine evacuatione prægressâ Lues debellari queat. Neque enim vel *Mercurius*, vel *Ligna Exiccantia* dicta, Specificorum titulo sunt donanda, nisi exemplis in medium allatis probare quis possit, vel Mercurium absque Salivatione, vel Lignorum Decoctum nullo subsequente sudore Luis Venereæ curationem quandoque absolvisse. Utque experientiâ didici sudorifica vulgaria haud minùs profecisse in hoc morbo quàm Lignorum decoctum, ita nullus dubito quin si reperiri possit aliud quid, sive in Regno Vegetabili, sive Animalis, quod in excitandâ salivatione pares cum Mercurio vires haberet, pariter etiam ad sanandam Luem valeret. Quandoquidem autem hic morbus adhuc intra Gonorrhœæ limites subsistens, longè ab eodem distat cum jam omnem sanguinis massam contaminaverit, & Venereæ Luis nomen præcisè mereatur, ita etiam Evacuatio quâ Gonorrhœæ materia ejicitur, alia prorsus est atque illa, quâ Lues jam formata eliminanda est.

Gonor-
rhœæ vi-
rulentæ
Curatio.

Gonorrhœam itaque quod attinet de quâ primò agemus, in remediis *Catharticis*, quantum huc usque usu comperimus, Curationis omnis cardo vertitur; quorum auxilio vel educitur humor peccans, vel procuratur diversio succorum corporis

corporis naturalium qui aliter hosti in pabulum cederent. Quamvis autem tum ratio, tum experientia mihi dictant hunc morbum à quolibet demum Cathartico sæpe diuque exhibito sanatum iri, ea tamen cæteris *σπασινώτερα* mihi videntur quæ bilem, maximè verò quæ ichorem serosum fortiter è sanguine expurgant & subducunt. Ac proinde solâ *Falapii radice* pauperibus aliquoties subveni, quorum tenuitati & rebus domi angustis consulendum erat. Cùm verò & morbus conspicuam secum trahat inflammationem, & medicamenta purgantia quibus expugnandus is est, calida etiam sint, *Dieta refrigerans* omnino est imperanda à carceribus, quod dicitur, ad metas.

Sic itaque soleo præscribere. *R. mass. Pilul. cochiar. maj. ʒ iij. Extract. Rudii ʒ j. resin. Falap. & diagryd. an. ʒ ss. cum s. q. Opobalsami f. Pil. è singulis Drachm. vi.* Quatuor ex his singulis auroris deglutientiendæ sunt horâ quartâ vel quintâ (ita ut æger superdormiat) ad dies 12 vel 14, vel etiam plures, donec sc. urinæ ardor & materiæ seminiformis color flavus admodum imminuantur; quæ cum pro voto successerint, satis esse autumo, si æger interjecto semper die uno, easdem repetat ad septimanas adhuc duas; quo tempore elapso, sufficit ut bis in septimana sumantur Pilulæ, donec humor ex urethrâ stillare solitus prorsus evanescat, quod ut plurimum non nisi post multos dies contingit. Quamvis enim vulgò affirmetur, quòd ejusmodi ichor qui ardore urinæ & flavo materiæ extillantis colore disparentibus, manè præsertim, in summitate colis digitis compressi ad guttulam unam alteramve cernitur, à debilitate tantum & à laxitate partium ob diutinam virosi fomitis in eis moram oriatur; miseri tamen

tamen experiuntur magno suo malo reliquias has esse contagii non penitus deleti; quod licet quantenus subactum, ex levissimâ quâque occasione (à potu scilicet nimio, aut exercitio quolibet vehementiori aut simili aliâ) novas excitat tragoedias, Gonorrhœâ postliminiò recrudescente, si nempe æger catharfeôs molestiam defugerit, nondum extirpato radicitus morbo.

Si post huiusmodi purgationem Gonorrhœa nondum cedat, ex usu erit loco pilularum, maximè in iis qui difficiliùs purgantur, potentius aliquod medicamentum subinde intercalare, cuiusmodi est Potio sequens, quæ semel tantum hausta magis aliquando fecit ad sistendam Gonorrhœam, quàm leniora Cathartica sæpenumerò ingesta. *R. Tamarind. ℥ ss. fol. sen. ℥ ij. Rhei ℥ i ss. Coq. f. q. aq. Colatura ℥ iij. dissolv. Manna, & syr. Rosar. solut. an. ℥ j. syr. de spinâ cervin. & Electuar. è succo Rosar. an. ℥ ij. M s. f. potio.* Vel curatione tardius procedente detur *Turbith minerale ad gr. viij.* tantum bis vel ter, (idque interposito debito temporis spatio, nè fortè oboriatur Ptyalismus;) quod quidem remedium in eradicandâ Gonorrhœâ pervicaciori facilè primas fert. Vel bis in septimana pil. sequentes exhiberi poterint, *R. pil. ex duobus ℥ ss. Mercur. dulc. ℥ j. cum s. q. Opobalsami f. pil. iij. sumenda summo mane.*

Est autem ubi æger à Catharsi dicto modo repetitâ usque adeò abhorret, ut ne conspectum quidem, vel odorem solum remediorum ferre queat. Est etiam ubi corpus ex *ἰσχυρὰ πᾶσι* quâdam ita pertinaciter purgantibus refragatur, ut debita peccantis humoris quantitas nequeat educi; atque ita dum impensius in hoc laboratur nullo cum

cum fructu, Lues tandem obrepit, quæ eos sapissimè ægros adoritur, quorum corpora catharticiis fortius obfistunt: cum ita se res habeat, *Enematis* agendum est, quibus injectis utrique indicationi, humoris scilicet tum expurgandi, tum ab affectâ parte derivandi satis fieri potest. Quinetiam hæc Methodus expeditior est nonnunquam præmemorata istâ, at non æquè tuta, me iudice; cum prior illa licet diuturnitate molestior, minùs tamen habeat periculi nequa contagiosi fomitis particula in visceribus hæreat, novos datura tumultus; Hoc verò incommodum facillimè evitatur, si Cathartica per os assumpta diebus ab usu Clysterum liberis, mutuam iis operam commodent.

Hæc itaque viâ incedo, *Pilulas* jam prædictas, aut alias ejusmodi duabus tribusve auroris continuis exhibendas curo; postea *Enema* sequens manè, & horâ quintâ pomeridianâ quotidie injiciendum, donec penitus cessaverint symptomata; nisi quod semel aut bis in hebdomade Catharticum impero, misso die isto Clystere. *R. Electuar. è succo Rosar. 3vj. Terebinth. Venet. vitello ovi solut. 3℔. dissolvantur in aq. Hordei 1℔j. Colatura adde El. Diacathol. 3ij. m. f. Enema*: Singulis etiam noctibus *Opobalsami* vel *Balsami è Mecha gut. xxv.* sacchari frustulo exceptas concedo, sub lecti ingressu; quod quidem medicamentum, cum *Terebinthina* quoddam genus sit liquidum ac purum, iisdem quibus illa facultatibus pollet, & ulcerosâ genitalium diathesi apprimè succurrit; hujus itaque defectu *Terebinthina Cypria* ad quantitatem avellanæ dictis temporibus devoranda substitui possit.

Procedente Curatione, quâcunque ea demum methodo tentetur, ægro cibis omnibus sale conditis,

ditis, vel aliàs dyspeptis (quales sunt carnes Bovinæ, Porcinæ, Pisces, Caseus, Radices, Olera,) & fructibus horariis quibuscunque interdico; quibus substituo carnem Vervecinam, Vitulinam, Pullorum, Cuniculorum, & cætera *ἐν πλείονι*. Volo etiam ut vel his parcissimè utatur, tantum ut ægri vires non labascant. *Potus*, vino in genere abdicato, ut & liquore omni sive spirituofo, sive acescente, *Hydrogala* esto, ex tribus aquæ coctæ partibus & lactis unâ, nisi quòd in prandio & cœnâ Cerevisia tenuis in parvâ quantitate possit indulgeri. Ad contemperandam insuper inflammationem, & mitigandum ardorem urinæ, refrigerantem aliquam *Emulsionem* ad sequentis normam compono, in Purgationum interstitio frequenter potandam. *R. Sem. Melon. & Pepon. an. ʒiij. sem. Papav. albi ʒij. Amygdal. dulc. excorticat. n. viij. contund. simul in mortario marmoreo, sensim affundendo aq. Hord. lb iij. Colatura adde sacchari Crystallini q. s. m. f. s. a. Emulsio.*

In temperamento admodum sanguineo, & affectu pertinaciore, post mensem catharsi datum, aut circiter, ut plurimum *sanguinis Uncias octo vel novem* è brachio dextro detrahendas suadeo; ut maturius celebretur venæsectio author non sum, ne hâc *προφάσει* contagium penitiùs inferatur. *Injections* in urethram non magni facio, utpote quæ sive acrimoniâ suâ mordaci, sive stipticitate non rarò magis officere soleant, quàm prodesse: veruntamen sub morbi exitu *Aqua Rosacea* in pauca quantitate potest injici.

Hâc methodo, quæ mihi semper pro voto cessit in Gonorrhœâ sanandâ, meliorem nondum comperi; maximè in iis qui facilè purgantur. In iis enim

enim qui purgantur ægrius, curatio, licet nunquam fallax, tamen non nisi post longum temporis spatium perficitur. In his itaque sanguis iterum mittendus, & acuenda sunt Cathartica, tum etiam repetenda sæpius, atque in eorum usu diutius est perseverandum, aut Clysteres modo jam signato usurpandi. Etenim *Catharsis* hinc ad instar omnium est. Atque in hoc affectu, si in alio quoque, verè asseritur, quod qui mundificat bene, bene sanat: modò ab *Aquis Mineralibus* sibi temperet, quas certò mihi constat morbi reliquias è corpore eliminandas vi astringente & plus satis sanativâ arctius constringere, & quasi clavo figere trabali; unde quod sæpius observavi, *Scroti tumores* enascebantur quoties in morbi principio, vel statu, pejoræque adhuc symptomata ut *Caruncula*, si quando sub ejus exitu potarentur. Quod quidem ego fidenter assero, quantumlibet ex more hodiè recepto *Aquæ Minerales* in dicto casu haud rarò præscribantur.

Neque sum nescius quantum se venditent Practicorum nonnulli in hujus symptomatis curatione, quâ breviori temporis spatio, quâ remediis magni nominis & tituli absolvendâ; interim observatione plus satis frequenti certò deprehendi, materiam, quæ eliminanda fuit, astringentium vi in corpore detentam maximum ægris dedisse malum, ex quo persæpe sanguinis massam de novo subiens ipsam demum Luem parit. Nec majore cum fructu, licet periculo minore, decoctum *Lignorum exiccantium* usurpatum comperi; quo scilicet, sub prætextu *Specificorum*, tum universum ægri corpus, tum præcæteris affecta pars jampridem nimis incalescentia ulterius adhuc inflammabantur; nonnunquam

nunquam etiam *Gonorrhœa* quæ paulò antè evanuerat, quod me observasse memini, denuò in conspectu prodiit.

Animadvertendum est autem, quòd si agri glans Præputio undiquaque contegatur, atque ejusdem ora præ inflammatione usque adeò tumida, dura, ac callosa reddantur ut nullo modo queat reduci; laterem lavat quisquis *Gonorrhœam* remediis purgantibus, fortissimis licèt, & quotidè ad nausèam repetitis, aggreditur, nisi eodem tempore id agatur ut pars ita affecta ad statum sibi naturalem redeat, sublatis & duritie & tumore, undè *Gonorrhœa* novus utique fomes subministratur. Quod quidem ego admolior *Fotus* sequente. *R. Rad. Althææ, & liliorum an. ʒ i ss. fol. Malv. Verbasc. Sambuc. Hyoscyam. flor. Chamamel. & Melilot. an. M. i. sem. lini & Fœnugraci an. ʒ ss. Coq. s. q. aq. font. ut f. Fotus, parti affectæ admovendus per horæ unius spatium bis vel ter in die.* Peractâ fomentatione partem affectam *Oleo* è semine lini recenter extracto perungendam curo, deinde *Emplastrum* è *Mucilaginibus* alutæ agninae inductum labiis præputii tumidis circumponendum. Quòd si *Ulcus* vel in ipsius præputii labiis, vel in subjectâ glande hærens suâ callositate facit ut illud non nisi agrè possit retrahi, præter fotum jam dictum sequens etiam *Linimentum* præscribo. *R. Unguent. Basilici ʒ vj. Unguent. è Nicotiana ʒ ij. Precipitat. aq. Ros. lot. & optimè lavigat. ʒ ss. m. f. Linimentum, quo lintei rasura imbuatur, & ulcusculo admoveatur semper post Fotus præscripti usum.*

Ubi verò sive quòd justò maturius *Gonorrhœa* sistatur, sive ab exercitio vehementiori, aut aliâ quâcunque de causâ, *Scrotum* jam morbi sedes ab eadem

eadem in tumorem insigniorem attollitur, prædictum *Fotum* bis in die parti affectæ admoveo, modò non imminuantur & dolor & tumor *Cataplasmate* vulgò noto ex *Oxycrato* & *farinâ Faba- rum*. Hæc dum foràs peraguntur, non desino remediis & Catharticis, & Refrigerantibus, quæ modò præscripsimus, introsumptis, tum etiam *Diatâ* supradictâ hostem urgere; neque mihi religio est quovis hujusce mali tempore sanguinis $\frac{3}{4}$ ix, vel x è brachio isto detrahare quod testiculo tumefacto respondet, si tumoris magnitudo & vehementia doloris id mihi suadeant. Atque hæc hæc hactenus de *Gonorrhœâ*.

Cùm verò eousque invaluerit morbus, ut jam *Venerea Lues*, vel *Lues confirmata* præcisè dici mereatur, alia omnino porta quærenda est, & duriori huic nodo cuneus itidem durior est adhibendus: quandoquidem nullum adhuc experimentum, quod sciam, adferri possit extirpati hujusce morbi, nisi per *Salivationem* ab *Hydrargyro* excitatam: quicquid tam doctorum nonnulli, quàm indoctorum de aliis sanandi modis satis temerè & audacter effutiverint. Cùm itaque *Salivatio* omnem hîc numerum absolvat, id tantum mihi incumbit ut quæ in eâ excitandâ, tum etiam regendâ, & ratio (qualis qualis ea demum fuerit,) & observatio rationi suffragata mihi dictaverint, edisseram.

In principio autem ne conjecturâ quidem assequi possum quid sibi velint crebra ista monita quibus de corpore remediis *Catharticis*, & *Digerentibus*, Balneo puta & cæteris id genus, ritè præparando, ita seriò cavetur; Ut de Venæsectione jam taceam, cui nonnulli hîc loci primas deferunt.

Quum

*Luis confirmata
Curatio.*

Quum enim, si veritati sit litandum, eo res redigatur ut *Veneno* Salivatio procuranda sit (neque enim adhuc innotescit salubre aliquod medicamentum quo possit excitari, neque æger sine ejus ope in tuto collocari potest,) quæritur utrùm corpori constantibus adhuc viribus vegeto & valenti, ac proinde frangendis inimici conatibus haud impari; an eidem missione sanguinis & tenui diatã jam debilitato rectius committatur Venenum. Haud dubiè satius esse duxerit æquus rerum æstimator nihil agere, quàm ita importunè satagendo nocere. Quid quod experientia testatur, nullis evacuationibus, aut alio modo infirmatos salivationis impetum multò melius sustinere, quàm eos quorum quasi ante prælium incisi sunt nervi?

Missio itaque damnofo omni hujusmodi præludio, statim atque accersor *Unguentum* præscribo ex *Axungia Porcinæ* ℥ij. & *Mercurii crudi* ℥j. Neque oleum aliquod è calidioribus, neque aliud quid admisceo; cum deterius fiat Unguentum, si quod adjecta ista frænum injiciant, & nihilo efficacius, si nihil prorsus agant: Et fortassè additamenta ejusmodi sub nomine *Correctivorum*, idem hîc præstant (si quid tamen præstant) quod *Catharticis* adjuncta iudice experienciã, solent præstare; tormina nempe excitant, & catharsin reddunt laboriosiore, à luctã scilicet inter Antidotum & Catharticum, cujus vis omnis purgans in eo posita est quod naturæ hominis inimicetur. Verùm ut *tertiã parte* dicti *Unguenti* brachia, crura, & tibias ad tres noctes continuas (primam quã accersor includendo) manibus suis æger perungat injungo; ita tamen ut neque axillas, neque inguina attingat uspiam, & abdomen panno laneo tenuiore circumposito

posito & posterius confuto, à linimenti contactu diligenter muniat. Post tertiam inunctionem gingivæ ut plurimum intumescunt, & *Ptyalismus* suboritur. Si verò intra tres dies post ultimam inunctionem idem haud procedat, tum gr. viij. *Turbith Mineral. in Conserv. ros. rubr.* exhibeantur ægro, qui post singulas vomitiones aut sedes summat haustum liquoris possetici calidè. Cum expuere inceperit, id jam medico negotii tantum est ut gradum salivationis scrupulosè expendat, nè invocatis temerè suppetiis, salivationem eo usque evehat ut æger de vita periclitetur. Ubi jam *Ptyalismus* statum debitum fuerit adeptus (in quo expuuntur ut plurimum libræ quatuor spatio *Nyct-hemeris*,) vel symptomata, etiamsi parcius expuat æger, evanuerint (quod plerumque contingit post quartam diem à statu salivationis;) & indusium & tori lintea aliis, quæ à quo ultimò lavabantur usurpata aliquandiu fuere, sunt permutanda: cum priora ista unguento infecta salivationem & magis quàm erat opus intendere, & longius protrahere quàm ægro expediat, apta nata sint. Quod si fortè prius elanguescat salivatio quàm symptomata penitus disparuerint, extimulanda subinde est *Mercurio dulci ad ℥i.* pro dosi exhibito.

Nonnunquam accidit, præsertim in corporibus *ευμεταβλήτοις*, quòd post unam vel alteram inunctionem (nempe simul ac Hydrargyro sanguis affici inceperit) natura illicò per intestina hunc hostem expellere satagat, undè non solum dejectiones mucosæ & tormina ventris, ut in iis qui dysenteriam laborant, eveniunt, verum etiam curatio morbi impeditur, utpote qui salivationi tantummodò cedere soleat. In hoc casu à Mercurio sive extrà

E

appli-

applicito, sive intrâ assumpto, prorsus abstinendum, donec hæc symptomata penitus evanuerint; atque porro dictus alvi fluxus (qui plerumque accidit, antequam salivatio bene assurgat) sistendus est usu *laudani liquidi*, ita dosim augendo atque repetendo prout urgeat symptoma; aut *Diascordii sesquidrachmâ*, aliquoties prout opus fuerit, devorata. Diarrhœa tandem cohibita, salivatio debito modo procedere solet, quæ antea vix apparet.

Convalescente de cæteris agro, nisi quod os adhuc exulceretur (qui genuinus est ptyalismus fructus) salivatio quæ jam indies imminuitur, nec purgatione nec alio modo quocunq; sistenda est: fieri enim potest ut etiam post consopitum dolorem, atque exiccata ulcera aliquid de morbi fomite adhuc in corpore delitescat, bella denuò moturum, nisi sibi permittatur sputatio illa moderata, quæ postquam redintegrata sanitate homo se auræ liberiori aliquandiu exposuerit, desitura est. Periculosum itaque esse arbitror Ptyalismum jam abiturientis & mox evanituri reliquias vel *Catharsi* deducere, vel *Lignorum decocto* exiccare velle; à quâ Praxi, quæ vulgò obtinet specie vel Mercurii è corpore eliminandi, vel corrigendæ ejus malignitatis, nascuntur sine dubio frequentes istæ *Recidivæ* quæ miseris accidunt, sanitatem tandem aliquando post tantum impensarum, tot exantlatos labores, tantum tædii devoratum anhelantibus; ad quam etiam certò pervenissent, si salivatio non nisi suo tempore determinaretur. Longè itaque consultius esset, Ptyalismum promoveri *Mercurio dulci* semel in hebdomade exhibito, etiam postquam omnino convaluerit & jam sub dio versetur (quod &

& ego per menses aliquot fieri aliquando jussi,)
quàm eundem præmaturius inhibere.

Quantumlibet autem à catharsi in salivationis
declinatione ob jam dictas causas abhorream, fieri
tamen potest ut in ejusdem statu ea nec præter-
mitti possit, nec debeat, quoties scilicet re malè
gestâ, eousque fuerit evecta salivatio ut jam ægri
vitæ metuatur: quo in casu non tutum modò est,
sed & necessarium etiam Cathartico ingesto Pty-
alimum ad eum gradum deprimere, ut cum
ægri *εὐπορία* procedat, qui deindè suo juri relin-
quendus.

Si quis jam quærat, an nudâ Salivatione contenti
esse debeamus, nec Catharticis, nec aliis reme-
diis solennibus in usum, post eam peractam, revo-
catis? Respondeo, præter jam dicta, quibus &
ratio astipulatur, & experientia, me velle doceri
quam ob causam magis sit necessarium purgare
post Salivationem, quàm Salivationem excitare
post Catharsin, cum remedia purgantia (*Scam-
moniata* maximè & id genus acria) malignitatis
quidpiam in corpore relinquant, quod naturæ ta-
men committimus, cujus vi tandem subjugatur
istud quicquid est veneni, eo scilicet qui purgatus
fuit ad regimen consuetum, exercitium, & libe-
riorem aeris usum se recipiente. Atque id porro
libenter scire velim, quâ demum arte freti Mer-
curii reliquias per Catharsin expellere conamur,
cum genuinam illam ac propè unicam methodum
(per salivationem scilicet) quâ natura id efficere
solet ac debet, non solum negligamus, sed etiam
impediamus? Hujusmodi autem hallucinationes
minimis istis rationis scintillis imputandæ sunt,
quibus nos miseri mortales tantùm præditi, ad

veritatem in profundo demersam non penetrantes, quamlibet ejus umbram & speciem amplectimur, pro Junone, quod aiunt, captantes nubem; mox colloquia miscentes, præjudicia male fundata ita penitus nobis invicem infigimus, ut tandem phantasmata nostra & delirantium insomnia pro principiis Apodicticis haberi velimus; cujus specimen, ni fallor, præ manibus nobis est.

Quamvis autem in plerisque Curatio modo jam dicto absolvatur, viz. *Inunctione* per tres noctes continuas, & exhibito *Turbith Minerali* Ptyalismo haud ritè procedente, *Mercurio* item *dulci* ad vires aliquot, eodem justo citius fatifcente; serio tamen animadvertendum est in quibusdam reperi idiosyncrasiam sive temperamentum quoddam peculiare tam salivationis respectu, quàm purgationis (atque eadem plerumque in iisdem, ut qui ægrè purgantur, ægrè etiam ad Ptyalismum perducuntur,) ita ut in nonnullis Methodus laudata vix gingivarum exulcerationem queat efficere, multò minus salivationem eam procurare quæ malo eradicando par sit. In hujusmodi ægris Medice summo opere cavendum est ne animo nimium obstinato salivationem importunius urgeat, recalcitrante naturâ, atque ab isto evacuationis genere prorsus abhorrente; quod qui minus intellexere ægros haud paucos letho dederunt: Etenim in corporibus ita factis, quotiescunque medicamenta, sive externa illa fuerint, sive interna, pertinaciter ingeminaveris, loco salivationis perfectæ nil præter ventris tormina, & dejectiones dysentericas obtinebis, naturâ per hanc portam Hydrargyri virus amoliente; vel dolores ventriculi & agritudines, sudores frigidos, horrendaque alia symptomata accerfes,

accerfes, ita ut æger tantum non agat animam, fortè etiam mæx eam evomat. In his licet Medico concedi possit, ut postquam ad dies quatuor vel quinque à postremâ inunctione salivationem frustra præstolatus fuerit, inunctionem jam sæpè dictam, & *Turbith Minerale* denuò repetat (interjectis inter singulas inunctionum vices diebus aliquot;) religiose tamen cavere debet, nè cum tanto conamine salivationem incassum sollicitaverit, eam per vim invitæ naturæ extorquere pergat. Hic itaque modus, quantum ego iudicio valeo, Medico tenendus est, ut ubi primum vel ægritudo ventriculi, vel ventris tormina succedant, statim sibi temperet à remediis adhibendis donec ea penitus evanuerint symptomata; pluribus enim & fortioribus remediis ad cogendam *φύσεως ἀντιπαράθεσιν* salivationem accumulatis, *Dysenteria* certò certius tormina ventris, & ventriculi ægritudinem Mors excipiet. Cum ex adverso si lentè festinet, & moras trahat, *Mercurii dulcis* ℞i. semel aut bis in septimanâ exhibendo, vel per se, vel cum ʒj. *Diascordii*, si æger in Diarrhœam propensior sit, tandem aliquando cum bonis ægri rebus optatâ potietur arenâ. Quantumvis enim Ptyalismus ad plenum nunquam assurget, æger tamen copiosius quàm pro more solito expuet, & fœtor justæ salivationis comes neque imminutiorem hanc destituet: unde evincitur sanguinem & humores eam sive putrefactionem, sive alterationem, quacunque ea demum sit, attigisse, quæ vel parit salivationem, vel cum ea nascitur. Atque hâc Methodo universa hujus morbi symptomata tandem expugnabis, concesso utique debito temporis spatio.

Observandum est autem, quod licet salivatio remedia alia, qualiacunque ea fuerint, in extirpandâ *Lue confirmatâ* longe exuperet, *Gonorrhœam* tamen cum *Lue* concurrentem neutiquam valet sanare; nec sistetur illa, hâc jam penitus devictâ: unde rectè colligitur nullam vim specificam Mercurio inesse quâ Venerea Lues immediatè debellari possit; quamlibet *Specificum mediatum* fortè dici mereatur, in quantum mediante ptyalismo morbum expellat; pari fermè *καταχρήσει* (quod aliàs subinnui) atque scalpellum Chirurgicum Laterali morbo Specificum queat appellari. Sed ut ad rem redeam. Quoties *Lues & Gonorrhœa* unâ stabulantur, vel ante Salivationem, vel eâ jam peractâ, *Gonorrhœæ* curatio tentanda est; quod & tutius fit, me iudice, & facilius etiam post finitam salivationem, cum Luem habens comitem *Gonorrhœa* ægrius dometur; quæ verò à prægressâ salivatione quadantenus subacta fuit, minori negotio expugnari soleat. At verò Catharticis religiosè abstinendum est quousque vel minimæ salivationis reliquæ supersint; Quamobrem *Turbith Minerali* semel aut bis in hebdomade exhibito securius rem committemus, quam aliis Purgantibus quibuscumque, cujus vi promovebitur aliquantulum ptyalismus, dum interim materia *Gonorrhœam* committens paulatim excernatur.

Porro observandum est, si tumor ossi alicui, *Exostosis* vulgo dictus, insideat, qui etiam tamdiu permanferit ut os jam carie afficiatur; incassum prorsus erit sive salivatione, sive aliâ aliquâ methodo curationem aggredi, nisi etiam huic malo obviam eatur; ac proinde os ope *Caustici* denu-dandum, & quamprimùm idem, quod aiunt, ex-
foliandum,

foliandum, usu scilicet remediorum quæ intentionem hanc implere solent.

In *Ore exculcerato*, quod *Salivationem* passis ita familiare, si vel æger dolori ferendo par non sit, vel eo usque illud excorietur ut sanguine diffluat, idem nocte dieq; vel *aquâ Rosarum Damascenarum*, vel *lacte aqua permisto*, vel *hordei, radic. Althææ, & semin. Cydoniorum decocto* sæpissimè proludendum est. Unicum hoc symptoma memorabile, quod scio, salivationi accidit, saltem quoties ea more debito administratur; & fanè si *dolor & oris exculceratio* arte aliquâ protelari potuerint, haud multo esset molestior morbi hujus curatio, quàm est aliorum aliquot longè minùs famigeratorum.

Dietam quod spectat & reliquum ægri regimen, eadem prorsus in *Salivatione*, saltem donec ad finem jam ferè vergat, ac in *Catharsi* imperanda censeo: Cumque ei qui medicamentum aliquod purgans assumpsit, id tantum incumbat ut se in cubiculo à vi frigoris defendat, & cibis *εὐπρέπει* moderatè vescatur, nondum mihi constat quo nomine vel lecto semper addicatur qui *Ptyalismum* subit, vel à victu modico arceatur, qui scilicet naturæ cum veneno conflictanti vires animumque addat; unde etiam naturâ tanto oneri succumbente, haud pauci, spiritibus, atque omni vitæ robore diaphoresi, purgationibus, & jejuniis supervacuis (præter vulnus ab *Hydrargyro* inflictum) tandem penitus exhaustis, miserè confecti sunt: Persæpè etiam morbo jam pulso, æger eâ spirituum copiâ quâ erat opus ad redintegrandam sanitatem destitutus, præ imbecillitate concidit; aut si fortè *Libitinam* valeat effugere, tot tantisque cruciatibus vitam redimit, ut tanti non sit vivere.

De quibus Poeta è Neotericis haud ineleganter.

*Graviora morbis patimur remedia;
Nec vita tanti est, vivere ut possis, mori.*

Hic autem in promptu est istam objectionem diluere, qui sit ut nonnulli hoc morbo, (scilicet in statu ejus modò dicto) malè multati in *Galliam* commigrare cogantur ut ab eo liberentur? Cujus rei hanc esse rationem, quantum judicare possum, existimo; Hujusmodi agris, œconomiâ illorum corporum eversâ ac viribus prostratis, apud nos aer crassus ac humidus refarciendis minùs idoneus est, cum iste *Gallia*, utpotè qui salubrior ac magis serenus, spiritus corporis & vires deperditas instaurare aptus sit: Non quòd Practici ibidem degentes, utut docti quidem, methodum quâ hic morbus devinci possit, melius callent, quàm nos hic in *Angliâ*. Sed ut ad *Dietam* revertar.

Existimo itaque (& experientia mecum facit) quòd præter jusculum Avenaceum, Panatellam, Lac cerevisiatum, & Cerevisiam tenuem tepescitam, &c. juscula insuper è carne Vitulinâ, Pullo-
rum, atque alia ejusmodi in mediocri quantitate agro & possint concedi, & debeant; atque ut, ubi primum eousque subsederit gingivarum tumor ut dentes conferere valeat, Cuniculorum, Pullo-
rum, Agnorum carnes, atque ejusmodi teneriores, at parca manu, sint indulgendæ; ut vel in lecto se contineat, vel ad ignem sedeat, prout hoc vel illud magis allubescat animo: Cum enim *Ptyalif-*
ma expugnetur hic morbus, non *Diaphoresi*, hario-
lando non sum quorsum ager, nullâ urgente ne-
cessitate, nimio calore mactetur. Dietâ

Dicta Methodus uti expeditior est, cum neque tot dies corpori ante salivationem præparando inutiliter infumendos, nec frequentes istas purgationes, aut decocta solennia post salivationem, ægris imponat; ita certissimus sum eandem longe faciliorem esse, minis itidem periculofam, & minus recidivæ obnoxiam: quod experimento suo discet quisquis in alterâ praxi versatus, ad hanc se demum conferet. Mihi saltem ex animi sententiâ successit in quamplurimis ægris; quorum nonnulli salivationis tædium & laborem plus semel irrito conatu exantlaverant, recidivam semper denuò passi, ex occasionibus, & propter causas quas suprà memoravimus.

Non est autem, Vir Candidissime, cur tuam fidem verborum ambagibus anxie sollicitem, qui jamdudum de probitate meâ persuasissimus, existimationi etiam nostræ favere dignaris. Plura itaque de hoc morbo non addo, cum mihi neutiquam placeat, nec placebit unquam, longis verborum ambagibus & sermonibus ἀποστροφῶς nucleum involvere, quo rei caput, seu *Nili* fons, ægrius innotescat. Quantulicunque autem sit hoc opusculum sive pretii, sive molis, id ut boni confulas rogo; cum illud eo præcipuè fine elaboraverim, ut & in bonum publicum cederet, & quo in te essem animo palàm testarer: quantumlibet autem magni te faciam, major tamen adhuc tibi honos debetur & à me, & ab iis quibus summa illa tua eruditio, morum suavitas, animique candor, cæteræque virtutes laude dignissimæ ita clarè elucescunt. Haud equidem tibi assentor, quoties profiteor me tuam amicitiam, ex quo me primùm eâ condecorabas, inter illa quæ mihi comparavi pretiosissima

tiosissima luculentissimaque semper habuisse. Inter alia enim in brevi vitæ curriculo à me observata eximium est istud, (quod etiam filio meo commendatissimum esse volo) hominum sc. probitate cæterisque virtutibus præcellentium consuetudinem semper mihi commodo vertisse atque emolumento; atque ex adverso pravorum amicitiam (nisi ea potius, combinatio, sive etiam conjuratio dicenda sit, quæ in virtute non fundatur) quamvis nec dictu, nec vultu quidem me læserint unquam, tamen nescio quo pacto, tandem aliquando aut mihi, aut rebus meis mali, aut damni quippiam affricasse. Vale, Vir Humanissime, & amare perge

Tui semper Observantissimum

THO. SYDENHAM.

FINIS.

DISSERTATIO
EPISTOLARIS

A D

Spectatissimum Doctissimumq; Virum
GULIELMUM COLE, M.D.

D E

Observationibus nuperis circa cu-
rationem Variolarum Confluentium;

Nec-non de

AFFECTIONE HYSTERICA.

P E R

THO. SYDENHAM, M.D.

Editio Secunda.

LONDINI,

Typis R.N. impensis Walteri Kettilby, ad Insigne
Capitis Episcopalis in Cœmeterio D. Pauli, 1685.

DISSERTATIO
EPISTOLARIS

A D
Speculationum Doctrinam; Vtrum
GULIELMUM COLLEGE, M.D.

DE
Observationibus rubeis circa
rationem Variolarum Confluentium;

Recens de
AFFECTIONE HYSTERICA.

PER
THO. SYDENHAM, M.D.

Edidit
LONDINI

Typis R. W. impensis W. & A. Knapton, et Ingenui
Capituli Episcopalis in Curia D. Pauli. 1684.

Humanissimo Viro

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

MIraberis fortasse, Clarissime Vir, quisnam importunus interpellator graviora tua interturbet negotia: sed veniam, confido, dabis, postquam intellexeris, eâ potissimum de causâ hanc tibi molestiam creari, ut grati animi sensa exprimat venerabundus Tui cultor. Quippe tantos ex elaboratissimis tuis circa Morbos acutos commentariis, agnosco me accepisse fructus, ut ad grates authori persolvendas me prorsus obligatum teneam. Tam accuratè singulas annorum, aerisque quas tractandas suscepisti, Constitutiones, cœpto antehac inaudito, observasti; tam genuinas, facileque obvias, pro singulis, qui in illis occurrebant, affectibus sanandis, indicationes excogitasti; tantoque ingenii nitore totum opus exornasti, ut meritò tantam sagacitatem, tam indefesso labori junctam, suspiciamus: unde & agrotos, & medicos tibi aeternum devincis.

Quanquam verò cuncta, quæ pertractas, accuratè adeò absolvisti, ut pronum sit de singulis in laudes tuas erumpere; præ cæteris tamen haud mihi temperare possum, quin impensè tibi gratuler methodum tuam circa Variolarum curationem; cujus ope, quin feralis ille hætenus affectus terrificam suam exuat larvam, interque facillimè curabiles (nisi malignitas, vel quiddam valde insolitum accesserit) se sistat,

nullus

nullus ambigerem, si per nutriculas (turbam raro
 non inimicissimam hominum saluti) liceret, quæ ca-
 lido suo regimine, & medicamentis omnia usque
 adeo pessum dant, totq; ubivis in sepulchrum ante
 tempus precipitant, ut merito Tu, Doctissime Vir,
 humani generis Vindex audire merearis, qui agrotis,
 miserè, cumque extremo vitæ discrimine palantibus, re-
 ducem fidissimum præbes, ut in salutis viam, si ductum
 tuum sequi volent, redeant. Ut de me loquar, quan-
 quam meis fidere ratiociniis aliquatenus reformida-
 rim, diu tamen credidi, Variolarum eruptionem, sicut
 non ipsum esse morbum, sed febris crisis, sic par re-
 liquis crisis desiderare regimen, in quibus, omnium
 Medicorum effatis sancitur, totum negotium nature
 committendum, si cuncta rectè procedant; id quod
 plerumq; in isto affectu cernitur, nisi plus justo prius
 exagitatus fuerit sanguis. Postquam verò, perlecto au-
 reo tuo libro, senseram tandem panicos esse, qui me
 aliosque tam diu detinuerunt, timores, aususque fue-
 ram juxta tui præcepta (reclamantibus licet quando-
 que non solum vulgo, sed etiam Medicis) agros re-
 gere, tantum inde emolumenti iis, ubi in obtemperan-
 tes incidi, obvenisse comperi, ut, quicquid alii sense-
 rint, me felicissimum reputem, cujus in manus tantus
 devenit thesaurus. Porro & ubi ad Variolis constuen-
 tibus laborantes (quod tamen haud admodum sæpe
 contigit) accitus fuerim, non dubitavi, quanquam
 animam jam agere viderentur, ad paregorica, tuâ
 fretus autoritate, confugere; idque successu haud
 pœnitendo, imò verò stupendo. Tam multum equidem
 hâc in parte præstitisse mihi videris, ut nil superesse,
 quod vel aliorum, vel etiam Tui industriam exer-
 ceat, facile crederem, nisi nuperrimè à doctissimo Viro,
 amicoque meo integerrimo, D. Kendrickio (qui hu-
 manitatem

manitatem tuam plurimum celebrat) audivissem, te innuisse novas quasdam (quas & ad praxin ritè exercendam perutiles fore non possum non augurari, utpote à te factas) circa idem subjectum tibi occurrisset Observationes; quas nisi publico impertias, & in Tui famam, & in humanum genus injurius eris. Proinde (si quid apud te ignoti valeant preces) haud graveris, obsecro, Celeberrime Vir, eas in lucem emittere.

Sed nec hîc subsistam: Nempe ab eodem accepi, rariora quadam tibi observata fuisse circa Affectus, Hystericos dictos; qui sanè sicut doctissimorum Medicorum, ab omni memoriâ, exercuerunt, imò lassaverunt ingenia, sic (proh nimis saepe!) & medicandi traditas methodos eludunt; documentaque dant, quàm parùm tutum sit, in Philosophicis, nostræ rationi nimium fidere, nisi iis in rebus quarum certitudinem à sensuum testimonio petere valemus. Plurimum, Dignissime Vir, ulterius & à presenti sæculo, & à posteris, haud dubiè mereberis, si & quæ circa hanc materiam meditatûs es, propalare dignatus fueris. Hoc saltem à te mihi impetrare liceat, ut aequi bonique consulas, quòd, nox mei solum, sed publici etiam causâ, ignotus tibi licèt, petere non erubuerim; utque me inter innumeros eos habeas, qui tibi se quam maximè devotos profitentur,

Devotissimum

GULIELMUM COLE.

Vigorniae,
Novemb. 17. 1681.

Specula-

Speculatissimo Doctissimoq; Viro

GULIELMO COLE, M.D.

SI usque adeò Philautiæ indulgerem, Ornatissime Vir, ut eas quæ ad me nihil attinent laudes mihi arriperem, ægrè admodum me ab aliquali animi elatione continere valeam, laudatus tantopere à laudato viro, qui eruditissimis suis lucubrationibus orbi literario, mihi verò nec de facie, quod sciam, innotescit. At verò quòd me tanto, licèt immerentem, honore dignatus fueris, id demum humanitati tuæ acceptum refero; cum maximos quosque & præstantissimos viros ita natura comparaverit, ut non tantùm leviter errantibus, ut sit, aequiores sint, sed etiam in mediocrium studiis deprædicandis, datâ vel quâlibet ansâ, ingenuo suo candori morem lubentes gerant. Cujus quòd & in ipso me, & meis istis conatibus, utut tenuibus publico tamen commodo destinatis, præclarum edideris specimen, gratus agnosco.

Ea quod spectat quæ à me præstolaris, sive jam editis de *Variolis* observationibus addenda, sive etiam de *Passione Hystericâ* de novo tradenda, ita habet. Horum primum idcirco aggressus sum, ut quæ olim deficere viderentur, ex iis quæ experientia jam annosior mihi suggesserat, possim sarcire. Alterum verò ideo in me recipiendum duxi, tum

F

quoniam

quoniam *Affectus Hystericos* omnium post Febres morborum frequentissimos occurrere, tum quia emolumenti aliquid e levidensibus meis observationibus capi posse existimarem. Neque tamen diffiteor aliam quandam, præter hanc publicum juvandi spem, mihi causam subfuisse, ut otium scilicet bene locarem, & tadium brumalium noctium honestius fallerem; cum jam ingravescente ætate non amplius Congerrones foras quæram. At quicquid id fuerit quod me primum instigaverit, me non ita atque speraveram inceptis ac votis meis parem esse sentio, cum continua illa cogitationum series, quâ mens obstinatiùs desigenda est, mihi jam à multis annis ποδὰ γρῶντε nunquam non officiat, maximè verò, jam appetente Senectâ. Cum itaque tam opportunæ appulerint humanissimæ tuæ literæ, brevi Responsionis limite expediam eorum summam quæ prius fusiùs deducenda meditabar.

Sumpto itaque à *Variolis* exordio, illud prælibandum censeo, quod scilicet ea Febrium Intermittentium species quæ primum Anno 1677, uti alibi diximus, caput extulit, atque etiamnum regnat, Anno videlicet quo hæc conscribo, 1681; hæ Febres, inquam, pro more Epidemicorum omnium, iis maximè tempestatibus grassabantur, quæ cum earum indole magis faciebant, per annos istos omnes quibus vigeabant; alienâ autem tempestate appetente, iis protinus Epidemicis cedebant, quibus illa magis favebat. Exempli gratiâ, ingruente Hyeme, nunquam non *Tussi*, & *Febribus Peripneumoniacis* ab illa pendentibus locum dabant, ut & *Variolis*. Redeunte autem Vere dicta Febris postliminiò reversa est. Ita Anno 1680, postquam

quam Febris hæc per Autumnum omnia fuerat depopulata, *Variola* brumali tempore eam excipiebant, ubique locorum grassantes. Anno autem vertente, 1681 sc. Febres intermittentes denuò recrudescebant, haud usquequaque Epidemicæ, fractis jam & succisis earum viribus; unde etiam *Variolæ*, hîc illîc sparsæ, unâ cum illis subpullulabant. Æstate verò jam ingressâ *Variolæ* increbescere quotidie, tandemque ἐπιδημικώταται factæ stragem haud vulgarem edebant.

Hoc anno, sc. 1681. luce meridianâ, quod aiunt, clarius mihi constabat quod jam olim Ratio suadere videbatur, ægrum sc. lectulo noctes atque dies continuos non prius addicendum esse, quam *Variolarum* examen omne in conspectum se dederit: Etenim tum Veris, tum etiam Æstatis temperie sicciore diutius quàm post eorum, qui nunc sunt homines, memoriam invalescente (adeò ut omnis fermè ubique locorum herba exaruerit) sanguinem ferè omnis illa humiditas, quam aer alias solebat suppeditare, destituebat; ex quo *Variolas* jam grassantes major quàm pro morbi indole inflammatio accendebat, cæteraque exinde nata symptomata præter modum sæviebant. Atque hanc ob causam, si quid ego judico, *Macula Purpurea* plenam Exanthematum eruptionem haud rarò præveniebant, & quæ eas extrudebat vehementior inflammatio, debitam sanguinis crasin interturbans atque disperdens, etiam ante justam materiæ morbificæ expulsionem, præmaturam mortem accersebat. Id verò maximè factorum sævitiam promovebat, quòd jam exanthemata ob suprâ dictam causam ita facillimè confluerent, vel ipsâ aeris intemperie id mali sponte suâ procurante,

rante, quod aliàs fere solent Scioli & Medicaſtri, regimine & Cardiacis calidioribus in ipſo morbi limine inauſpicatò imperatis atque admotis. Etenim (quod diligenter animadvertendum eſt) poſt omnium vel exquisitiſſimas obſervationes, rei car- do in hoc vertitur, ut in Varioloſis ſalutis ſpes omnis in *Exanthematum paucitate* reponatur; diſcrimen in eorundem *multitudine*: & prout plura ſunt hæc, vel pauciora, aut moritur, aut vivit æger. Interea fatendum eſt, & *ſanguinis miſtum*, & *maculas purpureas*, quæ ita certò mor- tem prænunciant, quandoque accidere, vix ullo adhuc comparente Variolarum indicio, vel etiam pauciſſimis puſtulis erumpentibus; hæc verò ut Variolas denſo agmine confluentes ut plurimum comitantur, ita aliquando tam præproperè invadunt, ut ægrum ante plenam eruptionem è medio tollant, ſicut jam præmonuimus.

In proclivi eſt autem, ut mihi videtur, ratio- nem reddere quare æger plus minùſve periclitetur pro majore minorève exanthematum numero; cum enim quolibet Puſtula *Phlegmone* primò ſit, licèt ſub exiguâ mole, mox in *Apoſtoma* evadat, fieri non poteſt quin *Febris ſecundaria* à *Pure* jam in fieri pendens, magis minùſve exacerbetur, pro Puris excoquendi quantitate jam in morbi ſtatu; quod in miſſiſſimo confluentium genere, die à pri- mo morbi inſultu *undecimo*, in mediocri, *decimo quarto*, in crudiffimâ verò & ægriùs domabili ſpe- cie, *decimo ſeptimo* fieri conſuevit. Quemadmo- dum enim (quod eſt notandum) *Confluentium Va- r- olarum* genus, *Diſtinctum* quod dicitur, ratione periculi imminentis, in tantum ſuperat, quantum ab ipſâ *Peſte* ſuperatur, ita etiam ſupradictæ tres Confluen-

Confluentium species aliæ aliis præsentius discrimen adferunt. Quod insuper tam in ætate quàm sexu locum habet; cum nemini non sit notissimum, Adolescentem in ipso juventutis flore multo magis periclitari ab hoc morbo, quàm vel fœminam vel impubem. Sed hæc obiter.

Neque fanè mirabitur tam ingens discrimen à majori pustularum numero pendere, qui secum reputaverit, quòd si cujuslibet sive humeros, sive brachia, sive aliam quamlibet partem *Phlegmone* (vulgò a Boyle) fortè invaserit, idem tempore maturationis, quâ jam Pus fit, febricitabit; cum scilicet sanguis à purulentis particulis, per venas ex lege circulationis in ejus massam resorptis, incitatus, Febriculæ fomitem subministret. Quanto magis Medicus ubi primis morbi diebus agrum invisens, faciem ad instar pulveris è limaturâ acicularum undique respersam contemplabitur, mortem prædicet uno aliquo è diebus jam memoratis involaturam; idque præ indomitâ vi Febris succedaneæ, quam, pro ratione quantitatis puris ex innumeris istis apostematis in sanguinem rejecti, desævire necesse est. Quæ quidem hominis funesta ruina aliquot diebus antequam ingruat facilè prævideri potest, utut bellè se habere æger, & sibi videatur, & astantibus etiam in hujus morbi Historia minùs exercitatis.

Quocirca si non aliunde periclitetur æger (purpureis maculis & sanguinis mictu jam sepositis) quàm ex pustularum frequentia, seriò mihi perpendendum est, quibus potissimùm de causis ita densæ protruduntur, & si tutò fieri potest, iisdem omni ope coercendis incumbendum. Quod quidem rei caput est, & in quo præcipuè agro suppetias ferre

queam: cum periculosa plenum sit alae quicquid moliamur, jam constituto in hac specie morbo; nec si tandem mortem æger evaserit, id tam meæ debetur solertiæ, quàm vel insigni narium Hæmorrhagiæ, vel fortuitæ alicui quæ morbo accidebat mutationi. Profusissima autem illa crebrarum pustularum eruptio, si quid ego conjicere possum, à præcipiti nimis materiæ Variolosæ assimilatione ortum ducit; quæ quidem præcipitatio maximè videtur contingere, vel quod ægri natura, medicamento ad instar *Cardiaci*, calorem & spiritum plus satis turgeat, vel quod ipse æger, sive præmaturè se lectulo includendo, sive adhibitis Cardiacis calidioribus, aut liquore quovis spirituofo, fermentum plus debito exaltaverit; quibus omnibus modis disponitur sanguis ad excipiendas & intimius admittendas morbi impressiones, ipsaque Natura, seu furis agitata, præ exuberanti materiæ Variolosæ copia & plenitudine, omnem ferè succorum & carnum molem in exanthemata evomere fatagit.

Nullà verò magis *προφειται* promovetur immodica materiæ Variolosæ assimilatio, quàm si æger intempestivè se lecto addicat, viz. ante diem sextum à primâ invasione, vel quartum inclusivè ab eruptione, quo tempore jam omnis pustularum cohors in conspectu est, nec sunt plures expectandæ.

Et licet moderatus lecti calor etiam post elapsos dies istos Phrenesi, vigiliis, aliisque symptomatis accersendis nonnihil conferat, ea tamen ejusmodi sunt quæ à medicamentis cum judicio propinatis vinci possint: cum ingens illud vitæ periculum quod die undecimo instat, ab innumeris
istis

istis pustulis prognatum, omnem medicam opem respuat & aspernetur.

Hic itaque seriò monendum est, ægrum nullo pacto se lectulo interdium debere committere, si sibi cavere velit à nimio pustularum confluxu, nisi sexto die jam advesperascente, unde se plurimum usque refocillari sentiet: à quo tempore vix se continebit à jugi in lecto decubitu, si insignior fuerit pustularum *συνδρομή*, tum ob acriorem jam pustularum molestiam, tum quòd ab ipso sessionis habitu in animi deliquium sit propensior; quod cum sæpenumero animadverterim, in mentem mihi venit, ex communi hujus morbi lege naturam ipsam quasi digito mihi monstrasse, quo primùm morbi tempore æger lectulo continuo adjudicandus est.

Sed ut non solùm dicti Problematis veritatem adstruam, quod tanti est momenti ad minuen- dum à Variolis impendens periculum, verùm etiam ut in iisdem à carceribus, ut ita dicam, ad metam pertractandis, rationem nostram quasi manu ducam, non abs re fuerit, opinor, quoddam quasi Schema totius morbi animo depingere, & diligenter expendere quæ sit ejus natura, ac qualis methodus; quo demum ex certo sensu hominum, fidissimis observationibus utentium, non ex opinione incerto Phantasæ fundo innixâ, rem clarè dijudicare valeamus.

Imprimis itaque, ejus essentia, (quantum nos rerum essentias conjecturâ assequi valeamus) in peculiari quâdam sanguinis *inflammatione* comprehendi videtur, in quâ, Natura primis aliquot diebus id negotii habet ut particulas inflammatas præparet subigatque, quo faciliùs in corporis am-

bitum eliminantur; quo tempore, motâ seditione, & perturbato jam sanguinis statu, Febris ut accedat omnino necesse est: quinimo incensæ ac jam furentes particulæ, per omnem circulantis sanguinis ditionem tumultuantes, ventriculi ægritudines, dolores capitis lancinantes, & quæcunque alia Symptomata præcedunt expulsionem, necessario excitant, prout has vel illas partes motu agitatæ appellant. At cum jam victrix Natura rebelles particulas in corporis habitum propulsaverit, ut prius in sanguine, ita deinceps in carneâ mole id quod superest Tragœdiæ peragitur. Et sicuti Natura non aliâ quidem methodo quàm accensâ Febre materiam in sanguine peccantem novit amoliri, ita etiam non nisi facto Apostemate massam carneam à re qualibet extraneâ liberat: ut si fortè sentis aut quippiam ejusmodi carni inhæserit, partes circumjacentes mox Apostemate obsidentur, nisi id quicquid est molesti protinus extrahatur. Hæ itaque particulæ in carnibus demum stabulantes, primum *Phlegmonas* haud ita spectabiles excitant, in quibus latitant; quæ quidem augeſcentes in horas, atque efferatiores & inflammatiores redditæ, tandem in *pus* & vomicas desinunt; quo quidem tempore fieri non potest quin aliquid ex illâ Apostematum colluvie, in massam sanguinis, per venas circulari motu reducti, resorbeatur; quod si sanies ista nimîâ copiâ sanguini ingeratur, non tantum febrem accerſit, cui ægri vires planè sunt impares, sed etiam omnem ejus massam putredine, ceu veneno quodam, inquinat. Sed neque hoc mali caput est: quinetiam ab intensiore Febris calore, postremis hisce diebus à nimîâ puris vi excitato, *Ptyalismus*, qui Variolis confluentibus comes

comes indivisus esse debet, præproperè sistitur, unde ægro spiritus continuo intercluditur. Quod si dicta materia purulenta parcius sanguini infundatur, insurgens Naturæ robur secundariæ hujus Febris impetum nullo negotio reprimat, & abscessu-
lis indies magis magisque exarescentibus, æger brevi convalescit.

Si vera sit hæc & justa hujus morbi Historia, cæcus sit oportet qui non videat, omnem ejusdem in utramque partem eventum, à Curationis fundamento rectè aut secus primis in diebus jacto, pendere. Nam si calidorum, & præcipuè jugi lectuli usu, calentes hæ ac spirituosæ particulæ acuantur, necesse est ut assimilandi facultas (quæ jamdiu plus satis pollent) adhuc intendatur & augetur.

Adde quod sanguis & reliqui humores his modis excalescenti, fortiori particularum impressioni promptius cedunt, unde plures quàm res postulabat, emergunt pustulæ, & æger nullâ necessitate cogente in vitæ discrimen conjicitur. Quando oppositum huic regimen, & modicè frigidiusculum, atque aeris usus liberior, non tantum fervidarum ac ferocientium particularum vim retundit, sed etiam condensat obfirmatque humores, quo se validius spiritibus morbificis opponant, atque eorundem sustineant impetum, unde non major materæ Variolosæ copia conflatur, quàm pro genuinâ morbi indole.

Sed nec unico hoc incommodo, quod scilicet nimia materię morbificæ quantitas assimiletur, & superexaltet fermentum morbi, multatur is qui justo citius ad lectum damnatur: at ex eodem fonte sapissimè profluunt tum mictus sanguineus,
tum

tum etiam maculæ purpureæ, æstivo maximè tempore, atque in juventâ adhuc florentibus. Utraque hæc symptomata, nisi fallor ego, ortum ducunt ab æstu & furore in quem agitur sanguis à ferventibus & spirituosus particulis, à quibus exagitatus atque insigniter attenuatus, vasorum claustra diffringit, nunc in mictu sanguineo, quoties in renes irruit, nunc purpureis in maculis, quoties per arteriarum extremitates in musculos & cutem terminatas, percolatur, unde totidem quasi *sphaceli* oboriuntur iis in partibus, in quibus extravasatus sanguis coagulatur. Atque ut præcaveri facile poterant duo hæc symptomata primis morbi diebus, quibus plerumque emicant, regimine & diætâ in frigidum vergentibus, ita ubi jam actu comparuerint, pariter operam ludet qui iisdem mederi conabitur, ægrum lecto includendo & Cardiacis exhibendo, ac luderet anicula, quæ nimiam aquæ in ollâ ebullitionem, igni fomitem subministrando, sufflaminare satagat.

Sed ut verum fateamur, utut offendantur Dogmatici & hujus rei ignari, ac proinde iniqui judices, non solum malè tutum fuerit ægrum primis diebus lectulo jugiter affigi, verum enimvero est ubi æger libero aeri omnino est exponendus, si æstas scilicet fuerit, atque æger ætatis florem nondum prætergressus, aut liquoribus spirituosus assuetus, præsertim si morbus nimix computationi originem debeat: His inquam in casibus, præcipitem nimis pustularum eruptionem haud equidem arbitror satis coerceri posse, tum à lectulo abstinendo, tum etiam à Cardiacis; at sanguis etiam sine horum subsidio, spirituum præfervidorum & morbo congenerum largo penu auctus, magno cum impetu

ut

ut explodatur quasi, necesse habet; atque insuper tanta humorum congeries in exanthemata facisset, ut præ nimiam puris copiam in sanguinem regurgitantis sub fine morbi, æger quasi obrutus, fato omnino succumbat.

Quamvis haud rarò fermentum immodicè exaltatum tantam colluviei Variolosæ vim conficiat, ut æger incipiente adhuc morbo è medio tollatur; cum scilicet materia morbum committens, tum præ nimiam sui copiam, tum præ motu inordinato ac confuso in sanguinis massâ excitato, se nequit extricare & foras educere, cujus loco mictus sanguineus & purpureæ maculæ tragœdiæ catastrophe fiunt. Quod etiam & in Morbillis, & in Febre, Scarlatinâ dictâ, sæpiusculè occurrit, ubi scilicet intempestiva opera in iisdem ad eruptionem vehementius sollicitandis infelicitè collocatur.

Neque sanguinis missio, quantum mihi videtur, licet maturè celebrata, ita efficaciter præproperam materiæ Variolosæ assimilationem cohibere valet, ac sanguinis contemperatio ab aere intro-misso, maximè si statim ab emissio sanguine æger lectulo committatur, & cardiacis calidioribus mactetur; his etenim modis, sanguis propensior redditur excipiendis adventitii caloris impressionibus, quàm ante venæ sectionem fuerat. Et sanctè assero, insignissimum ferè omnium, quos mihi unquam videre contigit, è Confluentium genere morbum, & qui ægram undecimo die jugulavit, juvenulæ supervenisse, ubi primum à Rheumatismo usitatâ illâ methodo copiosæ & iteratæ venæsectionis fuerat liberata. Atque hinc mihi primum innotuit, Phlebotomiam non perinde atque ego prius arbitrabar Variolis intra justos limites

tes coercendis conducere: Tametsi sæpenumerò observaverim, reiteratam catharsin sanguine nondum inquinato, subsequentes Variolas laudabiles & distinctas ut plurimum reddidisse.

Neque verò me fallit permulta esse quæ contra sententiam hanc nostram, quæ ægrum interdum lecto eximimus, possint objici; eaque haud exigui, tum apud hominum vulgus momenti, tum etiam apud minùs hâc in palæstrâ exercitatos: quos Judices appellare solet vulgus medicorum, ut eorum autoritate malè fundata theoremata statuminent, utpote quæ magis, & quasi ad amussim horum captui quadrent, quàm quæ ab ingeniis penetrantioribus maturè sunt excogitata; unde sequitur ut cum pars hominum longè maxima exteriori tantum rerum cortici contemplando apta nata sit, paucissimi autem veritati in profundo latitanti inde extrahendæ pares sint, Scioli isti τῶν πολλῶν suffragio adjuti primas faciliè ferant, hi autem perspicaciores calumniantium maledicentiâ excipiantur, Πολλοὶ γὰρ ναρθηκοφόροι, παῦροι δὲ τε Βάκχοι. Qui tamen æquo id animo ferunt, veritate freti, & saniorum, paucorum licèt, consensu. Primò itaque objicietur, quòd lecto abesse primis morbi diebus pustularum eruptioni officiet, & ex consequenti ægritudinem, aliaque symptomata ab impeditâ eruptione pendentia, in longum ducet. Hoc verum esse minimè nego, cum experientia fere quotidiana ei suffragetur. Quærendum est autem, ubi gravius periculum, vel in sufflaminandâ paulisper materiâ Variolosâ, atque eâ de causâ ægritudinem à non eruptione pendentem aliquantisper protrahendo; vel ex alterâ parte nimis urgendo morbi fermentum, & tam insignem materiæ

Vario-

Variolosæ quantitatem assimilando, ut æger ad Orci fauces sistatur à Febre secundâ, die morbi undecimo. Si rem rectè expendamus, liquebit, opinor, paucissimos ideo fato defunctos, quod exanthemata ferius ocius non efflorescerent, nisi fortè ex iis aliquot, quorum sanguis præ nimia excoactione, motu inordinato, quasi æstro quodam, percitus, materiæ morbificæ leniter excernendæ otium non concedebat; quod à meis partibus militat, non pugnat mecum. Neque enim extimescendum est, quin, si nihil prorsus agamus, materia Variolosa (utut primis hisce diebus hinc illinc transvolans, quamcunque occupaverit partem, fatiget, unde vehementiora illa symptomata, vomitiones enormes, dolores variis in partibus, &c. enascuntur) tandem tamen à victrice natura debellabitur, & in corporis habitum extrudetur; præsertim cum ægri alvus hucusque ut plurimum adstricta, pustularum eruptionem, feram licèt, certam tamen fore spondeat. Ast è contrario quot quantique letho patent aditus, quoties pustulæ intempestivè & nimio opere exiguntur? Longum foret omnes percurrere: præcipuos jam indigitavimus. Sunt autem hi, 1. Nimiùm auctus exanthematum numerus, cui ex æquo respondet Febris ultimis diebus succedentis majus minusve discrimen. 2. Mictus sanguineus & maculæ purpureæ, quorum utrumque ab extravasato sanguine oritur, qui plus justo attenuatus & quasi præ æstu ferociens, disruptis vasorum repagulis, qua data porta ruit. 3. Ut suprà dictum est, debitæ eruptionis suppressio totalis, à nimis sedulo in præcipitandâ eruptione conamine; quo non magis scopus medico propositus attingi-

tingitur, quàm si quis id agens ut densa hominum turba spatiosis adibus inclusa, seriatim & servato ordine indè exiret, machinâ chartaceâ pyrio pulvere refertâ ac in medio displosâ usque adeò omnes percelleret, ut singulis ad portam omni ope contendentibus, proindeque constipato agmine in ejus faucibus hærente, exitus universis, quasi cuneo facto, præcluderetur.

Jam si quis roget, quorsum debita materiæ Variolosæ separatio non perinde primis hisce diebus promoveri possit, si æger moderato lectuli calore foveatur, ac si ab eodem arceatur; sciscitabor ego ex adverso, an non testetur experientia quemlibet lecto inclusum tempore brumali, stragulis modicè contactum, foco non accenso, magis percalefcere, quàm si idem probè vestitus in eodem cubiculo extra lectum versetur. Quod si de differentiâ notabili satis constet, tunc erit quærendum quænam ex his methodis magis apta sit ad reprimendam exuberantem fermenti Variolosi agitationem; ad quammetam, si quid nostra mediocritas judicando valet, à Medico, incipiente morbo, præcipuè collimandum est; & prout ab eâdem plus minusve is aberraverit, ita cum malis bonisve agri rebus medicinam fecerit.

Incautionibus id verò præsertim hac in re imposuit, quòd sc. animadverterint ægrum suapte sponte in sudores proclivem, qui cum jugiter manarent, quoties lecto contineretur æger, æstus febriles haud parum minuebant, secus ac in iis qui non sudabant. Primum autem perpendamus quam ob causam Febri coercendæ ita impensam navemus operam, quum sit illa solennis naturæ machina, quâ, tum in præparandâ, tum in eliminandâ materiâ

teriâ quâvis inimicâ in sanguine latenti, præcipuè utitur. Quis autem non videt quòd dum ita sedulò sudorem provocemus ad mitigandam Febrem, eâdem operâ, ceu fructum præcoccem, humorem crudum & inconcoctum extrudentes, atque iis ipsis sudoribus immaniori postmodum Febri ansam præbeamus; cum hoc modo serum sanguinis (quod tum ipse sanguis, tum etiam recens natæ fervidæ istæ & Variolosæ particulæ diluuntur) foràs propellitur; his interim particulis vires sumentibus & ferociam, eo quòd jam liberæ sint à colluvie ferrosâ, quam sudores exhausserant. Verbo dicam, Febris aliorumque symptomatum alleviatio à provocato sudore, & pustulis exinde præmaturè exactis, quam plurimis malè cessit, qui eam ob causam, vitam cum morte undecimo die commutarunt.

Observandum est autem, me ægro primis morbi diebus lecto interdicerè ex hypothese tantum Variolarum è Confluentium genere subsecutarum: Namque Distinctum genus quod attinet, modò certò prævideri possit, ut nulla ægro imperat necessitas se in lecto jugiter continere, ita illum ab eodem nullus abigo; cum exanthematum paucitas, sive hanc, sive illam viam incedentem in tuto collocet.

Nihilominus non usque adeò mihi assentor, ut ea quæ jam tradidi, ex authoritate judicii mei (quod scio quàm sit exiguum) credenda autumem. Et profectò, ita parum firmas, & nullius ferè ponderis hominum quorumcunque opiniones semper duxi, ut proprias etiam ubique pro suspectis habuerim, quoties cum aliorum sententiis pugnant: quod & hîc etiam mihi usu veniret, nisi Phænomena
practica

practica quasi uno ore rationis iudicio suffragarentur. Seclusis enim practicis Observationibus, id quod vel mihi, vel alii cuilibet pro ratione habetur, nihil fortasse erit aliud quam rationis umbra aut phantasma, hoc est mera opinio. Et quoties inter homines fuerim, certior indè redeo, quam sit periculosum, vel acutissimo ingenio præditis, cerebrum in qualibet sive Arte sive Scientiâ indagandâ agitari perpetim & quasi concalefieri, nisi factum ipsum veri ac falsi iudicem ac sequestrum constituent; quodque istiusmodi magni Opinatores, ut cum Cicerone loquar, in controversiis purè speculativis, gradibus vel spatiis infinitis, quantum cuiquam possit innotescere, à veritatis scopo aberrant. Cum qui ad illa tantum applicuerit animum quæ Praxis certò determinare queat, si quid fortè fuerit hallucinatus, nullo negotio ab errore liberabitur, ad hanc ceu ad Lydium lapidem probatis, quas animo conceperat, rerum Ideis. Nam in hoc nostro negotio, annon mihi licet observare à quo maxime regimine adhibito, mitius aut sævius Variolarum genus producat, atque adeò conformem rei evidentie sententiam animo procudere? Quod si alii idem fecerint, satis habeo. Iniquissimum est autem, cum ne semel quidem per omnem vitam fuerint experti quantum ægro prosit noceatve jam sæpè memorata è lecto interdium immunitas, me tanquam falsarium conviciis proscindere. Quòd si jam olim vera, licet inopinabilia, sentientes calumniandi libido obtinisset, nemo quicquam tentasset quo invento homines juvari possint. Et sanè quorsum ego has mihi facerem molestias, nisi repetita sæpe & ferè quotidiana experientia, hanc

hanc methodum vulgari istâ longè tutiorem esse, in-
clamaret? Non sum usque adeò delirus atque
inops mentis, ut famam mihi quæram, ab exagi-
tatâ atque explosâ eorum opinione, qui, si plau-
sum venarer, omni obsequio mihi ambiendi erant;
neq; malitiæ tam deploratæ cuiquam videri possim,
ut hominibus, etiam seculis aliquam multis post
mea fata nascituris, ex meâ, si quæ erit illa, au-
thoritate infidias struam, & vel mortuus, quod
horreo referens, perinde ac vivus, illos occidam.
Utut sit, hâc ego methodo meos ipsius liberos,
sanguine & propinquitate conjunctissimos quos-
que, & quotquot se mihi liberè permiserunt om-
nino curavi. Si quid deliquerim, in eo à me er-
ratum est, quòd obstinata contra-sentientium
pertinaciâ, ne durus ac præfractus haberer, ali-
quoties cessi, atque hâc de re eorum fidem appello
quibus maximè familiaribus usus sum. Sed hoc
ad infelicitatis meæ cumulum accessit, quòd
aliquoties, etiam ubi astantes, ea quæ suaferam
omnia per integrum morbi cursum fuerant asper-
nati, ægri tamen fatum (etiamsi à calore quem
promovebant amici & curatrices, me ad ravim
usque reclamante, extincti) mihi crimini daba-
tur. Quâ de causâ, accedente insuperabili τῶν πολ-
λῶν præjudicio, benè mecum agi putarem, si nun-
quam deinceps ad Variolis laborantes accerse-
rer.

Haud equidem inficias eo, Variolas, quocunque
demum modo tractentur, nonnunquam tamen in-
signiter confluxuras, unde etiam nonnunquam vacant
periculo, quicquid suppetiarum afferatur; id au-
tem assero (quod mihi satis esse debet) diuturnâ
atque iteratâ sæpè sapius experienciâ innixus,
G
eum

eum in longè minori discrimine versari, qui à primo morbi insultu lecto interdium, & carnibus omnino abstinuit, nec nisi potum tenuiorem sibi indulfit, quàm qui statim lecto adjudicatus, medicamenta etiam Cardiaca assumpsit. Hæc enim methodus, quod suprà etiam innuimus, ut plurimum densam nimis exanthematum fegetem cohibebit, & ex consequenti etiam immodicam Febris secundariæ effervescentiam, quæ non solum suo Marte perimit, sed etiam salivam (de quâ in hujus Morbi Historia fusè egimus) præproperè incrassando, agro perniciem ultimis morbi diebus minitatur. Quid quod hoc pacto tum sanguinis miæctus, tum maculæ purpureæ præcaveri possint; quæ duo symptomata primis morbi diebus invadunt, idque persæpe nullo adhuc manifesto eruptionis indicio: quod etiam in Morbillis, Scarlatinâ Febre, atque Acutis aliis ab intensiore inflammationis gradu ortis, fieri assolet. Mitto jam jucundissimum istud refrigerium quo se ager perfundi animadvertit ab aeris appulsu liberiore, quoties à lecto calente dimittitur; quod etiam singuli, quibus id per me licuit (maximas agentes gratias, quasi vitâ & spiritu receptis, hâc aurâ postliminio vescerentur) pleno ore agnoverunt.

Unde mihi subiit cogitare, quanto sæpius fucum nobis facit illa, quam talem esse opinamur, ratio, quàm sensus iste certissimo nobis cognitus; quodque in morborum curatione, plus dandum est ægrorum appetitionibus & desideriis impensioribus (modò perquam enormia non fuerint, & quæ vitam ipso facto extinguant) quàm magis dubiis ac fallacibus Medicæ Artis regulis. Ex-
empli

empli gratiâ. Febre ardente laborans, tenuioris potûs refrigerium liberaliori manu concessum iri vehementer efflagitat; Artis jam Theoremata Hypothesi alicui innixa, quæ sibi alium scopum proponit, quocum pugnat liquoris frigentis indulgentia, appetitui adversantur, & hujus loco medicamentum Cardiacum imperant. Idem æger alimenti omne genus, dempto potu tenui, maximopere fastidit; hîc Ars, maximè illa quam profitentur Curatrices & Amici adstantes, omnino comedendum esse acriter contendit. Alter post diuturnum ab eâdem causâ languorem, absurdi aliquid, & quod fortè nocere posse videatur, obnixè petit; Ars iterum molesta se opponit, & mortem intentat morem non gerenti; nisi forte ipse Artifex sanum illum prudentissimi Hippocratis Aphorismum probè concoxerit, *Cibus & Potus paulo deterior, suavior tamen, melioribus quidem, sed insuavioribus* (hoc est minus gratis) *est anteponendus*. In his omnibus naturæ, ut videtur, aberrationibus, quilibet in Praxi medicâ vel mediocriter versatus, modò animum diligenter adverterit, facile concedet ægros haud paucos, ubi primum spreto Medici dictamine, Genio suo obsecundaverint, se melius habuisse. Neque hoc sanè mirabitur, qui secum reputaverit, sapientissimum rerum omnium Conditorem Statoremque universa tam exquisito ordine absolvisse, ut sicuti omnia naturæ mala ad concinnandam totius operis harmoniam egregiè conspirent, ita eorum singula divino quodam artificio, propriæ essentiæ quasi intertexto, donantur, quo subiectum eadem mala à se amoliat; quod in morborum quàm plurimum Acutorum exitu naturali satis cernitur, (*Acutos dico,*

dico, qui ut plurimum Deum habent Authorem, sicut *Chronici* ipsos nos) uti etiam in propensionibus istis quæ tales comitantur morbos, & ad agrum ab illâ perniciæ liberandum viam struunt, quam Ars adfert, quoties in fatuos cadit. Atque in hoc sanè bene cum hominibus agitur; quorum genus universum aliter se perquam malè habuisset, tum cum Ars medica intra breves *Hellados* cancellos tota staret; quæ quidem eam ferè ad terrarum orbem proportionem habet, quam habet ignobilis aliqua Villa ad nostram hanc *Britanniam*. Et quid vel impræsentiarum de tot tantarum regionum incolis fiet, cum omnis *Asia*, *Africa* omnis, atque omnis etiam *America* (demptis aliquot nuperis *Coloniis* haud ita populosis,) atque insuper magna *Europa* pars, Arte medicâ prorsus destituantur? Attamen ut eleganter *Comicus*, viros rationis ac virtutum usu præstantes, ab eorum grege, qui formam humanam vitâ ad instâr brutorum ἀλόγων actâ conspurcant, distinguens, "Ὡς χαρίεν, inquit, ἐς' ἀνδρωπῶ, ἀν' ἀνδρωπῶ ἦ· ita etiam Ars medica, si revera Ars fuerit, & non solum nomine tenus, maximus est donorum omnium quæ hanc vitam respiciunt, tantoque cæteris omnibus præferendum, quanto ipsa vita iis quibus in illâ gaudemus, præcellit.

Sed ut ad rem redeam: Quantumcunque conducit plerumque ægro ut primis morbi diebus lecto non addicatur, est tamen (quod observandum) ubi etiam ante eruptionem omninò addici debeat. Exempli gratiâ, *Infans* de symptomatis Dentitionem comitantibus jam securus, derepente *Spasmo* corripitur: in hoc casu cogitandum est mihi Convulsionem istam fortassis à naturæ conatu quo

quo *Variolas*, *Scarlatinam Febrem*, aut *Morbillos* in corporis habitum protrudere fatagit, pendere, licet hucusque lateant sub cutis tegmine. Ut itaque tam periculoso symptomati eamus obviam, *Emplastro Epispastico* nuchæ mox applicito, lecto quamprimum committendus est; exhibito insuper medicamine aliquo *Cardiaco*, cui etiam *Paregorici* pauxillum est admiscendum, quo & potentiùs morbi causam eliminet, atque etiam tumultum à quo oritur Paroxysmus consopiat: Verbi gratiâ, puero trienni, gutta v. *Laudani liquidi in Aquæ Epidemicæ cochleari uno* (aut quid simile) sunt propinandæ. Et profecto suspicor admodum, nè dicam certus sum, millenos aliquot infantes, & nonnullos etiam ætate provectiores, idcirco letho fuisse datos, quod non satis animadverterint Medici hujuscemodi Convulsiones nihil aliud fuisse quàm morborum jam dictorum prænuncios: cum enim Præctici paulo incautiores, paroxysmos hosce revera symptomaticos pro affectibus Essentialibus habeant, Enematis sæpe repetitis & aliis evacuationibus eos aggressi, Variolarum eruptioni officiant, ac proinde permanentiores etiam reddunt paroxysmos istos, quos tanto molimine opprimere student, quique aliàs, ubi primùm pustulæ eruperint, suâ sponte certe certius evanescerent. Hic autem, fausto lætoque omine (quod alibi diximus) Variolæ, quæ cum spasmo teneriores pueros invadunt, rarò insigniter confluunt, unde ager longè tutiùs lecto conceditur primis hisce diebus. Licet observaverim Variolas, quoties *affectus Comatosos* à tergo insequuntur, admodum confluere; quo in casu ipsemet Vesicatorium, & Paregoricum, quale suprà descripsi, potiùs adhiberem, quam

quàm ut ægro jugem lecti usum ante eruptionem permitterem. Quinimò animadverti ejusmodi *Convulsiones* quandoque (oppidò tamen rarò) *Intermittentium Februm paroxysmos* præcedere; *Affectus* verò *Comatosos* cum dictis paroxysmis unà invadentes & non nisi cum iisdem terminantes, tam in infantibus quàm adultis persæpe vidi, quorum similiter nulla in curatione ratio habenda est, sola autem Febris, utpote morbus primarius & essentialis, omni ope est expugnanda. Si enim Comatosis hisce Affectibus Febrem comitantibus curandis præcipuè incumberem, ac proinde Venæsectione, Catharsi, atque Enematis repetitis, sopori vincendo operam navarem, Febrem inde magis accenderem, & ex consequenti eò usque augerem Coma (quod mihi erat tollendum) ut æger tandem ab eo æternum consopiretur; quando si in Febre debellandâ totis viribus contendam, symptomata omnia ab eâdem pendentia nullo negotio unà faceissent. Quod seriò notari velim, cum in hac re tam crebrò tamque fataliter errari soleat. De hoc verò alio in loco fusiùs dixi.

Aliquando etiam (quod proximè tradam) quantumlibet ægro conferat ut lecto interdium abfistat, nihilominus non potest id solatii eidem indulgeri, *agritudine* sc. *vehementiori*, *intensiore Febre*, *Vomitu enormi*, *Vertigine*, *Artuum dolore* quasi Rheumatismo laboret, & similibus contraindicantibus: quæ quidem symptomata omnia faviora si fuerint, maxime in sanguineis & ætate florentibus, ingentem materiæ Variolosæ copiam intus natam, & discrimen haud vulgare, à pustulis exitum certatim quærentibus ac mox valde confluxuris, præfagiunt. Cum itaque frænum fermento
ita

ita exorbitanti omni ope injiciendum sit, attamen hinc quidem illud continuo lectuli calore adjutum ferociet magis, illinc verò præ nimia ægritudine eodem abstinere nequeat ægrotans, nisi suppetias afferamus; has ob causas omnino necesse erit, rebus sic stantibus, *sanguinem* primum è brachii venis educere, & post aliquot horas *Emeticum* eradicatorium *ex Infusione Croci Metallorum* exhibere, quod non solum materiam, à qua oritur ægritudo ista insolentior, foras propellit, sed etiam ægrum ita refocillat, ut jam quasi sanus lectulo abesse queat. Neque huic soli methòdo innitendum est ad infringendas fermenti vires, sed quo magis æger in tuto collocari possit, præter evacuationes jam memoratas percommodum erit *Vitrioli Spiritum* potui tenuiori, quoties eum haurit, liberaliùs immiscere, etiam usque ad plenam pustularum eruptionem. Non obstantibus tamen hisce evacuationibus, tum etiam usu potùs refrigerantis, æger nihilominus non nisi nocturno tempore lectulo permittendus est, si quidem fieri potest, quoniam hæc universa longè minùs ad inhibendam præproperam materiæ Variolosæ assimilationem faciunt, quàm una sanguinis contemperatio à novo aere per pulmones subinde reciprocatò: quæ quidem sola mirum in modum ægritudinem symptomatìcam, de quâ suprâ, sublevat confestim, quod à me non uno experimento comprobatum est. Hæc autem methodus paulo insolentior non nisi in ætate florentibus, quorum quidem sanguis sive à Venere, sive à Baccho incaluit, atque in aliis (Infantes tenellulos semper excipio) quos unà cum Variolis vehementiora atque enormia ista symptomata jam dicta adoriuntur, necessario requiritur.

Ubi sanguis non usque adeo accenditur, neque ita urget symptomatum violentia, uti materiæ Variolosæ præmaturè assimilandæ longè minor est suspicio, ita ex consequenti & Evacuaciones præmemoratae, & Vitrioli Spiritus omitti possunt.

Longior in his fui, quia sat scio Curationis exitum sive lætum, sive funestum, ab eâ potissimum, si non in solidum, ratione pendere, qua æger primis morbi diebus tractatur. Jam verò omni pustularum acie quasi in campumeductâ (quod *die* ab invasione *sexto*, quarto autem inclusivè ab eruptione primâ, fieri jam diximus) haud amplius interrumpendus est ægro lecti usus per reliquum morbi decursum: qui quidem ut ante hunc diem concedi non debeat, ita ut diutius differatur, vix patitur agri status, modò confluentibus Variolis laboret. Hoc autem est genus (quod notari velim) de quo hætenus verba fecimus. Quæ enim & pauca & distincta emergunt Exanthemata, parum habent momenti sive in hanc, sive in alteram partem, si vel mediocriter in arte valeat is qui medetur. Quanquam etiam in genere hoc, utut suopte ingenio omni periculo vacet, haud pauci (quod serio dolendum est) Libitinæ cesserint, quoties sc. malo suo fato in eos inciderint, qui in promovendo cal re spem omnem ponentes, cum morbo ad jugandum ægrum, licet inscii, conspirabant.

Tempore ab hoc Pustulæ augescere & corporis superficiem undique concalescere incipiunt, at caput imprimis, unde æger, nisi fuerit infans, ad somnum difficilior est, & inquietudine vexatur: Quod proximo loco in hoc morbo diligenter expendendum esse arbitror; prout enim sedatio

tior fuerit sanguis, ita debitum augmentum & magnitudinem acquirant pustulæ, atque ex adverso, pro ratione orgasmi quo tumultuatur dictus sanguis, pustulæ marcescent, intercepto ulteriori progressu, unde non solum peccantis materiæ eliminatio sufflamatur, sed insuper singularum phlegmonum œconomia & genuina crasis interturbatur; indeque vel non omnino debito tempore ad separationem pertingunt, vel ichor demum fit puris vice, & loco flavi liquoris favum colore referentis, nigricans aliquis humor, vel succus alius nonnaturalis, & à genuinis Variolarum pustulis alienus, egeritur. Quapropter Medicamenta *Paregorica* æquè indicari in Variolis Confluentibus mihi videntur, ac indicatur quodvis remedium in quovis morbo; cum hæc quasi *Specificæ* sint, perinde ac Cortex Peruvianus in Febris intercurrentibus: quamvis haud ignorem *Paregorica* non virtute aliquâ præcisè specificâ operari, sed isti solum Indicationi respondendo, quæ sanguini & spiritibus consopendis & in ordinem redigendis operam damus. Atque hic quidem sanguinis & spirituum motus inordinatio (Variolarum Confluentium in adultis comes individuus) Anodynorum usum præ cæteris deposcit; necdum ei satis innotescit hujusce morbi Genius, qui ista Vigiliis tantum deberi existimat. Sicuti enim fieri quandoque potest, ut etiam non dormiens bene compositis ac sedatis fruatur spiritibus, (quod ab assumpto Laudano persæpe accidit) ita etiam nonnunquam fit, ut spiritus vehementius agitati laudabili pustularum eruptioni officiant, etiam ubi æger multum dormiat, quod observatione dignum.

Ut

Ut de genere Anodynorum jam loquar. Tametsi ego à multis annis *Laudanum liquidum* satis auspiciò exhibuerim, quoties huic Indicationi satisfaciendum erat, nihilominus *Syrupum de Meconio* ipse præferendum censeo; licet enim utrumque ad eundem scopum dirigatur, tamen *Laudanum* paulò magis calefacere mihi videtur, *Syrupus* autem minùs. Dosin quod spectat *Syrupi*, ea non solum ægri ætati est adaptanda, sed & symptomatum gradui, & quæ homini, qui sedatos habet spiritus & probè compositos, nimia fortè erit, alteri cujus spiritus ferociunt magis, vix sufficiet. Exempli gratiâ, ponamus in genere sex Drachmas plerisque convenire; jam in Variolosis, quoties id remedii indicatur, vix intra *Unciam*, si quid præstare velimus, est subsistendum; quæ quidem quantitas singulis vicibus morbo decurrente imperanda est. De adultis agimus impræsentiarum, etenim si infantibus propinetur, dosis proportionè ætatis erit minuenda. Et sane Pægorica non perinde indicantur in infantibus Variolosis, ac in adultioribus, cum illi in somnos perdurante morbo proniores sint. Quamvis & in his quoties à morbo periclitantur magis, à Pægorico abstinere multum extimescerem. At, quod dicere animus mihi erat, difficile est admodum Pægoricorum dosin, quocunque in casu ista indicantur, certò determinare. Etenim si in quocunque *Spirituum motu inordinatiori*, siue in vomitu enormi & alvi fluxu, siue etiam in dolore atrociori (in quibus affectibus tribus præsertim usum pægoricorum indicari alibi docui) eam methodo sunt exhibenda, ut si prima dosis metam non attingat, alia atq; alia debito tempore assumatur,

tur, donec tandem medicamentum Medici votis responderit, non tam ad ingestam Anodynæ quantitatem, quàm ad affectum quod in agro producendum erat, respectu habito, quod ubi primum successerit, nec citius, à Paregorici usu ita copioso ac frequenti cessandum est: interposito tamen semper inter singulas doses spatium aliquo, ut pernoscere valeamus utrum dosis ultima, id quod quærimus præstiterit, antequam nova ingeratur. At ubi semel finem propositum obtinuerimus, dosis Anodynæ in morbi progressu exhibendi, jam minor pro re nata definienda erit.

Exempla haud pauca in promptu mihi sunt, quibus eis quæ hætenus tradidi fidem adstruam, at unicum impræsentiarum adducam. Aprilis 13. Anno 1681. Quædam è nostrâ viciniâ, nomine *Crosse*, ad me accedens atque flens obnixè, petiit ut filium ejus decennem adirem, qui à die quarto malè habens, Variolis, ut ipsa metuebat, jam laborabat. Ego à podagrâ, quæ me tunc temporis excruciebat, detentus, Pharmacopolam, quo uti soleo, rogavi ut agrum inviseret, ac mihi de ejus statu referret: rediens ille mihi narravit pueri matrem è nescio cujus mulierculæ consilio, pulverem *Comitissæ* & alia calidiora remedia filio propinasse; quin & stragula adjecerat matris indulgentia, sub quibus quasi defossus latebat æger, ut horum pondere sudores (ad quos ceu ad sacram anchoram in hoc morbo fœminæ confugiunt) exprimeret; ad hæc magnam *Posseti* calentis vim, floribus *Calendulæ* & cornu *Cervi* incoctis, agro infuderat; unde adaucto Febris calore, tantam spiritibus confusionem induxerat, ut præter modum deliraret æger, totis adstantium viribus vix lectulo

lectulo affixus, ac incondita quædam, furentium ad instar, submurmurans. Nondum tamen in lucem prodibant exanthemata, vel saltem obscure, sed denso agmine cutim impetebant; inhibita planè eruptione ab hac methodo violentiore, quæ ad eam sollicitandam destinabatur. Jubeo ut è lecto eximatur quantò ocyùs, neque eundem nisi noctu ingrediatur ante elapsum *sextum diem*: dein ut syrupi de Meconio unciam dimidiam statim sumat, quo ne hilum proficiente post horæ spatium eandem dosin repeto, at nullo cum fructu; quippe quòd sanguis tam immani furebat orgasmo, ut non nisi unciis duabus cum dimidia (spatio tamen inter singulas semiuncias interjecto, quo liqueret quid postrema dosis præstiterat) introassumptis frænari posset; quo facto, unciam dimidiam tantum singulis noctibus hauriendam præscripsi usque ad finem morbi: quæ quidem illam spirituum requiem, quam crebrior exhibitio paraverat, tueri jam partam valebat. Undè etiam convaluit æger.

Hic minimè reticendum est, quòd in quantacunque demum dosi & quantumlibet repetita exhibeatur primis hujus morbi diebus Narcoticum, modò sanguinis æstus atque enormis spirituum agitatio magnopere ferociant, vix scopum attingere poterit id, nisi æger è lectulo eximatur: Calor enim lecti calorem morbi ulteriùs augescit atque incendit; proindeque vim ita magnam Narcotici exhibere necesse erit, cui fortean Natura impar fuerit: Quod etiam usu venit, etsi haud tanto vitæ discrimine, quando Cortex Indicus exhibetur in Febre Intermittente, agro per ejus usum in lecto se continente. Et hoc, ni fallor, in causâ fuit

fuit quod curatio hujusce Febris nonnunquam protelata fuerit, quæ aliàs citiùs absoluta esset, & quandoque etiam si Febris Remittens tantummodo, & non interstincta erat, eadem adeò intendebatur, ut mortem ipsam æger haud effugerit.

Missis autem casibus extraordinariis, in quibus nullo non morbi tempore indicari potest hoc remedium, ego istâ primùm nocte exhibendum suaserim quâ lecto jam in totum addicitur, *sextâ* nempe à prima invasione; à quo tempore usque ad *diem decimum septimum* omni vesperi est propinandum, vel saltem donec æger *ἔω βέλων*, quod aiunt, fuerit constitutus. Sexto enim die caro Phlogosi quasi corripitur, unde caput ab humoribus exinde concalefactis turbari incipit & vacillare.

Curandum est autem sedulò, ut Anodynum temporius sumatur hîc, quàm in aliis morbis; quoniam quidam caloris & inquietudinis quasi paroxysmus Variolosos sub vesperam semper affligit; & quandoque accidit quod, nisi maturius exhibeatur sub ultimis morbi diebus, æger, derepente paulò hebetior factus, mox incalescat, post de ægritudine queratur, quæ brevi in ipsâ morte terminatur; attonitis haud parum amicis, qui paulo antè magnam de agro, ceu convalituro, spem foverant. Cui tanto malo occurri fortean poterat Anodyno confestim ingesto. His itaque diebus, *undecimo* verò præ cæteris, Paregoricum temporius propinandum impero, etiam horâ quintâ sextâve pomeridianâ, utque in promptu sit, si quando fortè ægritudo ex improvîso invaserit. Quinimo persuasissimus sum nonnullos ex mihi notis ideò fato functos, quod dicto medicamento, re jam postulante, destituerentur; cujus ope, si adfuisset, adhuc inter vivos
numera-

numerari potuissent. Atque hoc in loco maxime, si in quo unquam alio, *Occasio præceps est.*

Quapropter cum tam ingens discrimen impendeat, si Narcoticum vel sat citò non fuerit propinatum, vel si è diverso ita præmaturè, ut ejusdem vis paregorica & spirituum sedatrix prius exoleverit, quàm illud repetendum veniat; idcirco cum res in lubrico sit, tutissimum omnino est Anodynum statis horis tam manè quàm ferò exhibere, ultimis sc. & periculosissimis morbi diebus. Neque hoc tempore syrupi dicti uncia semper sufficit, cum ea quantitas nihil magis præstet in intensiori sanguinis inflammatione & spirituum animalium exorbitantiâ insigniore, quàm uncia dimidia in morbo mitiore. Quinimo iterata experientia me edocuit, *Sesquiunciam* in juvenibus & sanguineo temperamento præditis pro singulâ dosi, violentiæ symptomatum, quæ tunc ingruunt, & in quibus præcavendis toti sumus, frangendæ parem tantum esse; quodque hæc ipsa dosi in talibus subjectis, atque iis temporibus, manè & ferò, non tutò tantum, sed cum magno etiam ægrorum commodo, repeti possit, donec illi convaluerint.

Neque verò hoc reticebo, quòd in ultimis diebus Variolarum egregiè confluentium quandoque necesse habui etiam ter in spatio diei naturalis, i. e. Octavâ quâque horâ, Narcoticum exhibere; quando scilicet vel ob violentum spirituum orgasmum, vel ob eorundem confusionem ægritudinem aliqualem inducentem, longiora ab usu ejus intervalla haud concederentur. Hoc autem notandum, quòd si tam frequens Diacodii exhibitio ægro nausæam creet (quod in dictis diebus sæpe accidit) hoc in casu *Laudanum liquidum* propinan-

propinandum; cujus gutt. xvj. idem valent, ac 3 j. syr. de Meconio, nempe si eodem modo præparetur quem in *Libro de Morbis Acutis* & in *Cap. de Dysenteria* ibidem descripsimus.

Objicient, fat scio, illi quibus hæc minùs placent, materiam peccantem à Narcotico toties & in tam largâ dosi repetito, fixam iri, & Ptyalifmum retundi. Quibus respondeo, omnino fatendum esse Salivationem aliquatenus imminui, nunquam tamen ita penitus cessare, ut non longissimis ab assumpto Anodyno intervallis, atque ejus vi jam fatiscente, nonnihil recrudescat, imò verò gemino hoc commodo stipetur. Primò quòd æger, viribus à Narcotico instauratis, pituitam validius expectorare valeat. Dein quod Saliva quæ excreatur, licet parciore sit, rectius tamen excocta est, quàm si Anodynum non fuerit exhibitum. Proximo loco, Ptyalismi defectus hic partialis plusquam compensatur faciei manuumque tumore, qui ex repetito Paregorici usu & certior est & major in iis diebus quibus hæ partes solent intumescere: facies sc. ab octavo die usque ad undecimum, (quo tempore ferè incipit subsidere) manus verò ab undecimo, usque dum pustulæ eas obsidentes maturerint. Atque fidenter assero, neminem in hoc morbo probè versatum posse negare utriuslibet horum tumorum absentiam, quo tempore se debent ostendere, pejoris esse ominis, quàm Ptyalifmum interceptum. Me quod attinet, longè tutius esse autumo Ptyalismi compescendi discrimen subire, quàm à Narcotico abstinere: quod ita impensè morbus hic efflagitat, ut in eo rudis sit oportet & parum observationi deditus, qui ægros suos subsidio tanto defraudat.

Non

Non verò ita capienda sunt quæ hæcenus differui, ac si ego quotidianum Diacodii usum, vel eâ quæ convenit dosi, in tenellulis Infantibus qui Variolis Confluentibus laborant, suaderem, nisi morbus periculum grave intentat, idque duabus de causis; primò quia usque adeò non calent Infantes, atque illi quorum vitæ fax plenius accensa jam luculentius ardet; dein quòd Narcoticorum jugiter assumptorum vim non ita bene ferat ætas mollior, & magis infirma. Adde quòd sponte suâ somno ferè perpetuo morbi tædia fallunt Infantes. Nihilominus quoties vel phrenesi illi corripuntur, vel pustulæ mali moris sunt, Anodyna omnino indicantur; horum enim utrumque sanguinis atque spirituum animalium motum interturbatum plus satis evincit.

Duo hæc quæ adeò prolixè tractavimus, nempe ista methodus quâ inhiberi debet præpropæ materia Variolosæ primis in diebus assimilatio, tum & altera, quâ motus spirituum inordinatus ab externarum partium inflammatione excitatus, est præcavendus, duo sunt quasi Cardines in quibus omnis hujus morbi Curatio vertitur, quandoquidem quæ ex eo oriuntur mala quòd utrique huic discrimini non satis occurreretur, funesta illa symptomata invitant quibus Variolarum tragedia absolvitur. Quocirca cum præcipuæ hæ fuerint Indicationes Curativæ, ubi iis modo jam tradito fecero satis, nihil ampliùs mihi restat agendum; in quantum sc. Medicus sum, non verò formularum medicarum Præscriptor: Quas ego duas, sive Artes, sive Dotes, sive etiam Provincias appellare libeat, toto cœlo à se invicem distare arbitror.

Unum

Unum adjicio, si *Epispastico* opus fuerit, id peramplum & satis acre ægri Nuchæ applicandum; quod ita opportuno tempore fieri debet, ut neque præmaturè appositum vim epispasticam ante diem Undecimum, in quo de summâ rerum agitur, amiserit; neque in eum ipsum diem rejiciatur, quo jam tardius adveniens, illo temporis articulo obesse possit, præ calore & æstu quem sanguini imprimit cum Febre Secundariâ vix pari Marte tunc decertanti. Opportunissimè itaque applicabitur Epispasticum nocte illâ quæ magnam morbi crisin præcedit, mox ab assumpto Paregorico, quod tunc erat exhibendum. Apposito per id temporis Vesicatorio, dolor quem ejusdem morsus adferet prorsus desinet ante diem illum quo æger vel agonizaturus, & materiæ peccanti eo ipso tempore dabitur exitus quo eo est opus ad vincenda mala ista quæ illum diem præstolantur. Hoc enim primùm tempore, quod in hujus morbi Historiâ fusè deduxi, facies quæ hætenus inturgescebat, jam detumescere incipit, & salivatio, quæ hucusque pleno amne fluebat, decrescere, condensato jam, & non nisi ægrè excreto, qui eam excitabat, humore. Ut verò mittamus Epispasticum illud tum faciei detumescentiæ, tum etiam imminutæ Salivationi quadantenus substitui, Febri insuper Secundariæ perdomandæ aliquatenus conducit: quæ nunc temporis invalescit, sanguine quasi obruto & penitus infecto puris copiâ à totidem abscessulis resorptâ; adeo ut in omnibus ferè, quos unquam tractavi Variolis laborantes, observaverim, pulsum in carpo salientem ægrè percipi posse hoc tempore, utut facilè se & pridie hujus diei & postridie etiam, digito exploratori se proderet.

H

Sed

Sed inter ea quæ à capite sive derivant sive revelunt, nihil æquè mihi videtur operari ac *Allium* pedum plantis applicitum. Quod *Allium* revera attrahat, manifestum est à vesiculis quas sæpe excitat, & à dolore illo non ferendo, quem nonnunquam, licet raro, affert, etiam non excitatis vesiculis, humores sc. in partes illas invitando; unde dolor tam vehemens quandoque exortus est, ut cataplasmate è mica panis similaginei in lacte cocti eundem sedare necesse habuerim: In adultis itaque qui Variolis Confluentibus laborant, *Allium* incisum & linteo involutum plantis pedum admoveo, à die octavo in quo primum facies intumescit, donec jam morbus periculo omni vacet; singulis diebus renovandum.

Neque interim istud mihi prætereundum est, ægrum sc. à carnibus, durante morbo arcendum omnino esse, & cerevisiam lupulatam eamque tenuissimam tantum pro potu concedendam. Jusculis Avenaceis, pomis coctis, & jam dictâ Cerivesiâ commodissimè interea vitam tolerabit. At verò instante jam maturatione, ubi particula purulenta in sanguinis massam regurgitantes eandem tabo suo inquinaverint, utile erit cochlearia vini aliquot, singulis auroris & noctibus ægro indulgere. Stragula quod attinet, & lodices quibus æger in lecto est contegendus, neque plura sint illa, neque pauciora quàm quibus sanus utebatur. Quin & liberum ei sit, quoties voluerit, se ab hac in illam lecti partem transferre, quò præpediri possint sudores isti symptomatici, quos ægro nocere satis, opinor, evici. Eodem pacto etiam præcavebitur effe-ratior exanthematum phlogosis excita à nimio calore quem carnes contrahunt, quoties æger
semper

semper eodem in loco, ceu palo defixus, jacet. De hoc autem aliàs prolixiùs disserui.

Casum nuperrimum, ceu specimen integræ hujus Praxeos, subnectam. Hæc ipsâ hyeme me accersebat fœmina Nobilis, Domina *Dacres*, ut quendam suum nepotem Dominum *Thomam Cheut*, temperamento perquam sanguineo & ætate florentem Medicus curarem. Pridie cœperat febricitare vehementer; colluviem biliosam in magna copia per vomitum rejiciebat; dorsum plurimum dolebat. His malis solatium quærens & levamen, lectum petebat, & tum stragulis acervatim injectis, tum calidis assumptis liquoribus sudores per diem integrum omni ope sollicitabat, sed frustra, cum tanta ad vomendum proclivitas, & alvi fluxus, licet modicus, omnem sudorificorum vim eluderent; Oleum interea Febris igni affuderat, quo illa multum increverat. Ego jam Variolas brevi exorituras suspicabar, easque insigniter confluxuras, tum ob ætatis vigorem, tum etiam quòd sanguinem multum excalefecerat irritò sudoris extorquendi conatu, (quo quidem, si modò æstate ægrotaverat, & mictum sanguineum & maculas purpureas certò advocaverat) tum verò maximè, quòd semper observaverim in juvenibus immani vomitione, ægritudine, & dolore præter solitum vexatis, Variolas insequentes ultra modum confluxisse. Meum itaque esse ratus ut nullum non lapidem moverem quo præproperam materiæ Variolosæ assimilationem obstruerem, à lecto illum arcebam, nisi statis priùs horis somni. Die sequenti (tertius is erat) Variolis nondum comparentibus, sanguinis uncias octo è dextro brachio manè extrahi curabam: optimus erat ille floridusque, cum ad-

huc spirituosum tantum *μίασμα* exceperat, nondum vero putredinem illam quam conciliat longior morbi mora, & in eorum sanguine ut plurimum conspicitur qui nuper ab hoc morbo convalescerint. Horâ quintâ post meridiem diei ejusdem, Infusionis Croci Metallorum unciam unam exhibui; ex quâ satis commodè vomebat, & ægritudine levatus, longè melius habere visus est, jam haud invitus à lecto abstinens, à quo prius ægerimè se divelli patiebatur, ægritudine & vertigine mactatus. Die quarto, manè accedens, exanthemata quibus præcavendis tanta fueram molitus, eo numero prodeuntia conspexi, ut ab insigniori, quem minitabantur, confluxu, ægri vitæ metuumdum est. Diligenter itaque cavebam ne lecto interdum committeretur, consulebam etiam ut Cerevisiam tenuem Spiritu Vitrioli instillato acidulatam potaret. In his ad sextum usque diem perseverabat; quibus diebus licet non ægrotaret, sed aurâ liberius vescens multum reficeretur, tamen alvo subindè laxiore fuit. Jam sub meridie non valebat ulterius, quod hæc fieri assolet, se à lecto abstinere; decubuit itaque usque ad finem morbi, me non reluctante, cum nunc erupissent pustulæ omnes, quæ, non obstante meo omni conamine, plus satis confluebant. Quamvis enim pauciora erant exanthemata iis quæ in nonnullis observavi ab hoc morbo extinctis, plura erant tamen quàm plerisque eorum qui sanantur solent prodire. Hæc primùm nocte Syrupi de Meconio Unciam unam in Aq. flor. Paralyf. propinabam, singulis deinceps noctibus repetendam; suadebam etiam ut non aliis stragulis, quàm quibus sanus assueverat, tegeretur; ut Jusculis Avenaceis, & Hordeaceis, nonnunquam

nunquam etiam pomo cocto vesceretur; Cerevisiam etiam tenuem hauriret. Die octavo Allium incisum & panno lineo inclusum pedum plantis applicandum curavi, & renovandum quotidie donec extra aleam consisteret. Post hæc pro augescensium pustularum genio omnia cedebant, usque ad decimum diem; quo tempore manè eum invisens, licet mediocriter se haberet, Febris tamen Secundariæ quendam quasi prodromum deprehendi, cum jactatione aliquali. Mox itaque procellam veritus imminentem, Paregoricum supra laudatum exhibui, à quo tranquilla omnia & pacata; eadem nocte Syrupi de Meconio Sesquiunciam præscripsi. Sequentæ auroræ, diei sc. undecimi, cum post exolefcentem vim Anodynæ quod hesternæ nocte sumpserat, jam de novo esset irrequietior, Diacodii iterum Sesquiunciam extemplo ingessi, vesperi item tantundem, atque eandem dosin mane & serò ut assumeret quotidie consulebam, donec omnino convalesceret. Paruit æger; nequæ aliquod nos deinde symptoma exterruit, nisi quod urina ei quandoque supprimeretur (malum junioribus hoc in morbo familiare) quam tamen genibus innixus in lecto reddebat. Ptyalismum quod spectat, quantumvis salivæ copia frequenti Anodynorum in tam largâ dosi repetitione aliquantulum interciperetur, tamen longiore ab eorum usu intervallo pituitam concoctam excreabat, ac facies manusque debito tempore pro votis intumescebant. Die decimo octavo è lecto surgebat, & tunc primum jusculum è pullorum carnibus indulgebam, à quo per gradus indies ad victum consuetum redibat. De vicesimo primo sanguis mittebatur è brachio dextro ad uncias octo, qui

Pleuriticorum sanguinem æmulabatur, & puris ferè instar erat. Denique ad quatuor vices, spatio interposito, purgatus fuit.

Hic subinnuam, quòd quoties in his pagellis dies ab Invasione v. g. sextum, undecimum, &c. nominaverim, non ita accipi id velim, quasi Variolæ Confluentes tertio nunquam non die erumperent; cum satis sciam quandoque ita accidere, etiam in iis qui vel maximè confluunt, ut pustulæ non nisi post aliquod à die tertio temporis spatium se exerant. Eruptio autem ut plurimum in diem tertium ab Invasione incidit, & ut plurimum, qui (ex gr.) die Lunæ confluentibus Variolis primùm laborare incipit, die Mercurii sequenti pustularum primitias in cute summâ deprehendet, & Jovis dies ab illo die Lunæ secundus, undecimus ille erit, periculi plenissimus, nisi interposuerit se Medicus.

Atque hic iterum repeto Theoremata hæc omnia ad *Confluentes* tantum *Variolas* referri debere, quæ in genere distincto nullum prorsus usum habent, nec ab illo exposcuntur. Et tam sibi quàm aliis imponunt, qui attollunt cristas quoties eos sanaverint quibus Exanthemata numero pauca, eaque interstincta efflorescebant. Si tentare libeat, quantum in Arte valeant, in Variolis Confluentibus vires experiantur; maximè quoties vel florentes ætate, vel eos qui immodicâ vini ingurgitatione nimium incaluerint, hic morbus invaserit. Ne in levioribus exercitati, ita toto cælo aberrant, ut se eos servasse existiment, quos ipsi adstantes non occiderint.

Verùm dissertatiunculam hancce non prius finiam quàm ubi retulero quæ mihi, dum hæc scriberem, suo ore narravit Amicissimus Dominus *Carolus Goodall*,

Goodall, M. D. Collegii Medicorum Socius, atque impræsentiarum Cenfor : quod mihi ideò faciendum duxi quo melius iis fidem conciliem, quæ tum hîc, tum alibi & de Petechiis & de mictu sanguineo affirmavi : utrumque nempe hoc symptoma quoties Acutis morbis accedit, atrociori sanguinis inflammationi omnino deberi, ac proinde Refrigerantia indicare remedia. Casus ita se habuit.

Juvenis annorum quasi 27. habitu corporis extenuato, & calido temperamento præditus, Febre violentâ & continuâ correptus est mense Junio, Anno 1681. Lingua erat sicca & scabra, sitis vehemens, pulsus celer, dolor regionem cordis scrobiculo vicinam discruciat, dorsum verò imprimis, (in quo jugiter deserviebat,) sanguinem subinde mejebat, tum & Petechiæ coloris subfusi collum, pectus, & carpos densè insidebant. Die sexto accersitus Medicus, & agrum de vitâ periclitari à nimia urina sanguinolentæ excretionem comperiens, Indicationes curativas ad sanguinem refrigerandum incrassandumque, tum etiam ad vasorum oscula, quæ in Renibus relaxata dehiscebant, obturanda dirigendas censebat.

Præmissis itaque tum Venasectione, tum Bolo lenitivo, agrum, ut à lecto quantum fieri potuit, se abstineret, serio monuit, cum à continuo lectuli calore mictum sanguinis promoveri non dubitaret : suadebat etiam ut in culcitram corio tectam ager potius dormiret, supinus non nisi rarissimè jaceret, lac aquæ permistum ut potaret, Panatellam, oryzam lacti incoctam, pomis coctis, sive solis, sive aquæ fontanae intritis, & saccharo edulcoratis vesceretur. Medicamenta ordinabat sequentia.

Rx Fl. ros. rub. ʒvj. cort. inter. Querc. ʒss. Sem. Plantag. parum contus. ʒiij. Aq. Font. ℥ij. Sp. Vitriol. q. s.

ad gratam aciditatem: infundantur in vase clauso calore leni per quatuor vel sex horas. Colat. add. aq. Cinnam. hord. ℥iij. Sacch. albiss. q. s. ut f. Tinctura gustui grata, de qua sæpiusculè bibat die noctuque.

Enema à lacte cum Syrupo Violaceo injiciebatur hor. à à meridie secundà: & hor. à somni sequens Haustus propinabatur.

Rx Aq. fl. Paralys. Plantag. Cinam. hord. an. ℥℥. Aceti stillat. ℥ij. Syr. de meconio ℥vj. M.

Die septimo, symptomatis vix se remittentibus, Enema jam descriptum singulis diebus injiciendum curabat, tum etiam Emulsionem, Haustumque ad hunc modum præscribebat.

Rx Sem. Cichor. Endiv. Lactuc. Portulac. an. ℥ij. Sem. Cydon. Papav. alb. an. ℥i℥. Amygd. dulc. ex-cort. n. iij. contundantur simul in Mortar. marmor. sensim affundendo Aq. Hord. ℔i℥. colat. add. sacchar. Crystall. q. s. f. Emulsio, de qua bibat cochl. xij. quartà quaque hor. à.

Rx Aq. fl. Paralys. Nymph. germin. Querc. Plantag. an. ℥℥. Aceti stillat. Aq. Cinam. hord. an. ℥iij. confect. de Hyacinth. ℥℥. syr. de meconio ℥j. M. f. Haustus hor. à somni sumendus.

Die octavo, cum adhuc instaret Febris, sanguis Urinae immixtus copiosius exiret, & Petechia in præmemoratis partibus numerosa comparerent, omnia hæc symptomata à sanguinis calore, tenuitate & acrimonia, oriri conjectans, sanguinem secundà vice detraxit, liberaliorem cerevisia tenuis usum, cui Virtrioli spiritus ad gratum acorem prius instillabatur, concessit: quam cum fastidiret ager, Possetum è succo limonum & lacte ei indulsit, uti etiam limonum pulpam in taleolas divisam & saccharo involutam. Addebat & sequentia.

Rx Conf.

R^x Conf. Lujul. Cynorrhod. an. ʒss. confect. de Hyacinth. ʒ iij. Diascord. ʒ i ss. corall. rub. preparat. sang. Dracon. Bol. Armen. an. ʒj. Syr. è Symphyt. & Pilosell. an. q. s. ut f. Opiata, de quâ capiat quant. Avellana sextâ quâque horâ, superbibendo haustulum feri lactis succo limonum facti & sacch. alb. edulcorati, vel Decocti Vulnerarii Spiritu Vitrioli acidulati.

Haustus hesternâ nocte præscriptus repetatur cum Syr. de Mecon. ʒx.

Nono die Petechiæ paulatim evanescebant, Urina minùs sanguine scatebat, quique inerat sanguis faciliùs separabatur, & matula fundum libentiùs petebat: hortabatur itaque egrum ut in Remediorum horum usu perseveraret, & diebus aliquot elapsis sequentia adjiciebat, ad eundem scopum collimantia.

R^x Conf. Ros. rub. per setaccum traject. & Vitriolat. ʒ iv. balsam. Lucatel. ʒ ij. Bol. Armen. Sang. Dracon. Spec. Electuar. Diacoral. an. ʒj. Syr. è Coral. q. s. ut f. Elect. de quo cap. quant. Nuc. Moschat. bis de Die, superbibendo haustum Emulsionis sequentis.

R^x Sem. Lactuc. Portulac. an. ʒ iij. Cydon. ʒjss. Papav. alb. ʒ ss. Amygd. dulc. excort. n. v. contund. in mortar. marmor. sensim affundendo Aq. Plantag. lbij. Aq. Cinam. Hord. ʒij. Cotat. add. Sacch. q. s.

His remediis, favente numine, eger intra septimanas tres à Febre & horrendis illis quæ memoravimus symptomatis liberatus, Petechiis abolitis, atque urinâ tum colorem naturalem tum consistentiam recipientem, paulatim ad sanitatem & vires pristinas rediit.

Quamvis autem symptomata ista jam dicta Febrî continuæ accrescerent, non verò illi morbo de quo nos suprâ egimus; cum tamen quoties utrumlibet

libet ea comitantur, à vehementi inflammatione & sanguinis nimia attenuatione, unde sanguis per oscula vasorum quasi vi exigitur, semper ortum ducant, nullus dubito quin par Methodus in tantâ causarum paritate omnino sit adhibenda, quantum se fert utriusque morbi Genius. Quamobrem Virum Optimum rogabam, ut mihi per illum liceret hanc ejus Curationem hic subnectere. Quàm quidem si quis vel mihi infensissimus, (cum tamen alienos mores è propriis æstimans, nullum inimicum habere sperem) præstiterat, tamen veritate victus, præclarissimam eam fuisse omnium, quas unquam novi, curationum, lubens faterer: quum jamdiu compertum habeam quàm sit fatale Febricitantibus sanguinem cum Urina excernere. Cum verò idem amicitia mihi sit conjunctissimus, quanto cum animi prolubio & Veritati & Viri Amantissimi famæ mihi litandum erat? Hic enim ille est qui cum pauci admodum me vel minimum quid in re medicâ sive indagandâ sive etiam excolendâ profecisse asserere auderent, maledicorum torrenti se medium objicere sustinuit, atque me pari zelo ac fide tutabatur, quo Parentem Filius. Quantumlibet autem beneficio tam insigni devinctus, nunquam tamen nisi eas, quas commervit laudes, prædicarem, cum perinde ferè sit improbum sive opprobrio sive laudatione indignos afficere, quandoquidem utrinque à veritate discedatur. Nemo itaque mihi vitio vertat, si Virum hunc ego nemini, inter eos qui mihi hætenus innotuere, probitate secundum fidenter affirmaverim, cum in tot annorum spatio quibus eo familiariter usus sim, nec dicto quemquam lædere, quanto minùs facto, sibi permiserit. Quantum verò in eâ quam profitetur

Arte

Arte præcellat, modò Deus vitam ei concesserit, brevi satis eluceſcet; cum Eruditioni haud vulgari quâ omnes Medicinæ tam Antiquæ quàm Modernæ tractus perlustraverit, exquisitiſſimam in ſubtilioribus Praxeos minutiis indagandis ſolerti- am (ſine quâ nemo unquam Medicinam meritâ cum laude faciet) catus attulerit: Unde etiam Æg- rorum ſuorum votis, Bonus Felixque cum primis re- ſpondet.

Hæc demum ſunt quæ ipſe de hoc morbo ſentio, quæ non mihi ſuggeſſit phantaſiæ imaginatricis te- meritas, ſed Phænomena Practica edocere. Ne- que ſanè capio quî fieri poſſit ut fallatur is qui co- gitationes ſuas omnes merâ ac nudâ ejus ſive Artis ſive Facultatis Praxi limitat & determinat, quam ſibi perdiſcendam & cum laude exercendam pro- poſuit: aut è contrâ quî poſſit fieri ut non tam in ipſo ſe quàm in aliis decipiendis omnes vitæ annos prodigat ille, qui in iis excogitandis operam diſ- perdit, quæ cum Praxi nihil prorſus habent com- mune. Et ſicuti haudquaquam fauſtus probuſve *navis ad Clavum Gubernator* fuerit ille, qui non tam ad brevia & ſaxa ſubmarina agnoſcenda evi- tandaque, quàm ad cauſas Fluxûs Refluxuſque ma- ris ſpeculandas animum adverterit (quod quidem cum Philoſopho ſit digniſſimum, ab eo tamen perquam eſt alienum, cui id tantum negotii datum eſt ut navis non ſubmergatur,) ita neque Medi- cus, cui non alia quàm curandorum morborum provincia decernitur, quantumlibet ingenio cæ- teriſque animi dotibus valeat, in Arte verè Medicâ proficiet, qui non tam in occultâ & tortu- oſâ illâ Methodo, quâ Natura morbos parit alit- que (à quâ etiam eorundem Hiſtoria pendet) in- dagandâ,

dagandâ, atque in remediis eidem adaptandis omnes animi vires intendat, quàm in curiosis & *ταπεινῶν* speculationibus cerebrum fatiget, ad homines orco eripiendos (quod spondet Medicina) ne hilum facientibus. Quæ quidem prævaricatio non solum in causâ est quod genus Humanum commodis illis & emolumentis privetur, quibus à plurimorum ingenio animique dotibus augeri potuisset, sed etiam effecit tandem, ut quæ Medica appellatur, revera Confabulandi Garriendique potius sit Ars, quàm Medendi. Atque eò tandem eventum est, ægris vivendum moriendumve sit, prout Philosophus vel conjectando scopum attigerit, vel ab eodem aberraverit; quod in lubrico semper est atque ancipiti, cùm primi isti speculationum repertores, non minùs quàm eorum mancipia, & servum pecus, de cerebrosis istis commentis bello quasi in *ορνέκινω* invicem digladiantur, attamen nemo fortasse omnium ipsam veritatem assequatur. Quamvis enim, si mentem seriò applicuerimus, quid de factò agat Natura, & quibus in operatione suâ utatur organis deprehendere valeamus; modus tamen quo illa operatur, mortales, aut ego fallor, semper latebit. Neque hoc mirum est, cùm longè (imò supra omnem humanum captum longè) credibilius sit nos misellos homunciones ab illustri vitæ lucisque regione exulantes, methodum quâ in fabricandâ machinâ usus est sapientissimus Artifex, capere nullatenus posse; quàm Fabrum Ferrarium rudem prorsus & imperitum, nescire quo pacto concinnetur Automaton Horarum index, cujus structura & motus exquisitissimam artis elegantiam præ se ferunt. Sicuti de factò constat Cerebrum omnis tam Sensûs quàm

quàm Motûs fontem esse, tum etiam & Cogitationum & Memoriae officinam, & tamen non est possibile à diligentissimâ ejus inspectione contemplatione mentem usque adeò illuminari, ut intelligere possit quo pacto substantia ita crassa & quasi pulpa quædam, neque operis, ut videtur, usque adeò affabrè elaborati, usui ita nobili & facultatibus tam præcellentibus queat sufficere; neque exinde assignare quis potis est, quâ ratione ex naturæ ejus vi & structurâ partium, sive hæc sive altera ista facultas necessariò fuerit exerenda.

Atque hæc de Variolis Confluentibus: Quibus si addantur quæ in Historia Morborum Acutorum de hoc affectu tradidi, summam habes eorum quæ mihi hætenus innotuere, eaque omnia diligentissimè, quod à me fieri potuit, trutinata atque expensa.

Accingo me jam (quoniam tu id postulas, Vir Eruditissime) ad ea exponenda quæ de *Affectionibus Hystericis* hætenus observatione comperi. Quas quidem, perobscuram & difficilem, præ cæteris qui homines vexant, morbis, diagnosin habere, tum etiam ægrius curationem admittere, lubens fateor. Attamen ut potero morem tibi geram, eâ, quæ Epistolæ convenit, brevitate; quam sane à me exigit valetudo infirmior & quasi vacillans, hæc præsertim anni tempestate, quâ mihi verendum est, ne si pertinacius cogitationibus indulsero, Podagræ mox paroxysmum accersam. Paucis itaque expediam quæ hîc habeo dicenda, methodo, quâ uti soleo, insistens; brevem sc. morbi Historiam tradens secundum vera Naturæ Phænomena; tum etiam medendi rationem subnectens quæ mihi optimè cessit; quamque non tam
libro-

librorum lectio, quàm experientia propria, Magistra haudquaquam infida, jam olim suggessit.

Hic morbus, si rectè calculum pono, Chronicorum omnium frequentissimè occurrit; & sicuti Febres cum Appendicibus suis duas partes Tertias, ad Chronicos morbos simul sumptos si comparentur complent, ita Affectus Hysterici (vel isti saltem qui eo nomine insigniuntur) ad reliquæ partis Tertiae dimidium assurgunt, hoc est, Chronicorum pars media sunt: Fœminarum enim paucissimæ (qui sexus Adultorum dimidia est pars) ab omni horum affectuum specie prorsus liberæ sunt, si istas excipias quæ laboribus assuetæ durè vitam tolerant. Quinimo non pauci ex iis Viris qui vitam degentes sedentariam chartis solent impallescere, eodem morbo tentantur. Et quamlibet omnis retrò Antiquitas symptomata illa Affectibus Hystericis adnascencia Utero semper vitio verterit, si tamen *Affectiones Hypochondriacas* vulgò dictas, quas Splenis aut Viscerum nescio quorum obstructioni imputamus, cum mulierum Hystericarum symptomatis conferamus, vix ovum ovo similius, quàm sunt utrobique Phænomena, deprehendemus. Neque tamen reticendum est Fœminas multò crebrius hoc morbi genere corripì quàm solent Mares, non quòd se Uterus magis malè habeat quàm alia quævis corporis regio, sed ob causas infra explicandas.

Sed nec spectabilior est hujus morbi frequentia, quàm varietas illa multiformis quâ se ostendit, & nullos ferè non æmulatur ex iis affectibus quibus atteruntur miseri Mortales. Quamcunque enim corporis partem infederit, symptomata, qualia ei competunt parti, statim producit: Et nisi Medicus
tam

tam sagaci quadam solertiâ & Δεινότητι, quàm in Arte peritiâ valeat, fraus ei fiet, atque ista symptomata à morbo aliquo essentiali hujus vel illius partis, non verò ab affectione Hystericâ, pendere arbitrabitur.

Quandoque v. gr. *Capitis* arcem occupans, *Apoplexiam* facit, quæ similiter *Hemiplegiâ* solvitur, eam omnino referens *Apoplexiam*, quâ tum ætate, tum mole corporis grandiores siderantur, & quæ ex eo nascitur quòd, Cerebri cortice pituitæ copiâ referto ac scatente, Spirituum Animalium meatus ac semitæ intercludantur: à quâ quidem causâ, quæ fœminis Hystericis accidit *Apoplexis*, oriri nullatenus videtur, cum easdem haud infrequens adoriatur confestim à partu, magnâ sanguinis vi simul ejectâ, & vel partui laboriosiori, vel vehementiori alicui animi commotioni debeatur.

Quandoque *Spasmos* horrendos gignit, *Epilepsia* per similes, *Ventre* & præcordiis guttur versus intumescantibus, & nixus ita fortes edente ægrâ, ut licet aliàs mediocrium tantum fuerit virium, jam omni Adstantium ope vix retineri queat, incondita interim atque inarticulata quadam vociferans, & pectus feriens. Fœminæ, quibus hæc species, quæ *uteri Strangulatus* vulgò audit, familiarior est, temperamento sunt ut plurimum plus quàm solet sanguineo, & habitu corporis ad Viragines accedente.

Nonnunquam *exteriorem Capitis partem* occupat, *Pericranium* inter *Craniumque*, dolorem vix tolerabilem adferens, in quadam tantum particulâ quæ transverso pollice contegi possit, jugiter defixum. Dolorem hunc etiam comitantur Vomitiones enormes. Hæc species *Clavus Hystericus* mihi est,

est, istas præ cæteris fatigans, quæ *Chlorosi* laborant.

Nonnunquam in *partes* incidens *Vitales*, ita vehementem *Cordis Palpitationem* excitat, ut quæ eam patitur scæmina pro indubitato habeat, sonitum Cordis in costas arietantis etiam ab adstantibus omnino debere percipi. Hæc species eas maximè infestat quæ extenuato sunt corpore, & crassi minùs firmâ, quæque *Extabescantium* penè formam præ se ferunt; tum etiam *Juenculas Febre albâ* pallescentes.

Nonnunquam *Pulmones* obsidet, unde æger creberrimè tussit & ferè sine intermissione, nihil prorsus expectorans: & quantumlibet hæc *Tussis* species non ita valido nisu thoracem concutiat atque illa quæ *Convulsiva* dicitur, *Explosiones* tamen longè frequentiores sunt, æger præterea non ita sensu valet. Hæc autem *Tussis Hysterica* species oppidò rara est, & scæminas pituitâ scatentes præ cæteris exagitat.

Nonnunquam in *Colon*, & regionem *Scrobiculo Cordis* subtenfam impetum faciens, dolorem vix ferendum infligit, *Iliacæ Passioni* haud absimilem; ubi ægra immodicè vomit, colluviem quandam Viridem, Bili, quam *Porraceam* appellant, ferè parem, nunc etiam insoliti alicujus coloris, rejiciens. Sæpè etiam postquam ægra ad multos dies jam dicto dolore (qui vel *Stoicorum ἀπάθειαν* expugnaret) & continno vomituritionis conatu tantum non fuerit enecta, tandem *Ictero* intensiore omnem corporis superficiem ad instar *Croci* tingente, solvitur *Paroxysmus*. Ægra interea diris mentis angoribus pressa, omnem recuperandæ *Sanitatis* spem prorsus abjicit: quæ quidem animi
dejectio

dejectio & quasi *desperatio* quædam, non magis, quantum ego observavi, ab hac Hystericorum Affectuum specie sejungitur, quàm sive Dolor, sive Vomitus præmemorati. Atque hoc genus in istis præcipuè locum habet quæ corporis habitu laxiore crudoque sunt, tum & in iis quæ Infantes grandiusculos, cum ingenti sui & naturalium vitæ staminum dispendio, sunt enixæ.

Quandoque hoc malum in alterutrum ex *Renibus* incurfans, atrocissimo quem istic parit dolore, *Paroxysmum Nephriticum* omnino mentitur, idque non solum doloris genere locoque quo sævit, sed & adscitis Vomitionibus immanioribus, tum etiam nonnunquam ex eo quod dolor per Ureterum ductus propagetur. Ita ut ægrè admodum dignosci queat, utrum hæc symptomata ab incluso Calculo, an verò ab affectu aliquo Hysterico enascantur, nisi fortè Casus aliquis acerbior ægræ animum paulo antequam corripere discrucians, aut materiæ viridis per vomitum rejectio, symptomata ista Affectioni potius Hystericæ quàm Calculosæ tribuenda esse docuerint. Sed neque *Vesica* ab hoc Pseudo-symptomate atque e mentito Affectu immunis est, cum non tantum ipsa ab eo doleat, sed & Urina supprimatur, perinde ac si Calculus eam obstrueret, qui tamen nullus est. Rarissimè autem cernitur postrema hæc species Vesicam attingens; quæ verò Renum calculum imitatur, non ita raro. Utraque eas solet invadere fœminas, quarum vires repetitis sæpe paroxysmis Hystericis jam fractæ sunt, & sanitas corporis detrita.

Nunc in *Ventriculum* decumbens, continuas *Vomitiones* excitat; nunc etiam *Diarrhæam*, quoties sc. in Intestina effunditur: at neutrum horum

symptomatum sequitur dolor, licet in utroque persapè compareat dictus ille succus viridis. Utraque hæc species iis familiaris est, quas frequentiores paroxysmi Hysterici debilitaverunt.

Atque ut hic morbus omnes fermè partes *Internas* infestat, ita etiam nonnunquam & *Exteriores*, carnemque musculosam occupat, *maxillas* sc. *humeros, manus, crura, tibias*, nunc dolorem adducens, nunc tumorem: in quo genere is qui tibias distendit tumor præ reliquis conspicuus est. Cum enim in Hydropicorum tumoribus duo hæc semper observari possint, ut tumor sc. sub vesperam se majorem exhibeat, tum etiam ut pastæ instar madentis, vestigium digiti fortius impressi formamque referat; jam in hoc altero, tumor matutino tempore protuberantior est, nec digito cedit prementis, aut vestigium ullum manet. Plerumque etiam tibiæ alterutram tantum inflat: de cætero sive magnitudinem spectes, sive etiam superficiem, Hydropicorum tumores ita ad amissim æmulatur, ut ægræ se haud faciliè ab eâ quæ infedit sententiâ, dimoveri patiantur.

Sed neque ipsi *Dentes* (quod vix credas,) ab hujusce morbi insultu se possunt defendere: licet neque vel minima cavitas, neque humoris alicujus defluxus, saltem qui percipi queat, dolori sive ansam præbuerit, sive vehiculum; qui nihilo minus nec mitior est, nec contractior, aut expugnatu faciliior. Isti verò tum dolores, tum tumores quibus afficiuntur partes exteriores, quas supra memoravimus, eas præcipuè fœminas adoriuntur, quæ, longâ paroxysmorum Hystericorum serie ac impetu violento tantum non exanimatæ, vitam ducunt vix vitalem.

Inter

Inter omnia verò morbi hujus tormenta, nullum se tam crebrò ingerit quàm *dolor* in *Dorso*; quem certo certius perſentiscunt quotquot vel levissimè hoc affectu tanguntur. Quinimo id habent effectum commune dolores prædicti, quòd illa cui inhæserant regio, etiam post eorum discessum, tenera sit, & quasi fustibus probè fuerit dedolata, tactum refugiat; quæ quidem teneritudo sensim evanescit.

Hoc interim observatu dignissimum est, quòd non rarò notabilis quædam *externarum partium refrigeratio* symptomatis his omnibus viam quasi sternit, & plerumque non nisi paroxysmo finito dispellitur: quam quidem refrigerationem haud semel isti ferè, quâ rigent cadavera, parem comperi, pulsu nihilominus rectè se habente.

Addo, quòd Hystericæ ferè omnes, quotquot ego hætenus tractavi, de *spirituum* dejectione sive *subsidentiâ* (ut cum illis loquar) conqueruntur; pulmonis regionem indigitantes, quoties locum, in quo hæc spirituum contractio seu subsidentia sentitur, volunt designare.

Demum mulieres Affectione Hystericâ laborantes, nunc in *risum* effundi, nunc in *lacrymas* pariter immodicas solvi, nullâ *προσῆται* manifestâ sive illum, sive has extorquente, nemini non est notum.

Inter omnia verò quæ in hoc morbo comparent Phænomena, illud maximè proprium est atque ab eo ferè inseparabile, quòd sc. ægræ *urinam* subinde reddant planè *limpidam* ad instar aquæ è rupibus scaturientis, idque satis copiosè; quod quidem ego sigillatim percontando, in omnibus ferè didici signum esse Pathognomonicum eorum Affectuum, quos in Fœminis *Hystericos*, in Maribus

Hypochondriacos appellandos censemus. Atque in Masculis nonnunquam observavi, quòd mox ab excreto lotio coloris Citrini (imò proximo ferè temporis momento) violentiori aliquo animi motu derepentè perculsi, statim urinam, CrySTALLUM claritate æmulantem, magnâ copiâ & impetu diu continuato ejecerint; eò usque se malè habentes donec urina pristinum colorem induerit, & paroxysmus simul evanuerit.

Quin & omnibus tam Hystericis, quàm Hypochondriacis, quibus scilicet jam malum inolevit, id accidit, ut *flatus* quandoque *nidosos* è ventriculo emittant, quoties aliquid comederint, licèt moderatè tantùm & pro ratione appetitis, tum etiam aliquando *acidum* eructent, acetum sapore referens, quoties in os ascenderit; læsâ nempe utrobique concoctione, & succis proinde à naturali statu interversis.

Neque hoc tantùm nomine infelices sunt, quòd corpus ita malè affectum & quasi conquassatum, ad instar ædium ruinas undiquaque minitantium, tantùm non corruat & fatiscat, cùm magis adhuc animo agrotent quàm corpore: Cùm enim desperatio planè insanabilis de hujusce morbi naturâ sit, indignantur admodum quoties aliquis vel minimam de sanitate recuperandâ spem injecerit; facile interim credentes omnia se, quæcunque in homines cadere possunt incommoda, quæque adeò fert rerum natura, perpassuros; tristissima quæque sibi ominantes, atque timorem, iram, zelotypiam, suspiciones, & siquæ atrociora sunt animi pathemata, vel ex levissimâ, vel etiam nullâ prorsus datâ ansâ, arripientes, & sinu foventes irrequieto anxioque; ab omni interim gaudio, spe, lætitiâ

lætitia abhorrentes : quæ si fortè occurrant, quando hæ raræ aves sunt, velocissimè avolant, animum interim haud minùs vehementer exagitantia, quàm solent mœstiora illa πένθη ; ita ut nullubi mediocritatem fervent, in unâ levitate constantes ; nunc amant præter modum, mox odio eosdem sine causâ prosequuntur ; nunc hoc illudve sibi agendum proponunt, mox à proposito resiliunt, & quod cum eo pugnat aggrediuntur, sed neque hoc peragunt, ita animi pendentes, ut nunquam liceat quietâ mente consistere. Quodque de Superstitiosis asserit Orator Romanus, nostris hisce Melancholicis pulchrè quadrat. *Perfugium videtur omnium laborum & sollicitudinum esse somnus, at ex eo ipso plurima cura, metusque nascuntur ;* dum funera tantum in somniis, & denatorum Amicorum umbræ repræsentantur. Ita tam animo quàm corpore excarnificantur, quasi hæc vita omnis Ignis esset Expurgatorius, in quo scelera alio in statu perpetrata jam luerent atque expiarent. Neque hoc tantum Maniacis accidit & furiosis, quos dicimus, sed etiam illis, qui, si hos animi impetus excipias, prudentiâ ac judicio valent, quique & meditationum profunditate, & sapientiâ orationis longè eos superant, quorum mentes his cogitationum aculeis nunquam fuerint excitatæ. Ita ut non sine ratione observaverit Aristoteles, Melancholicos cæteris ingenio præstare.

At verò tam horrendus animi status, qualem suprà delineavimus, non aliis competit, quàm iis qui diu multumque cum hoc morbo conflictati, tandemque subjugati quasi victas manus dant : maximè si res adversæ, animi mœrores, sollicitudinesve, nimia in literarum studio assiduitas, atque

animi contentio, cum pravâ corporis diathesi conspirantes, oleum camino adjecerint.

Dies nie deficeret, si omnia quæ Affectus Hystericos gravant symptomata enumerare velim; tam diversâ atque ad invicem contrariâ specie variantia, quàm nec Proteus lufit unquam, nec coloratus spectatur Chamæleon. Proinde rectè mihi videtur rationem subduxiffe *Democritus* (quantumlibet in morbi causa hallucinaretur) ubi in Epistola ad Hippocratem missâ, disertè asserit, *Sexcentarum ærumnarum, innumerarumque calamitatum auctorem esse Uterum*. Neque tantum multifaria sunt ista, sed nec regulâ aliquâ aut Typo uniformi se contineri patiuntur, quod in aliis hominum Affectibus tamen usu venit, sed quasi farrago sunt quædam *ῥαιρομένην* incomposita atque inordinata, unde perarduum est hujus morbi Historiam describere.

Cause autem hujus morbi *Procatartica* seu externæ, vel sunt vehementiores corporis motus, vel etiam multo sæpius, violenta quædam animi commotio à repentino aliquo, sive iræ, sive doloris, sive etiam timoris, & similium Pathematum insultu. Quoties itaque me consulunt Fœminæ de hoc illove corporis affectu, cujus ratio è vulgaribus Morborum dignoscendorum Axiomatis nequeat reddi, nunquam non diligenter ab eis exquiro, An non eo de quo conqueruntur malo, tum præcipuè fatigentur, cum tristitia, ærumna, aut alia aliqua perturbatio eas malè habeat; quod si annuerint, jam satis superque mihi constat morbum in hâc, de quâ agimus, Tribu censendum; præsertim verò si diagnosin id clariùs illustret, quod sc. certis aliquot temporibus urinam limpidam & Crystalli

Cryſtalli æmulam, eamque copioſam ſimul excernant. His verò animi motibus, qui uſitatiorēs ſunt hujus morbi προφάσεις, accedunt vel Stomachi vacuitas ab inediâ pertinaciori, vel nimix humorum evacuationes, ſive à ſanguine intemperanter effuſo, ſive ab Emetico, aut Cathartico cui impares erant ægræ vires.

Jam verò ab hâc totius morbi imagine, ſecundum vulgatiffima ejus φαινόμενα depictam, proximo loco ejus *Cauſa Efficientes interna* ſive προηγμένας mihi veniunt penſitandæ, quantum eas, ex omnibus quas deſcripſimus Circumſtantiis ſimul junctis, expiſcari valeam. Pendent ergo Affectiones iſtæ, quas in ſœminis Hyſtericas, in maribus Hypochondriacas inſignire libet, quantum ego judico, à ſpirituum Animalium ἀταξία, unde factò impetu in hanc illamve partem plus quàm pro ratâ denſi nimique feruntur, ſp̄ſmos uti & dolorem excitantes ubi in partes ſenſu exquisito præditas irruunt, atque organorum, tum ejus in quod ſe ingerunt, tum iſtius à quo abſcedunt, functiones pervertentes; cùm utrumque ab hâc tam iniquâ partitione, quæ naturæ œconomix penitus adverſatur, haud parum detrimenti capiat.

Cujus quidem ἀταξίας origo atque *cauſa Antecedens*, eſt debilior dictorum Spirituum Cras̄is, ſive nativæ ea fuerit, ſive etiam adventitia, unde quâvis προφάσει diſſipatu faciles ſunt & eorundem ſyſtema nullo ferè negotio dirimitur. Quemadmodum enim *Homo* quidam *Exterior* conſpicitur ex partibus ſenſui obviis compaginatus, ita procul dubio & *Interior* eſt quidam *Homo* è debitâ ſpirituum ſerie & quaſi Fabricâ conſtans, ſolo rationis lumine contemplandus. Hic verò cum temperie

corporis intimius conjunctus & quasi unitus, tanto ægrius faciliusve de statu suo dejicitur, quanto major est minorve ea, quam à natura sortimur, Principiorum constituentium firmitas. Quamobrem Fœminas longè plures quàm Masculos hic morbus aggreditur, quoniam videlicet istas natura magis delicatulo rarioreque corporis habitu (cen vitæ molliori, & hominum deliciis destinatas) blanda donavit; Mares autem toroso corporis robore, utpote qui laboribus exantlandis in tellure colendâ, & repastinanda, & feris, quibus alantur, capiendis, aliisque similibus, apti nati sint.

Diëtam autem Spirituum *ἀραξλαρ* hujus morbi causam esse, Phænomena jam descripta satis probant; quorum præcipua tantum attingam, à notissimo illo Affectu Hysterico, qui *Uteri Strangulatus* vulgò dicitur, initium faciens. Hic jam Spiritus, facti quasi agmine in ventre inferiore, catervatim magnoque impetu in fauces irruentes, spasmos excitant per omnem quam transeunt regionem, ventrem instantes ad instar Globi prægrandis, qui tamen nihil aliud est quam partium spasmò tentatarum convolutio & quasi conglobatio quædam, quæ non nisi magnâ vi reprimi potest & coerceri. Partes interim externæ massæque carnea à spiritibus, jam aliò raptis, magnâ ex parte destitutæ, eò usque frigescunt persæpè, non in hac solâ Affectûs Hysterici specie, sed in aliis omnibus (quod prius adnotatum) ut cadavera non frigeant magis. Pulsus interim qualis sanarum est, nec ægra ab hoc frigore de vitâ periclitatur, nisi illud ab evacuatione aliquâ enormiori præcedente originem ducat.

Ideni etiam dici potest de violentiori isto Affectu Hyſterico, qui externâ facie *Colicam Bilioſam*, vel etiam *Paſſionem Iliacam* æmulatur: in quo ægra dolore vix tolerando in regione Cordis Scrobiculo circumpoſitâ, unâ cum immani materiæ herbam colore referentis, evomitione, diſcruiatur. Quod quidem ſymptoma haud aliunde naſci exiſtimo, quàm à vehementi ſpirituum denſè conglomeratorum in dictas partes impulſu, undè & ſpaſmus, & dolor, & earum totalis facultatum ſubverſio.

Neque ex eo quòd iſta quæ in hoc Affectu ſive per os, ſive per ſedem egeruntur, colore quandoque viridi tingantur, ſtatim conficitur morbum hunc in humoribus reſidere, aut atrociffimum illum dolorem ab humoris alicujus acrimoniâ partem cui inhæret dilaniantis, produci; quem idcirco prominerâ morbi habeamus, ac proinde Remediis tam *ἀνω* quàm *κάτω* Catharticis radicitus extirpandum cenſeamus. Etenim de facto conſtat agritudinem illam quâ laborant Navigantes (à ſpirituum animalium agitatione ortam, in fluctuanti ac irrequieto mari) colluviem coloris planè herbacei ex hominum vel ſaniſſimorum ventriculo exantlare, ubi primùm in mare longiùs ſunt provecti, quibus tamen ante ſemihoram ultimò elapſam non inerat Bilis hæc, quam Porraceam appellare libet. Annon & Infantes in Paroxyſmis Convulſivis, in quibus ſpirituum Animalium maximè res agitur, tam per ſuperiora, quàm per inferiora materiam ejusdem planè coloris ejiciunt? Quibus addendum eſt id quod experientia fermè quotidiana docet, ſc. quantumlibet ejusmodi ſive fœminas, ſive infantes iteratâ Catharſi exauſerimus, attamen color jam

jam dictus in eis quæ vel per vomitum, vel per sedem exeunt, usque visetur. Quin etiam à Pharmacis tam Emeticis quam Catharticis frequentius propinatis uberior materiæ viridis nascitur feques, cum ab utroque genere Spirituum *εταξία* provehatur: quæ vel, nescio quomodo istarum partium fermentum destruit ac pervertit, vel in ventriculum intestinaque vi spasmodum succum aliquem alienæ indolis intorquet, qui humores ejusmodi coloribus inficere potis est. *Chymia* Sectatores, licet nondum ita bene cum illis sit, ut quæ in Organis suis *πολυτέχνους* Medicamenta elaboraverint, majus aliquid in morbis debellandis præstent, quam quæ contunduntur in Mortario, vel in Ollâ decoquantur, tamen curiosorum *περιεργία* eousque gratificari norunt, ut duos liquores æquè limpidos clarosque ostendentes, ex iisdem invicem commistis saturatum colorem aliquem, quasi præstigiantes, possint exhibere. Et profectò ita lubrica est & evanida Colorum speculatio, ut nihil certi ex illis, de corporum in quibus apparent naturâ, queat deprehendi. Neque magis sequitur ea quæ colore viridi sunt, acria esse omnia, quam omnia quæ sunt acria, viridi esse colore. Re itaque undique perpensâ, satis liquet dolorem immanissimum qui hâc Colicâ Hystericâ laborantes penè exanimat, tum etiam materiæ viridis rejectionem, à Spiritibus nimio impetu in partes sub cordis Scrobiculo positas incurfantibus, atque eadem spasmo contrahentibus, omnino excitari.

Huic etiam Spirituum enormitati tribuendum est symptoma istud quod superius *Clavi Hysterici* nomine indigitavi, in quo Spiritus ab omni corporis ambitu in certo Pericranii quasi punctulo concentran-

centrantur, dolorem haud minùs perterebrantem, quàm si Clavus ferreus in caput vi adigeretur, accersentes, unà cum insigni materiæ viridis evomitione. Quæ quidem Spirituum ab universo corpore quasi in punctum contractio non multum abudit ab istâ radiorum Solis collectione quæ fit ope Vitri Incensorii: utque hi vi unitâ exurunt, ita & isti ob eandem rationem dolorem infligunt, membranas quasi discerpentes lacerantesque junctis viribus.

Deinde ab hâc inordinatâ Spirituum agitatione sanguinem perturbante, exoritur Symptoma illud, tam Hystericis, quàm Hypochondriacis haud insolens, ut suprà notavimus, quòd nempe sæpe numero *urinam* reddant *claram* limpidamque simul & copiosam: cum enim sanguinis œconomia subinde interpellatur, quod importatur serum satis diu retinere nequit æger, sed illud priùs dimittit, quàm istis particulis salinis quarum ope color ad Citrinum traduci debuerat, imprægnari potuerit. Cujus rei quotidianum habemus experimentum in eis qui, cum plus satis liquoris, maximè tenuioris atque attenuantis, ingurgitaverint, lotium mox limpidissimum excernunt. Quo in casu sanguis ab eâ feri quantitate, cui retinendo prorsus impar est, planè devictus, illud omnino limpidum amittit, necdum à corporis succis infectum, ob moram justo breviorē.

Tertius jam agitur annus à quo Nobilis quidam me sibi Medicum volebat, qui *Colicam Hypochondriacam* pati mihi videbatur, ad *Passionem Iliacam* fere accedentem doloreque & vomitu enormiori; quò morbo diu multumque fuerat vexatus, & tantum non fractus. Per omnem morbi decursum

sum sedulus animadverti, quod ubi pessimè se habuerit, urina limpida & exors coloris semper fuerit, quando verò paulo melius, ad Citrinum vergeret illa. Hunc die quodam adiens, urinam conspexi quam tribus vicibus excreverat, in Matulis totidem reservatam, Citrino colore præditam: lætus ipse hilarisque cibum ex *ἐμπέτοις* aliquem jam assumere meditabatur, invitante, quod mihi dicebat, appetitu: in quo temporis articulo superveniens quidam eousque bilem commovebat, ut ex templo ægrotans, Matulam deposceret, quam urinâ limpidissimâ crystallum colore æmulante, ferè implevit.

Fortè etiam à Spiritibus sanguinem ita molestantibus pendet *Ptyalismus* ille Hystericis familiaris, cum ad multas Septimanas salivam expuant tenuem, perinde ac si Unguento ex *Mercurio* fuerint delibutæ: durante enim hoc turbido sanguinis statu, in quo excretionibus ad naturæ methodum exigendis impar is est, serum motum hunc inversum fortè sibi vendicans non jam in Renes pro lege naturæ exoneratur, sed per arteriarum extremitates in glandulas deponitur, & per *Ductus Salivales* salivæ formâ prodit. Idem dici potest de nocturnis istis sudoribus quibus fœminæ Hystericæ nonnunquam perfunduntur, qui non ab aliâ causâ fluunt, quàm à feri sanguinis diathesi, quâ in corporis habitum gestit effundi, ob modò memoratam sanguinis *ἀραξία*.

Frigus quod attinet, quo toties algent partes externæ in Affectibus Hystericis, luce clarius est, illud ex eo accidere, quod Spiritus suam in illis stationem deferentes, se nimio opere in hanc illamve partem inserant: Nec est dubitandum quin
tām

tam *Fletus*, quàm *Cachinnus*, quem tollunt haud rarò Hyſtericæ, etiam nullâ datâ ansâ, à Spiritibus Animalibus procuretur, Organa, quæ his functionibus Animalibus inserviunt, magnâ vi pulsantibus.

Obiter dicam, Mares etiam, quamvis rariùs id eveniat, Fletui ex nulla προφάσει quandoque obnoxios reperiri. Accerſebar aliquando ad Virum tam ingenio, quàm genere nobilem, qui non nisi paucis diebus à Febre convaluerat, alterius Medici consilio usus, qui & sanguinem detraxerat, & pharmacum Catharticum ter exhibuerat, tum etiam carnibus illi interdixerat. Hunc ubi vestitum conspexerim, & de rebus quibuscumque cum iudicio differentem audierim, rogabam quorsum me conveniret; respondit Familiaris quidam ejus, modò expectarem paulisper, res ipsa loqueretur; confidens itaque & sermones cum ægro trahens, mox observavi labrum inferius pendulum protrudicum motitatione crebrâ (uti solent Infantes morosiores fletum adornare) & exinde ægrum in tantas solvi lachrymas, quantas vix aliàs vidi unquam, cum gemitu ac suspiriis tantum non Convulsivis. Qui tamen repentinus torrens non ita multò post detumuit prorsus. Hanc ego Affectionem à spirituum ἀταξία, (partim à morbi diuturnitate, partim ab Evacuationibus, quas θεραπεία necessàriò exigebat, ortâ) pendere existimabam: partim etiam ab exinanitione, & abstinentiâ à carnibus, quam etiam ad dies aliquot posteaquam convaluerat, imperaverat Medicus, quo eum à recidivâ præstaret securiorem. Hinc eum pronunciavi extra omnem Febris aleam jam constitutum; sympto-
maque

maque prædictum, inanitioni tantum deberi: ac proinde suadebam ut pullum Gallinaceum assum in prandium juberet parari, & simul Vinum modicè hauriret, quo factò, & carnibus deinceps moderatè vescens, nunquam deinceps Fletum hunc Convulsivum passus est.

Ut tandem finiam, (cætera enim quæ in hoc morbo spectantur Phænomena jam missa facio) ab hac ipsâ Spirituum inordinatione nascitur perturbatio illa, & varians subinde tam animi quàm corporis intemperies, quæ tum in Hysteriis, tum Hypochondriacis dominatur: cum enim utrisque desit ea spirituum firmitas, quæ in robustioribus atq; iis quorum facultates jugi spirituum vegetorum subsidio actuantur, semper invenitur, impressiones rerum minùs gratarum nequeunt perferre, sed vel irâ vel dolore subito perciti, perinde sunt irritabiles atque illi quorum *ἡγεμονικόν* mollius & debilius vel natura primò procudit, aut longior ægitudinum sive series, sive mora tandem reddidit. Etenim Animi robur & constantia, quamdiu hoc corporis luto is incrustatur, à firmitudine Spirituum eidem famulantium maximè pendet, qui quidem supremum in Scalâ materiæ gradum constituunt, in ipso *Entis Immaterialis* confinio positi: Cumque Animi compages, si fas est ita dicere, longè magis affabra sit & delicata quàm est corporis structura, utpote quæ in harmoniâ facultatum præstantissimarum & pene divinarum consistat, si hujus *οὐρανοῦ* quoquomodo fuerit interrupta conturbataque, major inde sequetur ruina, quanto præcellentius erat & magis exquisitum opificium, dum integrum perstaret. Et hic quidem miserorum quos depinximus, animoque fractorum

rum status est; cui malo non citius remedium adferet pertinax aliquod vel insolentissimi Stoici Decretum, quàm ὀδονταλγίαν præcaverit is, qui firmiter statuerit, se nullo modo permissurum, ut dentes dolore pertententur.

Satis itaque jam constat opinor, omnem hunc morbum ad Spiritus Animales non ritè dispositos referri debere; nec à semine aut sanguine menstruo corruptis (quod asserunt nonnulli Authores) & halitus malignos in partes affectas elevantibus, produci; nec à succorum nescio quâ perversa depravatione, sive etiam humorum acrium congectione, ut alii volunt, sed ab iis quas modò assignavimus causis. Quod enim morbi fomes in materiâ non delitescat, unicâ hâc instantiâ satis elucescet. Fœmina v. gr. quæ rectissimâ semper valetudine uti solet, modò delicatula sit illa & teneriore corporis habitu, si fortè errore aliquo, sive Emetico, sive Cathartico quovis fortiore nimium fuerit debilitata exhaustaque, certo certius symptomate aliquo, ex iis quibus hic morbus stipatur, multabitur; quod tamen ejusmodi Vomitus vel Catharsis amoliretur magis quàm invitaret, si morbi minera in humore contineretur. Idem dici potest de immodico sanguinis dispendio, sive phlebotomiâ is fuerit extractus, sive in puerperio debito copiosius manaverit, uti & de exinanitione, & justo longiore à carnibus abstinentiâ; quæ omnia ad Affectus Hystericos præcavendos potius facerent, quàm ad eosdem accersendos, si illorum fomes in materiâ aliquâ involveretur: cum è diverso, non alia causa ita constanter pariat hujusmodi Affectus, ac solent dictæ Evacuationes.

Quam-

Quamvis autem satis pateat originarium hujus morbi fomitem in humoribus nullatenus stabulari, fatendum est tamen (quod res est) spirituum ἀταξίαν illam, cui morbus debetur, humores putridos in corpore coacervandos gignere, cum tam illarum partium functio, quæ vehementiori spirituum impulsu distenduntur, quàm earum quæ illis privantur, omnino pervertatur. Cùmque harum pleraque *Organa* sint quasi *Separatoria*, excipien-
dis Cruoris recrementis designata, si earum fun-
ctiones quovis modo lædantur, fieri non potest quin ingens faculentia colluvies accumuletur; quæ quidem eliminata fuisset, totaque proinde sanguinis massa depuratio facta, modo singula organa munus suum explevissent, cui nullo modo defuissent, si debita spirituum œconomia universas invigorasset. Huic ego causæ adjudico *Cachexias* insigniores, ἀνορεξίαν, sive *Appetitus prostrationem*; in Juven-
culis *Chlorosin*, sive *Febrim albam* (quam quidem speciem esse *Affectio-
nis hystericæ* nullus dubito,) aliamque omnem malorum Lernam in quâ im-
merguntur Misellæ quotquot hoc morbo diu elan-
guerunt, quæ omnia à succis putrescentibus in san-
guine congestis, atque exinde in organa varia de-
pluentibus, succrescunt. Hujus farinae est *Hydrops
Testium* in fœminis quæ jam diutiùs affectu Hy-
sterico laboraverint, natus à succis depravatis è
sanguinis massâ in *Organa* rejectis; unde perversis eorundem facultatibus, primò steriles fiunt mu-
lieres, & destruitur prorsus œconomia partium, indeque serum & sanies gignuntur, quæ non tan-
tùm *Nodulos* ovaque *Testium* inferciunt, sed etiam in Tunicarum interstitia se insinuantia, Testes in
molem ingentem elevant, quod in earum disseccio-
nibus

nibus cernitur quæ hoc morbo pereunt. Diathesis interim Hysterica horum aliorumque humorum similium causa est primaria, quamlibet ejusdem cum illâ Prosapia non fuerint.

- Quemadmodum in *Febre Quartana* quâ vel pancreaticè valens quispiam corripitur, si modò duos tresve dies in locis paludosis ac lacustribus egerit; primò, spirituosam quoddam *μλασμα* morbi hujus sanguini imprimitur, quod diuturnius inhærens, læsâ tandem naturæ œconomiâ, omnes corporis succos inquinat, alienâ prorsus indole eos imbuens; undè æger (maximè si ætate grandior fuerit ac in senium jam vergeat) Cachexiis aliisque malis obnoxius redditur, quæ Febribus Intermittentibus diu affligentibus superveniunt. Quæ tamen Febres non sunt profligandæ remediis quibus rectissimè expurgantur hujusmodi humores, sed *Specificis* iis quæ abigendis istis Febribus immediatè dicantur.

Ex omnibus quæ nos hactenus congestimus abundè mihi constare videtur, præcipuam in hoc morbo Indicationem Curativam eam esse, quæ sanguinis (qui spirituum fons & origo est) corroborationem indigitat; quo facto spiritus invigorati eum servare possint tenorem, qui & totius corporis, & singularum partium œconomiæ competit. Cum verò hæc spirituum *ἀραξία* (quod supra fieri posse concessimus) morâ longiore humores vitiaverit, è re fuerit eosdem jam corruptos & *Phlebotomiâ* & *Catharsi* prius imminuere, modò agræ vires permiserint, quàm ad sanguinem corroborandum nos accingamus; quem quidem Scopum vix assequi poterimus, quamdiu sæculenta humorum colluvies se mediam, quasi obicem, interposuerit.

posuerit. Quandoquidem autem *Dolores* atrociores, *Vomitiones*, & *Diarrhæa* enormes ita nonnunquam efferebant, ut inducias non ferant usquequò primariæ illi fortificandi sanguinis Intentioni possit satisfieri, quandoque ab effectis consopendis (missâ aliquantisper causâ) Curationis tela necessario ordiendâ est; Exhibito sc. Medicamine *Anodyno*: dein spiritibus, quorum crasis infirmior morbi causa est, rectificandis opera danda est, quo ejusmodi symptomatis deinceps occurratur. Cùmque experientia doceat permulta esse quæ fœtoris exhalatione repellendis spiritibus seditionem molientibus, & in loco suo continendis apta nata sint (quæ idcirco *Hysterica* audiunt,) neque illa sunt negligenda quoties dictis Intentionibus implendis operam navamus.

Ad hanc ego metam collimans, venam in brachio fecari jubeo, dein ut purgetur ægra tribus quatuorve auroris continuis. Per hos dies, in quibus *Venæsectio* & *Catharsis* celebrantur, ita planè nihil emolumenti capere ægra, ut in pejus ruere, sibi videatur, cùm dictæ Evacuationes tumultu concitato *ἀταξία* promoveant; quâ de re ægram diligenter præmoneo, ne animum despondeat, suadente morbi Genio: utut fuerit, vitiosi isti humores, quos à morbo diuturniore coaggregatos supponimus, quadantenus sunt detrahendi antequam primariæ Intentioni percommode satisfacere queamus.

Post has Evacuationes, ad sanguinem confortandum & proinde etiam spiritus ex eo prognatos, *Remedium* aliquod Martiale seu *Chalybeatum* ad dies triginta præscribo assumendum, quo non aliud certius hîc votis respondet. Etenim massæ sanguineæ,

guineæ, jam effoetæ & languescenti, volatile quoddam Fermentum, ceu calcaria, subdit, à quo excitantur & quasi eriguntur Spiritus antea jacentes & suo pondere pressi. Cujus rei indicium est vel apertissimum, quod quoties *Chalybs* in *Chlorosi* propinatur, pulsus derepente major fit & celerior, exteriora corporis incallescere, facies non amplius pallida & mortuis concolor, sed vivida cerni & sanguine purpurata. Attamen hic notandum, quod non semper Venæsectio & Cathartica Chalybis usui sint præmittenda, cum viribus admodum imbecillis & diuturnitate morbi attritis fractisque omitti ea possint ac debeant, & cum Chalybe statim incipiendum; quod diligenter advertendum.

Commodissime verò, aut ego fallor, in *substantiâ* exhibetur; atque ut nec observavi unquam ipse, nec fando accepi, eum ita sumptum cuivis nocuisse, ita certiore me fecit experientia multiplex, nudam Chalybis substantiam & felicius & breviori temporis spatio curationem absolvere, quam si is quovis, ex iis qui vulgò feruntur, modo fuerit præparatus. Cum tam in hoc quam in aliis melioris notæ Remediis, id quandoque præstiterit Chymicorum officiosa sedulitas, non tantum ut *σπασινώτερα* non sint, sed etiam à perversâ eorundem diligentia & operâ plusquam otiosâ, magis evilescant. Audivi etiam (quod si modo verum sit, assertionem hanc nostram fortiter sustinebit) ipsam Mineram, prout à terræ visceribus effoditur, crudam efficacius in morbis subjugandis operari, quam Ferrum ignem jam passum & fusione depuratum: cujus rei fides tamen penes Authorem sit, me nondum experto, sicine se res habeat, an verò aliter. Id certo scio nullum Remedium præ-

clarum atque ἐξαιρέτων uspiam gentium fuisse profusum, quod non à naturâ præcipuas vires acceperit: unde Θεῖον Χείρας, non verò Hominum, præcellentiora quavis medicamina Antiquitas grata compellavit. Quod verò nativâ quidpiam bonitate præstans & efficaciam, mirandos edat effectus, quâcunque demum formâ ingeratur, testes hîc adduco Par illud nobile, Papaveris lachrymam sive *Opium*, & *Corticem Peruvianum*. Neque enim tantum in medicamentis præparandis medica cernitur peritia, quàm in iis seligendis appropriandisque, quæ Natura, suo igne elaborata atque evecta, liberali manu porrigit. Id tantum nobis agendum restat, ut Medicamenta in eam formam reducantur, quâ vel eorundem substantia, vel saltem vis & efficacia melius corporibus nostris impertiri queat: cui muneri obeundo facultates nacti sumus plus quàm pares. Post Chalybis substantiam, ejusdem *Syrupo* lubentius & præ cæteris utor. Fit autem è ferri aut Chalybis limaturâ, in Vino Rhenano in frigido infusâ, usque dum vinum satis imprægnatum fuerit, quo factò liquor colatus cum sacchari quantitate sufficienti in Syrupi consistentiam excoquendus est.

Nec mihi solenne est toto illo spatio quo ægra Chalybeata sumit, Catharticum aliquod statis intervallis exhibere. Cum tam in genere Hysterico quàm Hypochondriaco, Chalybis vires à Cathartico intercidi atque infringi mihi videantur. Quando enim id mihi palmarium sit, ut spiritus in ordinem redigam, atque eorum systema redintegrem firmemque, quod toto vix Octiduo resarciveram Chalybis ope, Cathartico vel lenissimo exhibito die unicâ rursus demolior; atque ita diruta

extru-

extruendo, atque à me extructa subruendo, & ægros & operam ludo, vanus & infelix Ardelio. Qui quidem mos cum etiam in usu Aquarum Mineralium obtineat, quæ Ferri mineræ sunt participes, haud mihi dubium est easdem exinde minus efficaces reddi. Non sum nescius quosdam fuisse sanatos, Catharticis non tantum intercalatis, sed etiam quotidie cum Chalybe propinatis; quod tamen non tam Medici prudentiam, quam Chalybis virtutem ἐνεργητικὴν mihi comprobatur, cum, si ea omittantur, breviori temporis spatio Curatio succedat.

Neque sanè video in aliis affectibus multis præter jam dictum, quid emolumenti, sive potius quid non incommodi tam repetita Catharticorum exhibitio ægris adferre queat. Quamvis enim haud negandum est, quin Intestina ex impuritibus liberent ea, & pariter è massâ sanguineâ humores noxios in eâ stabulantes aliquantulum extrahant; è contra tamen haud minus certum est, quòd frequenter repetita in corporibus imbecillis (maximè verò in ætatibus tenellis) plurimum officiant; cum ex hac προφάσις ingens humorum colluvies in viscera eliciatur, atque iis in partibus deposita fermentationes præternaturales invitet; ex quibus deinceps *Tumores* in infimo ventre oriuntur, tanto magis indies mole augescentes, quanto sæpius æger purgetur. Atque id demum accidit, ut istæ partes præ imbecillitate & caloris nativi (jam sub humorum onere quasi obruti) defectu, *tabe* facile afficiantur ac putrescant. Quandoque etiam, Oeconomiam viscerum ob causas jam dictas penitus eversâ, *Glandula* præternaturales, *Strumæ* soboles, & id genus similia

Mesenterio accrescunt, & ad mortem viam sternunt. His rationibus adductus tutissimum esse iudico in *Infantibus* post evacuationes universales, easque perpaucas, eò Indicationem Curativam dirigere, ut confortentur sanguis & viscera. Quod *Vinum Hispanicum* vel solum, vel *Herbis corroborantibus* alteratum efficere potis est, modò manè & serò cochlearia aliquot (pro ratione ætatis ægri) satis diu exhibeantur. Cum verò quæ exterius admoventur, tenera Infantium corpora facile penetrent, proindeque sanguinem ipsum qualicunque virtute suâ penitus afficiant, è re erit in *Tumoribus* qui ventrem eorum occupant, sive *Scrophulis*, sive *Rhachitidi* veræ originem illi debeant, *Linimentis* uti quæ sanguinem ac viscera corroborandi ac pariter labem aliquam morbificam iis inductam delendi vi pollent. Ut R. *Fol. Absinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. Chamædr. Chamæpit. Scordii, Calaminth. vulg. Parthenii, Saxifrag. pratens. Hyperic. Virgæ Aur. Serpill. Menth. Salvia, Ruta, Card. benedict. Puleg. Abrotan. Chamomel. Tanacet. Lilior. Convall. (omnium rec. collectorum & incisorum)* an. m. j. *Axungia porcina* ℥ iiij. sevi ovini, & vini *Clareti* an. ℥ ij. *Macerentur* in ollâ fictili super cineres calidos per horas 12. Deinde ebulliant ad humiditatis consumptionem, & postea colentur, ut fiat *Unguentum*; quo venter ac *Hypochondria* illinantur manè & serò per 30 vel 40 dies continuas, uti etiam *Axilla* utraque. Quoad *Rachitidem* autem hoc notandum, quòd in tumoribus istis qui ventres Infantium post longas *Intermittentes Febres* olim infestarent, veræ *Rachitidi* non multum abludentes, repetita *Cathartis* omnino videretur indicari; cum ante usum

Corticis

Corticis Peruviani istæ Febres in diuturnitatem longam se extenderent, ac proinde sedimentum deponerent, hujusmodi Tumorum causam, quæ ideo non nisi purgatione repetitâ abigi poterat : Attamen in *Rachitide verâ* Cathartica locum non habent, nisi ut semel vel bis ad plurimum æger purgandus antequam usum Alterantium aggrediatur. Per totum autem tempus quo partes illinuntur, intus assumat vel vinum modò dictum ; vel, si fieri possit, pro potu omni bibat Cerevisiam in quâ quantitas sufficiens herbarum prædictarum, vel earum saltem aliquammultarum, unâ in dolio inclusa fuerit. Denique hoc quod innui diligenter advertendum volo, cum non paucos Infantes atque pueros à Catharticis sæpe repetitis (quæ fortè ventris tumor invitaverat) interemptos fuisse satis sciam. Sed hæc obiter.

Si quis objecerit, *limaturam Chalybis*, nisi æger subinde fuerit expurgatus, in visceribus hærentem, ei, qui illam devoraverit, nocere posse ; respondeo primùm me nihil unquam tale in quocquam deprehendisse : deindè longè verisimilius esse eandem mucò & excrementitiis partium humoribus involutam unâ cum istis tandem omnem elabi, quàm medicamentis purgantibus exagitam, quæ adstrictiones insolitas, & Viscerum torsiones contractionesque afferunt ; quâ quidem compressione, Chalybis particulæ viscerum tunicis impactæ in iisdem penitiùs defigi possunt.

Interea dum Chalybs administratur (ad confortandum sc. sanguinem & spiritus Animales) Remedia vulgò dicta *Hysterica* in usum quasi obiter revocanda sunt, idque eo modo atque eâ formâ quæ maximè conveniunt ægris ; quæ
K 4 qui-

quidem si in formâ solidâ fuerint deglutitæ à minus fastidiosis, potentiùs longè spiritus in officio & loco suo retinebunt, quàm si in liquidâ hauriantur, hoc est, sive Decocta, sive Infusa. Ipsa enim substantia ventriculum diutiùs sapore suo afficit, & corpus inficit penitiùs.

In summâ, Indicationibus, quas suprà attigi, universis satisfactorius, paucula hæc & vulgaria præscribere soleo; quæ licet nihil magnifici præ se ferant, ut plurimum tamen id præstant quod volo.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad ℥ viij.

℞ Galban. in tincturâ Castor. solut. & colat. ℥iij. Tacamahac. ℥ij. f. Emplast. Umbilico admovendum.

Sequenti manè aggrediatur usum sequentium Pilularum.

℞ Pilul. Coch. maj. ℥ ij. Castor. pulv. gr. ij. Balsam. Peruv. gutt. iv. f. Pilula n. iv. Cap. horâ quintâ matutinâ superdormiendo. Repetantur per duas vel tres alias vices, idque singulis vel alternis auroris pro ratione virium, aut operationis.

℞ Aq. Ceras. nigr. Ruta, & Brion. comp. an. ℥iij. Castor. in nodulo ligat. & in vitro suspens. ℥ ss. Sacchar. Crystall. q. s. f. Fulapium, de quo capiat cochlearia iv. vel v. in omni languore; instillando primæ dosi, modo paroxysmus urgeat, spir. C. C. gutt. xx.

Post Pilulas purgantes modo suprà descripto sumptas, utatur & sequentibus.

℞ Limatur. Chalyb. gr. viij. cum s. q. extracti Absynth. f. Pilula n. ij. sumat summo manè, repetanturque horâ quintâ pomeridianâ, per dies xxx. superbibendo haustum Vini Absinthitis.

Vel

Vel pro usu quotidiano, *R Limatur. Chalyb. & extract. Absinth. an. ʒ iiij. ms. asservetur pro usu. Capiat iisdem temporibus gr. xvj. vel ʒ j. in pilulas tres redact.*

Vel si forma boli magis arrideat, *R Conserv. Absinth. Roman. & conserv. flaved. Aurantior. an. ʒ j. Angelic. condit. Nucis moschat. condit. & Theviac. Andromach. an. ʒ ss. Zinzib. condit. ʒ ij. cum f. q. syr. Aurantior. f. Electuarium. R Electuarii præscript. ʒ i ss. Limatura Chalybis probe triti gr. viij. cum f. q. syr. Aurantior. f. bolus, sumendus mane, & horâ quintâ pomeridianâ, superbibendo haustum vini Absinthitis.*

R Myrrh. elect. & Galban. an. ʒ i ss. Castor. gr. xv. cum f. q. Balsami Peruv. f. Pilula, è singulis Drachmis xii. sumat iij. singulis noctibus, superbibendo Aq. Brion. comp. Cochlear. iij. vel iv. per totum decursum huius processûs.

Sin autem Pilulæ ultimò præscriptæ ventrem moverint, quod in corporibus quæ facillimè purgantur præ Gummi quæ insunt quandoque fit, tum sequentes substituantur.

R Castor. ʒ j sal. succini volatil. ʒ ss. cum f. q. extract. Ruta f. Pilula exigua numero xxiv. cap. iij. singulis noctibus.

Hic autem observandum, quòd *Chalybeata* in quacunque forma aut dosi exhibeantur, sceminis quandoque magnas tum animi tum corporis perturbationes inducant, idque non solum primis diebus (quod ferè omnibus solenne est) sed etiam per totum tempus quo illis utuntur; in hoc casu non statim Chalybis usus dictis temporibus interrumpendus, sed, quò melius eundem ferre poterint, *laudanum* aquâ aliquâ hystericâ mistum singulis

gulis noctibus ad tempus aliquod propinandum.

At ubi symptomata mitiora sunt, & res sine Ferro introsumpto transigi posse videatur, (in minore sc. morbo) satis habeo sanguinem mittere, atque alvum solvere ad dies tres quatuorve, ut suprà diximus: Dein *Pilulas Hystericas* alterantes præmemoratas *manè & serò per x dies* capiendas imperare. Quæ quidem methodus in affectu leviori rarò à scopo aberrat. Imò *Pilulæ* istæ solæ, vel omissis Phlebotomiâ & Catharsi, sæpe magnos effectus edunt.

Seriò interim animadvertendum est, nonnullas fœminas *Idiosyncrasiâ* quadam, ab *Hystericis* illis medicamentis (quæ plerisque hujus morbi symptomatis levamen afferunt & solatium) ita penitus abhorre, ut non solum non juventur, sed etiam insigniter ab eorum usu lædantur. In his itaque omnino sunt omittenda ista: *Φύσεως γὰρ ἀντιπαρθέου*, ut divinus Senex, *κατὰ πάντα*. *Invitatâ Minervâ* nihil quicquam moliendum.

Quæ quidem *Idiosyncrasiâ* adeò insignis ac frequens est, quòd respectu ad eam non habito ægræ in discrimen vitæ conjici possint; idque non solum quoad *Hystericas*, sed quoad multa Remedia alia: Cujus impræsentiarum instantiam unicam adferam. Fœminæ nonnullæ *Variolis* laborantes *Syrupi è Meconio* usum ferre non possunt, utpote à quo Vertigines, Vomitiones, & id genus symptomata ad affectus *Hystericos* pertinentia, accersantur, quibus tamen *Laudanum liquidum* apprime conveniat. Quod & dum hæc scriberem in Adolescentulâ Nobili observavi, cui *Variolis* laboranti cum sextâ ac septimâ nocte syrupum dictum exhibuissem, symptomata prius memorata singulâ
exhi-

exhibitione ei ingruiebant, neque pustularum inflammatio debito modo procedebat; sed cum in posterum Laudano uteretur, à Symptomatis dictis prorsus immunis erat, faciei tumore ac pustulis indies augescentibus, &, quod non minus læti omnis erat, *anxietas* ista, cum *inquietudine* quâdam tam mentis quàm corporis, (quæ quasi *paroxysmus Variolarum* solet esse) prorsus tolleretur, quoties Paregoricum hoc propinabatur, agra mox vires atque animum exinde recipiente. Hoc obiter.

Atque ita *hysterici Affectus* quoad plurimum sanantur, ut & pleræque *mulierum*, quas appellant, *obstructiones*, at præ cæteris *Chlorosis* seu *pallidi virginum colores*, uti etiam *mensium suppressiones* qualescunque. Attamen si sanguis usque adeo effectus fuerit, tantaque proinde spirituum *atragia*, ut Chalybs præscriptâ methodo usurpatus malo vincendo par non sit, adeundæ *Aquæ Minerales* aliquæ Ferri minerâ saturæ, quales sunt nostræ *Tunbrigenses*, aut aliæ nuper repertæ. Harum enim virtus Chalybeata, tum ob insignem quantitatem quâ hauriuntur, tum etiam ob earundem cum natura convenientiam intimiùs sanguini permiscetur, & potentiùs morbos expugnat, quàm Ferrum quocunque demum artificio nobilitatum, ut volunt Cinisflones imprudentiores.

Hoc autem præ cæteris inter bibendum observandum; si ægritudo quævis ad symptomata affectionis hystericæ referenda accidat, hoc in casu per diem unum alterumve æger aquis absistat donec symptoma illud transitum Aquarum aliàs impediturum, penitus abeat. Etenim tametsi hæ Aquæ humoribus agitandis ac proinde spiritibus confusione inducendæ minùs aptæ natæ sint, quàm Cathartica

thartica vel lenissima ex Officinis deprompta, aliquantulum tamen idem præstant, quatenus sc. diuretica sunt; ut taceam quòd sæpe etiam ventrem movent. Quod si ipsæ Aquæ humores ac spiritus exagitando turbandoque aditum sibi met ipsis præcludant quo minus facile transeant, videant illi quàm importunè agunt qui medicamenta *purgativa* per harum usum imperant, semel aut bis in septimana assumenda, vel, quod adhuc ineptius, ipsis Aquis immiscenda præcipiunt; Unde fit tam in his quàm in aliis aquis mineralibus ut non solum non promptius, sed & planè tardius ac difficilius eadem operentur.

Hic mihi non reticendum, quòd tametsi his Aquis ferrum inesse in principiis solutis nonnullis videatur (quod idem planè est ac si *ferrum liquidum* supponamus) nullus tamen dubito quin eadem nonnisi simplices aquæ extant virtute mineræ per quam transeunt imprægnatæ ac infectæ. Quod cuipiam liquidò constabit, si aquæ communis congiis aliquot satis magnam vim Clavorum veterum ex calceis equinis extractorum infuderit. Sentiet scilicet aquam hanc cui pulvis *Gallarum, fol. Tea*, vel similia fuerint immista, eodem planè colore infici, ac si aqua esset fontis Mineralis. Neque sanè diversos effectus hæ aquæ sive artificiales sive inartificiales (utrum enim mavult quis appellet) epotæ edent, modò tempore æstivo, atque aere salubri assumantur.

Sed utut hoc sit, si ob contumaciam ejus hic affectus ferreis aquis minùs cedat, adeundæ sunt *aquæ calidæ Sulphuræ* quales sunt nostræ *Bathonienses*; atq; æger, postquam tribus auroris continuis eas intus assumpserit, sequenti die *Balneum* ingrediatur, & postero

postero die iterum eas bibat; idem faciendo alternatim per duos menses integros. Etenim tam in his quàm aliis, cujuscunque demum generis sint, hoc sedulò notandum, quòd in earum usu eousque agro persistendum, donec non tantum levamen aliquale sentiat, sed, quo minus symptomata omnia brevi postliminiò revertant, donec omnino convalescat.

Theriaca Andromachi, vel sola, si crebrò diuque usurpetur, magnum est in hoc morbo Remedium. Neque verò in hoc solo, sed in aliis quamplurimis à caloris & Concoctionis sive Digestionis defectu ortis, omnium fortè potentissimum, quæ hactenus nobis innotnere, utut à plerisque fastidiatur, quòd & pervulgata sit, & à tot jam sæculis cognita.

Vina Hispanica Gentianâ, Angelicâ, Absinthio, Centaurio, Corticum Aurantiorum flavedine, aliisque corroborantibus infusis medicata, si ad aliquot cochlearia ter in die potentur, admodum conferunt, modò ægra tenui non fuerit biliosoque corporis habitu. Profectò vel *Vini Hispanici simplicis* liberalior haustus, horâ somni quot noctibus, meo suasu propinatus Hystericis nonnullis perquàm salutaris fuit, cum ex eo robustior universi corporis habitus redderetur, ipsæque adeò fœminæ è Cachecticis vividæ simul ac vegetæ fierent.

Adhæc *Peruvianus Cortex* eximias mirandasque vires in sanguine & spiritibus confortandis invigorandisque habere nonnunquam deprehenditur, cujus *Scrupulum unum manè & serò* ad septimanas aliquot deglutitum, sanam firmamque corporis crasin (tam *Viris Hypochondriacis*, quàm *Hystericis Fœminis* diu multumque ægrotantibus, dejectaque

jectaque jam quasi corporis œconomia) restituisse, ipse observavi. In nullo autem Hystericorum Affectuum genere felicius succedit, quam in illo quo *Spasms* afficiuntur fœminæ, nixus edentes fortissimos & plusquam muliebres, pectora simul ferientes. Interim tamen confitendum est, quòd hoc medicamentum non ita certò crebròque huic malo succurrat, ac *Febris Intermittentibus*. Quamvis verò (ut id obiter dicam) in harum curatione egregia præster, ne dicam miracula, dictus Cortex, atque eodem tum ipsi nos libenter utamur, tum Uxoribus Liberisque usurpandum imperemus, quoties res postulet; sunt tamen quibus haud minùs jam displicet, quòd tam certò subitoque morbos expugnet, quàm olim displicebat, quòd non nisi nuper his terrarum oris innotuerat. Quo quidem fato tum Optimi quique Viri, tum etiam præstantissima quæque ac *σπασμώδης* Remedia semper ferè urgentur. Veruntamen ad hanc notam, seu Lydium Lapidem, indolem nostram licet adductam experiri, atque exindè dignoscere, Hominésne boni simus, an verò probrosi; pro gradu sc. quo vel exultamus, vel dolemus ac ringimur; quoties Publica Res hominum communi aliquo beneficio, ac Numinis favore, augetur.

Si quæ verò ex remediis suprà recensitis minùs convenient, quod temperamento bilioso ac tenui præditis sæpè accidit, tunc *Dieta Lactea* possit usurpari. Etenim Mulieres aliquot (quod primò statim fronte mirabitur quis) cum Affectibus Hystericis diu conflictatæ, etiam iis qui omnes Medicorum conatus spreverant eluserantque, tandem Lacte solo aliquandiu vescentes convaluere. Atque illæ quidem maximè quæ ea specie laborabant, quam

quam ego Colicam Hyftericam appello, quæ non nisi à Narcoticis potuit deliniri; quibus itaque per intervalla repetendis multum assueverant hæ Fœminæ, dolore recrudescente ut primum emarcuerit Anodynæ virtus. Id verò in hac Curandi methodo præcipue mirandum, quod cum Lac frigidum tantum crudumque alimentum præbeat, Spiritus nihilominus ejus usu corroborentur invigorenturque. Nec tamen hoc à ratione abhorre illis videbitur, qui secum reputaverint, Lac, cum simplex omnino nutrimentum suppeditet, naturæ minus in coquendo negotium facessere, secus ac solent cibi ac liquores magis compositi; quodque perfectissimam illam Concoctionem æqualis sanguinis spirituumque crasis necessario sequatur. Illud etiam est animadvertendum, quod non nuda Spirituum debilitas per se considerata, sed eorundem debilitas ad sanguinis statum comparatorum, *arazias*, quam patiuntur, causa sit. Fieri enim potest, ut infanti spiritus satis firmi robustique sint pro sanguinis ratione, qui tamen debitam ad sanguinem adulti hominis proportionem non teneant. Jam verò cum ex jugi Lactis usu & Diætâ, quantumvis illa sit cruda atque invalida, sanguis mollior & tenerior evadat, si spiritus ab eo nati sanguini pares tantum sint, satis bene se res habet. Non omnibus tamen contingit, quantumlibet à lacte aliàs juvari potuerint, ea incommoda superare posse, quæ primis fere diebus apportat, quod nempe tum in ventriculo coaguletur, tum etiam viribus corporis in statu conservandis sustentandisque minus sufficiat.

At verò nihil ex omnibus quæ mihi hætenus innotuere, adeo impensè sanguinem spiritusque fovet
firmatque,

firmatque, ac diu multumque singulis ferè diebus equo vehi. Cum enim in hac Gymnasticæ specie impetus fermè omnis in ventrem inferiorem fiat, in quo vasa Excretoria (quotquot faculentis, in sanguinis massâ stabulantibus, educendis à naturâ instituuntur) sita sint; Quæ tanta functionum perversio, aliave organorum naturalis impotentia vel fingi potest, cui tot succussionum millia eodem die ingeminata idque sub dio, opem non attulerint? Cujus calidum innatum usque adeo deferbuerit, ut hoc motu non excitetur, & denuò effervescat? Quæ verò siue præternaturalis substantia, siue succus depravatus in aliquo harum partium sinu recondi potest, qui non hoc corporis exercitio, vel in statum naturæ consentaneum perducatur, vel quaquaversum dissipetur elimineturque? Quid quod sanguis perpetuo hoc motu indefinenter exagitatus ac permixtus quasi renovatur ac vigescit. Quæ quidem methodus licet Fœminis vitæ desidi atque imbelli assuetis, minùs accommoda sit, utpote quæ à motu, maximè in principio, possint lædi, Viris tamen est aptissima, & sanitatem præ cæteris conciliat.

Nostorum quidem in *Sacris Antistes*, Vir prudentiâ atque eruditione celeberrimus, postquam diu studiis intemperantiùs incubuerat, omnesque animi, qui permagnus ei est atque excelsus, nervos seriis cogitationibus nimio opere intenderat, tandem in *Affectum Hypochondriacum* incidit; quo diutius lacescente, omnia Corporis Fermenta erant vitiata, Concoctionesque penitus subversæ. Medicamentorum Chalybeatorum tædium plus semel devoraverat: Aquas Minerales ferè omnes, cum Catharsi sæpe repetitâ, fuerat expertus: Uti

etiam

etiam Antifcorbutica omnium generum, pulverefque Testaceos quamplurimos, sanguinis edulcorationem promittentes. Ita partim morbo, partim medicatione per tot annos continuatâ, tantum non fractus, *Diarrhœâ Colligativâ* (quæ in *Tabe*, aliisque Morbis Chronicis, ubi omnes omnino Digestiones sunt prostratæ, mortem anteire solet) demum corripiebatur. Ubi me tandem consuleret, statim mecum reputavi Pharmacis nullum amplius locum relinqui, cum tot tantaque nullo cum fructu jam deglutiverat. Suadebam itaque ob causas suprâ memoratas, ut statim se Equo vehendum curandumque traderet; modico primùm itinere, quale ferre possit valetudo ita infirma, ut, nisi iudicio valuissêt rerum interiora altius penetrante, nec ad tentandum quidem illud exercitii genus potuissêt adduci. Rogabam autem ut quotidie in eo persisteret donec ex animi sententiâ convalesceret; majora indies spatia gradatim conficiens, donec tandem ad tot milliaria ascenderet quot uno die percurrunt prudentiores ac moderati Viatores qui iter longiusculum negotii alicujus gratiâ susceperunt: Nullo interim sive ad cibos, sive potum, sive etiam aeris temperiem respectu habito, sed ad instar Itinerantis omnia prout fors dederit exciperet. Ne longior sim, hanc ille viam incessit, productis gradatim itinerum spatiis, donec tandem ad vicesimum, imò ad tricesimum usque lapidem quotidie vectaretur: cùmque se longè melius habere post pauculos dies experiretur, ipso rei eventu penè mirabili animatus in eodem cursu ad menses aliquammultos perseverabat; quo temporis spatio plura milliarium millia, quod ipse mihi narrabat, emensus est, donec tandem

non convaluerit modò, sed satis validum etiam vegetumque corporis habitum fuerit indeptus.

Neque magis *Hypochondriacis* prodest hoc exercitii genus, quàm *Tabidis Phthificisque*, quorum nonnulli mihi sanguine juncti multum terrarum equo vectore peragrantes, ex meo consilio, sanitati sunt restituti; cum certò sciam me vel Medicamentis quantivis pretii, aut aliâ methodo, quæcunque demum ea fuerit, nihil magis iisdem proficere potuisse, quàm si multis verbis hortatus fueram ut rectè valerent. Neque in levioribus tantum malis, crebrâ tussi & macie stipatis, id remedium obtinuit, sed & in *Tabe* tantum non deploratâ, ubi *nocturnis sudoribus* jam etiam accesserat *Diarrhœa* ista superius dicta, quæ Phthisi confectis mortis prænuntia solet esse, atque adeò ut plurimum ultima rerum linea. Verbo dicam. Quantumcunque exitialis *Phthisis* & sit & audiat, utpote quâ intereunt duo ferè Trientes eorum quos *morbi Chronici* jugulant, hoc tamen sanctè assero, quod neque *Mercurius* in *Lue Venereâ*, neque *Cortex Peruvianus* in *Intermittentibus* efficaciores extent, quàm in *Phthisi* curandâ *Exercitium* jam laudatum; modò æger curet, ut lintheamina lecti probè fuerint arefacta, atque etiam ut satis longa itinera emetiatur. Attamen hoc notandum, quod vitæ *ἀσκήσις* prætergressis multo diutius in hoc exercitio persistendum, quàm infra istam ætatem positis. Atque hoc multiplici experienciâ, quæ vix me fefellit unquam, didici: Et licèt equo vehi Phthificis præcipuè conferat, tamen & itinera curru facta mirandos sanè effectus quandoque ediderunt.

Sed

Sed ut ad propositum revertar. Hæc est Generalis hujusce morbi curandi ratio, quâ causæ originariæ, quæ est debilior sanguinis crasis, occurritur; ac proinde extra Paroxysmum tantum locum habet. Quoties verò *Paroxysmus* invaserit adjuncto quolibet ex prædictis symptomate, si tale aut tantum sit malum ut inducias ferre non lit, donec, sanguine & spiritibus corroboratis, quasi per ambages sanari possit, confestim ad Remedia *Hysterica* ista confugiendum est quæ odore viroso ac gravi Spiritus, ut dixi, exorbitantes ac desertores, in proprias stationes remandant, siue intra corpus sumantur, siue naribus admoveantur odoranda, siue exterius applicentur; cujusmodi sunt *Asa fœtida*, *Galbanum*, *Castoreum*, *Spiritus salis Armoniaci*, & quicquid est denique quod odorem tetrum admodum ingratumque spirat.

Hic enim quod res est dicam. Quæcunque fœtent, ea omnia Intentioni huic apprimè inserviunt, siue natura, siue etiam ars ea putido odore donavit. Atque, ni fallor, *Spiritus C. C. Sanguinis humani*, *Urina*, *Ossium* ac similia, inde præcipuas suas vires acquirunt, quod, dum vi ignis præparentur, Empyreuma contrahant tetrum ac male olens, quasi essentiæ eorum intimius annexum. Quod pariter cernitur in fumis à Corio, Pennis, & id genus Animalium partibus, cum exurantur, exhalantibus. Etenim id habent commune singulæ Animalium substantiæ, ut inter exurendum fumum emittant olidum & olfactui ingratum; qui si importuno igne affatim eliciatur, ac Organis excipiat, condensatus is in liquores istos abit ac convertitur, qui *Spirituum Volatilium* nomine in-

L 2

signiuntur,

signiuntur, quique facultates eas facile reportant quæ subjectis suis haud primitus inerant; utpote qui *Ignis* solummodo *Creatura* existunt, & singuli eorum eandem planè Virtutem cum cæteris nanciscuntur, ex quacunque demum substantiâ (modò *Animalis* ea sit) procudantur extrahantur.

Proximo loco animadvertendum est, quòd si paroxysmum comitetur *Dolor* aliquis intolerabilis in quâcunque demum parte, aut *Vomitio* enormior, aut etiam *Diarrhœa*, tunc præter *Hysterica* jam laudata, *Laudanum* in usum revocari debet, quod solum vires habet his symptomatis cohibendis prorsus pares.

At verò in iis doloribus sedandis, qui Vomitiones excitant, cavendum est sedulo, ne illi sive Laudano, sive alio Paregorico mitigentur, non præmissis debitis Evacuationibus, nisi patientiam ferè humanam omnem vicerint. Primum, quia tanta nonnunquam sanguinis & humorum copia est aggesta (maximè in Fœminis sanguineo, & Masculis proprio habitu præditis) quanta Narcotici vel efficacissimi, ejusque sæpius repetiti, operationem valeat sufflaminare. Unde in talibus sanguis è brachii venis necessario est extrahendus, & Catharticum eis propinandum est, antequam ad Laudani usum accedamus; his enim ritè peractis, quod prius, vel in maximâ dosi exhibitum, nihil proficiebat, jam in dosi mediocri scopum attinget. Deinde quia multiplici experienciâ edocti sumus, quod quoties ægra paulatim Laudano assueverit, non præmissâ evacuatione debitâ, necesse habuit, ob dolorem mox ab evanescente remedii virtute denuo revertentem, Paregoricum
rursus

rurfus ingerere, idque quotidie ad annos aliquot continuos, dofi subinde per gradus auctâ; ita ut nullo modo jam à Laudano abstinere queat, licet omnes ab illo digestiones vitientur & functiones naturales debilitentur. Quamvis non fentiam Laudani ufum five Cerebro, five Nervis, five Facultatibus Animalibus immediatè nocere. Judico itaque ego, quod expertus loquor, Evacuantia Anodynis debere præmitti: v. gr. Viraginibus & fœminis in quibus fanguis prædominatur, Vena fecanda eft, & alvus subducenda, præfertim fi non jam à longo tempore paroxyfmo fuerint correptæ. Si verò fœminæ debiliores, & quæ temperamenti à prioribus illis planè diverfi funt, hujufcemodi paroxyfmo & dolore affligantur, atque eodem subinde haud ita pridem laboraverint, fufficiet eorum ventriculos Congio uno, plus minùs, lactis Cerevifiati haufto, & mox per vomitum rejecto detergere; dein largam dofim imperare five *Theriace Andromachi*, five *Electuarii Orvietani*, & cochlearia aliquot liquoris alicujus fpirituofi & gustui non ingrati cum paucis Laudani liquidi guttulis fuperbibenda.

Quod fi ægra jampridem vomuerit, antequam accerferetur Medicus, & metus fit ne fi Emeticis ulterius follicitetur, in furorem agantur fpiritus, & ægræ vires nimium dejiciantur, hoc in cafu *Laudanum* fine morâ propinari debet, eo dofis modo numeroque quæ fymptomatis magnitudinem ac durationem non tantum exæquare poffit, fed & vincere.

Duo autem hîc præ cæteris diligenter funt notanda. Primò, quòd cum femel post evacuationes juftas & neceffarias, Laudano uti cœperimus, eâ

dosi, atque illâ toties repetitâ, sumendum est istud Pharmacum, donec symptoma omnino fuerit debellatum; interjecto tantum spatulo inter singulas doses, ut quid prior præstiterit antè noscamus, quàm alteram repetamus. Sed de hoc fusiùs alibi egimus. Deinceps dum Laudano morbum aggredimur, nihil prorsus movendum est, nihil evacuandum, cum vel mitissimum illud Enema è lacte Saccharato possit destruere quicquid reparaverat Paregoricum, & tam dolorem quàm vomitionem postliminiò revocare.

Utut verò Dolores, quod jam innuimus, suprâ memorati importuni sint in Anodyno efflagitando, tamen Vomitiones enormes & dosin ejusdem longè maximam & sæpius repetitam indicant, cum ab inverso motu ventriculi peristaltico (quo in eo contenta versus inferiora erant protrudenda) remedium Paregoricum priùs eliminetur per œsophagum, quàm opis aliquid afferre queat, nisi post singulas Vomitiones Narcoticum de novo toties quoties iteretur, idque in formâ potissimum solidâ; aut si in liquidâ detur, vehiculum ita parcum esse debet, ut ventriculum imbuat tantum, & præ materiæ inopiâ ab illo sursum evehi nequeat. v. gr. *Gutta aliquot in cochleari uno Aq. Cinnamomi fortioris*, aut similis. Monenda interim est ægra ut statim ab assumpto Laudano conquiescat, ac caput præsertim quantum fieri potest immotum teneat; quando vel levissimus capitis motus præ cæteris omnibus Vomitionem provocet, unde medicamenti modò deglutiti jactura fit. Quinimo etiam cessante & quasi perdomitâ Vomitione, expedit Anodyno ad pauculos dies mane & serò exhibito, seu injecto fræno, recidivam præcavere. Quod
itidem

itidem post dolorem Hystericum Narcotico sedatum, aut Diarrhoeam, omnino observari debet.

Atque ita demum methodo jam traditâ & *Dolori & Vomitioni* symptomaticis mederi in promptu est; à quibus, cum aliorum persæpe morborum speciem præ se ferant, Medicis facilius imponitur, quàm ab aliis quibuscumque symptomatis, quotquot manum medicam deponunt, de quo pauca subiungam. V. gr. in istâ Hystericæ Affectionis specie jam descriptâ quæ *Paroxysmum Nephriticum* imitatur, quis non videt quanta sit paritas morbi utriusque; & similitudo, tum quòd pars eadem utrobique doleat, tum quòd in utroque affectu vomituriant ægræ, cum tamen à causis ita ab invicem variantibus pendeant, & tam impari methodo debeant sanari, ut quòd in hoc lædat, in illo juvet, & è contrâ? Si enim sive *Calculus*, sive *Arenula* Renum substantiam atterentes, dolorem inferant, atque ex partium consensu Vomitionem, nihil æquè conducet ac prælargâ & frequens Causæ Antecedentis per Phlebotomiam revulsio, tum ut dilatentur laxenturque meatus, per quos Calculus excludendus est, Enematis Emollientibus sæpenumerò repetitis, aliisque ejus generis remediis internis: Quibus Medicamenta Diuretica, & Lithonriptica addenda sunt. Jam si dicta symptomata à Calculo nullatenus oriantur, sed à spiritibus Animalibus nimiam copiam Renes impetentibus (quo in casu Pægorica tantum indicantur, nec vel Enema è mitioribus, post primas Evacuationes, sine periculo injicitur,) in quanto vitæ discrimine versetur infelix ista de cujus jam corio luditur, non opus est dicere. Idem potest affirmari de Affectu illo Hystericò qui *Colicam Biliosam*, vel *Iliacam Passionem*

simulat. Hic ubi pro concessio habeatur Affectum istum (licet indolis omnino sit diversæ, imò contrariæ) Colicam Biliofam esse, & ab humore acri in viscera per Arteriarum Mesentericarum oscula excreto nasci (in quem errorem dolor intolerabilis, & viridis color qui in materiâ cernitur tam per os quàm per sedem expulsâ, Medicum incautiorem & cogitationibus minus assuetum haud ægrè perducant,) quæ methodus tam commoda, quàm ut in contemperandâ, remedium Refrigerantium atque Incrassantium ope, humorum acrimoniâ operam locemus? Atque, quo humores è visceribus exterminentur, præter Enemata quotidiana, ut Cathartica frequenter propinemus; inter cætera verò etiam Mercurium dulcem Diagrydiatis permixtum ad plenioris materiæ morbificæ eradicationem? Quàm malè autem cum ægris agatur, quantumque eis periculum immineat, dum huic methodo insistamus, si Affectus qui Colica Biliofa censetur, re ipsâ Hystericus tantum fuerit, aut Hypochondriacus, nemini non liquet: cum clamet experientia, quòd post primas evacuationes universales (quæ humorum putrescentium, quos peperit *ἀναξία* jam sæpe dicta, quique Anodynis obstaculo esse possint, saburræ amoliendæ dicantur,) nihil jam restat nisi ut tumultuantes spiritus consopiamus, donec tandem symptomata evanuerint, atque iis cessantibus opportunè Chalybeata imperemus, vel si quod aliud est remedium quod sanguinem accendendo atque invigorando morbum radicitus extirpet. Meum non est plurimas atque ingentes illas calamitates enumerare, quas Fœminis contigisse ipse novi, ubi Colica hæc Hysterica à Bile ortum ducere existimatur.

retur. Veruntamen affirmo Evacuaciones sæpe repetitas, quæ quidem in Colicâ Biliôsâ omnino indicantur, dolorem vomitumque non solum non compescere, sed irritare magis, spirituum sc. perturbationem, quæ vera horum symptomatum causa est, promovendo. Tandemque malum ad menses aliquot prolongatum, metathesi derepentè in cerebrum factâ, desinit in *Spasmos*, à quibus ægra brevi è medio tollitur; idque vel maximè, ubi post alias evacuaciones diutius repetitas, suadente colore viridi eorum quæ per os è ventriculo excernuntur, Emeticum fuerit propinatum. Verbo dicam. Si quid ego observando didici, imprimis cavendum est ne Symptomata Fœminis Hystericis familiaria ab aliis quos sæpe æmulantur morbis, diagnosi errante putentur oriri.

Hic non est reticendum, quòd præter errores jam recensitos, à quibus Fœminæ Affectibus Hystericis obnoxia de vita periclitantur, permultæ insuper errore non minùs funesto dictis Affectibus mutantur eâ tempestate, quâ hic morbus, licet suâ naturâ non sit lethalis, tamen vi malorum *ἐπιγινόμενων* ac subsequantium haud paucas è medio tollat. Exempli gratia: Fœmina teneriori atque infirmo corporis habitu Infantem parit, cui omnia fœlicitè & secundum naturam cedunt: Obstetrix, sive rudis & imperita, sive jactabunda, & quàm præclarè suo illa munere functa sit palam ostentans, suadet ut Puerpera paucis à partu diebus surgat, & se à lecto aliquandiu abstineat; hæc morem gerens, statim à primo corporis motu *Affecti-one Hystericâ* corripitur, & pro ratione quâ morbus inaugefcit, *Lochia* primùm imminuuntur, deinde sistuntur penitus; quorum suppressionem præmaturam

maturam longa symptomatum series excipit : quæ, nisi permagna tam diligentia quàm in medendo peritia intercedat, ægram brevi perimunt. Nonnunquàm enim *Phrenesi* laborant ex hac occasione, quæ indies efferatior reddita *Spasmos* primum, dein mortem affert : Si verò mortem evadant, mitius aliquantulum insaniunt, quandoque ad ultimum vitæ terminum. Nonnunquam post Lochiorum suppressionem in *Febrem* incidunt, quæ vel in earum, quæ tum grassantur, Epidemicarum castra transit, vel ab eâ solâ pendet origine. Adde quòd iidem Affectus Hysterici, quibus Lochiorum suppressio imprimis debetur, jam magis sæviunt, tanquam ex se denuò nati. Diu est à quo mihi subiit in mentem, quòd ex eis quæ moriuntur Puerperis, vix Decima quæque, ut modeste computemus, vel ex eo perit quòd vires partui necessariae eam defecerint, vel ex doloribus partum laboriosiores comitantibus ; at eo maxime nomine, quòd debito citius lecto exurgat, excitatis à motu illo paroxysmis Hystericiis, à quibus cum sistantur Lochia, mox ingens ineluctabilium symptomatum turba ingruit. Quamobrem istis quæ me audiunt ubique Author sum, ut ad diem saltem *Decimum* usque in lecto se contineant, si modò naturâ paulò debiliores sint, præcipue si *Vaporibus*, qui vulgò dicuntur, jampridem fuerint tentatæ. Præterquam enim quòd ista, quâ in lecto fruuntur, quies à malis jam toties commemoratis eas immunes præstet, non interruptus lecti calor spiritus pariter reficit tum à pariendi doloribus, tum ab evacuationibus in hoc casu solennibus exhaustos fractosque ; quinimò & naturæ suppetias fert, atque omnes, quas gestationis tempore mulier congesterat, cruditates digerit & amolitur.

Verum,

Verum, si ab admissio hoc errore quodvis è dictis symptomatis supervenerit, Indicationes Curativæ eò dirigendæ sunt, ut spiritus ab hoc motu jam irrequieti redditi sedentur, & ut *Lochia* rursus fluant, quandoquidem eorundem suppressio horum symptomatum causa sit proxima atque immediata. Neque tamen huic methodo pertinaciùs insistendum, sed exhibitis aliquandiu remediis quæ in hoc casu cum successu usurpari solent, si votis ea non respondeant, ab iis temperandum est; cum neque fortiora hîc locum habeant, neque in mitiorum usu perseverare debeamus, propter attritas & ferè prostratas Puerperarum ita affectarum vires. Exempli gratia, ubi primùm *Lochia* jam suppressi constat, è re fuerit fœminam è vestigio lecto addicere, mox *Emplastrum Hystericum* umbilico admove, atque quamprimùm *Electuarium* sequens propinandum imperare. Ut R̄ *Conserv. absynth. Roman. & ruta an. ʒj. trochisc. è myrrha ʒij. castor. croci Angl. sal. volatil. salis Armoniaci, & assæ fœtidae an. ʒß. cum s. q. syr. de 5 radicibus f. Electuarium. Cap. ad magnitudinem nucis moschatae majoris tertiâ quâque horâ, superbibendo seq. Julapii cochl. iiij. vel v. R̄ aq. ruta, bryon. comp. an. ʒiij. sacchari Cand. q. s. ms. f. Julap.* Atque hæc, si itatim à primo suppressionis indicio exhibeantur, hoc malum plerunque devinent. Sin autem dictis Remediis eousque continuatis donec tota quantitas assumpta fuerit, *Lochia* adhuc suppressantur, hoc in casu *Laudanum*, unâ saltem vice, tentandum. Hîc *Laudanum*, quantumlibet suapte indole astringat, cum tamen spirituum perturbationem, à quâ solennis *Lochiorum* evacuatio fuerat interrupta, compescat, quandoque plurimùm juvare, & *Emmenagogis*.

gogis nihil proficientibus, Lochiorum fluxum post-
 liminiò revocare possit. Commodissimè verò Nar-
 cotica unà cum *Hystericis* & *Emmenagogis* propi-
 nantur; v. g. *Laudani liquidi guttae xiv. in Aquâ*
Bryoniae compositâ; vel *Laudani in formâ solidâ*
granum unum semis cum scrupulo dimidio Assæ fœ-
ride in Pilulas duas redactum. Sedulò interim ani-
 madvertendum est, quòd si telo hoc semel misso
 scopum non attingamus, nec sequantur Lochia,
Opium nullo modo est repetendum, ut in aliis ca-
 sibus fieri solet ac debet: Etenim si reiteretur hîc
 Paregoricum, Lochia ita potenter sistet, ut ea
 nullâ deinceps arte provocari queant. Verum
 enim verò si & hoc minùs succedat (interjecto
 aliquo temporis spatio, quo certiores simus quid
 istud præstiterit) ad medicamenta iterum *Εμμη-*
ραγωγὰ *Hystericis* permixta redeundum est, & de-
 in ad *Enematis ex Lactē saccharato* injectionem.
 Verùm quod de *Opio* suprâ, hîc de *Enematis* di-
 cendum est; nisi enim primò injectum Lochia edu-
 cat, nihil prorsus à pluribus est sperandum: cum
 unum humores leniter sollicitando, ut fluant Lo-
 chia efficere possit, plura verò eadem aliò diver-
 tant. His itaque peractis, (quæ tamen leviter
 tangenda sunt) tutissimum est, & Prudentis Me-
 dici officium, temporis *συμπαχίαν* præstolari;
 cum singulo quoque die curationis negotium magis
 magisque extra aleam ponatur, & si ægra *Vicesi-*
мум diem superaverit, jam ferè in vado est. Ete-
 nim cum à morbo, quisquis is fuerit, jam diutur-
 niori scemina aliquantisper respiraverit, viresque
 quadantenus receperit, eam methodum valebit
 ferre quæ aptissima videbitur isto malo averrun-
 cando quod à Lochiorum suppressione accreverat:
 quando

quando remedia obstinatiùs ingesta, primis ne hilum promoventibus, tum ipsum morbum, tum etiam spirituum perturbationem, à quâ morbus oritur, augere possint, quod sedulo advertendum velim.

Nuper Matrona, tam natalibus quàm moribus honestis ac probis, me sibi Medicum volebat: huic ex modò dictâ occasione statim à partu paroxysmis Hystericis affectâ, Lochia penitus defecerant. Conabar medicamentis suprà memoratis eadem proritare; at frustrâ, Affectione Hystericâ vehementiore omnem opem medicam respuente. Unde, cum ita demum eam salvam fore præviderem si nihil prorsus molirer, rem omnem Tempori, Medicorum facilè Principi ac Coryphæo, commitendam censui. Hoc meum consilium ad diem usque Decimum quartum optimè illi cessit; quotidie enim illam invisens, nullo die eam in pejore loco, quàm pridè fuerat,prehendi: Post hunc mulierculæ adstantes, quas hætenus à noxa illi sub officii specie inferendâ ægrè arcueram, Maritum impellebant, ut sine morâ sanguinem è pede uxoris extrahi curaret: quo factò, Paroxysmi Hystericæ adeò invalescebant, ut intra paucas horas Spasmi accederent, & non ita diu postea, ærumnarum requies, Mors.

Et si fas mihi sit liberè quæ sentio effari; jamdiu in eâ Hæresi fui ut arbitrarer me, non tantum in dictis Puerperarum morbis, sed etiam in Acutis omnibus, ubi Curationem ab hac illâve, quâ uti placet, methodo certò insecuturam polliceri nequeam, & Viri & Medici Boni Probique pulchrè defungi munere, quoties nihil omnino tento, modò agrum invisens, illum non se pejus habere hoc die

die quàm heri habuit comperiam, nec cras habiturum quàm hodiè conjecturâ assequi possum. Cum si in agro curando eâ methodo incedam, de cujus efficaciam nondum mihi certò constet, tam ab experimento quod ex eo capturus sum, quàm ab ipso morbo is periclitabitur: Neque ita faciliè geminum discrimen effugiet, ac simplex erat evasurus. Quamvis enim impræsentiarum nullum vel incipientis Convalescentiæ signum manifestum se prodatur, certissimus tamen sum morbi Acuti cujuscunque naturam non ferre ut quis eo semper laboret: ac proinde dies quilibet res ægri magis magisque in tuto collocat, vel saltem Medico ansam præbet, ex quâ opportuniùs ac certius morbum feriat confodiatque, quàm in præcedentibus liceret. Quod quidem uti de Acutorum plerisque verè affirmatur, ita præcipuè de Puerperarum morbis; quibus error vel leviusculus fatalis esse possit; & in quibus ita parùm valeamus naturalem illam Evacuationem regere, à cujus suppressione mala, de quibus diximus, proveniunt.

Cum verò *Affectus Hysterici* non semper primariæ causæ, spirituum nempe debilitati nativæ, sed adventitiæ aliquando originem suam debeant, hujusmodi itaque causam, antequam finiam, hic recensere libet, quæ frequentissimè *Vaporum*, quos appellant, pararia existit. Atque ea est *Fluxus mensium immodicus*, sive in *Puerperio*, sive extra idem invadat. Quoad primam speciem, ea primis diebus post partum laboriosioremaximè infestat, & longâ symptomatum hystericorum catervâ stipatur. Et sicuti in primis hisce diebus solum ingruit ac urget, ita etiam brevi se proripere solet. Etenim si victus paulò incrassans instituitur, faciliè abigitur;

abigitur; cui & sequens potus addi poterit.

Assumatur *aq. plantag. & vini rubri an. ℥j.*
Coq. simul ad tertias, & deinde edulcoretur s. q.
sacchari albi. Cujus, cum frigescat, capiat. ℥ss.
bis vel ter in die. Interim *Fulapium* aliquod *Hys-*
tericum, at satis mite, subinde propinetur, &
nodulus seq. naribus admoveatur. *Rx Galbani &*
Assæ foetid. an. ʒij. Castor. ʒi ss. sal. succini vola-
tilis ʒss. ms. f. nodulus. Vel *Rx spir. salis Armoniac.*
ʒij. quem sæpius olfaciat.

Quod verò ad hujusmodi *extra Puerperium*
fluxum attinet, licet idem omni tempore foeminis
 accidere solet, eas tamen paulo ante tempus il-
 lud quo sponte suâ omnino menses cessaturi, sæ-
 pissimè invadit; circa ætatis scilicet annum 45.
 si modo temporius fluere inceperant, circa autem
 50. si serius in vita prius prorumpébant. His,
 uti dictum, paulò ante totalem eorundem disces-
 sum (instar *Candelæ* jam fere absumptæ deflagra-
 tæque, quæ subito flammam edit insigniorem, mox
 penitus disparituram) cum magno impetu affa-
 tim excidunt, & ob copiam sanguinis ingentem
 qui continuo excernitur, in paroxysmos hystericos
 ferè continuos miseræ dejiciunt. Hic licet *Hys-*
terica tam interna quàm externa obiter usurpanda
 (fortiora devitando ne fluxum ulterius ea provo-
 cent,) omnis tamen curationis cardo in mens-
 truis cohibendis vertitur, quæ hunc in modum quàm
 primùm sistenda.

Mittatur sanguis è brachio ad ʒ viij. Seq. manè ex-
 hibetur potio purgativa communis, quæ repetenda
 est tertiâ quâque die per duas alias vices; & singu-
 lis noctibus per totum morbi decursum sumat
Paregoricum ex syr. de meconio ʒj.

Rx. Con-

℞ *Conserv. rosar. siccar. ℥ij. trochisc. de terrâ Lemn. ℥iſs. Cort. granator. & Coral. rubr. præp. an. ℥ij. lapid. hematit. sang. dracon. & bol. Armen. an. ℥j. cum s. q. syr. è Coral. simpl. f. Electuar. de quo sumat ad magnitud. nuc. Moschat. maj. mane & quintâ pomerid. superbibendo seq. Julapii Cochl. vj.*

℞ *Aq. germin. quercus & plantag. an. ℥iij. aq. Cinnamom. hord. & syr. de rosis siccis an. ℥j. spir. Vitrîol. q. s. ad gratam aciditatem.*

℞ *Fol. plantag. & urticæ an. q. s. contundantur simul mortario marmor. & succus exprimatur, qui postea clarificetur. Cap. cochl. vj. frigide ter vel quater in die. Post primam purgationem applicetur Emplastr. seq. regioni lumborum. ℞ Emplastr. Diapalm. & ad Herniam an. part. equal. ms. extendatur super Alutam, & f. Emplastr.*

Diæta refrigerans incrassansque imperanda, nisi quod è re erit semel vel bis in die Vini Clareti haustulum Ægræ indulgere, quod etsi minùs conveniat in quantum ebullitionem ciere aptum natum sit, ad vires tamen refocillandas concedi possit. Atque hæc quidem methodus ut fœminis hoc modo affectis apprime proficua sit, ita eadem iis, quibus *Abortûs* periculum imminet, non minùs confert. Atqui Cathartica & Succî hîc omittantur.

Est & alia, etsi minùs frequens, affectuum hysterîcorum causa. Nempè post partum laboriosior^{em} *Uteri procidentia*, magnam hujusmodi malorum Iliada secum trahens, quæ tamen citò ac facîle hoc modo sanatur. ℞ *Cort. quercus ℥ij. Coq. aq. font. lb. iij. ad lb. ij. sub finem addendo Cort. granator. contus. ℥j. rosar. rubr. flor. granator. an. M. ij. deinde adde Vini rubri lbſs. Colatura sit pro*
Forn,

Fotu, qui cum pannis laneis parti affecta admoveatur manè horis duabus antequam è lecto assurgat, & nocte post decubitus donec symptomata penitus evanuerint. Sed de his plus satis.

Habes tandem, Humanissime Vir, eorum summam quæ à me in hujusce morbi sive Historiâ, sive Curatione hætenus fuerint observata. Restat ut si quid fortè peccaverim, ista minùs quàm oportuit accuratè describens, veniam à te petam; tum ut opellam hanc, eo animo exaratam ut gratias tibi referrem quòd alia nostra conamina, qualia qualia illa fuerint, tuo calculo probare haud dedigneris, æqui bonique consulas. Quæ quidem Gratulatio mihi ita rarò obvenit, ut vel nihil prorsus ab hominibus sim promeritus, vel candidi ingenuique isti, quos eâ mentis præstantiâ natura effinxit ut grati esse nôrint, perpauca sunt; Vix totidem quot *Thebarum porta, vel divitis ostia Nili*. Quo non obstante pergo adhuc, imò & pergam, in ediscendâ promovendâque quoad poterò Methodo Curandorum morborum, atque iis, qui me minùs in Praxi valent (si qui sunt ejusmodi) instruendis. Famæ meæ interim arbitrium penes alios sit. Æquâ enim lance & scrupulosè expendens, Hominesne juvare præstet, aut ab iisdem celebrari, prius illud præponderare comperio, & maximi fanè momenti esse ad Animi Tranquillitatem; Famam verò populique halitum plumâ leviolem aut bullâ, atque umbrâ insomni magis evanidum. Quod si opes ejusmodi nominis celebritate partæ majus aliquod pondus habere videantur, fruantur illis per me licet, qui jam corrascerint; Meminerint tamen Mechanicorum nonnullos, artes vel sordidissimas exercentium, uberiolem

M

quotidiè

quotidiè quæstum facere, & majorem Auri Argentique vim posteris legare; neque tamen in hoc Brutis Animalibus superiores evadere, qui sibi suisque pro sua indole prospiciunt; &, si recta ex animi arbitrio & virtute nata excipiamus, (quorum non est capax Brutorum natura) hos planè exæquant Belluæ, imò & alios omnes qui non eum sibi vitæ scopum proponunt ut profint quam-plurimis. Commendatum me habeas, rogo, Viro sagaci & eruditissimo Domino D. Kendrick, tibi mihiq; amicissimo; utpote cui debeam quòd tuum in me ita propensum animum resciverim, eamque quâ me complecteris amicitiam, eo internuncio, didicerim. Conabor quantum in me est, mutuas officiorum vices reddere, & par pari referre, utpote qui sim jure meritoque, Vir Dignissime,

*Tibi Devinctissimus, Tuique
semper Studiosissimus*

Londini,
Jan. 20. 1681.

THO. SYDENHAM.

FINIS.

TRACTATUS
DE
Podagra
ET
HYDROPE.

PER
THO. SYDENHAM, M.D.

Non fingendum, aut excogitandum, sed
inveniendum, quid Natura faciat, aut
ferat. *Bacon.*

Editio Secunda.

LONDINI,

Typis R. N. impensis *Walteri Kettilby*, ad Insigne
Capitis Episcopalis in Cœmeterio D. Pauli, 1685.

Doctissimo Viro
THOMÆ SHORT, M. D.
Coll. Med. Lond. Soc.

EN tibi, Humanissime Vir, Tractatulum de Podagrâ & Hydroke, loco spissioris voluminis quod animo destinaveram; Historiam intelligo Morborum Chronicorum, eorum maxime circa quos mea Praxis potissimum versata est. Cum verò omnem cogitandi vim atque omnes nervos his rebus plus satis intendendo, atrociorum podagræ paroxysmum mihi accersiverim quam quo alias, ut puto, fueram mulctandus; res ipsa monebat ut has lucubrations vel invitius ponerem, & mihi tandem ipse consulerem, hos tantum morbos duos quadantenus expediuisse contentus. Quoties enim ad hæc studia me recipiebam, toties & Podagra recurrebat. Hoc itaque operis, quale quale demum id est, accipere digneris, quod Tibi duabus potissimum de causis dicandum censeo. Primum quod earum, quas jam olim in publicum dedi, Observationum, à quibusdam despectarum, utilitatem aliquam, non tantum me coram atque in os, sed etiam coram aliis agnoscere atque asserere nullus dubitaveris. Deinde quod ex aliqua consuetudine quam mutuam habuimus, Consilia in commune pro Egrorum commodis conferentes, Ego tuum Genium deprehenderim ad Praxin Medicam apprimè factum: quodq; tametsi doctrinâ omnis generis inclarescas, Te tamen natura ad eas potius subtilitates determinaverit quæ è praxi nascuntur, quam ad inanes speculationes:

quæ duo haud minori intervallo à se invicem distant,
quàm Sapientum res seriæ ac maximi momenti à pue-
rulorum ludo ac crepundiis determinantur: Et for-
tas (nisi me fallit observatio mea) perraro in eo-
dem subiecto conveniunt. Quæ tua sagacitas juncta
opportunitati, quam tibi suppeditavit ingens Me-
dicandorum copia ad Experimenta stabilienda, Te
ad Artis nostræ fastigium evexit: Et morum comi-
tas versus omnes haud vulgaris existimationem, quam
nactus es, facile tuebitur. Si quæ heic differui neque
tibi cui ista inscribo, nec paucis illis, at spectata
probitatis viris, quos amicos habeo, vitio dari possint,
haud multum alios morabor, qui nullâ aliâ de causâ
mihi insensissimi sunt, nisi quod aliter tam de ipsis
morbis quàm de eorum Curationibus sentiam, atque
illi sentiant. Quod ut ita non fieret penes me nullo
modo fuit, quando sic à naturâ factus atque disposi-
tus sim, ut quod temporis alii libris legendis, id ego
omne meditationi impendere soleam; neque tam quæ-
ram, an alii eadem mecum asserant, quàm utrum
quæ ego trado cum veritate consentiant: utpote qui
rumores & vulgi plausum haud magni faciam. Et
sanè quid tanti est, si officio Civis Boni strenuè per-
functus, & publico commodo etiam cum privato dam-
no inserviens, nullam tamèn exinde gloriam repor-
tem? Cum, si rem rectè perpendam, consulere Ex-
istimationi meæ, qui jam senex sim, brevi perinde
erit ac si Non-enti consulissem. Quid enim mihi
post obitum prodesse queat, ut octo Elementa Alpha-
betica in istum ordinem redacta ut nomen meum
componant, eorum linguis jactentur qui non magis
aliquam mei Ideam animo possint effingere, quàm
ego jam queam concipere qualesnam tandem illi fu-
turi sunt, qui omnes & mortuos prioris seculi igno-
rabunt,

rabunt, & aliis tùm dialectis tùm moribus utentur,
pro rerum humanarum omnium inconstantia ac vicissitudine. At quorsum ego de aliorum iudicio sollicitus sim? Si meo aliquo conatu in promovendâ & morborum & eorundem Curationum scientiâ aliquantulum promeritus fuerim, haud diù istâ laude fruâr: Atque è diverso, si cui minùs placuerint mea scripta, vix puto me alia additurum; cùm non patiatúr ratio sanitatis meæ ut mundo ulteriores, rem medicam tractando, molestias faceßam. Et profectò vel in hoc Tractatulo quem jam edo, cùm manus tremula calamum regere nequiret, operam mihi commodatam ab Amicissimo viro D. Johanne Drake, Baccalaureo in Medicina ex Æde Christi apud Cantabrigienneses, gratus agnoscere debeo: Quem quidem virum & natus morum Candor & vitæ Integritas amicum perquam exoptabilem; Animi verò dotes tam à natura subministratæ, quàm studio excultæ Humano generi utilem admodum reddent & beneficium, ubi eam Artem exercere placuerit, quam ita probè callet. De cætero rogandus es, Vir Spectatissime, ut huic meo in te officio, si permolestior fuerim, veniam concedas: quod tamèn non aliunde nasci existimes velim, quàm ex illo honore & obsequio quibus te meritò atque ex animo prosequitur

Tibi addictissimus

Londini,
Maii 21. 1683.

Tuique observantissimus

THO. SYDENHAM.

DE

PODAGRA.

PROculdubiò æstimabunt homines, vel morbi, de quo agimus, naturam *δυσνόητον*, ac ferè incomprehensibilem esse, vel me, quem jam ab annis triginta quatuor vexavit, ingenii tardissimi ac prorsus hebetis, cum meæ tam de ipso morbo, quàm de ejus curatione observationes ità parùm votis respondeant. Utut tamèn se res habeat, ego bonâ saltèm fide tradam quæ hætenùs rescivi omnia; difficultates salebrâsque, sive rationem morbi ipsius, sive curationis methodum spectantes, Tempori, Duci veritatis, evincendas complanandâsque relinquens.

Podagra eos plerunque senes invadit, qui postquam meliores vitæ dies molliùs ac delicaciùs transegerint, Epulis lautioribus, vino, aliisque liquoribus spirituosus liberaliùs indulgentes, tandèm ob pigritiam ætatis ingravescentis semper comitem, ea corporis exercitia penitus omisere, quibus juvenes assueverant. Ad hæc, isti, qui huic morbo sunt obnoxii, Crania habent grandiuscula, Habitu corporis ut plurimùm sunt pleniori, humido, & laxo; & Constitutionem habent omnes luxuriantem virosamque, ditissima atque optima vitæ stamina.

Non quòd *Podagra* eos solùm adoriatur, qui crasso & corpulento habitu donantur, cum ali-
quando

quando etiam, etsi rariùs, graciles ac macilentos invadat; neque quòd hic morbus in omnibus senium præstoletur: quandoque enim etiam ætate florescentes corripit, quoties scilicet infœlicia morbi femina à parentibus, quasi ex traduce acceperint; vel si hoc non fuerit, immodicæ Veneri præmaturiùs indulserint, aut exercitiis omnino valedixerint, quibus priùs etiam vehementioribus utebantur; edaciores insuper fuerint & liquores spirituosos immoderatiùs hauserint, postea de repente ad liquores tenues & refrigerantes se contulerint.

Si quem non nisi jam senio confectum primùm adoriatur, nunquam postea vel tam statas habet periodos, vel tam immaniter favit, quàm si juniorem occupaverit; tùm quòd vita ut plurimum elabitur antequam morbus naturalibus Symptomatis stipatus ad *crispum* pervenerit, tùm etiam quia Calore nativo & vigore corporis imminutis, nec ità jugiter, nec vehementer in Articulos displodi potest. At si quem maturiùs lacestat, quamvis nec sedem adhuc figat, nec eum ità malè tractet, sed incertâ periodo pro datâ ansâ ingruat, leviter ad paucos dies torquens, & nullâ methodo invadens recedensque; sensim tamèn castra metatur, legem sibi ponens, typumque præformans, tam quoad anni tempus quo arma quotannis movebit, quàm quoad paroxysmi durationem: ad hæc, ferociùs quàm primo insultu debacchatur.

De hoc morbo dùm ità regulam typumque servat, libet primò differere: postea de ejusdem Phænomenis Anomalis atque incertioribus, quoties scilicet vel præpostero inidoneorum Medicamentorum usu, de statu suo dejectus fuit, vel ob sub-

jecti

jecti debilitatem & languorem, ad propria & genuina Symptomata nequit assurgere. Quoties itaque *Regularis* est *Podagra*, hoc ferè modo Ægrum aggreditur. *Januario* exeunte, aut incipiente *Februario* derepentè & nullâ ferè præsentione antecedente ingruit, nisi quòd ventriculi cruditate atque ἀπεψία ad septimanas aliquot æger laboraverit; corporis insuper intumescentiâ quasi ventosâ & gravitate, quæ indiès augetur donèc tandè detonet Paroxysmus; quem paucis diebus præit torpor & quasi flatuum descensus per femorum carnes, cum affectione σπασμοειδῆ, tum etiâ pridie Paroxysmi Appetitus voracior, non tamèn naturalis. Sanus lecto somnòque committitur, Horâ verò secundâ post mediam noctem excitatur à dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque verò Calcaneum, Suram, aut Talum: Hic dolor eum refert qui osium dictorum dislocationem comitatur, cum sensu quasi aquæ tantum non frigida partis affectæ membranæ affusæ. Mox sequitur Rigor cum Horrore, & Febricitatione aliquali. Dolor autem hic primò remissior gradatim intenditur, (& pari passu Rigor atque Horror recedunt) idque in singulas horas, donèc tandè sub noctem ad apicem pervenerit, se ad varietatem officulorum Tarsi & Metatarsi, quorum ligamenta obsidet, perbellè accommodans; nunc tensionem violentam, vel ligamentorum istorum dilacerationem, nunc morsum canis rodentis, quandoque pressuram & coarctationem exprimens: adhæc, ità vivum exquisitumque habet sensum pars affecta, ut nec lin-teorum super-incumbentium pondus, nec cubiculi à fortiori ambulatione concussionem ferre valeat. Atque hinc fit ut nox non tantum in cruciatu tran-

figatur,

figatur, sed etiam cum irrequietâ partis affectæ hâc illâc rotatione, & mutatione sitûs quasi perpetuâ. Neque minor est totius corporis jactatio incessans, quæ semper Paroxysmum, maximè verò accedentem, comitatur, quàm torti membri agitatio & dolor. Hinc etiam mille conanima, sitûs tum ipsius corporis, tum membri affecti mutatione assiduâ, doloris sedationem incassum exambiunt: quæ tamèn non contingit ante horam secundam tertiamve matutinam, (decurso scilicèt Nycthemeri spatio à primo appulsu Paroxysmi) quo tempore ager post materiæ peccantis modicam digestionem & difflationem aliqualem, subito à dolore respirat; licèt hanc ille liberationem isti membri affecti posituræ, quâ postremò usus erat, immeritò acceptam referat. Jam leni madore perfusus somno concedit; à quo evigilans, dolore multum immunito, partem affectam tumore recentè occupatam cernit; cum solum antehâc (quod in omnibus Podagricorum Paroxysmis solenne est) insignior intumescencia venarum membro vexato intertextarum se in conspectum dederat. Sequentè die, fortè etiam ad biduum triduumve, si materia Podagræ generandæ apta fuerit copiosior, dolet nonnihil pars affecta, idque vehementius die jam advesperascente, levatur autem sub Galli cantu. Intra paucos dies, alter pes eodem dolore torquetur quo is qui prior doluit, vel si prior iste jam dolere desierit, debilitas quæ eum infirmaverat, mox evanescit, tam viribus quàm integrâ sanitate isti pedi statim restitutis perinde ac nunquam laboraverat, si modo dolor pedem nuper tentatum ferociùs lancinet. Nihilominus easdem hîc excitat Tragœdias quas priùs in altero pede, tam quoad
doloris

doloris vehementiam, quàm durationem. Quandoque etiam primis morbi diebus cum materia peccans adeò exuberat, ut ei capiendæ pes unus impar sit, utrosque simul pari vehementiâ fatigat: sed ut plurimum pedes successivè, uti diximus, aggreditur. Postquam utrumque pedem exercuerit, qui sequuntur Paroxysmi abnormes sunt, tàm quoad tempus invasionis, tàm etiam quoad durationem; hoc tamèn ubique servant, quòd dolor noctu recrudescat, manè verò remittatur. Atque ex serie horum *Paroxysmularum* (sit verbo venia) constat Paroxysmus qui dicitur Podagræ, diuturnior breviorve pro ægri ætate. Neque enim censendum est quoties quis cum hoc morbo ad menses duos vel tres fuerit conflictatus, unum illum Paroxysmum fuisse, sed seriem potiùs & catenam Paroxysmularum, quorum posterior quilibet priore & mitior fuit & contractior, donec tandem materiâ peccante prorsus absumptâ æger pristinam obtinuerit sanitatem: quod in vegetioribus, & iis quos Podagra rariùs invisit, diebus sæpe quatuordecim fit; in senioribus, atque iis quos sæpiùs afflixit, duobus mensibus; iis verò qui vel annis, vel diuturniore morbi morâ fractiores jam sunt, non priùs valedicit quàm ætas jam adultior eam fugaverit. Ad quatuordecim primos dies Urina coloratior est, quæ post separationem sedimentum rubrum & quasi arenulis refertum deponit; nec æger ut plurimum nisi tertiam Potulentorum quæ assumpsit partem per Vesicam reddit; Alvus item ad dictos primos ferè dies constipata est. Appetitûs prostratio, Rigor totius corporis sub vesperam, partium etiam non affectarum gravitas & molesta sensatio integrum Paroxysmum comitantur. Recedentem

dentem Paroxysmum excipit pedis affecti pruritus vix ferendus, maximè inter digitos, unde decidunt furfures, & pedes ipsi quasi ab epoto Veneno desquamantur. Morbo jam discussso, ægrum *invenia*, tum Appetitus redeunt pro ratâ doloris quo faviebat Paroxysmus nuper elapsus, & in eâdem proportionem servatâ vel acceleratur vel differtur sequens Paroxysmus. Nam si hic ultimus ægrum pessimè multaverit, sequens Paroxysmus non nisi anno ad idem punctum revertente denuò accedet.

Atque hoc se habet modo Podagra Regularis Phenomenis genuinis propriisque se ostendens. Cum verò vel ab indebitâ medicatione turbatur, vel ob diuturniorem morbi pertinaciam, corporis substantia quasi in morbi fomitem pervertitur, neque par est natura eidem, methodo consuetâ, eliminando, Phenomena multum sunt diversa à jam descriptis. Nam cum hætenus dolor pedibus tantum fuerit infestus, (qui peccantis materiæ sedes sunt genuina, quæ cum alias quaslibet partes occupat certissimum est vel morbi methodum inversam esse, vel corporis vigorem paulatim jam imminutum,) jam itaque manus, carpos, cubitos, genua aliasque regiones occupat, ea jam, sicut pedes olim solebat, discrucians. Quandoque enim unum pluresve digitos distorquens, fasciculo *radicum Pastinacæ* similes eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones circa Articulorum ligamenta tophaceas generans, quæ Articulorum cuticulam ipsamque cutem destruens, nudos *tophos*, *cretam* vel *oculos Cancrorum* æmulantes, aciculâ eruendos, exhibet conspectui. Nonnunquam materia morbum committens Cubitis impacta tumorem subalbum excitat ferè ad ovi magnitudinem, quæ

quæ sensim inflammatur cum rubore. Est ubi Femur occupans sensum exhibet quasi ingentis ponderis appensi, sine dolore tamen notabili; at genu exinde petens id acrius urget, motum omnem inhibens, ut quasi clavo transacto lectulo affixum nè latum pilum à loco in quo est se queat dimovere. Et quando vel propter totius corporis inquietudinem huic morbo ità familiarem, vel urgente necessario aliquo vitæ officio, æger aliorum operâ est movendus, omni cautelâ opus est nè fortè vel minima motûs contrarietas dolorem accersat, qui eo tantum nomine potest tolerari quòd confestim evanescat. Quæ quidem corporis latio ita cautè & delicatè peragenda, haud exigua pars est ærurnarum quibus Podagra oneratur: Dolor enim vehementior non per omnem Paroxysmum extenditur, si modò pars affecta omnino quiescat.

Cùm Podagra antehac non nisi exeunte hyeme soleret invadere, post duos trésvé menses pro more recessura; jam per annum integrum vexat ægrum, demptis duobus vel tribus mensibus calidioribus atque æstivis. Et quod insuper est observandum, quemadmodum *Paroxysmus* major sive *Generalis* jam protractior quàm olim fuerat, inveniatur, ità etiam *Paroxysmi* isti *particulares* ex quibus *Generalior* componitur, singuli diutius sæviunt: cùm enim antehac *particulares* isti non ultra unum alterumve diem excruciant; jam ubicunque sedem figant, maximè si pedes vel genua occupaverint, non ante diem decimum quartum castra movent: Primo ad hæc, aut secundo post appuissum die, æger præter dolorem, aliqualem etiam ægritudinem patitur, atque simul omnimodam Appetitûs prostrationem.

Postremo,

Postremò, cùm antequam malum usque adeò in-
cruduerat, æger non solum longioribus frueretur
Paroxysmorum intervallis, sed etiam durante istâ
intermissione rectè valeret tam artubus quàm reli-
quo corpore, facultatibus singulis naturalibus offi-
cio suo debitè fungentibus; jam artus habet fere
undiquaque contractos atque impeditos, ità ut
quamlibet stare possit, fortè etiam aliquantisper
procedere, gressu tamen ita claudicante ac per-
molesto prorepit, ut etiam cùm ambulet quiescere
videatur: & si ultra vires ambulare perstiterit quo
pedibus rectius valeat, quanto magis ipsos ambu-
lando confirmat & dolori excipiendo minùs
obnoxios reddit; tanto morbi fomes, nun-
quam per hoc omne intervallum perfectè dissipatus,
visceribus periculosius imminet, cùm in pedes ità
liberè nequeat effundi; qui hoc morbi tempore vix
unquam doloris sunt expertes, sed sensatione ali-
quâ plus minùsve molestâ perpetuò tentantur.

Quinetiam multis aliis symptomatis infestatur
æger, ut venarum Hæmorrhoidalium dolore, Ructu
nidoroso cibi jam manducati & in Ventriculo putre-
fcentis gustum referente, quoties vel aliquid è Dy-
speptis assumpserit, vel eam tantùm cibi quantita-
tem quæ sano competit. Appetitus languet uti &
totum corpus præ inopiâ spirituum. Denique ideo
tantùm vivit ut calamitosus sit & miser, non ut
vitæ dulcedine vel minimùm fruatur. Urina, quam
priùs coloratiorem, maximè in Paroxysmis & in
pauca quantitate solebat reddere, jam illam tam
colore imitatur quàm copiâ quæ in *Diabete* excer-
nitur. Dorsum aliæque partes molestè pruriunt
maximè sub horam somni.

Id etiam in hoc morbo, quoties jam confirmatior est, incommodi accidit, quod ab Oscitatione, imprimis verò matutinâ, ligamenta ossium Metatarsi vehementer convelluntur, cum sensu quasi coarctationis vel compressionis fortissimæ à manu validâ. Quandoque etiam nullâ Oscitatione præcedente, æger jam se somno committens ictum quasi clayæ Metatarsum confringentis derepente persentiscit, unde cum ejulatu expergiscitur. Tendines Musculorum quæ tibias suffulciunt subinde spasmo corripiuntur ità acri & violento, ut dolor quem excitat, si vel tantisper duraret, omnem humanam patientiam dejiceret vincerétque.

Post multos dirósque cruciatus & carnificinam diuturniorem, ceu pignus missionis quam mors jam in propinquo stans mox est datura, Paroxyfmi subsequentes ægrum quoad dolorem clementius tractant, (naturâ partim ab onere materiæ peccantis oppressâ, partim ob senium, eandem in corporis extremitates jugiter ac strenuè relegare non amplius valente) at loco doloris consueti, ægritudo quædam cum dolore ventris, lassitudo spontanea, quandoque etiam propensio ad Diarrhœam superveniunt. Hæc symptomata, dum vigent, artuum dolorem leniunt, quæ pariter evanescent quoties articulos dolor fatigat: atque ità nunc dolore, nunc ægritudine quasi alternatim lacessente, Paroxyfmi longas moras neçtit. Animadvertendum est enim quòd ubi quis ad multos annos Podagrâ laboraverit, dolor singulis Paroxyfmi gradatim imminuitur, tandèmq; ægritudine potius conficitur quàm dolore. Quem enim in his patitur dolor, quamlibet sint productiores, vix ad decimam partem ejus assurgit doloris quem pati solebat

lebat cum viribus esset magis integris. Nihilominus hæc ipsa morbi inclementia pensabatur ut plurimum longiore intercapedine quæ paroxysmos intercedebat, tum sanitate quâ interea satis commodâ utebatur. Namque hoc in morbo dolor amarissimum est naturæ pharmacum, qui quo vehementior est, eo citius præterlabitur Paroxysmus, atque insuper & longior erit intermissio & magis perfecta; & vice versâ.

Neque tamen dolor, claudicatio atque impeditus partium affectarum motus, ægritudo, aliæque symptomata jam descripta, hujusce morbi tragediam absolvunt: *Calculus* insuper *Renum* in quamplurimis parit hic affectus, tum ex eo quod æger diu supinus recumbat, tum etiam quod ferientur *Organa secretoria* à debitis sibi functionibus; sive etiam quod *Calculus* ejusdem materiæ morbificæ in genere portio quadam sit, quam ego licet non dijudico. Quæcunque verò sit hujus mali origo, nonnunquam ægri animum mestissima interpellit contemplatio, *Calculusne* an *Podagra* immitior sit. Quandoque etiam *Calculus* lotii per meatus urinarios in *Vesicam* transitum impediens, ægrum de medio tollit, lentas *Podagræ* moras haud amplius expectantem.

Nec satis est ægrum ita miseris modis dilaniari, ut nec sui jam fuerit compos, alienæ opis prorsus indigens; sed & hic accedit miseriarum cumulus, quod durante Paroxysmo, animus etiam ceu contagio afflatus, eo usque corpori compatitur, ut haud facile sit dictu utro horum æger calamitosius doleat. Non enim rectius *Podagrâ*, quam iracundiæ, Paroxysmus omnis dici potest; cum mens & ratio usque adeo ab infirmato corpore enerventur,
ut

ut vel levissimo affectuum motu impellantur & vacillent: unde non magis ipsi sibi quam aliis gravis est. Quid quod & ceteris quoque passionibus est obnoxius, timori videlicet, sollicitudinique, atque aliis id genus. A quibus pariter torquetur, donec morbo evanescente, animus quoque pristinâ tranquillitate receptâ unâ convalescet.

Tandem æger (ut funestissimi hujus morbi Catastrophen semel expediam) visceribus à Materiæ peccantis incubatu complexuque ita læsis, ut Secretionis organa non amplius suo munere fungiqueant, unde & sanguis quasi limo & sæculentiis refertus stagnat, & materiâ peccans non jam, ut olim solebat, in corporis extremitates disploditur atque rejicitur; tandem inquam ὁ τοῖς ἀθλοῖς vitam afflictissimam & jam diù non vitalem cum morte ærumnarum requie feliciter commutat.

At verò (quod mihi aliisque, licet tam fortunæ quam ingenii dotibus mediocriter instructis, hoc morbo laborantibus solatio esse possit) ità vixerunt atque ità tandem mortem obierunt magni Reges, Dynastæ, Exercituum Classiûmque Duces, Philosophi, aliisque his similes haud pauci. Verbo dicam, Articularis hicce morbus (quod vix de quovis alio affirmaveris) Divites plures interemit quàm pauperes, plures sapientes quàm fatuos; Naturâ quasi digito monstrante, quàm parum iniqua sit omnium Parens & Arbitra, quàm Partibus non studeat; cum eos, quibus alicubi defuit, alio aliquo bonorum genere cumulatiùs ditare soleat; profusorem verò erga alios munificentiam æquâ malorum parte admixtâ diluat & contemperet. Adeò ut ubique gentium rata sit lex atque inviolabilis, nullum hominem vel ex omni parte beatum,

vel per omnia miserum ac calamitosum posse inveniri, singulos autem utramque experiri sortem. Quæ Boni atque Mali contemperatio, fragilitati nostræ & mortalitati ita propria, nobis fortasse apprimè conducit.

Podagra Fœminas perrarò infestat, cāsque non nisi jam Vetulas, & Viragines seu corpore masculorum habitum æmulantes. Graciliores quæ vel in adolescentia vel constanti ætate symptomata patiuntur Podagram mentientia, ea ipsa vel affectibus Hystericis, vel Rheumatismo quo jam olim laborarunt, & cujus fomes non satis initio fuerat eliminatus, accepta referunt.

Neque Pueros, neque Juvenibus minores Podagrâ verâ atque genuinâ vexatos hætenus observavi: Nonnulli tamen mihi noti sunt qui priusquam eam ætatem attigissent, leviculam aliquam quasi velitationem præsenferant; quorum nempe Patres etiam tunc hoc morbo tenerentur cum iis generandis operam darent. Atque hîc explicat morbi hujus Historia.

Omnes animi nervos variis hujusce morbi Phænomenis contemplandis acriter intendens, illum *Ἀρεψία* seu labefactata, tam in partibus quàm succis corporis universis Concoctioni ortum debere existimo. In istis enim qui huic morbo sunt obnoxii, cum jam vel ætate fuerint confecti, vel effrænata morum licentiâ senectutem præmaturiùs accersiverint, Spiritus Animales per totum corpus deficiunt, immodico functionum in Juventutis calore vegetissimarum exercitio consumpti; verbi gratiâ, præpropere nimioque Veneris usu, insanis improbißimisque laboribus quibus ardentè atque indefessè voluptatibus inserviunt, & his similibus.

Accessit

Accessit etiam sive ab annis, sive ab inertia, exercitiorum corporis, quibus olim assueverant, intermissio vel cessatio repentina (quorum usu tum sanguis invigoriatur, tum partium tonus firmior & constantior solebat reddi,) unde jam corpus flaccescit, & Concoctiones non amplius rectè promouentur; è contra verò, succorum corporis recrementa quæ talium exercitiorum ope prius excernebantur, dehinc in Vasis, seu morbi seminum, reconduntur. Nonnunquam & studium seu Meditatio de re quapiam feriâ ac diurnâ malum auxit, quo scilicet spiritus defæciores & magis volatiles à concoctionum penso quod debuerant absolvere nimium avocantur. Adde quòd huic morbo obnoxii non solum ciborum in genere ferè sunt appetentiores, sed & eorum maximè qui difficillimè ventriculo cedunt; quos cum haud parcius devorent quàm tum solerent cum exercitiis uterentur, non jam iis digerendis pares sunt. Neque tamen dicta voracitas & liberalior ciborum ingestio ita frequenter (licet id haud rarò contigerit) Podagrâ viam stravit, ac vesana & immoderatio vini Compotatio; unde Fermenta Coctionibus variis dicata penitus prosternuntur, præcipitantur ipsæ Coctiones, & Spiritus naturales ab halituum adventitiorum copiâ subjugantur disperganturque. Jam verò cum uno eodémque tempore & Spirituum (qui Coctionis instrumenta sunt) vigor imminuatur, atque insuper ingens humorum colluvies sanguinem opprimat, omnino necesse est ut singulæ Coctiones haud ritè peragantur, dum ita obruuntur singula Viscera, unde Spiritus jamdiu fatiscen-
tes nunc etiam suffocantur: Nam si à sola spiritu-
um debilitate penderet hic morbus, Infantes, Fæ-
minas,

minas, atque eos quos agritudo diuturnior mace-
ravit, pariter invaderet; cum ferè virosissimos
quosque adoriatur, & robustissimis naturæ princi-
piis præditos; quos tamen non aggreditur donec
caloris & Spirituum Naturalium defectum sive
declinationem, humorum quoque congestio excipi-
at, à quibus simul junctis Concoctiones vitiatæ
pervertuntur.

Porro ut Causarum, quas enumeravimus, singu-
læ Indigestionem promoverant, ita earum ple-
ræque laxitati Habitûs & Musculorum corporis pro-
curandæ non-nihil contulerant, unde porta crudis
indigestisque humoribus intromittendis panditur,
quoties isti ad exteriora protruduntur. Quoties
enim in sanguine diutius stabulantes tam mole
quàm pravâ diathesi macti fuerint, tandem calo-
rem putrescentem acquirunt; & cum non amplius
à natura regi possint, prorumpunt in speciem, &
in Articulos depluunt, calore atque acredine do-
lores exquisitissimos in ligamentis membranisque
ossâ contegentibus excitantes; quæ vel à senio, vel
luxu atque intemperantiâ labefactata laxatæque
facile humoribus impetum facientibus locum con-
cedunt. Hic verò humorum Podagram genera-
ntium prolapsus, qui Paroxysmum constituit, serius
ocysive contingit, prout ansa hujusmodi humori-
bus in motum ciendis data fuerit.

Jam verò *Curationem* quod spectat; (ut primò
quæ sunt omittenda subinnuam) licet, si humores
respiciamus atque indigestionem unde isti trahunt
originem, primâ fronte videri possit Indicationes
Curativas imprimis ad humores jam factos evacu-
andos, dein ad Coctiones roborandas, (unde ali-
orum humorum succrescentium aggestio possit
præca-

præcaveri) collimare debere, quandoquidem hæ sunt Indicationes magis generales quibus in plerisque aliis morbis Humoralibus satisfaciendum est: in Podagra nihilominus Naturæ quasi prærogativa est materiam peccantem suo modo exterminare, & in Articulos deponere, per insensilem transpirationem diffundam. Namque haud plures tribus proponuntur modi, quibus causam Podagræ continentem ejicere valeamus; Venæ-sectio scilicet. Catharsis, ac Diaphoresis per sudorem: nulla verò ex his methodus scopum attinget unquam.

Imprimis Venæ-sectio, quantumvis magna polliceatur tum in humoribus qui in procinctu stant & quasi descensum meditantes, tum in istis qui jamjam Articulos obsiderunt, evacuandis; manifestò tamen pugnat cum indicatione illâ quam Causa Antecedens, quæ est Indigestio à spirituum (quos sanguinis detractio magis imminuit opprimique) depravatione ac defectu orta, sibi vindicat. Non est itaque adhibenda Phlebotomia, vel ad præcavendum Paroxysmum qui timetur, vel ad istum qui jam adest mitigandum, in iis nempe qui ætate jam sunt provectiores. Quamvis enim qui educitur sanguis Pleuriticorum & Rheumatismo laborantium sanguinem ut plurimum referat, attamen Venæ-sectio haud minus insigniter in hoc morbo officere ægro, quàm in duobus prædictis prodesse cernitur. Etenim si sanguis in intermissione, quantumlibet diu post Paroxysmum, fuerit extractus, periculum est nè à sanguinis & humorum agitatione novus succrescat Paroxysmus, qui & priore diuturnior futurus est & symptomatis enormioribus stipandus, sanguinis robore & vigore, quibus adiutoribus morbi fomitem strenuè ac

constanter excutere debuerat, exinde retusis. Atque hoc incommodi toties etiam accersitur, quoties ineunte Paroxysmo vena pertunditur. Si mox à Paroxysmo feriatur vena, ingens periculum est nè natura, dum sanguis adhuc languidior est & nondum pristinas vires à morbo succisas redintegraverit, ejusmodi vulnere importunè inflictò usque adeò infirmetur & succumbat ut Hydropi aditus aperiatur. Veruntamen si æger adhuc Juvenis fuerit & ab immodicâ potatione excalesfactus, sanguis initio Paroxysmi potest detrahi; sin autem in Paroxysmis subsequenter Phlebotomiâ jugiter utatur, Podagra quàm citissimè etiam in juvene inveterascet, & intra paucos annos latius imperium seu potius tyrannidem propagabit, quàm aliàs in multis extendere valuisset.

Deinde, Catharsin quod attinet, sive *ἀνω* sive *κάτω*, animadvertendum est, quòd cum naturæ lex sit inviolabilis atque ipsi hujusce morbi essentiæ intertexta innexaque, morbi fomitem semper in Articulos rejici debere; nihil prorsus aliud præstabunt Remedia sive Emetica, sive Cathartica propriè dicta, nisi ut materia peccans, quam natura in corporis extremitates protruserat, in sanguinis massam denuò revocetur; undè accidit ut quæ in Articulos eliminari debuerat, in aliquod è visceribus fortè irruat, atque ita æger, qui in nullo prius discrimine versabatur, jam de vita periclitetur. Quod iis fatale esse haud raro observatur, qui medicamentis purgantibus vel ad Podagram præcavendam, vel (quod adhuc pejus est) ad leniendum Paroxysmum assueverant. Etenim cum natura à methodo sibi familiari exturbata fuerit, quâ, utpote securissimâ optimâque, materiam morificam
in

in articulos ablegat, dum humores intro versus intestina sollicitentur, loco doloris in juncturis, quem vel nullum habent vel certè perexiguum, ventriculi agitudine, alvi torminibus, Lipothymia, & longo Anomalorum Symptomatum agmine miseri quasi enecantur.

Ego certè persuasissimus sum, à jugi & sæpè iteratâ experientiâ edoctus, Catharsin omnem tam per Lenientia, quàm per Fortiora Medicamenta, qualia pro more Articulis expurgandis destinantur, plurimum nocere; sive in Paroxysmo ad minuendam materiam peccantem, sive in fine ad dissipandas morbi reliquias, sive in perfecta intermissione & rectâ valetudine, ut venturo Paroxysmo occurratur, Purgatio in usum revocetur. Etenim tam mei ipsius quàm aliorum periculo compertissimum habeo, Catharsin quovis horum temporum administratam, ità parum votis respondisse, ut malum quod debuerat averruncare atque avertere, accerferet. Primum itaque Purgatio faviente adhuc Paroxysmo adhibitâ, naturæ, in materiâ morbificâ separandâ & in Articulos deponendâ occupatâ, negotium facessens, magnam spirituum ἀταξίαν nonnunquâ excitavit, unde non tantum Paroxysmus magis invalescebat, sed & æger in vitæ discrimen haud obscure conjiciebatur. Deinde Cathartica in fine Paroxysmi usurpata, cum morbi reliquias amoliri debuerint, id tantum egere ut recens Paroxysmus de novo suppullularet, haud mitior priori isto; atque ità æger spe falsâ lactatus ea sibi fabricat mala, quæ non fuerat perpessus nisi humores denuò in rabiem agerentur. Quod genus incommodi ipsemet plus semel expertus sum, artis medicæ opem præposterè implorans ad exturbandas, ut mihi videbatur,

debatur, reliquias morbi. Postremò quod Purgationem attinet, certis intervallis & integrâ sanitate repetendam, ut Paroxysmo eatur obviam atque ei aditus præcludatur; etsi, quod est fatendum, non ita præsens periculum est nè nova accessio invitetur, atque fuit in casu jam dicto cum æger nondum ἔξω βέλους omnino fuerit; tamen etiam hoc tempore Paroxysmū parit, idq; ob causas suprà memoratas; quo malo si fortè ægrum non statim multaverit, nullatenus tamen eum à morbo liberat, quantumlibet constanter & debitis intervallis Cathartica hæc illàve assumpserit. Quinimò nonnullos novi huic morbo obnoxios qui Catharsi non solum Vere & Autumno, sed & singulis mensibus, imò & septimanis continuis, celebratâ, sanitati litabant, neque tamen horum quisquam Podagram effugit: quæ exhinc crudeliùs plerunque & immanioribus symptomatis eos impetebat quàm si ab omni medicatione sibi temperassent. Licèt enim jam dicta Purgatio Causæ continentis partem aliquam possit educere, cum tamen Concoctioni roborandæ (à quo tantum abest, ut eam debilitet, recenti vulnere naturam subruens ac dejiciens) ne hilum conferat, uni tantummodo causæ opponitur, & morbi curationi impares prorsus habet vires.

Ad hæc annotandum est, ab eodem illo spirituum defectu quo Coctiones in iis vitiantur qui Podagrâ solent laborare, eorundem Spirituum Animalium αἷματιν minùs firmam vegetamque reddi, unde mox disjicitur & interturbatur à quavis causâ quæ vel animum vel corpus paulò violentiùs concutit exagitâtque; ac proinde jam fugax ac dissipabilis est admodum, prout iis qui Affectioni vel Hypochondriacæ, vel Hystericæ obnoxii vivunt, persæpe

persæpe accidit. A quâ etiam Spirituum ad *ἀταξί-
αν* propensione fit ut Podagra vel levissimam quam-
libet evacuationem ferè subsequatur. Dissoluto
enim corporis tono, quem Spirituum firmitas, dùm
in vigore suo persistunt, ritè compactum vegetum-
que servat, materia peccans quasi disruptis repa-
gulis jam sui juris est, atque ab hac plagâ corpori
inflictâ Paroxysmus statim exoritur.

At verò hæc ipsa Methodus utut perniciosa ac
nocens, nihilominus Empiricis quibusdam, qui
Catharticum quo utebantur medicamentum astutè
omnes celârunt, haud mediocrem existimationem
conciliavit. Observandum est enim quòd Purga-
tione currente, æger vel non omnino vel remissè
admodum dolet; & si Catharsis ad plures dies pro-
duci queat, nullo superveniente Paroxysmo recen-
ti, æger confestim ab eo, quo jam tenetur, conva-
lescet: verum enimverò pœnas impolsterum pen-
det dirissimas ab *ἀταξία* in quam dicta humorum ex-
agitatio naturam præcipitem egit.

Denique materiæ peccantis per Sudores evacua-
tio, licet prædictis evacuationibus minus officiat,
liquidò tamen officere cernitur. Quamvis enim
morbi fomitem non retrahat in viscera, sed è con-
tra in corporis habitum propellat, attamen his
saltem nominibus obest. Primò quidem quòd
extra Paroxysmum humores adhuc crudos & non-
dum ità subactos ut ritè separari debeant, quasi
vi quadam protrudit in Artus, atque eo pacto
cunctantem Paroxysmum ante diem, & vel invitâ
naturâ sollicitat. Deindè quod sudoris provoca-
tio in ipso paroxysmo materiam morbificam ni-
mis violenter in affectum membrum impingat adi-
gâtque, dolorem simul adducens haud tolerandum;
&

& si major sit materiæ peccantis copia, quàm ut pars affecta eam queat admittere, illam mox in artus alios deturbat, unde orgasmus interea atque ingens tam sanguinis quàm cæterorum humorum ebullitio sive exæstuatio; si verò corpus colluvie ferosâ Podagræ generandæ aptâ admodum scateat, metuendum est ne Apoplexia ingruat. Quamobrem in hoc affectu, perinde ac in cæteris omnibus in quibus sudores Artis ope sollicitantur ad eliminandam materiam morificam, non verò naturæ ductu profluunt, periculosissimum est eosdem nimis violenter atque ultra eum Coctionis gradum ad quem humores evacuandi suâ sponte pervenerint, elicere. Et celeberrimus iste Hippocratis Aphorismus, *Cocta non Cruda sunt medicanda*, tam in Sudoribus provocandis quàm in subducendâ Alvo locum habet. Quod quidem liquidò constat ex sudore illo quo Paroxysmus Februm Intermittentium claudi solet, qui, si modicus fuerit & materiæ Febrilis à præcedente Paroxysmo concoctæ quantitati aptè respondens, ægrum insigniter juvat levâtque; si verò ultra naturæ modum sudatio promoveatur, ex eo quòd æger lectulo jugiter affigatur, jam Febris continua subnascitur, & recens focus succenditur, cum iste qui priùs efflagrabat, fuerat extinguendus. Pari ratione in Podagrâ etiam lenis ille mador qui ut plurimum manè suâ sponte oritur post minorum Paroxysmorum, è quibus majorem Paroxysmum constare docui, singulos, tam dolorem quàm inquietudinem quibuscum æger totâ nocte conflictabatur, mitigat; è contra verò, si quando levis hicce mador & suapte naturâ fugax, diutiùs & vehementiùs proritetur quàm fert proportio materiæ peccantis jam ab ultimo

ultimo Paroxyfmo concocta, morbus inde exacerbatur. Tam itaque in hoc quàm in aliis morbis quibuscunque quos mihi videre contigit, demptâ solâ Peste, sudores prolicere non tam Medici, quàm Naturæ provincia est: cum nullo modo assequi possimus, quanta materiæ pars ejuscemodi separationi obeunda jamjam est parata, nec per consequens quem in provocando sudore modum tenere debeamus.

Ex jam dictis cum satis liqueat non solum Podagræ Curationem à Medicamentis evacuantibus incassum peti, sed & eadem *ποδαγριῶσι* noxam adferre, restat ut exquiramus ad quem alium scopum Curativæ indicationes sunt dirigendæ. Ego quidem ex accuratâ *κατανοήσαν* prædictorum omnium pensitatione & diligenti examine colligo, duabus potissimum causis in hujusce morbi curatione obviam iri debere. Prima est causa Antecedens, sive humorum indigestio à caloris & spirituum Naturalium defectu orta. Altera est causa Continens, sive eorundem humorum calor & exæstuatio, ubi jam tum putredinem, tum etiam acredinem nacti sunt à morâ in corpore quàm oportuerat diuturniore; quæ mora ab inconcoctione suprâ memoratâ pendet. Hæ causæ ita toto cœlo, quod aiunt, à se invicem discrepant, ut, quæ huic profunt remedia, alteri obsint; unde hic Affectus ita curatu perdifficilis est. Etenim dum Medicamentis calefacientibus Indigestionem vincere satagimus, periculum est nè ex altera parte humorum calor intendatur: atque è diverso, dum sive Diatâ, sive Remediis refrigerantibus calorem & acredinem humorum commitigare volumus, *ἀπεψίαν* accersimus, labefactato scilicet calore naturali.

naturali. [At verò hîc Causam Continentem non eam tantum intelligo, quæ jam actu Articulos obsidens Paroxysmum format, sed eam insuper quæ adhuc in sanguine delitescens separationi hæcenus est inepta. Perraro enim materia morbifica omnis à Paroxysmo quantumlibet diuturno & crudeli, ita plenè egeritur, ut nullæ prorsus in corpore reliquæ sint, eodem jam elapso. Ac proinde utriusque hujus causæ tam extra Paroxysmum quam eo vigente ratio habenda est. Quandoquidem verò materiæ continentis eliminatio Naturæ omnino opus est, suâ ipsius methodo peragendum; cùmque nihil interea temporis, ad humores calidos acrésque leniendos, absque damno digestionibus illato, possit tentari, nisi ut exulent ac evitentur victus medicamentaque calidiora à quibus inflammantur humores: maxima certè & præcipua Curandî intentio in eo verti debet, ut Coctioni, indigestionibus sublatis, consulatur, de quâ jam agam: ita tamen ut in Dissertationis serie ea etiam attingam Remedia, prout ansa data fuerit, quæ ad leniendum humorum calorem, & acredinem retundendam facere possint.

Quæcunque igitur naturæ opem ferunt in muneribus suis ritè fungendis, sive Ventriculum confortando ut alimenta rectè coquat, sive sanguinem ad debitam chyli in illum inveci assimilationem, sive partes solidas corroborando, quo melius succos earundem nutritioni atque augmento destinatas in propriam substantiam convertant; quæcunque denique varia excretionis Organa atque emunctoria corporis in eo statu conservant ut singulorum partium recrementa debito tempore atque ordine valeant amandare; hæc & hujusmodi omnia
huic

huic intentioni adimplendæ conferunt ac propriè *Digestiva* appellantur, siue Pharmaca ea fuerint, siue ratio victûs, siue exercitatio, siue alia ex istis qualibet, quæ *sex res non-naturales* indigentur.

Hujusmodi Medicamenta sunt in genere quæ moderatè excalefaciunt, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, utpote quæ ventriculo sunt pergrata, sanguini medentur, & ceteras partes fovent confortantque; qualia sunt, verbi gratiâ, Radices Angelicæ, Enulæ, Folia Absinthii, Centaurii minoris, Chamædryos, Chamæpityos, &c. Addi possunt etiam Anti-scorbutica vulgò dicta, ut Radices Raphani rustici, Folia Cochleariæ Hortensis, Nasturtii aquatici, &c. Cum autem herba istæ acres ac pungentes, utut stomacho arideant atque eidem conferant in Coctione juvandâ, morbi tamen fomiti jamdiu formato aculeos subdant & augeant calorem, parcius usurpandæ veniunt, præ aliis istis quæ miti calore atque amaritudine & Ventriculum corroborant, & sanguinis massam vegetiorem reddunt ac magis vitalem.

Eorum species aliquot affabrè permixta humoribus concoquendis rectius, ut mihi videtur, quam simplex quodlibet ex eorum tribu desumptum. Quamlibet enim quoties specificâ medicamenti cuiuslibet virtute opus est nobis, Regula tenet, *Quo simplicius eo melius*; tamen cum id habemus propositi ut huic illive indicationi satisfaciendo ægrum sanemus, singula ingredientia symbolum pro morbo curando quasi conferunt: atque in hoc casu, quanto major est simplicium numerus, tanto potentius medicamentum operabitur. E prædictis itaque
&

& reliquâ ejusdem farinæ materiâ medicâ, variâ Remediorum formulæ ad hunc scopum tendentes concinnari possunt. Ego formam Electuarii ad exemplum Theriacæ Andromachi cæteris præfero, ceu viribus præstantissimam, eo quod mutua simplicium confermentatio omnium virtutem adaugeat, quasi *aliquid Tertium* progignens, quod in ita conjunctis majorum est virium in pari quantitate quàm in eorum quolibet. Verum tam delectum ejusmodi ingredientium quàm formulas quibus exhibenda sunt prudenti Medico lubens relinquo; cum nunquam mei officii esse duxerim Receptulas, ut vocant, conscribere, at potius veras indicationes notare ad quas Curationes sunt dirigendæ: Quod cum minùs observetur, exhinc, ut alibi dixi, Empiricis anfa data est ut se Artis medicæ Principes jactent.

Veruntamen Tyronum gratiâ, remedium, quo ego uti soleo, in medium proferam, quod ad hunc modum componitur, *R. Rad. Angelic. Calam. Aromat. Imperator. Enul. campan. Fol. Absinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. Chamadr. Chamæpyt. Scord. Calaminth. vulgar. Parthen. Saxifrag. pratens. Hyperic. Virg. aur. Serpil. Mentha, Salvia, Ruta, Card. Ben. Puleg. Abrotan. Flor. Chamamel. Tanacet. Lil. Conval. Croci Anglican Sem. Thlasph. Cochlear. hortens. Carui, Bacc. Junip. singulorum quantitatem sufficientem. Legantur singula Herba, Flores, & Radices quo tempore viribus pollent maximis. Siccentur ac in Papyraceis sacculis asserventur dum in pulverem tenuissimum redigantur. Singulorum Unciæ sex simul probe mistæ excipiantur s. q. mellis opt. despumati, & Vini Canarini, & in Electuarium debita consistentia consiciantur s. a.*

Sumat

Sumat Drachmas duas mane & serô. Vel hujus defectu, sequenti utatur. *R. Conf. Cochlear. hortens. ℥i℥. Absinth. Roman. & Flaved. Aurantior. an. ℥j. Angelic. condit. Nuc. Moschat. condit. an. ℥℥. Theriac. Androm. ℥iij. Pulv. Ari comp. ℥ij. cum s. q. Syrupi Arantiorum fiat Electuarium.* Capiat Drachmas duas bis in die, superbibendo sequent. *Aquæ cochlear. v. vel vj. R. Rad. Raphan. rust. incis. ℥iij. Cochlear. hortens. manip. xij. Nasturt. aquatic. Beccabung. Salv. Menth. ana manip. iij. Cortic. Aurantior. n° vj. Nuc. Moschat. contus. n° ij. Cerevisia Brunswic. ℥b xij. Destillentur organis communibus, donec solummodo libra sex Aquæ eliciantur pro usu.*

E Medicamentis vulgò cognitis *Theriaca Andromachi* Concoctionibus roborandis præ cæteris confert: Cum tamen plures in se species contineat quæ plus satis calefaciant, atque insuper Opio abundet, Electuarium supradictum commodius parari potest è Vegetabilibus præcipuis excalefacientibus & corroborantibus. Curandum est interim ut ea simplicia eligantur quæ ad ægri gustum magis faciant; cum enim diu admodum, scil. ad omnem ferè ætatem, in ejus usu perseverandum sit, omnino convenit ut palato minùs sit ingratum. Inter simplicia *Cortex Peruvianus* primas obtinet, cum sanguinem corroboret vegetumque reddat, si ejus grana aliquot mane & serò assumantur.

Et sanè uti in hoc Affectu de quo jam agimus, ita & in aliis Chronicis plerisque, hæc & huic similia remedia quæ sanguinem corroborant, vegetumque reddunt (si modò eorundem calor, propter causas postea adferendas, in spiritibus vinosis non consistat) præ cæteris juvant; quandoquidem

O

singuli

singuli hujus generis morbi ad unam eandemque causam universalem, humorum scilicet *Indigestionem*, si rectè conjicio, referri debeant.

Nihil est autem ex quo hoc certius evinci poterit ac probari, quàm si ob oculos ponamus differentiam quæ inter morbos *Acutos & Chronicos* intercedit; quam ob causam æquus Lector boni consulat si paulisper ab eo, quod jam præ manibus est, negotio digrediar. Prout itaque morbi *Acuti* ii ferè habentur qui citò vel perimunt, vel ad *Concoctionem* perducuntur: ita *Chronici* appellantur isti qui vel non omnino vel tardè admodum & longâ temporis morâ ad eandem *Coctionem* pertinent. Atque hoc quidem tam ipsa rei natura, quàm verba quibus illa exprimitur, apertè loquuntur; at verò causa hujus differentia quæ inter hæc duo morborum genera deprehenditur, altius latet, haud ita facilè eruenda; cujus indagationi si aliquantisper immoremur, operæ, ut puto, vix nos pœnitebit, cum harum rerum notitia clara ac distincta, ad inveniendas veras *Indicationes* horum Morborum *Curationi* accommodas, magnum momentum adferre queat.

Sive interiora Terræ viscera, si ita loqui fas est, varias subeant mutationes, unde à Vaporum inde exhalantium interventu aer inquinetur, quod mihi maximè probatur: sive inficiatur *Atmosphæra* omnis, ab alteratione quam eidem inducit peculiaris aliqua corporum *Cœlestium* quorumlibet *Conjunctio*: res ita se habet, ut ad hoc illudve tempus aer particulis referciatur quæ humani corporis œconomia adversentur; uti etiam alio tempore istiusmodi particulis imprægnatur quæ cum corporibus speciei alicujus *Brutorum* minus conveniunt.

veniunt. His jam temporibus, quoties nos hujusmodi noxia & natura inimica *μίσχυται* in nudum sanguinem inspiratione attrahimus, & in illos morbos Epidemicos incidimus, quos illa parere apta nata sunt, Natura *Febrim* accersit, solennem nempe sibi Machinam ad sanguinem à materiâ aliquâ hostili & contrariâ intus stabulante vindicandum. Et tales morbi *Epidemici* vulgò audiunt, & ideo Acuti sunt & Breves, quia motum habent ita celerem & violentum. At verò præter hos morbos à causâ externâ excitatos, sunt & alii perinde Acuti, ab hac vel illâ peculiari sanguinis inflammatione nati, quæ non à causâ aliqua generaliori ab aere pendente, sed à particulari particularium corporum Anomaliâ vel intemperie producuntur. Quod quidem Februm genus ego *Intercurrens* & sporadicum idcirco vocito, quod annis ferè quibuslibet occurrant.

At verò Morbi *Chronici* genium habent longè ab his diversum: quamvis enim aer minus salubris hujus vel illius generis ad hos morbos generandos multum conferat; non tamen aeri ita immediate originem debent suam, sed ut plurimum communi omnium horum Parenti, Humorum scilicet *Indigestioni*. Ubi enim quis Naturæ principia jam habuerit infirmata ac protrita, sive à senectâ, sive à magnis & continuis circa *Sex res non-naturales* erroribus, præcipuè in Cibo Potuque; vel si Organa Secretoria eo usque fuerint debilitata, ut jam functionibus suis ad defacandum sanguinem & ejus superfluitates eliminandas destinatis, prorsus fuerint imparia: his in casibus uberiori humorum proventu jam coagmentato quàm cui digerendo hominis vires sufficiant, diutius humores morâ diuturniore

niore varias fermentationes ac putrefactiones patiuntur, tandemque in *speciem* erumpunt, & varias morborum species edunt pro depravationum varietate. Et prout hi succi depravati variam habent indolem, ita variè in hanc illamve partem dilabuntur quæ eisdem excipiendis aptissima est; atque ibi sensim longam illam symptomatum seriem explicant, quæ partim à talium succorum naturâ, partim ab ἀταξία istis partibus illatâ, solent exoriri: quæ duo simul juncta istam naturâ ἀνωμαλίαν constituunt quæ morbi alicujus nomine insignitur.

Jam quòd ejusmodi impotentia naturæ ad coquendos humores plerorumque Morborum Chronicorum causa sit præcipua, facile liquebit, si animadvertamus Senes, quorum Coctiones sunt læsæ, & spiritus, earum instrumenta, absumpti à repetitis vitæ longioris functionibus, hisce Affectibus magis esse obnoxios quàm sunt Juniores, quorum vitæ flamma magis accensa recrementa ista coacervata dissipat; & quorum Organa Secretoria jugi isto caloris naturalis subsidio instruuntur, ut functionibus in totius sanguinis massâ depurandâ peragendis neutiquam deficient, nisi insuper premantur & quasi suffocentur à nimia humorum copiâ. Adhuc talem humorum indigestionem plurimum Morborum Chronicorum causam esse ex eo constat, quòd Hyems ad istiusmodi morbos gignendos longè magis faciat quàm Æstas. Licet nonnulli ex his morbis non actu exerantur nisi sub Brumæ exitum; attamen iste humorum provenus à quo illi pendent per omnem Hyemis decursum succrescens, auctior factus est ab ejus tempestatis frigore & effecto languore naturam debilitante,

litante, quo minus valeat in administrandâ corporis œconomiâ. Unde fit ut qui in Æstate satis bene habeant, rarò tamen Hyeme eos morbos effugiant ad quos magis sunt proclives, *Podagram*, verbi gratiâ, *Asthma*, *Tusses*, &c. Atque hinc etiam ratio deducendâ est quare Peregrinatio in Regiones magis Australes ita efficaciter eos morbos expugnet, quorum curatio in frigidioribus incassum tentabatur. Eorum, quæ de generali morborum Chronicorum causâ jam dixi, veritas magis adhuc patebit ab ingenti & quasi stupendo ac incredibili emolumento quod ii qui morbis Chronicis plerisque, præcipuè verò *Phthisi*, laborant, ab Equitatione percipiunt, quod genus Exercitii Digestiones singulas invigorat firmatque, dum à continuâ corporis succussione calor naturalis re-accenditur, & Organa secretioni destinata in munere depurandi sanguinis ritè fungendo promoventur: unde necesse est ut sequatur Digestionum deperditarum quasi renovatio quædam, & è consequenti totius corporis Crasis optima.

Quocirca è rationibus jam allegatis satis elucescit, quòd non in Podagra tantum, sed & in aliis quoque Chronicis morbis, ubi nullum Symptoma manifestum contra-indicat, *Herbas* ejusmodi *excalescentes* magnum omnino commodum adferre, cum sanguini æstatis calorem vel mediâ hyeme concilient: quamvis si æstivo tempore earum usui assuescamus, melius præcavebunt mala ista quæ adversa tempestas solet apportare. Et profecto si ad hyemis usque appulsum deferantur quo tempore ingens humorum saburra accumulatur, periculum est nè serò nimis ad hoc Asylum confugiamus, & quod elici solet, *Μετὰ πόλεμον συμμαχία*. Quamvis
 O 3
 autem,

autem, ut supra fufius differui, Podagra id fibi habeat peculiare, ut non tantum non juvetur, fed & lædatur à Catharticis; tamen in aliis Chronicis plerisque & Venæ-ſectio quoties opus fuerit repetita, & Purgatio antè ſunt imperanda, quàm Remediis corroborantibus & Digestivis hic à me laudatis opera danda eſt: ubi verò ſe æger his addixerit, in iis perſeverandum eſt, nullis intercalatis Evacuationibus. Etenim hoc eſt firmiter retinendum, quòd quoties cujuſcunque morbi curatio Remediis Corroborantibus inſtititur, Evacuationes, qualeſcunque ea fuerint, officiunt prorfus. Denique non ſum qui aſſeram Medicamenta Digestiva jam memorata cæteris quibuſcunque præſtare: at verò dico eum qui Remedium ad hanc intentionem ſatisfaciendam potentiffimum invenire potuerit, longè majora in ſanandis Morbis Chronicis præſtare poſſe, quàm ipſe ſe poſſe exiſtimaverit.

Iſtud verò iis omnibus quæ de Podagrâ ſanandâ dicturus ſum, præmittendum eſt, & maximopere præ cæteris obſervandum, nempe quòd *Digestiva* Remedia quæcunque, ſive Medicamentorum apparatus, ſive Diætâ, ſive Exercitatione ea conſtant, haud obiter inſtituenda ſint, verùm conſtanter atque omni adhibitâ diligentia aſſiduè uſurpanda. Cum enim in hoc morbo, uti etiam in Chronicorum quampſurimis, cauſa ejus in habitum, & novam quaſi naturam tranſiverit, nemo ſanus exiſtimaverit leviculam aliquam ac momentaneam alterationem ſanguini atque humoribus à quolibet ſive remedii ſive victus genere ſuperinductam, curationis ſcopum poſſe attingere, at verò corporis habitus omnis aliò traducendus eſt, atque homo integer

ger deinceps quasi novâ incude refingendus. Neque enim hic ita se res habet atque in morbo Acuto aliquo, ubi is qui modo athleticè ac pancraticè valebat, derepente Febre correptus, ab optimo fanitatis statu in morbum periculosissimum, quasi rupto ponte, præceps ruit. Podagrâ dispar admodum ratio: ubi quis per multos annos continuos Comestationibus, Compotationibusque intemperantiùs indulgendo, solita exercitia intermittendo, desidîâ atque pigritiâ intabescendo, vel etiam nimio studio atque irremissâ animi intentione, aliisque vitæ erroribus, id egit tandem quasi deditâ operâ ut varia corporis fermenta pervertantur, atque opprimantur spiritus Animales (qui Coctionis instrumenta sunt primaria,) unde humores præter-naturales coacervati erumpunt tandem, cum jam ad summum gradum exaltati fuerint, ac stragem edunt; Carnibus denique emollitis, & effœminatis Articulis, unde humores illabentes promptius excipiunt. Atque ita demum alia quasi natura sensim super-inducitur, priistinâ & naturali corporis œconomiâ eversâ funditus & deletâ: Cum isti Paroxysmi, qui hominum incautorum ac minus perspicacium oculos animosque soli ferè perstringunt & occupant, nihil prorsus aliud sint quàm series & ordo symptomatum ab illâ methodo pendentium, quâ uti solet Natura in materiâ morbum committente foras pellendâ. Quamobrem operam ludit quisquis hoc illôve sive medicamento, sive etiam regimine subinde in usum revocato, hunc morbum protelare satagit. Cum verò hic habitus tum in Digestionum omnium labefactione, tum & in amissione firmitudinis naturalis partium singularum præcipuè fundetur ac

701387 O 4 constet,

constet, utrique malo occurrendum est; & tam Coctionum robur, quàm firmitudo partium pedetentim reduci debet ac restaurari, pro modulo scil. pristinæ ac consuetæ corporis œconomix. Quantumlibet verò istud plenè perfectèque fieri non posse videatur, non eo solùm nomine, quòd Habitus quicunque non nisi ægerrimè in sibi contrarios transmutantur, sed etiam quòd ætas senilis, quæ huic morbo ut plurimùm comes est & socia, vehementer refragatur: tamen quantum vires annique sinent, tentanda est curatio, & prout æger propius ad hanc metam accedet, vel recedet longius, Podagræ tyrannidem magis minúsve effugiet.

Atque porrò animadvertendum est, quòd Remedia *πεπληκὰ* vel Digestiva, sive partem Medicam ea spectant, sive Diætetica, in Paroxysmorum præcipuè intervallis in usum revocanda sunt; idque quàm longissimè fieri potest à Paroxysmo insecuturo. Neque enim sine magnâ temporis morâ & pertinaci Remediorum usu Concoctionum omnium corroboratio, fermentorum corporis jam imminutorum restauratio, tantæque firmitas quantam expetunt tum sanguis, tum viscera, senio adversante possunt acquiri.

Quantumlibet verò profint hæc aliæque ejusmodi remedia, attamen hisce solis hæc corroborandi intentio satisfieri nequit; sed & earum etiam rerum habenda est ratio quæ ad artem propriè medicam non spectant. Et certissimè voto frustrabitur is qui in hoc aliòve morbo Chronico omnem curationem Medicamentis solis absolvi posse autumat. Primum itaque ea in *Cibo Potuque* mediocritas est observanda, ut neque plus alimenti ingeratur

ratur quàm ventriculus concoquere valeat, ac proinde morbo fomes subministretur: neque è contra, nimia abſtinentiâ partes eâ proportionè defraudentur, quâ earundem robur & vigor debuerat ſuſtineri, unde etiam magis debilitentur; quorum utriusque ex æquo nocet, prout tam in meipſo quàm in aliis haud ſemel expertus ſum. Adhæc, ciborum qualitatem quod ſpectat, licet *ἑυπεπτα* per ſe conſiderata *δυσπέπτοις* præferenda ſint, attamen ægri palato eſt conſulendum: quandoquidem obſervandum eſt, quod ſæpenumero id quod ventriculus vehementer appetit, licet difficilius coquatur, citius tamen à naturâ vincitur quàm quod facilioris concoctionis habetur, ſi ventriculo naſeam creet: at verò quæ *δύσπεπτα* habentur, iccirco parcius ſunt comedenda. Unicâ etiam ciborum ſpecie ſingulis paſtibus veſcendum arbitror, cùm varia carniū genera ſimul ingeſta plus ventriculo moleſtiæ facerent quàm unicum quod omnia iſta quantitate exæquet. De cæteris, demptâ carne, pro libitu comedat, modò nec acria, nec ſale condita ſint, nec aromatis; quæ licet coctionem non lædant, nocent tamen quatenus morbi fomitem exagitant.

Tempora quod attinet, Prandere tantum expedit; cùm enim lectus humoribus digerendis propriè dicetur, id temporis in cibis concoquendis non eſt inſumendum. Non cœnent itaque qui Podagræ ſunt obnoxii; hauſtum tamen Cereviſiæ alicujus tenuioris liberaliorem ſibi indulgeant: quandoquidem etiam Renum Calculo generando proclives ferè ſint tales; cujus concretio à liquore ejuſmodi hoc tempore hauſto multum impeditur, refrigeratis ſcil. ab eo Renibus prolutisque.

Γαλακτοποσία, seu Diata è solo lacte sive crudo, sive cocto, exulantibus cæteris omnibus, nisi quod panis aliquid semel fortè in die adjiciatur, ab Annis retrò viginti obtinuit. Profuit hæc quamplurimis præ cæteris hujusce morbi præsidii, quamdiu ne latum unguem ab eâ discesserint. Quamprimum verò ad sanorum diatam, utut lenem mitèntque, sese receperit qui huic insueverat, Podagra confestim reversa ægtum pejùs longè quàm antehac vexavit: labefactatis enim hæc methodo naturæ principiis, æger jam morbo pellendo magis impar redditur, unde & periculosiùs infestat & diuturniùs. Qui igitur hac se methodo tradere cogitat, primum seriò secum perpendat, num valeat per omnem vitam in eâdem persiltere: quod tamen fortassis penes eum non erit, utut propositi tenax fuerit: Novi enim Nobilem quendam qui postquam per annum integrum solo lacte victitaverat, non tantum sine offensione sed & cum summa voluptate; (quo tempore quotidie semel aut pluries dejecerat) sistente derepente alvo ac mutata corporis temperie, manente verò adhuc animi propensione, & ventriculo tandem ad lac nauseante, abstinere coactus est. Nonnulli verò Hypochondriaci, crasso corporis habitu, vel qui alias liquoribus spirituosius diu multumque assueverè, lactis usum nullatenus ferre possunt. Interea emolumentum illud perbreve ac fugax quod ex hac diætâ percipiunt illi quibus cum lacte convenit, hinc oritur, videlicet quòd non tantum diata sit simplicissima (unde nullus dubitò quin jusculum Avenaceum, modò ventriculus illud ferat, idem præstare possit,) sed etiam sanguinem dulciorem mitioremque reddat, & particulas in eo lacriores con-

contemperando : atque insuper, quod ego palmarium judico, cum lac alimenti genus sit Adultis prorsus impar, istam humorum turgescientiam sive virositatem reprimit cui Podagrâ ortum debet, atque eo nomine paucos istos quibus congruit, tandiu à Podagrâ immunes præstat quamdiu eo solo vescuntur, nec juvat ulterius. Cum enim Podagrâ causâ originali ac primariâ nempe Concoctionum ac Fermentorum debilitati omnino contrarietur, longè magis hâc ratione obest quàm alterâ prodest. Quod cum minùs perspectum fuerit, nonnulli incautiores in errores permagnos & planè exitiabiles inciderunt; dum morbi causâ Continenti, humorum scilicet calori & acedini, obviam ire satagentes, Concoctiones pessundederunt, & Functiones naturales prostraverint omnes.

Liquores quod spectat; ii, me iudicè, optimi sunt qui neque ad Vini generositatem ascendunt, nec ad Aquæ debilitatem deprimuntur, cujusmodi sunt *Cerèvisia tenuis Londinensis*, sive lupulata, sive non lupulata; cum extrema ab utrâque parte noceant. Primum de Vîno, dicet Proverbio jactetur, Vînum potans Podagrâ laborabis, & Vînum non potans laborabis Podagrâ; extra controversiam tamen est & variis *ποδαγρίων* experimentis confirmatissimum, Vînum de facto officere. Licet enim prodesse credatur javandis Coctionibus, quarum vitia causam Podagrâ Antecedentem jamdudum statui; ratione tamen Causâ Continentis omnino obesse censendum est, humores scilicet, fomitem morbi, jam in procinctu stantes accendendo exagitandoque. Sed neque damus Vînum pro potu ordinario usurpatum Coctiones promovere, at potius subvertere dicimus,

dicimus, nisi in diu Vino assuetis. Quamvis enim calorem aliqualem in transitu impertiat, certissimum est tamen fermenta corporis ab eo subjugari, & avocari spiritus naturales atque fugari: unde est, si bene conjicio, quod Bibaces atque Nepotes isti malè feriat, *Podagrâ*, *Paralysi*, *Hydrope* aliisque morbis frigidis ferè perimuntur. Adde, quod jugis & immodica Vini ingurgitatio corpus ad instar corporum Fœminarum emollit laxatque; cum liquores temperati partium omnium tonum roborent ac firment: unde qui liquoribus tenuioribus semper assuevere, *Podagram* ferè nesciunt. Notandum est insuper quod huic morbo maxime obnoxii Viri sunt, qui licet imminutam habent concoctionem naturalem, tamen ex quadam sanguinis luxuriâ plus satis nutriunt, & incrementum sumunt ex materiâ quadam indigestâ loco substantiæ sanioris & ritè compactæ. Hanc sanguinis luxuriam *Οἰσινοςία* adauget magis, ac proinde tum novam materiæ saburram accumulat, tum etiam fomitem jamdiu repositum quasi subditâ face actu in morbum provocat. Huic accedat strui, quod cum *Podagricorum* sanguis isti qui è *Pleuriticorum*, aliorumque morbis inflammatoriis laborantium pertusis venis extrahitur, per similes sit, insanorum esset sanguinem jam *ἀπυλντα* ulterius spirituosos liquoribus, ceu ignem oleo, proritare. Neque tutius ex adverso liquores nimium refrigerantes in usum revocantur, cum hi Concoctiones prorsus deijciendo, & extinguendo calorem naturalem, majorem adhuc noxam inferant; non dolorem scilicet ut Vinum, sed ipsam adeò mortem: prout experientia docet in iis qui ad senium usque vino liberalius indulgentes,

tes, aquam aut tenuiores liquores derepente cum Vino, & non ita diu post vitam cum morte commutârunt.

Hic itaque Podagræ obnoxiiis in potu modus statuatur, ut iis utantur liquoribus, qui neque vel in maximâ copiâ assumpti inebriare possunt, neque frigore suo ventriculum lædere. Hujusmodi est, ut dixi, Cerevisia tenuis nostras, & in aliis regionibus confici poterit ex multâ aquâ cum paucò vino permixtâ. Aquam puram crudâque & periculosam existimo, & expertus sum meo damno. Attamen satis commodè ab incunte ætate potatur Aqua; quâ hodièque longè major hominum pars sitim levat: inopiâ suâ feliciores sunt illi quàm nos nostrâ copiâ & luxu. Testes appello ingens morborum agmen quo corpora nostra hoc nomine discruciantur, Podagram sc. Calculum, Apoplexiam, Paralyin, &c. tum & vim animis illatam quâ à nativâ rectitudine transvorsum aguntur, dum adventitii talium liquorum spiritus, cum spiritibus Animalibus cogitationi formandæ inservientibus complicati, mentem nimium volatilisando perturbant, vana ac futilia loco rerum solidarum atque alicujus momenti subingerentes: atque ita demum ingeniosè Lepidos ac Dicaces, pro Sapientibus nos reddentes; inter quos eadem fermè differentia intercedit atque est inter Substantiam & prorsus Nihil. Sed de his satis.

Jam verò quamvis sufficiat ei qui Podagrâ mihius at tantum per intervalla laborat, vel Cerevisiâ tenui uti, vel Vino dilutiori, cum is morbi gradus tanti non sit ut severiori regimini se subjiciat; attamen cum universa corporis substantia in

Podagrâ

Podagram quasi degeneraverit, minus quam exoptet in profligando morbo promovebit, qui non à liquore fermentato quocunque, quantumvis leni & tenui, in totum abstinet: cum hi omnes spiritus pungentes, & aliquem acedinis gradum in se contineant; & quod pejus est, quatenus fermento imbuti (perinde ac flores Cerevisiæ liquoribus inditi vim suam fermentativam toti massæ communicant,) humores fermentationi perpetuæ addicunt. *Potus* itaque *Dieteticus* ex ingredientibus vulgò notis & huic usui dicatis pro tali potu ordinario præscribendus est: modò non sit justo fortior, quo haud multo minus periculosè accendantur humores: quàm ipso vino; nec è contrâ aquosior justo, naturales functiones nimia refrigeratione prosternens. Hujuscemodi Potus si ritè paretur selectis Ingredientibus istis quæ ægro minus sunt ingrata, licet ad septimanam unam alteramve non sine aliquali fastidio ita jugiter assumatur, postea tamen perinde gratus & acceptus est ac sunt alii liquores quibus quis maximè assueverit. Atque ab hoc potûs genere non tantum non imminuetur Appetitus, sed & augebitur: magis insuper naturalis & geminus evadet quàm cum liquoribus fermentatis uti solet. Hoc insuper commodi accedet, quòd qui hujusmodi Potum Dieteticum loco ordinarii hauriunt, liberius in cætero victu sibi possint indulgere, quàm cum Cerevisiam biberent, aut Vinum: cum errores in victu, (quos omnes penitus evitare pene supra humanam sortem est) hoc pacto aliquatenus corrigantur compensenturque. Quod verò omnium primum est, æger hoc modo sibi à Calculo præcavebit qui Podagræ ferè individuus est comes; cum

cum liquores acres ac attenuantes quilibet, uti ad Calculum jam factum proritandum, ita ad eundem generandum etiam faciunt. Liquor sequens, utpote qui gustu ac colore jucundo est, mihi maxime arridet. *R. Sarsaparil. ℥vj. Lign. Sassaphr. China, & ras. c. c. an. ℥ij. Glycyrrhiz. ℥j. Coq. in Aq. fontan. Cong. duobus per horâ dimidium; deinde stent clausè super cineres calidos per horas 12. postea ebulliant ad tertiâ partis consumptionem. Cum primum ab igne amoveatur, infunde sem. Anisi ℥ss. Post duas horas coletur, & postea depuretur per residentiam, & liquor clarus reponatur in lagenis vitreis probè clausis ad usum.*

Hic liquor tum primum commodissimè in usum trahetur ubi quis à Paroxysmo convaluit; atque in eo perseverandum tam in ipsis Paroxysmis, quàm in eorum intervallis per reliquum vitæ cursum. Neque enim satis factum est saviente adhuc morbo novis rebus studere, cum in ejusmodi *ἀταξία* & motu inordinato natura vix ferre queat ut liquores fermentati, qui vegetiores sunt ac magis spirituosî, cum alio inertî ac spiritibus destituto commutentur. Eodem etiam tempore & *Electuarium* prædictum usurpabitur; quod pariter deinceps tam in Paroxysmorum insultibus quàm extra eos quotidie est devorandum. Hujus calor Potûs Diætetici aquositatem quadantenus pensabit, sanguini & visceribus debitum caloris gradum concilians, sine istâ agitatione quæ excitari solet ab æstu liquorum fermentatorum.

Si quis objiciat eam vitam vix vitalem esse in quâ omnimoda tum à Vino tum ab aliis liquoribus fermentatis abstinentia observatur; respondeo perpendendum esse an non longè miserius sit ac
minus

minùs tolerabile diris inveterascentis Podagræ cruciatibus (nam in mitiori morbo non hoc postulo) quotidie excarnificari, quàm huic soli liquori se adstringere; cujus usu continuato in cæteris esculentis fermè omnibus animo obsequi licet: ut jam non repetam, quòd & hic potus (uti cætera omnia) dulcescet consuetudine. Certè qui hunc morbum expertus est, modò Homo, non bipès fuerit pecus, nihil ambiget in quam partem debeat concedere.

Quo non obstante, si æger vel à longo ac nimio usu liquorum inebriantium, vel ab ætate provectiore, vel denique præ nimia debilitate, cibos absque Vino vel quovis alio liquore fermentato nequeat concoquere, non vacat certè periculo eundem protinus ac derepentè à vino depellere; qui quidem error haud paucis lethalis fuit. Prorsus itaque, si me audit, Apozema Diæteticum suprâ præscriptum abdicet, vel, si eodem uti statuerit, ei sensim assuescat, haustum vini in pastibus ad tempus aliquod sibi indulgens, quasi Remedii loco potius quàm Diætæ, donec Decoctum illud familiarius evaserit. *Vinum autem Hispanicum* hîc loci tam Rhenano, quàm Gallico omnino præferendum est; quæ posteriora, licèt ventriculo pergrata sint, tamen exacerbandis humoribus & augendo morbi fomiti apta nata sunt. Adde quòd cum æque ferè cruda sint & vix magis concocta quàm est nostrum Pomaceum, non perinde cardiaca sunt atque calida ac res postulat. Atque hæc de Cibo Potùque *ποδαγριώντων* dicta sunt.

Est & aliud, quod tametsi parvi pendatur, magni tamen momenti est tam in digerendo morbi fomite, Paroxysmo adhuc vigente, quàm ad prohibendam

hibendam ejusdem materiæ generationem extra Paroxysmum, nempe ut æger, maximè hyemis tempore, maturè lectum petat. Etenim post venæsectionem & Catharsin nihil æquè naturæ vires subruit ac noctu vigilare: quod quidem valetudinariorum quilibet expertus affirmabit, si seriò animadverterit quanto alacrior vegetiôrque exurgit quoties se lecto temporius commiserit, quàm verò enervis est ac languidus quoties ad multam noctem vigilaverit. Et quamvis res eodem recidere videatur an citiùs feriùsve quis lectum repetat, modò per tot horas eidem indulgeat, verbi gratiâ, an *horâ nonâ* cubitum eat & *quintâ* surgat, vel *undecimâ* cubitum eat & surgat *septimâ*; multum tamen interest, idque ob hanc, ut existimo, potissimùm rationem. Interdum scil. spiritus dissipantur, sive in corporis exercitio, sive animi, qui in minùs rectè valentibus ita sunt infirmi ac debiles ut vesperi somni subsidio maturiùs opus habeant; & cum noctis appulsus œconomix corporis quasi relaxationem quandam adferat quæ diurno tempore à solis influxu vegeta conservatur, lecti calor, brumâ præsertim, solis vicem ut gerat necesse est. Manè verò spiritibus tam à prægressæ noctis quiete quàm à lectuli calore refocillatis invigoratisque, præterquam quod dies superveniens firmitatem ac robur corporis tono conciliet, diluculo surgere hoc tempore, licet horam unam alterâmve à somno matutino detrahat, non ita altum vulnus Naturæ infligit ac vigiliæ vespertinæ ad horam unam vel alteram protrahat. Quamobrem istis qui Podagræ sunt obnoxii Author ego sim, hyeme præcipuè, ut lecto maturè admodum se committant, & diluculo exurgant, quantum-

vis somnus iusto brevior suadeat, ut diutius cubantes eundem adhuc venentur. Cum somnus qui ita diluculo capitur secutura noctis somno tantundem detrahat; atque ita tandem naturâ vi illatâ, spretoque sapienti ejus instituto, noctem pro die quis habeat, diem perversus pro nocte.

Quinimò *animi tranquillitas* omni ope stabilenda est: cum perturbationes omnes, si repagula semel effringant, ad solvendam spirituum, qui sunt Digestionum instrumenta, systasin, ac proinde ad Podagrâ incrementum multum faciant. Prudenter itaque seculi meditetur ager mortalitatis suâ conditionem, nec se earum quæ eam sequuntur molestiarum exortem stultus opinetur: siue enim sui ipsius, siue aliorum culpa hanc animi ægritudinem pariat, non poterit unquam mundo leges dare, qui nemini hætenus, quantumlibet demum potens aut sapiens fuerit, semper morem gessit; neque ita cuiquam semper ex animi voto cedebant res omnes, ac vana mens sponsoverat, at derepente inter rerum apparatus animam agens humanæ fragilitatis specimen tandem edit, immerito se brevi vitæ fructu spoliâns. Idem etiam incommodi sequitur nimiam animi ad studia & res serias applicationem: Cum enim huic morbo præ cæteris quibuscumque Melancholiâ vulgò dicta comes semper adhæreat, qui ei sunt obnoxii, spiritus Animales diu multumque cogitando, etiam non adhibito artificiali librorum adminiculo, fatigare solent atque obruere, hoc ipsum ita valde ac nimio opere agentes, ut corporis œconomia integra amplius conservari nequeat: Quam ob causam ut mihi videtur, hic morbus per paucos Insipientes (me excipiat qui volet) occupavit unquam. Cæteris

Cæteris verò omnibus, quæ ad impediendum humorum indigestionem (quam ego primariam Podagræ causam constitui) & ad sanguinem iccirco corroborandum, ac firmitudinem partibus conciliandum faciunt, *Exercitium* corporis facile palmam præripit. Animadvertendum est autem, uti suprà monui, quòd cum in hoc morbo, etiam magis quàm in Chronicorum quovis, totius corporis *Habitus* immutari debeat, exercitatio corporis nisi quotidiana fuerit, nihil juvabit: hujusmodi enim exercitatio per vices intermissa, uti nihil ferè conferet ad immutandum habitum corporis ab inertia atque indulgentia jam languescentis & effœminati, ita fortassis & nocere possit, Paroxysmum accersendo, ubi quis jamdiu ab eâ desueverat. Hoc verò exercitium vehemens non sit oportet, tale verò quale Senibus competit, qui Podagræ subjecta sunt magis usitata. Motus enim corporis justo vehementior spiritus nimium dissipat, & è consequenti Concoctiones lædit; quando exercitatio moderata ac perseverans eosdem firmet. Quantumlibet hoc durum videatur homini, qui præter senium & corporis ad motum ineptitudinem, & socordiam huic præsertim malo quasi connaturalem, dolore insuper mactatur, tamen si hoc omittatur nihil ex hæcenus inventis quicquam proficiet. Utque Paroxysmorum intervalla sine jugi corporis exercitio magna esse non possint, ita etiam ad Calculi generationem talis erit proclivior; qui quidem plus habet & periculi & cruciatûs quàm ipsa Podagra.

His adde, (quod magnum pondus habere debet) materiam *tophaceam* à longa requie admodum auctam iri in Articulis corporis, maxime verò

Digitorum, ita ut tandem onini motu priventur. Utut enim fidenter asserant nonnulli horum tophorum materiam nil aliud esse quam sanguinis *Tartarum* ad articulos transmissum, facile tamen constabit cuilibet rem paulò attentius perpendenti, quòd dum magna vis materiæ inconcoctæ Podagram facientis in Articulos quosdam depluit, & partes vicinas diutius tumidas reddit, tandem accidit ut partim harum virtus assimilativa sufflamminetur, partim à suffocante obstructione quam in eis parit iners hic humor, dicta materia generetur, quæ à calore doloréque articuli in hujusmodi substantiam cogitur; atque indies augetur, tum carnem tum cutim articuli in propriam naturam vertens; quæ jam nuda jacet, aciculâ, ad instar *Cretæ*, *Ocul. Cancr.* aut similis alicujus rei, extrahenda. Jam verò hoc malum ab exercitio quotidiano præcavetur, à quo oritur debita humorum Podagram generantium, qui unam aliquam partem libenter occupant, difflatio per omne corpus. Unde fit, uti ipsemet expertus sum, quòd exercitatio longa & quotidiana non tantum non officit generationi tophorum, sed etiam tophos veteres & induratos solvit, modò non eousque invaluerint ut cutim extimam in suam substantiam mutaverint.

Exercitii genus quod spectat, *Equitatio*, quoties nec grandior ætas, nec Calculus intercedant, reliquis longè præferenda est. Et fanè diu multumque mecum reputavi, quòd si cui innotesceret Medicamentum, quod & celare vellet, æquè efficax in hoc morbo, ut in Chronicis plerisque, ac est *Equitatio* constans & assidua, opes ille exinde amplissimas facile accumulare posset. Hæc si uti non

non liceat, vectio frequens in curru ferè eodem recidit. Atque in hoc saltem Podagrâ laborantibus plerisque bene est, quòd opes quæ luxuriæ, unde pullulavit morbus, irritamenta erant, facultates currûs habendi subministrent, quo hâc saltem exercitationis specie fruantur, cum alterâ frui nequeant.

Observandum est autem, quòd Exercitatio in aere salubri longè eâ præstantior est quæ in minùs salubri peragitur : ruri scilicet potius quàm in urbe, ubi aer vaporibus à variorum Artificum officinis exhalantibus est repletus, & ædificiorum densitate constipatus ; qualis est in *Londino* hoc nostro, urbe, quantum certò scimus, omnium quæ in toto terrarum orbe sunt, spatiosissimâ. Quantum verò intersit an quis ruri, an in urbe se exerceat, Podagricorum quivis statim persentiscet.

Quod *Venerem* attinet, is qui tam Podagrâ quàm senectâ laborat (quandoquidem jamjam eâ spirituum copiâ destitutus est quâ Concoctiones promoveri debuerant, & per consequens absque hac clade adventitiâ articulos & reliquas partes adjacentes plus satis laxatas habet & debilitatas) æquè improvidus meo judicio foret si ejus lenociniis indulgeret, atque ille qui cum longum iter emetiendum suscepit, Viaticum omne prius abliguriret quàm se viæ committeret. Quinimò præter malum quod sibi accersit, languidiora avi jam fatiscentis desideria non cohibens, maximo illo Privilegio fruendi Jubilæi, quod speciali atque eximio naturæ munere Senibus conceditur, se abdicat ; qui jam in ultimâ vitæ scenâ ab earum libidinum impetu, quæ, ceu tot rabidæ feræ, eos per juventam omnem diu noctuque quasi laniabant,

tandem aliquando sunt emancipati: cum horum appetituum expletio nullo modo longum illud malorum agmen, quod eam vel comitabatur vel insequiebatur, pensaret unquam. Atque hæc de Regimine.

Quamvis autem hujusmodi Regulæ tam Diætam quam cæterum regimen spectantes, si ab homine Podagræ obnoxio religiosè observentur, eum ab enormioribus morbi insultibus præservare queant, atque istam sanguini & partibus solidis firmitatem conciliare, quæ ab illâ malorum Iliade unde morbus non solum supra humanæ patientiæ vires, sed & funestus tandem redditur, eundem immunem præstare possit; non tamen efficient ut non post quædam intervalla, maximè exeunte hyeme, Podagrâ quandoque tentetur. Licet enim æstivo tempore dum tonus vigorque sanguinis à Solis calore excitatus fuerit & in statu conservatus, & pariter debita humorum per poros eliminatio provoco successit, omnino oportet ut coctiones longè melius quam hyeme celebratæ fuerint; tamen cum appetente brumâ & sanguinis robur fuerit imminutum, & perspiratio per cutis poros impeditior, necesse est ut ingens materiæ indigestæ colluvies sit accumulata, quæ tandem diuturnâ morâ in speciem prorumpet, propriis se exerens symptomatibus & Paroxysmum inducens, quamprimum vel ab humorum motu ab accessu Solis propiore, vini potatione, exercitio vehementiori, aut aliâ causâ evidenti quacunque anfa detur.

Ex jam dictis liquet eum qui hujusce morbi curationem molitur, id negotii sibi dari debere credere, ut totius corporis habitum immutet, atque illud ad pristinam constitutionem refingat, quan-

quantum per ætatem & reliquas circumstantias fieri possit: quod in Paroxysmorum interstitiis, non in ipsis Paroxysmis annitendum est. Cum enim morbi fomes non solum generatus, sed & in articulos jam ablegatus fuerit, serò nimis vel ejusdem mutationem vel eliminationem per alias vias conabimur: cum non aliâ methodo foras ejiciendus sit, quàm eâ quam natura præmonstrat, cui soli permittendus omnino est. Quod & in Februm Intermittentium Paroxysmis usu venit, quas ob eandem causam remediis non oppugnamus nisi æstu prius consopito. Nec absurdus quis in extinguendis harum februm, calore scil. siti, inquietudine, aliisque symptomatis, anxie operam locaverit, quàm existimaverit alius se Podagram sanare, cum in Podagræ symptomatis tantum coercendis laboret; quum tantum hoc tempore à curatione morbi abscedat, ut eandem aliquatenus impediat ac remoretur. Quanto enim magis ægri dolores lenit, tanto magis humorum concoctioni adversatur; quantoque claudicationem arcet, tanto materiæ morbificæ expulsionem officit. Adde quod quanto paroxysmi furor ac acies retunditur, non solum tanto diutius affliget, sed & brevius erit spatium interjacens, & minus etiam liberum ab omni gradu symptomatum quibus hic morbus funestatur. Quod nemo inficiabitur qui diligenter trutinaverit quæ suprà in hujusce morbi historiâ edisserui.

Quamobrem licet nihil magni in *Paroxysmo* tentandum sit, nisi quod istis symptomatis occurrendum est, quæ falsa medendi methodus quandoque parrurit; tamen cum omnes uno ore fateantur morbum huncce ab humorum copiâ & exuberanti

beranti plenitudine nasci, agro fortasse conducet à carnibus per aliquot dies, ubi primum à morbo corripitur, abstinere, & harum loco simplici jussulo Avenaceo uti, aut alio pari alimento: cujusmodi diæta tenuis materiæ morbificæ imminuendæ multum conferet, & naturæ opportunitatem subministrabit, quâ eandem ocyùs digerat. Cum verò ingens sit corporum aliorum ab aliis discrimen, quibusdam abstinentiâ à carne non ferentibus, statim verò ab eâ spirituum animalium ἀταξία, animi deliquio, aliisque symptomatis qualia fœminis Hystericâ Affectione laborantibus accidere solent, correptis; istos non tantum non juvabit, sed & lædet, si diutius à carnibus abstineant quàm ventriculus earum usum aversetur: quod ut plurimum non excedit primum aut secundum diem eorum Paroxysmorum particularium, qui omnes simul juncti integrum Paroxysmum, ut supra innui, constituunt. At verò sive tardiùs sive ocyùs quis carne vescatur, seriò cavendum est nè urgente morbo majore copiâ utatur, quàm quæ ad naturam sustentandam necessaria sit, nec minore curâ opus est in assignandâ victûs qualitate. Namque ut semper in Paroxysmorum intervallis, ita præcipuè Paroxysmo jam præsentē, æger summopere curare debet nè quid vel in quantitate vel qualitate sive potûs, sive ciborum peccetur. Neque in hoc solo, sed in alio omni Regimine, de quo fusiùs egi, in intervallis observando, cautela haud vulgaris adhibenda est. Et licet tam dolor quàm magna ad motum inhabilitas, exercitio, quod ego præ cæteris omnibus laudavi, contra-indicare videantur, tamen & hic labor exantlandus omnino est. Quamlibet enim in Paroxysmi initio agro impossibile videatur

deatur ut lationem in currum, multò minùs ejus motum ferre queat, attamen si id tentaverit, non ità diu post sentiet se minùs à tali motu dolere, quàm cum se in cathedrâ domi contineret. Id insuper accedit emolumenti, si ad horas aliquot tam manè quàm post meridiem in curru vectus fuerit, quòd cum domi toto die sederet noctem ferè infomnem ageret, jam dolorem somno ad multam noctem fugare poterit; cum exercitatio permotiva Podagrâ laborantem eousque delasset ut in somnum dilabatur. Adde quòd eadem exercitatio Calculum, quem vita deses ac iners ut plurimum accersit, quadantenus præcavebit. Quod verò maximi momenti est, à jugi ac pertinaci exercitio occurreretur totali Artuum ad motum impotentia, quæ haud paucis accidit post Paroxysmum unum alterumve diuturniorem, contractis sive poplitum, sive calcaneorum tendinibus: dum enim in cruciatu longiore quieti indulserint (maximè crura nolentes extendere quoties dolor genu occupaverit) tandem crurum ac pedum motu per reliquum vitæ tempus orbatì sunt, tam in Paroxysmorum interstitiis quàm in ipsis Paroxysmis, quos non ita tamen effugiunt. Quinimo in iis Senibus quorum Concoctiones admodum vitiatae sunt, & qui à morbo per multos annos affligente ipsam corporis substantiam quasi in Podagram habent conversam, nihil minùs sperandum est quàm ut morbus sine exercitio ad digestionem perducatur unquam: cum enim morbus naturam viribus superet, sæpe moriuntur à languore atque aegritudine quæ fomitis morborum copia concoctionem respuentis apportat, & ab hac materiâ inconcoctili, quæ nullo modo potest assimilari, tanquam à veneno enecantur.

Atta-

Attamen non obstantibus iis quæ de exercitii utilitate in Podagræ Paroxyfmis dicta sunt, si tamen æger præ nimia Paroxyfmi atrocitate primo statim insultu quasi prostratus fuerit, (quod istis ferè usu venit in quibus Podagra jam *exure* suam attigit, nec adhuc à multorum annorum decursu mitigata est) hoc in casu si æger cubiculo includendus est, è re erit ut etiam lectulo ad primos dies aliquot, donec scilicet doloris vehementia remiserit, idem includatur: etenim lectulus exercitii defectum aliquatenus supplebit; cum ejus usus continuus materiam morbificam potentiùs digerat paucis diebus quàm excubatio aliquammultis, maximè incipiente morbo; si modò æger absque leipothymia aliisque malis symptomatis à carnibus abstinere queat, solo jusculo Avenaceo, Cerevisiâ tenui & cæteris ejusmodi contentus. Veruntamen haud omittendum est, quòd si Podagra jam inveterata fuerit, atque æger ad animi deliquia, ventris tormina, diarrhœam, aliâque his similia symptomata propendeat, vix Libitinam evitabit ab aliquo Paroxyfmorum jugulatus, si non exercitio utatur, idque in aere liberiore ac perflabili loco; quod diligenter animadvertendum censeo, quando magnus Podagricorum numerus iis symptomatis jam perierit, quibus hæc in cubiculo, & præsertim in lecto incarceration eosdem obnoxios fecerat, qui non ita maturè fato concessissent si molestiam vetationis per majorem diei partem devorare voluissent. Licet enim qui unico artuum dolore fatigatur, se cubiculo possit includere, tamen qui loco doloris acerbissimi, ægritudine, aliisque symptomatis prædictis laborat, talis idem imitando, se in vitæ discrimen conjiciet. Et quidem bene
nobiscum

nobiscum agitur quòd quoties dolor ita vehemens est ut æger motum tolerare non valeat, neque eo admodum opus habeat; ipso dolore, quod amarissimum est naturæ remedium, ægro de vitâ prospiciente.

Jam verò quod attinet Podagræ *Symptomata*, iis occurrendum est à quibus æger in *Paroxysmo* de vitâ periclitatur. Horum maximè familiare est ventriculi debilitas ac languor, cum ventris torminibus tanquam à flatu; quod iis accidit qui vel jam à multis annis Podagræ obnoxii vixerunt; vel iis qui licèt non ita diu eadem laborantes, hoc tamen mali invitârunt præproperè, liquores spirituosos cum tenuioribus & multum refrigerantibus derepente commutantes; vel *Emplastra repellentia*, aliâque Medicamenta refrigerantia partibus affectis ad leniendum dolorem admoventes, unde morbi causa materialis quæ in artus debuerat deponi, in viscera rejicitur. Multa egomet expertus sum in postremorum annorum Paroxysmis ad mitigandum hoc symptoma; nihil verò æquè votis respondit ac *Vini Canarensis* haustulus subinde deglutitus, languore, atque ægritudine urgentibus: neque vel Vinum Gallicum rubrum, vel Theriaca Andromachi, neque aliud quodlibet è Cardiacis mihi hætenus notis pares habet vires. Sed neque vinum hocce, nec Cardiacorum aliud quodlibet ægrum, si exercitio non utatur, omnino servare posse existimandum est.

Sin autem gravius aliquod symptoma inducias haud ferens, ex retrocessu materiæ Podagricæ subito ingruat, & mortem ægri minitetur; neque vino neque exercitio supra laudatis fidendum, verum hoc in casu, modò non caput, at partes vel naturales

naturales vel vitales ejusmodi malum impetat, ad *Laudanum* statim confugiendum; nempe *laudani liquidi gutt. xx. haustulo aq. Epidemica immista propinentur*, & in lecto ad quietem æger se componat.

Quod si materia Podagram committens, quia non jam in artus fuerit eliminata, *Diarrhœam* induxerit, modò ea Paroxyfmi singularis Crisis non fuerit, & Laudano jam laudato, & exercitio omniufmodi (hoc enim imprimis ad *Diarrhœæ* curationem obeundum est) non obstante, alvus nihilominus diutius fluat, ægritudine, torminibus ventris, &c. accedentibus; unicum, quod scio, remedium est, ut *Sudor* provocetur methodo & medicamentis huic usui destinatis: quod si fiat ad biduum triduûve mane & vesperi, per duas trêve horas continuas, sistetur ut plurimum *Diarrhœa*, & morbi fomes magnâ vi in artus detonabit. Hâc ego methodo aliquot retrò annis meâ vitæ consului, postquam me in hoc malum à potatione aquæ frigidæ pro ordinario potu, imprudens conjece-ram; idque posteaquam Cardiacorum & Adstringentium varii generis opem frustrâ imploraveram.

Est & aliud symptoma non perinde crebrum, quod tamen aliquoties ipse vidi, *Metastasis* scilicet materiæ peccantis in Pulmonum lobos; quoties nempe *Tussis Brumalis* à frigore tempore Paroxyfmi suscepto, materiam sensim in Pulmones allicit, Artubus interim, ob translationem materiæ morbificæ in aliam regionem, vel omnino, vel tantum non, tam à dolore quàm à tumore liberatis. Uno hoc in casu Intentio Curativa non ad ipsam Podagram dirigenda est, at verò hoc symptoma pari modo tractandum est quo *Peripneumonia absoluta*; *Venæsectione* scilicet repetitâ, cum
dieta

diætâ & remediis refrigerantibus ac incrassantibus, cum sanguis, in hoc symptomate præcipue, extractus Pleuriticorum sanguinem prorsus referat. Purgandus est insuper æger inter Venæsectiones Potionibus lenientibus quibus hæc colluvies in Pulmones illapsa possit amandari. Sudoris autem provocatio, quam vim cunque habeat in morbi fomite super Artus deturbando, hîc tamen non tantum non prodest, sed & obest, materiam pulmonibus impactam indurando; unde generantur *abscessuli*, & tandem ægri mors certissima subsequitur.

Hîc porro notandum, quod *Podagrici* ferè omnes, postquam cum hoc morbo diu conflixere, *calculorum* sint obnoxii, proindeque vel statu vel declinatione sæpius, paroxysmi generalis Nephritico dolore laborare soleant; idque cum magno ægrorum non tantum cruciatu sed & virium dispendio, cum jam plus satis attritæ fractæque eæ fuerint. Hoc in casu posthabitis quibusvis aliis remediis, *liquoris possetrici*, cui *rad. Althææ* ℥ij. *incollæ fuerint*, *Congium unum* quàm citissime devoretur, & sequens *Enema* injiciatur.

℞ *Rad. Althææ & lilior. an.* ℥j. *fol. malva, parietar. branc. Ursin. & flor. Chamamel. an.* M. j. *sem. lin. & fanug. an.* ℥ss. *Cog. f. q. aq. ad thib.* *Colaturâ dissolv. sacchari Culinariis & syr. dialthææ an.* ℥ij. *Mf. f. Enema.* Quamprimùm per vomitionem æger totum reddiderit quod per os ingestum fuerit, ut etiam *Enema* rejecerit, *laudani liquidi* satis magna dosis propinetur, viz. ad gutt. xxv. vel *pil. Matthæi.* gr. xv.

Remedia *Externa* si quis quærat ad leniendum Podagræ dolorem accommoda, nulla mihi hætenus cognita sunt (licet plurima tum in meipso, tum in aliis expertus fuerim) præter merè Refrigerantia

tia & Repellentia; quorum usum jam suprà docui periculo haud vacare. Et fidenter assero, multâ & longâ observatione suffultus, maximam partem eorum qui Podagrâ periisse putantur, non tam ipso morbo quàm sublestâ atque indebitâ medicatione fuisse peremptos. Si quis autem Remediorum externorum, quæ pro Anodynâ indubitatâ habentur, virtutem probare velit, non fucum sibi faciat, eadem sub declinatione Paroxyfmi particularis (quo tempore dolor jam sponte suâ cessurus est) applicando: quin potius sub initio Paroxyfmi ista usurpet, & statim edocebitur quàm ficulneum sit illud auxilium, quàm vana spes; cum hæc Epithemata nocere quandoque possint, prodesse nunquam. Quâ de causâ egomet jam à multis annis nulla remedia externa adhibui. Pulcicula ex pane similigineo cum Croco in lacte cocto, addito postea Oleo Rosaceo in pauca quantitate, mihi olim præ cæteris profuit; quæ tamen in Paroxyfmi initio nihil prorsus juvabat. Si igitur dolor admodum sæviat, æger rectius sibi consulat se in lecto continendo donec is aliquantisper remiserit, quàm Anodynâ utatur: attamen haud abs re fuerit *Landani* pauxillum vesperi fumere, si dolor patientiam multum vincat; aliter melius omittetur.

At verò cum in externis hujusmodi Remediis jam sim, omnino aliquid mihi dicendum est de Musco quodam indico, *Moxam* vocant, nuper magni nominis in Podagrâ Curatione, si nempe pars affecta eadem accensâ leviter ustuletur. Quamlibet hoc Remedii genus *Indis Orientalibus* acceptum referatur, atque *Europæis* universim omnibus pro incognito habeatur, attamen constabit antiquioris id esse ævi etiam apud nos, illi qui *Hippo-*
cratis

cratis effata jam ante annos bis mille literis tradita voluerit consulere. In præstantissimo illo de *Affectionibus* libro, *Sect. quintâ*, pag. mihi 524. de *Ischiade* agens, hæc habet, *εἰ δὲ ἐς ἐν τῇ χερσὶν*, &c. i. e. Quod si in uno aliquo loco firmiter constiterit dolor, neque Medicamentis expellatur; quocumque loco dolor fortè extiterit, cum lino crudo inurito. Et paulo post de Podagrâ verba faciens: *ἐν ἡμῶν τῇ τὰν*, &c. i. e. Huic eadem quæ Articuli morbo conferunt, & longus quidem hic morbus est & gravis, minimè tamen lethalis. Quod si in digitis dolor remaneat, venas in digito paulo supra articulum inurito; ustio autem per linum crudum fiat. Opinor neminem posse existimare eam esse differentiam Specificam inter flammam vel à lino, vel ab hoc musco Indico excitatam, ut hæc illâ in sanatione Podagræ plus valeat, non magis quàm reputaverit ignem è *Roboris Segmentis* accensum majus aliquid præstare posse illo qui *Fraxini* ligno alitur. Hæc partis affectæ ustulatio aliquid pollicetur (quod & efficere quandoque possit) ad doloris committigationem, evocata sc. fomitis morbifici partē subtilissimā ac maximè spirituosā, in articulum jam depositā. Attamen beneficium ab hoc remedio partum, cum Indigestionem, quæ Podagræ causa est Antecedens, nullo modo attingat, fugax esse oportet ac breve. Neque opus est ut dicam illud in Podagris tantum incipientibus locum habere; quando enim sive à morbi diuturnitate, sive ab importuno atque indebito Medicamentorum usu, Podagra, ut subinde fit, ad partes internas fuerit conversa, ac proinde agitudine, torminibus ventris, atque longo hujusmodi symptomatum agmine, potius quàm dolore ægrum multa-

multaverit, nemo sanus igne utendum esse arbitritur.

En vobis omnia quæ mihi hæcenus comperta sunt in hujus morbi Curatione. Siquis objiciat multa esse Remedia *Specificæ* ad Podagram; ego me ea nescire lubens fateor: & vereor nè Promissores isti perinde sint ignari ac sum ego. Et sanè dolendum est Medicinam (Artem nobilissimam) hujusmodi nugis, quæ, sive ab inscitia, sive à pravitate Scriptorum, credulis objiciuntur, usque adeò deturpari; cum in omni fere morborum genere hujusmodi aliquid à Nugivendulis tanquam Θεῶν χεῖρες decantetur pleno ore. Et, quod est magis mirandum, quòd non tantum in morbis typo indutis hujusmodi deliramenta obtineant, sed & in minimè formatis qui ab Organorum læsione aliquâ, aut προπάσει externâ producuntur, Viris etiam cætera cordatis imponant. Atque hoc satis evincunt *Specificæ in Contusionibus* vulgò prædicata, qualia sunt *Sperma Ceti*, *Tegula Hybernica*, &c. quæ omnia id tantum præstant ut Methodum qua tractari debuerat hic Affectus divertant: prout illi satis constabit qui experiri voluerit, quanto tutius atque ocyus sanabitur is qui *Venæsectionibus* ac *Purgationibus* utetur *alternatis* usque dum bene habuerit; neglectis prorsus levidensibus istis quæ pro more post sanguinem semel eductum sæpe exhibentur, atque etiam eâ sudorum sollicitatione quæ pari passu cum eorum usu solet procedere: à quâ partium jamdiu ad inflammationem propensarum excalesfactione æger sine causâ in vitæ periculum adducitur.

Quòd si nihil proficientibus his quæ attuli omnibus, adhuc minùs sagax videar, & minùs copiosus

piofus in Medicamentis eruendis enumerandisque ;
 Univerſa illa proponam quæ *Lucianus* in *Τεταγο-
 ποδάγρα* jam plenius collegit, è quibus tam externa
 quàm interna qui volet eligat : quæ forſan haud
 minùs efficacia ſentiet quàm ſunt eorum plurima
 quæ à nonnullis deprædicantur. Apud hunc *Pod-
 agra* Perſona ita iſtos alloquitur, qui Secreta
 quædam Remedia ſe habere jactabant, quibus is
 morbus poſſit expugnari.

Τίς τὴν ἀνικτόν, &c. i. e.

*Quis invictam me dominam dolorum
 Ignorat Podagram in terrâ mortalium ?
 Quam neque Thuris vapor placat,
 Neque effusus ſanguis aras ad incenſas ;
 Non templum divitiarum undique ſuſpenſis ornatum
 donariis :*

*Quam neque Apollo Medicamentis expugnare valet,
 Omnium Medicus in cælo Deorum ;
 Non filius Apollinis doctiſſimus Æſculapius.
 Poſtquam enim enatum eſt primùm hominibus genus,
 Conantur omnes meam elidere potentiam,
 Miſcentes ſemper Medicamentorum artificia.*

*Alius aliam in me experitur artem.
 Terunt Plantagines, & Apia mihi,
 Et folia Lactucarum ; & ſilveſtrem Portulacam ;
 Alii Marrubium ; alii Potamogeitonem ;
 Alii Urticas terunt ; alli Symphytum ;
 Alii Lentæ afferunt ex paluſtribus lectas ;
 Alii Paſtinacam coctam ; alii folia Perſicorum,
 Hyoſcyamum, Papaver, Cepas agreſtes, Mali Puni-
 ci Cortices,
 Pſyllium, Thuſ, radicem Ellebori, Nitrum,*

Q

Fœnum

Fœnum græcum cum vino, Gyrinem, Collamphacum,
 Cyperissinam Gallam, Pollinem hordeaceum,
 Brassicæ decoctæ folia, Gypsum ex Garo,
 Stercora Montana Capræ, humanum oleum,
 Farinas Fabarum, florem Asii lapidis;
 Coquunt Rubetas, Mures-araneos, Lacertas, Feles,
 Ranas, Hyenas, Tragelaphos, Vulpeculas.
 Quale Metallum non exploratum est mortalibus?
 Quis non succus? Qualis non arborum lachryma?
 Animalium quorumvis ossa, nervi, pelles,
 Adeps, sanguis, medulla, stercus, lac.
 Bibunt alii numero quaterno pharmacum:
 Alii octono: sed septeno plures.
 Alius verò bibens Hieram purgatur:
 Alius incantamenti impostorum deluditur:
 Judeus alium stultum excantat nactus:
 Alius verò remedium petit ab Hirundinis nido.
 Ego autem his omnibus plorare impero,
 Et facientibus hæc atque irritantibus me
 Soleo occurrere multò iracundior.
 Iis vero qui cogitant nihil adversum mihi,
 Benignam adhibeo mentem, facilisque fio.

Nullus dubito prudentissimos quosque eorum qui
 cum hoc morbo diu confligare de omnimodâ Cu-
 ratione desperantes, Choro qui istius Dramatis
 Catastrophen facit, suffragaturos.

Ἡτιον δὲ πένδης, &c. i. e.

Lenem, O ubique gentium--celebrata afferas (no-
 bis) dolorem ô Podagra,
 Levem, facilem, non acutum, brevem, haud savi-
 entem,

Tolera-

Tolerabilem, facile-desinentem, parum validum, ambulationes non impedientem.

Multi sunt modi miserorum:

Sed exercitia dolorum, & consuetudo Podagricos soletur.

Ideoque aequo animo, ô Complices, obliviscimini

Dolorum. Si ea quæ placent non fiunt,

Tamen etiam præter spem accidentibus viam invenire solet Deus.

Quivis sustineat Podagrâ laborantium

Deludi & derideri:

Talis enim hujus morbi natura est.

Ut semel finiam. Methodus quam hîc trado *παρρησιάζων* prædictorum examini innititur; quamque ego secutus tam in ipso me, quàm in aliis, morbi levamen percepi. Therapeia Radicalis & usquequaque perfecta, quâ quis etiam à diathesi ad hunc morbum foret liberatus, adhuc in Democriti puteo latet, atque in naturæ sinu reconditur, nescio quando, aut à quibus in lucem extrahenda. Spero nihilominus me hoc scripto humano generi commodi aliquid contulisse, si istos scopulos fideliter indigitaverim, ad quos tum ipsemet, tum alii plurimi naufragium fecimus; atque insuper optimam quæ hætenus innotescit methodum præmonstraverim. Non his majora promitto; quamvis à longâ cogitationum serie quas huic rei impendere tantum non sum coactus, inducar credere ejusmodi Remedium quandoque inventum iri. Quod si unquam acciderit, inscientiam suam Dogmaticis exprobrabit, atque exinde liquebit quàm insigniter tam in dignoscendis morborum essentiis, quàm in medicamentis quibus eos

aggrediuntur, hallucinentur. Cujus rei exemplum satis luculentum habemus in repertione summi illius ad *Febres intermittentes* Specifici, *Corticis Peruviani*. Per quot jam sæcula homines quique solertissimi ingenia exercuerant in investigandis harum Februm causis, quibus praxin quilibet aptavit Theoriæ à se excogitatæ optimæ respondentem? Quomodo verò hæ Medicationes Theorematæ valebant defendere, ex iis constat quorum adhuc recens est memoria; in quibus varias Intermittentium species in variis humoribus in corpore redundantibus collocantes, Curationem ad humorum istorum alterationem atque evacuationem dirigere solebant. At quàm inauspicatò id egerunt eorum in his conaminum frustratio, præcipuè verò hujus *Corticis* usus felicior, palàm faciunt; cuius ope nos nunc temporis tum humores hujusmodi omnes, tum etiam Diætam & regimen quodcunque susque deque habentes, ac nihil nisi methodum pulveri exhibendo debitam observantes, scopum rectà attingimus; vix ab illo aberrantes unquam nisi ægrum lecto sine ullâ necessitate addicimus, dum in ejus usu est: Tanta tamen est hujus remedii vis, ut non obstante eo incommodi, quod scilicet Febris à lecti calore plùs quàm erat opus intendatur, ægrum nihilominus ad sanitatem ut plurimùm reducat. Intereà donec hæc Podagræ Curatio Radicalis comperta fuerit, quod Medicos omnes, me præ cæteris, optare fas est; hanc meam qualemcunque opellam boni consulite. Quod si minùs eveniat, hominum mores ita probè perspectos habeo ut non multùm fallar; & officii mei rationem ita calleo ut animo neutiquam cadam. Et si sævissimi isti cruciatus, impotentia ad mortum,

tum, ceteraque corporis mala, quæ ego per maximam vitæ partem sum perpeſſus, (unâ cum damno rei familiaris quod ſuſtinui, à Medicinâ faciendâ toties adverſâ valetudine avocatus) aliis quietem & ἀναλγησίαν poſſint comparare, erit unde me fructum aliquem miſeriarum hujus generis, quas in hac vitâ toleravi, in aliam migrans percepiſſe exiſtimabo.

Q 3

DE

D E

HYDROPE.

OMnis hominum aetas, sexus omnis ab *Hydrope* nonnunquam infestatur. Fœminæ tamen huic morbo magis sunt obnoxia quam Viri: verum hos aetate præsertim ingravescente adortur, illas ubi jam parere desierint: Steriles autem quandoque etiam juniores occupat. Foveæ à digitorum impressione in surarum parte inferiore, sub noctem imprimis conspicuæ, manè verò evanescentes, primum hujusce mali indicium dant; quod non perinde certum est Hydropis ingruentis signum in Fœminis atque est in Maribus; cum & prægnantes, & aliæ quibus Catamenia quavis de causâ sistuntur, haud rarò idem patiantur. Neque tamen in Viris ejusmodi tumor Hydropem certò indicat: etenim cum senex quispiam, habitu corporis paulo pleniori præditus, *Asthmate* jam à multis annis laborans, ab eodem derepente, idque Hyemis tempore, fuerit liberatus, mox ingens tumor musculos tibiæ occupabit, Hydropicorum tumores æmulans, qui Hyeme etiam magis quam Æstate, tempestate magis pluviam quam serenâ, pariter invalescet; & tamen sine quovis incommodo insigniori, eundem ad Libitinam usque comitabitur. Quo non obstante, si generaliter loquamur, suræ & tibiæ intumescences, etiam in Viris, pro signo supervenientis Hydropis

habenda sunt; maximè si ita affecti spiritum ægritudinis ducant: qui quidem tumor tam copiam quam mole auctior indies redditur, donec pedibus majorem aquarum vini jam respuentibus, crura tentantur, ac postea abdomen ipsum; quod quidem fero è sanguine jugiter decidente repletum, paulatim ad ultimum capacitatis suæ limen distenditur; adeo ut sæpè multos Aquæ Congios intus contineat, quæ in umbilicum, qua data porta, ruentes, quandoque Exomphalon constituunt.

Tria interim hunc morbum stipant Symptomata, *Dyspnœa, Urina paucitas, & sitis intensa.* Spirandi difficultas oritur ab aquâ Diaphragma comprimente, unde naturalis ejus motus sufflamminatur. Urina idcirco parcè redditur, quia sanguinis serum, quod per ductus urinarios ex lege naturæ excerni debuerat, jam in cavitatem abdominis deponitur, & in cæteras partes eidem excipiendo aptas natas. Sitis est à putredine colluviei ferossæ quæ à morâ in corpore longiore & calorem & acridinem contrahit, unde æger & febre quodantenus semper laborat, & memoratâ siti.

Pro ratâ quâ æger in partibus quas morbus obsidet, mole augetur, in reliquis magis magisque indies emaciatur, & gracilescit: tandèmq; cum tanta aquarum vis intra abdominis ambitum coerceri ulterius nequeat, impetu in Viscera nobiliora & vitalem arcem factò, cataclysmo quasi submersus perit.

Causa hujusce morbi in genere sanguinis debilitas est, unde alimento, quod forinsecus importatur, in substantiam suam convertendo non jam par, idem in extremitates & pendulas corporis partes explodere necesse habet, mox in abdomen
etiam;

etiam; in quo, quamdiu in exiguâ quantitate hinc inde dispergitur, natura eidem continendo Vesículas quasdam fabricat, donec tandem, modum jam superans, uno Peritonæo simul clauditur.

Sanguini autem debilitando operam ut plurimum commodabant vel nimia ejus per Venæsectionem aut alio quovis modo evacuatio, vel morbus aliquis diuturnior, vel perditus ille liquores spirituosos ingurgitandimos, unde & naturalia corporis fermenta destruuntur, & dissipantur spiritus. Hinc est quod bibacissimi quique Helluones sæpius cum hoc morbo, frigido licet, quam cæteri conflictentur. E contra etiam Aquæ potatio in iis qui generosis liquoribus diu assueverant, sanguini eandem noxam infert.

In Fœminis verò, quod notandum est, alia quædam & ab his longè diversa Hydropis causa reperitur, inclusa nempe in testiculorum alterutro saburra seu obstructio quæ sensim ejusdem crasin subvertit; unde in dicto testiculo repositâ primum morbi minerâ, tunica ejusdem mirum in modum distenditur; quâ jam tantum non crepante, naturâ humori excipiendo Vesículas quasdam suggerit, quarum tandem sive unâ aliquâ, sive etiam pluribus disruptis, & in abdominis cavitatem se exonerantibus, eadem occurrunt symptomata, quæ in Hydrope quàm suprà depinximus. Sed de hoc genere jam olim egi.

Sunt & aliæ duæ Species tumorum abdominis Hydropem mentientes, Fœminis utræque familiares. Prima est carniū in partibus intra abdomen excrescentia præternaturalis, quæ ventrem in molem haud minùs conspicuam attollit, quàm solet inclusa aqua. Altera species flatibus ortum debet;

debet; qui non tumorem tantum, sed & alia in-
gravitationis signa pariunt. Hæc Viduas ut plu-
rimum exercet, vel etiam mulieres quæ non nisi
profectiores ætate nupserant: atque hæc tam suo
ipsarum, quam Obstetricum judicio, quarum Ora-
cula hæc ipsæ de re consulere, motum Infantis
jam à tempore consueto usque ad legitimum tem-
pus pariendi persentiscentes, quin & ad eundem
modum quo gravidæ solent, subinde ægrotantes,
fororiantibus insuper mammillis, & lacte extillante,
de fasciis haud rarò cæterisque ad excipiendum in-
fantem necessariis sibi prospexerunt; donec tan-
dem venter pari quo increverat gradu, sensim de-
tumescebat, spem vanam eluserit. Neutra verò
harum ad eum de quo agimus morbum est refe-
renda.

Indicationes Curativæ veræ ac genuinæ, utpote
à prædictis Phænominis naturaliter quasi exortæ,
vel ad aquarum in abdomine cæterisque partibus
contentarum evacuationem, vel ad instaurandum
sanguinis robur quo novus earundem proventus
præcaveri possit, omnino dirigendæ sunt.

Seri evacuationem quod spectat, magni refert
ut diligenter observemus in omnibus Hydropicis
cæc Cathartica quæ vel seignius vel minus potenter
operantur, officere magis quam prodesse: cum enim
Medicamenta Purgantia ad unum omnia naturæ
sint inimica, quo nomine Cathariseôs munere fun-
guntur, sanguinem aliquatenus debilitant lædunt-
que; unde nisi corpus celeriter pervadant & ci-
tissime expellantur, Camerinam eam moventia
quam secum abducere nequeunt, & sanguinem
tumultuosè exagitantia, tumorem magis adau-
gent: quod plus fatis liquet in eorum pedibus
quibus

quibus alvus ita leniter ac blandè sollicitatur. Quamobrem ut cum bonis ægri rebus Purgatio instituatur, scire oportet utrum ægri corpus facilè, an verò difficulter atque ægrè Cathartici cedat, cum in hoc cardine Curationis omnis, sive nullo, sive non nisi magno labore peragenda negotium vertatur.

Quoties itaque *Hydragogis* utendum est, sollicitè ad facilitatem vel difficultatem qua ægri corpus Catharsin ferre solebat, respicere omnino convenit: quod non aliâ viâ ullâ certiùs dignosci potest quàm ex diligenti inquisitione quomodo alia Purgantia Remedia alio tempore aliquo usurpata, opus destinatum peregerint. Cum enim in corporibus Idiosyncrasia quædam inveniatur quoad facilem difficilèmvè Cathartorum operationem, ægrum sæpissimè in vitæ discrimen conjiciet is qui sensibile corporis temperamentum, modum sibi ac normam statuerit: quando non ita rarò usu veniat ut qui habitu sunt fermè Athletico mediocribus Cathartici facilè pareant; cum qui contrario planè habitu sunt præditi, vel fortissimis ægrè cedant. Et profectò jam dicta cautio de ægri corporis ad Purgantia ferenda ineptitudine non in *Hydragogis* tantùm præscribendis, sed in aliis quibuscumque Cathartici locum habere debet. Etenim sæpenumero observavi Hypercatharses à Potionibus etiam Lenientibus adductas, ex eo quòd ægrum Medicus non interrogaverit, prout oportuit, utrumne corpus facilè, an verò difficulter expurgaretur. Attamen cum Hydrops, quod superius dixi, præ cæteris morbis quibuscumque Catharsin & validissimam postulet & maximè celerem; cumque in hoc morbo Purgatio per *ἐπίχρᾶσιν*,
quæ

quæ in nonnullis aliis prodest, nullatenus admitti debeat, (cùm hujus generis Catharsis non tantum non imminuat tumorem sed & adaugeat:) Hanc inquam ob causam, expurgatio paulo fortior & nimia, justo debiliori est præferenda; præcipuè cùm *Laudano* non destituamur, certissimo ad Hypercatharsin istiusmodi subito domandam fræno.

Ad hæc in *Catharticiis* omnibus Hydropicorum sanationi dicatis, id diligenter est observandum, ut aquæ eâ maximâ celeritate exhauriantur quam ægri vires ferre queant; utpote qui singulis diebus expurgari debeat: nisi quod sive ob nimiam debilitatem corporis, sive propter Cathartici præcedentis operationem plus satis violentam dies unus aut alter nonnunquam intercalari possit. Etenim si non nisi post longa intervalla repetatur Purgatio, quantumlibet copiosa Catharsis præcesserit, aquis denuo affatim colligendis ansam præbebitur; atque ex hac induciarum occasione, quasi victoriâ jam partâ uti nescientes, tandem loco pulsi, re infectâ turpiter fugabimur. Adde quod periculum est ne aquarum inter viscera mora diuturnior eadem putredine quâdam suâ inquinet ac inficiat. Atque insuper, quod parvi ducendum non est, istæ aquæ à prægressis Catharticiis ita in motum concitæ ad noxam inferendam jam propensiores sunt quàm ubi quiescerent. Tam ob hanc itaque causam quàm ob alias suprâ memoratas, huic Intentioni, quæ colluviem serosam intus clausam respicit, quàm velocissimè satisfaciendum est; neque ab eâ nisi urgente necessitate est abstinendum aut cessandum, donec omnis aquarum moles omnino demum exantlata fuerit.

Hoc

Hoc porro notandum venit, quòd cum è Praxi constet Hydragoga ferè omnia, genio quodam sibi peculiari, si sola exhibeantur, iis qui agrè purgantur parùm admodum votis respondere; quin & largiorem eorundem dosin, non tam Catharsin quàm sanguinis tumultum promoverè (unde qui imminui debuerat tumor, jam auctior cernitur:) Hæc itaque non alium obtinent usum, in huiusmodi corporibus, quàm ut lenioribus Cathartici stimulum addant. Quo non obstante in iis qui purgati sunt faciles, Hydragoga ista & celeriter, & cum magno effectu operantur.

Quocirca in istis qui Catharsi promptè cedunt, *Syrupus de Spinâ Cervinâ*, etiam solus, Aquas sat copiosè elicit. Quòd quidem Remedium in his aquas ferè solas, cásque in magnâ quantitate educit, nec sanguinem perturbans, nec urinam reddens coloratiorem pro reliquorum Purgantium more: Id tantùm habet incommodi Syrupus ille, quòd inter operandum ingentem sitim provocet. Quòd si idem vel in summâ dosi aliis propinetur qui agrè expurgantur, neque multæ sequuntur dejectiones, neque eæ multâ aquâ, ut debuerant, refertæ.

Equidem probè memini, (cùm tunc primùm ad Hydropem curandum invitarer) me annis abhinc 27 aut circiter ad Matronam quandam piam & honestam, nomine *Saltmarsh*, *Westmonasterii* commorantem, fuisse accersitum; cujus abdomen Hydrops, quo atrociorè nondum vidi, in molem magnitudinis vix credendæ evexerat: huic ego Syrupi prædicti Unciam unam ante prandium, qui tunc mos obtinuit, exhibui: credi vix potest quàm magnam aquarum vim per sedem deturbavit, idque

idque nullo excitato tumultu, absque ullâ virium ægræ jacturâ: Quod mihi animos addidit, ut eundem quotidie repeterem, nisi quod diem unum alterumve intercalari paterer, siquando paulò infirmior videretur. Atque ita aquis sensim eductis, venter indies detumuit, ipsaque prorsus convaluit. Ego fiduciâ planè juvenili atque hominis inexperti, credebam me ejusmodi medicamen possidere, quo Hydropes quoscunque possem debellare: verum hujusmodi erroris intra paucas septimanas admonabar. Cum enim non ita diu post ad aliam Fœminam eodem morbo laborantem qui Febri Quartanâ diuturniori supervenerat, medicinam factururus accederem, eundem Syrupum propinavi; quo sæpius repetito, & dosi gradatim aucto, morbum lacessebam; at cum aquarum evacuationem frustra tentarem, Catharsi non procedente, tumore autem ventris magis aucto, missum me fecit ægra, atque alterius Medici ope qui remedia efficaciora adhibuit, si bene memini, sanitatem recepit.

Ubi igitur constitit ægrum eo esse corporis habitu ut Cathartica Leniora nec celeriter, nec cum bonâ euphoriâ opus suum peragant, Fortiora tentanda. Quo in casu, ut modò innui, notandum est, quòd licet Hydragogorum pauca, si sola exhibeantur, votis respondeant, lenioribus tamen, calcaris vice permista, efficacissima omnino sunt. In hujusmodi corporibus, exempli gratiâ, sequentem Potionem cum successu sæpenumero præscripsi.

℞ Tamarind. ℥ss. Fol. Senn. ℥ij. Rhei ℥iss. Coq. in q. f. Aq. fontan. ad ℥iij. in Colatur. dissolv. Mann. & Syr. Rosar. solut. an. ℥j. Syr. de Spin. Cervin. ℥ss. Elect. è succ. Rosar. ℥ij. m. f. Potio. Quæ tamen potio non nisi Robustioribus exhibenda est, quibus alvum solvit,

solvit, ubi cætera id præstare nequiverint; quod
multiplici experientia ipsius probavi. Vel *R. Vini*
alb. ℥ iij. Zalap. subtilis. pul. ℥ j. Zinzib. pul. ℥ ss. syr. de
spin. cervin. ℥ j. m. f. potio, sumenda summo manè, repe-
tendaq; singulis, vel alternis diebus pro ratione virium.

Sequitur alia medicamenti formula, mihi haud
infrequens; quo illi satis commodè utentur, qui
à repetito aliorum purgantium usu abhorrent;
quando ægrum calefaciat inter purgandum, tum
etiam corroboret. *ex. g. R. Rad. Jalap. contus. Her-*
modactyl. an. ℥ ss. Scammon. crud. ℥ iij. fol. Senn. ℥ ij.
Glycirrhz. ras. sem. Anis. Carui an. ℥ ss. Summit.
Absinth. fol. Salv. an. m. j. Infunde frigide in lb iij. Aq.
vita vulgaris, & coletur tantummodo usus tempore.
Cap. cocklear. j. horâ somni, & ij. mane sequenti: Au-
gendo vel minuendo dosin pro ratione operationis.
Restant verò Medicamenta duo, me iudice, Pal-
maria, & in iis qui non nisi agrè purgantur, cæ-
teris quæ vel suprâ enumeravi, vel adhuc com-
perta habeo *σπασινάρεπα*, *Elaterium* intelligo, &
Infusionem Croci Metallorum. Elaterium sive *Facula*
Cucumeris agrestis potenter in permodicâ quantita-
te vires suas exerit in conturbandâ alvo, & facibus
cum serosis & aquosis humoribus copiosè egerendis,
adeo ut ejus grana duo plerisque, in genere loquen-
do, corporibus dosis aptissima sunt. Ego permiscere
soleo *Pil. ex Duobus ℥ j.* quas in *Pilulas* tres
exiguas formandas, ac manè sumendas impero.

Infusionem Croci quod spectat; ejus ℥ i ss. (vel
purgatu difficillimis ℥ ij.) manè exhibita, & quo-
tidie pro agri viribus reiterata, quamlibet primâ
facie haud aliud promittat quam colluviem in ven-
triculo stabulantem egerere, tandem tamen efficiet
ut abdomen ab aquarum super-incumbentium onere

re liberetur. Præterquam enim quod cessante Vomitione, in Catharsin τὴν κάτω solet desinere, necesse est omnino, ut cum tanta fuerit agitatio concussioque tam Ventriculi quam viscerum, à tam insigni aquarum corrivatione quasi circumseptorum, earundem evacuatio per ductus communi naturæ lege haud satis patentes, conatum ita vehementem insequatur. Veruntamen si prædictum Vomitorium inferiorem ventrem haud efficaciter expurgaverit, tam *Electuarium de Succo Rosarum*, quam *Syrupum de Spinâ cervinâ* soleo post tertiam aut quartam dosin meræ infusionis Croci Metallorum quandoque, licet rariùs, adjicere. Ex.gr. R. *Aq. Card. Ben.* ℥iij. *Infus. Croc. Metallor.* ℥iij. *Syr. de Spin. cervin.* ℥ss. *Elect. de Succ. Rosar.* ℥ij. m. f. *Potio.*

Quod verò dentur ejusmodi cæci meatus per quos aquæ ex abdominis cavitate ad intestina transferantur, de facto liquet; cum quotidie observemus Hydragoga tantam aquarum in abdomine inclusarum vim per secessum educere, perinde ac si primitus in ipsis intestinis continerentur. Cui tam duro nodo cum parem cuneum haud facile inveniamus, in mentem mihi venit celebre illud dictum Medici omnium sæculorum judicio sapientissimi optimique, *Hippocratis* scilicet, qui in libro de Priscâ Medicinæ hæc habet. λέγουσι δὲ τινες καὶ ἰντροὶ, καὶ σοφισταὶ, ὡς ἔχ' ἐνὶ δυνατόν ἰντρικὴν εἶδέναι, ὅστις μὴ οἶδεν ὅ, τί ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ ὅπως ἐγένετο πρῶτον, καὶ ὅπως συνεπάγῃ· ἐγὼ δὲ τατέων μὲν ὅσα τίμι εἰρηται σοφιστῶν, ἢ ἰντρῶ, ἢ γέγραπται περὶ φύσεως, ἢ σὸν νομίζω τῇ ἰντρικῇ τεχνῇ προσέχειν, ἢ τῇ γραφικῇ, i. e. *Medici quidam & Sophista dicunt, quod impossibile est eum medicinam cognoscere qui non novit quid sit Homo, & quomodo primum factus & compactus*

pactus sit. Ego verò ea quæ ab aliquo Sophistâ aut Medico de Naturâ dicta, aut scripta sunt, minùs censeo ad Artem Medicam spectare quàm ad Pictoriam.

Attamen (ne vel divinus hîc Author erroris ullatenus insimuletur, vel ex hoc loco Empirici ignorantia suæ patrocinium quærant) aperte dicam, me quantum attentissimâ cogitatione, eâque ad Praxin (quæ Medicinam profitentium Lapis Lydius haberi debet) relatâ assequi valeam, utcunque existimare, quòd necesse omnino sit, ut Medicus structuram humani corporis probè calleat, quo rectius veras ideas & naturæ, & causarum quorundam morborum animo concipere ac formare queat. Neque enim fieri potest, ut qui Renum fabricam ignorat, ductuúmque exinde ad Vesicam tendentium, conjicere possit unde oriantur Symptomata illa quæ à calculo vel in pelvim, vel in ureteres altiùs impacto pendent. Nec minus Chirurgum oportet eandem humani corporis structuram perdiscere, quò meliùs inter operandum ab iis vasis, five aliis partibus abstineat, quæ, si violentur, ægro exitium afferant. Sed nec ossa dislocata ad situm naturalem rectè poterit reducere, nisi eam ossium compagem, *Skeleton* dictam, curiosè inspexerit, atque animo comprehenderit.

Hujusmodi itaque humani corporis notitia omnino necessaria est; quam qui non habet, cum quidam morbis *Andabatarum*, quòd aiunt, more agnabit, aut sine Nauticâ pyxide tentabit mare. Porro hæc scientia & cito & facilè acquiritur, cum id præ cæteris difficilioribus habeat compendii, quòd *avτοψία* in cadaveribus vel humanis vel animalium quorumlibet perdiscatur, idque nullo ferè

R

negotio,

negotio, etiam ab iis qui mente ac judicio minus valent. Veruntamen in Acutis quibuscumque, quod genus plus quam duas tertias morborum partes comprehendit, atque porro in Chronicis plerisque, omnino fatendum est τὸ Θεῖον inesse, sive specificam proprietatem aliquam, quam nulla unquam contemplatio à speculatione corporis humani deducta, queat indagare, atque in lucem protrahere. Quamobrem ne ita homines in cadaverum dissectione præcipuam locarent operam, tanquam exinde potius quam ex *παυνόμενων* naturalium, ut & *Juvantium* & *Lædentium* diligenti observatione, promoveri possit Ars Medica; id opinor, ut maximè caveri in loco prædicto voluit Divinus ille Senex, non autem generalem fabricæ humani corporis notitiam carpere ac fugillare.

Et profectò Virum tantum tamque sapientem nullo modo potuit latere humanam omnem investigationem ultra generalem ejusmodi notitiam pertingere non posse. Licet enim diligenti in secandis cadaveribus inquisitione ac scrutinio, majora organa, quibus natura in peragendis operationibus suis utitur, in conspectum veniant, vasaque itidem nonnulla per quæ succi ab his ad illas corporis partes transmittuntur; quæ tamen hujus motûs sit origo & causa primaria, oculi docere nequeunt. Neque Microscopium quodvis vel exquisitissimè elaboratum exiles istos meatus per quos Chylus, ex. gr. ex intestinis in vasa Chylificæ tranfcoletur, vel per quos ductus sanguis per Arterias derivatus in Venarum oscula reducendus transmittatur, potest detegere. Quinimò sunt & alii ferè innumeri, iique magis adhuc affabrè concinnati, meatus ac pori in hac mirandâ hominis

com-

compagne, quos nemo hominum ne per somnium quidem vidit; cum rudis & indocta, (sit verbo venia) Cognitio nostra in rerum cortice omnis fermè versetur, ac ad τὸ ἔστι, sive quod res hoc modo se habeat, ferè tantum assurgens, τὸ δὲ τί ἐστίν, sive rerum causas nullatenus attingat. Utut se res habeat, haud difficili investigatione scire possumus quantum nobis dirigendis (prout fert rei natura) sufficit in eorum Curatione morborum qui hujusmodi peritiam, quod suprà dixi, sibi vendicant: maximè verò quantum nos impellat ad Divinum Artificem summâ animi demissione adorandum, dum stupendum ejus artificium contemplamur in iis quorum ratio nobis innotescit, tum illud longè excellentissimum in cæteris ad quæ prorsus cæcutimus.

Et sicuti *Hippocrates* eos reprehendit qui huic in humanis corporibus speculandis curiositati & πειρασμῶν plus dant quàm observationibus practicis, ac proinde quàm ipsius naturæ judicio; ita pari jure prudens vir quispiam in hoc nostro seculo eos culpæ possit, qui existimant, Artem Medicam nullâ re aliâ magis promoveri posse quàm novis *Chymicorum* inventis. Quanquam enim ingrati prorsus animi esset non libenter agnoscere id emolumenti quod Chymix acceptum debemus, eo quod utilia nonnulla medicamenta, & indicationibus satisfaciendis perquam accommoda (inter quæ vel hoc ipsum *Emeticum*, de quo jam agimus, haud infimum locum tenet) nobis suppeditaverit; atque eam ob causam si intra Pharmacopœæ limites contineatur, Ars est satis quidem laudabilis: attamen nec illi culpâ, aut saltem errore vacant, qui cerebrum sibi eousque excalefaciunt ac torquent, ut tandem

arbitrentur Artem Medicam in hoc præsertim deficere, quod Remediis magnis atque efficacibus à solâ *Chymicorum* præparatione atque operâ nobis subministrandis, indigeat. Cum ei qui rem rectè perpenderit, satis liqueat, præcipuum Medicinæ faciendæ defectum non in eo verti quod nesciamus quo pacto huic aut illi Intentioni satisfacere debeamus, sed quod non satis sciamus quanam sit illa Intentio cui satisfaciendum est. Cum vel rudissimus quispiam Pharmacopolæ servulus intra dimidium horæ quadrantem certum me faciet quo medicamento Vomitionem, Purgationem, vel Sudores provocabo, vel refrigerabo astuantem; at verò in palæstrâ medicâ probè exercitatus sit oportet, qui pari certitudine me docere queat ubi hoc vel illud remediorum genus in usum revocare debeam per omnem morborum ac Curationum circuitum.

Et quidem certissimus sum nihil æquè ad iudicium hac in re ritè formandum conferre atque observationem exactissimam *φαινομένων* naturalium & morborum, & pariter eorum quæ in Praxi cernuntur à *Juvantibus* & *Ladentibus* derivata, post ea sive Remedia usurpata, sive etiam Medendi methodum istam, quibus morbos depellere satagimus. Hæc si diligenter inter se collata fuerint mihi ostendent & morbi naturam, & insuper undenam Curativæ Indicationes desumendæ sint longè melius certiùsque, quàm si ad speculationem naturæ hujus aut illius principii corporis concreti tanquam ad *Cynosuram* cursum dirigam. Etenim vel exquisitissimæ hujus generis Dissertationes nihil aliud sunt quàm Metaphora bellè deducta exornatæque: quæ etiam ad eorum instar omnium quæ in scenâ
imagi-

imaginationis, non verò in ipsâ rerum naturâ fundamentum habent, dies delebit ac proteret; cum *Natura judicia* rerum veritati superstructa, non nisi cum ipsâ naturâ interciderint.

Quamvis autem *Hypotheses* speculationibus Philosophicis innixæ futes sint prorsus, cum nemo hominum scientiâ intuitivâ præditus sit, quâ fretus Principia queat substernere, quibus mox superstruat; attamen si *Hypotheses* ab ipsis rebus factis fluant, ex eis tantum observationibus natæ, quas Phænomena Practica & Naturalia suggerunt, stabiles manent & inconcussæ: ita ut licet Praxis Medica, si scribendi ordinem respicias, ex Hypothesibus orta videatur; nihilominus ipsæ Hypotheses, si modò solidæ fuerint ac genuinæ, Praxi quantenus originem debeant. Exempli gratiâ, in *Affectione Hystericâ* non ideò Chalybeatis utor, cæterisque sanguinem invigorantibus; nec ideò ab evacuantibus me tempero (nisi scilicet in statis quibusdam circumstantiis) & Remedia potius Pægorica impero, quia primùm pro concessio habui hunc morbum à debilitatis fractisque spiritibus Animalibus pendere: verum cum *φαινομένων* Practicorum constans observatio me docuisset Cathartica exhibita morbi symptomata semper auxisse, his verò contraria eadem symptomata consopire solere; ex hac, aliisque *φαινομένων* naturalium observationibus Hypothesin meam desumpsi, ita ut Philosophus Empirico hîc famularetur. Quod si ab Hypothesi cœpisssem, eâ planè ratione insanirem atque ille qui tabulata tignaue domûs superiora prius velit erigere quàm fundamentum jecerit: quod quidem istis tantum convenit qui in Aere *Castella*, quod aiunt, solent extruere: his enim

certo quodam privilegio ab alterutrâ extremitate licet ordiri.

Sed ut ad rem redeam. Quicumque demum sint meatus isti per quos aqua ex abdominis cavitatē in intestina deducitur, certissimus sum Vomitionem à dicto Emetico excitatam easdem potenter evacuare, idque non solum deorsum per sedem, sed & sursum per ipsum Ventriculum atque Os in vomendi actu. Etenim post duas vel tres evomendi vices, aquæ non tam medicamenti vi secretoriâ elici videntur, quàm ruptis quasi repagulis & claustris reſeratis, pleno alveo effundi: quod satis constat ex earundem eruptione atque impetu sæpe facto inter ipsa vomendi spatia, sive intervalla.

Mense Augusto postremum elapso, Paupercula quædam annos habens 55 aut circiter, opem meam imploravit. Febre intermittente diu laboraverat, dein carcere fuerat inclusa ferè per triennium, à frigore multum passa erat, venter denique ad tantam molem increverat ut ei parem nunquam hætenus viderim: Ego ꝯis *Infusionis Croci Metallorum* singulis diebus ad triduum exhibui, mox alternis diebus pro virium ægræ ratione, usque dum doses omnino sex hauserat. Primis aliquot vomendi vicibus urina penitus supprimebatur, quam postea quandoque per intervalla reddebat, sed rarò admodum: quo frequentius Emeticum repetebat, eo majorem aquæ copiam solebat rejicere, idque sub finem tam per os quàm per sedem. Verum post tertiam dosin tumor subsidere atque imminui cœpit, & post quatuordecim dies filo, quo crassitiem corporis inflati jussu meo fuerat dimensa, judice ac teste, jam tribus pedibus gracilior com-

comparuit, atque aliquot aquæ Congios, supputatione ex iis quæ mihi ipsa narravit factâ, ὅσα καὶ καὶ τω egresserat. Ita ut quæ prius in lecto non nisi erecta dormiebat, nè decumbens ab aquarum pondere suffocaretur, jam capite in pulvinar reclinato secura jaceret, & de latere in latus pro arbitrio se movere potuerit. Cum verò dicta Emetica operandi violentiâ *Vapores*, quos dicunt, ad eum gradum excitarent, ut ipsi diutius morbum lacessere tutum non foret, & tamen tam ex residuâ adhuc ventris mole quàm aquarum rotatione, quam toties percipiebat quoties se in alterutrum latus convertibat, & vestigiis insuper rei cujuslibet prementis in tibiis etiam nunc manentibus, plus satis liqueret multum aquæ adhuc in corpore restare: ob causam jam dictam, reliquam Curationem Purgantibus propriè dictis cogebar absolvere. Posthac igitur vel Potionem Purgantem suprâ dictam, vel aliud quoddam Hydragogum præscripsi; idque vel rarius vel sæpius prout vires ejus ferrent, aut Vapores minùs infestarent. Etenim & Catharsis per inferiora Affectus Hystericos aliquatenus invitabat, licet non ita graves & violentos ac solebant Emetica. Atque in hac methodo persistebam donec prorsus convaluisse videretur. Quæ dum fierent, hæc mihi præcipuè observanda occurrebant: Primò quòd iis diebus quibus à Purgatione feriebatur, nonnunquam magnam aquarum vim per sedem excernebat, atque etiam sub finem per meatus urinarios, vel ad Congii mensuram; quamlibet non ultra ℥i℥. vel ℥ij. Potûs pro singulis diebus concederem: ita ut portæ omnes, atque canales undique patere viderentur. Secundò notatu dignum erat quòd cura-

tione ferè absolutâ siquando Vapores à Catharticis commoti tumultuarentur, venter, maximè versus superiora, intumescebat, tanquam novo aquarum proventu denuò repletus foret, quod tamen fieri non posse sciebam, cum ita parcè bibisset; ac proinde tumorem illum à flatibus, quos peperit *àràxia* ista à Catharticis provocata, tantum oriri: quod meum iudicium eventus comprobavit. Licet enim vel Congium aquæ eo die quo purgabatur eiecisset, mox tamen cœpit intumescere; nec remittebat tumor ille, ad guttur usque assurgens, & dyspnœâ affligens, donec corpus à Purgantium molestiâ liberatum, statum naturalem ac quietem reciperet; quo factò & tumor & cætera symptomata derepente evanescebant, donec à succedente Catharsi de novo irritarentur. Denique & hoc animadvertendum erat, quòd cum præfata Fœmina annum agens quinquagesimum quintum, fluxum Menstruum jam ab annis aliquot non fuerat passa, attamen Menses magno quasi flumine erumpebant denuò; qui sanguinis fluxus debilitati & evacuationibus prægressis additus ingens Affectuum Hystericorum agmen adducebat, dolorem scil. in dorso & circa regionem Splenis vehementem, Cephalalgiam, & Tussim ferinam. Adhæc tametsi post tam insignem Aquæ quantitatem per os, sedem, & urinas eliminatam omnino credibile esset non multum in corpore restare, attamen venter haud minùs protuberabat quàm nullâ adhuc evacuatione tentatâ solebat. Quamobrem ad hos motus sedandos, qui etiam ad septimanam à postremâ purgatione negotium faceiebant, coactus sum ad quatuor noctes continuas *Diacodii* ʒiʒ propinare; quæ etiam Dosis erat repetenda nisi

nisi somnus intra horas tres insequeretur. Quo tandem pacata sunt omnia, & tumor disparuit.

Hoc interim observari velim, quod si leviculo aliquo ventris tumore tentetur æger, non ita promptè educuntur aquæ per Infusionem Croci Metallorum, ac in Ascite grandiore ubi ingens aquarum copia aggesta fuerit: etenim vel ipsa aquarum moles dum Emetici operatione agitur ac concutitur, ad earundem evacuationem mirè confert; atque eam ob causam nisi venter in tumorem insignem attollatur, omnino convenit ut tota res evacuantibus per inferiora committatur.

Est & aliud Medicamentum satis vulgare ac simplex quod Hydropem pari ratione quâ illud de quo modò egimus, expugnat. Nempe manipuli iij *Corticis interioris Sambuci* à ligno derasi in ℥ ij aquæ & lactis simul mistorum, ad ℥ ij incoquantur: Decocti hujus altera medietas mane, altera serò quotidie assumatur donec æger convalescat. Hoc remedium & vomitionem ciet & catharsin, pariter ac Crocus Metallorum, ac proinde eodem modo morbum depellit, non vi aliquâ specificâ: quocirca si neutram harum operationum præstet, vel si mediocriter ac parcè, ne hilum prodest quidem: ubi verò alterutram producit efficaciter, maximè verò si utramque, mirè ad hunc morbum debellandum confert.

At fanè, quod seriò animadvertendum est, haud rarò accidit ut aqua non solùm in crura ac tibias deturbetur, sed etiam in ipsam abdominis cavitatem depluat, quæ tamen Medicamenti Cathartici sive *ἄνω* sive *κάτω* ducentibus, omnino elicenda non est. Verbi gratiâ, quoties hujusmodi tumor vel Phthisin diuturnam excipit; vel à viscerum

rum alicujus labe ac putredine nascitur ; vel à sanguinis tono, si ita loqui fas est, non tantum relaxato sed & deperdito, ac spiritibus penitus exhaustis ; vel à longâ Fistularum in partibus carnosissimâ quæ copiosam saniem egresserunt ; vel à nimia debilitate atque evacuatione tam humorum quàm spirituum quas advocavit sive salivatio, sive sudatio, sive etiam Purgatio justo intensior, & Diæta tenuis quæ in Luis Veneræ Curatione, etiam magis quàm res postulabat, fuerant adhibita. In his atque aliis morbis ad hunc modum factis, æger non tantum non juvabitur à Catharsi, sed imminuto adhuc amplius sanguinis tono, augebitur malum. Quamobrem rebus ita stantibus, omnis Curationis Cardo in sanguine ac visceribus omni ope corroborandis firmandisque omnino vertetur. Inter cætera hujus ordinis, præter Remedia Confortativa infra enumeranda, ego certissimo Experimento edoctus sum, aeris mutationem, & in aere libero Exercitium, quale quale demum æger ferre potuerit, huic Indicationi apprimè respondisse ; spiritibus scil. quasi novâ vitâ hoc pacto afflatis, atque Organis Excretoriis ad pensum sibi debitum denuò revocatis.

Est etiam ubi absque omni istiusmodi *προσπάσει*, Intentioni isti quæ aquas evacuandas respicit, nec Catharticis, nec Emeticis satisfaciendum est : quoties enim vel æger constitutione est infirmiore, vel Fœmina Vaporibus atque ataxiis spirituum animalium admodum obnoxia ; fieri non potest ut Catharticis, & multo minùs ut Emeticis res geratur. Hic itaque aquarum evacuatio *Diureticis* committenda est. E quorum familiâ, licet quamplurima in Medicorum scriptis magni sint nomi-

nominis, efficacissima tamen (ne dicam sola) mihi videntur ea quæ è *Salibus Lixivialibus* fiunt : neque quicquam refert è quorum vegetabilium genere cineres petantur. Quandoquidem verò vix aliud vegetabile *Genistâ* sit parabilius & in hoc morbo bene audiat, ego ut plurimum cinerum ejus ℥j. in *Vini Rhœnani* ℥iiij frigidè infundi jubeo, addendo *foliorum Absinthii vulgaris* pugillum unum alterumve. Liqueoris per filtrationem colati ℥iiij manè, horâ quintâ pomeridianâ, & serò, ægro jugiter hauriendas impero, usque dum tumor evanuerit. Quo solo Remedio Hydropes prodeploratis habitos curatos vidi, in iis quorum Crasis debilior Purgantibus ferendis non fuit.

Aquis autem, (ut ad secundam Intentionem properemus) quæ sunt proxima causa morbi, jam penitus evacuatis, non nisi ad dimidiam Curationis partem ut plurimum perventum est, nisi sanguinis etiam debilitati, quæ prima morbi origo fuit, occurratur longo & assiduo Medicamentorum *Calefacientium* & *Corroborantium* usu, unde novus aquarum proventus præcaveri possit. Quamvis enim in junioribus sæpe contingat, ut aquis ritè expurgatis sine alio quovis præsidio convalescant, cum eorum calor naturalis jam ab aquarum onere ac pressurâ liberatus, dictorum Remediorum vices supplere valeat; tamen in ætate provecioribus, aut iis qui aliàs minus sano corporis habitu sunt præditi, omnino necesse est, ut statim ab aquarum educatione jam absolutâ, ad eorum simplicium usum quæ sanguinem excalefaciunt invigorantque, protinus confugiant. Inter quæ ea quæ ego jam superius in *Podagrâ* curandâ laudavi, sive ipsa Remedia spectent, sive *sex Res non-naturales*, præter illa

illa quæ jam dicentur, locum habere possint: (nisi quod *Vinum* à quo in Podagra prorsus est abstinendum, non tantum non noceat Hydropicis, sed & profit admodum, si pro potu ordinario usurpetur;) Cum hi duo morbi id habeant commune, quod eadem Remedia Corroborantia utriusque causæ originali adferantur. Fatendum est interim, quod cum tam ex manifestis Phænomenis, quam à juvantibus & lædentibus edocti simus tum hos, tum alios plures morbos *Chronicos* sanguinis debilitati atque *indigestioni* ortum debere, nec ulterius progredi valeamus, adhuc in extimo morborum cortice hæremus; nec in essentielles eorundem differentias, & específicas Humorū depravationes ab istiusmodi Indigestionibus prognatas, (quæ quidem ἀπερσία communis omnium stirps est) quimus penetrare. Uti neque varias illas specificationes quæ in morbis Acutis ab unâ eademque causâ, sanguinis nempe *inflammatione*, fluunt, ullatenus callemus. Quocirca tam in his quam in Chronicis morbis, cum *Specificis* careamus, Curationem non ad Essentialem morborum naturam, sed ad causam eorundem magis generalem dirigere cogimur; Curandi methodum subinde variantes, vel pro indicio naturæ spontaneo, quo in morborum eliminatione illa utitur; vel experientiæ, cui potissimum Medicationis generi quilibet morbus facillimè concedat dictantis, filum secuti.

Porro ad hanc, de quâ jam agimus, Intentionem implendam, nempe ut sanguis corroboretur; sive aquarum evacuatio per hoc Diureticum, sive per Catharsin, vel etiam Vomitionem procuretur ut suprà, omnino necesse est ut æger, quantum
res

res ferat, *Vinum* potare teneatur dum in curando est, (modò nè prius incipiat *οίνοποσία* quàm meatus quadantenus reclusi fuerint, & porta aquis data) vel saltem loco vini Cerevisiam aliquam è generosioribus; cùm liquores tenues ac refrigerantes quilibet, utut ægri palato arrideant qui ferè semper in hoc morbo siticulosus est, eum magis Phlegmaticum reddant, & aquis obstetricentur: rarò itaque, aut nunquam hi sunt concedendi. Atque è diverso liquores generosi, modò non sint spiritus per distillationem elicit, usque adeò sanitatem promovent, ut vel soli aliquando amissam revocaverint; utique in morbi initio, nondum multâ aquâ distento abdomine; præsertim si Herbis calefacientibus & confortantibus fuerint impregnati. In Pauperibus, verbi gratiâ, quorum res angusta domi meliora remedia non permittebat, *Cerevisia fortis*, in quâ quantitas sufficiens *Radic. Raphan. Rustic. fol. Absinth. vulgaris, Cochlear. hortens. Salvia. Centaurii min. Summitatum Geniste* inclusa fuerit, meo consilio usurpata pro potu ordinario, sola fuit instar omnium. Pro ditioribus *Vinum Canarinum* eisdem herbis amaris potest similiter imprægnari, cujus haustulus bis terve de die inter Medicamenta suprâ memorata deglutiendus est. Vel si id palato minùs allubescat, *Vinum Absinthites* vice ejus substituatur, de quo æger sumere possit cochlearia ix post *Electuarii Digestivi* (in *Tractat. de Podagrâ* descript.) ʒij , horis medicinalibus, i. e. manè, quarta pomeridianâ, & nocte, devorandas. *Electuarium* hoc huic intentioni faciendo satis, Corroborantia quælibet Medicamenta longo post se intervallo linquit alia. Hic vero magni momenti est quòd æger parcè admo-

admodum bibat liquores istos qui minùs generosi sunt; quandoquidem omnes, qualescunque demùm sint, aquis nonnihil incrementi dant; adeò ut vel omnimoda abstinētia à potu nonnullos sanavit: atque ob eam causam si liquoribus istis quandoque indulgendum sit, æger tamen admodum parcè eos bibat. Veruntamen cùm sitis magna huic affectui se comitem adjungere soleat, quam insuper à potu tenuiori abstinētia adaugeat, è re erit ut æger sæpiusculè aquâ frigidâ *Spiritu Vitrioli* acidulatâ os colluat, aut *Tamarindos* in ore subinde teneat, aut *Limonem* manducet; neutrum verò deglutiens, præ eorum frigiditate quæ morbo minùs convenit.

Verùm inter *Corroborantia*, *Chalybs* in Hydropis incipientis curatione haud infimum locum sibi vendicat, sanguinem videlicet invigorando, calefaciendoque. Quam ob causam & *Allium* hîc adeò conducit; cùm eo solo, missis evacuantibus, Hydropem ex aliorum præscripto, non meo, depulsum noverim.

Est enim observandum, eum Hydropem qui vel pedes tantum inflavit, vel etiam ventrem, sed modicè, non statim Curationem per Emetica & Cathartica sibi deprecari; sed hujusmodi liquoribus præfatis calefacientibus & corroborantibus haud rarò cedere. At verò præ cæteris seriò animadvertendum est, quòd quoties hunc morbum solis corroborantibus, vel etiam Lixivialibus aggredimur, æger nullo modo expurgandus est sive mitiori, sive fortiori quocunque Pharmaco, tantisper dum sanguinis corroborationi navatur opera: evertet enim Catharticum quicquid Corroborans substruxerit; quod vel invitus agnoscat oportet

oportet qui observaverit tumorem, qui ab usu Corroborantium jam imminui cœperat, mox à Purgatione augeri. Etenim tametsi cùm Intentioni isti aquas educendi satisfacere cupiamus, haud abs re fuerit etiam Corroborantia subinde exhibere; tamen cùm tota res in isto solum cardine vertitur ut sanguis corroboretur, omnino necesse est ut à Catharticis abstineamus.

Notandum est autem ægrum non semper sanari, quamvis utrique Indicationi satisfecerimus, i. e. tum Aquæ in abdomine congestæ omninoeductæ fuerint, tum etiam Calefacientia & Corroborantia postea ad præcavendum novum aquarum proventum fuerint exhibita. Etenim non raro contingit ut *Ascites* ad multos annos perdurans, diuturnâ aquarum in viscera incubatione eorum substantiam perverterit, & quasi semi-coxerit; & tam ipsa viscera quàm partes vicinas corruperit penitus, glandulas præternaturales & Vesiculas sanie turgidas generans, & omnia intra abdominis cavitatem contenta in putrilaginem quasi quandam convertens: prout in eorum cadaveribus qui ab Abscise inveterato sunt interempti, Sectio patefecit. Morbus ad hunc gradum jam provectus, Artis subsidia, quantum video, contemnit. Nihilominus Medici est, cùm certò scire nequeat quantum adhuc noxæ visceribus illatum fuerit, curationem omni ope moliri Remediis tam Evacuantibus quàm Corroborantibus: & neque animo ipse cadere, neque ægro ut cadat autor esse debet. Cui rei ob hanc potissimum causam danda est opera, quoniam in permultis Affectibus, morbi fomite jam penitus exantlato, Natura, quæ noctes atque dies nostris rebus invigilat consultatque,

litque, sponte suâ mirum in modum machinatur quo ægrum à pernicioso morbi reliquiis muniat ac tueatur. Quamobrem omnis Ascites quantumlibet inveteratus, & quantumlibet funestam cladem visceribus intulerit, haud alio modo tractari potest, quàm si nunc primum occæperit.

Topica sive *Remedia Externa*, quantum ego observare potui, nihil egregium in hoc morbo præstiterunt unquam. Ea minùs saltem nocuere quæ in formâ sive Cataplasmatibus, sive Linimenti abdomini ad tumorem discutiendum fuerint applicata: Neque tamen video quo pacto aquæ possint discuti. Verùm & alia sunt à nonnullis Remediorum loco præscripta, quæ ita non profunt, ut etiam obsint plurimum: Hujusmodi sunt *Unguenta à Catharticis* fortioribus confecta, atque abdomini adhibita. *Vesicatoria* item cruribus & tibiis superimposita, ubi cutis in magnam molem fuerit protensa, ad aquas scilicet hoc pacto educendas. Utrumque hoc genus Medicationis est periculosum; cum à primo vis simplicium Cathartica ita penitus nonnunquam musculis ac membranis impingatur, ut excitetur Hypercatharsis, nullâ Remediorum ope unquam sistenda. *Vesicatoria* autem locis prædictis ab Empiricis applicari solita, calorem naturalem jam fermè aquis obrutum, deficientibus item spiritibus Animalibus, omnino extinguunt, & *Gangrenam* (plus fatis in hoc casu familiarem) sæpenumero invitant. Etenim vulnus vel levissimum in Hydropicorum carnibus, maximè in membro pendente, sanatu difficillimum est: quoniam ipsa carniū substantia his in partibus usque adeò irrigua est & scatens latice, ut datâ quâcunque porta, continuo cursu prorum-

prorumpat humor, à quo vulneris conglutinatio impeditur. Neque aut feliciori cum eventu, aut minore discrimine administrantur, me iudice, siue *Paracentesis*, siue *Acu-punctura* à nonnullis celebrata, quam *Vesicatoria*.

Ut tandem finiam; quamvis hic Morbus ubi jam in verum *Asciten* evaserit, pro deplorato semper habitus fuerit; attamen constabit quòd si dicto modo tractetur, aequè certò potest subjugari (modò viscera à corruptione sint libera) ac alii permulti qui non ita funesti vulgò aestimantur.

At si quis fortè arguerit hæc Remedia, utpote simplicissima & planè inartificialia, ego potiori jure ejus nequitiam arguam & improbos mores; si dum ringatur alios hujusmodi simplicibus Medicamentis juvari, se, uxorem, vel liberos suos, si quando agrotaverint, vel vilissimis ad sanitatem reduci exoptet. Adde, quòd fucum sibi facit Morio, *Equitans in arundine longâ*: Tetenim Artis Medicæ pompa & dignitas non tam in Formularum concinnitate & elegantia, quam in Morborum Curatione cernitur.

Atque hæc sunt quæ de his duobus morbis dicenda habui: & nisi fallor alios haud attingam unquam. Verum ista quod spectat quæ hætenus in publicum dedi, si quis ea semel tantum perlegere dignetur, est quod doleam me huic eam perdendi temporis ansam præbuisse: Quod si eadem sapius relegere voluerit, & altâ mente reponere, nullus dubito quin eum fructum ex iis capiet, qui voto & magnis laboribus quos ego in istis observationibus faciendis componendisque locavi, aliquatenus respondeat. Quæ quidem quàm bonâ fide fuerint traditæ, haud aliter sciet, quàm si in earum Praxi fuerit

fuerit versatus, ac perinde in observando diligens ac curiosus Explorator atque Ego prius fueram. At si in paucis iis quæ scripti, Naturam, me quasi manu ducentem, omnino secutus fuerim, nullius unquam Hominis, quantuscunque is demum sit, opinionibus me addicens, pro certo habeo sapientes, quotquot sunt, veniam mihi saltem duros; quos & latere non potest duo esse hominum genera qui profectum omnem in Arte Medicâ ex æquo prohibent, sufflamminantque: Primum ii sunt, qui nullum prorsus symbolum ad eam, quam profitentur, Artem excolendam ipsi conferentes, illis succensent qui vel minimum conferre videantur; defectus interim suos atque socordiam, Reverentiâ, quam Antiquioribus, à quibus ne latum unguem discedere audent, deberi contendunt, specie prætexentes. Quorsum verò reliquas artes omnes, quæ homines minus tangunt juvantque, magna incrementa sumpsisse fateamur, etiam sine ullâ priscorum hominum injuriâ, solani autem Medicam undique perfectam existimemus? An non certioris istius quæ nunc obtinet, navigandi Artis Reperitores, eum *Pyxidis Nauticæ* usum, qui ita feliciter cessit, tentare potuerint, nisi primos ac rudiores illos, qui non nisi ad stellarum conspectum, & littorum anfractus cursum suum dirigebant, prius contempserint? Aut accuratior illa ac magis perfecta, sive construendarum navium, sive earundem in pugna regendarum, Ars, quâ hodie præ cæteris pollent Europæ magis Occidentales incolæ, istos fugillat Naupegos, qui classes eas fabricabant quæ olim *Ætii* depræliabantur? Aut *Augustum* & *Marcum Antonium*, tanti belli duces & classium Rectores, ignominiâ afficit? Adhæc innumera ferè sunt

sunt exempla rerum à nuperis hominibus inventarum, quæ Antiquioris seculi inventis longè antecellunt: quarum omnium Repertores haud potiori jure priscorum memoriæ vim inferre censendi sunt, quàm is filius patris famam lædere putandus est, qui rem familiarem à Parente acceptam, industriâ ac solertiâ suâ auctiorem ac cumulationem reddiderit. Est & aliud hominum genus, qui præ animi levitate, ingenii ac sapientiæ haud vulgaris titulum affectantes, *Speculationes* ad morborum Curationem ne hilum facientes molestè ingerunt; Medicis non tam viam præmonstrantes, quàm ignibus suis fatuis devios in errorem agentes. His Natura eum ingenii modum largita est, quo de illâ doctè Nugari queant; at prudentiam non dedit, quâ intelligant se eam haud aliter scire posse, nisi experienciâ Indice, atque ejus peplum revelante: quando abjectior humanæ naturæ conditio ad scientiam *Intuitivam* nullatenus assurgens, intra angustos cognitionis, quam à quinque sensibus haurire potest, limites coarctetur. Unde nihilominus vir *Prudens*, quantum fert fors humana, quis potest evadere; *Philosophus* verò, saltem pro augustiori hujus Nominis Majestate, nemo Mortalium evadet unquam. Medici autem *Philosophia* omnis in Expiscandis Morborum Historiis, iisque Remediis adhibendis quæ, *experienciâ* Indice ac Magistrâ, eosdem valent depellere, tota stat; observatâ tamen, ut alibi dixi, Medendi Methodo, quam recta ratio (non speculationum commentis, sed trito & naturali cogitandi modo innixa) ei dictaverit.

Postscriptum.

LECTOR mihi veniam concedat, si unum haud parvi tam in dignoscendis quàm curandis Febris momenti hîc adjiciam, quod nisi memoriæ mihi exciderat, loco magis suo dicendum fuerat. Observavi quòd singulis annis ab hyeme ingruenti usque ad ver aduultum, *Febris* quadam invadit, quæ tam quoad Symptomata quàm curationem à *Stationariâ*, sive febre Epidemicâ Constitutionis generalis quæ tum obtinet planè discrepat, proindeque in febrium, quas *Intercurrentes* appello, classem recensenda est. Frigiditati aeris unâ cum crassitie ac humiditate ejusdem illa originem suam debere videtur: Hinc enim pori cutis occluduntur, & sanguis ob impeditam transpirationem colluvie ferosâ oneratur, quæ tandem inimica facta, ac diuturniore morâ putrescens, facile vel à suscepto frigore, vel à levi aliquâ occasione febrem accendit. Si materia morbum committens copiosa admodum fuerit, ea febris emergit, quam sub titulo *Peripneumonia nothæ* Libro de morbis *Acutis*, *Sectione sextâ*, *Capite quarto* descripsi. Sin autem humor iste minùs scateat, ea solummodo symptomata producit quæ jam descripturus. Æger per diem unum vel alterum post primum febris insultum nunc incalescit, nunc friget: de dolore capitis atque artuum cum inquietudine quadam totius corporis conqueritur: Lingua alba apparet: pulsus sanorum pulsui non admodum absimilis: urina turbida est & intensè rubet: sanguis ei de-

tractus

tractus Pleuriticorum sanguinem æmulatur: Tussis fermè adest; sed respirationis difficultas, thoracis coarctatio, & dolor capitis inter tussendum quasi idem dissiliret, dictæ tussi, (sicut in *Peripneumoniâ nothâ* solent) se non adjungunt, proindeque cum notis insignioribus peripneumonicis hæc febris haud stipuletur, licet à dicto morbo non nisi gradu dissideat, *Febrem Hyemalem* indigitare lubet.

Hic morbus, etsi primo ejus insultu symptomata solummodo à frigore suscepto orta, præ se ferat, si tamen male tractetur, longam ineluctabilem malorum catenam post se trahit, quæ tandem mortem ipsam accersunt. Etenim cum Æger lectulo incarceratus fuerit, & Cardiacis nescio quibus ad sudorem eliciendum, ac proinde ad febrim solvendam (quod tamen rarò perficitur) multatus, delirium, Lethargus, pulsus languidus & inordinatus, lingua arida, maculæ rubentes, & quandoque ad livorem aliquantulum accedentes sæpè sæpius hanc febrim comitantur. Hæc atque hujusmodi symptomata, etsi nonnullis pro *malignitate*, ut loqui amant, imponant, revera tamen rei malè gestæ sunt adscribenda. Cum enim hæc febris suapte naturâ plus satis inflammatione polleat, sanguis adhuc ulterius Cardiacorum, & jugi lectuli usu incenditur: unde spiritus in confusionem, ac motus inordinatos inconditosque adiguntur, atq; materiâ morbificâ in cerebrû impulsâ in pessum ruunt omnia.

In hac febre pellenda hunc mihi scopum propono, ut exundantem scilicet illum pituitæ colluviem ob hyemis analogiam congestam venæsectione revellam, & repetitâ Carthasi subducam. Hæc ut fiant, ubi primum accersor, sanguinem è brachio dextro ad ℥ix vel x mitti jubeo.

Die sequente blandam illam potionem purgativam, mihi in praxi familiarem exhibeo. Ut *R. thamarind. ℥ss. fol. sennæ ℥ij. rhabarb. ℥iss. Coq. s. q. aq. ad ℥iij. Colaturâ dissolve manna & syr. rosar. sol. an. ℥j. m. s. f. potio, sumenda summo mane.* Hanc potionem per duas alias vices repeto, die uno inter singulas purgationes interposito, modo symptomata omnia citius non disparuerint. Diebus à Purgatione vacuis, modo Tussis adfit, *Decoctum Pectorale, & Eclegma ex oleo amygdalarum dulcium, syr. Capill. Veneris & violarum* subinde assumenda præcipio. Atque ad nimium sanguinis fervorem reprimendum, si febris magnoperè æstuet, *Emulsionem ex seminibus frigidis* præscribo; utut *Fulapium seq. R. Aq. Nymph. Portulac. & lactuc an. ℥iiij. syr. de limonibus ℥iss. syr. viol. ℥j. M. s. Fulap. de quo bibat ad libitum.* Interim ut æger à lecto interdiu sibi temperet, injungo, ut & à carnis esu: post primam verò, vel secundam purgationem haustulum jusculi tenuis ex pullo gallinaceo facti subindè assumendum concedo. Verùm hoc notandum, si symptomata quævis graviora, ut respirationis difficultas, dolor capitis inter tussendum lancinans, malum hoc ad Peripneumoniam notham propius accedere indigitet; hoc in casu tam venæsectio, quàm Catharsis eousque debitis intervalis sunt iterandæ, donec symptomata omnia penitus evanuerint, & æger eo modo quem Capite dicto descripsimus, sedulò tractandus. At non nisi perquam rarò febris de qua jam agimus, ad eam sævitiem assurgit, ut post unicam Phlebotomiam, & tres Purgationes pluribus evacuationibus indigeat.

Sed de hoc satis, quod tamen mihi neutiquam reticendum videbatur, quo minus errante diagnosi febris hæc *hyemalis* pro *Stationariâ*, sive febre Epidemica generalis cujusvis Constitutionis habeatur, cum ingentem hominum vim ob hanc rem vel neglectam, vel ignoratam periisse certò sciam.

FINIS.

Elenchus Rerum

IN

EPIST. duabus RESPONSORIIS,

Differtatione Epistolari,

& TRACT.

De *PODAGRA*, & *HYDROPE*.

Epist. Resp. prima.

ANnus 1676 eosdem peperit morbos quos
pragressi, 1673, 74, & 75. *Page 7.* Exole-
lescente hac crasi, mitiores quam pro suo genio
evadebant morbi, & minus Epidemici, *ibid.*
Non tam manifesta, quam occulta aeris tempe-
ries morbis Epidemicis favet; nisi quoad sym-
ptomata aliquando, *p. 8.* Morbilli licet non ad-
modum Epidemici, longus tamen quam pro mo-
re suo procurrebant, *ibid.* Non tamen diver-
sam medendi methodum ab usitatâ postulabant,
ib. Exeunte æstate cholera morbus Epidemicè
faviebat, atrocioribus solito convulsionum sym-
ptomatis stipatus, *ib.* Anodyna fortiora, & fre-
quentiora quam aliàs unquam indicabantur, *p.*
9. Historia eo laborantis, & convalescentis, *ib.*
Usque augenda, & repetenda est Laudani liqu.
dosis dum symptomata subjugaveris, *ib.* Tres
sunt affectus in quibus ex opio parata indicantur,
p. 10. Dosis & repetendi vices cum symptomatis
magni-

Elenchus Rerum

magnitudine sunt conferendæ, *ib.* Annum 1677 sicco pede præterit Author, per integrum ejus decursum valetudinarius, *ib.* Anno 1678. Febres intermittentes per 13. annos exulantes Epidemicæ rursus audiunt, *p. 11.* Hyeme paululum fatigantes Variolis, aliisque per id temporis Epidemicis locum cedebant, *ib.* Olim quartanæ frequentius occurrebant, nunc dierum aut Tertianæ, aut Quotidianæ, & moris planè diversi, *ib.* Cardiacis, & regimine calido adeò præter indolem suam incruduere, ut tacto cerebro haud pauci extinguebantur, *p. 12.* In Tertianis, & quotidianis per sudorifica curationem moliri periculosum est, *ib.* Ita enim quæ intermittebat febris fit continua, *ib.* Ætiologia ejusdem, *ib.* Venæsectio & Catharsis morbum protrahunt, *ib.* Nunquam è longo Corticis Peruviani usu species quædam Rheumatismi scorbutici inducitur; sed rarissimè, & facillè curatur, *p. 13.* Cortex insignium est virium non in hoc tantum morbo, sed & in uteri, & ventriculi affectibus *ib.* ob quæ præjudicia, & rationes temerè deductas Cortex malè audit, *ib.* Vel ipsos curavit quos purgavit, *p. 14.* Haud illæ nobis arrogandæ sunt facultates quas Natura negavit, *ib.* Provocantur philosophi ad unicam differentiam specificam in naturâ enodandam, *ib.* In morborum curatione non oportet alicui hypothese indulgere: sed rejectis speculationum commentis, experientiam cum rectâ ratione conjunctam tanquam Indicem, atque Magistram sequi, *ib.* Cortex Peruv. 25. plus minus abhinc annis primum cœpit inclarescere, *p. 15.* Duæ causæ memorantur ob quas in defuetudinem abierat, *ib.* Herculeum est medicamentum

in Epist. duabus Responsoriiis.

tum si quâ par est curâ propinatur, *p. 16.* Quibus rationum momentis ductus est Author ut hanc suam methodum excogitaret, *ib.* Methodus exhibendi, *p. 17, 18.* vel in formâ pilul. vel Electuar. vel in Infus. *ib.* Si ob idiosyncrasiam (quod sæpè accidit) expurgetur æger, cum Laudano est exhibendus, *p. 18.* Eadem methodus (sed in dosi minori) valet in tertianis, & quotidianis, *ib.* Tertianæ, quotidianæque non itâ raro in continuarum ferè speciem vergunt, præsertim ægro regimine justo calidiore multato, *p. 19.* In quo casu à remissione quantumlibet exiguâ oportet Corticem ingerere, nec paroxysmum præstolari, *ib.* Maximè continuis apyrexiam conciliat Cortex, modò regimine justo calidiore non impediatur ejus vis, *ib.* nec obstat vinum in quo exhibetur, *p. 20.* Quò magis proclivis est in continuitatem febris, eò majori in dosi detur Cortex, *ib.* Quibus arridet infusio paretur, *ib.* Si vomituritio incesserit laudatâ hîc methodo est compescenda, & tum Cortex ingerendus, *ib.* Teneræ infantium ætati Julapium accommodatur, *p. 21.* Quare in tertianis sæpè, & quotidianis medicam. non nisi post biduum curationem absolvit, *ib.* Si omni adhibitâ cautelâ æger recidivam patitur, decoctum amarum exauëtorato cortici succenturietur, *ib.* Æger nec à cibo, nec potu qui ad stomachum facit, arcendus est, fructibus horariis, & liquoribus frigidis exceptis, *ib.* Carnibus eupeptis, & euchymis vescatur, vinoque modicè utatur, *p. 22.* Aura frigidior vitetur, ut & omnes evacuationes, blandiss. enim Catharsis, vel enema è lacte saccharato in recidivæ discrimen conjicit, *ib.* Febres intermit. symptomatis stipatæ

stipata quæ Apoplexiam veram mentiebantur,
ib. Quibus indiciis judicandum, *ib.* Cautio de
 methodo medendi, *p.* 23. Senes imperitè tractati
 in Diabetem aliquando incidunt, *ib.* In omni
 Diabete invigorandus est sanguis, *ib.* Methodus
 therapeutica, *ib.* Medicam. formulæ, & diætæ, *p.*
 24. Eâdem methodo (nisi quod præmittenda est
 phlebotomia & Catharsis) sanatur & fluor mu-
 liebris, *ib.* In tertianis vernalibus, temperamen-
 to sanguineo, & florente ætate quid agendum,
p. 26. Methodus in gratiam pauperum, *p.* 27.
 Anno 1679. sub initium Julii eadem febres vires
 redintegrabant & mense Augusto immanissimè
 debacchabantur, *ib.* Cum Novembri subingre-
 diebantur tussès επιδημικὸι τῆσαι, quarum mala
 indoles adumbratur, *ib.* Ad tussim puerorum con-
 vulsivam proximè accedebant, *ib.* In earum cau-
 sam inquiritur, *p.* 28. Curatio rectè instituitur
 venæsectione & Catharsi, *ib.* Pectoralibus gra-
 tificamur ægris, sed non diu iis immorandum,
 & quare, *ib.* Sudorifica non ità tutò adhibentur,
p. 29. Sæpè iis accenditur Pleuritis, *ib.* Missò san-
 guine, & epispastico Nuchæ applicato Cathar-
 ticum propinetur, *ib.* Quâ solâ methodo tussis
 puerorum convulsiva expugnatur, *ib.* Ratio red-
 ditor quare in omnibus morbis epidemicis phle-
 botomia Catharsi præmittenda est, *p.* 30. Cui
 multiplex experientia, dux & magistra opt.
 suffragatur, *p.* 31. Empirici & scioli perstrin-
 guntur, *ib.* In accuratâ Naturæ operationum
 observatione vera praxis med. fundatur, *ib.* Fe-
 bres duas è tribus in medicinâ faciendâ partes
 occupant, *p.* 32. In quem scopum unicè collimant
 Empirici in earum curatione, *ib.* Non faciliè di-
 stinguuntur

judicant

judicant speciem, *ib.* variæ sunt, *ib.* Quavis peculiarem postulat medendi methodum, *ib.* Eadem per diversos gradus diversè tractanda, *ib.* Minutiora quæ observanda sunt non facile enumerantur, *p. 33.* semper erit quod posterì adjiciant, *ib.* Tussis modò dictæ si imperitè tractarentur febrem accendebant, *ib.* methodus therapeutica, *ib.* In febre à tussi si ter purgetur ager, sufficit, *ib.* Post mensem unum vel alterum cessabat Tussis, sed Febris quoad cætera ejusdem indolis grassabatur, *34.* Eadem febris usque ad initium Anni 1680. se extendebat, *ib.* Febres intermitt. cum surgente anno apparebant, *ib.* Perseverabant ad initium anni 1685. sed non adeò epidemicè ac in 4 primis annis, *ib.* Generalis constitutio intermitt. producendis favet, *ib.* Verosimile est Febrim depuratoriam postliminio reversuram, *p. 35.* In Peste, & febribus inflammatoriis obest cortex, *p. 36.* Epidemici alii alios ordine excipient, *ib.* Æger Rheumatismo laborans si phlebotomiâ liberiori manu celebratâ curetur, variis morbis obnoxius redditur, *ib.* Diætâ è fero lactis phlebotomiæ loco substituta, *p. 37.* Historia, *ib.* Leviora sunt ingenia quæ res vilipendunt quòd simplices sunt, & apertæ, *p. 38.* Dicta methodus aliis etiam morbis accommodaretur, *ib.* Casus rarior cujusdam qui mercurium subl. corros. deglutiverat, repetitis aquæ tepidæ haustibus ab Orci faucibus erepti, *p. 39.* Cautio de diætâ lacteâ in virilem ætatem prætergressis, & vino assuetis, *p. 40.* Post tertiam venæsectionem Cathartica exhibeantur, repetanturq; *ib.* Itâ viam sternes paregoricis, *ib.* Purgantia sint è lenitivis, *ib.* Affectus quidam qui febres intermittentes excipie-

excipiebat nunc rheumatismum, nunc dolorem nephriticum æmulans commemoratur, p. 40. Eandem vendicabat medendi methodum quam morbus cui adhærebat. p. 41.

Epist. Resp. Secunda.

NIL vetat, at jubet charitas luis veneræ curationem docere, p. 47. Quando primum hic morbus Europam appulit. p. 48. Cujus regionis Endemius, *ib.* Magnâ celeritate grassabatur primum, nunc languet indies, p. 49. Centum retrò annis Gonorrhœa Virulentæ specie se primum ostendebat, *ib.* Quot modis propagatur, p. 50. Quibus gradibus procedit, p. 51. Varia enumerantur symptomata, *ib.* Constrictio virgæ erectæ dolorificæ est signum *παδω-
γνωμονικώτατον*, p. 51. ardor urinæ, carunculæ in urethrâ erosa, undè Ischuria, scroti inflammatio, p. 52. Quomodo Gonorrhœa adolescit in veram luem, *ib.* Bubones, dolores vagi nocturni, *ib.* Crustulæ, & porrigines leprosæ, Exostoses, ulcera Phagædenica, Tragediæ Catastrophe, p. 53. Natura luis essentialis nos latet, p. 54. Nec Mercurius, nec ligna exsiccantia propriè hic audiunt specifica, *ib.* Alia debet esse evacuatio in Gonorrhœâ, alia in lue formatâ, *ib.* Gonorrhœa curationis cardo in remediis catharticis vertitur, *ib.* Quibus præ cæteris purgantibus cedit, p. 55. Diæta refrigerans à carceribus ad metas, *ib.* methodus observanda circa Catharsin, *ib.* Quid denuò faciendum si purgationi non cesserit Gonorrhœa,

in Epist. duabus Responsoriiis.

rhœa, p. 56. Quid in Idiosyncrasiis, *ib.* Quid in
iis qui agrè purgantur, p. 57. Diata inter cu-
randum, p. 58. In quo casu vena tundenda, *ib.*
Catharsis hîc ad instar omnium est, p. 59. Qui
mundificat benè, benè sanat, *ib.* Incommoda ex
aq. mineralibus, & aliis astringentibus, *ib.* Item
è lignis exiccantibus, *ib.* Methodus curandi glan-
dem præputio contectam, & inflammata, p. 60.
atque etiam scrotum inflam. p. 61. Lues confir-
mata non nisi per salivationem ab hydrargyro
excitata potest extirpari, *ib.* In ejus curatione
corporis per evacuantia præparatio damnatur, *ib.*
ut & correctiva in unguent. & Cathart. p. 62.
Ager ter inungendus, *ib.* Quibus remediis Ptya-
lismus extimuletur, p. 63. Gradus salivationis
sedulò observandus, *ib.* Quid si purgaretur ager,
p. 64. Convalescente agro potius promoveri de-
bet ptyalismus, quam cohiberi, *ib.* refrænandus
tamen in statu si justos limites transiliret, p. 65.
Post salivationem non necessaria est Catharsis,
ib. Cautio ne salivatio importunius urgetur
quæ à vitio partis, p. 66. Quâ methodo optatâ
potiaris arenâ, p. 67. Mercurius dicatur specifi-
cum mediatum, p. 68. Quid agendum si Lues &
Gonorrhœa unâ stabulentur, *ib.* Curatio Exosto-
sis, *ib.* oris exulcerati, p. 69. Diata, & reliquum
agri regimen, *ib.* Quare hoc morbo mulctati in
Galliam commigrare coguntur, p. 70. Quo tem-
pore carnes teneriores indulgenda sunt agro, *ib.*
Hac methodus usitatâ expeditior, minùs pericu-
losa, & recidivæ minùs obnoxia, p. 71.

Dissert. Epistol.

Rationes quæ Authorem instigârunt ad observationes hæc edendas, p. 80. Febres intermit. quæ primum Anno 1677 caput extulere, anno verò 1681. regnabant iis tempestatibus grassabantur maximè, quæ cum earum indole magis faciebant, *ib.* Quo ordine morbi se invicem excipiebant, p. 81. Variolæ ἐπιδημικώταται factæ sunt, *ib.* Quâ datâ occasione maculæ purpureæ extrudebantur, *ib.* & Variolæ insigniter confluebant, *ib.* Cur magis, minúsve periclitatur æger pro exanthematum numero, p. 82. Sanguinis mictus, & maculæ purpureæ, vel paucissimis, vel nullis apparentibus pustulis ægrum è medio tollant, *ib.* Status diverso tempore pro ratione morbi, *ib.* Confluentes tantò distinctis periculosiores, quantò confluentibus pestis, *ib.* Juvenis in ætatis flore omnium maximè periclitatur, p. 83. Pustulæ & phlegmonis comparatio, *ib.* Densa pustularum eruptio coercenda, & quare, p. 84. unde oritur, & à quâ προέρχεται, *ib.* Die sexto ab invasione omne pustularum examen conspicitur, *ib.* Quo morbi tempore æger in solidum lecto adjudicandus, p. 85. Essentia morbi videtur in inflammatione consistere, *ib.* è quâ varia symptomata oriuntur, p. 86. Peccantem materiam in sanguine solâ febre amolitur Natura, in massâ carneâ apostemate, *ib.* Pus resorptum sanguinem inquinat, *ib.* Ptyalismus ab intenso febris calore sistitur, *ib.* Eventus pendet à jacto fundamento, p. 87. Quot mala à regimine calido oriuntur &

à modicè frigidiusculo commoda, *ib.* In quo casu æger libero aeri exponendus est, *p.* 88. Quomodo accidat ut æger in morbi principio tollatur, *p.* 89. Sanguinis missionem non tanti esse ac ejusdem contemperationem probatur instantiâ, *ib.* Quantum valet reiterata Catharsis sanguine nondum inquinato, *p.* 90. Objectiones contra regimen moderatum retorquentur, 90. Incommoda à pustulis præproperè elicitis, 92. Lecti calor quantus, *ib.* Nec febris coercenda, nec sudor provocandus, *p.* 93. Æger lecto arcendus ne fortè variolæ forent è confluent. genere, *ib.* Nihil suo judicio tribuit author nisi quatenus experientiæ conformi, *p.* 94. Dogmatici invidiam depellit, 95. Quocunque modo tractentur variolæ aliquando insigniter confluent, *ib.* Quantum dandum ægrorum appetitionibus, *p.* 96. Naturæ, non Arti mos est gerendus, *p.* 97. Morbi acuti sunt qui Deum habent Authorem sicut Chronici ipsos nos, *p.* 98. Quale bonum esset Ars medica si verè Ars esset, *ib.* Infantes spasmo correpti ut tractandi, *p.* 99. Quantum hic errari solet quàm symptomata pro affectibus essentialibus habentur, *ib.* Post spasmos in infantibus rarò insigniter confluent variolæ, è contrâ, post affectus comatosos, *ib.* In utrovis affectu quo modo tractandæ, *p.* 100. Quo enormiora sunt symptomata, eò magis confluent variolæ, *ib.* Post missum sanguinem Emeticum eradicativum exhibendum, *p.* 101. sp. vitrioli cerevisiæ tenuiori immiscendus, *ib.* Liberior aeris appulsus magis confert ad sanguinem contemperandum quam evacuantia quævis, *ib.* In quibus hæc methodus observanda, *ib.* Die ab invasione sexto æger lecto addice-

T

tur,

tur, *p.* 102. De variolis confluent. tantum hic agitur, *ib.* Medicamenta paregorica sunt hic quasi specifica, *p.* 103. Quò sedatiores sunt sanguis, & spir. eò commodius & separatio fit mat. variolosa, & pustulæ adolefcunt, *ib.* Quo nomine syr. de Meconio laudano liquido est præferendus, *p.* 104. Dosis symptomatum gradui adaptanda, *ib.* De adultis impræsentiarum agitur, *ib.* Infantibus tamen aliquando danda sunt hypnotica, *ib.* Toties repetenda sunt donec metam attigeris, *ib.* observatio, *p.* 106. Calor lecti eludit medicamento vires, *ib.* Quod etiam in Febribus intermit. aliquando accidit, *p.* 107. A sextâ ab Invasione nocte ad 17 exhibendum Anodynum, *ib.* Temporiùs in ultimis morbi diebus ob paroxys. vespertinum, *ib.* æquâ Dosi, *p.* 108. si ægro nauseam creaverit syr. de meconio, laudanum liq. ejus vices suppleat, *ib.* objectioni respondetur de discrimine Ptyalismum retundendi, *p.* 109. Quare non æquè indicatur Diacodium in infantibus, *p.* 110. quo casu propinandum, *ib.* Duo Cardines in quibus variolarum curatio vertitur, *ib.* die decimo epispast. nuchæ applicandum, & quamobrem, *p.* 111. die undecimo vix micat pulsus, *ib.* Allium incisum pedum plantis admoventum à die octavo donec æger extrâ aleam positus fuerit, *p.* 112. Diæta per totum morbi decursum, *ib.* Viño instante maturatione indulgendum, *ib.* sudores evitentur, *ib.* Casus rarior, *p.* 113. Variolæ insigniter confluentes licet ut plurimum, non tamen semper tertio ab invasione die erumpunt, *p.* 116. Omnia hæc theorematà ad confluentes tantum pertinent, *ib.* Historia insignior de quodam à Petechiis, & mictu sanguineo feliciter

liciter liberato, *p.* 117. Par methodus in causarum paritate (quantum fert utriusque morbi Genius) adhibeatur, *p.* 120. Non Phantasiæ, sed phænomenis practicis litat Author, 121. Probi medici officium, *p.* 121, 122. Unde est quod quæ Medica appellatur, confabulandi potius quam medendi Ars evasit, *ib.* Naturæ operationes deprehendamus, sed modus operandi nos semper latebit, *ib.* Instantia in Cerebro, *p.* 123. Non quæ librorum lectio suggessit, sed quæ propria experientia docuit, hîc tradit Author, *p.* 124. Affectus hysterici Chronicorum pars media sunt, *ib.* Paucissimæ fœminæ, vel viri sedentarii ab iis liberantur, *ib.* Affect. hysteric. & hypochon. analogia, *ib.* Omnes ferè affectus æmulatur, *ib.* Apoplexiam refert, & Hemiplegiâ solvitur, *p.* 125. Quas præcipuè adoritur fœminas hæc species, *ib.* Spasmos gignit horrendos Epilepsiæ per similes, *ib.* Strangulatus uteri quibus temperamentis familiaris, *ib.* Exteriorem capitis partem impetens cum vomitione enormi clavum hysteri- cum parit chlorosi laborantibus familiarem, *ib.* Cordis palpitationem excitat in infirmioribus, & febre albâ pallescentibus, *p.* 126. Tussim eti- am hystericam, quæ pituitâ scatentes fatigat, *ib.* Iliacam passionem mentitur cum frequenti vo- mendi nixu, & bile porraceâ rejectâ. Ictero sol- vitur paroxysmus, *ib.* Desperatio de salute in- divisus ejus comes, *ib.* Quo corporis habitu lo- cum habet hæc species, *p.* 127. Paroxysmum Ne- phriticum mentitur, *ib.* Calculum vesiçæ, & I- schuriam parit: sed rarissima est hæc species, *ib.* In iis qui fractis sunt viribus à repetitis ejus in- sultibus, *ib.* Nunc vomitiones excitat, nunc Di-

T 2

arrhœa

Elenchus Rerum

arrhœam sed sine dolore, *p.* 128. Quibus competunt, *ib.* Partes exteriores carnemque musculosam infestans dolores excitat tumoresque, *ib.* Differentia inter hosce tumores, & hydropicos *ib.* dentibus licet fartis tectis ab omni que de fluxu liberis atrociss. & expugnatu difficillimos dolores affigit, *ib.* dolorem in Dorso certo certius persentiscunt quotquot hoc affectu tanguntur, *p.* 129. partem cui infederat teneram relinquit, *ib.* Externarum partium refrigeratio quas viam sternit, *ib.* de spirit. dejectione, sive subfidentiâ conqueruntur ægræ, *ib.* In Ritus, & lachrymas effunduntur nullâ datâ ansâ, *ib.* Limpida urina copiosè reddita est signum pathognomonicon, *ib.* Flatus nidorosi, & ructus acidi, *p.* 130. Atrocissima animi pathemata in sinu foveant, *ib.* Qui hisce affectibus tentantur ingenio ut plurimum pollent, *p.* 131. difficile est multiformes affectus hystericos enumerare, *p.* 132. Causæ eorum procatarticæ, *ib.* Diagnos. Causæ *προηγμένας*, *p.* 133. Antecedens, *ib.* Cur plures fœminæ quam mares iis fatigantur, *p.* 134. Speciei illius quæ Uteri strangulatus dicitur, descriptio, & origo, *ib.* Illius quæ Colicam biliosam æmulat, *p.* 135. Color viridis in rejectis unde, *p.* 135, 136. Clavi hystericæ ætiologia, *p.* 137. urinæ limpida, *ib.* Historia, 137, 138. Ptyalismus hystericus unde, *ib.* Frigus, Fletus, & Cachinni, *ib.* Casus cujusdam fletui immodico ex nullâ *προφάσει* obnoxii, *ib.* Infirma spirituum *σύστασις* quot animi, & corporis intemperies parit, *p.* 140. Morbi fomitem in materia non delitescere instantiâ elueidatur, *p.* 141. Spirituum *ἀταξία* humores putridos aliquando gignit, *p.* 142. Hinc etiam *ἀνροπέξια*, chlorosis, & hydrops

hydrops testium, *ib.* Diathesis hysterica est, causa primaria, 143. Quemadmodum & *μιασμα* spirituosum in febre quartanâ, *ib.* Præcipua indicatio curativa sanguinis corroboracionem indigitat, *ib.* Quare venæsect. & Catharsi præmittendæ, *ib.* Ab Anodyno aliquando & remediis vulgò dictis hystericis curationis tela ordiendâ est, 144. Post venæsect. & Cathars. omnia ægro videntur in pejus ruere, *ib.* Remedia chalybeata per 30 dies sumantur, *ib.* Nihil magis erigit spiritus, 145. Indicio est effectus in chlorosi, *ib.* In quibus, venæsect. & Catharsi omisiss cum chalybe rectâ incipiendum, *ib.* Nuda chalybis substantia quâvis ejusdem præparatione efficacior, *ib.* Cruda forsan mineræ vis maxima, *ib.* Ab officiosâ Chymicorum sedulitate medicamenta sæpe nativis spoliantur viribus, *ib.* Præcipuæ eorum vires à Naturâ, 146. Quod testantur Opium, & cortex Peruv. *ib.* syr. chalybis à substantiâ ejusdem secundus, *ib.* Et in chalybis, & aquar. mineralium usu Cathartica melius omittuntur, *ib.* Repetita Cathartica in imbecillis, & infantibus plurimum officiunt, 147. unde tumores in infimo ventre, glandulæ præternaturales in mesenterio, &c. *ib.* Post evacuationes universales confortentur sanguis, & viscera, 148. Medicam. formulæ quæ huic intentioni inserviunt, *ib.* In ventris tumoribus post longas febres intermit. repetita Catharsis indicatur, *ib.* at in Rachitide verâ semel, vel bis ad plurimum, & dein alterantia, 149. Non pauci infantes à Catharticis sæpè repetitis interempti sunt, *ib.* objectioni fit obviam de chalybis aculeis in intestinis hæsuris nisi expurgentur, *ib.* Hysterica dicta remedia in for-

mâ solidâ usurpanda sunt, *ibid.* methodus, & remed. formulæ, 150. si chalybeata perturbent, laudanum singulis noctibus sumendum, 151. ubi symptomata mitiora sunt, pil. hyster. sufficiant, 152. Idiosyncrasia sunt observandæ, *ib.* Instantia in laudano liq. syr. de meconio vices gerente, *ib.* Si chalybs malo vincendo par non sit adeundæ aq. minerales, 153. observanda inter bibendum, *ib.* ob purgativa iis mista difficilius operantur, 154. Infus. clavorum equinorum si modo debit. assumantur, eundem cum aq. miner. effectum sortiuntur, *ib.* In quo casu aq. Bathonienses adeundæ, *ib.* Theriacæ Androm. vis, 155. Vinum Hispan. vel corroborantibus medicatum vel simplex quantum valet, *ib.* Cort. Peruv. ad spir. invigorandos eximia est vis, *ib.* præcipue in sceminis quæ spasms urgentur, 156. diætâ lactea in temperamento bilioso tenui, & colicâ hystericâ affectis, 157. sed non omnibus ex æquo convenit, *ib.* Nihil tamen ideò impensè sanguinem & spiritus firmat, fovetque ac diu multumque equo vehi, 158. Historiâ notabili comprobatur, *ib.* Nec in hypochondriacis magis quam in tabidis phthificisq; penè deploratis locum habet hoc exercitii genus, 160. Inter chronicos Phthisis duos ferè Trientes jugulat, *ib.* Nec Mercurius in Lue Venereâ, nec Cortex in intermit. efficaciores extant, quàm in hac curandâ (observatis observandis) exercitium laudatum, *ib.* In Paroxysmo hystérico ad fœida confugiendum quæ spiritus ab excursibus in ordines compellunt, 161. Quæcunque fœtent, huic Intentioni inserviunt, *ib.* Si vehemens dolor, vomitio enormior, aut Diarrhœa incesserit solo laudano cohibentur, 162. In quibus

bus evacuationes præmittendæ, & quamobrem,
163. In quo casu à laudano incipiendum, *ib.*
Vomitiones enormes dosin max. & sæpissimè re-
petitam indicant, 164. Paregoricum vel in for-
mâ solidâ exhibeatur, vel vehiculo parco, *ib.*
Capitis motus vomitionem provocat, *ib.* Reci-
diva ut præcavenda, *ib.* A dolore, & vomitione
Medicis frequentius imponitur quam aliis qui-
buslibet symptomatis, 165. In illâ specie quæ
paroxysmum Nephriticum imitatur. judicandâ
quàm graviter errari solet, *ib.* Ut & illâ quæ
calculum renum, colicam biliosam vel Iliacam
passionem simulat, *ib.* Quas repetitis suis evacua-
tionibus Medici non solum non compescunt, sed
irritant, 167. præsertim emetico propinato, *ib.*
de Diagnosi ergò sedulò cavendum, *ib.* Plurimæ
puerperæ pereunt quòd debitò citius è lecto ex-
urgunt, undè lochiorum suppressio, phrenesis,
spasmi, febres, &c. 168. Vix decima perit mu-
lier vel ex dolore, vel quòd vires partui feren-
do non sint, *ib.* Ad diem saltem decimum jacere
debent, *ib.* Indicationes curativæ duæ, 169. Si
remedia usurpari solita votis non respondeant ab
iis temperandum, *ib.* Emplastr. hyst. umbilico
admoveatur, & elect. cum Julap. hic laudato ex-
hibeatur, *ib.* Si hæc malum non devincunt Lau-
danum unâ saltem vice tentandum, *ib.* Quod ali-
quando lochiorum fluxum revocat, 170. Narco-
tica cum hystericis & emmenagogis propinentur,
ib. Si non sequantur lochia rejiciantur narcotica
& hystericis ac Emmenagogis enema addatur, *ib.*
Enema non repetendum sed temporis *συνμαχία*
præstolanda, *ib.* Post diem 20 res ferè in vado
est, *ib.* Si remedia nihil proficientia obstinacius

ingerantur, & morbum, & spir. perturbationem
augent, 171. Historia, *ib.* In quo casu boni Me-
dici est rem totam aliquandiu Naturæ commit-
tere, 172. sæpè fluxus mensium immodicus sive
in puerperio sive extrà idem Affectus hysterici
causa sit, *ib.* prima species post partum laborio-
siorem primis solum diebus ingruit, & brevi se
proripere solet, *ib.* victus sit incrassans, *ib.* Me-
dicam. formulæ, 173. species altera licèt omni
tempore accidit circa æt. an. 45, vel 50. quo men-
ses cessaturi sunt præcipuè invadit, *ib.* Hysteri-
ca fortiora evitentur, *ib.* methodus medendi
cum medicament. form. 173, 174. Uteri pro-
cidentiæ Curatio, *ib.* Conclusio.

Traëtat.

Tractat. de Podagrâ.

Quos præcipuè invadit Podagra, p. 183, 184. diversus ejus mos pro ratione subjecti, & tempore invadendi, p. 184. Quo tempore, & modo Podagra regularis ægrum aggreditur, p. 185. Quo ordine, & quibus stipata phænomenis partes laceffit, *ib.* Paroxysmus graphicè depingitur, *ib.* & 186. Nunc hîc, nunc illîc tragœdias excitat, 186. dolor semper noctu recrudescit, manè verò remittitur, 187. Ex serie paroxysmulorum, constat paroxysmus, *ib.* In diversis diverso tempore solvitur, *ib.* Quomodo se habet æger quoad urinam, alvum & appetitum, *ib.* Pruritus in discessu & pedum desquammatio, 188. Pro majori, vel minori unius paroxysf. sævitiâ, vel seriùs, vel citiùs revertit proximus, *ib.* In Podagrâ inveteratâ, vel indebitâ medicatione turbatâ phænomena sunt diversa, *ib.* Pedes peccantis materiæ sedes genuina sunt, *ib.* Jam varias corporis partes occupat, *ib.* In digitis & c. tophos generat, in cubitis tumorem album excitat, *ib.* Femur, genuque, & c. ut impetit, 189. Per annum ferè integrum durat paroxysmus, *ib.* Paroxysmi particulares diutiùs sæviunt, nec ante diem 14 castra movent, *ib.* In intervallis artus sunt contracti, 190. Quantò magis æger ambulando pedes firmare contendit, tantò periculosiùs morbi fomes visceribus imminet, *ib.* Venarum hæmorrhoid. dolore, ructu nidoroso, appetitûs prostratione infestatur, *ib.* Urina illam imitatur quæ in Diabete

Diabete excernitur. Dorsum, aliæque partes molestè pruriunt, *ib.* Dolores in metatarso lancinantes, & spasmī in tendinibus musculorum tibiæ ut ægrum invadunt, 191. doloribus recedentibus ægri tudines, lassitudo spontanea, & in diarrhæam propensio succedunt, *ib.* In Podagrâ diuturniore ægri tudine potius quàm dolore conficitur paroxysmus, *ib.* Quò vehementior est dolor, eò citius præterlabitur paroxysmus, & diutius abest, & vice versâ, 192. Calculum renum in quamplurimis parit, *ib.* qui aliquando meatus urinarios obstruens ægrum è medio tollit, *ib.* Animus corpori compatitur, undè æger variis passionibus obnoxius est, 193. Morbi Catastrophe, *ib.* Plures divites, & sapientes; quam pauperes, & fatuos interemit, *ib.* Si quas fœminas (quod per rarò est) non nisi vetulas, & viragines infestat, 194. Neque pueri, neque juvenibus minores verâ, & genuinâ podagrâ vexantur, *ib.* Leviculam tamen velitationem præsentiant quibus ex traduce morbi seminium impressum est, *ib.* Morbus *à vitâ* ortum debet, *ib.* Qui vino, veneri, laboribus improbis, studiis intensis, cæterisque quæ spiritus exhauriunt, coctiones destruunt, & partium tonum laxant, nimium indulgere, hunc morbum accersunt, 194, 195, 196. In curatione, Venæsectio, Catharsis, & sudores non indicantur, 197. Venæsectio ut pugnat cum indicatione quam causa antecedens sibi vendicat, præcipuè in iis qui ætate sunt provectiores, *ib.* Quo modo hydropi aditus aperitur, 198. quando in juvenibus locum habet, *ib.* ut ab Emeticis, & Catharticis æger de vitâ periclitatur, *ib.* Ab humoribus intrò versùs intestina sollicitatis quæ mala ingruunt,

199. Catharsis nec in paroxysmo ad peccantem materiam minuendam, nec in fine ad reliquias amoliendas, nec ad venturi aditum præcavendum omnino prodest, *ib.* & p. 200. Unde spirituum *crûsaris* infirmatur, & disjicitur, *ib.* Quo pacto fiat ut æger confestim convalescat, sed poenas imposterum ab *âraçla* pendet dirissimas, *ib.* Quibus nominibus sudores officiunt, *ib.* & p. 202. In omnibus morbis demptâ solâ Peste, sudores prolicere non tam Medici est, quàm Naturæ provincia, 203. Hic affectus ob contra-indicationes curatu perdifficilis est, *ib.* Causæ Antecedenti, & Continenti obviam eundum est, *ib.* Quo sensu causa continens intelligenda est, 204. Præcipua curandi intentio in eo verti debet ut Coctioni consulatur, *ib.* Quæ propriè digestiva appellantur, 205. Medicamenta quæ hanc intentionem adimplent, *ib.* Cautio in iis sumendis, *ib.* Quo in casu, quantò major est simplicium numerus, tantò potentiùs medicamentum operatur, *ib.* forma Electuarii quo Author uti solet, 206. Quo nomine theriacæ Androm. præferendum est, 207. Inter simplicia cortex Peruv. primas obtinet in sanguine corroborando, *ib.* Quantum hujusmodi medicamina in aliis Chronicis plerisque juvant, *ib.* differentia inter morbos acutos, & chronicos, 208. Ejus causa indagatur, *ib.* Qui morbi Epidemici audiunt, qui intercurrentes, & sporadici, 209. Indigestio communis est Chronicorum parens, *ib.* Ex eo probatur quòd senes magis hisce affectibus obnoxii sunt quàm juniores; & ad eos gignendos magis facit hyems quam æstas, 210. Equitationis emolumenta in morbis chronicis plerisque

plerisque, Phthisi præcipuè, stupenda sunt, *p. 211.*
 Herba excalescentes quæ adferunt commoda,
ib. Licet in Podagrâ lædant, in aliis tamen chro-
 nicis plerisque venæsectio, & Catharsis corro-
 borantibus, & digestivis præmittenda sunt, *212.*
 sed quum morbi cujuscunque curatio remed. cor-
 robor. innititur, evacuationes qualescunque offi-
 ciunt prorsus, *ib.* Digestiva haud obiter, sed as-
 siduè, & constanter sunt usurpanda, *ib.* nam quum
 erroribus sive his, sive illis, tota corporis œcono-
 mia sit quasi funditus eversa; eadem de novo
 extruenda, atque redintegranda est, *213.* In di-
 gestivorum usu, præcipuè in paroxysmorum in-
 intervallis perseverandum, *214.* In cibo, potuque
 quæ mediocritas servanda, *ib.* Cur ægri palato
 consulendum, *215.* Unicâ ciborum specie singu-
 lis pastibus vescatur, *ib.* Acria, sale condita, &
 aromata evitentur, *ib.* Prandere tantum expedit,
ib. Liberaliorem cerevisiæ tenuioris haustum ob
 calculum renum generari aptum nocte sibi indul-
 geat, *ib.* Diæta lactea quâ ratione magis obest,
 quàm prodest, *216, 217.* Potus sit Cerevisia
 tenuis *Lond. 217.* Vinum de facto officit, & qua-
 re, *ib.* & *218.* neque tutius à vino assuetis liquo-
 res nimis refrigerantes in usum revocantur, *ib.*
 Quis modus in potu statuendus, *219.* Copia, &
 luxus nativæ, tum animæ, tum corporis rectitu-
 dini vim infert, *ib.* Ab ineunte ætate satis com-
 modè potaretur aqua, *ib.* In Podagrâ inveteratâ
 potus diæticus (cujusmodi hîc forma præscri-
 bitur) plurimis nominibus prodest, *220, 221.*
 Quando primum commodissimè in usum trahi-
 tur, *221.* In quo casu vinum Hispanicum, illud-
 que præ aliis ægro indulgendum, *222.* Ob quas
 rationes

rationes lectus maturè petendus, præcipuè hyemis tempore, 223. Animi pathemata, nimiaque ad studia, & res serias applicatio spirituum systasin solvunt, ideoque evitanda sunt, 224. Cæteris omnibus quæ indigestionem impediunt, sanguinem corroborant, & partibus firmitudinem conciliant exercitium corporis facile palmam præripit, 225. Quotidianum & moderatum sit oportet, *ib.* Quod qui spernit ad calculi generationem erit proclivior & in discrimine ne à materiâ tophaceâ in articulis admodum auctâ omni motu privetur, 225, 226. Exercitatio non tantum tophorum generationi officit, sed veteres, & induratos plerumque solvit, *ib.* Equitatio aliis exercitiis præferenda est, *ib.* frequenter curru vehi eodem ferè recidit, 227. idque ruri potius aere perflato, & salubri quàm in urbe, *ib.* Quam improvidus senex Veneri indulgens, *ib.* Regimen hoc ut ut religiosè à quovis observetur, ab enormioribus podagræ insultibus tutetur, eum tamen ab omnibus immunem præstare non valet, 228. Totius corporis habitus, quoad fieri possit, in paroxysmorum intervallis est immutandus, *ib.* Morbi fomitis expulsio Naturæ (ut in Febribus intermitt.) permittenda est, 229. Qui symptomatis coercendis incumbit morbi, curationem remoratur, *ibid.* De errore in victu ab agro summoperè cavendum, *ibid.* A motu currus minus dolebit, quàm in Cathedrâ quiescens, 231. A quo etiam somnus invitatur, *ib.* & Calculus quadantenus præcavetur, *ib.* atque etiam totali artuum ad motum impotentia occurritur, *ib.* morbi digestionem sine exercitio in senibus frustra

frustrâ quis speret, *ib.* In quo casu lectus, & diata tenuis necessaria sunt, 232. In quo exercitium, *ibid.* Ipse dolor aliquando amarum licet, magnum tamen est remedium, 233. Inter symptomata à quibus æger in paroxysmo de vitâ periclitatur ventriculi debilitas cum torminibus maximè est familiare, *ib.* Quâ datâ ansâ ingruit, *ib.* Ei mitigando vinum Canarense confert maximè, sed nec illud, nec Cardiacorum aliud quodlibet ægrum si exercitio non utatur, servare posse existimandum est, *ib.* In quo casu ad laudanum statim confugiendum est, 234. In quo sudores provocandi, *ib.* Quibus Author aliquando suâ vitæ consuluit, *ib.* materiæ peccantis in pulmonû lobos metastasis quâ methodo curanda, *ib.* sudores hîc sedulo evitentur, 235. In paroxysmo nephritico ut æger tractandus, *ib.* Plures indebitâ medicatione quàm podagrâ perimuntur, 236. Remedia externa nocere quandoque possunt, prodesse nunquam, *ib.* Ustulatio partis affectæ Hippocratem non latebat, 237. Nihil interest utrûm Moxâ, an lino crudo fiat, *ib.* dolorem aliquatenus mitiget, sed causam Podagræ Antecedentem non attingit, *ib.* In doloribus quorum in partibus internis sedes est, locum non habet, *ib.* de specificis quanta hîc, & alibi decantentur, 238. Venæsectio, & Purgatio alternatim celebrata in contusionibus, continui solutione & quâvis organorum læsione quantum valeant, *ib.* Quisquis alia petit medicamenta ad Lucianum relegandus est, 239. Therapeia radicalis adhuc in Democriti puteo latet, 241. Quam tamen quandoque inventam iri Author nullus dubitat, *ib.* Unde elucescet quantum hallucinati sunt dogmatici

De Hydrope.

matici in morborum essentiis dignoscend. *ib.*
& quàm inauspicatò in februm causis investi-
gandis vel solertissimi ingenia sua exercuere, 242.
Cujus rei Cort. Peruv. repertio exemplum est
satis luculentum, *ib.*

De Hydrope.

OMnis hominum ætas, sexus omnis ab Hydrope
nonnunquam infestatur, *p.* 245. Fœminæ
magis quam viri ei obnoxia sunt, *ib.* Hi ætate
ingravescente, illæ ubi jam parere desierint, *ib.*
Foveæ à digitorum impressione in surarum parte
inferiore primū mali indicium, *ib.* Quare non per-
inde certum in fœminis, atq; in maribus, *ib.* In fe-
nibus verò à multis annis Asthmate laborantibus
hydropem non certò indicant, *ib.* Si generaliter
loquamur, suræ, & tibiæ intumescences etiam in
viris pro signo hydropis supervenientis habendæ
sunt, *ib.* Pedibus cruribusque ad extremum ex-
tensis in abdomen ruentes aquæ, dein & umbili-
cum exompalon quandoque constituunt, 246.
tria hunc morbum stipant symptomata, Dyspnœa,
urinæ paucitas, & sitis intensa, *ib.* Unde origi-
nem trahunt, *ib.* Pro ratâ quâ partes quas obsidet
morbus, augentur, aliæ magis magisque graci-
lescunt, *ib.* Impetu tandem in viscera nobiliora,
& vitalem arcem facto, æger cataclysmo quasi
submersus perit, *ib.* Causa morbi in genere est
sanguinis debilitas, *ib.* Illi debilitando quæ ope-
ram commodant, 247. Hydrops testium in fœ-
minis obiter notatur, *ib.* Aliæ sunt duæ species
in

in foeminis hydropem mentientes, *ib.* Illa carniū
 intra abdomen excrescentiæ præternaturali, hæc
 flatibus ortum debet: qui ingravidationis signa
 pariunt, *ib.* Neutra harum ad morbum de quo
 agitur, referenda est, *ib.* Quas præcipuè exer-
 cent, 248. Indicationes curativæ duæ, aquas
 contentas evacuare, & sanguinis robur instau-
 rare, *ib.* Cathartica quæ vel segniùs, vel mitiùs
 operantur, officiunt magis, quàm profunt, *ib.*
 Utrum ægri corpus facili, an ægrè Catharticis,
 cedat sollicitè inquirendum, 249. Purgatio per
 ἐπίκρᾶσιν non tantum non imminuit tumorem, sed
 adauget, 250. Quare expurgatio fortis, vel ni-
 mia, justò debiliori præferenda est, *ib.* Quas ob
 causas maximâ celeritate quam ægri vires ferre
 queant, aquæ exantlandæ sunt, *ib.* Hydragoga
 quem usum obtinent in iis qui difficiles, quem in
 iis qui faciles purgati sunt, 251. In istis qui Ca-
 tharsi promptè cedunt syr. de spinâ Cervinâ aq.
 sat. copiosè elicit, *ib.* Id habet incommodi hic
 syrupus quòd inter purgandum ingentem sitim
 provocet, *ib.* Catharticis lenioribus opus suum
 cum bonâ euphoriâ non peragentibus, fortiora
 sunt tentanda, quod historiâ probatur, 252. Quo
 casu hydragoga sola vix votis respondent, sed
 lenioribus calcaris vice permista, efficacissima
 evadunt, *ib.* Potionis forma pro robustioribus,
ib. alia p. 253. Tertia calfaciens inter purgandum,
 tum & corroborans, *ib.* In iis qui ægrè purgan-
 tur aliis σπασινώτερα sunt Elaterium, & infus.
 Croci metallorum, *ib.* Emeticæ operationis ratio
 iuvestigatur, 254. Cæcos dari meatus ex abdo-
 minis cavitate in intestina de facto liquet, *ib.*
 Hippocrates in scænam ducitur, *ib.* Quàm cu-
 riosa

De Hydrope.

riosa corporis humani inspectio, & fabricæ notitia, tum Medicis, tum Chirurgis necessaria est, p. 255. In acutis quibuscumque, & Chronicis plerisque; specifica quædam inest proprietas à nulla corporis contemplatione in lucem eruenda, 256. Mens divini Senis in loco suprâ citato explicatur, *ib.* Majora licet organa pateant, exiles tamen meatus oculos acutiss. vel microscopio exquisitissimè elaborato adjutos effugiunt prorsus, *ib.* Cognitio nostra ad τὸ ἔτι assurgat, sed τὸ διότι nullatenus attingat, 257. Et quæ innotescunt, & ad quæ cæcutimus impellunt ut divinum Artificem suspiciamus, & adoremur, *ib.* Chymix laus, & emolumenta intra quos limites coercenda, *ib.* & p. 258. Medicinæ faciendæ defectus in eo non vertitur quòd nesciamus quo pacto huic, aut illi intentioni satisfacere debeamus; sed quòd non satis sciamus quam sit illa intentio cui satisfaciendum est, *ib.* Ad judicium in hac re ritè formandum naturalia morborum phænomena atque juvantia, & lædèntia diligenter observata, collata, & trutinata conferunt maximè, *ib.* Exquisitissimæ speculationum dissertationes quàm labili fundamento innituntur, *ib.* Hypotheses solidas, & genuinas Praxi quadantenus originem debere exemplo comprobatur, 259. Vomitus ab Emetico excitata hydropicorum aquas ἀνω, καὶ κάτω potenter evacuat, 260. Hydropicæ cujusdam curatio Emeticis, & Catharticis absoluta, *ib.* & p. 261. Tria hic notatu dignissima, 261, 262. Ἀναξία ab evacuationibus excitata ut occurrendum, *ib.* In quo casu convenit ut tota res evacuant: per inferiora committatur. Decoct. ex interiore cortice Sambuci
II eodem

eodem modo quo Crocus metal. morbum hunc depellit, non autem vi aliquâ specificâ, *ib.* In quibus casibus Emetica & Cathartica malum augent, totaque curatio in sanguine, ac visceribus corroborandis, firmandisque vertitur, 264. Huic Intentioni aeris mutatio, & exercitium quale quale demum sit, apprimè respondent, *ib.* In Constitutione infirmâ, & hysterice, aquæ diureticis educendæ sunt, *ib.* Efficacissima è salibus lixivialibus fiunt, 265. Medicam. forma, *ib.* Cineres genitæ in vino Rhen. ac quantum hic valent, *ib.* Aquis evacuatis, debilitas sanguinis medicam. calescentibus, & corroborantibus præcaveri debet, præsertim in ætate provectioribus, *ib.* Quæ in Podagrâ laudantur hic locum habere possint, 266. Vinum à quo in podagrâ abstinendum, pro potu ordinario in hydrope usurpetur, *ib.* morbi plerique Chronici Indigestioni ortum debent, *ib.* In essentielles, & específicas morborum tam Chronicorum, tam acutorum differentias penetrare non datum est, *ib.* Curationem in utrisque non ad essentialem eorum naturam, sed ad causam magis generalem dirigere cogimur, *ib.* Curandique methodum naturæ, vel experientiæ indicis accommodare, *ib.* Æger inter curandum, post portas aquis datas, vel vinum, vel Cerevisiam generosorem potare teneatur, 267. Liquores generosi, modo spir. destillatione elicit non sint, soli aliquando hydropicos in principio curarunt, *ib.* Cerevisia medicata pro pauperibus, pro ditioribus vina, & Electuarium digestivum laudantur, *ib.* Liquores minùs generosi parcè admodum bibendi, 268. Sitis ut restringenda, *ib.* Chalybs in hydrope incipiente haud infimum sibi vendicat

De Hydrope.

vendicat locum, *ib.* Allium solum hunc morbum depulit aliquando, *ib.* Cujusmodi hydrops evacuantia non deposcit, *ib.* Quum sanguinis corroborationi navatur opera, totaque res in eo solum cardine vertitur, æger nullo modo expurgandus est, *ib.* Ità enim tumor qui minui cœperat, augebitur, 269. Morbus ad supremum gradum provectus artis subsidia spernit, *ib.* Quare tamen Medici est non animo cadere sed morbum tanquam nuper cœptum aggredi, 270. Topica in formâ Cataplasmatidis, vel linimenti minùs nocent, *ib.* Unguent. à Cathart. fortioribus confecta atque abdomini applicata quas turbas faciunt, *ib.* Vesicatoria gangrænam sæpe invitant, *ib.* Quare vulnus leviss. in hydropicorum carne curatu est difficillimum, *ib.* Conclusio, p. 271, 272, 273. Postscriptum de Febre hyemali cujus historia & curatio traduntur, 274, 275, & 276.

reddat locum, & Alium totum hunc morbum
 debile aliquid, & Cuiusmodi hydrope ex-
 cessus non debeat, & Quia sanguis cor-
 roborati non debet, & Quia res in eo lo-
 cum cardine vertitur, & Quia nullo modo exurgit
 deus est, & Ita enim tumor qui minui oportet,
 aggritur, & Quia Morbus ad suppre-
 ssionem artis subditis spiritibus, & Quare tamen
 Medici est non animo cadere sed morbum tan-
 quam super corpus aggritur, & Quia Topica in
 forma Cataplasmatum, vel linimenti minus no-
 cent, & Unguentum, & Cathart. fortioribus con-
 trecta atque abdomini applicata quae turbas fa-
 ciunt, & Visceris gangrenam sepe invitant,
 & Quare vultus leviss. in hydrope carni-
 cutem est difficillimum, & Conclusio, p. 271,
 272, 273, Posscriptionum de Febre hyemali cujus
 historia & curatio traditur, 274, 275, & 276.

277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

Index Alphabeticus.

Nota quòd litera *m*, numero præposita, feriem paginarum in libro de Morbis Acutis, litera *e*, feriem paginarum in Epistolis Responsoriiis, & reliquis, qui sequuntur, tractatibus indicaverit.

A

- A** Bortûs curatio, e. 174.
Aer terrenis effluviis inquinatus, Epidemicorum morborum causa, m. 254, 261.
Alba profluvia, vid. fluor muliebris.
Ambustorum optima curatio, linteo madefacto in spiritu vini, m. 301.
Anatomix quanam notitia Medico necessaria, e. 255.
Anginæ descriptio, m. 315. curatio, ib.
Anodyna, vid. Paregorica.
Antimoniaia emetica nunquam tutò exhiberi puerulis infrà adolescentiam constitutis, m. 28.
Appetitui depravato indulgere in morbis plerisque quam necessarium, e. 97.
Aquæ minerales multùm vitandæ in gonorrhœâ, e. 59.
Aquæ minerales ferreæ quando hystericis præbendæ, e. 153. Cum non transeunt, ab iis planè abstinendum, per diem unum alterumve, ib.
Auctoris integritas, e. 95.

Index Alphabeticus.

C

- Calculus Renum prævenitur copiosa cerevisia tenuis
sub noctem computatione, e. 215. item potu diatetico
loco potus ordinarii, e. 220, 221.
Calculi curatio, e. 235.
Cardiaca quibus conferunt, & quo morbi tempore ex-
hibenda, m. 32, 34.
Cardiacorum formula, m. 35.
Catharticum exhibitio nimia in plurimis affecti-
bus noxia, e. 147.
In Catharticis exhibendis cautio perquam necessa-
ria, e. 249.
Chalybs, vid. de ejus usu, in Hystericis affectibus, e.
150, ad 155.
Chalybs cum nihil profecerit in morbis curandis,
aqua minerales ferrea adjuvanda, e. 153. cumque
ista minus conferant, aqua calida sulphurea, qua-
les Bathonienses, adjuvanda, e. 154.
Chlorosis quomodo curanda, e. 150, & sequens.
Cholera morbus quo anni tempore grassatur, m. 9.
m. 171.
ejus descriptio, m. 176.
curatio nec catharticis, nec astringentibus mo-
lienda, m. 177. quo pacto perficitur, m. 178.
Cholera Epidemica, e. 8. ejus curatio, e. 9.
Chronici morbi indigestionibus se debent, e. 209.
modus quo gignuntur, ib. & 210.
quomodo tamen præveniendi, tamen curandi, e. 211, 212.
qualis interim dieta observanda, e. 214, 215.
Chymia quousque utilis, e. 257.
Quod Chymica morbos non ita mirè debellant, e. 136.
Quod Chymica preparatio medicinas deteriores sapè
reddat, e. 145.

Colicæ

Index Alphabeticus.

Colicæ Biliosæ & Hystericæ quàm diversa debeant esse curationes, e. 166.

Colicæ Biliosæ descriptio, m. 218. causa, m. 219. curatio, m. 219. quòd Enemata hîc nullius sint usus, m. 221.

Equitatio in declinatione laudatur, m. 223. Diætâ, m. 224.

Colicæ Hystericæ descriptio, m. 226.

Anodyno sedatur, interdictis venesectione & catharsi, m. 227. nisi in valde sanguineis, 229. sæpè desinit in Ictero, ib. cujus curatio ostenditur, ib. & 130.

Colorum speculatio admodùm incerta, e. 136.

Comatis febri supervenientis curatio, m. 244, 245.

Concoctio in febribus quid, m. 33.

Corroborantia primi ordinis, e. 24. & 155.

Corroborantium omnium maximum est Equitatio e. 157, 158.

Inter corroborantium usum Cathartica nunquam intercalanda e. 268.

Constitutioni aeris præsentis Intermittentibus febribus omninò faventi, successura videtur febris continua Depuratoria, quam regnaturam per aliquot annos Pestis tandem excipiet e. 95.

Constitutiones Epidemicæ, vid. Epidem. Constitut.

Contusionum curatio, e. 238.

Correctivorum purgantibus immisceri solitorum incommoda e. 62.

Corticis Peruviani exhibendi methodus m. 72, e. 17. unicum ejus incommodum, Rheumatismus scorbuticus m. 309.

quarè Cortex ita malè audit, e. 13, 15.

quomodo intentata ejus discrimina evitari possit, e. 16.

Index Alphabeticus.

- quòd immeritò inculpetur, e. 156.
quòd inter Corticem exhibendum decubitus i-
lecto, & cardiacorum assumptio sint diligenter
evitanda, e. 19.
quòd omnes evacuationes post ejus usum sint in-
terdicende, e. 22.
Cortex febribus inflammatoriis curandis ita non
confert, ut planè obsit, e. 36.
In sanguine & spiritibus confortandis egregium
est remedium, e. 155. idque in affectionibus
Hystericis & Hypochondriacis, e. 155. item in
Podagra præveniendâ, e. 207.
Cortex in electuario, & pilulis exhibitus, e. 17.
in infusione, e. 20.
Cutis affectuum curatio, m. 313, 314.

D

- Decoctum Amarum quando usurpandum, e. 21.
Diabetis curativa indicatio, e. 23.
Remedia medica, e. 24.
Diæta qualis in morborum Chronicorum curatione
observanda, e. 214, 215.
Diaphoresis non convenit in omni febre, m. 241.
periculi plena est in tertianis & quotidianis, e. 12.
Diaphoresis quanam profit, quanam verò noceat,
m. 242.
Digestiva quantum valent in Chronicis morbis debel-
landis, e. 212. quamdiu perseverandum in eorum
usu, ib.
Diarrhœæ curatio, m. 188.
Diarrhœam, ubi vomitioni conjungitur, ab Eme-
tico, non ab astringentibus, propriè sisti m. 25.
attamen Enemate astringenti sisti posse, si minus
valeat Emeticum m. 47.

Diar-

Index Alphabeticus.

- Diarrhoea melius curatur venesectione & sanguinem
contemperantibus, quàm aliis quibuscunque, m. 166.
Dogmaticorum exprobratio, c. 224.
Dysenteriae descriptio, m. 181. Curatio, m. 185, 186.
Dieta, m. 187.
Quid agendum in contumaciori Dysenteriâ, m. 188.
Curatio cum sero lactis, m. 191.
Curatio Laudani solius usu, m. 194.

E

- Electuarium hystericum & emmenagogum, c. 169.
Emetica quibus exhiberi convenit, & quibus non
convenit, m. 24.
Quo morbi tempore exhibenda, m. 27.
Emeticum auctoris, m. 26.
Enemata venesectionis locum quandoque supplent,
m. 30. abstinendum iis in progressu morbi, m. 31.
266.
Enema astringens, m. 47.
in dysenteriâ, m. 188.
in calculo, c. 235.
Epidemicorum morborum diversitas, m. 5.
Epidemicorum curatio quàm variè instituenda, m. 6.
Epidemici regulares & irregulares, m. 7, 8.
vernales & autumnales, m. 8.
Epidemicarum Constitutionum quinque genera in
hoc libro enumerantur, m. 274.
Quod Epidemicæ Constitutiones generales suas ha-
beant periodos, 175, 261.
Quod ab occultâ aeris crasi pendeant, non à mani-
festâ, m. 6. 196, 197, 248.
Epidemica Constitutio ann. 1661, 62, 63, 64, m. 16.
annor. 1665, 66, m. 89.
annor.

Index Alphabeticus.

annor. 1667, 68. & partim ann. 69. m. 119.

annor. 1669, 70, 71, 72. m. 171.

annor. 1673, 74, 75. m. 231.

Equitationis beneficia in morbis rebellibus devincendis, e. 158. in Tabidis Phthificisque, e. 160.

Quòd sit exercitiorum omnium primarium, e. 226.

Quòd sit maximum confortativum, e. 157, 158.

Exemplum Hypochondriaci deplorati equitatione mirè restituti, e. 159.

Erysipelatis descriptio, m. 310.

curatio, m. 311.

Exostoses Venerea quomodo tractanda, e. 68.

F

Febres sunt due ferè tertia omnium, quæ sunt, morborum, e. 124.

Febris quomodo fiat, m. 2, 3.

Februm autumnalium Epochæ certissima est Julius, sicut vernalium Februarius, m. 99.

Febris continua omnium, quas Autor novit, maximè uniformis, m. 18.

Febris nulla verè Continua Autori visa est ab anno 1680. ad ann. 1685. nisi fortè ob rem malè gestam, e. 34.

Quare Febres continuæ paucæ Vere occurrant, nisi in constitutione Epidemicâ, m. 59.

Febris continua Constitutionis annor. 1661, 62. &c. m. 20. curatio m. 23, & seq.

Constitutionis annor. 1667, 68. & 69. m. 159.

ejus curatio, m. 163.

Constitutionis annor. 1670, 71, & dicta Dysenterica, m. 195. curatio m. 199.

Constitutionis annor. 73, 74, 75. m. 235.

Index Alphabeticus.

- curatio*, m. 237, 238.
In Febrium *curatione* *Anni* *Constitutio*, quatenus huic
Alterive *Epidemico* producendo favet, ob oculos
semper est habenda, m. 268.
Febris Continua species quomodo ab aliis *Epidemicis*
tum grassantibus dignoscatur, m. 275, 276, 277.
Febris Hyemalis descriptio, e. 274, 275. *curatio*, e. 276
In *Febribus* maxime continuis generis *Intermittentis*
cortex præbendus, e. 19.
Vinum non abesse in huiusmodi continuis, e. 19.
Febres Intercurrentes quæ m. 7. numerantur sex m.
282.
Quod in iis curandis ad *Anni* febrim serio at-
tendendum m. 284.
Quod ex *Anni* tempore innotescat an *essentiales*
sint, an *symptomatici* m. 285.
Febris Intermittens, vid. *Intermittens Febris*.
Febres quare tot *Novæ* vulgò audiunt, m. 198.
Febris Novæ natura quomodo investiganda, m. 278.
quâ demum cautelâ *Indicationes curativæ* su-
menda in exortu *Novæ Febris* m. 279.
Febris Pestilens, vid. *Pestis*.
Febris Pestilens per *diaphoresin*, *Pestis* per *abscessus*
propriè solvi videtur m. 99.
Febres stationariæ quæ m. 7. quomodo à manifestâ
aeris qualitate pendent m. 197.
Febris Scarlatina descriptio m. 287.
Curatio simplicissima, ib. & 288.
Fluoris muliebri *curatio singularis* e. 24.
- G
- Gonorrhœa virulenta* centum retrò annis se ostende-
bat, diversam ab ipsâ *Lue confirmatâ* e. 49.

Quod

Index Alphabeticus.

*Quòd materia semini-formis quæ hîc fluit carnosæ
virgæ substantia debeat, e. 50.
modus invasionis describitur, ib. & 50.
Curatio cathartica perficitur, e. 54.
Pilulis, e. 55. Clysteribus, e. 57.
Dieta quænam observanda, e. 58.
In Gonorrhœâ rejicitur Lignorum exiccantium usus,
e. 59. item improbantur aquæ minerales, ib.
Quomodo Phymosis est curanda, e. 60.
Gonorrhœæ justò citius suppressæ Tumores scroti su-
pervenientes quomodo curantur, e. 61.
Gonorrhœa cum Lue junctæ quomodo tollenda, e. 68.*

H

*Hæmoptoes curatio, m. 319.
Hæmorrhagiæ narium curatio, m. 317, 318.
Hydragoga varii generis, e. 252, 253.
Hydropis primarium signum, foveæ in suris à digi-
tarum impressione sub noctem apparentes, & manè
evanescentes, e. 245.
Symptomata, sunt Dyspnœa, urina paucitas, &
sitis, e. 246.
Causa, sanguinis debilitas, e. 246.
Alia in fœminis causæ, e. 247.
Indicationes curativæ, e. 248.
In Hydrope Cathartica fortiora semper usurpanda,
e. 248, 249.
Quòd perseverandum in præbendis cathartica do-
nec moles abdominis evanuerit, e. 250.
Syrupus de spin. cerv. quibus convenit, e. 251.
Exemplum ejus memorabile, ib.
Hydragoga varia, e. 252, 253.
Infusio croci metallorum quoties repetenda ad cu-
randum*

Index Alphabeticus.

- randum hydropem, e. 260. in *Ascite* grandiore
tantum convenit, e. 263.
- Cortex interior sambuci, e. 263.
- In *Hydrope* quanam contraindicant catharsin, e. 263,
264. ubi catharsis contraindicatur, quanam
Confortativa convenient, e. 264.
- Diureticis res agenda est, in debilibus naturis, &
fœminis valde hystericis, e. 264. salia lixivi-
alia in vino Rhenano, e. 265.
- Corroborantia eadem in *Hydrope*, quæ in *Podagrâ*
præbeantur, nisi quòd vinum *Hydropicis* permit-
tatur pro potu ordinario, e. 266.
- Chalybis usus in *Hydrope* incipiente, e. 268.
- Allii similiter usus, ib.
- Topica quare improbantur, e. 270.
- Rejiciuntur *Paracentesis*, & *Acupunctura*, e. 271
- Hydropicorum* sitis quomodo fallenda, e. 168.
- Hydropis* febribus intermittentibus succedentis cu-
ratio, m. 78.
- Hypercatharseo* frænum certissimum est *Landanum*,
e. 250.
- Hypotheses* quatenus valent medico instruendo, e. 259
- Hystericæ* affectiones sunt dimidia pars morborum
Chronicorum, e. 124.
- Quòd idem sint in fœminis, ac *Affectio Hypo-*
chondriaca in viris, ib.
- Quòd uterus immeritò inculpetur, ib.
- Hysterica* affectio sub quàm variis symptomatis se
ostendit, e. 125. & seq. cujusnam temperiei
fœminis singula contingunt, ib.
- Hystericorum* simul ac *Hypochondriacorum* affectu-
um signum maxime *Pathognomonicum* est *urina*
limpida copiosa, e. 129.
- Hystericæ* fœminæ interrogandæ, an malum de quo
queruntur.

Index Alphabeticus.

- queruntur inceperit cum tristitiâ, atque an urinam limpidam excreverint, e. 132.
- Hystericorum affectuum causa Procatartica**, e. 132.
- Causa efficiens interna, spirituum animalium ἀταξία**, e. 133. **Causa non sunt humores**, e. 141.
- Causa Antecedens ἀταξίας**, debilior spirituum animalium crasis, e. 133.
- Undè fit Vomitus materia viridis**, e. 135, 136.
- Symptomatum singulorum ratio explicatur**, e. 134, & seq.
- Casus cujusdam abundè & sæpiùs lacrymantis**, e. 139.
- Curativa Indicatio est sanguinis Corroboratio**, e. 143.
- Curatio**
- Venesectiōe & Catharsi ordiēda**, e. 144.
- Deindè Chalybeatis absolvēda**, ib.
- Quòd in imbecillioribus naturis quandoque à Chalybe statim incipiendum**, e. 145.
- Chalybis substantiam præponi præparationibus**, 145, & 150.
- Chalybis usum non rectè admittere purgantium intercalationem**, e. 146.
- Formule curationi inservientes**, e. 150, 151.
- Theriaca Andr. magnum in his affectibus remedium**, e. 155. **Item Cortex Peruv.** ib.
- Dolor & Vomitus hystericarum quomodo sint cōhibēda**, e. 162, ad 165.
- Fœtida quâ ratione hystericis utilia**, e. 161.
- In Affectione Hystericâ mitiori dantur pilulæ hystericæ per x. dies**, e. 152.
- Hypochondriaci affectus**, vid. affect. Hyster.

Index Alphabeticus.

I

- Icteri curatio*, m. 230.
Idiosyncrasia ratio habenda, e. 152.
Iliacæ passionis causa, m. 49, 50.
 quo pacto producitur, m. 50.
 Curatio, m. 51.
 Argenti vivi, & globulorum in hujus curatione
 censura, m. 51.
Intermittentium febrium tria tempora spectanda,
 m. 53.
 undè est quòd redeant Paroxysmi, m. 55.
 Paroxysmorum descriptio, m. 56.
 Divise in vernaes & autumnales, m. 57.
 quæ quidem essentialiter distinguuntur, m. 58.
 Vernalium curatio, m. 69.
 Autumnalium curatio, m. 70.
 Tertianæ autumnalis curatio, m. 70. e. 18.
 Tertianæ vernalis curatio sine Cortice, e. 26.
 curatio pro pauperibus, e. 27.
 Tertianæ duplicis curatio, m. 71, e. 17, 18.
 Quartanæ curatio, m. 71. e. 17.
 Quomodo Recidiva præveniatur, e. 18.
 Vomitio in his febribus quomodo compescenda an-
 tequam Cortex exhibeatur, e. 20.
 Infantum medicatio, e. 21.
 Decoctum amarum quando præbendum, e. 21.
Intermittentibus superveniens Apoplexia quomodo
 tractanda, e. 22, 23.
 Diabetes senibus superveniens quomodo tractandus,
 e. 23, 24.
Intermittentes Epidemicæ anni 1678. e. 11.
 Quòd sudorificorum vi transire soleant ab Intermit-
 tentibus in Continuas, e. 12. *Lactæ*

Index Alphabeticus.

L

*Lactex Dietæ præcellentia, & quibus potissimum
convenit, e. 156, 157.*

Lactex Dietæ censura notatu digna, e. 216.

Laudani liquidi descriptio, m. 189

Ejus usum non immediate nervis nocere, e. 163.

E Lecto surgere, quàm utile in Variolis, m. 145.

e. 84, 85. solvuntur objectiones, e. 90.

*Quàm necessarium in omnibus morbis inflammato-
riis, m. 164.*

*Quàm necessarium in Febre continuâ an. 1673, &c.
m. 240.*

*Cantela necessaria in surgendo, scilicet, nè nimis
diu pro unâ vice surgant, m. 240. mora longi-
oris in lecto incommoda, sc. Rheumatismus, &
Icterus, subsequentes, m. 240, 241.*

Quàm utile in Pleuritide, m. 295.

Quàm utile in Anginâ, m. 316.

E lecto surrectionem quam contraindican, e. 100.

Lochiorum suppressionis curatio, e. 169.

Luciani irrisio in medentes Podagræ, e. 239.

*Lues Venerea undè, & quo tempore Europam appu-
lit, e. 48.*

Contagium ejus quomodo propagatur, e. 49, 50.

Symptomatum ejus enumeratio, e. 52, 53.

Luis Confirmata solâ salivatione curatio, e. 61.

*Recidivæ quibus debentur, & quomodo præveni-
antur, e. 64.*

Quid in ore nimis exulcerato sit agendum, e. 69.

*Dietæ quanam observanda, inter curandum, e. 69,
70.*

Quare in Galliâ sanatur facilius ac apud nos, e. 70.

Maligni-

Index Alphabeticus.

M

- Malignitas morborum quid sit, m. 276.
Malignitas morborum sæpè error medentium, m. 39.
89.
Malignitati quodnam regimen propriè concedatur, m.
271. & seq.
Maniæ curatio, m. 83, 84.
Maniæ febres intermittentes diuturniores nonnun-
quam excipientis curatio, m. 82.
Medici præcipua cura in Intentionibus veris expi-
scandis verti debet, e. 258.
Medicum esse & formulas præscribere, quàm imma-
nè distant, e. 116.
Melancholia Hypochondr. vid. in Hyster. Affect.
Mensium fluxus immodici, tam intra puerperium
quàm extra, curatio, e. 173.
Mensium fluxus immodicus quando potissimum con-
tingit, e. 173.
Morbus quid sit, m. 1.
Quod essentia morborum nos lateant, e. 266.
Morborum Acutorum & Chronicorum differentia,
e. 208.
Morbi Chronici, vid. Chronici morbi.
Morbi Acuti Deum habent autorem, Chronici nos
ipsos, e. 98.
Morbi ferè omnes ex vestium præmaturâ abiectione,
& subito refrigerio post exercitium, exoriri
videntur, m. 283.
Morbilli quo anni tempore regnant, m. 202.
Morbillorum descriptio, & historia, m. 202. ad 204.
Curatio, m. 205.
Morbilli anomali, m. 249. Curatio, m. 250.

Index Alphabeticus.

Moxæ combustio in Podagrâ, e. 236.

*Moxæ combustio in Podagrâ inveteratâ nullius est
usûs, e. 237.*

*Quòd Hippocrates inustiones lino crudo, loco
Moxæ, usurpaverit, e. 237.*

N

*Narcotica vigente febre obesse, at in declinatione
morbi præclaros effectus edere, m. 42.*

Narcotica, vid. Paregorica, & Opium.

*Naturæ in curando multum relinquendum, m. 245,
138. e. 171, 172.*

*Naturæ in medicamentis producendis, simul ac præ-
parandis collaudatio, e. 145, 146.*

*Nephritici paroxysmi veri, & hysterici, quàm di-
verse curationes sint instituendæ, e. 165.*

O

Opii præstantia & nativa bonitas, m. 190.

*In quibus affectibus præcipuè indicatur ejus usus,
e. 10.*

P

Paregoricum Autoris, m. 178.

in quibus casibus ea rectè indicantur, e. 10. 104.

*Paregoricis evacuantia debere premiti, in sangui-
neis temperamentis, non aliis, e. 163.*

*Peregrinatio versùs Austrum, undè in Chronicis
curandis ita insigniter prodest, e. 211.*

Peripneumoniæ Nothæ descriptio, m. 298.

Curatio, m. 299.

Pestis,

Index Alphabeticus.

Pestis, m. 89. *quid sit*, m. 94.

Britanniam vix frequentius devastat, quam post annorum 40. revolutionem, m. 90.

Quo tempore anni exoritur, m. 92.

Modus invadendi describitur, m. 93.

Curatio, m. 111.

Alexiteria in hoc, & aliis morbis, non ut specifica, sed ut diaphoretica prosunt, m. 97. 99.

Pro Venesectione facientes autores, m. 103, 104.

Pro Venesectione historia admiranda, m. 105.

Attamen Autor ei praefert diaphoresin, ib. & 106.

Diaphoresis quam diu continuanda, m. 113.

Macularum Pestilentialium ratio, m. 106.

Quod Pestis saepe acceleretur vinorum & calidiorum ingurgitatione, m. 98.

Ad Pestem excitandam requiritur contagium pestiferi corporis, praeter aeris dispositionem, m. 91, 92.

Petechiarum & mictus sanguinei, castis insignis à D. D. Goodall communicatus, e. 117.

Philosophia effecit, ut quae Medica appellatur, revera Confabulandi Garrulique patius sit Ars, quam medendi, e. 122.

Phrenitis quomodo tractanda, m. 41.

Spiritus vitrioli in phrenitide laudatur, m. 247.

Phthisicos specificum est equitatio, e. 160.

Pleuritidis historia, m. 289. 290.

Curatio, m. 293. *Dieta*, ib.

Rejicitur cura per expectorationem, m. 295.

De Pleuriticorum sanguine quaedam notatu digna, m. 291, 292.

Mensura sanguinis extrahendi, m. 294.

Pleuritis Maligna venesectionem non fert, m. 267.

Index Alphabeticus.

- Podagræ Regularis historia*, e. 185.
Irregularis historia, e. 188. & seq.
Causa est concoctionum depravatio, & humorum indigestio, sive à Venere, sive à Vino, sive ab exercitiis intermissis, e. 194, 195.
Curatio non aggredienda est Venasectione, e. 197.
Non Catharsi, sive ad præcavendum, sive ad curandum paroxysmum, e. 198, 199.
Neque sudoribus, & quare, e. 201.
Curandi præcipua intentio in coctione promovendâ, atque indigestionibus tollendis versari debet, e. 204.
Medicamenta Digestiva, e. 205.
In Podagrâ electuarium corroborans præstantissimum, e. 206.
Electuarium aliud, atque aqua distillata, e. 207.
Theriaca Andr. & Cortex Peruvianus laudantur, ib.
In Podagræ Paroxysmo nihil magni tentandum, sed solum extrâ paroxysmum, exemplo ab intermittentium febrium paroxysmis ducto, e. 229.
In quorum paroxysmis abstinencia à carnibus interdicitur, e. 230.
Paroxysmi symptomatis vitam minantibus quomodo occurrendum, e. 223.
Ventriculæ debilitas cum ventris torminibus vino Canarino mitiganda, e. 233. quod si nihil profecerit, ad Laudanum fugiendum, e. 234.
Diarrhœa sudoribus cohibenda, ib.
Tussis brimalis à frigore, tempore paroxysmi, suscepto,

Index Alphabeticus.

suscepto, sicut ipsa Peripneumonia, curanda est, e. 234.

Calculus superveniens quomodo curatur, e. 235.

In Podagræ Paroxysmo Remedia Externa in genere improbantur, verum istorum meliora reperiri merè Refrigerantia, & Repellentia, e. 235, 236.

Quid Moxæ comburium præstare possit, e. 236, 237.

Podagricorum Diata, e. 214, 215.

Potus sit cerevisiatenuis, e. 217.

Potus Dieteticus, loco ordinarii, in podagris inveteratis, e. 220, 221.

Vinum planè officere, e. 217, 218. Vinorum verò Hispanicum minùs injurium, e. 222.

Lactea Dieta in Podagrâ censura aqua, e. 216.

Podagricis decubitus maturior quàm sit utilis, idque hyeme præsertim, e. 223.

Animi tranquillitas stabilienda, e. 224.

Exercitium sit quotidianum, e. 225.

Hoc Tophos præcavet, vel solvit, e. 225, 226.

In ipso paroxysmo permittitur, e. 231,

nisi iste sit atrocior, e. 232.

Exercitiorum primarium est equitatio, e. 226.

quam tamen supplere potest in currû vectio, e. 227.

Verius quàm sit injuria, e. 227.

Podagræ Therapeia Radicalis adhuc latet, e. 241.

sed non sine spe aliquali specificum quandoque inventum iri, e. 241.

Probi hominis verum criterium, e. 156.

Pruritûs ferini curatio cardiacis, m. 313.

Puncturæ tendinis curatio, m. 297.

Index Alphabeticus.

Purgatio non ita necessaria post morbos vernaes ac autumnales, m. 37.

Purgatio quare ita necessaria post febres, m. 36, 37.

Purgans Potio Auctoris, m. 37.

Purgantia, vid. Cathartica.

R

Rachitis vera non est curanda catharticis, e. 149.

Linimentum ventri & hypochondriis infantum inungendum per 30, vel 40 dies, e. 148.

Rachitidis febribus infantum intermittentibus succedere solita curatio, m. 76.

Regiminis calidioris in variolis noxa, m. 137, 139. 214, 215. e. 95, 96.

Ejusdem in dysenteria noxa, m. 181, 182.

Ejusdem in Morbillis noxa, m. 204.

Ejusdem in febribus plerisque discrimina, m. 291.

Regiminis refrigerantis in cutis affectibus nocumentum, m. 314.

Refrigerantia in fine morbi eum protrahunt, m. 34. idque maxime in grandævis, m. 39.

Renum calculus, vid. Calculus.

Rheumatismi historia, m. 302. Curatio, m. 304.

Anodynis figitur, & protrahitur, m. 305.

Rheumatismus inveteratus quomodo tractandus, m. 308. & seq.

Rheumatismi scorbutici descriptio, m. 309.

Curatio singularis, m. 310.

Rheumatismi Curatio sola Diata e sero lactis, loco phlebotomie, e. 37.

Quibus conveniat istiusmodi curatio, & quibus non convenit, e. 39, 40.

Pur-

Index Alphabeticus.

*Purgatio frequens atq; anodynorum usus possunt
phlebotomiæ liberalioris vicem supplere, e.
40.*

S

Salivationis in Lue Venereâ methodus, e. 62. & seq.

*Quòd neque Cathartica, neque alia præparantia
salivationi debeant præmitti, e. 61. 65.*

*Quòd peractâ salivatione neque Cathartica, ne-
que sudorifica in usum venire debeant, e. 64.*

*Diarrhœa superveniens quomodo cohibeatur,
e. 63.*

*Cautele magni momenti observande in naturis
salivationi nimis resistantibus, e. 66, 67.*

*Salivatio in Confluentibus Variolis usu refrigeranti-
um promovetur, & cardiacis calidioribus
reprimatur, m. 167.*

*Sanguinis color purulentus in febris Inflammato-
riis detractus unde, m. 291, 292.*

Scabies, vid. Pruritus.

*Scorbutus non tam frequens apud nos, ac vulgò cre-
ditur, m. 307.*

Secretio, per feces, & per flores, m. 48.

Simplicissimorum medicamentorum laus, e. 38.

Singultui quomodo medendum, m. 47.

Sophistarum reprehensio Hippocratica, e. 254, 255.

Specifica pleraque dolo malo celebrari, e. 238.

*Speculationibus nimis addictorum medicorum cen-
sura non minùs rigida quàm judiciofa, e. 121,
122. 258, 259.*

*Spiritus volatiles omnes ideò foetent, quia creatura
ignis, e. 161, 162.*

Index Alphabeticus.

Sudores ad ciendos nihil æquè conducit, ac capitis ob-
velatio, m. 112.

Nocturni convalescentium quomodo tollendi, m.
248.

Quod Sudorum provocatio in nullo morbo, excepta
Peste, videatur convenire, & quare, e. 203.

T

Tabes deplorata Equitatione tanquam specifico cu-
ratur, e. 160.

Tendinis punctura curatio, m. 297.

Tenesmi curatio corroborantibus solis, m. 193.

Theriaca Andromachi, maximum in quamplurimis
morbis remedium, e. 155.

Tusses Epidemicæ, m. 262, curatio, m. 264.
Epidemicæ curationem evacuationibus debent, e.
28, 29.

Tussis sine febre quomodo tractanda, m. 264. 269.

Neque Narcotica, neque liquores spirituosi,
neq; diaphoretica hic tutò usurpabantur, m. 265.

Nec diaphoretica, nec pectoralia permittun-
tur, e. 28, 29.

Tussis oleo amygdalarum dulcium optimè lenitur,
m. 44.

Tabella præstantes ad tussim, m. 269.

Tussis Convulsiva puerorum & infantium curatur
imprimis venesectione, m. 207.

Curatur venesectione, & repetitâ catharsi, e. 29.

V

Vaporum, quos appellant, Hystericorum frequens
causa, e. 172.

Variolæ

Index Alphabeticus.

Variolæ Regulares divise in Distinctas & confluentes, m. 122.

Variolarum Distinctarum symptomata, m. 123.

Distinctarum historia, 123, ad 126.

Quod in his venesectione sit supervacanea, m. 147. nisi regimen calidius præcesserit, ib.

Regiminis justò calidioris noxa, m. 137, 139.

Evacuationum noxa, m. 138, 139.

Frigoris sunt etiam nocumenta, m. 140.

Cardiacis quando utendum, m. 141, 142. 146, 151.

Cardiacum quale, m. 144. 146.

Quo tempore egrotus lecto addicendus, m. 143. e. 84, 85.

Lectò damnari nimis præproperè, est valde perniciosum, e. 84. 87.

Loci in lecto frequens permutatio, tum in hoc, tum in alio genere, est concedenda, m. 148.

Solvuntur objectiones pro continuo in lectulo decubitu oblata, e. 90.

Curatio, m. 142.

Variolarum Confluentium historia, m. 126. & seq. e. 82. & seq.

Salivatio eas adultorum, Diarrhœa istas infantium comitari solet, m. 129. 151.

Quibus temporibus morbi febris dominatur, m. 130.

Quibus ut plurimum moriuntur, ib.

Symptomata exitialia utrique generi communia, m. 133, 134. Eorum curatio, 152, ad 158.

Quàm plenum periculi hoc genus, m. 148. e. 82. 83.

Curatio auspicianda est venesectione, atque emetico, e. 101. & spiritu vitrioli in potu ib.

Ptyalismo

Index Alphabeticus.

- Ptyalismo potissimum perficitur, m. 148.*
A Fundamento recte aut secus in primis diebus jacto
maxime pendet, e. 87.
Paregorica in his quasi specifica, e. 103. nisi
sint infantes qui corripiantur, e. 104, 110.
m. 149.
Quo tempore morbi primum exhibenda, e. 107.
Pre aliis ptyalismum promovent, m. 149.
Eorum exhibitorum commoda, m. 150.
Paregoricorum quantitas, e. 108.
Exemplum eorum exhibitorum in quodam Crosse,
e. 105.
Epispasticum quo die applicandum, e. 111.
Alium incisum quo die plantis pedum applican-
dum, e. 112.
Dieta, e. 112.
Casus D. Cheut totam curationem complectens,
e. 113. & seq.
Emeticum dari potest die morbi undecimo, in suf-
focationis metu, m. 155.
In quo casu aeri exponendus est variolosus, e. 88.
Variolosi admiranda historia, m. 154.
Pustularum prepropera exclusio quantis stipatur
incommodis, e. 91.
Infantis regimen in variolis erupturis, & a convul-
sione incipientibus, e. 99.
Diarrhoea infantibus salutaris, m. 151.
Venesectio & Catharsis quo demum tempore in
convalescentibus variolosis sint celebranda, m.
157, 158.
Mensium fluxum in variolis refrigerantia indi-
care, m. 214.
Variolæ Anomalæ Distinctæ (sc. Nigra) quomodo

Index Alphabeticus.

à Regularibus distinctis fuerint discriminata,
m. 210.

Curatio, m. 213. Dieta, ib.

Variolæ Anomalæ Confluentes quomodo à Regulari-
bus Confluentibus discrepabant, m. 211, 212.

Curatio, m. 213.

Variolæ Anomalæ ann. 1674. & 75. m. 251.

Curatio, m. 255.

Spiritus vitrioli in his usus egregius, m. 256.

In Variolis tractandis quomodo Medici fama peri-
clitatur, m. 141.

Variolarum nulla unquam mentio apud Hippocratem,
neque perspicua apud Galenum, m. 260.

Quare ex iis plures divites moriantur quàm
pauperes, m. 147.

Venæsectio quibus noxia, & quibus utilis, m. 23, 30.

Debet Emeticum semper precedere, ubi utrum-
que indicatur, m. 26.

Debet similiter precedere catharsin, e. 30.

Ubi phlebotomia liberalior non permittitur, po-
test suppleri asu enematum, m. 30.

Suppletur etiam purgatione frequenti, atque
anodynorum usu, e. 40.

Venæsectio infantibus succurrit, pariter ac adultis,
m. 207.

Convulsionibus puerorum dentientium specificè
conducit, m. 208.

Quòd vena in lecto sit secanda, quò faciliùs
phlebotomiam ferant, m. 300.

Venenati à sublimato Corrosivo assumpto Curatio so-
lâ aquâ simplici, e. 38, 39.

Vestium hyemalium depositio quousque sit differenda,
m. 284.

Vigiliæ

Index Alphabeticus.

Vigilia quo pacto tractanda, m. 41.

*Quomodo consopienda post febre sine narcoticis,
m. 43.*

*Vini compotatio quanam nocumenta secum trahit,
e. 217, 218.*

Uteri procidentie curatio fotu astringenti, e. 174.

E R R A T A.

IN *Postscripto* ad finem *Tractat. de Hydrope*, *Clau-*
sula omittitur, ubi *pag. 276. lin. 8.* inferenda
fuerant hæc verba post *disparuerint*: *Et noctibus*
insequentibus Paregoricum ex syr. de meconio ʒj.
propino. Leviora Typographi errata Lector cor-
rigere dignetur.

F I N I S.

BOOKS Printed for Walter Kettilby at
the Bishop's head in S. Paul's Church-yard.

H Mori opera Theologica, & Philosophica,
Fol. 3 Vol.

Loffii Observationes Medicæ, Oct.

Dr. Jones de Febris intermittenibus. Oct.

Dr. Lister de fontibus Medicatis Angliæ. oct.

Mayo Tractatus quinque è med. de Sal nitro. oct.

Burnetii Telluris Theoria Sacra à Diluvio & Para-
diso. quart.

Speed Epigram. Juvenilia, encomia, Seria, Sa-
tyrica, & Jocosa.

Dr. Goodall's Royal Colledge of Physicians. quart.

-----The Colledge of Physicians vindicated. oct.

Dr. Charlton's Three Anatomick Lectures,

--- 1. Of the Motion of the blood,

--- 2. Of the Organic structure of the Heart,

--- 3. Of the Efficient causes of the hearts Pulsa-
tion. quart.

---his Harmony of Nat. and Positive divine
Laws. oct.

Dr. Grew's Anatomy of Trunks. oct.

Websters Metallographia, or an History of Me-
tals. quart.

Grovii Responsio ad Celeusma. quart.

---Defensio suæ Responsionis ad nuperum Libellum
qui inscribitur Celeusma. quart.

Burnet's Theory of the Earth. fol.

Dr. Hen. More's Exposition on the Prophecies of
Daniel. quart. Expositi-

- 's Exposition on the Apocalypse. *quart.*
----'s Confutation of Astrology, against *Butler*. 4.
----'s Remarks on *Daniel* and the Apocalypse, Answered. *quart.*
----'s Reply to the Answer to his Antidote against Idolatry, with his Appendix. *oct.*
----'s Remarks on Judge *Hales*, of Fluid Bodies, &c. *oct.*
Turner's Sermon before *Sir P. Ward* with Additions, &c. *quart.*
Dr. Sherlock's Discourse of the Knowledge of Jesus Christ, with his Defence. *oct.*
----'s Answer to *Danson*. *quart.*
----'s Account of *Fergusons* Common-place book.
Dr. Falkner's *Libertas Ecclesiastica*. *oct.*
----'s Christian Loyalty. *oct.*
----'s Vindication of Liturgies. *oct.*
Dr. Fowler's *Libertas Evangelica*. *oct.*
Mr. Scott's Christian Life. *oct.*
Dr. Worthington's Self Resignation. *oct.*
Smith's Pourtraicture of Old age. *oct.*
Kidder's Discourse of Christian fortitude. *oct.*
Allen's Discourse of Divine Assistance. *Oct.*
----'s Christian Justification stated. *oct.*
---- Against *Ferguson* of Justification. *oct.*
----'s Perswasive to Peace and Unity, with a large Preface.
---- Against the Quakers. *oct.*
----'s Mystery of Iniquity unfolded against the Papists. *oct.*
----'s Serious and friendly Address to the Nonconformists. *oct.*
----'s Discourse of Humility. *oct.*
----'s Catholicism. *oct.*

-
- 's State of the Church. oct.
*Plato's Dæmon, or State Physician unmask'd, or
an Answer to a Book called, Plato Redivivus,
by Tho. Goddard. oct.*
Lamb's stop to the Course of Separation. oct.
----'s Fresh suit against Independency. oct.
*Hotchkis's Discourse of the Imputation of Christ's
Righteousness to us, and our sins to him, in
2 parts. oct.*
Mr. Long's History of the Donatists. oct.
----'s Character of a Separatist. oct.
---- Against *Hales* of Schism, with *Mr. Baxter's*
Arguments for Conformity. oct.
----'s Nonconformists plea for Peace impleaded
against *Mr. Baxter.*
Jovian, or an Answer to Julian the Apostate, oct.
*Constantius the Apostate, being a full Answer to
Julian the Apostate. oct.*
Mr. Needhams six Sermons. oct.
Mr. Grails 4. Sermons. oct.
*Dr. Eachards Dialogues against Hobbs, part the
Second. oct.*
Mr. Halliwell's Account of Familism. oct.
---- Melampronœa. oct.
---- Sacred Method of Saving Humane Souls by
Jesus Christ. oct.
Lord Bacon's Essays. oct.
Gages Survey of the West-Indies. Oct.

F I N I S.

...s State of the Church. ed.
 Pliny's Denon, or State Physician unmask'd, or
 an Answer to a Book called, Pliny's Review,
 by The Goddard. ed.
 Lamb's trip to the Court of Separation. ed.
 ...s Trial for his against Indebtedness. ed.
 Watcher's Discourse of the imputation of Christ's
 Righteousness to us, and our sins to him, in
 a part. ed.
 Mr. Lang's History of the Donatists. ed.
 ...s Character of a Separatist. ed.
 ...Against Wakes of Schism, with Mr. Baxter's
 Arguments for Conformity. ed.
 ...s Nonconformity's plea for Peace imploded
 against Mr. Baxter. ed.
 ...s, or an Answer to Julian the Apostate, ed.
 Confutation the Apostate, being a full Answer to
 Julian the Apostate. ed.
 Mr. Veechman's six Sermons. ed.
 Mr. Grail's 4. Sermons. ed.
 Dr. Bachman's Dialogues against Wakes, part the
 second. ed.
 Mr. Wallcut's Account of Familism. ed.
 ...s Melanconides. ed.
 ...s Sacred Method of Saving Humane Souls by
 Jesus Christ. ed.
 Lord Bacon's Essays. ed.
 Coker Survey of the West-Indian. OR.

IMP RIMATIR

Rob. Midge

Oct 13. 1886

IMPRIMATUR.

Rob. Midgley.

Octob. 18. 1686.

